

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

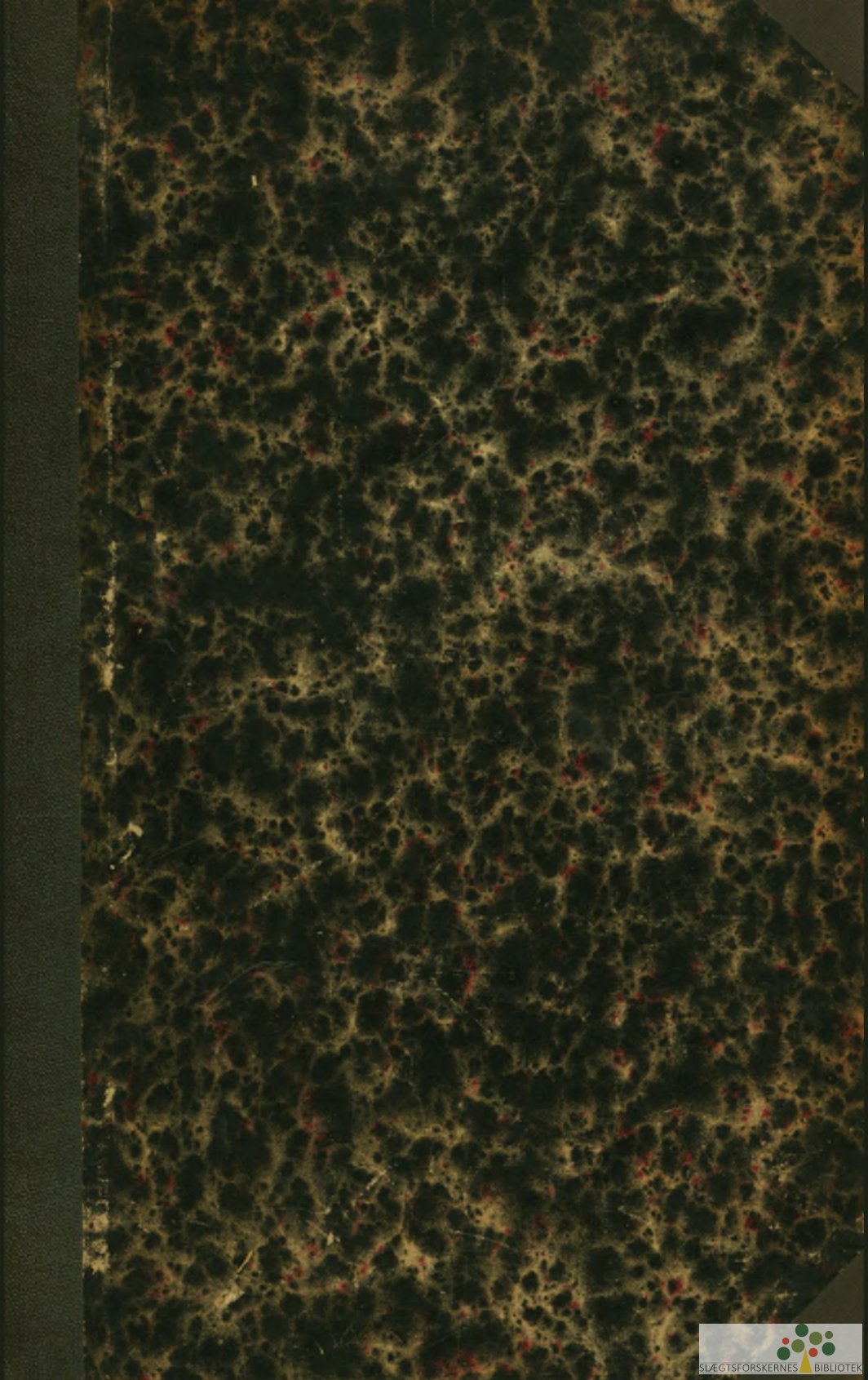
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT.

ANDEN RÆKKE.

UDGIVET AF

SAMFUNDET FOR DANSK-NORSK GENEALOGI
OG PERSONALHISTORIE.

VED

H. W. HARBOU.

6. BIND.

KJØBENHAVN.

I KOMMISSION HOS OTTO B. WROBLEWSKI.

DET HOFFENBERGSKE ETABL.

1891.

Indhold.

	Side
Forskjellige Slægtebogsoptegnelser, meddelte af Arkivfuldm. <i>E. A. Thomle</i> .	
II. Borgermester Anders Jenssøn Helkands Optegnelser	1
III. Mag. Jochum Angels Optegnelser	181
Fremmede Adelslægter i Danmark, ved Cand. phil. <i>Louis Bobé</i> .	
II. von Reitzenstein	12
Jørgen Iversen (Dyppel), vestindisk Compagnies første Gouverneur paa St. Thomas, ved Registrator <i>Fr. Krarup</i>	23
Bidrag til Familien Rosenkrantz's Historie i det 16 ^{de} Aarh., af Overlærer, Dr. phil. <i>A. Heise</i> (sluttet).	
IV. Tange-Linien	46
V. Stensballe-Linierne	97
VI. Mester Gotskalk Eriksen, Kristiern II's Kansler og Keiser Karl V's Raad. (Slesvigske Linie)	189
Lidt om Familien Rohweder, ved <i>Red.</i>	75
En narret Brudgom, meddelt af Arkivfuldm. <i>E. A. Thomle</i>	80
Et lille Bidrag til Fru Marie Grubbes Historie, meddelt af Overlærer <i>D. H. Wulff</i>	84
Et tydsk Arbeide, der fortjener at efterlignes, omtalt af <i>Red.</i>	92, 302
Fortællinger om Præsterne i Volden efter Reformationen, meddelte af Toldkasserer, fhv. Statsraad <i>L. Daae</i>	151
Forhandlinger i Konsistorium i Anledning af, at Carl Aug. Thielo søgte om at blive Professor, ved Provst <i>L. Koch</i>	173
Brevveksling mellem J. O. Schack Rathlou og H. Treschow om dennies Levnedsbeskrivelse af Grev F. Dannekiold Samsøe, ved <i>Samme</i>	176
Genealogiske Smaastykker:	
I. En Hypothese om Familien Aall's Oprindelse. Af et Brev fra afd. Geheimelegationsraad <i>A. Skriike</i>	185
II. Hans Schrøder, adlet Löwenhielm's Herkomst. Meddelt af Jæger- mester <i>C. E. A. Schøller</i> :	187
III. Lidt om de ældste Led af Familien Dietrichson, ved <i>Red.</i>	235
Et Træk af C. F. T. Lüttichaus Liv, ved Provst <i>L. Koch</i>	229
Familien Rendtler i Norge, meddelt af Arkivfuldmægtig <i>E. A. Thomle</i>	237
Uddrag af Allens Kirkebøger 1705—1814, ved Forstass. <i>A. Hagemann</i>	253

	Side-
Til Familien Sneedorffs Historie. To Meddelelser af Overlærer <i>D. H. Wulff</i>	263
Documenter til Familien d'Auberts Historie, meddelte af Arkivfuldm. <i>H. J. Huitfeldt-Kaas</i> . (Med en Stamtavle)	283
Hans Ehm og Jacob Sidenborg, ved Sognepræst, Dr. phil. <i>H. F. Rordam</i>	294
Spørgsmaal:	
1. Om Familien Fasting, af Overretssagfører <i>Fasting</i>	86
2. Om Borgmester Christian Hagemann, af Forstass. <i>A. Hagemann</i>	87
3. a. Om Familien Reitzenstein — b. om Familien Nansen, af Cand. phil. <i>L. Bobé</i>	87
4. Om Familien Rist, af Kapt. <i>P. F. Rist</i>	87
5. Om Familien Aall, af Stud. jur. <i>C. Aall</i>	188
6. a. Om Familien Tulle — b. om Familierne Schindler og Møllmann, af <i>J. Jensen</i>	297
7. a. Om Familien Semb — b. om Familien Minor, af <i>Joh. K.</i> <i>Bergwitz</i>	298
8. a. Om Oberst von Glassen og Genltn. von Bodt — b. om Major <i>P. F. S. Steffens</i> , af <i>H. K. Steffens</i>	298
9. Om Kapt. <i>C. G. Bruenech</i> , af <i>G. Bruenech</i>	299
Svar paa Spørgsmaal:	
I. Om Familien Hagerup, af Arkivfuldm. <i>E. A. Thomle</i>	88
II. Om Hans Joachimsen Grabow, af Arkivsekretær <i>Thiset</i>	89
III. Om Kommandørkapt. <i>R. Juul</i> , af Cand. phil. <i>F. C. Sommer</i>	90
IV. Om Familierne v. d. Lippe og Abbestée, af <i>Samme</i>	91
V. Om Amtmand Povl Juels Slægt, af <i>Samme</i>	299
Gaver	96, 301
Tillæg og Rettelser	303
Register	306
Meddelelser om Samfundets Anliggender	321
Medlemsfortegnelse	323

Tillæg.

Dødsfald i Norge 1890, af Arkivfuldm. <i>O. G. Lundh</i>	1
Dødsfald i Danmark 1890, af cand. phil. <i>L. Bobé</i>	26

Forskjellige Slægtbogsoptegnelser.

Meddelte af Archivfuldmægtig **E. A. Thomle.**

(Fortsat fra 2 R. B. II).

II.

Borgermester Anders Jenssøn Helkands Optegnelser.

De nedenfor aftrykte Optegnelser findes i en liden i Pergament indbunden Bog, der nu tilhører Kjøbmand O. Johannesen i Throndhjem. Optegnelserne have været kjendte og delvis benyttede af Toldprocurenr Lorents Evesen († i Throndhjem 4 April 1790) i 1ste Dels 2det Hefte af den af ham udgivne: Samling af juridiske og historiske Materier, S. 71—74. Foruden de nedenfor meddelte Optegnelser om Borgermester Anders Helkand og hans Børn, indeholder Manuscriptet en Del Lægeraad samt er i forrige Aarhundrede benyttet som Regnskabsbog af en Peder Anderssøn Bredal. Mange Blade ere ubeskrevne ligesom flere Blade mangle, dog synes neppe noget af disse at have indeholdt Optegnelser fra det 17de Aarhundrede, om de overhovedet have været beskrevne.

Udi denne Bog Findis Anteignit min min Høstrus och
Børns Fødsels Daugh och nogit om Voris Alder och Leffnidt.

Wbi duplicantur, Lateris Venit Moses,

Anndrs Jenß:

E. Haand.

Anno 1599 den 12 Majj er Jeg Anders Jenßøn Helkand
Barnfød, vñ Judland i Aars, min Faders naffn var Jens An-
derßøn, Helkand, min Moder Boelle Raßmus Daatter,

Gud Wnde mig Christlig Att leffue sallig att døe, och effter dete lifff Himmerig och det euig Liff Amen,

Anno 1613 S. Micaeli daug drog fra min Forældre, och thil Velb: Her Vlrich Sandberigs Fougit paa Quelstrup, och Var hans schriffuer Dreng thil Anno: 1615 Micaelj Jgien huilehit er — ij Aar,

Bett^e Aar och thid komb thil Welb: Holger, Wlffstand¹⁾, och War hans Frues Dreng thil Anno 1618 om Paaschen er — 2 $\frac{1}{2}$ Aar,

Kom saa fra hinder, bet^e Aar och thid och thil Velb: Jffuer Lyche och Vör hans Dreng thil Anno 1619 om Micaelj, er — ij Aar

Anno 1619 Micaelj, Komb i thienest med, Ko. Ma: Cantzeler, Christen Friis och War hans Dreng och Nogen stund Haandschriffuer, thil Anno 1622 Micaelj, huilehit ehr — iij Aar.

Anno 1622 Martine thid Satte Velb: Fru Barbra Cantzeleris Frue²⁾ mig thil hederlig och høyled mand Mester pr. Schilderup³⁾ som da Vor forordnit att Verre Biscop Vdj thrundhiemb att Vere hans Fougit Vdj Norland, huilehit Jeg haaffuer och Verit thil Anno 1642 som ehr thil hobe 20 Aar, J Medler thid Jeg haaffuer thient Bitben haaffuer ieg och Verit Jens Juls Fogit offr. Herdallen, ij Aar, Ano 27 og 28: Saumbt och Velb: olluf portberigs⁴⁾ fogit offr bette Herdallen, 3 Aar Anno, 29: 30: 31: ehr thil haabe ieg War Fougit i Herdallen — 5 Aar:

Karen Hansdaater, —

Anno 1590 den 14 Septemb: Er Karen Hans daatter Barnfød paa Øye i guldallen hindis Fader Hans Laurizen Moderen Anne loduigs daater, och Var hun hiemme, hos sine Forældre thil mand schreff 1609: och da komb i egteschab med, Vnge

¹⁾ Holger Ulfstand til Vosborg blev 5 Sept. 1600 gift (2 Gang) med Karen Lunge, Datter af Ove Lunge til Odden og Anne Malthesdatter Sehested. Saml. t. Jydsk Hist. og Topographi, V. S. 229.

²⁾ Christian Friis (Skaktavl) til Kragerup blev 8 Mai 1614 gift med Barbara Vittrup Hansdatter. Danmarks Adels Aarvog for 1886. S. 135.

³⁾ Peder Schjelderup var Biskop over Throndhjems Stift 1622--42.

⁴⁾ Jens Juel Pederssøn til Lindberg var Befalingsmand over Throndhjems Len (med Herjedalen og Jemteland) fra 1627--29, Oluf Parsberg til Jernet fra 1629--42.

Her Christopher¹⁾ paa Melhus, och stod dieris Brølup, samme Aar om Høsten, och var thilhaabe, thil Anno 15 Høsten, och var det di var thil samen — 6 Aar, var enke — 2 Aar. [Karens Modr. døde 1601 hellig thre Konger Dag²⁾].

Anno 1617 om Høsten Komb hun i egteschab med Her peder Harchillien³⁾ och leffde di thil samen i Norlanden, i — 2¹/₂ Aar och døde hand Ano 20. om Paasche thide, afflet it pige barn hed, Ane leffde 2 Aar, Var saa i sin enche sede paa 5te Aar,

Anno 1625: søndagen effter Nyt Aars daug Komb hun i egteschab med mig fatig Jyde Anders Helkand, och haffuer Vi Afflit Børn samen som her effter Findis Anteignit gud Allern: Vnde os leffue, sammen i en Christen Kierligh: och saa optugte Voris Børn di Kunde bliffue di med os och Vi med dennem gudtz børn, och hafr Vi Verit samen, i egteschab i

Anno 1625, den 13 Decemb: bleff Voris liden søn Hans Anderb: fød i mellumb it och 2 om Natten om søndagen der effter døbt i thrudhjembs Domkierche hans Fadere War, M: Peder schielderup superintendent: M: Mogens Blix pastor⁴⁾, Her (Christopher Vdij Hospitallit⁵⁾, och Boelle, Her Jacobs⁶⁾, och Maren Eiller Christophersøns⁷⁾, Hans Fadr. gaffue ehr giort en sølffkande aff 44 lod med sit navn paa. [Den tielh Hr Hans med sig thil herøe p:⁸⁾].

Anno 1631 den 6 Junij Begynte Hans Anderbøn at gaee i danske scholle thil Niels Jonbøn Klocher gud giffue Lyché och

¹⁾ Var maaske en Søn af den hos A. Erlandsen. Biografiske Efterretninger om Geistligheden i Thronhjems Stift, S. 116 nævnte Sognepræst til Melhus Hr. Christopher, hos hvem han vel har været Capellan?

²⁾ Fra [tilføjet i Margen.

³⁾ Nogen Præst af dette Navn i Nordland kjendes ikke.

⁴⁾ M. Mogens Lauritssøn Blix, Sognepræst til Thronhjems Domkirke.

⁵⁾ Hr. Christopher var i Aarene 1625--27 Præst og Forstander for Hospitalet i Thronhjem.

⁶⁾ Hr. Jacob Jørgenssøn Fionus var Sognepræst til Vor Frue Kirke i Thronhjem 1619—35.

⁷⁾ Eiler Christophersen Schøllers Hustru Maren Christensdatter.

⁸⁾ Fra [tilføjet i Margen med andet Blæk, men med samme Haand.

Welßegnelse. [Hans scholle gang och Studiering Warit thil haabe, wdj — 19 Aar¹⁾], Endog hans skollegang her hieme i byen kand eller maae eij theignes, saa haffde Jeg hannem dog holtt mesten hos Andre, koste en hel Del.

Videre hans Studiering, Huad hans Udredung belanger thil Kjøbninghaffn endog det koste vacher, vil ieg der omb, Jndtid Melde. Der hand komb der Neder, thog min S. Broder Rasmus²⁾ hannem thil sig, och Wilde selff vnder holde hannem med Alt huis hand behøffuede, Jndtid vnder tagett: Mens effter som bete min S. Broder Aar epher andet bleff suag: thog min guode Hans paa sin egen Haand, huilehet Jeg wil nu her Jche Repe-tere, saa Jeg haffuer, bet for hannem i det Ringeste — 450 Rdr., Jeg haffuer Jche, Nødigt att specifcercere Noget der omb, thj Jeg kreffr Jndtid, Jgien,

Dog ellers thil en effter Retning. Naar mand er Død, och kand Jndtid suare for sig, Saa end Børnen thil effter Retning, att de kand bē att Forældrene haffr hafft om soriig for dennem:

Der nu denne fornē min Søn, war saa vit komet, att hand skulle thil det hellige Prediche Embede³⁾, End och strax der effter Jnd threde Vdj dett hellige Egteschabs Stand (huor wdj Gud gifue hannem Løche och Welsignelse) Da haffr Jeg med giffuet hannem for Vden huis Kledr hand kunde behøffue, VRegnid, effter nuin effne effter den schadelig Jde Brands Følgendes,

¹⁾ Fra J tilføiet med andet Blæk, men samme Haand.

²⁾ Rasmus Jensen (Hellekande) — en rig Kjøbmand i Kjøbenhavn, især bekendt ved, at et af hans Skibe deltog i Slaget paa Kolbergerheide — † 1648 i sit 45. Aar, gift med Enken efter Lorenz v. Meulengracht, Karen Pedersdatter. † 1654 i sit 45. Aar. (Bruun, Slaget paa Kolbergerheide S. 77 og de der citerede Steder; O. Nielsen, Kjøbenhavns Hist. og Beskr. IV, Reg.)

Hans Datter, Karen Rasmusdatter Hellekande. † 1673, var gift 1° med isl. Kjøbmand Mikkel Nansen. 2° med Sekretær i tydske Cancelli, Math. Rud. Rheinfrank; hun var Moder til Griffenfeldts Hustru Cathrine Nansen. (Musæum. 1890, S. 115; Personallhist. Tidsskr. I. R. I. S. 197).

³⁾ Han blev residerende Pastor til Hero Præstegield paa Søndmøre. Hans Datter var vistnok den Maren Hansdatter Hellekande, der var gift med Ove Christensen Frooh, og hans Søn den Hans Hansen Helkand, der 1733 var Lensmand i Rødve.

Thil Hußbehoff

	Dir.	ortt
Thoe Wogr thin	20	„
et par liuße Stagr	2	„
it senge Bechen	„	3
Fire Vogr Kober	36	„
thoe Malmgrydr	3	„
thoe par sparlagen	8	„
Fire Bolster Diøner	30	„
Fire Hod Diøner	6	„
Fire pudr	}	30
Thoe Dundiøner		
Summa	135	3

Noch: Dr. ortt

Thoe Sølff Kandr	} Veiger	86	„
Tholff Sølff Schedr			
<p> Noch femb Lod Guld thil en goud</p>			
Kiede		35	„
		121	„

Efter som min Søn komb thil Brødet vid tiøe kanten, gaff ieg hannem videre i Stedet for Andet, som hannem thienette best:

Følger	Dir.	ortt	
En Lest spansch saltt	24	„	
Fire tr Norsch Malt	6	„	
Fire tr are	5	„	
Thoe tr Bing	4	„	
Thoe tr Bing Miel	4	„	
Thoe Vogr Nod garn	10	„	
Threij Vogr toug	9	„	
Thoe Vogr Hamp	}	5	
8 Fische Snorer			
		67	„

Lod Moderen følge noget med, komer mig Jndtid vid som Linkleder och Andet.

Videre ehr nu Jche att Melde om dene min Søn, Alt dette for haabes Jeg Bliffuer vel optaget i en guod miening, thuiffler Jche paa, om Gud ladr mig threngte, Jeg da handles vel, med, J Jesu naffn Amen. Beløber sig paa denne min Søn Hr. Hanßis Hiembgift: thil -- 323 Rixdr. 3 ortt Gud giffue Dig nu der med Løche och Welsignellæ, och faar du Jche Widere da thach Gud for guod op luctellæ, och for wor Herre Vndte mig saa meget Jgien fra Ilde brand, thil dig och lad dig Nøije,

Anno 1627 den 3 Januarij imellumb 4 och 5 om Afflenen, ehr min Daatter Anne Andersdaatter fød, her i Thruudh: och Søndagen der effter døbt i Vor Frue Kierche, hindis Fadere var, Jon Robertßøn, Casper, Christopherßøn¹⁾, Giedsche, Bißbens Høstrue²⁾ Øllegrd M: Mogenßis³⁾, Aabæ, Olluff schriffuers⁴⁾, gud giffue hinder løche och salligh: Hindis Fader gaffue var 18 Dr., som ieg ehr schyldig ehr kiøbt en Koschen for, og 3 schedr aff S: M: Mogensis Sølf.

Anno 1643 den 11 Iunij stod hinds Brølup med den hederlige Mand: Her Niels Schjelderop⁵⁾ medtiener thil Vor Frue Kierche her wdj Thruudh: wdj mange gott Folches Neruerellæ, Jnden och Wden byen, Gud Allerm: giffue de wnge Folch Løche och Welsignellæ, och att leffue samen effter Guds Willie i guod Wenlighed och kierligh: Och effterdj; det ehr Naturligt att Forældrene Elseher, ærer och gjør sine Børn (helst de som ere guode och lydige Børn) thil guode, da effter min fattige effue och Formue, hæffuer ieg gjort bette min Daatter itt frit Brølup

¹⁾): Caspar Christophersen Schøller, Broder af den ovf. nævnte Eiler Schøller.

²⁾ Mag. Peder Schjelderups 2den Hustru Gidske Lange.

³⁾ M. Mogens Lauritsen Blix's Hustru Øllegaard.

⁴⁾ Oluf Skriver var Borgermester i Thruudhjem.

⁵⁾ Hr. Nils Schjelderup var residerende Capellan til Vor Frue Kirke i Thruudhjem 1640 indtil sin Død c. 1652; han var en Søn af den forannævnte Biskop i Thruudhjem Peder Schjelderup. Hans Enke agtede 1653 Eftermanden, senere Sognepræst til samme Kirke, Hr. Peder Pedersen Bredal, og deres Datter Boel havde i sit 2. Ægteskab med Hr. Anders Nielsen, Sognepræst til Lexviken, en Søn, som fik Morfaderens Navn og allsaa turde vare den i Indledningen omtalte Peder Andersson Bredal (Personalhist. Tidsskr. I. R. V S. 247 ff.; Erlandsen, Geistligheden i Thruudhjem's Stift S. 63, 74, 290).

som ieg hinder war Pligtig och ellers giffuel hinder med sig, Følgendes,

Thoe Dybind Thinfade, Threij Dybind tin Thalerchener, Threij halffue tinkandr., En heel Thir kande, En Smør Kande, Ett Wandfad, dette Thin veiget 3 W: ij pd. Thoe par Liusse Stager, Ett Fyr Bechen, Thoe Senge Bechen, Fire Messing Fade, en Brapande, Threij Malub grydr., veiget — 2 pd. 17 $\frac{1}{4}$. Femb Vogr. Kaaber, med Brøgekæil och Køchenet.

En themelig Wdschoren Ege Seng: der wdj Kleder: Itt Thafftes sparlagen, Thre Bolster, En Dun Diønne, aff olmerdug och ederdun, Thoe Hod Diøner, Thoe puder med War. Dets behørig Brudlagen — ij par.

Noch Kleder att lige en fremed Mand paa: Thoe Bolster, En Dun Diøne aff Olmerdug och ededun, Thoe Hod Diøner, Thoe puder med War, Detz hørige lagen, Der thil itt grøn, Cron Raschis sperlagen,

Noch: En gemen seng med Diøne Hod Diøne Lagen och Rye, thil Drengene Saa wel som lige saadan til pigerne.

En wdschoren Brudkiste, aff Eg huor wdj War, Thoe par graa Hørgans Lagen, Thoe par groffue dito Firre Hørgans Duge, Firre Blørgans Duge, en Damasches Dug, Fire Hørgans Haandklede, Fire groffue dito

En Sølfkande weiget 111 Lod Ett Sølfkoschen weiget 68 $\frac{1}{2}$ Lod Tholff Sølf schieder veiget 49 Lod og 3 q: == 228 $\frac{1}{2}$ Lod 3 q: NB. En perll snor, och Ett Perl baand Hindes Guld kiede Gud unde mig Liff och Hebred saa schal Boel faae lige saa med første.

NB. Brud Kleder Var en Boratis Kledning och en Silche Kledning och en sortt fin Klede Kaabe med Lin Kleder

Threij Kiør och Nogle Faar.

Her for wden hialp Jeg hinder thil Aufllsgrd, dett samme bør Boell om hun leffuer och det behøffuer och hielpis til.

Dette forne som nu schr^{tt} er, for moder Jeg Jche nogen enten Aff mine egne eller Andre Wille thenche eller mene, Att ieg gjør det Att ieg wil Regne med mine Børn, huis Jeg giffuer dennem men mere Aff Aarsage Att forekomme, Jring inelumb den-

nem effter min Død, men wil Gud spare mig liffuett saa schal Jeg sligt med Guds Hielp faare kome, det er wel och schied i den miening Att omb Gud wil Boell leffuer och kunde bliffue forsiett, hun da kunde och Niude dett samme, Drengene, de maa sørge sielff och thiene for Klede och Føde, saa haffr ieg giortt.: Dette er giortt Alt i en guod mieningh.

Anno 1631 den 18 Januarij Klochen var femb, er min Daatter Boelle Andersdaatter fød her i Thrundhiemb Søndagen der effter døbt i Domkierchen, hindis Fadere: Her Mens Christophersøn, Pastor, och Alexander Samson Borgemester, sambtt Welb: Fru Karen Kruße, Velb: Olluff porsberigs, Karen Knuds daatter paa Øie och Thorre, Dionus Pedersøns. Gud giffue hinder Løche och Velsignellæ, Hindis Fadr gaffue vor 20^{1/2} Dr., som ieg ehr hindr schyldig.

Anno 1650 Vor Frue Dag i Faste stod hines Brølup her i Thrundh: med Erlige Karl Niels Pederts: førige Velb: Frederich Vrnæs Haandschriffuer och Nu Foget offuer Størdals len, Gud Allerm: giflue dennem Løche och Velsignellæ, Effter Manier och schich haffuer Jeg giort hinder it frit Brølup och ellers giffuet hinder med sig at bette først Hus med, Følgendes,

2 Dysind 3 tinfade, 3 Dysind talerchener, 1 tin kande, 1 Smør kande, 3 Voger j pd. — 2 par liuse stager, 1 Fyr bechen, 2 Seng Bechen, 1 Stor Messing Fad, 1 Malmbgryde og 3 kaab. Potter, 5 Vogr Nye Kedle Kaaber.

1 Vdschoren ege seng der i 2 Bolster Diøner, 1 olmers Dun Diøne med eder Dun, 2 Hod Diøner, 2 pudr med Var. 1 par Hørgans Lagen, 1 Sperlagen aff Brøgs Atlasch, 1 par aff lagen tye och 1 gamel tafftes. Noch thil en anden Seng 2 Bolster Diøner, 1 Dun Diøne aff Olmerdug och ededun, 2 Hod Diøner, 2 puder med Var och thilhørig Lagen, 1 grønt Rasch Sperlagen, En gemen seng thil Drengen med Diøne Hod Diøne och Lagen och tye, Saa vel lige saa thil Pigerne, En Vdschoren Brud kiste der i 2 par Hørgans Lagen, 2 par groffue dito. 4 Hørgans Duge, 4 Blorgans Duge, 1 Damasches Dug, 4 Hørgans Hand kledr, 4 groffue dito.

3 Kiør 1 Brun schyd med sit føl i steden for Faar.

1 Sølf kande Veiget 112 Lod 1 Sølf koschen 58 Lod 12
schieder 45½ Lod 1 qt:

1 Perl baand, 1 Guld kiede, 40 Dlr. i steden for Perl snor,
disse 40 Dlr. er alt klar. 1 Boratis Kledning 1 fin Klede Kaabe
1 Biørnschinds Feld 1 Kledning af Silche tøj eller 30 D.
isteden. Disse 30 Dlr. alt klar. Boelle Rester endnu 1 par
Brudlagen och Pudeuaar der til och 1 bra pande, 1 Malmb gryde
Dette hafr Karen klarit med Boelle,

Ellers flyde Jeg Anne min Daatter en Affs grd, koste der
paa med Affmindelße, och Stedßmaal, — 70 Dlr. huor imod
Boelle schal och haffue Viderlaug imod dette ehr och Bolle
stillet thil frids,

A^o 1651 den 29 deromb klarit med Boelle omb dette for^{ne}

A. Jenbøn

E. Hand.

Anno 1632 den 30 Majj Bleff min Liden søn, Peder An-
dersøn fød, Klochen 8 om Formidagen och Søndagen der effter
døbt i Dombkierchen hans Fadere War, Welb: olluff parsberig,
M: pedr schielderup, Hendrich engelstmand¹⁾, och Maren Hr.
Mensis²⁾, och Karen Eillersdaater³⁾ och var dete Barn det første
Maren pedersdaater Bar thil Daaben: och Kaldet det effter sin
Fader Bißben. Gud giffue same barn løche och sallighed. Hans
Fadr gaffue var = 38 Dr. i guld som ieg ehr hannem schyldig.
[Der aff ehr giort beslag paa thoe Kander, aff Thre, ehr dr vdj
68 Lod Sølf,⁴⁾

Belangende denne min Søn, hans scholle gang: och holde
Wden lands: Vil Jeg Melde Nogett lidet omb, Jche fordj det
giordes Nødigt, dog lige uel for en Hukomelße, saa haffuer hand
wel kost mig offuer 500 Rdr. ehr dog Jchon femb Hundr Rix.

¹⁾ o: Henrik Sommerschild, Borger i Thronhjem.

²⁾ Maren Pedersdatter Schjelderup, M. Ments Christophersen Darre's
Hustru.

³⁾ Karen Eilersdatter Schøller var gift med Borgermester i Thronhjem Lars
Bastianssøn Stabel.

⁴⁾ Fra [tilføiet i Margen med samme Haand men lysere Blæk.

Dr. der hand nu som Holendern siger haffde Wd Rasis, fattid hand sig faare, i Jesu naffn att begiffue sig i Egteschab,¹⁾

Der denne min Søn schulle schielles fra mig gjorde Jeg hannem fra mig, med Kleedr och Andet thil hans Brølup, ligesom Jeg gjorde wid min anden Søn, saa det gaar lige op imod huer andre och der for uden gaff hannem thil Hiembgiffit lige imod H: Hans: Følgendes

2 Voger Thin . . .	20 Dr.
1 par liufte Stager	2 Dr.
1 Senge Berchen . . .	3 ort
4 Vogr Kaaber	36 Dr.
1 par sperlachen .	4 Dr.
2 Bolster . . .	15 Dr.
2 Hod Puder .	3 Dr.
2 Puder }	
1 Dun Diøne }	15 Dr.

Her Hans bekomd aff Adschielige Ware Nogett som schulle boe Vid Søkanten det behøffde Jche Peder, løb sig til 107 Dr. Dennem ehr Peder leucrit i Rede Penge, att lige i sin Brug, Noch sich Peder lige Sølfv imod Her Hans och Guld Kiede beløb sig thil — 121 Dr. Er saa in Summa Ald Peders Hiembgiffit Penge — 323 Dr. 3 ortl.

Widere ehr och war Jche Raaden, thache Gud det kunde saa streche, effter en guod op tugtelse, Jeg sich Aldrig fra mine For eldre thil — 20 β , Vor Herre haffuer hiulpet mig lige uel, Gud Vere ærit wel haffuer Jeg Verit løstlig i mine Vnge Dage, mens Jeg thog Ware paa Jgien Naar Noget war att for tiene, och slid mangt par lerets Bogser op: Jeg er dog den ieg er,

Dette ehr nu saa kaartelig Meldett omb mine fire Børn, Den Allerm: guode Gud werre ærit och Pritætt: som haffr ladett mig saa lenge leffue, och wndt mig saa megett, Jeg kunde dennem opføde, och optuchtte, nu befaller Jeg edr Allesamen, den guode Jesus, den Allerhøyeste, Gud Vnde eder nu saa att leffue, i

¹⁾ Hvem han var gift med, kjendes ei, men hans Søn var aabenbart den Henrik Helkand, der i 1701, 44 Aar gl., levede paa store Vedøen i Hiterns Præstegjeld og da havde en Søn Peder. 2 A. gl.

kunde haffue Gud thil Wen, saa i kunde Niude den løche, Jeg och eder Moder haffr. hafft med eder, saaledes: i kunde leffue med eders Børn, och dennem opføde i gudz frygtt: och giøre dennem fra eder som wi wid eder, saa var det Høylig Gud Att thache.

Ellers kiere Børn, lidet att Melde min thilstand, effter den schadelig Jdebrand, da ehr Jeg geroden i Nogen Vitløfflighed saa Jeg ehr schiuldig i Danck: her och i Byen, huilchett ehr Rigtighed Noch for som min Søn Peder selff haffuer sch¹ Naar Jeg nu offuer Regner huad Jeg kand haffue imod Jgien, saa kand Gud sehe Loff min Formue Vel betalle min Gield, och enda thil offuers, thil end hederlig och guod Begraffuelic, Mens efftersomb, dett ehr Vel muligtt en wng kand dœe, Saa ehr det Vinugligt en gamel kand leffue lenge, Der som Gud wil Wnde mig Nogen Aar att leffue Vdj, haaber Jeg wel selff att bruge mig saa, Jeg schal betalle min gield och da Videre her effter theigne der omb, Wil Wor Herre och mig bort kalde, Saa gleder Jeg mig Wid, Jeg haffuer Fire Børn de thoe, ehr Werslig, de thoe ehr geislig Saa kand de thoe weslig threde i min Brug effter som den thiener Jche, de geislig, och der aff betalle min Gield, Saa haffuer Jeg en Daatter lille Karen¹) hum maa Jche glemes, huor omb Jeg Widere schal melde en anden thid, huemb Vid Jeg kand endnu leffue att følge hinder Brud, (nu Gud Raade for alting).

Anno 1634 den 17 Nouemb: Bleff min Daatter Riborig Andersdaatter fød Klochen war 10 om Formidag: och siden Fredagen effter døbt, hinds Fadere, M: Hans Sørensen²), Her Steen Hansen³), Anne Her. Michels⁴), Ellse Lauritz Jensens, og Maren

¹) Om hende findes Intel i Manuscriptet.

²) Lector theol. og Rector ved Throindhjems Skole.

³) Hr. Sten Hansen var Capellan og senere Sognepræst til Ørkedalen samt Provst i Dalernes Provsti. Han havde i 1661 en Sag med Raadmand i Throindhjem Morten Lauritssøn (Lerche), fordi han ei vilde begrave en Tjenestepige, som Raadmanden og hans Hustru Maren Eilersdatter (Schøller) vare mistænkte for at have ombragt.

⁴) Formodentlig Hr. Michael Villadsen, der var residerende Capellan til Throindhjems Domkirke. I saa Fald har han været 2 Gange gift, da Michael Villadsens Enke hed Gjerthrud.

Hans Buschis, Gud lade hinder opouxe vdj Guds sande Frygtt Amen, Hindes Fader Gaffue war = 26 Dlr. Rix.

Anno 1641 den 27 Januarij: Klochen it qt: til otte døde denne min s: Daatter der jeg var paa min Reijse thil Danz: och er begraffuid den 30 dito i Throndhiebs Domb Kierche Gud giffue hinder en gledelig opstandelße.

Fremmede Adelsslægter i Danmark.

Ved **Louis Bobé.**

(Fortsat fra 2 R. B. V).

II. von Reitzenstein.

Den friherrelige Slægt von Reitzenstein har hjemme i Regnitzlandet i Franken og nævnes allerede i det 12. og 13. Aarhundrede, efter sine forskjellige Besiddelser opført under Navnene Grun, v. Wildenstein, Sack, v. Berg, v. Töpen, v. Sparnberg. Alle disse Grene ere, med Undtagelse af Hovedstammen Reitzenstein, der fra Franken næsten har udbredt sig til alle Dele af Tyskland, og Ætten Grun, der i Følge Vaabenmærket endnu skal blomstre i de i Østerrig bosatte Grever Grünne, uddøde tidlig. Slægten ejede den største Del af det nuværende „Amtsgerichtsbezirk“, Naila og mange Godser i Sachsen og Bøhmen. Stamslottet Reitzenstein var et Rigslen, der laa midt i Familiens øvrige Besiddelser. Slottet, hvis oprindelige Navn er Riechenstein, vistnok opkaldt efter Richza eller Reichza, Kejser Lothars Gemalinde, skal allerede være bygget i Begyndelsen af det 12. Aarhundrede, skjønt det ikke nævnes i Dokumenter før Aar 1300.

Som Stamfædre til denne overordentlig talrige og vidtfordrenede Slægt, nævner et i det bayerske Rigsarkiv opbevaret Dokument fra Aaret 1398 Fætrene Thomas og Aberdar v. Reitzenstein. I Tidens Løb delte Slægten sig i tre Hovedlinier, til Reitzenstein, Schönberg og Schwarzenstein, den sidstnævnte atter 1519 i ti Sidelinier. Ialt opstod der ved fortsat Deling

ikke mindre end tredsindstve Linier, af hvilke der endnu blomstrer tolv.

Vaabenet er en høire Sølv-Skraabjælke i rødt Felt; paa Hjelmene, som er kronet, to røde Ørneflugter, hver belagt med en Sølv-Skraabjælke¹⁾.

I det 17. og 18. Aarhundrede indkom adskillige Descendenter saavel af Schwarzenstein- som af Schönberg-Linien til Danmark, hvor de især toge Tjeneste i Hæren. Deres indbyrdes Slægtsforhold ere temmelig indviklede, og de behandles derfor i Afsnit, betegnede med Romertal, i Henfør til nedenstaaende to Oversigtstavler. A for Schwarzenstein og B for Schönberg.

A.

Jobst Wilhelm v. Reitzenstein,
af Linien Schwarzenstein (levede o. 1600).

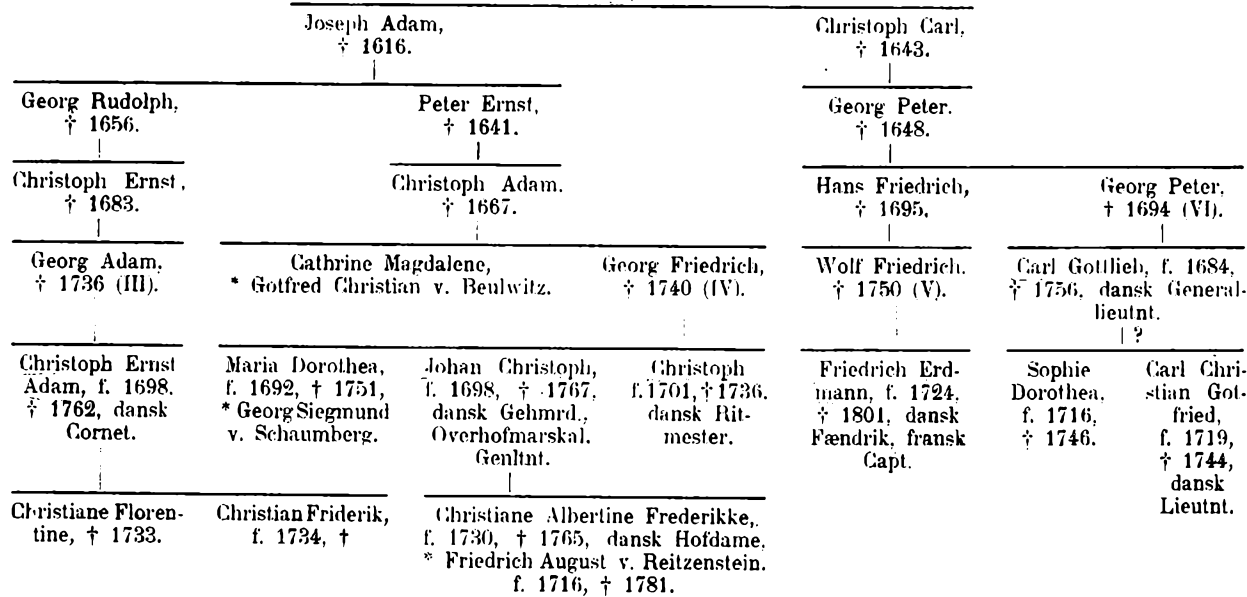
Albanus, † 1633.	Jobst Kummert (Kunimund) † 1633 (I).
Christoph Friedrich, † 1674.	Christoph Lorentz, † 1682, dansk Oberst til Hest.
Wolf Christoph, † 1729 (II).	Urban Jacob, f. 1666, dansk Cornet.
Wolf Veit Christoph, f. 1710, † 1781, dansk Geheimeraad, Overhofmester p. Sorø, Elefantridder.	Wolf Ehrenfried Albrecht, f. 1712, † 1778, brandenborgsk Geheimeraad og Overstaldmester.
Friedrich Wolf Carl, f. 1757, † 1777, dansk Kammerjunker.	Frederikke Louise, f. 1781, † 1815, Stiftsdame i Vallø, * Ph. Aug. Grev v. Platen Hallermund.

¹⁾ Om Slægten Reitzenstein jvfr. H. v. Reitzenstein, *Geschichte der Familie v. Reitzenstein*, 1. Heft, *Geschichte der Linie zu Wildenau 1493—1640*, München 1882 og *sammes Geschichte der Familie v. R.*, 1.—2. Lieferung, München 1887—89 (Begyndelsen til et i stor Stil anlagt Værk, Frugten af mange Aars Arkivstudier). — Forfatteren af disse Skrifter, Hr. Regeringsraad, Friherre *Hermann v. Reitzenstein-Reuth* i München, har med største Imødekommenhed meddelt mig talrige Oplysninger af utrykte tyske Kilder til Brug ved nærværende Arbejde og gjenneuset samtlige Data i Korrekturen. Om de i det følgende omtalte Grene af Slægten er endnu intet offentliggjort. For talrige Meddelelser, navnlig af Militaria, takker jeg Hr. Capitain Harbou.

B.

Georg Peter v. Reitzenstein
af Linien Schönberg. † 1601.

14

I.

Jobst Kummel (Kimmund) v. Reitzenstein, brandenborg-
kulmbachsk Raad, Overjægermester, Amtmand i Hoheneck og

Ipsheim, død i Windsheim 28. Sept. 1634, gift 22. Oct. 1617 med Pollisina Crispina von Reitzenstein, f. 30. Juli 1595, død 17. Jan. 1646, begravet i Berg (Datter af Hans v. R. til Pottigau) havde Sønnen:

Christoph Lorentz von Reitzenstein, født mellem 1620 og 1626. 1635, 1. Decbr. faar han Henstand til sit 15. Leveaar at nyde den Trediedel af Slottet Blankenberg, som han har arvet efter Faderen. Han tiltræder denne Arv 1642, 5. Juli. 1660 sælger han Blankenberg. 1663, 30. Nov. holder han Bryllup med *Dorothea Sybilla von Schirnding* (f. 17. Juni 1647), Datter af Joachim Didrik v. S. til Goldkronach og Susanna v. Laineck. 1667 sælger han sin Hustrus Gods Goldkronach og tilkøber sig Effelter. 1668, 9. Marts bivaaner han som sachsisk Ritmester Magdalena Sybilla af Sachsen-Altenburgs Ligbegængelse. 1670, 7. April boede han endnu paa Effelter. Saavidt de tyske Kilder, der for hans vedkommende flyde meget sparsomt. Han har uden Tvivl først været i hessisk Tjeneste og kom 1677 til Danmark som Major med en Eskadron, som Landgrevinden overlod sin Svigersøn, Christian V, og som deltog i Slaget ved Landskrone 16. Juli. 1. Aug. s. A. udnævntes Christoph Lorentz R. til Oberstlieutenant i Geweckes danske Regiment, men blev kort efter forflyttet til Livregiment tilhest. 1678 blev han Oberst for 2. Fyenske National Cavalleriregiment; som dog efter Krigen indskrænkedes til 1 Escadron og indlemmedes i Sjæll. National Regiment (Bassum). Han faldt 25. Mai 1682 paa Hveen i en Duel med Oberstlieutenant Andreas Bugenhagen og begravedes i Lundforlund Kirke ved Slagelse¹⁾.

En Søn af ham, **Urban Jacob v. Reitzenstein**, f. i Goldkronach 25. Sept. 1666, var 1691 Cornet i 1. Cav. Regiment (Juni Ryssensteen) af det Hjelpecorps, der 1689 sendtes til England. Han afgik allerede det følgende Aar; maaske er han død, i hvert Fald er hans senere Skæbne ikke bekjendt.

¹⁾ Vaupell, Den dansk-norske Hærs Historie, I. S. 79, II. S. 565, jvf. 864. Mil. Repertorium 1846, S. 426. Jahns Personalia i Rigsarkivet (Kilden til Angivelsen om Duellen kan desværre ikke findes). Danske Atlas, VI. S. 261.

Se mere om ham i Museum 1895/1, S. 366-74.

II.

Wolf Christoph v. Reitzenstein, brandenburg-culmbachsk Geheimeraad, Overforst- og Jægermester til Crötenhoff, Höll og Nestelreuth, f. 14. Nov. 1663 i Oberkottzau, død 7. Jan. 1729 i Zoppaten, gift 4. Juni 1704 med Maria Sabina von Würzburg, f. 21. Marts 1683, efterlod blandt flere Børn Sønnen

Wolf Veit Christoph v. Reitzenstein, f. i Lichtenberg an der Selbnitz ved Steben 30. Novbr. 1710. Han udnævntes 13. Aug. 1734 til Secondlieutenant i Grenadercorpset, 8. Nov. s. A. til Hofjunker: 1736, 23. April forfremmedes han til Premierlieutenant, men tog derefter Afsked fra Krigstjenesten, idet han 17. Oct. s. A. beskikkedes til Kammerjunker hos Dronning Sophia Magdalene: 1747 blev han Hofmarskalk hos Enkedronningen. 1750, 31. Marts Ridder af Dbg. og kort efter af l'Union parfaite, 1756 Amtmand i Segeberg, 1757, 10. Octbr. Amtmand i Vordingborg og Tryggevælde, 1759, 31. Marts Geheimeraad, 1766, 7. Marts Overhofmester ved det ridderlige Akademi i Sorø, 1766, 11. Marts tillige Amtmand over Sorø og Ringsted Amter, 1769, 29. Jan. Geheimeconferentsraad; *naturaliseret* som dansk Adelsmand 14. Marts 1776. 1778 fik han Elefantordenen, tog 1781 Afsked fra Akademiet og døde 25. Septbr. s. A.¹⁾

Ægtede 1° 11. April 1755 *Ollegaard von Gram*, f. 1735, død 6. Februar 1759 paa Beldringe (Datter af Geheimeconferentsraad, Overjægermester Carl Christian v. Gram og Birgitte Christine, født Comtesse Friis). 2° 16. Septbr. 1760 Hofdame hos Enkedronning Sophie Magdalene *Theresia Sophia v. Zedwitz*, f. 1713, død 10. Okt. 1799. En Søn af første Ægteskab:

Friedrich Wolf Carl v. Reitzenstein,²⁾ f. 28. Novbr. 1757 paa Beldringe Gaard (Præstø Amt), kom 1766 paa Sorø Akademi, blev 13. Juni 1769 i Kongens Nærværelse udnævnt til Akademist

¹⁾ Jvfr. Worms Lexicon II—III, hvor endel af ham udgivne Skrifter anføres. Birch, Efterretninger om Geheimeraadere. Wohlfrom, Sammlung der Ritter. J. B. Löffler, Gravmonumenterne i Sorø Kirke, 1883, S. 31. Adresse-Avisen 1781, Nr. 216.

²⁾ Æreminde over Salig Kammer-Junker F. W. C. v. Reitzenstein. Sorø 1778. Indeholder 22 Smaastykker, Prædiken, Oder, Elegier og Mindevers i Anledning af hans Død, samlede af J. Bang, med Portræt.

og 30. Maj 1774 Kammerjunker hos Arveprins Frederik. Han døde 30. Okt. 1777.

En yngre Broder til Overhofmesteren paa Sorø var Wolf Ehrenfried Albrecht v. Reitzenstein, f. i Lichtenberg 29. Dec. 1712, død i Ansbach 16. Marts 1778, brandenburgsk Geheime-raad, Overstaldmester og Overamtmand i Uffenheim, gift 10. Juli 1749 i Triesdorff ved Ansbach med Marie Charlotte Bøcklin v. Bøcklinsau, f. 14. Nov. 1723 i Straszburg, død 1751, 24. Marts i Ansbach¹⁾. Deres Datter var **Frederikke Louise v. Reitzenstein**, f. 8. Marts 1751, indskrevet i Vallø Kloster 26. Dec. 1775, død 2. Maj 1815 i Ansbach, gift 10. Aug. 1776 med Philip August Greve von Platen-Hallermund, f. 26. Juni 1748 i Hannover, død 8. Juni 1831, separerede 1. Juni 1792. Han blev i andet Ægteskab med Louise Eichler von Auritz Fader til den tyske Digter, Greve August Platen²⁾.

III.

Georg Adam til Conradsreuth, f. 10. Dec. 1673, død 11. Marts 1736, Deputeret for det voigtlandske Ridderskab, ægtede 4. Oct. 1697 Sophia Barbara von Beulwitz, f. 10. Juni 1668, død 5. Dec. 1732. Søn:

Christoph Ernst Adam, f. 1698, 24. Oct. paa Conradsreuth. Han blev 19. Marts 1725 ansat som Cornet i det holstenske Rytteri Reg.³⁾, men tog allerede sin Afsked under 15. Marts 1734. Han vendte tilbage til sit Fædreland og døde 22. Juli 1762 paa Conradsreuth. I en 1730 indgiven Conduiteliste skriver

¹⁾ Jahresberichte des hist. Vereins für Mittelfranken, 42. Aarg., Bilag IV.

²⁾ G. L. Wad, det adelige Stift Vallø, 1888, S. 179 (hvor hendes Fødselsdag angives til 7. Marts 1750). Platens Tagebuch 1796—1825. Stuttgart og Augsburg 1860.

³⁾ I Krigscancelliets ref. Sager findes en egenhændig Ansøgning fra ham, dat. Copenhagen den 9. Martij 1725. Kongen har for to Maaneder siden givet ham Haab at overdrage ham en Charge som Cornet ved Oberst Samitz Regiment, og han beder nu om at erholde den ved Grev Friis's Reg. ledige Plads, „da ich um 5 Jahr das Glück geniesze; bey der Leib Garde zu Pferde, und zwar bey I. K. Hoheit des Cron-Printzen Leib-Compagnie zu stehen und nichts so sehr wünsche als mein Leben in E. K. M. Krieges Diensten zu endigen“.

hans Regimentschef, Oberst Samitz, at R. „bis Dato eine sehr schlechte Conduite gehabt, sehr nachlässig in seinen Dienst, und über dessen eine so unanstændige Heirath gethan, dasz er billig nicht meritiret in Ihr. Maj. Dienste zu stehen“. Ifølge tydske Kilder skal han 1728 i „Stygelin“ (?) i Jylland have ægtet *Anna Margrethe Schwann*, ¹⁷⁷⁴ død 1750 10. Juli, Datter af kgl. dansk „Controlleur zu Wasser“ Ernst Schwann, d. e. uden Tvivl Ernst Svane, der 1. Jan. 1696 fik Bestalling som Toldbetjent og Visitør ved Horsens Toldsted, hvor han døde 1719 som Controlleur.
Børn:

No. 30. V. 145.
Christiane Florentine, begr. i Horsens 1733, 15. Juni.

Christian Frederik, døbt i Horsens 1734, 14. Jan., senere Skjæbne ubekjendt.

IV.

Georg Frederik v. Reitzenstein¹⁾, f. 29. Febr. 1664, død 7. Juni 1740 i Nentschau, ejede Nentschau, Iffiza, Tiefendorf, Tröde og Hohendorf, brandenburg-culmbachsk Geheimelandraad, Ridder af den røde Ørn, ægtede 20. April 1686 i Gottmannsgrün Anna Dorothea v. Beulwitz af Huset Gottmannsgrün, f. 7. Nov. 1666, død 29. Sept. 1706 i Nentschau. Flere Børn, hvoraf to Sønner i dansk Tjeneste²⁾.

1. **Johan Christoph v. Reitzenstein**, født 26. Mai 1698. 1707 blev han Page hos Markgrevinden af Brandenburg-Culmbach i Weferlingen i Fyrstendømmet Halberstadt og senere hos Grevinden af Hohenlohe i Weikersheim. 1716 traadte han i kejserlig Tjeneste, var 1717 Fændrik i Regimentet Alexander-Württemberg, 1719 Grenaderlieut., 1723 Capitain i det keiserlige

¹⁾ Hans Søster Catharina Magdalene v. R., f. 9. April 1658, ægtede 1° Adam Friedrich Thoss v. Erlbach til Prex, død 25. Marts 1688. 2° 20. Novb. 1693 Godfred Christian v. Beulwitz til Löhma og Weitisberge. I 2det Ægteskab var hun Moder til Christoph Ernst v. Beulwitz, f. 1694, † 1757, württembergsk og dansk Geheimeraad, Hofmester hos Kronprins Frederik (V); om ham se Dansk biogr. Lex II, S. 181.

²⁾ En Datter Maria Dorothea v. R., f. 20. Juli 1695, † 21. Marts 1751, ægtede 13. August 1713 Georg Siegmund v. Schaumberg til Stöckicht ved Plauen, kgl. polsk og kursaksisk Kredscommissair for den voigtlandske Kreds, f. 16. Feb. 1688, † 26. Mai 1753. Jvfr. Benzons Stamtavle Schaumberg.

Regiment „Markgreve Albrecht Wolfgang af Brandenburg-Culmbach“, og udnævntes 1. Mai 1724 til Oberstvagtmester i samme Reg. 1725 blev han dekoreret med den røde Ørns Orden, forfremmedes 4. Maj 1731 til Oberstlieutenant og fik 2. April 1734 Reservationspatent („en poche“) som Oberst. Under 19. Maj 1739 fik han ifølge Ansøgning sin Afsked som Oberst for at træde i dansk Tjeneste.

1739, 1. Juli udnævntes han til dansk Hofmarskal¹⁾, dekore­redes 28. Nov. s. A. med Dannebrogordenen og 7. Aug. 1741 med Ordenen l'Union parfaite. 1743 15. April blev han Overhofmarskal, 1746 9. Sept. Geheimeraad og 14. Sept. s. A. ud­nævnt til Generalmajor og Commandant i Rendsborg. Under 3. Maj 1749 forlader han med Karakter af Generallieutenant den danske Tjeneste og begiver sig til sit Gods Regnitzlosau-Hohenberg. Her døde han den 27. April 1767 og bisattes 1. Mai i Familiebegravelsen.

Han ægtede 1° 1726 1. Okt. *Maria Dorothea v. Baumgarten*, f. 15. Okt. 1699 i Oedenburg i Ungarn, død 7. Juli 1732 i Nentschau. 2° 1743 7. Aug. (Christiansborg Slotskirke) *Maria Christiane Henriette v. Beulwitz* (Datter af Christoph v. Beulwitz(?)) til Støben ved Camburg-Saalfeld, fyrstelig schwarzburg-rudolstadt­sk Hofmester og Amalia Juliane v. Günterode af Huset Zoppaten), f. 25. Nov. 1700, blev 1731 Hofdame hos Dronning Sophia Magdalene, siden Kammerfrøken. 14. Mai 1738 indskreven som den første Hof-Stiftsdame i Vallø og 14. Aug. s. A. dekoreret med Ordenen l'Union parfaite. Hun døde 20. Mai 1767 og be­gravedes 23. Mai s. A. i Regnitzlosau²⁾.

1) Ifølge Møllers Mnemosyne III, S. CXCVIII skriver Christian VI under 20/6 s. A. til Schulin: Vi ville idag udnævne Marskalk Gramm til Overmarskalk og declarere Oberst Reitzenstein, som har staaet i keiserlig Tjeneste til vor Marskalk.

2) Jvfr. Longolius, Sichere Nachrichten aus Brandenburg-Kulmbach III, 289—94. Biedermann, Geschlechtsregister der Ritterschaft un Vogtlande, Culmbach 1752, Tab. 99. Neue genealogische Nachrichten, 69. Bd. S. 931 o. a. St. Danske Samlinger II Række, 4. Bd., S. 272 ff. Sjæll. Reg. 60, fol. 33. — Der deutsche Herold, 1885, Nr. 2 (v. Raab, Auszüge aus vogtländischen Kirchenbüchern). Wad, Vallø, S. 3 og 152. Efter andre var hun en Datter af Christoph Heinrich v. B. til Frøssen og Anna Pauline v. Metzsch.

I første Ægteskab havde Johan Christoph en Datter: **Christiane Albertine Frederikke v. R.**, f. 30. Sept. 1730 i Cremona, opdraget hos Marchesa di Mazzeradi og blev 1746 Hofdame hos Enkedronning Sophia Magdalene. 1749 forlod hun med Faderen Danmark og ægtede 25. Nov. 1749 Frederik August v. Reitzenstein til Niedernberg og Prex, f. 9. Juli 1716 i Warschau, † 28. Febr. 1781, „Erbkammerer des Burggraffthums Nürnberg“ og Ridder af l'union parfaite (28. Nov. 1765). Hun døde 24. Juni 1765 paa Niedernberg. Johan Christoph indsatte hendes Børn til sine Arvinger.

2. **Christopher Anton**, f. 6. Aug. 1701, blev 25. Febr. 1722 Cornet v. 2. fynske Rytteri Reg., 1723 6. Marts forsat til Livgarden til Hest, 1723 23. Febr. Lieutenant, 1732 24. Sept. Ritmester, begravet 22. Febr. 1736 Form. Kl. 12 i Sct. Petri Kirkes Capel.

V.

Wolf Friedrich v. Reitzenstein (af Linien Schönbrunn) polsk og kursaksisk Lieutenant, f. 11. Marts 1684, † 30. Mai 1750, gift 8. Jan. 1724 med Sofia Louise Ernestine v. Røder, f. 11. April 1707, † efter 1792 (Datter af Gottfried Erdmann til Gansgrün). Søn:

Friedrich Erdmann v. Reitzenstein, f. i Gansgrün 20. Okt. 1724, blev 1737 Page ved det danske Hof og 4. April 1746 Fændrik ved Garden til Fods, men fik ifølge Ansøgning¹⁾ sin Afsked d. 29. Marts 1747. Han traadte senere i fransk Tjeneste i Grev Friesens Reg. t. Hest., derpaa i det 18. Dragonreg. Schomberg i Commercý og avancerede til Capitain. 1774 blev han afskediget med en Pension af 800 Livres. Han solgte 1777 sit Gods Schönbrunn, vendte tilbage til Frankrig og levede

---

¹⁾ Den 20. Marts 1747 indberetter Oberst Fr. Albr. v. Kaltenborn til Kongen: „Den zweyten, bey meiner unterhabenden Compagnie stehenden Fähnrich Friderich Erdmann von Reitzenstein, bey des Capitaine von Diethardts Compagnie bin gewilliget gewesen zum Second Lieutenant vorzuschlagen. Dessen Vater aber, vermöge eines mit jüngster Post erhaltenen Schreibens, wegen dessen anhaltender Krankheit, um seinen Abschied für ihn geziemende Ansuchung thun wollen“. (Krigscanc. ref. Sager).

i Markkirch. Paa hans blinde, 88-aarige Moders Ønske vilde han 1792 vende hjem, men blev holdt tilbage af Conventet. 1794 søgte han om en Naadespension som Capitain à la suite. Han døde 1801.

VI.

Georg Peter v. Reitzenstein, f. 31. Juli 1648 i Taltitz, død 1694, ægtede 2. Jan. 1672 (i Hartmannsgrün) Florentine Dorothea Trützscher, Datter af Georg Abraham Trützscher v. Falkenstein til Hartmannsgrün († 1675). Søn:

Carl Gottlieb v. Reitzenstein, f. 20. Aug. 1684 i Irfersgrün i Voigtland, begyndte i en Alder af 18 Aar sin Krigstjeneste i den spanske Arvefølgekrig, fik 22. Nov. 1709 Bestalling som Artillericapitain ved det Frederikshaldske Art. Comp.¹⁾, og udmærkede sig i denne Post under Carl XII's Angreb paa Frederiksteen 1716 og 1718²⁾. Han blev charakt. Major 11. Aug. 1716, char. Oberstlieut. 24. Juni 1722, forsat til Danmark som virkelig Oberstlieut. 16. Aug. 1728, Chef for det danske Artillericorps³⁾ og Oberst af Inf. 9. April 1732, charakt. Generalmajor af Infanteriet 15. Juni 1742, Ridder af Dbg. 4. Sept. 1752, Generallieut. af Inf. 31. Marts 1756, Commandant i Fredericia 12. Mai 1756. Død i Fredericia 25. Juni 1756⁴⁾, begr. i St. Michaels Kirke smstds. Carl Gottlieb maa antages at have været 2 Gange gift, idet det formentlig var hans Hustru, der begravedes i Kjøbenhavn (Garn. Kirke) 1747 12. Jan., 60 Aar gl.,

---

¹⁾ Hans Morbroder Generallieut. Johan Ernst v. Tritzscher (om hvem se Personalhist. Tidsskr. 2. R. III, S. 33 ff.) foreslaar under 1. Nov. 1709 Carl Gottlieb v. R. „als einen tüchtigen Offizier, der 7 Jahr in Brabant gewesen, alle die attacken und Belagerungen als Prem: Lieut. von der Artillerie beygewohnt“, til Capitain (Ref. Sager).

²⁾ Vaupell, Den dansk-norske Hærs Historie I, S. 567 og 590. Krag, Frederikshalds By og dens Krigshist., (Christiania 1848) S. 84. Nyt hist. Tidsskr. I, S. 111.

³⁾ Som saadan omtales han Hist. Tidsskr. 5. R. IV, S. 393, 425, 433 f.

⁴⁾ I Auditeur C. J. Venninghausens Beretning om Generalens Død, dat. Fredericia 25. Juni 1756, hedder det: „Ist zwischen 6 und 7 Uhr diesen Nachmittag an einem Schlag Flusz plötzlich gestorben.“ (Militaire Skifter, Bilag til Skifteprotok. A, Nr. 173—192). Se endv. Longolius, Nachrichten III, S. 375, Wohlfrom, Sammlung der Ritter, S. 174.

og deres Børn, som ere nævnte nedenfor og som tilligemed Moderen bortkaldtes i Løbet af 2¹/₂ Aar. Den ^{hidsig}barnløse Enkemand giftede sig saa paany d. 29. Dec. 1749 (tydsk Garn Menigh. i Kjøbenhavn) med *Benedicte Marie Christiane v. Vieregg*, født 1724, † 1750, 3. Oct., Datter af Generalmajor Julius Johan v. Vieregg († 1756, 15. April) og Lucretia Charlotte v. Plessen († 1756, 16. Juli). Dette Ægteskab var uden Børn; derimod formentlig af 1ste Ægteskab:

Sophie Dorothea v. Reitzenstein, begr. 1746, 24. Marts, 30 Aar gl. (Garn. K.), ugift, og

Ernst Christian Gottfried v. Reitzenstein, der 1740, 14. Oct., blev Fændrik ved fyenske gevorbne Reg. og 1742, 2. April Secondlieutenant. Han døde af en „hidsig Feber“ i Kjøbenhavn 1744, 20. Juli og blev begravet i Garnisons Kirke ved Officeersstolene d. 23. s. M.

VII.

Af en tredie Linie Niedernberg, nærmest beslægtet med Linien Schwartzenstein er Siegmund Heinrich v. Reitzenstein, f. 23. Febr. 1685, død 9. Juli 1752 i Adorf, brandenburg-culmbachsk Kammerjunker, ægtede 4. Febr. 1711 Margaretha Barbara v. Podewils, død 9. Juni 1735 (Datter af Erdmann Christian v. P. til Wildenreuth, kurpfalzisk Geheimeraad). Søn:

Christoph Heinrich v. Reitzenstein, f. 16. Juni 1713, blev 2. Dec. 1733 Fændrik i det fyenske gevorbne Reg., 31. Aug. 1736 Secondlieutenant. Han fik 30. Mai 1738 Afsked af dansk Tjeneste og døde som keiserlig Lieutenant i Königrätz 1745¹⁾.

---

¹⁾ Under 28. Juli 1734 indgiver han Ansøgning til Kongen om Permission. „Mein Bruder nebst Vetter sind in der Batallie todt geschossen, dahero meine Eltern, welche alt und schwach durch ein schreiben verlanget, maszen ich der einzigste Sohn, dasz ich zu Hause kommen möchte, umb für ihren Absterben mir noch einige Nachrichten zu übergeben“. (Kriegsanc. Ref. Sager).

I det Foregaaende haaber jeg i det Hele udtømmende at have gjort Rede for den Del af Familien Reitzenstein, der har været knyttet til Danmark. Hr. Arkivar C. F. Bricka har gjort mig opmærksom paa, at Anrep (Svenska Adelsns Ättartaflor III, S. 326) nævner en Barbara Christine von „Reisenstein“, gift med en dansk Generalmajor Benedict Theobald von Scheer. Det har ikke været mig muligt af danske eller tyske Kilder at finde nogen nærmere Oplysning om dette Ægtepar.

Jørgen Iversen (Dyppel),

Vestindisk Compagnies første Gouverneur paa St. Thomas.

Ved **Fr. Krarup.**

Skjøndt ovenstaaende Navn maaské vil være de Fleste ubekjendt, var den, der førte det, dog en Landsmand, der ikke blot udfyldte sin Plads i Livet paa en mærkelig Maade, men endog en af dem, der grundlægge Værker, som en sèn Eftertid glæder sig ved.

At han imidlertid som vort Vestindiske Compagnies første Gouverneur paa St. Thomas 1671 og følgende Aar har retmæssig Adkomst til at nævnes i Danmarks Historie, er dog maaske mindre istand til at vække Interesse for hans Person end den Omstændighed, at han skjøndt et Barn af smaa Forhold og uden skolemæssig Uddannelse dog forstaaer at hævde sig en forholdsvis fremragende Stilling. Og naar han endvidere — efterat have vundet sig denne — falder som et Offer for sin Samtids misforstaaede Ideer om de Midler og Veje, hvorpaa en Gjerning som hans kunde grundlægges, da bliver Beretningen om hans Skjæbne et ikke uvigtigt Bidrag til denne Tidsalders Charakteristik. Men dobbelt vanskelig bliver da ogsaa Forfatterens Opgave: af det spredte Materiales løsrevne Enkeltheder at forme et samlet Billede, og desto større hans Frygt for ikke at kunne gjøre Opgaven Fyldest.

Som det vedfødiede Tilnavn antyder, stammede Jørgen Iversen fra det uforglemmelige Dybbøl i Sønderjylland. Hans Fader,

Bager i Helsingør, var nemlig efter Sønnens Vidnesbyrd en Bondesøn fra Holsten¹⁾, og i dennes Ægteskab med Else Pedersdatter²⁾ fødtes denne Søn den 25. Februar 1638 i Helsingør. Af hans sønderjydske Herkomst finder man dog forøvrigt næppe andre Spor end maaské en bevidst Modsætning mellem ham som den jævne Danske og forskellige Modstandere som de anmassende Tydskere og endelig maaské enkelte sproglige Særegenheder³⁾.

Med det 12te Aar var hans Skolegang afsluttet⁴⁾, og nogle Aar derefter begav han sig til Vestindien som „Serving“, det vil sige som En, der fik fri Overfart mod at forpligte sig til at tjene Vedkommende derovre i nogle Aar. Da et Samlag af 11 Rhedere fra Helsingør⁵⁾ 1654 sendte et Skib til Vestindien, er Jørgen Iversen formodentlig gaaet over med dette; men den første Ansættelse, vi vide, at han opnaaede i Amerika, var som Handelsbetjent hos en engelsk Kjøbmand paa S. Christophle⁶⁾. Omtrent 1660 kom han tilbage til Europa med en hollandsk Kjøbmand og indgik et Compagniskab med 3 zeelandske Forretningsmænd, af hvilke Jan Basselaer var den vigtigste, og hvori Jørgen Iversen deltog med en Sjettedel. Selv skulde han desuden følge med Skibet til Vestindien og forestaae Handelen der, hvorfor der tilsikredes ham Halvdelen af Fortjenesten. Han udførte Forretningen til sine Rhederes fulde Tilfredshed og havde selv tjent sig en lille Formue, da han 1665 drog tilbage til Europa. Men derovre paa den anden Side af Havet havde han ikke bragt i Erfaring,

¹⁾ ∅: dansk Holsten = Slesvig. Indlæg fra Jørgen Iversen af 1681 ¹²/₁₀, i Indk. Sager 1681 (Bl. D, p. 12). Hovedstoffet for denne Afhandling findes i Rigsarkivet under Saml. Indierne. Til dennes foreløbige Opstilling henviser de anførte „røde Nummere“.

²⁾ Dedication til Sønnens Bog: Fire Sparetimers Fructer.

³⁾ Brugen af Sigen, Skriven, Kommen osv. for Sigende, Skrivende, Komme osv. — af Walmed, Walmel (etymologisk rigtigt) for Vadmel. Han skriver forøvrigt en god, tydelig og karakteristisk baade Skrift og Stil med gode Danske Ord iblandt som f. Ex. Værdskyld (om Christi Forsoning) og Tilfald (for Accidentier). „Eylaes“ for Ak! er et Minde fra hans Ophold paa S. Christophle.

⁴⁾ Indlæg fra J. I. af 1680 ¹²/₁₀ (rødt Nr. 408).

⁵⁾ Mads Mortensen, Joh. Hansen, Lambert Ebbesen, Jac. Albertsen, Isbrandt v. Holten, Hans Jensen, Joan. Wilders, Hans Hansen, Herm. Voogt, Berendt Willumsen og Jan Hein (Sjæll. Indl. 1655 i Rigsark. „Carib. Partic.“)

⁶⁾ Latinsk udenrigsk Conc. af 1665 ²/₇ i Rigsarkivet.

at der 1664 var udbrudt en Krig mellem England og de Forenede Nederlande, som først skulde afsluttes 1667, og den fredelige Forretningsmand maatte altsaa opleve, at baade det Skib, han havde hjemsendt med Ladning, og det, hvorpaa han selv befandt sig, begge blev kaprede af Englænderne 1665. For om muligt at faae sig Varerne gjengivne, eftersom han kun af Uvidenhed havde løbet den Fare, der var kommet ham saa dyrt at staae, begav Jørgen Iversen sig til Kjøbenhavn og opnaaede gjennem Rigs-Admiral Henrik Bjelke Adgang til Kong Frederik III, hvis Interesse for saadanne Spørgsmaal som den nye Verden skaffede Jørgen Iversen en god Modtagelse. Tre Gange maatte han foredrage Kongen om Livet derovre og om sine egne Forhold, og Udbyttet blev en Forbøn fra Kongen til Kong Carl II i England om Udlevering til J. I. af hans mistede Ejendele, der ansloges til en Værdi af 3000 Rdl. Denne Forbøn er endnu bevaret i et Udkast¹⁾ dateret d. 21. Juli 1665; men da engelske Skibe ved samme Tid, August 1665, prøvede paa at overfalde en hollandsk Handelsflaade i Bergens Havn, blev det venskabelige Forhold til England pludseligt afbrudt, og den omtalte Forbøn kom aldrig videre end til Udkastet og blev ikke engang indført i de officielle Kopibøger end sige afleveret efter Adressen.

Jørgen Iversen vedblev imidlertid at være Deltager i det omtalte Samlag²⁾, men har rimeligvis i de nærmest paafølgende Aar opholdt sig i Fædrelandet, hvor han 1670 dels indgik Ægteskab med Birgitte Pedersdatter³⁾, dels udgav paa egen Bekostning et Opbyggelsesskrift: „Fire Sparetimers Frugter“, Kbh. 1670, 12°, 9 Ark⁴⁾. Fortalen dertil er dateret Helsingør d. 25. Febr. 1670 og fortæller, at Indholdet er sammenskrevet i hans „Trældoms og Elendigheds Tid“ paa en Ø, hvormed han ifølge Æresdigtet (se ndf.) mener S. Christophle.

Han var altsaa ingenlunde nogen uformuende Mand trods:

¹⁾ Latinske udenrigske Conceptor i Rigsarkivet.

²⁾ Ovennævnte Concept sammenholdt med Indlægget af 1681 ¹²/₁₀.

³⁾ Sjæll. Reg. Nr. 28, fol. 161.

⁴⁾ 1. Morgenbøn, 2. Aftenbøn, 3. en Synders Bekjendelse og 4. Betænkninger om at kjende sig selv, alt med efterfølgende Rim.

sit Tab, da han ikke alene paatog sig de ikke ubetydelige Bekostninger ved Udgivelse af et literært Arbejde, der ikke udmærker sig ved saadanne Fortrin, at Afsætningen kunde give Udsigt til at erstatte Udlægene, men ogsaa erhvervede sig Tilsludelse til at lade sig vie i Huset, hvad der paa den Tid temmelig afgjort forudsætter, at Brudeparret regner sig til „det bedre Selskab“.

Forfatteren til det førnævnte Æresdigt var, som Forbogstaverne vise, Præsten Kjeld Jensen Slagelse¹⁾. Ogsaa han havde været beskæftiget i Vestindien, da han havde været Præst ved den Kolonisation af S. Thomas, som Erik Nielsen Smidt havde forsøgt i Kong Frederik III's Tid. Skjøndt ogsaa denne Konge ligesom hele hans Samtid interesserede sig for Vestindien, har han dog næppe i samme Grad som de fleste Andre været villig til at arbejde med paa de Luftkasteller, man opførte paa dette Grundlag, idet han nemlig lod den omtalte Kolonisation falde til Jorden uden kjendelige Modforanstaltninger. Men da nu Frederik III var død ved den her omhandlede Tid, d. 9. Febr. 1670, havde Christian V bestegit Thronen og medførte hertil nye Ideer og friske Impulser. Ry og Berømmelse var den unge Mands Maal i Livet, og et i Samtidens Øjne saa glimrende Foretagende som en Kolonisation i Vestindien vilde under disse Forhold næppe længe faae Lov til at ligge hen. Allerede d. 11. Marts 1671 oprettedes det Dansk-Vestindiske Compagni, der d. 29. April paa den ene af Direktørernes, Peter Petersen Lerches Anbefaling valgte Jørgen Iversen til Gouverneur paa S. Thomas. Selv indtraadte han som Aktionær med 1000 Dir²⁾, fik Bemyndigelse til at antage Servinger til at opdyrke Landet og modtog efterhaanden betydelige Summer, c. 20000 Dir., til den første Udrustning, hvortil dog Kongen leverede Skibene: „Færø“ og Jagten „den forgyldte Krone“. Den sidste blev først sendt afsted under Hollænderen Arent Henriksen for at se Lejligheden

¹⁾ Worms Lex. ov. lærde Mænd I, 490 (Chilianus Jani) II, 390 (Slagelse), og III.

²⁾ Betalt 1671 $\frac{9}{10}$ med $\frac{2}{3}$; Resten likvideret i resterende Løn 1674 $\frac{16}{2}$. Capitalen forøget 1675 $\frac{9}{10}$, med 200 Dr., siden med 150 (rødt Nr. 436).

an, da man navnlig ikke var paa det Rene med, om ikke Engländerne holdt Øen besat, hvorfor ogsaa Jørgen Iversen d. 28. Sept. fik sig udfærdiget en dobbelt Bestalling som Gouvernør baade den over S. Thomas og en anden over de Steder i Vestindien, „hvor Compagniens Folk deres Koloni nedslaar“.

Men medens Jagten ilede forud gennem Canalen og hurtigt naaede Maalet, maatte den derude vente saa længe paa „Ferø“, at dens Fører foretrak at vende hjem med uforrettet Sag. Efter nemlig den 20. Octob. at have forladt Kjøbenhavns Rhed med Jørgen Iversen ombord og desuden 190 Mand sprang Skibet „Ferø“ læk i November, medens det befandt sig i „Nordsøen“ (den Gang en almindeligere Benævnelse for det Atlantiske Ocean), og tyede ind til Bergen for at omlade, kalfatre osv. Det viste sig her at være en kostbar Sag at brødføde det talrige Mandskab og en endnu vanskeligere at holde det i Ave i de 3 Maaneder, Opholdet kom til at vare (20. Nov.—26. Febr.). Foruden Skibsbesætningen (12 Mand) og en Del frivillige Servinger samt Betjente for Compagniet (ialt 116) havde man nemlig hjemmefra udfyldt Tallet med 62 Straffefanger, af hvilke 31 vare Folk fra Bremerholm, men af hvilke den bekjendteste turde være hin Prydelse for Adelsstanden, Otto Josva v. Korff, der omhandles i dette Tidsskrifts 2. R. V Bind S. 262 ff. Skjøndt Enkelte af denne smukke Skare undløb her i Bergen, dristede man sig dog til at udfylde Tallet med en Flok norske „Slaver“, saa at der blev god Anvendelse for Egenskaber hos Jørgen Iversen, som der hidtil ikke har været Anledning til at bemærke hos ham, undtagen forsaavidt som Direktionen opfordrede ham til Mildhed og til at fare med Lempe. Fra nu af høre vi derimod uafbrudt om skarpe Sammenstød mellem ham som den pligttro Overordnede og hans Underordnede, af hvem han kræver en tilsvarende Hengivelse i Opgaven, og hvis Forsømmelser han aldrig tøver med at revse paa den hurtigste og virksomste Maade.

Allerede før Ankomsten til Bergen havde Døden begyndt sin Høst paa det overfyldte Fartøj; men værre blev det, eftersom man naaede ned i de varme Strøg. 86 Mænd og Kvinder døde paa Rejsen (eller rømmede i Bergen), deriblandt Præsten, den

føromtalte Kjeld Jensen Slagelse († $^{25/4}$ 1672), Lieutenanterne Hans Elers og Hans Timmermann, Barbererne Marcus Hahn og Evert Beenfeldt o. fl., saa at de to Kugler, der ofredes paa hvert Lig, naar det sænkedes overbord, danner en hel betydelig Post i Regnskabet over Forbruget af Ammunition. Endelig d. 26. Maj 1672 naaede man St. Thomas, gik i Land den følgende Dag, hejsede Kongens Flag og tog dermed Øen i Besiddelse.

Det første Indtryk, man fik af Landet, var i det Hele gunstigt. I sin Indberetning af d. 7. Juni omtaler Jørgen Iversen det som bedre og større end forventet og fuldstændig tomt for Mennesker, da den engelske Besætning, der havde været derpaa, allerede noget forinden havde rømmet Pladsen efter at have brændt Taget paa den Bygning, den der havde opført. Et engelsk Krigsskib indfandt sig¹⁾ faa Dage efter „Ferøs“ Ankomst og skulde egenligt være kommen det i Forkjøbet, men nøjedes nu med at opfordre Jørgen Iversen til paa sin Konges Vegne at begjære Landet af England, hvad der afvistes høfligt, men bestemt. Alleerede et Par Maaneder efter, 1672 Sept. 23., opnaaedes der et Slags Atkald paa St. Thomas fra engelsk Side til Gunst for Danmark²⁾.

En anden Deltager, Johan Espersen (Orroch), fortæller senere (1680 $^{28/6}$)³⁾, at Landet ved „Ferøes“ Ankomst var kun en vild Skov, som man strax begyndte at rydde der, hvor Fortet siden rejstes. Retourladningerne i den første Tid bestod ogsaa for en større Del i fine Træsorter navnlig Pokkenholt, og en egentlig Plantning paa den ryddede Grund blev der først ret Tale om, da Nabøen Tortola blev frataget Hollænderne af Englænderne. Da fandt nemlig Gouverneuren Hontum o. A. et Tilhold paa S. Thomas, medens den engelske Officer, Burd, samtidigt tillod den Danske Koloni at gjøre sig de levnedes Stumper paa Tortola saa nyttige, som de kunde, hvorved S. Thomas fik Adgang til at erhverve sig Sukkerplanter o. dsl.

Allerede forinden havde der dog begyndt at indfinde sig

¹⁾ Comp.'s Copibog 1671 ff. S. 12 (rødt Nr. 297).

²⁾ Copibogen fol. 30 ff.

³⁾ Indk. Sager 1680, Juli Nr. 2.

Plantere udefra, der lokkedes ved Løfter om Grunde og tildels ansporedes ved Haabet om paa S. Thomas at finde et Fristed for Krigens Hærgninger eller for ubelejlige Undersøgelser. Den første af den Slags Nybyggere var saaledes Hollænderen Carel Baggaert (eller Bagger), om hvem man siden erfarede, at han var flygtet fra sine Rhedere i Middelburg, da de nemlig krævede Regnskab af ham for betroede Penge. At han ikke hørte til de medgjøriligste Elementer i et Samfund, fik Jørgen Iversen rigelig Lejlighed til at føle.

Men foreløbigt var Glæden stor baade over ham og over andre hollandske Plantere som Simon v. Ockeren, Jannis v. Bewerhout o, fl. Disse akklimatiserede Folk viste sig nemlig saa nogenlunde istand til at modstaae den tropiske Skovs usunde Vejrforhold, medens de overførte Danske bukkede under for de giftsvangre Uddunstninger og den uvante Føde. Øen blev derfor saa berygtet, at Indvandringen udefra efterhaanden ophørte¹⁾, og i Moderlandet fik ikke blot Øen, men ogsaa Jørgen Iversens „brutale Styrelse“ et saadant Ord, at Direktøerne erklære, „at voris Compagnie er iblant det gemene Folk saa ilde udraabt, at de meener, naar de kommer at tienne udj Westindien, de ere da verre derand end at tienne udj Barbaried“²⁾.

Men netop denne haandfaste Styrelse holdt det Hele sammen og arbejdede troligt frem. Skoven ryddedes, hvorved Klimatet bedredes, en Vej anlagdes, langs ad hvilken Jordlodder udlagdes til dem, der vilde oprykke Plantager, og reglementariske Bestemmelser udgaves af Gouverneuren efter Samraad med en Del af Borgerne. Trods megen Besvær gik Værket dog altsaa frem, og Direktionen glædede sig over Jørgen Iversens Tilbud om at ville vedblive at fungere et Aar ud over de kontraktmæssige 3 Aar³⁾.

I det Hele staaer denne Direktion trofast paa sin Gouverneurs Side, om den end ikke skaaner ham for gode Raad og

¹⁾ Indk. Sager 1680 Nov. Nr. 9 (rødt Nr. 506).

²⁾ Copibogen S. 328 (rødt Nr. 297).

³⁾ Copibogen S. 68 f. (rødt Nr. 297).

Formaninger. Med megen Iver søger man at nedslaae de onde Rygter, som det hjemkomne Mandskab formodedes at udbrede¹⁾. Men det var unuligt at dølge, at „Ferø“ paa Rejsen havde mistet 86 Personer og efter Udskibningen 75, at „Pelicanen“, der overgik det følgende Aar (ankom 1673 $\frac{29}{3}$), tabte 7 Folk paa Rejsen og 53 paa S. Thomas af en Besætning paa kun 67 Personer, at Gallioten „S. Thomas“ (ankom 1675 $\frac{2}{6}$) mistede 5 af 9 Mand, og „Havmanden“ (ankom 1675 $\frac{12}{5}$) 34 af 58. Som Følge heraf blev det snart uoverkommeligt at skaffe frie Arbejdere til Kolonisationen; men man fandt sig let til Rette med det allerede kjendte Nødmiddel: at hjælpe sig med Straffefanger, der ved nogle Aars Arbejde for Compagniet eller hos dem, til hvem de udlejedes af Compagniet, afsonede deres Forseelser.

At det ikke blev noget ganske hyggeligt Samfund, man paa denne Maade sendte over til S. Thomas, siger sig selv og bekræftes af Jørgen Iversen. „Overgivne Kroppe, som hverken Holmen eller Tugthusets Straf kunde gjøre gode,“ „gode Drivere og Dagtyve, som hjemme vilde intet godt gjøre,“ eller „Landskjelme og Dagtyve“ ere Udtryk af ham, der skyldes ikke et Øjeblik Hidsighed, men nedskrives med beraad Hu flere Aar efter de omhandlede Begivenheder²⁾. At han overfor saadanne Individuer har taget fat med haarde Hænder og heller ikke har sparet Stokken, mener han, behøver ingen Undskyldning, naar der skulde være Orden. Indbyrdes Kjærlighed mellem dem fandtes der ikke og ligesaalidt Hjælpsomhed; kun naar En eller Anden, overbevist om sine Forseelser, dømtes til at afstraffes, bare de sig ad, „som naar en ny Galge skal bygges“. Saa vilde den Ene ikke være „Profos“, den Anden ikke „Bysvend“, den Tredie ikke „Bøddelknægt“, saa at Jørgen Iversen selv maatte frem for at give det første Slag.

Over denne lavere Befolkning fandtes der som allerede omtalt et hollandsk Element, der snart gjorde sig saa gjældende,

¹⁾ Copibogen S. 32 f. (r. Nr. 297).

²⁾ Indlæg af 1681 $\frac{12}{10}$ (Indk. Sager 1680 Avg. Nr. 7, rødt Nr. 408).

at det almindeligt brugte Sprog her som andre Støder i Vestindien blev det Hollandske¹⁾. Men heller ikke dette Samfundslag kunde roses for ublandet Hæderlighed. Carel Baggaert var altsaa en Mand, der havde forødt sin Herres Midler, Johannes v. Grippekow ligeledes og var desuden af de Folk, hvis Hæl var mere velset end deres Taa, og saaledes maaské videre.

Om de øvrige Bosiddende i Landet navnlig danske Landmænd (Danskere, Nordmænd og Holstenere) og Handelsfolk skal der ikke tales her, da de mindre end de Andre gribe ind i Jørgen Iversens Historie; men om Slaverne maa der siges nogle Ord.

Den afrikanske Slavehandel havde ved den omhandlede Tid længe været en saa grundfæstet Institution, at Følelsen af dens forbryderiske Natur var svækket, ja oftest tilintetgjort. Hede Bønner undsaae sig ikke for at paakalde Guds Bistand, naar Konjunkturerne paa Slavemarkedet spaaede ilde, og brave Folk som for Exempel Sværmeren Oliger Pauli berigede sig uden Skrupler ved denne skammelige Forretning. Ogsaa den nye Danske Plantning paa S. Thomas er derfor fra første Færd betænkt paa at drage Fordel af denne Trafik, som i den fortræffelige Havn paa S. Thomas kunde finde sig et centralt Marked. Allerede 1673 oversender det „Dansk-Africanske“ Compagni 103 Negerer til S. Thomas og afhændede dem der²⁾, og samme Aar drev Compagniet en mindre, men ret fordelagtig Forretning med Indkjøb og Salg af et lille Parti Slaver³⁾. Men i Almindelighed handledes der kun til eget Forbrug og med smaa Midler. Et særligt Held glædede man sig ved 1675⁴⁾, da en portugisisk, saare mistænkelig, Slavehandler var strandet paa et Skjær der i Farvandene. Temmelig tilfældigt fik Jørgen Iversen Underretning derom og afsendte Mandskab til Strandingstedet for at bjerge; men da man naaede Vraget, laae Negerne døde og døende af

¹⁾ I „Tilskueren“ 1887 findes en Meddelelse om Hollandske Sprogrester blandt Negerne paa de Danske Øer i V. Indien.

²⁾ Regnskabsbog 1667—73 i Saml. Guinea i Rigsarkivet.

³⁾ Do. 1672—80 (rødt Nr. 933).

⁴⁾ Melding fra J. I. 1675 ⁴/₁₁ (rødt Nr. 363 og 579).

Sult og Savn. 31 blev dog frelste endnu i Live, men saa udtærede, at af de 24, der tilfaldt Compagniet i Bjergeløn, fik somme sig tillagt saadanne Navne — en raa Gemytligheds Forsøg i Vittighed — som Benrad, Indtørret, Uden Bug, Sur Øje osv. Skjøndt alle de navngivne Stakler og flere endda hurtigt døde eller paa anden Maade mistedes, profiterede Compagniet dog i Længden med 10 Slaver derfra. En anden Forretning derimod lyder mere tiltalende, idet Jørgen Iversen selv fortæller, hvorledes han i 1678 kom ombord hos Slavehandleren Landert van der Busse og afkjøbte ham 16 Slaver til Compagniet, hvorefter han til sig selv kjøbte en Negermand Mangandi, „og som denne skulde gaae i Baaden, fik han sin Kammerat i Haanden og vilde ej gjerne skilles fra ham. Den Tid jeg saa, hvor kjær de To havde hverandre, da kjøbte jeg og ham for mig selv“¹⁾. Det viste sig at have været en meget god Handel, men ellers var det ofte kun en daarlig Forretning at kjøbe Menneskekjød. Navnlig kan Jørgen Iversen ikke noksom undre sig over „de Minnis Negerer“ (fra El Mina?), „saadanne haardhjertede Hunde“ de ere. Ikke blot ere de „de slemmeste Bortløbere“ af alle Negerne, men de bilde sig ogsaa ind, at de ved deres Død komme hjem til deres Fædreland igjen eller, som de udtrykke sig: „My dødte my Joppe in myn Lande“ (naar jeg dør, løber jeg til mit Land). Derfor kunde de falde paa at tvinge deres Aande tilbage, saa at de kvaltes, netop som de af den ene eller den anden Grund skulde afstraffes. Da maa der altsaa passes paa at have Ild ved Haanden til at stikke dem med paa Huden, saa at de snapper efter Aanden, men endda kunne de narre En²⁾.

Værre Bortløbere end Minnis Negerne synes dog endnu Indianerne at have været, saa at de for ikke at friste Negerne helst fjernedes fra Kolonien. Et levende Vidnesbyrd derom ejede Compagniet i sin Slave Jan Indian, paa hvem Jørgen Iversen efter Domfældelse lod Foden afhugge for at stække hans Iver³⁾.

Skjøndt der endvidere nævnes Folk af andre Nationaliteter som

¹⁾ Indlæg af 1681 12/10 (rødt Nr. 408).

²⁾ Ibidem.

³⁾ Landets Prot. 1672—84 i Rentek. Ark. (cfr. rødt Nr. 355^a, 367).

Englændere, Tydskere, Franskmænd og Jøder i Forbindelse med S. Thomas og som, dog maaske kun foreløbigt, bosatte dér, var det alligevel et meget lille Samfund det Hele. 1673 angiver Direktionen¹⁾ Tallet paa de Hvide, store og smaa, til 98 og Slaverne til formodenligt det samme Tal. 1680 var det steget til 156 Hvide og 175 Farvede²⁾, men den store Dødelighed forhindrede dog en hurtig Opkomst. Da derhos Mangfoldigheden i national, sproglig, moralsk og religiøs Henseende var saa meget større, kunde Arbejdet paa at tilvejebringe Enhed og Styrke synes næsten haabløst.

Og dette saa meget mere, som alt det væsentligste Arbejde maatte hvile paa Jørgen Iversens egne Skuldre. Den Lieutenant, der oversendtes 1673 efter de 2 første Lieutenanters Død, mødte med en Advarsel fra Direktionen mod at give ham for Meget at raade over, da han ikke havde vist sig istand til at gjøre Rede for det Betroede hidindtil³⁾. Kjøbmanden Hans Lorentzen (Laurenzen, Larsen), der døde 1675, faaer allerede paa Overrejsen 1673 det Skudsmaal „etwas bløde von Esprit“ og viste sig som en forsømmelig Tjener af Compagniet⁴⁾. Bogholderen Willem Jansen maatte afskediges 1675 som ubrugelig⁵⁾. Supercargoen ved Handelen paa de andre vestindiske Øer, Berent van der Verre, blev bortjaget⁶⁾. Men allermest Besvær havde Gouverneuren dog maaské med sine Præster: Kjeld Jensen Slagelse døde som sagt paa Overrejsen 1672, og Eftermanden Jørgen Jensen Morsing styrtede død om, netop da han vilde overtage sin Præstebolig 1673 ²⁶/₄ 7). I hans Sted beskikkedes endnu i samme Aar Hr. Theodorus Christianus (Holsatus), en Slesviger, almindeligere kjendt under Navnet Didrik Christensen Risbrich⁸⁾.

¹⁾ i Brev til Jens Juel af 1673 ⁶/₁₀ (rødt Nr. 297).

²⁾ Mikkel Mikkelsens Relation (Regnskabsbilag 1688 Nr. 11, rødt Nr. 589).

³⁾ Copibog 1671 S. 73 f. (rødt Nr. 297).

⁴⁾ Comp.'s Forhandlingsprot. 1671 S. 109, 119, 122 (rødt Nr. 206). Copibogen S. 69, 112, 309, 310, 323.

⁵⁾ „Indierne“, rødt Nr. 397.

⁶⁾ Breve fra Jørg. Iv. fra 1675 ¹⁹/₈, ²⁷/₉, ⁶/₁₁ (rødt Nr. 363).

⁷⁾ Copibogen S. 16, Auctionsbogen fol. 52 (rødt Nr. 297, 145, 389).

⁸⁾ Personalhist. Tidssk. II 13, Wiberg II 351⁶, „Vestind. Sager“ i Canc., Indk. Sager 1680 Avg. Nr. 29 (rødt Nr. 405).

Strax fra sin Ankomst skaffede han sig sure Dage ved at sætte sig i Modsætning til Gouverneuren, hvem han udskjeldte for en Tyran og drillede ved at holde Prædikener paa Tydsk, hvad Jørgen Iversen udlægger som Foragt mod det danske Sprog¹⁾. Sin Præstegaard betegner han selv som „ligere et lidet Bonde Faare-Kot end en Præstebolig“²⁾ og gjør sig kort sagt saa aldeles umulig, at han 1677 ³¹/₁₀ faaer Lov til at forlade Landet, og halvt som en Flygtning, halvt som en Bortjaget, kommer han hjem til Danmark for at procedere med Compagniet 1679 og følg. Aar. Ved Tingsvidne godtgjordes det, at han havde vakt Anstød ved Drukkenskab, hvad han selv undskylder med, „snart af dette Lands rasende Tøj (∴ den unge Rhum, „Kildyvel“) at kunne skee“³⁾. Da han imidlertid 1681 kan melde, at Kongen har kaldet ham til Præst i Lysabild paa Als⁴⁾, har Sagen dog faaet et bedre Udfald for ham, end man efter Akterne skulde have tænkt.

Jo kraftigere Jørgen Iversen imidlertid udmaler sin Modparts Tarvelighed, desto mere synes Præsten at hjemfalde til Medynk snarere end til Vrede. Men Sagen var ogsaa uden Tvivl den, at Jørgen Iversen nu hverken var eller følte sig som den Kraft, han havde været. Et Regimente, baseret paa stramme Paabud fra den ene Side og tavs Lydighed paa den anden, kan frembringe glimrende Frugter; men Kjærligheden er ikke iblandt dem. Respekten, som er Forudsætningen for en Lydighed som den omhandlede, kan ældes og blive gammel som en Mode fra ifjor. Da gjælder det for den Styrende om at bevare Hovedet koldt, at ikke Besindigheden skal flyve sin Vej, og heldigst vil det vistnok være ikke at forlænge Tilstanden ud over det strengt nødvendige Tidsrum. Havde altsaa Jørgen Iversen trukket sig tilbage efter Udløbet af det Aar, hvormed hans Capitulations 3 Aar forlængedes, var han maaské bleven en lykkeligere Mand, end han blev. Men da han tvertimod med en Forhøjelse i Løn-

¹⁾ Ind., rødt Nr. 297, 389.

²⁾ Ib. 506 (Avg. Nr. 29),

³⁾ Ib. 389.

⁴⁾ Ib. 408.

ning fra 900 til 1000 Dl. vedblev efter Opfordring at holde ud i Embedet under stigende Vanskeligheder, voxede Besværet ham snart over Hovedet.

At han ikke opgav sin tornefulde Plads, men tvertimod 1678 tilbød at beholde den, saalænge Krigen endnu vilde vare¹⁾, var vel tildels begrundet i hans eget Ønske om at forblive paa det Sted, hvor han tænkte at slaae sig til Ro for Livstid. Efter særlig Tilladelse af Compagniet af 1674 fik han Lov til at udlægge til sig selv to usædvanlig store Grunde, hvorpaa han anlagde Plantagerne Dyppel- (eller Dyppelmands) Plantage 1675 og Jørgensbjerg²⁾. Paa anden Vis erhvervede han sig endnu 2 smaa Plantager og var ved sin Død Ejer af 14 Mandsslaver med 11 Kvinder og Børn osv. Tilladelsen af 1674 for hans Kone til at følge med Skibet derover³⁾ blev vel ikke benyttet; men idet han foruden Bestyrelsen af Compagniets Ejendomme ogsaa overtog Tilsynet med enkelte andre Plantager, bandtes han alligevel fastere til Landet.

Og ikke blot som Jordbruger, men navnlig ogsaa som Handelsmand kom Jørgen Iversen dybere og dybere ind i mere private Forretninger. Ikke blot hos den førmtalte hollandske Slavehandler, men bl. a. ogsaa hos en „svensk“ Skipper, Povl Jansen fra Stade, gjorde han Indkjøb af Slaver og tog Afgifter af dem til Bedste for Compagniet⁴⁾, og med den tyske Søhane, Claus Bording, stod han i nøje Forbindelse. Men særlig lovende tegnede sig Handelen paa det franske S. Croix, hvor der 1673 aabnedes de Danske fri Adgang⁵⁾, da nemlig den nederlandske Krig hindrede Øens Forsyning fra Moderlandet. Men da Krigen ogsaa erklæredes mellem Danmark og Frankrig, blev det danske Compagnies mange og store Fordringer hos Beboere paa S. Croix til foreløbigt værdiløse Regnskabsposter.

Allerede 1674 havde man truffet forskellige Bestemmelser

¹⁾ Copibogen S. 118

²⁾ Ind., rødt Nr. 357, 520.

³⁾ Ib. 297.

⁴⁾ Copibogen 1672 ff., S. 156 f., 176, 216 f.

⁵⁾ Copibogen 1682 ff. Bl. 6v ff., Formularbog S. 11 ff. (rødt Nr. 397, 583).

i Anledning af den forventede Krig med Frankrig¹⁾; men Jørgen Iversen troede dog at kunne fortsætte sin Handel uhindret, og han spaaer, at den, der vil gjøre ham Overvold, maa tage fat med en Jernhandske²⁾. I Sept. 1675 fik man Bud om Krigens Udbrud³⁾, Compagniet mindede om Forsigtighed overfor den før nævnte Pavl Jansen⁴⁾, Franskmændene erobrede Jagten, der benyttedes til Handelen, og truede med et Angreb⁵⁾, der dog først skete d. 2. Februar 1678 fra S. Croix. Fortet, hvor Taarnet „Trygborg“ nylig var bleven opført⁶⁾, opfordredes til at overgive sig, men holdt Stand, hvorimod adskillige Negerslaver og et Par frie Negere bortførtes⁷⁾. Der maatte nu tages kraftigere fat paa at bringe Forsvaret op. Skoven paa Smidtsberg ryddedes, og Fortet maatte gjøres stærkere, hvorfor Indbyggerne paa hele Øen sattes i Arbejde, saa at Jørgen Iversen $\frac{2}{5}$ 1680 kan melde, at det Hele nu staaer færdigt. Med stor Faderstolthed omtaler han det efter hans Mening herlige Værk, der forsaavidt ikke har sin Lige i Vestindien. Med de 150 Mand, han kan opbyde paa Øen, Hvide og Sorte, trøster han sig til ved Hjælp af Fortet at kunne byde 600, ja 1000 Fjender Spidsen; men samtidigt beklager han sig imidlertid over Beboernes Upaalidelighed og særligt over Hollænderne, der snakke om deres „domme Deenen“, skjøndt de nok skulle finde deres Mester i en vis „dommen Deen“⁸⁾. I Virkeligheden var det dog ogsaa drøje Byrder, han paalagde, og som beskrives saaledes: 2 Aar igjennem (1678—79) maatte samtlige Beboere tilligemed en Del indexercerede Negere opholde sig med Kvinder og Børn i Fortet paa egen Bekostning for at gjøre Krigstjeneste, i hvilken Tid Plantagerne maatte skjøtte sig selv og forfaldt⁹⁾. At Jørgen Iversen ikke skaanede sin egen Person,

¹⁾ Landets Prot. 1672—84 i Rentek. Ark. (1674 $\frac{23}{7}$).

²⁾ Copibogen 1671 ff. S. 276.

³⁾ Landets Prot. 1672—84 i Rentek. Ark. (und. $\frac{22}{9}$, 75).

⁴⁾ Copibogen S. 326.

⁵⁾ Partic. Regnskb., fol. 58.

⁶⁾ J. Iv.'s Forsvarsskr. af 1681 $\frac{12}{10}$.

⁷⁾ J. Iv.'s Regnskabsbog fol. 10, Copibogen 1682 ff. S. 8, Afleverings-Forretn. 1680 $\frac{30}{7}$ S. 36 f.

⁸⁾ Indk. Sager 1680 af $\frac{26}{1}$, $\frac{2}{2}$, Nov. Nr. 9.

⁹⁾ Andrag. af 1684 $\frac{24}{3}$ (rødt Nr. 410).

men f. Ex. i 3 Aar kun en enkelt Gang besøgte sin ene Pløntage og i 15 Maaneder kun én Gang den anden, kunde ikke hjælpe de Andre, hvem han tvertimod affordrede Afgifter som i Fredstid, medens de derimod mente at have gjort Fyldest for deres Forpligtelser med deres Soldatertjeneste og Vagthold. Han tilstaaer selv under disse Forhold at have taget sin Tilflugt til stærke Drikke, medens samtidigt det indesluttede Liv berøvede ham hans Helsen. Den ulmende Uvillie mod ham havde sin Hovedmand i den førnævnte Carel Baggaert, drog yderligere Næring af Uro blandt Negerne og af den fleraarige Tørke (1677—81) og fik sig et villigt Redskab i en Pieter Jansen, der 1678 kom over til S. Thomas fra Curaçao. Dennes Trods og Drillerier bragte tilsidst Jørgen Iversen ud af Ligevægt, saa at han efter et Slagsmaal udenfor de Reformertes Kirke med denne sin Modstander lod ham kaste i Fængsel (1679 ^{19/10}) og hensidde der uden Dom¹⁾ At Gouverneuren var i en stærkt opirret Stemning, skjønnes let af hans Relationer for Aarene 1679—80²⁾, hvis bitre Tone og pirrelige Klager vidne om et sygt Sind: Kun Had og Trods møder han herude, hans Rygte skjændes, hans Velværd spildes, hans Kone er død (1679 ^{1/8})³⁾, hans Fremtid mørknes, og kun i Hjemmet tør han haabe paa Fred og Helbredelse, inden han atter vender tilbage for at ende sine Dage paa „Dyppelmands Plantage“. Mange Gange har han ønsket sig Døden og regnet sin Indtrædelse i Compagniets Tjeneste for sin ulykkeligste Dag.

Havde end Compagniet under hele Krigen saa temmeligt maattet lade ham i Stikken, da baade Kræfterne hjemme vare optagne paa anden Maade, og Havenes Usikkerhed sinkede eller hindrede Forbindelsen, paaskjønnede man dog i høj Grad sin pligttro Embedsmand. Men Midlerne vare smaa, og den Vinding, Jørgen Iversen dog tilvejebragte fra S. Thomas, mere end opslugtes navnlig af det Forsøg, man efter Kongens Ønske

¹⁾ Relat. fra J. Iv. af 1680 ^{25/6} (Indk. Sager 1680 Nov. Nr. 9).

²⁾ i Indk. Sager.

³⁾ Brev fra J. Iv. af 1680 ^{26/2}.

havde paataget sig fra 1674¹⁾ af, tillige at drive Handel paa Guinea. Saa hjerteskerende Klager som de ovenomtalte maatte dog vække selv de Trægeste, og en Generalforsamling af Aktionærer (1679 ²⁵/₈, fortsat ¹¹/₉) vedtog at lade Jørgen Iversen afløse af en duelig Person. Som en saadan meldte sig selv Holsteneren Nicolas Esmi²⁾, der i Mangel af Andre beskikkedes til Gouverneur 1675 ⁶/₉³⁾ (Instruktion af ²⁰/₉), og til hvem det paalægges Jørgen Iversen at overlevere Landet og alt Andet⁴⁾. Man havde forstaaet denne, som om han var saa bestemt paa at bryde op, at han end ikke agtede at oppebie Compagniets Tilladelse dertil⁵⁾, og Rygtet fortalte i Kjøbenhavn allerede i Avgust 1679, at han var død paa Rejsen⁶⁾. Den nye Gouverneur forhastede sig dog ikke, men naaede først d. ⁴/₇ 1680 ud til S. Thomas, hvor der blev budt ham velkommen med al tilbørlig Pomp og Ære.

De følgende Dage, da Alting afleveredes af den gamle Gouverneur og modtoges af den nye, var en virkelig Triumf for Jørgen Iversen. Et Fort staaer bygget, spækket med Skyts og rigeligt forsynet med Bygninger, der, om end ikke fuldstændige, dog aflægge et klart Vidnesbyrd om en ikke ringe Kraft i den unge Plantning. Fæstningsværkerne udenom Fortet ere bragte til en vis Afslutning. Landet gennemskæres af en Landevej med 50 udmaalte Plantager omkring, hvoraf dog kun 46 vare bebyggede, medens 4 henlaae øde siden Franskmændenes Overfald. Om Handelens Omfang vidnede den store Mængde Fordringer paa Nabøerne. Selv ejer Compagniet 2 Plantager, 49 Slaver (Mænd, Kvinder og Børn), 31 Stykker Kvæg, 7 Heste, Svin og Fjerkræ samt Geder og Faar udsatte paa Øerne Bocken Eiland og S. Jorris Eiland⁷⁾.

¹⁾ Orig. af 1674 ²⁸/₁₁ i Rigsark.

²⁾ Comp.s Resol. 1671—90 i Rentek. Arkivet. Artikel i Biogr. Lexikon.

³⁾ Landets Prot. i Rentek. Ark.

⁴⁾ Copibogen S. 138 (rødt Nr. 295).

⁵⁾ Sml. Udtalelser af ham 1679 ⁹/₂, refererede i Comp.s Prot. 1671 ff.

⁶⁾ Ibid.

⁷⁾ Afskrift fra 1684 i Milans Instruktioner og en mindre fuldstændig samtidig Optegnelse (Ind., rødt Nr. 86, 586).

Den nye Gouverneur var derfor ogsaa foreløbigt kun Smil og Naade, uagtet han strax var falden i Hænderne paa Carel Baggaert og andre højt talende Misfornøjede. Ikke desmindre melder han hjem d. $\frac{7}{7}$ ¹⁾, at han ikke forstaaer den Uvillie, der hersker mod Jørgen Iversen, da netop Alt befinder sig i den mest lovende Tilstand: Fortet er velbygget, men rigtignok uheldigt anlagt, Plantagerne ere i god Drift og Sundhedstilstanden saa fortræffelig, at man næppe sér en Eneste med en usund Ansigtssfarve, og saaledes videre. Kun Pieter Jansens Fængsling har han fundet Anledning til at hæve, men derhos paalagt ham at blive tilstede, for at Retten kan undersøge Sagen.

Men snart vender Bladet sig. De to Gouverneurer skiftede Rolle som Vært og Gjæst, medens Samlivet blev dem Begge lige utaaleligt. Jørgen Iversen skjød sit Skudsmaal til Tinge, hvorved han fik en offentligt udtalt Anerkjendelse, og da der skumledes, at somme af Underskrifterne vare aftvungne, lod han atter alle Planterne spørge i Esmits Overværelse, om dette forholdt sig saa; men de svarede Alle Nej. Dog vedblev Esmit at opkaste sig til Beskytter for Pieter Jansen, skjøndt han nok advarede Jørgen Iversen om, at den Anden vilde slaae Arme og Ben i Stykker paa ham, men nægtede J. I. i saa Fald Tilladelse til at bruge sine Pistoler i Selvforsvar. Selve Jørgen Iversens Øjsten, det nye Fort, havde visselig sine Mangler ²⁾, men fandt saa meget mindre Skaansel i Esmits Dom, som han blandt sine mange Specialiteter regnede Læren om Fortifikation for sin allerstærkeste. To modsatte Naturer mødtes kort sagt i gjensidig Antipathi ligefra Ordningen af de daglige Maaltider til deres Opfattelse af Bibelens Sandhed og Lærdomme, hvori Esmit kun vilde se „Fabel Værk“ og et Opspind af „politiske“ Folk, „som kun for et Syns Skyld holdt den i Ære“. Snart forbød han endog Jørgen Iversen sit Bord og Opholdet paa Fortet, og da denne d. $\frac{20}{9}$, forlod S. Thomas for at vende hjem over S. Croix, viste han ham vel den uundgaaelige Opmærksomhed, men med-

¹⁾ Indk. Sager 1680 Nov., Nr. 8.

²⁾ Mikkel Mikkelsens Rapport over Landets Tilstand (Regnskabsbil. 1688 Jan. Nr. 11, i Ind., rødt Nr. 589), Gouv. Suhms Brev af 1728 $\frac{14}{2}$ § 9 (Ib. 606).

gav ham en Skrivelse (af $19/9$) til Compagniet fuld af Anklager og grove Beskyldninger for Svig og Egennytte¹⁾: Kolonien er følgelig vanrøgtet og forsømt; men Alt skal nok komme i en ny Skik, og om to Aar skal Tilstanden være saa forskjellig fra den nuværende som Dagen fra Natten.

Med dette sit Urias-Brev sejlede Jørgen Iversen altsaa fra S. Croix til Rochelle, drog derfra til Wight og derfra videre til Helsingør, hvor han ankom 1681 $26/2$. Allerede den følgende Dag skriver han til Compagniets Direktører¹⁾, da han ønsker at tøve der paa Stedet en Ugestid for at gaae til Alters, hvad han ikke har været i 9 Aar. Som en bodfærdig Nadvergjæst skrifter han i Brevet sine Synder og „sit Hjertes urolige Tanker“ over saalænge under det timelige Tryk at have glemmt sin Gud, men haaber nu ved Hans naadige Bistand at skulle lære at forsage Verden. Om Esmit siger han, at han „er ey god dansksindet“, medens han selv „er Tydsken ey vel affectioneret“; om Beskyldningerne véd han Besked, men tilbageviser dem i bestemte Ord med en Overlegenhed i Tonen, der ved Siden af den ydmyge Syndererkjendelse gjør et stærkt overbevisende Indtryk. Han klager forøvrigt fremdeles over sit Helbred, men den lange Sørejse og Forandringen i Klima have kjendeligt gjort en stor Forandring paa ham, saa at vi i hans efterladte skrevne Ord atter føle den friske Kraft fra fordum.

Selve Esmits Klage overleverede Jørgen Iversen d. $9/3$ i Kjøbenhavn, hvor han fik god Lejlighed til at gjendrive den, hvad der sagtens er Forklaringen til, at Compagniet tilsyneladende ikke et Øjeblik har været i Tvivl om sin Stilling til de stridende Parter. Og dog væltede i den paafølgende Tid Beskyldningerne ind i Læssevis fra Esmit, der dog kun vil have dem ansét for et Udvalg, da de fuldstændigt optegnede vilde fylde et helt Ris Papir. Det er den gemeneste Sladders skidne Udgødelser, der her faae Luft under Skinnet af krænket christelig Ærbarhed, og som aftvinger Jørgen Iversen skarpe Gjensvar og stærke Modklager. Et Par oversendte Vidner, Sergeant Antoni

¹⁾ Indk. Sager 1681, Marts.

Kempter og Constabel Niels Winter, hvem Jørgen Iversen efter eget Sigende oftere havde maattet hjælpe „Ladheds Støvet ud af Trøjerne“, gjorde ingen kjendelig Virkning, og den Pral og Løgn, som fyldte Gouverneurens Breve, hans Trods, Spydigheder og Uduelighed i Embedet¹⁾ gjorde ham selv til en Umulighed. En Revolution i Compagniets Bestyrelse, hvorved vi ikke skulde opholde os, forhaalede vel Afgjørelsen, men ændrede ikke Beslutningen om at gjøre en Ende paa Esmits Regimente ved atter engang at sende Jørgen Iversen som Gouverneur til S. Thomas.

Forinden det kom saavidt, fandt Jørgen Iversen sig en ny Hustru i Borgemester Bartholomæus Jensens Hus i Kjøbenhavn, hvor hans moderløse Søn havde fundet Optagelse. Det blev Borgemesterens Søsterdatter, Margrethe Christensdatter²⁾, som paatog sig at blive en Moder for den lille Iver Jørgensen og knyttede sin Skjæbne til Forhold, hvorfor hun vilde have gyst tilbage, om hun havde kunnet ane, hvad Fremtiden bar i sit Skjød.

Foruden med sit Forsvar og sit Bryllup var Jørgen Iversen beskjæftiget med at faae sit Tilgodehavende hos Compagniet bragt i Orden. I Marts 1682 forelægger han dernæst Generalforsamlingen Forslag til at ansøge Kongen om Laan af et Skib og til at tænke paa at afløse Nicolas Esmitt med „en dygtig Subjectus“³⁾. Nogen Modstand maa han vel have fundet, siden Hans Nansen d. 31. i samme Maaned nedlægger sin Post som Direktør; men den nye Bestyrelse, Jens Juel, Gyldensparre og Evert Holst⁴⁾, sluttede sig saa meget fastere til Forslagenes Gjennemførelse. D. $13\frac{1}{3}$ 1682 lader der udgaae en offentlig Indbydelse til Bosættelse paa S. Thomas: Siden Øen er bleven bebygget, er Landet blevet sundt, saa at der i 6 Aar kun skal være død 11 Personer. Der loves da herved de Lysthavende fri Overfart saaledes, at Vedkommende enten selv betaler Kosten eller faaer den paa senere Afbetaling. Efter Ankomsten faae

¹⁾ Copibog 1676 ff. 246, 249 ff.

²⁾ O. Nielsen, Kjøbenhavn 1660—99 S. 432.

³⁾ Indierne, rødt Nr. 498.

⁴⁾ Copihogen 1676 ff. 284 f., 290 f. (rødt Nr. 295).

de sig udlagt tilstrækkelig Grund til en Plantage, eller de kunne foreløbigt 3 til 4 Aar tage Tjeneste hos Compagniet og derefter igjen være deres egne Herrer. De Lysthavende opfordres til at henvende sig til den forrige Gouverneur, Jørgen Iversen, i Løvstræde hos Teltnageren¹⁾; — men der meldte sig Ingen,

Alligevel blev Planen ikke opgivet. D. ²³/₆ 1682²⁾ anmodede Direktionen Kongen om at bekræfte dens Valg af Jørgen Iversen til atter en Gang at være Gouverneur paa S. Thomas, og d. ³/₇ ansøgte der om, at man maatte udtage det fornødne Antal af Fanger paa Holmen og af Kvinder i Spindehuset. Den uheldige Begjæring bevilgedes d. ²⁵/₇, da Admiralitetet fik Paalæg om at aflevere til Compagniet alle de Fanger, „som for Livstid er dømte at gaae i Jern paa Holmen“, hvortil Direktørerne over Børnehuset skulde føje 20 Kvindfolk af Stedets Beboere, der vare dømte derind for Letfærdighed³⁾.

Efterhaanden samledes nu ogsaa Staben: Jørgen Iversen som „Opperhoved“ (²¹/₇, Accord af 1682 ¹⁸/₈, Kgl. Bestalling ²⁶/₉, Instruktion ²⁸/₁₀⁴⁾), Jan Bronkhorst, en Tydsker, som Overkjøbmand navnlig ved Slavehandelen paa Guinea Kysten, Simon Simonsen Braad fra Kjøbenhavn som Supercargo samt Niels Larsen som Bogholder, og endelig lykkedes det i September Maaned og derefter at vinde 15 Almuesfolk, Mænd og Kvinder, som Servinger. Til Skibsfører antoges (Tydskeren) Jan Blum, der allerede 1681 havde været paa S. Thomas hos Esmitt, hvem han og Kjøbmanden Hans Jonsen havde været tjenstvillige nok til at meddele en Anbefaling. — Skjøndt fremmede paa Stedet havde de drevet deres Tjenstvillighed saa vidt, at de lod en stærk Dadel mod Jørgen Iversen komme til Orde med det Samme⁵⁾. Hans Jonsen var siden dengang bleven pint og plaget, ja tilsidst kastet i Fængsel af Esmitt, men Capitainen var endnu Mand for at vise sig brøsig mod Jørgen Iversen, hvad der strax

¹⁾ Formularbogen S. 19 ff.

²⁾ Vestind. Indlæg i Rigsark.

³⁾ Direkt. Prot. 1682 ff. S. 52 f., 61.

⁴⁾ Instruxbog (rødt Nr. 296, 537).

⁵⁾ Indk. Sager 1681 Juni, Nr. 2 f.

fordærvede Forholdet ombord, om det end var fra en anden Kant, Ulykken skulde komme.

Til Touren, der skulde gaae til S. Thomas og derfra til Guinea og tilbage igjen med Slaver, udlaante Kongen Skibet „Havmanden“ (ogsaa kaldet „Neptunus“). D. 10. November i Helsingør begav Jørgen Iversen sig ombord paa Skibet, hvori han allerede havde indladet Bohave og Fornødenheder til Driften af sine Plantager. Med ham fulgte hans Hustru og Søn, en Pige og en Dreng, ligesom ogsaa enkelte af de Andre havde Tjenestefolk med. Hovedmassen af de Rejsende var dog de omtalte Fanger, i hvert Fald over 100, medens Skibets egen Besætning angives til 50. Hvilken Tiltro man har havt til det Pak, man havde ombord, antydes deri, at man hyrede en „Barcalonga“ til at ledsage „Havmanden“ til forbi Lindesnæs og til stadigt at forespørge sig om Tilstanden og om Folkenes Forhold¹⁾. Men foreløbigt var der kun godt Nyt at melde. D. 19/11 skriver Jørgen Iversen vel til Compagniets Bogholder Oliger Pauli om „den Forskjel“, der har været mellem ham og Capitainen, der som Tydsker søger at hundse de Danske²⁾; men han selv slaaer sig til Taals og bestræber sig kun for at undskylde, at han i Hastværket efter at have været paa Slottet ikke fik Tid til at tage Afsked med Tilskrevne og hans „bedste Moder“. I et nyt Brev af den 15. Dec. melder J. I., at hans Hustru d. 30. November nedkom med en lille Pige³⁾. Men hermed standse de direkte Meddelelser, og man hørte aldrig mere fra Jørgen Iversen.

I April Maaned 1683 indløb der derimod den Underretning fra Raadmand Sten Arvesen i Marstrand, dateret d. 2. April, at en Vestindiefarer, „Havmanden“, for en halv Snes Dage siden var kommen ind i Karlsund paa Risøen. Nogle Baadsmænd derfra havde været i Marstrand, og underlige Rygter udbredte sig: Slaverne og Skibsbesætningen skulde være komne i Strid, Capitainen kastet overbord og en af Slaverne gjort til Capitain i hans Sted. Denne Mand skulde hedde Jokum Guliksen fra

¹⁾ Instr. for Jan Blum (Ind., rødt Nr. 537).

²⁾ Ind., rødt Nr. 405.

³⁾ Ind., rødt Nr. 397.

Kjøbenhavn og forhen have været Skipper i den Vestindiske Fart, men havde nu været Fange paa Skibet. Dette sloges ind paa Klipperne af Stormen d. 30. Marts, og Øvrighedens Tilbud om Bistand var blevet afslaaet; men igaar den 1. April havde man ført fra Skibet til Marstand 5 Fanger i Jern¹⁾. — Admiralitetet, Niels Juel og Span, bad strax den 3. April om at maatte lade Skibet „Danske Havfru“ paa Stedet undersøge Sagen²⁾, og nu opnaaede man at faae alle de Oplysninger, der kunde tilvejebringes.

Man erfarede altsaa, at Fangerne og Besætningen havde rottet sig sammen, medens Skibet var i Atlanterhavet, og under Ledelse af „et ugudeligt Menneske“, en Hamburger, Hans Borman, havde taget Magten, kastet Jørgen Iversen og hans spæde Barn overbord, dernæst Capitainen, Skipperen osv. En Del af Besætningen havde de derefter landsat paa Øen Flores, den vestligste af Azorerne, og dannede sig derpaa et til en vis Grad ordnet Samfund, der nu besluttede sig til at sejle til Irland for at sælge Skib og Ladning. Men nye Revolutioner udbrød, nye Mænd tog Magten og uprøvede Folk kom til Roret, saa at de blev lidet opbyggede og meget overraskede ved at mærke, at de vare strandede i Sverig.

Om Forbrydernes senere Skjæbne og „forhærdede Gemytter“, indtil Dr. Lassenius og Bøddelen fik Bugt med dem, kan der læses andre Steder; men her, hvor det er Jørgen Iversens Skjæbne, der omhandles, skal blot det tilføjes, at den ulykkelige Hustru, der paa én Gang mistede Mand og Barn, maatte underkaste sig en ærbar Kvindes mest nedværdigende Behandling. Foruden Drengen, Iver Jørgensen, skaanedes endvidere for sin Ungdoms Skyld den førnævnte Supercargo Simon Braad, der levede endnu et halvt hundrede Aar derefter og døde som Hospitalsforstander i Horsens³⁾. Iver Jørgensen forblev en Del Aar i

¹⁾ Ind., rødt Nr. 405 og 511.

²⁾ Admir. Copibog fol. 116.

³⁾ Fra ham stamme Efterretningerne i Pontoppidans Annales IV 618 f., medens O. Nielsen i Kjøbenhavn 1660—99 S. 398 f. har holdt sig til Aviserne og Holberg i sin Danmarks geistl. og verdsl. Stat 1. Udg. S. 487 f.

Kjøbenhavn, medens hans Ejendom i Vestindien bestyredes af Engelbrecht Christiansen¹⁾, der ægtede hans Stifmoder, Margrethe Christensdatter, som igjen tredie Gang giftede sig med Kjøbmand Christian Adolf Madsen i Kjøbenhavn. Den sygelige Iver Jørgensen bosatte sig som voxen paa S. Thomas²⁾ og ægtede dér Anna van Ockeren, men døde allerede 1694. Deres eneste Barn, Birgitte Iversdatter, var svag og synes ikke at have havt Børn med sin Mand, Chirurgen Constantin Christian Cornetzkys³⁾.

Skjøndt saaledes Jørgen Iversens Efterslægt formentligt slutter med hende, skal der dog for en vis Fuldstændigheds Skyld endnu tilføjes, at Anna v. Ockeren efter Iver Jørgensens Død ægtede (1699) Lieut. Claus Hansen⁴⁾, der 1702 blev Gouverneur paa S. Thomas. Deres Søn, Hans Clausen, var gift med en Datter af Postmester Jacob Lerche i Kjøbenhavn⁵⁾, og deres Datter Ane Kirstine Clausen ægtede 1745 i hans andet Giftermaal Præsten Peter Grove Beyer i Glumsø, saa at man altsaa kan finde en Slags Stif-Descendents af Jørgen Iversen Dyppel i Frk. Sille Beyers „Erindringer vedkommende Slægterne Beyer og Høst“ Tavle 1.

til andre samtidige Kilder. Jvf. Tageregister Christ. des V S. 170, C. E. Secher, Danmark I. 315.

¹⁾ Jvf. bl. A. Indierne, rødt Nr. 348.

²⁾ Indierne, rødt Nr. 521, Copibog S. 104, 152 (rødt Nr. 218).

³⁾ Brev fra Dir. 1714 $\frac{12}{6}$ (rødt Nr. 220).

⁴⁾ Generalbreve af 1695 $\frac{17}{1}$, 1699 $\frac{20}{2}$ og 1701 $\frac{27}{3}$ (Ind., rødt Nr. 603). Skifteprot. under 1700 $\frac{10}{9}$ og 1701 $\frac{3}{2}$ (rødt Nr. 380).

⁵⁾ Indierne, rødt Nr. 700, jvf. Direkt. Prot. 1697 ff., fol. 50 ff., 81 v. (r. Nr. 39).

Bidrag til Familien Rosenkrantz's Historie

i det 16de Aarhundrede

af **A. Heise.**

(Fortsat fra 2. R. B. III).

IV. Tange-Linien.

I Øxendrup Sogn i Gudme Herred i Fyn, hvor der endnu findes en Landsby ved Navn Tangaa, laa i tidligere Dage en Herregaard, som allerede i Dronning Margrethes Dage var i Familien Rosenkrantz's Eje. Ridder *Niels Jensen (Rosenkrantz)* til Hevringholm skriver sig nemlig i sine senere Leveaar til Tange, og efter hans Død (omtrent 1411) kom den til hans Søn, Hr. *Niels Nielsen* til Tange († omtrent 1450). Dennes umyndige Børn stode efter hans Død under Formynderskab af hans Broder, Hr. *Ludvig Nielsen* til Palsgaard, og ved denne Lejlighed kom Gaarden i dennes Besiddelse, uden at man nærmere véd, hvorledes dette skete. Af dennes Sønner synes den ældste, *Niels Ludvigsen* til Palsgaard, der var trolovet med Mogens Gøyes Datter *Pernille*, ikke at have haft Del i Tange; derimod havde to andre af hans Sønner, *Klavs Ludvigsen* til Togerup og Palsgaard og *Mogens Ludvigsen*, Del heri. I al Fald skrives den sidstnævnte stadig hertil og boede ogsaa paa Gaarden, medens Klavs Ludvigsen maaske neppe skrives hertil, men derimod begge hans Sønner, *Åxel* og *Mogens Klavsens*¹⁾.

Om de tidligere Slægtled og om Klavs Ludvigsen henvises til 1ste Del af Familien Rosenkrantz's Historie. Derimod skal

¹⁾ Nu afdøde Biskop Engelstoft har i sin Tid meddelt mig, at der paa Sandager Kirkegaard ved Bogense findes en Gravsten, som siges at være kommen fra Palsgaard. Den ligger nu paa en Bondes Grav; men dens ældre Prydelser tyde paa det 15de(?) Aarhundrede, med to Vaabener som Rosenkrantzernes og Hackernes og en Indskrift: *Niels Ludewiigsen . . . il lott gør mich.* — Rosenkrantz-Vaabnet er *med Løver.* — Biskop Engelstoft tvivlede om, at hermed kunde menes *Niels Ludvigsen* til Palsgaard; men Indskriften og Vaabnet synes dog at tyde derpaa. — En anden af disse Brødre, *Oluf Ludvigsen*, har i Slægtregistrene blot Vedføjelsen: død ugift. Hermed menes, efter hvad Hr. Thiset har meddelt mig, vistnok *Ove Ludvigsen*, der var Kannik i Aarhus, og som 1533 førte i sit Vaaben Rosenkrantzernes Skaktavl (dog uden Løver).

her meddeles nogle nærmere Oplysninger om Mogens Ludvigsen, som ikke er omtalt i 1ste Del.

Mogens Ludvigsen (Rosenkrantz) var altsaa en Søn af Hr. Ludvig Nielsen til Palsgaard og Tange i dennes Ægteskab med Fru Kirsten Hack. Han forekommer første Gang i Aaret 1516, da Markvard Tidemand paa Holind (ø: Holm) til „velbaarne Svend Mogens Ludvigsen i Tangegaard“ udstedte et Pantebrev paa en Gaard i Hesselager Sogn. I Aaret 1518 maatte han betale Kristiern den anden 50 Mark for Hjemlov, medens Kongen drog til Sverig. Recessen af 1536 har han underskrevet blandt den fynske Adel og levede endnu 1550, da Niels Hansen i Tange Mølle stævnedes „Mogens Ludvigsen til Tange“, fordi denne havde ladet sin Svend ihjelskyde hans Moder i Tange Mølle, og samtidig fik Frans Jensen i Tange Mølle kongeligt Lejde om at maatte blive ufejdet og uoverfalden til St. Hans Dag Midsommer for en Karl, han ihjelslog, som tilforn havde ihjelskudt Frans Jensens Hustru. De nærmere Omstændigheder ved denne Sag kjendes ikke. Kort efter synes Mogens Ludvigsen at være død ugift, og Klavs Ludvigsens Børn bleve da Eneejere af Tange¹⁾.

Klavs Ludvigsen (Rosenkrantz) havde i sit Ægteskab med Kristence Jepsdatter Sparre fire Børn, *Axel Klavsen Rosenkrantz*, der fik Togerup i Skaane efter Forældrene, *Mogens Klavsen Rosenkrantz*, der fik Navntorp i Skaane og Klavs Ludvigsens Andel i Tange, og to Søstre, **Kirsten Klavsdatter Rosenkrantz**, der var Priorinde i St. Peders Kloster i Skaane og som oftere nævnes i Brødrenes Arvesager og levede endnu 1549 som Priorinde i Klostret²⁾, og **Berete Klavsdatter Rosenkrantz**, der 1533 var Enke efter en Adelsmand, *Must Hansen*, da hun skjødede til sin Morbroder, Mester Aage Sparre, Electus til Lunde Domkirke, en Gaard i Malmø. Hun var død inden 10 April 1540, da Aage Sparre skjødede Hr. Mogens Gyldenstjerne denne Gaard.

¹⁾ Klevenfeldts Sigilsamling (Tidemand). — Suhms Samlinger II, 2, 37. — Dsk. Mag. 3 R. VI, 227 ff.; 4 R. V, 185.

²⁾ Familien Rosenkrantzes Hist. II, Diplom. Nr. 31. — Arvesagen fra 1541 efter Aage Sparre.

i Kompagnistræde i Malmø, som han havde købt af sin afdøde Søsterdatter¹⁾).

Mogens Klavsen Rosenkrantz, der vistnok var ældre end sin Broder Axel, skjønt denne ofte i Breve nævnes først, forekommer allerede i Aaret 1511 „i Tange“, da han udskrives til at møde i Leding med 2 Heste. Til den samme Ledings-tjeneste sættes han som fynsk Adelsmand baade 1525 og 1535. Den store Reces af Oktober 1536 har han ligeledes undertegnet blandt den fynske Adel; ligeledes den fynske Adels Reces af Januar 1550, under Betegnelsen „til Tange“, uagtet Mogens Ludvigsen endnu levede²⁾. Ved dennes kort efter følgende Død synes han at være bleven Eneejer af Tange. Om denne Gaard opstod der forøvrigt i Aaret 1551 en Proces, maaske netop foranlediget ved Mogens Ludvigsens Død. Niels Lange til Kiersgaard, Sønsøn af Niels Gundersen Lange til Lydumbaard og Anne Nielsdatter Rosenkrantz, stævnedede nemlig Mester Mads Hvid, Præst i Holstebro, der var gift med Lene Gyldenstjerne, en Datter af Oluf Pedersen (Gyldenstjerne) til Estvadgaard og Anne Ludvigsdatter (Rosenkrantz), „for Fyldest af den Arvepart, som Mads Hvids Hustru havde faaet Fyldest for i Tang Gaard og Gods, som Hr. Ludvig Nielsen (Rosenkrantz) tog efter sin Broder Hr. Niels Nielsen, da han var Værge for dennes Børn, og for Pantebreve og for Pantegods, som Hr. Ludvig Nielsens Arvinger forholde Niels Lange og hans Medarvinger“. Men da Mads Hvid paa sin Hustrus Vegne erklærede, at hun ingen Lod eller Part havde i Tang Gaard eller Gods, og at han ikke vidste, at der var udlagt ham noget til Vederlag derfor, og desuden beraabte sig paa, at Sagen burde behandles ved Herredsting og Landsting, afvistes Sagen og henvistes til Ginding Herredsting³⁾).

Man faar saaledes af denne Dom ikke Rede paa, hvorledes

¹⁾ Fam. Rosenkr. Hist. II, Dipl. Nr. 112 og Nr. 152. Rigsark., Oxie H. Nr. 66, Perg., — Breve i Adelssamlingen, Fasc. 53 (Rosenkrantz).

²⁾ Dsk. Mag. 4 R. II, 299; Ny dsk. Mag. V, 51 ff.; Dsk. Mag. 3 R. VI, 101; Rigsraadsbreve i Rigsark., 2den Saml. Nr. 21.

³⁾ Dom af Kongens Retterting, dat. Odense 4 September (Fredag efter Sancti Ægidii Dag) 1551, Afskrift hos Klevenfeldt (Fam. Lange).

det egentlig var gaaet til, at Tange Gaard og Gods var gaaet over til Hr. Ludvig Nielsen (Rosenkrantz), medens han var Værge for sine Broderbørn. For øvrigt beholdt Mogens Klavsens kun i kort Tid Gaarden, som han imod Vederlag for Gods i Skaane mageskiftede til sin Broder, *Axel Klavsens Rosenkrantz*. Dette fremgaar af en Dom af 26 Juli 1552, der vil blive nærmere omtalt under Broderen, med hvis uheldige Pengeforhold Mogens Klavsens havde meget Bryderi, hvilket senere nærmere vil blive omtalt. Selv tilbragte han nu sine Levedage paa Navntorp. I det offentlige Liv havde han ikke taget stor Del. Han havde imidlertid Ærkebiskop Aage Jepsens Sparre i Lund til Morbroder, og dette kom ham og hans Broder til Gode, idet de i Forening i Aaret 1525 forlenedes med Fuldtofte Bispegaard i Skaane som Pant for 1200 rhinske Gylden. Det var paa denne Tid, at Aage Sparre søgte Konfirmation baade hos Kongen og Paven som Ærkebisp og i den Anledning maatte udgive umaadelige Summer. Søstersønnerne have altsaa i den Anledning maattet laane ham Penge. De beholdt Lenet i det mindste til 1536, da det 27 August forlenedes til Jep Tordsen (Sparre). Dette staar selvfølgelig i Forbindelse med Bispegodsets Inddragelse; men allerede 15 November udstedtes efter Mogens Gøyes Forslag atter Følgebrev til Mogens og Axel Klavsens, og Jep Tordsen fik Ordre til atter at lade dem faa Lenet. Dette synes dog ikke at være sket; Jep Tordsen vedblev i en længere Aarrække at være forlenet med Fuldtofte; tilsidst solgte Kongen Lenet 1546 til Hr. Mogens Gyldenstjerne¹⁾.

Ved Arv i Tange, Navntorp, Palsgaard og efter Aage Sparre synes Mogens Klavsens at have samlet sig en ret betydelig Formue. Han skildres ogsaa i et Arvedokument efter sin Død som en Mand, der havde levet et tarveligt Liv og skrabet Penge sammen; men han var meget uvidende; det siges udtrykkelig om ham, at han hverken kunde læse eller skrive, hvorfor han

¹⁾ Det interessante Pantebrev af 1525 er trykt i Fam. Rosenkrantzes Hist. II, Nr. 56. — Dsk. Mag. 3 R. VI, 78. — Erslev, Lensmænd, S. 66. — Danske Kancellireg. 1535—50, Reg. under Fuldtofte (der var næppe mere end ét Len af dette Navn i Froste Herred).

maatte overlade det hele til sin Skriver, *Jakob Mogensen*. Da Mogens Klavsens, der længe havde været svagelig, døde paa Navntorp 1560¹⁾, udbrød en sand Storm mod samme Jakob Mogensen fra Hr. Mogens Gyldenstjernes Side, der beskyldte ham for at have bedraget den gamle ugifte Mand og tilvendt sig en Del af hans Efterladenskaber. Hr. Mogens Gyldenstjerne synes dog ikke at have kunnet bevise sine Beskyldninger²⁾ Det mærkeligste ved Sagen er, at Jakob Mogensen synes at have været Mogens Klavsens Frillesøn. Ganske vist berøres dette Forhold ikke i Sagen mod Skrивeren, men allerede 7 December 1551 forlenede Mogens Klavsens med sin Broder Axels og dennes Hustru Magdalene Kristiernsdatters Samtykke „*sin kjære Søn*“ Jakob Mogensen for villig og tro Tjeneste, som han har bevist ham, Fjærestad Gaard i Lugude Herred paa Livstid; naar Jakob Mogensen døde, skulde Gaarden atter tilfalde Mogens Klavsens nærmeste Arvinger³⁾. Dette Brev er medbeseglet af Hr. Mogens Gyldenstjerne til Fultofte. Denne kan saaledes ikke have været uvidende om Jakob Mogensens Forhold til Mogens Klavsens, og der bliver altid en Tvivl tilbage om, hvorvidt den Jakob Mogensen, der i en længere Aarrække havde tjent Mogens Klavsens som Skriver og i et og alt synes at have været hans højre Haand, er identisk med Sønnen. Om dennes senere Skjæbne vides ellers intet.

Axel Klavsens Rosenkrantz var efter sin Broders Død den eneste levende af Klavs Ludvigsens Børn. Han forekommer første Gang 1525, da han i Forening med sin Broder Mogens fik Fultofte i Forlening og Pant af sin Morbroder Aage Sparre. I Juli 1533 nævnes han under Herredagen i Kjøbenhavn blandt de Adelsmænd, der afslog Kristiern II's Forsøg paa atter at komme paa Tronen⁴⁾. Under Grevefejden tjente han blandt den skaanske Adel og har Nytaarsaften 1534 i Væ medunder-

¹⁾ Tegnelser 1560 pag. 355 under 28 November.

²⁾ Om Jacob Mogensen findes et Par meget vidtløftige Dokumenter i Klevenf. Saml. Dok. Beskr. (Rosenkrantz).

³⁾ Fam. Rosenkr.'s Hist. II. Dipl. Nr. 204.

⁴⁾ Krag's Kr. III's Hist., dansk Oversættelse I, 5.

tegnet den skaanske Adels Bemyndigelse til Kristoffer Huitfeldt og Josef Falster til at sætte sig i Forbindelse med de svenske Høvedsmænd, der af Kong Gustav sendtes Kristian III til Hjælp¹⁾. Recessen af 1536 har han ogsaa underskrevet blandt de skaanske Adelsmænd. At han ved denne Lejlighed synes at have mistet Fultofte Len, der var gaaet over til Jep Tordsen (Sparre), er allerede omtalt under hans Broder Mogens. I Aaret 1539 næves han atter blandt de skaanske Adelsmænd, som i Lund udsonede sig med Jørgen Kock efter dennes Adfærd i Grevefejden²⁾. Da der i Aaret 1542 skulde sendes Hjælpetropper til Kong Gustav i Sverig i Anledning af Dackefejden, sættes Mogens og Axel Klavsen til 2 Glavind; dette gjaldt Fultofte Len, men i Randen af de kongelige Fortegnelser er der tilføjet: disse Len har Jep Tordsen³⁾. Dette staar vistnok i Forbindelse med den store Arv, der i Mellemtiden var faldet efter Morbroderen, Mester Aage Sparre. Selv forekommer Axel Klavsen næsten aldrig senere i offentlige Hverv. 1545 maatte han yde Kongen et Laan af 50 Daler, medens hans Broder Mogens ved samme Lejlighed sættes til det tredobbelte⁴⁾. Det gik nemlig stadig ned ad Bakke med Axel Klavsens Formuesomstændigheder, uagtet han dog efterhaanden fik Del i forskellige Hovedgaarde.

Efter sine Forældre havde Axel Klavsen arvet *Togerup* (eller Taagerup), en nu forsvunden Herregaard i Tommerup Sogn i Skyts Herred, tæt ved Trælleborg. Gaarden var imidlertid meget forfalden. Axel Klavsen maatte da tage sin Tilflugt til sin Morbroder i Lund, Mester Aage Sparre; denne byggede ogsaa Gaarden op mod den 29 Septb. 1539 at faa i sin Livstid Halvdelen af Gaardens Tilliggende i Ager og Eng og Brugsretten over en Del af Bygningerne⁵⁾. Da Aage Sparre døde i Aaret 1541, fik Axel Klavsen formodentlig atter den hele Brugsret af

¹⁾ Paludan Müller, Grevens Fejde II, 470 ff.

²⁾ Samlingar til Skånes historia, 1871, S. 57 ff.

³⁾ Dansk Mag. 3 R. VI, 357.

⁴⁾ Dansk Mag. 4 R. I, 126; 142 ff.; 235.

⁵⁾ Fam. Rosenkr.'s Hist. II, Dipl. Nr. 151.

Gaarden; men forøvrigt opstod der en Mængde Stridigheder om Arven.

Mester *Aage Sparre*, der fra 1523 til 1532 var Electus til Lunde Ærkestol, og som efter Reformationen vedblev at være i Besiddelse af Degnedømmet ved Lunde Kapitel lige til sin Død, var en Søn af Jep Tullesen (Sparre) til Skurup (nu Svaneholm i Skurup Sogn, i Nærheden af Jernbanestationen af samme Navn paa Malmø-Ystadbanen, et Par Mil fra Ystad). Han var saaledes Broder til Axel og Mogens Klavsens Moder, Kristence Jepsdatter (Sparre), og til Tord Jepsen (Sparre), der 1513 var bleven dræbt af Niels Brahe, men havde efterladt sig en Søn, Jep Tordsen (Sparre) til Liungby i Skaane, der saaledes ogsaa hørte til Mester Aage Sparres Arvinger. Af Mester Aage Sparres øvrige Brødre nævnes Oluf Jepsen, ligesom Aage Sparre selv, til Skurup, men døde ugift; den mest ansete af Brødrene var Hr. Movrids Jepsen (Sparre) til Skurup, eller som Gaarden fra nu af hedder, Svaneholm, Medlem af Danmarks Riges Raad. Han havde efterladt sig to Børn, Jakob Movridsen Sparre til Svaneholm og Fru Anne Movridsdatter Sparre, der var gift med den højt ansete Rigsraad, Hr. Mogens Gyldenstjerne. Alle disse Broder- og Søsterbørn vare saaledes Mester Aage Sparres Arvinger. Men neppe var gamle Mester Aage Sparre bleven begravet i Skurup Kirke, før de indviklede Arveforhold og Gjældsforhold viste sig. At følge alle disse indviklede Forhold i det enkelte, vilde ikke lønne sig Umagen. Den mest fremtrædende af Arvingerne var Hr. *Mogens Gyldenstjerne*, der synes at have overtaget Overledelsen af Sagen, men som neppe var en Mand, der altid var let at have at gjøre med, især for en Stymper som Axel Klavsen, der ligesaa lidt som sin Broder Mogens synes at have kunnet skrive selv; hvor der skal egenhændig Underskrift til, maa i al Fald stadig hans Hustru, *Magdalene Kristiernsdatter (Dyre)*, træde til, ligesom man ogsaa har Exempel paa, at hun i Mandens Sted har maattet møde for det kongelige Retterting og føre hans Sager.

Ved Skiftesamlingen i Lund efter Aage Sparre havde hverken Axel Klavsen eller hans Broder Mogens været personlig tilstede,

uagtet de havde været opfordrede til at give Møde. 29 Marts 1541 foretog de øvrige Arvinger i Lund Skiftet paa egen Haand. Kort efter gave de to Brødre ogsaa Mogens Gyldenstjerne Kvittering for Modtagelsen af den Anpart, det tilkom ham at udrede dem af Aage Sparres efterladte Guld, Sølv og Penge¹⁾. Aage Sparres Formue bestod imidlertid for en stor Del i Fordringer (Gjældsbreve), han havde paa andre; herom blev der senere holdt et Møde i Malmø, hvor det aftaltes, at Mogens Gyldenstjerne og Jep Tordsen Sparre skulde tage Brevene til sig, sørge for Indkrævningen og beholde Halvparten heraf, medens den øvrige Halvpart skulde tilfalde de øvrige Arvinger, Jakob Sparre, Axel og Mogens Rosenkrantz²⁾. Først i Aaret 1550 blev Sagen dog endelig afgjort for Aage Klavsens Vedkommende, idet denne gav Hr. Mogens Gyldenstjerne Fuldmagt til at opkræve og opbære „den Gjæld“, der var tilfalden ham efter Mester Aage Sparre, hvorpaa Mogens Gyldenstjerne strax gav ham en Sum for Beløbet med Ret til at beholde alt, hvad han kunde indkræve baade af Axels egen Anpart og af den Part, der mulig kunde tilfalde Axel efter hans Broder Mogens, hvis denne døde før Axel³⁾. Stakkels Axel Rosenkrantz var jo imidlertid stadig i Forlegenhed. Et Aarstid efter, nemlig 2 Februar 1551, pantsætter han atter for 200 rhinske Gylden og 100 gode Joakimsdalere en Del Gods til Klavs Urne til Beltebjerg⁴⁾. Mogens Gyldenstjerne greb nu ind med rask Haand. Han begav sig til Togerup, hvor der d. 26 Marts udstedtes en Række Breve, hvorved Mogens Gyldenstjerne fik ordentlig Tag i det hele. Axel Rosenkrantz maatte forpligte sig til, ikke at sælge eller pantsætte noget Jordegods, før han først havde tilbudt Hr. Mogens det. Denne forstrakte derpaa Axel Rosenkrantz med en Sum af 1500 Daler for 6 Procents Rente og mod at faa Pant i hans Hovedgaard *Ramsasa* tillige med en stor Del Jordegods. Samme Dag skjødede han derpaa til Hr. Mogens ogsaa sin Gaard *Ottstorp* i Gønge

¹⁾ Fam. Rosenkr.'s Hist. II, Dipl. Nr. 157—161.

²⁾ Sammesteds Nr. 180.

³⁾ Adelsbr. Fasc. 53, „Rosenkr.“, 2 Breve, dat. Malmøhus 2 Febr. 1550.

⁴⁾ Rigsarkivet, Oxie Herred Nr. 75.

Herred¹⁾); men samtidig med disse Transaktioner maatte Axel Klavsens Hustru udstede følgende Brev:

„Jeg *Madelene cristiernsdoter* bekener met dene min egen han se[rift, at jeg lover] oc til[siger] erlig oc velbyrdig man Her maanss gyldenstiern, ad der som gwd har ssa ffor sset, ad vel byrdig man Her manss oc ieg lever min hossbaness broders død manss Clawissøn [over], da sskal fforneffde Her manss [beholde] halparten i ale de penningæ, gwl oc ssøl, der ieg kan fange effter for neffde min kere hossbanes broder (osv., osv.)“²⁾.

To Dage efter (28 Marts) var Hr. Mogens dog saa naadig, paa Malmøhus at udstede et Brev, hvori han tilsagde Axel Rosenkrantz, Fru Magdalene og deres fælles Barns Værge, at dersom de kunde udbetale ham igjen 1600 Daler med Renter *med deres egne Penge, ikke med Penge laante af en anden* enten paa Ramsasa eller paa andet Gods, ja saa skulde de faa Hovedbrevet paa Ramsasa med mere Gods tilbage igjen³⁾. Det var meget ædelmodigt af Hr. Mogens. Hvor skulde de stakkels Djævle faa de Penge fra! 29 November s. A. maatte Axel Rosenkrantz ogsaa igjen pantsætte Hr. Mogens sine Gaarde og sit Gods i „Fulie“ i Skyts Herred for 200 Joakimsdaler og 100 Gylden i Guld⁴⁾. Det var imidlertid netop paa denne Tid, at Axel Rosenkrantz tilmageskiftede sig *Tange* Gaard i Fyn af sin Broder Mogens⁵⁾ mod at give ham Gods i Skaane. Da der imidlertid deriblandt netop var en Del af det Gods, som han havde pantsat til Hr. Mogens for de 1500 Daler, maatte han selvfølgelig give denne andet Gods isteden⁶⁾.

Midt under alt dette mistede Axel Klavsen sin Hustru, *Magdalene Kristiernsdatter*, der var af en Familie, der førte *Dyrernes*

¹⁾ Rigsark., Sverig, Personalialia Nr. 28. — Färs Herred Nr. 11. — Giöngö H. Nr. 11.

²⁾ Adelsbr., Fasc. 11, Bryske, 1ste Omslag

³⁾ Adelsbreve, Fasc. 26, Gyldenstjerne.

⁴⁾ Rigsark., Skiuts H. Nr. 1.

⁵⁾ Ovenfor S. 44

⁶⁾ Rigsark. Färs H. Nr. 15 og Skaane, Uvisse Gaarde og Gods Nr. 1, begge dat. Malmø, 12 Dag Kristmaaned (Dec.) 1551.

Vaaben, men rigtignok aldrig Navnet. Faderen, *Kristiern Nielsen* til Hjelmsø (Tybjerg Sogn og Herred), var allerede død o. 1536; Moderen, *Kirsten Pedersdatter* (Fikkesen) fra Skafteløv Gaard (Nordrup Sogn, Slagelse H.) var død 1551, da der blev truffet den Overenskomst mellem Axel Rosenkrantz, eller vel rettere mellem Fru Magdalene paa hans Vegne, thi hun har som sædvanlig underskrevet Brevet, og hans Svoger *Peder Kristensen* (*Dyre*) paa den anden Side om Arv og Gods efter deres Fader og Moder, at Axel Rosenkrantz og hans Hustru skulde have alt Godset i Skaane, Peder Kristensen alt Godset i Sjælland¹). Giftermaalet maa have fundet Sted o. i Begyndelsen af Aaret 1541; thi i Aage Sparres Testamente af Aar 1540 skal hun endnu være omtalt som ugift²), men i Juli 1541 omtales de som gifte i en kgl. Rettertingsdom, hvor noget hende af Aage Sparre tilskjødet Gods tildømmes hende, med mindre det kunde bevises, at Aage Sparres Segl var hængt under Skjødebrevet mod hans Vidende og Vilje³). Axel Klavsen maa i saa Fald først temlig sent have giftet sig, da han næppe er bleven født efter Aar 1500. De havde kun ét Barn, Sønnen *Klavs*, der ved Moderens Død endnu ikke var voxen. Hun levede endnu i December 1551, da hun i Malmø medunderskriver det Brev, hvori Svogeren Mogens Klavsen Rosenkrantz forlenede sin uægte Søn med noget Gods⁴), men nævnes ikke i de den 12 Dec. s. A. udstedte Breve, og var i ethvert Tilfælde død inden d. 30 Januar 1552. I et langt senere udstedt retsligt Dokument erklærede Skriveren paa Hjelmsøgaard, Anders Fris, og dennes Broder, Peder Fris, som ogsaa var i Peder Kristensens Tjeneste, at før Fru Magdalene døde paa *Egede*, sendte hun sine Kister til Hjelmsø, hvor de bleve forseglede af Oluf og Jørgen Grubbe af Sandby; men da Peder Kristensen, som paa den Tid var paa Kalundborg (i Fængsel), kom hjem, blev han vred herover og brød

¹) Rigsark., Orig. paa Perg., Adelen i Danm., P. Kristensen Nr. 5.

²) Thiset, Stamtavler o. danske Adelslægter III, 58 (Danm. Adels Aarvog 1891, 149).

³) Krag, Krist. III's Hist. II, 356 ff.

⁴) Familien Rosenkr.'s Hist. II, Dipl. Nr. 204. (Se ogsaa ovf. S. 50).

dem op; hvor Klenodierne, der vare deri, bleve af, det vidste de ikke. Anders Fris vidner ligeledes, at han vel vidste, at Fru Magdalene havde Guld kjeder og Guld paa Snorer, som hun tog til i sin Nød og Trang og gav ud til Gjæld og andet. Lige saa lidt vidste de noget om, hvor de 1500 Daler vare blevne af, som Fru Magdalene havde faaet af Hr. Mogens Gyldenstjerne, kort før hun drog over til Skaane¹⁾.

Efter Konens Død kom *Axel Rosenkrantz* fuldstændig i sin Svoger *Peder Kristensens* Vold. Denne Person havde efter Faderen arvet *Hjelmsøgaard*, hvortil han allerede skrives 1537, da hans Frænde Niels Fikkesen til Sandby solgte til ham en Gaard i Kjøbenhavn „ud mod Volden“²⁾. I April 1546 stævnedes han tillige med Erik Kristoffersen (Dyre) til Vindinge (Fiurendal) og senere tillige med sin Svoger Axel Klavsen af Rigskansler Antonius Bryske og dennes Medarvinger for *Skafteløv* Gaard for den Anpart, de to Søskende havde i denne Gaard efter deres Moder²⁾. Der faldt Dom i Sagen, hvorved Hartvig Bryskes Arvinger tilkjendtes Ret til *Skafteløv* Gaard som Pant; men alligevel maatte Antonius Bryske i Aaret 1547 tiltale Peder Kristensen, fordi han skulde have „solgt“ en Bondesøn af *Skafteløv* Gods, efter at det var blevet tildømt Hartvig Bryskes Arvinger, og havde hugget Træer i Skoven³⁾. Han viser sig saaledes allerede her som en stridbar Karakter, og det samme gjælder vistnok Søsteren. I Aaret 1550 blev saaledes Fru Magdalene, der komisk og betegnende nok i de kongelige Brevbøger først har været opført som „Axel Klavrens *Efterleverske*“, et Ord, der dog atter er overstreget, stævnet for det kongelige Retterting for noget Gods, hun tog fra en Kvinde uden at have vundet sig Ret dertil ved Loven⁴⁾.

Til en saa tvivlsom Person som Svogeren maatte *Axel Rosenkrantz* forskrive sig med Hud og Haar ved et paa *Hjelmsø* d. 30

¹⁾ Fam. Rosenkr.'s Hist. II, Dipl. Nr. 221.

²⁾ Rigsark. Kjøbenh., Gaarde og Huse Nr. 220. — Om det er ham, der 1535 ved Udskrivning af den fynske Adel sættes til 1 Mand (Danske Kancellireg. S. 12), og som har undertegnet Recessen af 1536, ligeledes blandt den fynske Adel, er maaske tvivlsomt, skjønt ikke urimeligt.

³⁾ Dansk Mag. 4 R. I, 151, 197, 264; V, 349—50.

⁴⁾ Dansk Mag. 4 R. VI, 153—54.

Januar 1552 udstedt Brev, hvori han erklærer, at han med fri Vilje og velberaad Hu for „besynderlige Ulykkers Skyld“ har kjærlig ombedet sin kjære Svoger, ærlig og velbyrdig Svend Peder Kristensen, at være sin og sin Søn *Klavses* fuldmyndige Væрге, saaledes at Svogeren i et og alt kunde gjøre, hvad han vilde, med Hensyn til Axel Rosenkrantz og Sønnens Sager, hvorimod Axel selv fraskriver sig al Ret til fra denne Dag at købe, sælge, afhænde eller bortpante noget som helst af sit eget, sin afdøde Hustrus eller Sønnens rørlige eller urørlige Gods. Kort sagt, Peder Kristensen havde faaet Magten over det hele. Samtidig gav Axel sin Søn *Klavs* under Svogerens Værgemaal *Halvparten af Taagerup Gaard og Grund* med dets Tilliggende, der var hans Arve-gods, og *Halvparten af Tange* i Fyn med det dertil liggende Gods, som han og hans salig Hustru Magdalene havde købt (nemlig ved Magelæget med Broderen *Mogens*). Desuden gav han Peder Kristensen tvende Pergamentsbreve, hvorved han, i Fald Sønnen døde umyndig, indsatte *Peder Kristensen til dennes Søstersøn Klavs Rosenkrantzes Arving* til hele Godset, som Peder Kristensen strax paa sin Søstersøns Vegne skulde overtage. Dette blev bekræftet ved et paa Landstinget udstedt Vidnesbyrd, hvor Axel Rosenkrantz personlig overdrog Svogeren Værgemaalene, — uagtet Broderen *Mogens* endnu levede. Til Gjengjæld forpligtede Peder Kristensen sig til at skaffe Axel Rosenkrantz en ærlig Riddermandsmands tilbørlige Underhold af sit eget til sig, to Svende og en Dreng, Foder til tre Heste, Øl og Mad med tilbørlig Pryssing, dansk Øl og Mjød, enten paa Taagerup, Tange eller Hjelmsø, hvor han selv vilde være, og intet andet Sted, samt Klæder til ham og Svendene¹⁾.

Netop som Peder Kristensen skulde til at tage fat paa Sagerne, blev han hindret i sin Fart. Han blev nemlig sat fast paa Kalundborg, uden at man véd nærmere, hvad Grunden hertil var. Han var fri endnu d. 30 Januar 1552, som det fremgaar af det foregaaende, og ligeledes, da han kort efter i Axel Rosenkrantz's Sag mødte paa Landstinget i Ringsted. Han sad imid-

¹⁾ Familien Rosenkrantz's Hist. II, Dipl. Nr. 206; 207; 208; jvf. Matzen, Panteret, S. 185 ff.

lertid fast, efter hvad der ovenfor er omtalt, da Søsteren Fru Magdalenes Kiste kort efter førtes til Hjelmsø, og d. 29. Februar har han ogsaa fra Kalundborg udstedt et Brev, hvorved han solgte til Fru Sidsel Ulfstand, Enke efter den kort før afdøde Lensmand paa Kalundborg, Knud Pedersen Gyldenstjerne, en Gaard i Ørsted By og Sogn i Ramsø Herred, et Salg, der vistnok ogsaa staar i Forbindelse med Axel Rosenkrantzes Gjældssager¹⁾, thi ifølge en Optegnelse af Fru Sidsel Ulfstand havde hun i Aaret 1547 laant Fru Magdalene Axel Klausens 200 Gylden. Under 3. Juli udstedtes derpaa Brev til Erik Bølle og Frans Banner, der midlertidig havde Kalundborg Len under deres Styrelse, at da Kongens Hofsinde, Peder Kristensen, havde bedt om at komme ud af sin „Bestriking“, skulde de lade ham forsegle og underskrive et medfølgende Brev, hvorpaa han skulde rejse til Kongen²⁾. Et udateret Brev af Mogens Rosenkrantz, hvori han tilstaaer at have faaet tilbage 2000 Daler, som Peder Kristensens Tjener Peder Fris paa sin Herres Vegne havde indlagt hos Slotsfogeden paa Kjøbenhavns Slot, og som skulde have været udgivne til Kongen for Peder Kristensens Fængsel, staar formodentlig i Forbindelse med denne Sag, eller maaske snarere med en lignende Affære senere³⁾.

Da Peder Kristensen kom til Kjøbenhavn, maatte han 17. Juli staa til Rette for en Del af Axel Rosenkrantzes Kreditorer, som nu kastede sig over ham. Fru *Ida Munk*, Hr. Oluf Nielsen Rosenkrantzes Efterleverske til Vallø, stævnedes ham saaledes for 300 Joakimsdaler og 100 Mark danske Penge, som han dømtes til at betale, og Landsdommeren i Skaane, Klavs Urne, for noget Gods, han havde faaet i Pant for et Laan, men som var overladt Mogens Klavsens ved Mageskiftet med Tange. Peder Kristensen tilbød at udbetale Summerne, da han ikke kunde skaffe Godset, men Dommen lød, at Klavs Urne maatte gjøre sig skadesløs ved andet af Axels Gods⁴⁾.

¹⁾ Rigsark., Ramsø H. Nr. 4.

²⁾ Kancelliets Brevbøger ved Bricka, 1552, S. 167.

³⁾ Klevenf. Saml. (efter Adelsbr. 53. Rosenkrantz?).

⁴⁾ Rosenvinge, Gl. Domme, I, 197 ff. — Rigans Dombog.

Som det fremgaar af disse Domme, har Peder Kristensen haft en Del Penge mellem Hænder paa denne Tid. Det er rimeligvis de 1500 Daler, Hr. *Mogens Gyldenstjerne* nylig havde forstrakt Axel Klavsen med, og som Peder Kristensen efter sin Tilbagekomst fra Kalundborg har taget ud af Søsterens paa Hjelmsø efterladte forseglede Kister. Ogsaa selve Hovedgjælden til *Mogens Gyldenstjerne* søgte han kort efter at faa afviklet; men her kom han ingen Vegne. Hr. *Mogens* var selvfølgelig meget forbitret over, at Peder Kristensen saa uventet havde faaet Axel Rosenkrantz i sin Magt, netop som han selv troede at have sikret sig hele Magten over ham. — Den 17. December 1552 sendte Peder Kristensen to Adelsmænd, Jørgen Tidemand til Hageløse og Jakob Emiksen, samt to Borgere fra Malmø og Trelleborg op paa Malmøhus til Hr. *Mogens Gyldenstjerne* og lod paa Axel Rosenkrantzes Vegne begjære, at Hr. *Mogens* vilde lade Peder Kristensen se de Breve, han af Axel Rosenkrantz og dennes afdøde Hustru havde paa det Gods i Fuglie og Maglerup i Skyts Herred¹⁾, da vilde han fuldgjøre samme Breve med Guld, Sølv og Penge eller ogsaa lade Godset følge Hr. *Mogens*, hvis han ikke kunde fuldgjøre Brevene. Dertil svarede Hr. *Mogens*, at han aldeles intet havde at gjøre med Peder Kristensen i den Sag, men vilde rette sig efter Breve og Segl. Ligeledes tilbød Peder Kristensen ved de nævnte Mænd at ville udbetale Hr. *Mogens* de 1500 Daler, hvad Dag han selv vilde bestemme inden Jul. Hertil svarede Hr. *Mogens*, at Brevet herom vilde han fuldgjøre, naar Axel Rosenkrantz gjorde sin Ed paa, at det var hans egne Penge; Peder Kristensen havde han intet at gjøre med i den Sag!²⁾

Peder Kristensen udvirkede da, eller havde maaske allerede tidligere udvirket, et Kongebrev til *Mogens Gyldenstjerne*, at han skulde tage mod de 1500 Daler og lade Axel Rosenkrantz faa sit Gods igjen. Men desuden havde han begaaet den Voldsomhed, selv at sætte sig i Besiddelse af de pantsatte Gaarde i Maglerup

¹⁾ c: Brevet af ²⁰/₁₁ 1551 paa 200 Daler, ovenfor S. 54, og maaske flere.

²⁾ Klevenf. Saml. til Fam. Rosenkrantz.

m. m., skjønt Indløsningen den Gang endnu ikke havde været tilbudt paa Tinge. Mandagen den 16. Januar 1553 paa „Søgning“ næst efter Jul mødte da Hr. Mogens Gyldenstjerne paa Lunde Landsting og tiltalte Peder Kristensen paa egne og paa Axel Rosenkrantz's Vegne. Kgl. Majestæts Brev og Befaling vilde Hr. Mogens selvfølgelig altid rette sig efter, som en hørsom og lydagtig Undersaat bør at gjøre; de 1500 Daler vilde han imidlertid kun annamme, naar de bleve ham tilbudte overensstemmende med Loven og Recessen og overensstemmende med hans Pantebrevs og andre Breves Lydende. Dernæst tiltalte Hr. Mogens Peder Kristensen for det *ulovlige Værgemaal*, som han tiltog sig over *Axel Rosenkrantz's Søn Klavs*, „thi Fader og Farbroder leve endnu.“ Desuden gjorde Peder Kristensen Axel Rosenkrantz til en *Fledføring* mod Lov og Ret, thi hans Søkende, Slægt og Byrd vare villige til at gjøre ham Fyldest, mere end Loven udviser. Desuden vilde Peder Kristensen gjøre Axel Rosenkrantz til en æreløs Mand, at han ikke kunde holde Brev og Segl, som hver ærlig Mand er pligtig og bør at gjøre. Desuden havde Peder Kristensen pantsat („udsett“) noget Gods mod de Breve og Segl, som Hr. Mogens har derom af Axel Klavsen. Ligeledes klagede Hr. Mogens paa kgl. Majestæts Vegne over, at Peder Kristensen har siddet kgl. Majestæts Brev og Befaling overhørig, thi han kom ikke til Rustning (∴ Mønstring) her i Landet (∴ Skaane) som andre gode Mænd, skjønt han havde Axels Gaard og Gods i sin Befaling og sit Forsvar. Til sidst klagede Hr. Mogens over, at Peders Fogeder og Tjenere havde taget tre Gaarde i Maglerup i Skyts Herred, som Hr. Mogens havde i Pant af Axel Rosenkrantz, fra ham med Vold og Uret, skjønt der aldrig var forkyndt Indløsning deraf, hverken paa Herredsting eller Landsting. Paa alle disse Artikler tilbød Hr. Mogens at gaa i Rette med Peder Kristensen, som selv var tilstede paa Landstinget.

At Hr. Mogens Gyldenstjerne har haft den juridiske Ret paa sin Side i de her nævnte Klageposter, lader sig vist næppe betvivle; men Peder Kristensen smuttede dog denne Gang fra ham. Han var ikke stævnet til Landstinget for at gaa i Rette

med Hr. Mogens, sagde han; vilde denne stævne ham personlig, var Sjællands Landsting og Tybjerg Herred hans Værneting; paa Axel Rosenkrantzes Vegne kunde han stævnes paa Togerup; men dette var ikke sket¹⁾.

Saa længe de Breve, Mogens Gyldenstjerne havde ladet sig give af Axel Rosenkrantz, ikke lode sig juridisk anfægte, kunde Peder Kristensen ikke komme ret vidt med sine Forsøg paa at indløse de pantsatte Godser. Han synes rigtig nok heller ikke at have taget videre Hensyn til disse Breve. I Aaret 1554 lod han saaledes Axel Rosenkrantz udstede et Skjødebrev til Kansler Johan Fris til Hesselager paa sin Hovedgaard *Tange* i Øxendrup Sogn i Gudme Herred i Fyn med følgende Gods i Gudme Herred: Hvidhavrekilde, Ebberød, Gamle Have, Bøys Have og Affuuldgaards Made (∩: Eng) med deres Skov og Ejendom som et frit Enemærke liggende paa Svinninge Grund, desuden Stubetved og Brobjerg, liggende paa Øxendrup Grund, som altid plejer at være frit Enemærke, og to Gaardsæder, som ligge derved udenfor Tange; ligeledes Tange Mølle, 4 Gaarde i Øxendrup By, „som er gjort af Tange Bol“, med alle fornævnte Gaardes og alt fornævnte Gods Indtægter og rette Tilliggende, som er 4de Parten over al Øxendrup Grund, baade i Mark, Skov og Ejendom, som kaldes Tange Bol, undtagen en 4de Part i samme Tange Bol, som i Forvejen tilhører Johan Fris, ligeledes to Markeskjels Jord i det tredje Bol paa Øxendrup Grund, tillige med en Del Strøgods. Alt dette Gods skulde Johan Fris have som et frit Kjøb, hvorpaa Axel Rosenkrantz kvitterer for Modtagelsen af Guld, Sølv og Penge herfor. Som Medbeseglere nævnes derpaa *Peder Oxe* til Gisselfeldt, Korfitz Ulfeld til Kogsbølle, Kristoffer Valkendorf til Glorup og Peder Kristensen til Hjelmso. Brevet ender med: „Givet og skrevet etc.“, hvorpaa Peder Kristensen har tilføjet en Forpligtelse til Joh. Fris, at denne inden 1. Maj næste Aar skal modtage et ligelydende Pergamentsbrev, og denne Forpligtelse er dateret: Nyborg, Torsdag efter St. Mortens

---

¹⁾ Klev. Saml. (Danske Herold). Brevet er atter læst paa Skaane Landsting Søgneting næst efter St. Mikkelsdag samme Aar.

Dag 1554. — Det er saaledes kun et foreløbig aftalt Kjøb, og selve Pergamentsbrevet synes aldrig at være blevet udstedt; Tange vedblev ogsaa at være i Axel Rosenkrantz's Besiddelse og indtil videre under Peder Kristensens Styrelse. Hvad der har hindret Salgets Iværksættelse, er ubekjendt; men det er vel ikke utænkeligt, at Mogens Gyldenstjerne har gjort Indsigelse mod Salgets Gyldighed efter de Breve, han havde faaet af Axel Rosenkrantz, ifølge hvilke intet Gods maatte sælges eller bortpantes uden først at være tilbudt ham¹⁾.

Til sidst lykkedes det dog *Peder Kristensen* at komme til et Slags Forlig med *Mogens Gyldenstjerne*. 3. Juni 1557 har Peder Kristensen nemlig stævnet Landsdommer Klavs Urne for Kongens Retterting i Anledning af, at Klavs Urne havde sat Sagen mellem Peder Kristensen og Mogens Gyldenstjerne om de tre Bønder i Maglerup ind for Rigens Kansler, der atter lod den vende tilbage til Landstinget, hvorved Peder Kristensen mente sig forurettet. De bleve da i Kongens Nærværelse forligte saaledes, at Sagen skulde være, som den aldrig var sket, og de derom udstedte Breve magtesløse. — Men samme Dag havde Peder Kristensen ogsaa stævnet Hr. Mogens Gyldenstjerne selv ind for Kongens Domstol for nogle Breve i Anledning af en Trætte, han paa Axel Klavsens Vegne havde med Hr. Mogens om noget af Axel Klavsens Gods, som Hr. Mogens havde i Pant; gode Mænd havde forliget den Sag saaledes, at Hr. Mogens skulde antvorde Peder Kristensen alle de Pantebreve og andre Breve, han havde i den Sag; men Peder Kristensen havde ikke faaet noget saadant Brev. Til sidst blev der da mæglet et saadant Forlig, at Hr. Mogens strax skulde antvorde Peder Kristensen de Breve, han havde hos sig; og hvad andre Breve, det være sig Pante-

¹⁾ Adelsbreve Fasc. 53 Nr. 135. — I den arnemagnæanske Saml. paa Universitetsbibliotheket (*Dipl. Dan. in genere* Fasc. XII, 15) findes et St. Mikelsdag 1554 paa Hjelmsø udstedt Pergamentsbrev, hvorved Axel Klavsens skjæder til Joh. Fris 5 Gaarde i Øxendrup S. og By, Gudme Herred (selve Hovedgaarden Tange nævnes ikke heri). Men heller ikke dette Brev synes nogensinde at være traadt i Kraft. *Alle Segl mangle*, og der fattes alle juridiske Notarialpaategninger. — Endnu 1559 aflagde ogsaa Fogeden paa Tange Regnskab til Axel Rosenkrantz.

breve, Tingsvidner, Forfølgingsbreve, Vidisser etc., der fandtes hos Hr. Mogens, skulde være døde og magtesløse, og herom udstedtes et aabent kgl. Brev¹⁾.

Det er rimeligvis ikke blot Maglerup-Godset, dette Forlig angaar, men ogsaa de meget omtalte 1500 Daler, hvorfor Ramsasa med mere Gods var pantsat, hvilket kunde indløses for 1600 Daler, som rigtignok skulde være „Axel Rosenkrantzes egne Penge“. Det synes netop at være denne sidste Paastand, Hr. Mogens Gyldenstjerne har maattet opgive; i al Fald ser man, at Peder Kristensen paa Axel Rosenkrantzes Vegne af Rigsraad Klavs Bilde til Lyngsgaard omtrent paa denne Tid har laant netop 1600 Daler²⁾. Senere maatte Broderen Mogens betale Summen. Han satte rigtignok i Rette, om Peder Kristensen var den, der maatte saaledes afhænde Broderens Gods og pantsættede; men Retten erklærede paa Skaane Landsting, at Broderens Segl fandtes for Brevet, og at Axel Rosenkrantz maatte holde sit Brev, hvis han vilde beholde sin Ære. „Hvad enten dit Segl er kommet derfor dig vitterlig eller uvitterlig“, tilføjer Mogens i et Brev til Broderen, „det maa Gud og du vide, og hvorhen de Penge ere komne, det véd jeg lige saa lidt af som du, og kom de vel en anden saa snart til Gavn som dig“³⁾. Hvilket Gods Peder Kristensen havde pantsat i denne Anledning, vides ikke. Senere ser man dog, at ogsaa *Togerup* var pantet bort af Peder Kristensen.

Paa den Tid, *Peder Kristensen* fik bragt et Slags Forlig i Stand med Mogens Gyldenstjerne, maa han dog endnu have haft visse indflydelsesrige Beskyttere, der have kunnet tale hans Sag. Medens han tidligere kun forekommer som kgl. Hofsinde,

¹⁾ Tegn. 1557 p. 203; 204; jævnf. Kancelliets Brevbøger ved Bricka, S. 108.

²⁾ Adelsbr. Fasc. 53, Rosenkrantz: Mogens Rosenkrantz tilbyder for sin Broder Axel at betale Sten Bille til Vandaas 1600 Joachimsd., som Axel R. skyldte salig Klavs Bille († 1558), Lund, Mand. efter Misericordia 1559. — Sammesteds Kvittering fra Sten Bille til Mog. R. for de 1600 Joakimsdaler og 180 Joakimsd. i Rente for et Aar, Landskrone, Lørdag før St. Laurentii Dag.

³⁾ Fam. Rosenkrantz Hist. II, Dipl. Nr. 215 og 216, to ret karakteristiske Breve mellem Brødrene om denne Sag.

i hvilken Egenskab han saaledes i Begyndelsen af Aaret 1555 ledsagede Dronning Dorothea og Hertug Frederik (II) til Wismar i Anledning af et fyrsteligt Bryllup¹⁾, var han 1555 bleven forlenet med *Tølløse*²⁾, og i Aaret 1557 havde han købt *Sandbygaard* (Tybjerg Herred) af sin Slægtning Kristoffer Fikkese; men dette Kjøb skulde blive hans Ulykke. Salgets Gyldighed blev nemlig bestridt af Kristoffer Fikkese's Svoger, Movrids Pedersen til Gunderstrup (nu Kulla Gunnarstorp i Helsingborg Len), fordi Kristoffer Fikkese havde pantsat Gaarden til ham, og han paa-stod, at Kristoffer Fikkese havde udstedt et Forpligtelsesbrev om ikke at sælge Gods til andre end ham; men dette Brev var forsvundet; det havde været i et Skrin, som stod paa Sandbygaard, men som var blevet opbrudt i den Tid, det havde staaet under Peder Kristensens Værgemaal. Ved en kgl. Rettertingsdom, som afsagdes paa Nyborg Slot d. 15. Juni 1558, tilkjendtes vel Sandhygaard Peder Kristensen, indtil Forpligtelsesbrevet bragtes til Veje; men med Hensyn til Skrinets Opbrydelse blev en svær Mistanke hvilende paa ham, og der forbeholdtes Movrids Pedersen Ret til at forfølge denne Sag videre³⁾. Men hvad der var endnu værre, det var, at der samtidig førtes en Sag mod Peder Kristensen af Jørgen Grubbe til Sandby, der ogsaa var optraadt i den foregaaende Sag med Vidnesbyrd mod Peder Kristensen. Denne havde nemlig ladet fire af sine Karle i formummet Dragt opsnappe Jørgen Grubbe's Skriver ved Næsby Bro og føre ham til Hjelmsø, hvor han holdt ham i Forvaring. Peder Kristensen benægtede med den største Frækhed at have haft noget med den Sag at gjøre. Første Gang, Sagen var for Retten, blev Peder Kristensen derfor frikjendt ifølge de Vidnesbyrd, han fremlagde i Retten, „indtil saa længe nogen vilde sigte ham“. Da Jørgen Grubbe havde samlet nye Vidnesbyrd, mødte begge Parter atter senere med deres Beviser for det kgl. Retterting, baade med skriftlige og mundtlige Vidnesbyrd. Peder Kristensens

¹⁾ Kancelliets Brevbøger ved Bricka, S. 354.

²⁾ Samme Skr. S. 384, 385.

³⁾ Rosenvinge, Gl. danske Domme, II, 199—203.

Vidnesbyrd fandtes at være løgnagtige, idet somme af Vidnerne mundtlig erklærede, at de aldrig havde vidnet, som de skriftlige Vidnesbyrd lød; men Peder Kristensen fremstod for Kongen og Raadet og svor ved sin højeste Ed, saafremt han nogen Tid vilde blive salig hos Gud, at han var uskyldig i den Sag, og forpligtede sig derhos for Kongen og Raadet, at dersom det kunde findes, at han var skyldig i den Sag enten med Ord, Befaling, Raad eller Gjerning, da vilde han dermed have forbrudt Ære og Liv, Hals og Gods. Efter mange Søgemaal afgjordes Sagen endelig paa det kongelige Retterting i Nyborg d. 17. Juni 1558, altsaa to Dage efter at der var faldet Dom i Sagen angaaende Sandbygaard; thi det var nu lykkedes Jørgen Grubbe at kunne føre selve den opsnappede „Dreng“ frem som Vidne. Dommen kom da til at lyde, at eftersom de fire „forkappede“ Karle fandtes at være Peder Kristensens Tjenere og rede hans Heste, og den Gjerning skete i hans Brød og af hans Brød, da bør Peder Kristensen at staa for den Gjerning til Rette og bøde derfor efter Loven, og de, som udi denne Sag med Peder Kristensen vidnet haver, at have vidnet Løgn og bør derfor at straffes efter Recessens Lydelse; desligeste findes og Peder Kristensen at være en Meneder for Gud og en Løgner for Menneskene, og bør derfor at straffes som en Meneder og en Løgner. Men da der i Loven eller i Recessen ikke fandtes nogen „udtrykt Mening“ om saadanne Forpligtelser, som Peder Kristensen havde forpligtet sig selv til paa Ære, Liv og Gods, saa blev han derfor dømt i Kongens Naade og Unaade¹⁾.

Kongen kunde saaledes gjøre ved ham, hvad han vilde. Marskalken, Jens Truidsen (Ulfstand), tog i Embedsmedfør hans Hest og Harnisk fra ham, „som det pleier at gjøres efter en æreløs Mand“²⁾; selv blev han foreløbig sat i Forvaring paa Nyborg Slot. Senere flyttedes han til Kjøbenhavn og sattes i Blaa Taarn. Ordre herom er allerede den 7. Juli 1558 udstedt til Hr. *Mogens Gyldenstjerne*, der nu var Statholder paa Kjøben-

¹⁾ Rosenvinge, Gl. d. D. II, 206—9.

²⁾ Dok. af 14. April 1564 hos Matzen, Den danske Panterets Hist. S. 186—87.

havns Slot og der som Rigsraad ogsaa havde deltaget i Dommene i Nyborg. Kongen synes dog paa denne Tid at have været stemt for Mildhed. Vel paalægges det Hr. Mogens at passe godt paa ham; men der tilføjes, at hvis Peder Kristensens Slægt og Venner ville gaa i Borgen for, at han vil begive sig til sin Gaard Hjelmso, altid blive der tilstede, ikke begive sig videre derfra, end Gaardens Mark strækker sig og ad rette Vej til hans Sognekirke, og hvis de ville angive, hvor stor en Sum de ville forpligte sig til at stille i Borgen, hvis Betingelserne brydes af ham, saa skal Hr. Mogens sende Kongen en Udskrift af deres Forpligtelsesbreve¹⁾. Foreløbig blev dette dog ikke til noget; derimod blev fire Karle, der havde været med at gjøre en Nøgle til det Fængsel, Peder Kristensen sad i, grebne og straffede²⁾. Det staar formodentlig i Forbindelse med dette Befrielsesforsøg, at Mogens Gyldenstjerne allerede i Oktober 1558 havde klaget over, at der var nogen Vanskelighed ved at holde Peder Kristensen i Forvaring paa Kjøbenhavns Slot, og derfor havde foreslaaet, at han flyttedes til Krogen (Kronborg)³⁾. En Mand i Odense blev ogsaa henrettet for Peder Kristensens Sag³⁾; derimod eftergav Frederik II, som imidlertid havde bestøget Tronen, 4. Aug. 1559 paa Peder Billes og Herluf Trolles Forbøn den Tiltale, han havde til en Mand ved Navn Rasmus Andersen for et Vidne, han i sin Tid havde vidnet med Peder Kristensen⁴⁾. Paa denne Tid synes der saaledes atter at have gjort sig en mildere Stemning mod Peder Kristensen gjældende. Mikkelsdag 1559 har Peder Kristensen ogsaa paa Kjøbenhavns Slot underskrevet et Forpligtelsesbrev, hvori han erklærer sig skyldig i sin Forseelse, men paa Rigsraadets Forbøn frigives mod at erlægge en Sum af 2000 Daler og forpligte sig til ikke at forlade Hjelmso og Sognet, og ikke at begaa nogen hemmelig eller aabenbar Handling mod Kongen og Rigets Undersaatter, men

¹⁾ Tegn. 1558, p. 392 (Kancelliets Brevbøger, S. 192).

²⁾ Tegn. 1559, 10. Marts, p. 40. (Kancelliets Brevbøger v. Bricka, S. 214; 244; 256).

³⁾ Tegn. 1559, 24. Nov., p. 168. (Kancelliets Brevbøger, S. 337).

⁴⁾ Reg. 1559, p. 254. (Kancelliets Brevbøger, S. 297).

hvis han forsaa sig herimod, da at have forbrudt 2000 Daler og sit Liv¹). Dette Forlig kom imidlertid aldrig i Stand, og det tidligere omtalte Brev, hvorved Mogens Klavsen Rosenkrantz faar 2000 Daler tilbage, som vare indlagte hos Slotsfogeden i Kjøbenhavn paa Peder Kristensens Vegne, staar maaske i Forbindelse hermed, skjønt det rigtignok ikke er let at se, hvad Interesse Mogens Rosenkrantz netop paa den Tid skulde have haft af at faa Peder Kristensen fri. Samme Slotsfoged havde imidlertid Fuldmagt til at sælge Peder Kristensens Gaard ved Volden i Kjøbenhavn, og da Kongen netop paa denne Tid vilde have en Farver i Kjøbenhavn, købte han Gaarden (ved Farvergade)²). Kort før var Peder Kristensen selv bleven ført til Krogen³); her blev han imidlertid helt ustyrlig. Han brød ud af Fængslet, hvori han sad, og sprang over Muren, men blev atter greben, hvorfor Kongen Nytaarsdag 1560 gav Mogens Gyldenstjerne Ordre til at lade ham sætte i Jern og at paalægge Fogeden og Slotsskriveren paa Krogen at have godt Opsyn med ham, at han ikke undkom; thi saa skulde de selv komme til at sidde i hans Sted⁴). Mogens Gyldenstjerne var dog ikke glad ved at skulle passe paa ham. „Han er farlig at have i Huse nu i denne Tid“, skriver han 20. Apr. d. A. til Frederik II, og beder om, at han maa blive flyttet til et andet Sted⁵). Det var nemlig netop paa denne Tid, at man var meget bange for Peder Oxes „Praktikker“ og frygtede et Angreb paa Krogen; man var aabenbart bange for, at Peder Kristensen skulde slippe ud og begive sig til Peder Oxe, saaledes som det netop paa denne Tid var Tilfældet med flere lignende Adelspersoner, der vare komne paa Kant med Loven. De stode i Forhold til hinanden fra tidligere Tid som Naboer, og mærkeligt nok var deres Skjæbne bleven afgjort i de samme Dage i Nyborg 1558. Peder Kristensen synes dog ikke at være bleven flyttet

¹) Ryge, Peder Oxes Levned, S. 219—21; jfr. Thiset, anf. Skr. S. 58.

²) Kancelliets Brevbøger, 16. Dec. 1559, S. 348.

³) Tegn. o. a. L., 12. Oktbr. 1559, p. 149.

⁴) Tegn. 1560, p. 197 (Kancelliets Brevbøger 354).

⁵) Rigsark., Danske Kong. Hist. Fasc. 40.

og sad endnu i adskillige Aar fængslet; til sidst gik han fra Forstanden i Fængslet.

Strax efter Peder Kristensens Fængsling var *Mogens Rosenkrantz* fremtraadt paa Sjællands Landsting og havde vedkjendt sig Værgemaalet for sin Broder *Axel Rosenkrantz* og dennes Søn som nærmeste Slægtning, samt havde nedlagt Forbud mod, at nogen „bevarede sig“ med noget af Peder Kristensens Gods, før det Gods blev udlagt, som Peder Kristensen modtog af *Axel Rosenkrantz*, og med *Axel Rosenkrantzes* Kjøbe- og Pantebreve¹⁾. *Mogens* tog ogsaa strax fat; som vi allerede tidligere have omtalt, maatte han saaledes skaffe de 1600 Daler til Veje, hvorfor Peder Kristensen havde pantsat Gods til *Klavs Bilde*; thi *Axel Rosenkrantz* erklærede, at Brevene maatte indløses, da han ikke vilde være æreløs. Det er ynkkelige Breve, der i denne Anledning vekles mellem Brødrene i April 1559; skrøbelige og svagelige vare de begge, hvorfor *Mogens* meget nødig vilde paa tage sig Værgemaalet; Adelsmændene skulde desuden paa denne Tid have deres „Rustning“ færdig; „jeg véd ikke, hvorledes jeg skal bære mig ad dermed“, skriver *Axel*, „jeg har ingen Heste, og de Harnisker, jeg har, ere ikke af en saadan Beskaffenhed, at nogen Karl kan være forvaret med dem“; Broderen maa derfor sørge for Udrustning for ham²⁾. Saaledes saa det vistnok ofte ud med Smaa-Adelens Rostjeneste allerede paa denne Tid.

I Løbet af Aaret 1560 døde imidlertid *Mogens Rosenkrantz*. Nu blev det atter *Mogens Gyldenstjerne*, der fik Sagens Ledelse i sin Haand. 28. November s. A. blev han af Kongen beskikket til Værge for *Axel Klavsens* Barn³⁾. 12. Marts 1561 udstedte derpaa *Axel Rosenkrantz* fra *Hjelmsø* et Brev, hvori han gjorde Peder Kristensens Værgemaal for sig selv og sit Barn dødt og magtesløst, da Peder Kristensen „nu er en fordærvet Mand, som ikke maa værge, og har hærget og ikke værget, som han mig lovet og tilsagt haver“, og udbad sig en Døm herom fra Landstinget. Den 18. Juni oplæstes Brevet paa Landstinget i

¹⁾ Landstingsvidne af 17. Aug. 1558, Adelsbr. Fasc. 12.

²⁾ Familien *Rosenkrantzes* Historie II, Dipl. Nr. 225—26.

³⁾ Kancelliets Brevbøger, S. 468.

Ringsted, men Landsdommeren udstedte blot et Vidnesbyrd herom, da han ikke kunde afsige nogen Dom herom uden Gjen-svar fra Modparten¹⁾. Mogens Gyldenstjerne tog sig derpaa af Mogens Rosenkrantz's efterladte Gods paa Navntorp og forfulgte Skriveren, Jakob Mogensen, saaledes som ovenfor (S. 45) omtalt. 30. Maj 1562 har Axel Rosenkrantz derpaa paa Hjelmsø, hvor han vedblev at have sit Ophold, udstedt Kvittering til sin kjære Svoger, Hr. Mogens Gyldenstjerne til Stjernholm, for 4 Sølvstaabe, 3 Sølvskaale, en Sølvske, et forgyldt Sølvbælte, otte forgyldte Sølvspænder, som ogsaa hørte til et Bælte, en liden „Brasse“ med Ædelstene i, to Signetringe af Guld og alt andet Sølv, Guld og Penge, som Mogens Rosenkrantz's efterlod sig, samt for alt, hvad han hidtil havde opbaaret af Axels eget Gods, som han havde i Befaling; dog skal Hr. Mogens indløse for ham alt det Gods, der var pantsat til Tage Ottesen (Thott). Til Gjengjæld lovede Axel Rosenkrantz at holde Hr. Mogens skadesløs for al hans store Umage, og Vederlaget bestemtes senere (8. December s. A.) til den Ret og Rettighed, der kunde tilfalde Hr. Mogens for Værgemaalset, nemlig hver 3die Penning af Indtægten, ligesom Hr. Mogens skulde holdes skadesløs for hvad han satte til af sit eget til Godsets Indløsning eller til Byggeforetagender paa Gaardene²⁾.

Axel Rosenkrantz døde 1564 og blev 6. Februar begravet i Tybjerg Kirke. Hr. Mogens Gyldenstjerne sendte strax sin Hustru, Fru Anna Sparre, tillige med sin Myndling, Sønnen **Klavs Rosenkrantz**, der opdroges i hans Hus, til Begravelsen og til Hjelmsø for at overtage alle Sager. Dagen efter optoges Inventarielister over Axel Rosenkrantz's Ejendele, der vise, at han dog endnu besad en Del mere værdifulde Gjenstande, og som i kulturhistorisk Henseende ere af megen Interesse³⁾. *Klavs Axelsen Rosenkrantz* maatte jo nu være Arving baade til *Togerup*, *Tange*

¹⁾ Adelsbreve Fasc. 53, Rosenkrantz.

²⁾ Voss, Pergamentsbreve, Danmark, Værgemaalssager, Fasc. 14, Nr. 1; Gjældsbreve, Fasc. 21 b., Nr. 58 og 108.

³⁾ Fam. Rosenkr. Hist. II, Dipl. Nr. 219—221; jævnf. Tr. Lund, Danm. og Norges Hist. i Slutn. af 16. Aarh. I, 2, 373.

og *Navntorp*; men hvis han skulde dø, vilde dels efter de Breve, der i sin Tid vare udstedte til *Peder Kristensen*, dels fordi Peder Kristensen som hans Morbroder var hans nærmeste Slægt paa mødrene Side, denne kunne gjøre Fordring paa Arven. Klavs Rosenkrantz „til Togerup“ maatte derfor allerede d. 14. April s. A. i Kjøbenhavn udstede et Brev, hvori han paa Grund af, at Peder Kristensen var dømt fra Skjold og Hjelm og paa ulovlig Vis havde tiltaget sig Værgemaalet over Faderen og ham, uagtet hans Farbroder den Gang levede, samt som Væрге havde hærget og ikke værget, idet han havde afhændet hans fædrene Gods til andre og pantsat Togerup, erklærer, at han ikke skal arve ham, men derimod indsætter *Mogens Gyldenstjerne*, *Peder Bilde* og *Sten Rosensparre* samt deres *Hustruer* til sine Arvinger, hvis han døde uden Livsarvinger, fordi deres *Hustruer* paa fædrene Side vare hans nærmeste Slægt og Byrd¹⁾. *Mogens Gyldenstjernes* Arveret udledes saaledes gennem hans *Hustru* Anne Movridsdatter Sparre som Arving efter dennes Fæster, Axel Rosenkrantzes Moder Kirstine Jepsdatter Sparre; *Peder Bilde*s og *Sten Rosensparres* *Hustruer* bleve arveberettigede gennem deres Moder Fru Ide Munk, der var Søsterdatter af Klavs Ludvigsen Rosenkrantz til Palsgaard (og Tange).

De tre høje Rigsraader delte saaledes Huden, inden Æslet endnu var død. *Klavs Rosenkrantz* har dog rimeligvis været svagelig. Aarsdagen efter, 14. April 1565, udstedte han i Overværelse af Børge og Herlut Trolle med flere en almindelig Kvittering til Hr. *Mogens Gyldenstjerne* for Regnskab for hele den Tid, denne havde været hans Væрге, nemlig fra Aar 1560 og med Indbefattelse af det nærværende Aar lige til 1566(!)²⁾. Han synes nu altsaa at være bleven myndig, men i de første Dage af Juni Maaned døde han i *Mogens Gyldenstjernes* Hus. Hr. *Mogens* underrettede strax *Peder Bilde* og *Sten Rosensparre*, der da som Regeringskommisærer opholdt sig ved Hæren ved Halmstad, om Dødsfaldet. De svarede ham d. 7. Juni herpaa.

¹⁾ Fam. Rosenkrantzes Hist. II, Dipl. Nr. 223; jævnf. Matzen, Den danske Panterets Hist. S. 186—87.

²⁾ Fam. Rosenk. Hist. II, Diplom. Nr. 222.

og bad ham sørge for Sagerne og navnlig at skaffe kgl. Bekræftelse paa Klavs Rosenkrantzes Brev, hvorved denne indsatte dem til Arvinger, „at der ikke nu skal komme Folk og faa det fra os, thi vi have ingen Tvivl om, at der jo vel bliver den, der staar derefter“¹⁾.

Det viste sig ogsaa snart, at det ikke gik saa let med Arven. Allerede d. 15. Juni gav Kongen Ordre til Jens Ulfstand i Sjælland, Bjørn Kaas i Skaane og Eskild Gøje i Fyn, at de skulde tage i Forsvar alt det Gods, som Klavs Rosenkrantz havde efterladt sig og som nu var tilfaldet Peder Kristensen, at ikke noget skulde forrykkes eller bortkomme²⁾. 22. Juli indskærpedes det atter Jens Ulfstand ufortøvet at begive sig til *Hjelmsø*, tage Gaard og Gods til sig paa Kongens Vegne og sætte en god, tro Karl derpaa som Foged, ligesom han ogsaa fik Ordre til at tage alle de Penge, Pantebreve og Gjældsbreve til sig, som fandtes i Anders Godskes Hus i Kjøbenhavn og som tilkom Peder Kristensen paa hans egne eller hans Søstersøns Vegne, for at det kunde komme dem til Bedste, som det med Rette tilkom³⁾.

Efterretningen om disse Skridt af Kongen havde selvfølgelig foruroliget Peder Bilde og Sten Rosensparre. Allerede d. 24. Juni havde de derfor fra Feltlejren ved Ny Lødese sat Kongen ind i Sagen og andraget paa, at Godset maatte blive i Hr. Mogens Gyldenstjernes Væрге ligesom tidligere, indtil de kom tilbage fra Feltoget; da vilde de gjerne underkaste sig en retslig Afgjørelse af, hvem Godset tilkom⁴⁾. Kongen svarede herpaa, at de skulde lade ham se de Breve, som vare udfærdigede mellem Klavs Rosenkrantz og dem; thi Kongen vidste ikke rettere, end at Peder Kristensen var nærmeste Arving efter sin Søstersøn, og han havde kun taget Godset i Forsvar, for at det ikke skulde „forrykkes eller bortkomme“⁵⁾. — Dette Udfald kom adskillige

¹⁾ Sammesteds Nr. 294.

²⁾ Tegn. 1565, p. 311.

³⁾ Tegn. 1565, p. 340; 342.

⁴⁾ Rigsarkivet, Danske Kong. Hist. 51, Nr. 47.

⁵⁾ Tegn. 1565, p. 343. — Ogsaa i et egenhændigt Brev fra Peder Bilde til Mog. Gyldenstjerne, dat. Feltlejren for Elfsborg 2. Aug. 1565, kommer

uventet; foruden at Peder Bilde var meget misfornøjet, ytrer ogsaa Bjørn Andersen, der skyldte Klavs Rosenkrantz 500 Daler, sig i et Brev af 8. Dec. 1565 meget misfornøjet med Kongens Indblanding: „Jeg har nu hørt, desværre, at Jens Truidsen paa kgl. Majestæts Vegne skal annamme alt hans Gods, og gaar det nu saa til, at hvem der falder, den staar aldrig op; saa vilde jeg nødigt være i deres Gjæld“; han beder derfor Mogens Gyldenstjerne om at laane ham Summen i sit eget Navn¹⁾.

Sagen kom da endelig for Retten d. 4. Maj 1566, da Efterkommerne efter Ludvig Nielsen Rosenkrantz til Palsgaard og Tange, nemlig *Oluf Munk* til Tvis som Søn af Mogens Munk til Volstrup og Karen Ludvigsdatter Rosenkrantz, *Hartvig Juel* til Palsgaard som Søn af Thomas Juel til Lund og Lene Ludvigsdatter Rosenkrants, *Movrids Podebusk* til Kjørup paa sin Hustru Magdalene Sehesteds Vegne som Datter af Klavs Sehested og Lisheth Juel Thomasdatter, og Fru *Ida Munk*, Hr. Oluf Nielsen Rosenkrantzes Efterleverske, som Datter af Mogens Munk og Karen Ludvigsdatter Rosenkrants og selvfølgelig ligeledes paa sine Døtre Birgitte Peder Bildes og Fru Mette Sten Rosensparres Vegne, i Retten fremlagde en „Supplikats“, de havde tilstillet Hans Majestæt som Klavs Rosenkrantzes rette Arvinger. De vilde godtgjøre, at Peder Kristensen havde forbrudt baade Ære og Liv og derved havde mistet sin Arveret; men Joakim Beck, der mødte paa Kongens Vegne, svarede hertil, at Peder Kristensen ikke var dømt fra Ære og Liv, men var dømt i Kongens Naade og Unaade efter sine egne Ord og Forpligtelser. Dette godkjendte Rigsraaderne, idet de erklærede, at Peder Kristensen ikke havde forbrudt sit Gods ved at dømmes i Kongens Naade og Unaade, „efterdi ingen kan forbyrde sit Gods, uden han fører Avindskjold mod Riget“, og derfor burde arve Klavs Rosenkrantz som dennes Morbroder og nærmeste Slægt²⁾.

Peder Bilde nærmere ind paa Sagen; man ser heraf, at P. Bilde endnu den Gang nærede Mistanke i Anledning af Sagens Fremstilling for Kongen.

¹⁾ Klev. Saml. (Dok. Beskr.).

²⁾ Rosenvinge, Gl. danske Domme III, 54 ff. (Orig. i Rigsark., Domme og Tingsvidner. Nr. 86).

Netop samtidig med, at denne Dom var falden, var *Peder Ox*e bleven udsonet med Kong Frederik II. I det hele er der et mærkeligt Sammentræf mellem Tildragelserne i Peder Kristensens og Peder Oxes Liv. De vare blevne ramte af Kongens Unaade omtrent samtidig; Peder Oxes Dom var falden i Nyborg i de samme Dage, da Peder Kristensen dømtes til Fængsel paa Kongens Naade og Unaade. I det foreløbig udstedte Skødebrev til Johan Fris paa Tange Gaard af Aaret 1554 stod Peder Oxes Navn blandt Vidnerne; Peder Kristensen maatte opgive sin Forlening Tølløse, fordi det kort før Peder Oxes Unaade var mageskiftet til denne. At Mogens Gyldenstjerne var en af Peder Oxes mægtigste Fjender, er der meget, der tyder paa. Nu, da Peder Ox

i Slutningen af Aaret 1566 kom endelig tilbage til Landet, maatte Mogens Gyldenstjerne „neder fra Slottet“, som det hedder i en gammel Optegnelse, „og Peder Ox

e og Johan Fris kom der igjen“. Mogens Gyldenstjernes Tid var omme; Peder Ox

e fik hans Plads, ja blev i Aaret 1567 Righofmester og gift med Sten Rosensparres Enke, Mette Rosenkrantz. Den 29. April 1568 solgte derpaa Kongen alt Peder Kristensens og Klavs Rosenkrantzes Gods for 6000 Daler til Peder Ox

e og Otto Brahe. „Da *Peder Kristensen* i vor salig Herre Faders Tid“, hedder det i Skjødebrevet, „er funden menedig som en aabenbar Guds Laster og sig selv der til med har forpligtet imod vor kjære Fader fra Liv, Ære og Gods og derfor af Danmarks Riges Raad er dømt udi vor kjære Hr. Faders Haand paa Naade og Unaade, og vi til denne Dag ikke have kunnet lade udspørge, hvem hans rette Arvinger ere, og Peder Kristensen er nu selv kommen udi sli

g Skrøbelighed, saa *han ikke er ved sin Forstand*, saa han kan vide, hvem hans rette og næste Arvinger ere, med hvilke vi kunde lade handle om hans Forløsning, og *os nu trænger til Penge* til denne Krigs Førelse“, — ja saa sælger han med Rigsraadets Samtykke Godset til de nævnte Mænd, nemlig *Tange, Togerup* og *Hjelmsø*; men hvis Peder Kristensen kommer til sin Forstand igjen, saa han kan gjøre Rede for, hvem hans rette Arvinger ere, saa forpligter Kongen sig til at give ham og hans Arvinger Fyldest for Godset.

— For *Peder Kristensen* blev der ifølge kgl. Ordre af 17. Maj s. A. sørget paa den Maade, at han skulde have sin „Værelse“ og nødtørftigt Underhold i Sorø Kloster, hvorfor Peder Oxe og Otto Brahe aarlig skulde „fornøje“ Abbeden med 50 Daler.¹⁾

De to Mænd fik nu ligeledes Bemyndigelse til at indløse alle Pantebreve og Gjældsbreve fra Mogens Gyldenstjerne og de øvrige Pantehavere i Peder Kristensens, Mogens og Axel Rosenkrantz's samt Klavs Rosenkrantz's Gods, og derpaa foretog de 11. November 1568 en Deling af Godset indbyrdes, hvorved hver for sig fik Halvparten af *Togerup* og Halvparten af *Hjelmsø Hovedgaard* og *Hjelmsø By*, med den for Peder Kristensen meget betegnende Tilføjelse: „efter gammel Landgilde, førend Peder Kristensen holdt Avl, og hvad Jord Peder Kristensen har taget fra Bønderne, skal dem igjen udlægges for det gamle Landgilde“; dernæst Halvparten af *Tange* med Halvparten af *Tange Mølle* og meget til disse Gaarde liggende Jordegods²⁾. — Adskillige Arvinger meldte sig senere; saaledes overlod *Erik Ipsøn* til Assertorp i Skaane i Aaret 1570 sin Andel i Peder Kristensens Gods til Peder Oxe og Otto Brahe³⁾. Endelig fik de to Mænd 21. Februar 1571 *Laasebrev* paa alt Godset; „Laas er Lovens Ende“⁴⁾.

Dermed sluttedes denne langvarige Sag. *Peder Kristensen* levede den Gang endnu i sin sløve Tilstand; gamle *Mogens Gyldenstjerne* derimod var død d. 9. Oktbr. 1569. Alle hans langvarige Bestræbelser efter at komme i Besiddelse af Axel og Klavs Rosenkrantz's Gods havde været forgjæves. Næppe har noget ærgret ham mere, end at det netop skulde blive Peder Oxe, der snappede Byttet ud af hans Haand. Halvdelen af *Togerup* og *Tange* fandtes endnu i dennes Besiddelse ved hans

¹⁾ Fam. Rosenkr. Hist. II, Dipl. Nr. 225. — Reg. o. a. Lande 1568, p. 193; 194; 195; 199.

²⁾ Orig. p. Perg., Gavnsø Arkiv.

³⁾ Arnemagnæanske Saml., Dipl. Dan. in genere, Fasc. XIII, 26. — Erik Ipsøn forekommer oftere som Vidne i Axel Klavsens Breve, saaledes i Brevet af 26. Marts 1551, hvor hans Segl (*Rosensparre*) findes (Rigsark., Gjønge H., Nr. 11).

⁴⁾ Ryge, Peder Oxe, 219 ff.

Død 1575. Da hans Arvinger i Aaret 1578 delte hans Løsøremellem sig, fandtes heriblandt ogsaa — „Peder Kristensens gamle Seng“¹⁾ — Det gamle *Tange* forsvandt nu som Herregaard; i Mette Rosenkrantz's Tid synes hendes Part at være bortfæstet til en Bonde. Det kom tillige med Møllen ved Arv eller Mageskifte efterhaanden ind under Glorup²⁾.

Lidt om Familien Rohweder.

Ved **H. W. Harbou.**

Paa Foranledning af Spørgsmaal 9 i 2. Række V, 279 meddeles her nogle Oplysninger om Slægten Rohweder, hvis Navn man træffer i den danske Hærs Rækker fra den skaanske Feides Dage og indtil 1864, da dens sidste militære Repræsentant fandt Helledøden paa Dybbøl³⁾.

*Opf. d. Maj 1864.
254.*

- I. *Hans Rohweder* — Kornet i Livregiment tilhest, blev 1678: Lieutnt., 1679 Regimentskvartermester, ^{20/3} 1683 Ritmester, 1689 reduceret — ~~kan~~ antages at være Fader til de 2 Brødre
- II. 1. *Adam Hans Rohweder*, † ^{7/6} 1752, traadte c. 1709 ind i 2. Fynske Rytt. Reg., med hvilket han deltog i den spanske Arvefølgekrig og den store nordiske Krig, var Kvartermester, da Regimentet blev reduceret 1721; Vagtmester ved Vestsjæl. nat. Drag. Reg., reduc. 1731; siden Sergent i Garnisons Reg.⁴⁾, hvor han ^{18/10} 1749 blev Fænrik, ^{7/4} 1751 Sekltnt. (Anc. ^{16/12} 1750). Han nævner Oberstltnt. R. som sin Broder, men omtaler ikke Kone eller Børn.

¹⁾ Dske Sæml. ved Bruun m. fl. 2. R. VI, 179.

²⁾ Aktstykker, udg. af Fyns litt. Selsk. I, 175, 176; jævnf. Danske Herregaarde XIII, Bramstrup. — Hist. Tidsskr. 5. R. V, 421 (Bidrag til Fam. Rosenkr. Hist. i 16. Aarh. sidste Halvdel, S. 145).

³⁾ For forskjellige af de ndf. meddelte Oplysninger takkes Fru A. Larsen f. Rohweder, d'Hrr. Direktør Delgobe, Sognepræst A. Jantzen og Arkivfuldm. Thomle samt den alm. Enkekasse i Christiania..

⁴⁾ Krigskanc.'s Ref. Sager 1749 ^{8/10}, jvf. ^{8/1}.

- II. 2. *Adam Otto Rohweder* ^{f. i Lyngsklæde 24/8 1688} † 9/1 1755, — 16/1 1711 Kornet v. 3. Sjæl. Rytt. Reg. (S. H. v. Donop), 24/1 1718 Lieutnt., 25/4 s. A. Kaptlnt. v. Vestsjæl. nat. Drag. Reg., 6/5 1722 Kapt., 1/5 1731 til Drabantgarden, 28/5 s. A. Ritmester v. 2. Jydske Rytt. Reg. (fra 1748 1. Jydske), 15/6 1734 Major, 5/6 1744 Oberstlnt., 31/3 1751 kar. Oberst. — * Aarhus 28/5 1733 *Susanne Christine v. Pagelsen*, † 12/5 1760, Datter af Justitsraad Hans August v. P. til Nørtorp (i Thy) og Charlotte Amalie Span (Henriks Datter, * 2° Konferentsraad Christian Braem). — Formentlig 10 Børn, Nr. 4—7 døbte i Kalundborg, Nr. 8—10 i Slagelse. At Nr. 1 hører herhen er ikke bevist, men neppe tvivlsomt (hun kaldes „Frøken“ i Kirkebogen). 1749 søge Forældrene om Tilladelse til, at deres da levende 4 Døtre maatte tage lige Arv med de 3 Sønner¹⁾.
- III. 1. *Dorothea Amalie*, † 1806, 72 Aar gl. (Kjbh. Garn. K.).
- III. 2. *Hans August*, † 6/6 1758 (Slagelse). — 9/6 1751 Kornet ved 1. Jydske Rytt. Reg.
- III. 3. *Henrik*, † 17/5 1742, 4 1/2 Aar gl. (Kalundborg).
- III. 4. *Christian*, f. 6/9 1739, † 14/5 1792 paa Gislevold i Ullensaker. — 11/6 1758 Kornet v. 1. Jydske Rytt. Reg., 19/10 1763 Seklnt., 22/2 1772 Premlnt., sprang herfra 1/9 1773 til Sek. Major v. 1. Søndenfj. Drag. Reg., 26/1 1776 Prem. Major, 27/5 1785 Oberstlnt., 13/8 1790 kar. Oberst. — * 1778 *Dorothea Cathrine v. Schlanbusch*, dbt. 3/10 1758 (Eidsvold), † 2/3 1837, Datter af Jagtjunker Frederik Leegaard v. S., og Margrethe Louise Stuckenbroch²⁾. — 5 Børn døbte i Ullensaker; har der været flere (3: ældre), ere de døde før Faderen³⁾.
- IV. 1. *Christiane Louise*, døbt 5/7 1784, † 4/5 1843, * 27/11 1813, Krigsassessor, fhv. Lieutenant, *Chri-*

¹⁾ Ref. Sager 1749 16/7.

²⁾ I Lengnicks Stamt. Schlanbusch, ligesom i Hist. Tidsskr. 3. R. V, 260, kaldes kun feilagtig Margrethe Sehested.

³⁾ Berl. Tid. Nr. 44/1702-

stian Leganger, f. $\frac{5}{6}$ 1788 (Froen i Gudbrandsdalen) † $\frac{8}{8}$ 1815, Søn af Sognepræst Erik L. til Stange og Anna Mathea Grüner¹⁾.

IV. 2. *Otto Frederik*, døbt $\frac{13}{10}$ 1785, † $\frac{24}{2}$ 1853 i Kjøbenhavn. — $\frac{1}{1}$ 1797 Landkadet, $\frac{10}{6}$ 1803: Sekltns Anc. v. Danske Livreg., $\frac{1}{1}$ 1805 Adjutant v. Landkadetkorpset, $\frac{23}{3}$ 1808 Preltn., $\frac{18}{7}$ s. A. til Sappørkorpset, $\frac{6}{10}$ 1811 3. Kommissær v. d. mil. Varedepot, $\frac{2}{3}$ 1813 kar. Kapt., $\frac{19}{10}$ 1816 sat paa Vartpenge, $\frac{27}{1}$ 1839 Afsked m. Majors Kar. — * *Marie Sophie Tange*, døbt $\frac{30}{11}$ 1788 i Hvalsø (v. Holbæk), † $\frac{9}{5}$ 1869, Datter af Skytte p. Sonnerupgaard, senere Toldbetjent T. — 2 Børn.

V. 1. *Anna Dorothea*, f. $\frac{14}{6}$ 1811, lever ugift i Kjøbenhavn.

V. 2. *Christian Frederik Marius*, f. $\frac{19}{2}$ 1813, † $\frac{13}{4}$ 1864. — $\frac{30}{1}$ 1828 Landkadet, $\frac{1}{5}$ 1833 afg. som Sekltn. til 1. Jyske Inf. Reg. (Anc. $\frac{19}{12}$ 1830), $\frac{28}{6}$ 1840 Preltn., $\frac{1}{7}$ 1842 ansat v. 8. Batt., $\frac{13}{9}$ 1848 R. af Dbrg., $\frac{22}{1}$ 1849 Kapt., $\frac{28}{6}$ 1860 (Anc. $\frac{16}{6}$ 1856) Major v. 6. Batl., $\frac{8}{1}$ 1861 tilb. t. 8. Batl., $\frac{30}{12}$ 1863 til 10. Batl. (Regiment), $\frac{9}{3}$ 1864 midlert. Kommandør f. Regimentet, faldt som saadan paa Dybbøl. — * $\frac{10}{7}$ 1840 *Thora Marie Bruun*, f. $\frac{19}{6}$ 1816, † $\frac{11}{9}$ 1866, Datter af Vogmand i Kjbh., Oberstltn. v. d. borgl. Artilleri Johannes Severin Bruun²⁾ og Hendrine Margrethe Brondt. — 2 Børn.

VI. 1. *Carl Otto Johannes*, f. $\frac{20}{7}$ 1841, † $\frac{14}{2}$ 1851.

¹⁾ Deres eneste Barn Erikke Mathea L., f. $\frac{5}{4}$ 1814, † $\frac{2}{6}$ 1890, * $\frac{28}{7}$ 1835 Mathias Sommerschild Heltberg, f. $\frac{23}{11}$ 1810, † $\frac{12}{3}$ 1867, resid. Kapellan t. (Store-) Næs. 7 Børn; Afkom lever i Norge.

²⁾ Om dennes Slægt se Camillo Bruun, Gjennem hundrede Aar. (Kbhvn. 1879).

- VI. 2. *Doris Alfrede*, f. $^{30}/_{12}$ 1842, * $^{18}/_{12}$ 1872
Johan Ernst Larsen, f. $^{29}/_{11}$ 1842, Vexelmægler i København¹⁾.
- IV. 3. *Sophie Albertine*, døbt $^{17}/_{1}$ 1787, † $^{17}/_{1}$ 1881, * $^{12}/_{12}$ 1808 Kornet, siden Major *Jens Christian Keilhau*, f. $^{19}/_{3}$ 1787, † $^{19}/_{5}$ 1837²⁾, Søn af Generaladjutant, Oberst Wilhelm Christian K. og 1. Hustru Anna Margrethe Kyhn.
- IV. 4. *Christian*, døbt $^{29}/_{9}$ 1789, bgr. $^{7}/_{1}$ 1790.
- IV. 5. *Joachim Andreas Stuckenbroch*, døbt $^{27}/_{9}$ 1791, † $^{5}/_{8}$ 1820³⁾ — $^{1}/_{1}$ 1805 Landkadet, $^{1}/_{1}$ 1810 Sekltnt. v. Dronn. Livreg. (Glückstadt), $^{6}/_{4}$ 1812 Prmltnt., $^{30}/_{3}$ 1819 Stabskapt. — Vistnok ugift.
- III. 5. *Anna Regina*, døbt $^{22}/_{10}$ 1740. †
- III. 6. *Cathrine Marie*, døbt $^{4}/_{1}$ 1742, vistnok † spæd (jvfr. Nr. 8).
Christian Barthold Schumacher, *Trommeføj i 4. Jydske Inf. Reg.*
 † $^{28}/_{8}$ 186
- III. 7. *Johan Henrik*, f. $^{8}/_{9}$ 1743, † $^{1}/_{8}$ 1815, — $^{30}/_{4}$ 1755⁴⁾.
 Landkadet, $^{26}/_{10}$ 1763 Sekltnt. ved Jydske gev. Inf. Reg., $^{19}/_{2}$ 1772 Prmltnt., $^{1}/_{10}$ 1778 til Fynske Inf. Reg. (fra 1785 Slesvigske), $^{23}/_{1}$ 1782 kar. Kapt., $^{12}/_{9}$ 1788 virkelig, $^{20}/_{11}$ 1795 Major, $^{8}/_{6}$ 1804 Oberstltnt., $^{13}/_{7}$ s. A. til Slesvigske Landeværns Reg., $^{10}/_{1}$ 1808 Afsked, $^{1}/_{1}$ 1811 kar. Oberst. — * 1796 *Margrethe Elisabeth Caroline Fitzmann*, f. $^{8}/_{5}$ 1763 i Slesvig, † $^{23}/_{9}$ 1842 smst., Datter af Kancelliraad Carl F. og Elisabeth Christine Müller; hun var Enke efter Over- og Landretsadvokat i Slesvig Jacob Hinrich Mechlenburg (* $^{24}/_{7}$ 1789). — Mindst *2 Børn* :
- IV. 1. *Heinrich Friedrich Christian*, f. $^{4}/_{10}$ 1798 i Slesvig, † $^{19}/_{9}$ 1868 smst., Notar og Stadssekretær i Slesvig, * 1840 *Emma Magdalene Zillen*, f. $^{14}/_{6}$ 1819. — Han efterlod ei Livsarvinger³⁾.
- IV 2. *Margrethe Henriette Caroline*, f. $^{9}/_{9}$ 1800 i Slesvig, † $^{14}/_{7}$ 1874 (2)

¹⁾ 3 Børn: Kai Rohweder L., f. $^{27}/_{9}$ 1873. Gerda Alfrede L., f. $^{7}/_{1}$ 1877.

Bodil L., f. $^{10}/_{2}$ 1883.

²⁾ Afkom lever i Norge.

³⁾ Alm. Enkekasse Arkiv.

- III. 8. *Marie Cathrine*, døbt $1/_{12}$ 1744, † $28/_{4}$ 1797, * 1791
 daværende Prmlt., senere Major *Ferdinand Johan*
Didrich v. Rist, f. $19/_{12}$ 1754 i Krakow i Mechlenborg,
 † $25/_{12}$ 1802, S. af Johan Lorenz Gottfried v. R.,
 Kateket og Rector Scholæ i Krakow. — Rist havde
 ingen Børn i dette Ægteskab, derimod en Datter af
 1. Ægteskab med Sophie Elisabeth Strøm, (f. 1766,
 † $18/_{1}$ 1789).
- III. 9. *Henriette*, døbt $18/_{1}$ 1746.
- III. 10. *Frederik Otto*, døbt $22/_{7}$ 1747, † spæd.

Navnet Rohweder synes at være af tysk Oprindelse. I Brandenburg og Pommern kjendes en gammel Adelsslægt *Rohwedel* eller *Rowedel*¹⁾, men da dennes Vaaben er en opreist Pil mellem to sorte Vinger i Sølvfelt, medens den danske Slægt bruger et ganske andet²⁾ (Skjoldet delt, i 1. Felt 2 halve Lillier pælvis faste paa Delingen, 2. Felt 5 Gange skraadelt fra Venstre) er en fælles Oprindelse ikke sandsynlig.

Samtidig med Ritmester Hans Rohweder levede en *Claus Rohweder*, der kaldes Assessor og $26/_{3}$ 1682 fik Bestalling som Inspektør over Børsen. Han havde 1670 ægtet *Eva Margrethe Winterberg*, som $15/_{12}$ 1686 blev gift 2. Gang med Materialskriver Gunde Vosbein. Claus Rohweder var nemlig død allerede i Midten af 1683 og kan derfor neppe være Fader til de ovenfor nævnte Brødre Adam Otto og Adam Hans R., der først henved en Menneskealder senere *indtraadte* i Militærtjeneste. Derimod havde han en Datter *Anna Dorothea Rohweder*, der 1695 blev gift med *Georg Mathias Mohr*. Denne, der maa have været Søn af en Dr. juris i Itzehoe, blev 1684 Færnik i Løvendals Drag. Reg., omtr. 1687 Lieutenant og omtr. 1689 Ritmester ved Richelieus Kav. Reg. i Norge, hvorfra han fik Afsked $9/_{11}$ 1692. Aaret efter $24/_{1}$ blev han paa ny ansat som Ritmester i Liv-

---

¹⁾ Frh. v. Ledebur, Neues preuss. Adelslex. — *l* som Endebogstav træffes i ældre Tid ogsaa i Danmark.

²⁾ Oberst A. O. Rohweders Segl i alm. Enkekasses Arkiv.

garden tilhest, $\frac{2}{12}$ 1702 Oberstlieutenant ved 2. Jydske Kav. Reg. Han døde i Maribo 1729, hans Hustru smst. 1755, og en Frøken Mohr, der vel var deres Datter, 1767¹⁾.

1702 fik en *Christopher Rohwetter* Privilegium paa at anlægge et Hornlimsyderi i Horsens. Hans Datter var maaske Frederikke „Rowetz“, Auditør Jens Lunds Hustru, født $\frac{14}{12}$ 1709, † i Horsens $\frac{22}{9}$ 1744²⁾. — Hvorvidt nogle nulevende Familier af Navnet Rohwedder eller Ruhweder staa i Forbindelse med disse Personer, skal jeg lade være usagt; de synes ikke at kunne knyttes til Officersslægten.

En narret Brudgom.

Meddelt af Archivfuldmægtig **E. A. Thomle.**

I nærværende Tidsskrift (1. Række, VI, S. 265 ff.) har jeg meddelt en Stamtavle over Familien Stillesen i Norge, af hvilken det vil sees, at Kjøbmand paa Bragernæs Stille Christensen i Aaret 1719 blev gift med Alhed Leuch, en Datter af den rige Morten Pedersen Leuch til Bogstad. Hvad der imidlertid tidligere ei har været kjendt er, at Stille Christensen allerede flere Aar før havde været forlovet med en Datter af Sognepræsten til Sigdal, Thomas Griis, ved Navn Bodil Cathrine, der imidlertid paa selve Bryllupsdagen lod sig bortføre af Capitaine i Sætaten Henrik Gyntelberg, med hvem hun siden blev gift. Nedenstaaende Digt i denne Anledning er, som det vil sees, forfattet af den senere Amtmand over Ringerike, Hallingdal og Buskerud, Just Must, om hvem nogle Oplysninger findes meddelt i dette Tidsskrifts 2. Række, V. S. 176 f.

Mange løbe efter Glenodiet!

Mens ikkuns Een faar det, | som os forestilles udi | Brudgommen
erlig og velagte unge Karl | Stille Christensen, | Borger og Handels

¹⁾ Sjøel. Reg. 1670 $\frac{14}{7}$, 1683 $\frac{10}{7}$, 1696 $\frac{26}{7}$. Personalhist. Tidsskr., 2. R. IV. 36, jfr. 1. R. V. 206. Lengnicks Uddrag (Maribo).

²⁾ Jydske Reg. 1702 $\frac{11}{11}$. Lengnicks Uddrag. (Horsens).

Mand paa Bragnæs | Bruden velagte og Gudelskende Møe | Boel
 Griis, | Hr. Pastor Thomas Griises Datter, | Sogne Præst til
 Sigdals Menigheder, | Hvis høitidelige Bryllup skulde være holdet
 paa Bamble | Præstegaard, om Bruden ikke hafde bleven bort-
 tagen af | Capitaine Gyntelberg | I al Enfoldighed fremstillet | af
 den, som ønsker enhver | maatte faa sin fortiente Løn!

Till Atalantem har i fordumb Dage beilett
 Vel mangan Friere, mens for dem alle feilett
 Aarsagen var dertil, at hendes Fader bød
 hvoe hende have vil, skal løbe Vedde Løb.
 Enhver sig gjorde klar, Til Reede [o: Rende?] Banen ganger
 Hipomenes var med, af Venus han strax fanger
 Tre Æbler ud af Guld, som han for springet [o: Forspringet] gav
 Da han i Løben dem for sig mon skulle af.
 Saa fik Hipomenes med Veneris Kaar og Guld
 Sin Atalantem skøn, sit Hierte af Glæde fuld.
 Een Brud bestandig han i Brudesengen fandt
 for sine Æbler tre til fulde og brugelig Pant.
 Mens nu gaar ei saa til skjønndt Brud for Guld er tinget
 Kan hun dog tages bort, ja alt var hun beringet
 Skjønndt Brudeseng er red og Præsten er tilsagt
 Fra Brudgom røves kan, hun ganske bort med Magt.
 Exempel ser vi her i vor Brudløse Brudgom
 Hr. Stille Christensen, da han til Bamble kom
 Sig der sin købte Brud, den lille Boel Griis
 At lade vies med paa Folkeskik og Viis;
 Skjønndt han for hende har en Capital bebrevet
 Til Fader, Faster og til Farbro[r] sig forskrevet
 Om ei i Guld saa dog i Sølv at tælle ud
 Tre Tusind Daler blanke for Boel Griis hans Brud
 Skjønndt Præsten tilsagt var, skønndt Brudeseng opsat.
 Skønndt Reede Deyen kom, skønndt Velsen til laft [o: Vielsen tillavet].
 Saa dog kom Gyntelberg, Sneg Bruden lønlig hen
 Saa Brudløs Brudgom er nu Stille Christensen.
 Jeg tenkte ham idag at vilde gratulere.

Mens tvert imod maa jeg nu hannem condulere
 At han fixeret er og gjort saa stor en Spot
 Som stryges aldrig af, mens kildrer mangan godt;
 Jeg ønske vil med ham, gid Circe vilde hevne
 Sig paa den Brudetiuf som paa Ulyssi Svenne
 Til Rone [ɔ: Raane?] bleve, han vist, for Grisen han bortstjal
 Fra Brudgom Stille bort af Bamble Præstens Sal.
 Vel er dig ei skeet Ret, mens dog kan du ei klages
 Naar haver du vel hørt for Bruder Penger tages
 En Nar du været har, som købte dig en Brud
 af Venner, Fader og bad hende ei af Gud!
 Phy dig du sette slet de ædle Piger udi Priis
 For Penger at være fall, ret som man købte en Griis
 Gid de vil lyde mig, de skulle lønne dig
 Ret som Apollo her [ɔ: Hr.?] Marsyas skjændelig.
 Skam dig du Fader, som saa haver solgt dit Barn
 Er du en Lærer, Phy skamme dig dit Skarn
 Skal du saa selge hen den Guds Velsignelse
 Du visselig skulde føle al Helvedes Pinelse.
 Thi Tantalus, da han til Spising bringte frem
 For Guderne sin Søn, der med at spise dem
 som andet Kreatur, han da til Helved stødes
 Hvor han med Hunger, Tørst til Ævighed skal fødes.
 Som andet Kreatur du haver solgt din Daatter
 Hvær Hjrd du have skuld, vil blive dig en Aatter
 Og Helved stingend Orm i din Samvittighed,
 Som aldrig dødes skal udi al Ævighed.
 I! Faster og Farbror, som Eder haver blendet
 I denne Handel med, vil visselig blive skiendet.
 Og straffes haardelig for eders gjerrig Aand
 Af den, som alting ved og alting gjøre kând.
 Hør du min Boel Griis, jeg kan dig ei undskylde,
 For denne Gjerning maa ret røres lidt din Bylde
 Er det og Ret at gaa, fra den du engang har
 Tilsagt dit Venskab huld, en anden igjen ta'r
 Du vedst jo hvad du sagt til Moster og Morbror din

Da de dig spurgte om det var dit fulde Sind
 Til Stille Christensen, jo svarte du da hen
 Han er og blive skal min hulde Ægteven.
 Betænk dig vel, gjør Bod, at Synden ei skal regnes
 Hin Dag til Straf og Løn, i Guds Haand den optegnes
 Gjør Bod, betænk dig vel, den Dag vil engang komme.
 Naar den ei endres kan, den bliver ei til Fromme.
 Skal jeg og Gyntelberg, min Sandhed ret udsige
 Da haver man ei hørt i Landet dessen Lige
 At saadan Dristighed tilforn vaaren gjort
 Som lignes kan derved, ei lidet eller stort.
 Tag dig vel vare for, Neptunus ikke finder
 Naar du mindst tænker paa, med alle Siøe Gudinder
 En Straf for dig opsat ved de Sireners Sang
 Som gjører dig igjen vel meget hjerte bang.
 Hør hid I Beilere, som samme Sted har beilet
 Ser Eder udi Speil paa det som nu har feilet
 For Stille Christensen, hvor Snar har det kun't skeet
 For Eder og som løbe efter den Griis saa fed.
 Tag Lærdom herudaf, fri aldrig efter Penge
 Mens efter Dyden selv, I faar da udi Senge
 Om ei en rig, saa dog en trofast Brud og huld
 Thi Dyd, Oprigtighed er bedre end alt Guld.

Ænigma.

Per Skredders Penge har nu arvet mangan Daare
 Faat ogsaa fjorten til, i Skin af Grisens Laare [sic.].
 At beile sig til Nar, som Enden viser nu
 Da tagen bliver bort den fede Griise Sue [∩: So].
 Hvo gjætte kan nu her, hvo sidste været har
 Som Skrædderpengene har og vilt gjort til Nar
 Skal være nærmest til, om det og træffer *Just*
 At drikke Brudens Skaal i Vin og Pære-*Must*.

Et lille Bidrag til Fru Marie Grubbes Historie.

Meddelt af Overlærer **D. H. Wulf.**

Marie Grubbe, Datter af Erik Grubbe til Tjele, var tre Gange gift, først med Frederik III's naturlige Søn, U. Fr. Gyldenløve (1660—70), dernæst med Justitsraad Palle Dyre til Sindinggaard (1679—91) og endelig med en Matros i Færgestedet Borrehus paa Falster, hvor hun døde 1718. Hendes æventyrlige, og man kan nok sige sørgelige, Livsførelse har givet Æmnet til St. St. Blichers Novelle „En Landsbydegns Dagbog“ og J. P. Jacobsens „Fru Marie Grubbe“. Disse digteriske Fremstillinger ere byggede over virkelige historiske Forhold, til Oplysning om hvilke det efterfølgende vil give et lille samtidigt Bidrag.

Mag. Morten Reenberg, der 1697—1709 var Sognepræst i Stege paa Møen og tillige Provst, har efterladt en haandskreven Bog i Folio, betegnet som Correspondance og Optegnelser, der opbevares i Aalborg Stiftsbibliothek, som nu er sammensmeltet med Aalborg Kathedralskoles Bibliothek. I dette Haandskrift findes bl. a. følgende af ham givne Erklæring:

Deres velædle Højærværdigheds af Dato d. 28de April 1701 angaaende Søren Sørensen Møllers Besværing over mig, at jeg ham ej til Sakramentet vil annamme, har jeg faaet d. 2^{den} hujus og takker ydmygst, at samme Persons Klage til min Erklæring gunstigst er remitteret. Thi er Sagen denne: Det sidste Aar, Garden var her paa Landet¹⁾, var samme Person Tærsker hos Generalløjtnant von Plessen, og som en af hans Excellences Tyende blev denne med Hustru antaget til Alters. Siden, efter at Landet var kommet i Forandring, blev han indskreven som Baadsmænd og er nu nylig siden sidste Fejde sat til Kvartermester her ved Baadsmændene. Men som jeg ufejlbarlig maatte fornemme, at han har en Person til Ægte, hedder Marie Grubbe Eriksdatter, som først har været ægtet med hans høje

¹⁾ I Aaret 1685 fik Hestgarden Standkvarter paa Møen og dens Chef Oberst S. C. Plessen blev Søren Amtmand. Dette varede indtil 1697.

Excellence Gyldenløve og siden med velbyrdige Palle Dyre udi Jylland, som hun for Letfærdigheds Skyld uden Tvivl med denne Søren Møller skal være skilt fra, og han ikke efter min Paa-æskning har fremvist nogen kongelig Tilladelse, at han med denne fraskilte maa leve i Ægteskab, alene en Ægteskabszeddel, hvoraf følger her en indlagt Kopi, vides ikke, om den kan akcepteres til kraftigt Forsvar for saadant et Ægteskab, langt mindre, om den er dateret, før eller siden hendes Ægteskab med velbemeldte Palle Dyre for sit Forum var annulleret. Sagen har jeg angivet paa sine Tider og Steder efter høje Anordning for Generalfiskal Rosenvinge og det af Dato d. 17de Februar 1699; nu igjen er det angivet for velbyrdig Kommandør Schonebølle her paa Landet af Dato 21 Marts nu sidst afviget, saa før jeg ser højere Dispensation fra Deres Højærværdighed, tør jeg ikke annamme enten Søren Møller eller hans Hustru Marie Eriksdatter Grubbe til Alters. At Mester Gert til Holmen¹⁾ har tilladt ham det, er vel sket, fordi han ikke om Sagen er oplyst. Jeg skulde vel tænke, saasom Irringer i Ægteskabssager mest forefalder ved Soldater og Baadsfolk, jeg da og maa der have nøjest Opsyn, at, idet jeg tier til en Forargelse, maatte jeg derved trues af andre skyldige til at tie med flere. Den Marie Grubbe siges at have Præention paa en temmelig Arv efter hendes Fader, afgangne Erik Grubbe i Jylland, saa hvis højere Hænder vilde hjælpe, at denne Forargelse blev afskaffet, kunde hun meget vel paa andre Steder underholdes af det, hende tilkommer, og dette bekendte Scandalum afskaffes, saasom hun lever her til største Beskæmmelse baade for fremmedes og Indlændiges Kuriositet at se hende, han derved befries fra dette Levned og dygtigere gjøres til hans Majestæts Tjeneste.

Denne min ydmygste Erklæring at maatte i Gunst optages fra den, som daglig beflitter sig paa at leve etc.

---

¹⁾ Mag. Gert Mathiesen Wienecken var Sognepræst til Holmens Kirke i Kjøbenhavn 1686—1702. (Wiberg).

Spørgsmaal og Svar.

Spørgsmaal.

1.

I Overkontrollør i Bergen C. W. Blichs haandskrevne Uddrag af Bergens Skifteprotokoller fra 1695—1785 (beroende hos Samfundets norske Bestyrelse, jvf. 2. R. I, 80) anføres en Gjert Fasting, der var gift med: 1. Birthe Andersdatter (Datter af Maler Anders Knudsen i Bergen), og 2. Anne Nielsdatter.

I første Ægteskab havde denne Mand 2 Børn, Andreas og Hans, der paa det den $19/6$ 1728 begyndte Skifte efter Birthe Andersdatter opgives at være henholdsvis 5 og $1\frac{1}{2}$ Aar gamle. Paa Skiftet $13/12$ 1738 efter Gjert Fasting, som efterlod sig Enken Anne Nielsdatter og Sønnerne „Anders“, 15 Aar gl., og „Hans“, 12 Aar gl., fungerede som Formyndere Abraham de Erpecom og Anders Knudsen (Morfaderen). Paa det $19/12$ 1739 paa-begyndte Skifte efter sidstnævnte, anføres foruden hans Enke Veronica Elisabeth Jørgensdatter som Arvinger hans Børn „af første Ægteskab“, nemlig Datteren Rebekka, 38 Aar gl. i Nordland, og „sal. Birthes Børn“: Anders Fasting, 16 Aar gl., og Hans Fasting, 13 Aar gl.

Der spørges nu: 1. Kan den saaledes oftere omtalte *Hans Fasting* med Sikkerhed antages for identisk med Stamfaderen til den i Danmark levende Hovedgren af Familien, Kobbersmed i Randers Hans Fasting, født i Bergen 1726?

2. Hvorvidt eller hvorledes var ovennævnte *Gjert Fasting* i Slægt med de i Personalhist. Tidsskrift III, 159 Noten omtalte (Brødre?) Lyder og Johan Fasting, der begge vare fødte i Grevskabet Diepholtz i det Lüneburgske og toge Borgerskab som Kjøbmænd i Bergen, henholdsvis $26/1$ 1659 og $29/1$ 1662?

Mulige Oplysninger saavel om disse Spørgsmaal som i det Hele om Slægten Fasting i Norge modtages med Tak af

C. D. Fasting,
Overretssagfører, Nakskov.

2.

Enhver Oplysning om *Christian Hagemann*, der ifølge Familieoptegnelser var Borgmester i Malnø i første Halvdel af det 17de Aarhundrede, modtages med Tak af

Axel Hagemann,
Forstassistent, Alten i Finmarken.

3.

a. I Mangel af fyldestgørende Oplysninger har jeg ovf. S. 21 fremsat den Formodning, at Generallieutnt. *C. G. v. Reitzenstein* (1684—1796) har været gift før sit Ægteskab (1749) med *Benedicte Marie Christiane v. Vieregg*, samt at Frøken *Sophie Dorothea v. R.* (1716—46) og Lieutenant *Ernst Christian Gottfried v. R.* (1719—40) have været Børn af dette 1. Ægteskab, som formentlig er indgaaet i Norge i Aarene 1710—15. — Ethvert Bidrag til Opklaring af dette Spørgsmaal vilde jeg modtage med Tak.

b. Justitsraad, Amtmand *Hans Nansen* til Skjæring-Munkgaard var gift 1700 med *Maren Tygesdatter*, der 1716 fik Bevilling til at hensidde i uskiftet Bo i Enkestand med fælles unyndige Børn, og senere giftede sig paany med *Rasmus Randlef*, som siden nævnes som Eier af Skjæring Munkgaard. Trods megen Umage har jeg ikke kunnet opspørge Noget om Nansens Børn. En „Frøken“ Nansen blev begravet fra Helligaands Kirke i Kjøbenhavn 1753, 46 Aar gl., og en *Ingeborg Christine N.*, Enke efter Conferentsraad *P. L. Munch* fra Frue Kirke 1808, 92½ Aar gl. Kunne disse være Døttre af *H. N.* eller muligen af hans Broder, Landsdommer paa Bornholm *Mikkel Nansen*? Denne havde blandt mange Børn 2 Sønner: *Morten Bohn N.* (f. 1728, nævnes som Værkbase paa Christiansø) og *Peter Mule N.* (f. 1734). Vides der Noget om dem?

Louis Bobé,
Ll. Kongensgade 11, Kjøbenhavn K.

4.

Familien *Rist*, en Patricierslægt fra Nördlingen i Schwaben, udbredte sig i det 17. og 18. Aarh. til andre Dele af Tydskland

samt de 3 nordiske Riger. Af de i Hovedsagen tyske Linier have vel enkelte Personer været i dansk Tjeneste, men Familiens norsk-danske Hovedlinie nedstammer fra Lorentz (Lars) Rist, der 1659 flygtede fra Jemteland til Throndhjem, hvor han ved sin Død kort derpaa efterlod mange smaa Børn. Af disse kjendes *Knud* og *Svend R.*, begge Præster i Nordland (Erlandsen, Geistligheden i Tromsø Stift); over den først nævntes Desendents: haves endel Efterretninger, hvorimod en anden Gren, der ligesom den første endnu eksisterer baade i Norge og Danmark, snarere synes at stamme fra Svend eller en tredie ukjendt Broder. I forrige Aarhundrede var nemlig

a. *Ole Rist* Klokker i Leinæs, Annex til Stegen; han flyttede siden til Valberg i Lofoten, blev her Posteier eller Skipper og efterlod 4 Sønner, Hans, Arent, Ulrik og Ole; den sidstes Efterkommere leve endnu i Nordland, om de tre andre vides Intet.

b. ^{*Hans Merik*} *N. N. Rist*, Sorenskriver; ^{*f. 1780 + 1/2 1780*} hans Enke *Elisa . . Dorothea* ^{*Jettlich / 17/2 1739 +*} boede 1805 i Danmark og havde mindst 2 Børn: 1) Anna Cathrine, f. 29. Aug. 1776 i Buxnæs i Lofotens Fogderi, † 1846, g. 1810 m. Prmltnt. v. Smaalanske Drag. Reg. Rasmus Wexel Heide. — 2) Hans Ulrik, f. 3. Aug. 1778 i Buxnæs, † 9. Febr. 1840 i Kjøbenhavn, Overkrigskommissær m. m., Fader til den fra vore sidste Krige bekjendte Oberst J. M. F. F. Rist.

Oplysninger om disse Linier og særlig om deres Tilknytning til den øvrige Slægt, ligesom overhovedet om Slægtens norske Del vilde jeg sætte megen Pris paa at modtage.

P. F. Rist,

Kapitain, Østerbrogade 46, Kjøbenhavn Ø.

Svar.

I.

(2. Række IV, S. 300, Spørgsmaal 8).

Ferdinand Anton Hagerup, der fra 1843 til sin Død 22. Decbr. 1856 var Lensmand i Vaagø Herred i Romsdalen og i 1839 og 1845 mødte som Repræsentant for Romsdals Amt paa Stortinget, hvortil han ogsaa var valgt i 1856, da han imidlertid afgik ved Døden før Stortingets Sammentræden, nedstammede

i 3die Led fra den Msr Nils Hagerup, der ved Skjøde af 2. Januar 1762 af Commerceraad Hans Holtermann kjøbte Giskegaard i Borgunds Prestegeld med Herligheder for 5000 Rdl. Denne Nils H. ægtede 5. Juli 1764 Charlotte Amalie Abelseth. (En Datter af Christopher A. og Charlotte Møller) der døde som Enke paa Giske i Aaret 1804, 72 Aar gl. Deres Søn var Christopher H., født c. 1765, der var Handelsmand paa Giske og i sit Ægteskab med Anne Kirstine Danholm, født c. 1768, havde følgende Børn:

1) Charlotte Maria H., født c. 1791; hun blev nok gift med Kjøbmand P. E. Rønneberg, der efter Svigerfaderen fik Giskegaard. 2) Petter H., født c. 1794. 3) Ferdinand Anton H., født c. 1795; han var gift med Joh. Bolette Meldal, med hvem han foruden Sønnen Peter H., der var Kjøbmand i Aalesund, formentlig havde flere Børn, hvoriblandt den Hans Stabo H., født 1822, der fra 1853 har været Lensmand i Sunds Herred og fra 1859 tillige i Vaagø Herred i Romsdalen. 4) Ole H., født 1796. 5) Nils Johan H., født i Borgund 4. Aug. 1799, † i Mai 1847 som Procurator. Han var gift med Marie Krogh, døbt 21. October 1798, † 7. Juli 1865, med hvem han havde Sønnen Anton Christopher H., der døde som Distriktslæge i Skjerstad 25. Januar 1883 (se F. C. Kiær, Norges Læger (2. Udg.), I. S. 387) og 6) Marie Kirstine H., født c. 1800. — Hvorledes den foranførte Nils Hagerup var i Familie med andre Personer af Navnet H., vides ikke.

E. A. Thomle.

II.

Hr. Kapitain G. F. Diesen, Heddeland pr. Mandal har forespurgt, om den i Tidsskriftets 2. Række V, 189 nævnte *Hans Jochumsen Grabow* er den samme som Hans Johan, der 11. Aug. 1663 af Kongen kjøbte adskilligt Jordegods paa Agdesiden, deriblandt Boen, Heddeland, Huseby m. fl. Gaarde, samt om denne Hans G. var bosat i Norge og da i hvilken Egenskab.

Paa dette Spørgsmaal er modtaget følgende velvillige Besvarelse:

Hans Johan eller, som han og kaldes, Hans Joachim Grabow,

var Søn af Joachim Hansen G. og Maren Hansdatter Steensen. I Sorø Skole, hvor Morbroderen Vincents Steensen havde bekostet hans Undervisning (Sjæll. Tegn. 1649, Fol. 70), er han immatriculeret som Johannes van Graboe (Tauber, Sorø Academies Forfatning XLI). Han underskrev Hyldingen 1655 (Hyldinger 121) og kaldes da kun Hans G., derimod Johan G., da han 1660 var tilstede paa Stændermødet i Kjøbenhavn (Danske Saml., 2. R., II, S. 96). 1651 skjødede Hans Johansen (!) Graabow og Wincentz Graabo til Pederstrup noget Gods paa Langeland til Landsthings skriver Peder Nielsen, hvilket deres sal. Moder Fru Maren Steensdatter, salig Jochum Graabos havde bevilget dem (Klevf.). 1. Marts 1664 fik Hans Johan Grabow udlagt Gaarden Brende i Mandal Lehn, taxeret for 268 Rd. Landskyld aarlig med Sav og Fiskeri, etc. for en contant Forstærkning paa 16000 Rd., der var hans ganske Velfærd (Rentek. Resol. Prot., 1 b., Fol. 23). 28. Jan. 1673 andrager Overhofretten, hvorledes Høiesteret forgangen Aar har underkjendt dens Dom i en Sag mellem Hieronymus Bergholdtz og velb. Hans Grabow angaaende Indførsel i dennes Gods, hvorved Commissairerne har funderet Taxten paa Godset efter den nye Forordning i Danmark, nemlig 40 Rd. pr. Td. Hk., hvilket formentlig ei kan extenderes til Gods i Norge. Skatkammeret deler denne Anskuelse og vil have Sagen sendt til Høiesterets Erklæring. Resolution: „I den Sag er een Gang dømt, som det sig burde; naar Sligt videre en anden Gang forefalder, skal derudi ogsaa blive dømt hvis Ret er.“ (Smst. III, Fol. 128—29).

Hans Joachim er vel Hans Joachimsen og Hans Johan eller Johansen en paa Lindenovsk Viis tillæmpet Opkaldelse efter saavel Farfader som Morfader, der som anført begge hed *Hans*.
Thiset.

III.

(2. Række II, 147, Spørgsmaal 7).

Ifølge Holmens Kirkebog fik Kommandørkapt *Rasmus Juul* og Christence Knudsdatter Berg døbt en Datter Marie $11/12$ 1716. Blandt Fadderne var Barnets Mormoder Marie Riber, sal. Assessor

Regel Rasmussens (om hvem se Arkivmeddelelser 1886—89, 287 og 331). — Ifølge samme Kirkebog døde Christence Juul, f. Berg, 1717, 30 Aar gammel.

F. C. Sommer.
 cand. phil., Frederiksberg Allé 27.

IV.

(1. Række VI, S. 89, Spørgsmaal 5).

Paulus v. d. Lippe blev gift i Idestrup $^{22}/_{10}$ 1790 med Jfr. *Christiane Hincheldey*, der ifølge Lengnicks Stamtavle H., var Datter af den rige Kjøbmand, senere Godsejer og $^{10}/_{4}$ 1784 Justitsraad Chr. Hincheldey, døbt i Nykjøbing p. F. $^{10}/_{3}$ 1729, Søn af Raadmand Edvard H., og 2 Gange gift, 1° $^{9}/_{7}$ 1760 (Vesterborg) med Mette Helene Tersling, † 1770, 2° 1775 med Laurentine Hofgaard, † 1841. Ovennævnte Christiane Hincheldey var ifølge Samfrændeskifte af $^{5}/_{1}$ 1775 (Personalia H. i Rigsarch.) da 10 Aar gl., altsaa født c. 1765, hun døde 1841.

Joachim v. d. Lippe blev $^{8}/_{6}$ 1724 gift med *Maria Magdalene Abbestée* (Helliggeist Kirke). I samme Kirke har han faaet døbt Børnene, 1) Juditha Cathrine ($^{9}/_{12}$ 1724), 2) Mathias ($^{7}/_{6}$ 1726, blandt Fadderne Mathias Abbestée's Enke og Peter A. Vinhandler), 3) Joachim ($^{8}/_{8}$ 1728, bl. Fd. Mad. Helvig Abbestée's og Johan Ludvig A.) — i Holmens Kirke, 4—5) Venche og Marie Magdalene ($^{8}/_{3}$ 1729) — i Frelsers Kirke, 6) Johan Jacob ($^{7}/_{1}$ 1734) og 7) Gjertrud Cathrine ($^{30}/_{1}$ 1736). — Marie Magdalene Abbestée synes herefter at være Datter af Vinhandler Mathias A., død 1710, 42 A. gl., og Hustru Judithe, født v. Morell, død 1741, 80 A. gl. (Holmens Kbg.). Navnet Abbestée findes iøvrigt i næsten alle Kjøbenhavns Kirkebøger fra Slutningen af det 17. Aarhundrede, men synes at forsvinde igjen i sidste Halvdel af forrige Aarhundrede. Slægten synes at have været reformert, thi „Daniel Abbestée“ nævnes blandt Grundlæggerne af reformert Menighed i Kjøbenhavn, og i den tysk reformerte Døbeprot: findes en hel Række af Abbestée'r, men det har været mig umuligt at paavise deres indbyrdes Slægtskab, som dog efter Fornavnene at dømmes er aldeles utvivlsomt.

F. C. Sommer.

Et tydsk Arbeide, der fortjener at efterlignes.

Omtalt af **H. W. Harbou.**

Paa Omslaget af forrige Binds 1ste Hefte henlede Red. Opmærksomheden paa „Handbuch für den deutschen Adel“, af *Alfred von Eberstein* (Mitscher & Røsell's Forlag i Berlin) og særlig paa dens 1ste Afdeling „*Hand- und Adressbuch der Genealogen und Heraldiker*“ under besonderer Berücksichtigung der Familiengeschichtsforscher“, hvis Formaal var at give Alle, der syse med Genealogi og dermed beslægtede Studier, særlig deres egen Families Historie, saadanne Anvisninger, der kunde gjøre dem det lettere at træde i indbyrdes Forbindelse for gjensidig at understøtte hinanden i deres Arbeider. Planen havde fundet varm Paaskjønnelse og beredvillig Tilslutning i de paagjældende Kredse i Tydskland; af den nævnte Adressfortegnelse var 1ste Halvbind, omfattende Tydskland og Tydsk-Østerrig, lige udkommet, og 2det Halvbind, de øvrige europæiske Lande, skulde følge umiddelbart efter, da Hr. von Eberstein bortreves ved en uventet Død 6. April f. A., kun 40 Aar gammel.

Den Afdøde var Søn af Friherre L. F. von Eberstein, der oprindeligt havde været preussisk Ingeniørofficer, men tidlig var traadt ud af Tjenesten og siden har ofret 40 Aars Arbeide og 50000 Reichsmarck paa at samle og udgive sin Families Historie, et i Omfang som i Udstyrelse monumentalt Værk, der i Tydskland omtales som „werthvolles Quellenwerk zur Geschichte Mitteldeutschlands“ og her til Lands navnlig har Interesse ved sin udførlige Behandling af Slægtens betydeligste Mand, Frederik III's fra Seiren ved Nyborg hæderlig bekjendte Feltmarskal Ernst Albrecht von Eberstein¹⁾. Sønnens levende Interesse for Slægts-historie laa derfor saa at sige i Blodet, og da Døden hindrede ham i at fuldføre sit Arbeide, blev det taget op af en yngre Broder, Friherre *Botho von Eberstein*. Denne sendte nye „Frage-

¹⁾ Om denne se ogsaa Dansk biogr. Lexikon IV, S. 399 ff., samt „Haandbogens“ 2. Halvbind, S. 314 ff. At E. har faaet Elefantordenen synes utvivlsomt, skjøndt det maaske ikke kan konstateres af danske Kilder.

bogen“ ud i Verden¹⁾ og ved Slutningen af 1890 udkom saa Resten af Adressebogen med talrige Oplysninger fra de russiske Østersøprovincer, Bøhmen og Mähren, Ungarn, Polen, Nederlandene, Belgien, Frankrig, Schweiz, Italien, Finland, Sverig, Norge (16 Sider), Danmark (10 Sider) og England, samt enkelte Notitser fra Amerika, Grækenland, Spanien og Rusland.

At en Samling af saa forskelligartede Opgivelser, første Gang den ser Lyset, skulde være ganske feilfri eller fuldstændig, kan man vel anse for en Umulighed. Udgiveren har imidlertid i saa Henseende gjort sit Bedste ved at sende Rentryksark rundt til Revision²⁾ og derefter at udarbejde en vidtløftig Trykfejlslister; naar han i sit Forord seiv beklager, at han ikke har undgaaet den sidstnævnte ved i Stedet for Rentryks- at udsende Korrekturark, fritager han andre for denne Bemærkning. At bedømme Angivelsernes Nøjagtighed for samtlige de nævnte Lande er der vel neppe Nogen, der tør paatage sig; imidlertid, efter Danmark og Norge at dømme, er *Nøiagtigheden* fuld saa god, som man efter min Formening kunde vente sig. Med *Fuldstændigheden* er det vanskeligt at gaa i Rette, bl. A., saalænge man ikke ved, hvor mange Genealoger o. A. der ikke ere medtagne, fordi de selv ikke have ønsket det; men medens f. Ex. Oplysninger som, at „Norsk Filigranfabrik“ i Christiania køber gammelt Guld og Sølv samt modtager gammelt Plet til Reparation³⁾ i og for sig kunne være interessante nok, men dog af mindre Betydning ved denne Leilighed, er der andre Oplysninger, der med god Grund savnes. Af vort Samfunds Bestyrelse er Størsteparten udeladt, deriblandt saa fremtrædende Genealoger som Alf Collett og Sofus Elvius⁴⁾. Den udmærkede svenske Genealog Gabriel Anrep

¹⁾ Jvf. Nationaltidende af $\frac{4}{10}$ 1890.

²⁾ For Norges og Danmarks Vedkommende til d'Hrr. Konsul A. v. Krogh og cand. phil. L. Bobé.

³⁾ S. 249. — Udgiveren, der i Forordet beklager sin „Unkenntniss der dänschen und norwegischen Sprache“, har ladet denne mærkelige Meddelelse staa i Originalsproget.

⁴⁾ Min Ringhed er derimod nævnet baade i Texten og i Fortalen, i hvilken Anledning jeg dog maa bemærke, at min Medvirkning har været indskrænket til i anførte Nr. af Nationaltidende at henlede Opmærksomheden paa Sagen.

er ikke nævnet, ligesaa lidt som Vicomte de Poli, Præsident for „Conseil héraldique de France“, eller H. Bordier, Redaktør af 2. Udgave af „La France protestante“.

Det ligger i Sagens Natur, at Bogen, hvis oprindelige Bestemmelse var at danne en Underafdeling af en „Handbuch für den deutschen Adel“, giver de talrigste og bedste Oplysninger paa Omraader, der direkte eller indirekte streife ind paa tydsk Adels-historie, og at det især er her, den kan være nyttig ogsaa udenfor Tydskland. Det er den „Personallist. Tidsskrift“ kan takke for de mange nye Oplysninger. Hr. Bobé har givet om Familierne Pappenheim og Reitzenstein; det er gjenne den, at Udgiverne af „Danmarks Adels Aarvog“ have faaet opspurgt de i den danske Adel optagne Linier af Familierne Bülow og Schack, som vidstes at blomstre i Meklenborg, men som hidtil ikke vare kjendte her i Landet; det er fremdeles ved dens Hjælp, at Medarbejdere ved „Dansk biografisk Lexikon“ have forskaffet sig manglende Data om tydskfødte Personer, der have spillet en Rolle her i Landet. — Forøvrigt giver Bogen ogsaa udenfor Tydskland ikke faa nyttige Anvisninger til den, der i personalhistorisk, navnlig genealogisk Øiemed søger internationale Forbindelser.

Nærmere at udvikle Nyttens af en Haandbog som den Eberstein'ske turde vel egentlig være overflødig. Enhver, der for Alvor har samlet til et eller andet specielt Emne, f. Ex. sin egen Slægt, ved, hvor møisommeligt, ja næsten umuligt det kan være ved en systematisk Ransagning at faa fat i en eller anden bestemt Oplysning, som derimod uventet kan frembyde sig, naar vi selv eller Andre lede efter noget ganske Andet. Jo speciellere vort Emne er, desto vanskeligere vil det i Reglen være at staa paa egne Ben — desto mere maa vi haabe paa Bistand fra Andre. Der kan derfor neppe være delte Meninger om det Heldige i den Idé at tilveiebringe en Art Forbindelse mellem „Specialforskerne“, som Hr. von Eberstein kalder dem (alias Dilettanterne), saaledes at enhver af os ved — paa den ene Side, hos hvem vi kunne haabe at finde i det Mindste en Anvisning, der kunde lede os paa Spor efter det, vi søge — paa den anden Side, hvem vi til Gjengjæld kunne „gavne og fornøie“

med, hvad vi selv sidde inde med. Og nu Fagmændene, Videnskabsmændene — ja jeg tillader mig i al Beskedenhed at formene, at der ogsaa for en og anden af disse kunde tænkes Tilfælde, hvor en faktisk Oplysning fra en Dilettant kunde have Interesse, selvfølgelig naar denne er paalidelig i sine Data og i Stand til at dokumentere disse.

Det er denne Betragtning, der foranlediger mig til at spørge, om der hos de Mange paa begge Sider af Skagerak, der drive Studier eller gjøre Samlinger paa et eller andet Omraade, der staar i Forbindelse med den dansk-norske Personalhistorie, skulde være Stemning for at faa udarbejdet en lignende Haandbog, og jeg tillader mig derfor at opfordre disse Samlere til inden Udgangen af Juni Maaned d. A. at tilstille mig Oplysning om

1. fulde Navn, Stilling og nøiagtig Adresse;
2. Omraadet for deres personalhistoriske Arbejder og Samlinger (se ndf.);
3. hvilke Arbejder af denne Art de a) tidligere have offentliggjort — b) have liggende i Manuskript — og c) endnu samle til;
4. hvilke Oplysninger de savne og derfor særlig maatte ønske at henlede Opmærksomheden paa.

Af Emner, jeg kunde tænke mig, her kunde komme i Betragtning, skal eksempelvis nævnes en bekjendt Personligheds Levnedbeskrivelse — en eller anden Families Genealogi med eller uden Personalier — Samlinger vedrørende Eierne af en Gaard, Præsterne i en Landsdel, Befolkningen i en Kjøbstad, Officererne i et Regiment — Etat over Embedsmænd ell. L. af en eller anden Klasse — Vaabenafbildninger, Bomærker eller Segl af en bestemt Art eller Tid osv. osv.

Maaden, hvorpaa de indsendte Oplysninger skulle gjøres tilgængelige, maa vel afhænge af den Tilslutning, Sagen maatte finde. I værste Fald kunne de indsendte Oplysninger jo altid henlægges i Samfundets Arkiv, hvor mange af dem utvivlsomt ved given Leilighed ville komme vedkommende Meddelelser eller andre til Nytte.

Gaver.

Samfundet har modtaget

- fra Hr. Pastor Vilh. Bang, hans
Bidrag til Horsens Bys Historie (Særtryk af Jydske Saml.,
1890).
- fra Hr. cand. jur. H. Gram, hans
Stamtavle over Familien Roulund fra St. Hesbjerg i Fyen,
Kjbhvn. 1889, 8vo.
- fra Hr. Distriktslæge V. Ingerslev, hans
Stamtavle over Familien Ingerslev, Præstø 1891, 8vo.
- fra Hr. prakt. Læge Gordon Norrie, hans
Georg Heuermann, 1723—1768, et Bidrag til dansk-norsk
Medicinal- og Kulturhistorie, Kjbhvn. 1891, 8vo.
- fra Hr. Kapitain A. Tuxen, hans
Marechal af Frankrig Valdemar Løvendal og hans Forhold
til Danmark (Særtryk af Militært Tidsskr. XX).
-

Bidrag til Familien Rosenkrantz's Historie

i det 16de Aarhundrede

af **A. Heise.**

(Fortsættelse).

V. Stensballe-Linierne.

A.

Axel Nielsen Rosenkrantz til Langtind, Stensballe og Rydhave. 1472—1551.

Hr. *Niels Timmesen (Rosenkrantz)* til *Stensballegaard* efterlod sig i sit Ægteskab med den rige Fru *Inger Nielsdatter (Gyldenstjerne)* til *Langtind* ved sin Død o. 1485 kun én Søn, **Axel Nielsen Rosenkrantz**, der var født 17. Marts 1472¹⁾. Han var saaledes endnu et unyndigt Barn, da Faderen døde. Moderen, der indtil sin Død kaldes „Fru Inger af Stensballegaard“, synes imidlertid at have været en kraftig Kvinde, der selv styrede Ejendommene²⁾. Selv forekommer Axel Nielsen første Gang i Aaret 1492, da han, altsaa den Gang 20 Aar gammel, som kgl. Hofsinde laa i Borgeleje med to Heste i Tvis Kloster³⁾. 1497 var han som kgl. Hofsinde med paa Toget til Sverig⁴⁾. 13. Oktober 1504 stod hans Bryllup i Horsens med *Berete Knob*, der var født paa Gjordslev 1490 og Datter af Lavrids Knob til Gyllebo i Skaane og Tale Arildsdatter (Baad). Det nygifte Par synes at have taget Bolig paa *Langtind*; i Aaret 1511 blev saaledes „Axel af Langtind“ udskrevet til Krigstog med 3 Heste, medens hans Moder, „Fru Inger til Stensballe“, maatte yde 2 Ryttere; i Aaret 1518 frikjøbte derimod „Axel Nielsen paa Langtind“ sig med 20 Gylden for den Rejse, „han nu skulde have gjort min Herres Naade (∴ Kristiern II) udi Sverig“⁵⁾.

¹⁾ Jævnf. Familien Rosenkrantzes Hist. I, S. 215—22.

²⁾ En Proces mellem hende og Ribe Kapitel om Gods til Ejsing Sognekirke ved Langtind i Aaret 1500 omtales i Hofmans Fundat. IV, 633.

³⁾ Dsk. Mag. 4. R. II, 274.

⁴⁾ Har medbeseglet et i Kalmar ¹⁴/₉ 1497 udstedt Brev (Rigsarkivet, Mors Nr. 3.)

⁵⁾ Dsk. Mag. 4. R. II, 298. Suhms Nye Saml. I, 3, 290.

I samme Aar nævnes han som Ejer af *Rydhave*, uden at det dog vides, hvorledes han er kommen i Besiddelse af denne Gaard, dog rimeligvis efter Moderen, siden Rydhave ogsaa tidligere havde staaet i Forbindelse med Langtind¹⁾.

Paa denne Tid synes Fru Inger at være død. I et Brev af 29. Marts 1522 kaldes Axel Nielsen ogsaa „til Langtind“ og i et Brev af 29. Marts 1523 ligeledes „til Stensballe“²⁾. I ethvert Tilfælde er hun død inden 23. Februar 1526, da Borgmester Esge Kristensen i Skive udstedte Kvittering til Axel Nielsen til Langtind for noget Gods, som dennes afdøde Moder Fru Inger havde opbaaret³⁾. Men for øvrigt synes Axel Nielsen paa denne Tid at have staaet i Fare for at miste *Stensballegaard*. I et Udkast til Klageposterne mod Kristiern II omtales nemlig, at „Fru Abel til Stensballe“ havde solgt Stensballe Gaard og Gods til Niels Ludvigsen (Rosenkrantz) til Palsgaard; men Kristian II stævnedes Niels Ludvigsen til Kjøbenhavn og fradømte ham mod Rigsraadets Vilje hans Kjøb. „Fru Abel til Stensballe“ antages ellers for at være Axel Nielsens Farmoder; hun havde været gift med Hr. Timme Nielsen, der med hende antages at have faaet Stensballe; hun antages ellers for at have været den anden af hans tre Hustruer og at være død inden 1449! Dette er imidlertid tvivlsomt; hun kan jo muligvis have været hans tredie Hustru og have overlevet ham i en længere Aarrække, helt ind i Kristiern II's Tid, men kan i saa Tilfælde neppe have været Niels Timmesens Moder. Dernæst er det ogsaa muligt, at der ikke er Tale om hele Stensballe Gaard og Gods, men kun om Andel deri; thi alle Hr. Timme Nielsens tre Hustruer synes at have haft Andel i Stensballe, og dertil kommer tilsidst den Omstændighed, at vedkommende Sted i Udkastet til Klageskriftet atter er overstreget og ikke indført i de trykte Klageskrifter, saa der

¹⁾ Dansk Atlas V, 815 ff. „Danske Herregaarde“, Bind 20 (Rydhave).

²⁾ Hvass, Meddelelser om Fam. Hvas, IV, 51. — Fred. I's Reg. ved Erslev og Møllerup, S. 2.

³⁾ Familien Rosenkrantz's Hist. I, 219; II, Dipl. Nr. 58. Som et Kuriosum bemærkes, at den i det bekjendte Reformationsskrift: „Samtale mellem Peder Smed og Adser Bonde“ nævnte „Lars Foged i Skive“, i livis Stue Samtalen foregaar, nævnes i dette Retsdokument som Vidne.

rimeligvis er noget urigtigt i Angivelserne¹⁾. Nogen Taknemmelighed fra Axel Nielsens Side for denne Afgjørelse af Kristiern II kan man heller ikke spore. 26. Marts 1523 har han som „Væbner“ medbeseglet Frederik I's i Viborg udstedte Haandfæstning, og 29. samme Maaned fik han i Viborg af Frederik I tildømt sig „de to Gaarde, som Hr. Niels Timmesen fik af Kronen til sig og Arvinger“. Formodentlig menes herved „Værholm“ og en anden Gaard i Vær Sogn, Vor Herred, som Hr. Niels Timmesen havde faaet ved Mageskifte med Kong Hans. Der maa fra Kronens Side være gjort Indsigelse mod Godheden af det Gods, Hr. Niels Timmesen havde givet til Vederlag, og formodentlig har Kristiern II benyttet sig heraf til atter at lægge Gaardene under Kronen²⁾.

Axel Nielsen kaldes i de ovennævnte Breve „vor Mand og Tjener“; han maa vel saaledes have været i Besiddelse af en eller anden lille Forlening. For øvrigt tog han kun liden Del i Tidens Begivenheder. 10. Juli 1531 fik „Axel Nielsen, vor Mand og Tjener“, Kongebrev om at holde sig rede med sine Svende, da Kongen har erfaret, at der er et mærkeligt Antal Krigsfolk samlet i Frisland (Kristiern II); men rimeligvis menes hermed Axel Nielsen Arnfeld til Palsgaard³⁾. Derimod søgte Axel Nielsen til Stensballe Dec. 1532 at faa Biskop Ove Bilde til at overlade sig en Klokke i Helligaandskirken i Horsens, hvilket Biskoppen dog ikke vilde have med at gjøre. Det var nemlig paa denne Tid, at Kirkerne maatte af med deres Klokker, for at der kunde støbes Kanoner deraf; men Klokkerne kunde kjøbes tilbage. For øvrigt opholdt Axel Nielsen sig i Reglen paa Langtind, hvorimod hans Sømer efterhaanden fik de øvrige Gaarde til Bopæl og under deres Styrelse. Under Grevefejden skal han have forsvaret Langtind med stor Tapperhed mod Bønderne og saa-

¹⁾ Familien Rosenkrantz's Hist. II, 125; jfr. I under „Hr. Timme Nielsen“ og „Hr. Niels Timmesen“.

²⁾ Fred. I's Registranter, S. 2; jævnt. Fam. Rosenkrantz's Hist. I, Dipl. Nr. 158, S. 160. Om Værholm se senere under Folmer Rosenkrantz til Stensballe og Klavs Glambek til Rask.

³⁾ Familien Rosenkrantz's Hist. II, Dipl. Nr. 90.

ledes reddet Gaarden¹⁾. Til Rigsdagen 1536 indkaldtes han sammen med sin Søn Niels Axelsen, der allerede nu kaldes „til Stensballe“; begge have ogsaa medundertegnet Recessen af 30. Oktober; ligeledes indkaldtes han til Kristian III's Kroning 1537²⁾.

Med sine Naboer, navnlig med Peder Ebbesen Galt til Tyrrestrup og dennes Enke, Fru Ingeborg Drefeld, og øvrige Arvinger havde Axel Nielsen som Ejer af Stensballe en Mængde Stridigheder om Stensballe Birk, hvilket dog her forbigaaes, lige saa vel som en Del Arveskifter med Gyldenstjerne fra Tim. Han døde 79 Aar gl. den 4. Februar 1551 paa Langtind og blev den 20. i samme Maaned fulgt i Døden af sin Hustru *Berete Knob*. De bleve begge begravede i Ejsing Kirke ved Langtind, hvor der findes en Gravsten med deres Billeder³⁾.

Axel Nielsen Rosenkrantz havde 5 Sønner:

- 1) **Niels Axelsen Rosenkrantz** til *Rydhave* og Halkjær, født $29/9$ 1505, der senere vil blive omtalt (**B**).
- 2) **Thønes (Timme)**, f. $11/10$ 1508. Det er vel snarere denne Thønnys Rosenkrantz end den under Hevringholm-Linien omtalte Timme Styggesen, der i Juli 1535 fik Pas af Kristian III for at begive sig fra Sjælland til Jylland. Han synes død tidlig; thi i Aaret 1547 stævnedes Borgmester Oluf Skriver (i Kjøbenhavn?) Axel Rosenkrantz til Langtind for nogen „Gjæld“, som hans Søn Thønes laante af ham. I Skiftebreve fra 1549 omtales kun de tre Sønner Niels, Folmer og Erik, saa han i hvert Fald paa den Tid var død⁴⁾.
- 3) **Lars**, f. $22/6$ 1513, skal være død ung.
- 4) **Erik Axelsen Rosenkrantz** til *Langtind* m. m., f. $4/5$ 1516, omtales senere (**C**).
- 5) **Folmer Axelsen Rosenkrantz** til Stensballegaard, f. $29/3$ 1523, omtales senere (**D**).

¹⁾ Hofman, Fundat. IV, 627.

²⁾ Dansk Mag. 3. R. VI, 55 ff., 129 ff.

³⁾ Hofmans Fundat. IV, 627. Dsk. Atlas V, 815 ff.

⁴⁾ Dansk Mag. 4. R., I, 369; IV, 157.

B.

Niels Axelsen Rosenkrantz til Rydhave og Halkjær
(1505—1581) og hans Slægt.

Niels Axelsen Rosenkrantz, Axel Nielsens ældste Søn, var født 29. September 1505 og blev 1528 indskreven ved Universitetet i Wittenberg¹⁾. Som ovenfor omtalt kaldes han allerede 1536 „til Stensballe“ og har formodentlig faaet denne Gaard i Brug af sin Fader ved sit Giftermaal med *Maren Ovesdatter Lunge*, Datter af den tidligere omtalte rige Rigsraad Ove Vincentsen Lunge († 1540). I den følgende Tid omtales han hyppig i Anledning af forskjellige Hverv, der overdroges ham. I Kroningen 1537 deltog „Niels Axelsen“ som kgl. Hofsinde; for øvrigt nævnes han ligesom Faderen fra 1536 af med Navnet „Rosenkrantz“. 1539 fik han Brev paa at beholde det *Birk* ved Stensballe, som hans Fader og Forfædre tidligere havde haft. I Aaret 1542 fik han for en Sum af 1500 Daler Pantebrev paa *Tisted* Gaard i Ty, hvilken Gaard han dog ikke kom i Besiddelse af, og Maj 1543 for 1000 Daler Pantebrev paa den tidligere Bispegaard *Halkjær* i Ejdrup Sogn, Aars Herred, Viborg Stift, hvilken Gaard han 1544 købte af Kronen for 11,724 Mark²⁾, ligesom han i disse Aar sammen med Faderen og efter dennes Død alene førte de langvarige Retstrætter med Peder Ebbesen Galt, der optraadte paa Kongens Vegne. Det er svære Beskyldninger, der rettes mod Niels Axelsen, og de synes at vise, hvor hensynsløs og voldsom han kunde være. Han havde nemlig i Stridens Hede „bundet og fanget Stiftets og Præstens Tjenere (∴ Fæstere) i Vær By og sat dem i Stok og Jern“³⁾.

Efter Faderens Død 1551 skiftede de tre efterlevende Brødre hans Ejendomme imellem sig saaledes, at *Stensballe* tilfaldt den yngste af Brødrene, *Folmer Rosenkrantz*; *Langtind* tilfaldt *Erik Rosenkrantz*; *Rydhave* tilfaldt *Niels Rosenkrantz*. Med Hensyn til Skovene og Engene mellem *Langtind* og *Rydhave* foretoges

¹⁾ Ny kirkehist. Saml. I, 463.

²⁾ Danske Kancelliregistranter 1535—50, 253; 268.

³⁾ Dansk Mag. 3. R. VI *passim* og 4. R. 1, 283—86.

11. November 1555 et Skifte mellem Niels og Erik Rosenkrantz¹⁾. Men ogsaa i Forhold til Brødrene viste Niels Axelsen sit halsstarrige Sindelag; i Aaret 1557 stævnedes han saaledes af sin Broder Folmer, fordi han, den Tid de skiftede deres Fædrenegods, havde givet Folmer Brev paa at ville udlægge ham noget Jordegods, men ikke holdt sit Brev²⁾, og 1569 lod han sin Broder Erik tiltale paa Ginding Herredsting for nogen Gjæld; men da Erik beviste, at de paa Kyndelmisse Dag samme Aar vare blevne forligte om al Gjæld, som havde været dem imellem, saa blev Niels Rosenkrantzes Fordring afvist³⁾.

At en saa stridbar og raa Landjunker som Niels Rosenkrantz maatte faa adskillige Retstrætter, følger af sig selv. I Aaret 1573 klagede han saaledes i et Brev til Kansler Niels Kaas over, at Niels Mikkelsen (Tornekrans) til Kyø havde opkrævet Sandemænd, som skulde gjøre Sandemandstog mellem Kyøs og Halkjærs Ejendomme; nogle havde da haft en af Skjelstenene oppe og borttaget Kul og Flint; Niels Rosenkrantz havde da talt med Superintendenten, Mester Peder (Tøgersen), om et *Bandsbrev* til Sognepræsterne i begges Sogne, hvilket denne ogsaa havde lovet ham; men siden havde Niels Mikkelsen forbudt Mester Peder at give noget Bandsbrev ud; Niels Rosenkrantz beder da nu Niels Kaas om dennes Medvirkning til, at han kunde faa kongelig Stadfæstelse paa sine Ejendomme⁴⁾. Udfaldet af denne ejendommelige Sag kjendes ikke; men atter i Aaret 1577 maatte der udgaa Befaling til Lensmanden om at hjælpe Stiftsskriveren i Viborg Stift at indkræve resterende Tiendekorn hos Adelen i Aalborg Len, og deriblandt nævnes ogsaa Niels Rosenkrantz til Halkjær og hans Søn *Vincens*, der ogsaa ellers viser sig som en temlig ustyrlig Herre. Saaledes udstedtes der 1568 Brev til Holger Rosenkrantz (som Statholder i Nørrejylland), at Thomas Pedersen i Rodsted havde

¹⁾ Rigsarkivet, Rydhave Nr. 4 (vigtigt i topografisk Henseende); jfr. „Danske Herregaarde“, Bind 20 (Rydhave).

²⁾ Tegn. 1557, 321.

³⁾ Rigsarkivet, Voss's Perg., Danmark Fasc. 21 c., Gjældsbreve 80.

⁴⁾ Rigsark., Dsk. Saml. Nr. 604, 46 b.

klaget over, at to af hans egen Husbond *Kristoffer Lykkes* Svende og *Vincens Rosenkrantz*s Karl ved Nattetide vare komne til hans Gaard, havde opslaget hans Dør, overfaldet og injelslaget hans Søn uden al Skyld og Brøde, og han havde forgjæves søgt sin Ret hos Kristoffer Lykke; da Kongen „over slig Mord og Manddrab ingen Behagelighed haver“, skal Holger Rosenkrantz ifølge sin Stilling i Nørrejylland hjælpe Thomas Pedersen til sin Ret¹⁾.

I det offentlige Liv tog Niels Rosenkrantz derimod saa godt som ikke Del. 1555 var han dog blandt de Adelsmænd, der i Forening med Stiftslensmanden Otte Krumpen skulde ordne Kirkeforholdene i Viborg Stift, og træffe Forberedelser til de saakaldte „Klemmebreve“²⁾. Nogle enkelte, dog temlig ubetydelige Magelæg, hvorved han samlede Gods om Halkjær, forekomme ogsaa. I Aaret 1565 var han blandt de Adelsmænd, der maatte gaa i Borgen for Frederik II for 40,000 Daler til at lønne de tyske Lejetropper med, og som herfor fik Underpant i Malmøhus, og ved det store Laan, som Adelen atter 1568 maatte forstrække Kongen med til Krigsfolkets Lønning, sattes han, ligesom sine Brødre, til 1000 Daler, saa han maa have været en rig Mand³⁾.

Niels Axelsen Rosenkrantz døde i Aaret 1581 og blev begravet d. 30. August⁴⁾, formodentlig i Ejdrup Kirke ved Halkjær. Han havde i det mindste ni Børn, deriblandt 4 Døtre, hvis Aldersrække efter Skifteprotokollen, som endnu tildels er bevaret, var følgende:

- 1) **Anna Nielsdatter Rosenkrantz**, gift med *Kristoffer Lykke* til Buderupholm, Søn af Iver Lykke Joakimsen og Olivia Krabbe (Datter af Rigsmarsk Tyge Krabbe og Anne Rosenkrantz). Efter Faderens Død (1555) arvede Kristoffer Lykke baade *Hessel* og *Buderupholm*, hvis Hovedgaard han synes at have opført. Ved Mageskifte med Frederik II fik han 1581 *Grinderslev* Kloster i Salling for sin Mødrenegaard Skovgaard

¹⁾ Tegn. 1568, 107; 1577.

²⁾ Rørdam, Kirkelove. I, 481.

³⁾ 1565, Tegn. 321; Reg. 374. Tegn. 1569, 78—79.

⁴⁾ Ny kirkehist. Saml., V, 375.

(Vester Flakkebjerg Herred, Sjælland). Fru *Anne Rosenkrantz* synes død tidlig; thi allerede 1588 giftede han sig anden Gang med Edel Mogensdatter (Harbou). En Datter af første Ægteskab, Olivia Lykke, ægtede 1597 paa Hessel Iver Jul. Efter Kristoffer Lykkes Død (henimod 1614) kom Hessel til hans Søn med Anne Rosenkrantz, Iver Lykke, hvorimod Buderupholm allerede 1614 var i Johan Brokkehushes Besiddelse (se nedenfor)¹⁾.

- 2) **Tale Nielsdatter Rosenkrantz**, gift 4. August 1588 paa Halkjær med *Klavs Nielsen* (Tornekrans), Søn af Niels Mikkelson (Tornekrans) til Kyø og Anne Klavsdatter Dyrre fra Boller (i Vendsyssel). Han deltog oftere i Bryllupsfester ved Hove; ligeledes var han tilsagt til de store Festligheder ved Kristian IV's Kroning 1596, hvor han havde den Førretning tillige med tre andre Adelsmænd at „bære Maden frem for de meinsiske (∴ sachsiske) Gesandter“, medens hans Svoger Axel Rosenkrantz „stod for Bordet“²⁾. Han synes saaledes at have været lidt finere vant end adskillige af de tidligere her nævnte Personer fra denne Egn; dette har maaske bidraget til, at hans Formuesomstændigheder og barnløse Ægteskab bleve meget uheldige. Med sin Hustru havde han faaet *Langdal* Gaard og Gods i Blære Sogn, Aars Herred, i Nærheden af Halkjær. Gaarden eller Byen, der tidligere havde været Bispegods, er vistnok ved den Lejlighed bleven oprettet til Hovedgaard; til denne Gaard benævnes han ogsaa i Mønstringslisterne fra Aarene 1592 og 1595; men han solgte efterhaanden sin Hustrus Gods, og da dette stred mod Loven, fordi Ægteskabet var barnløst, nedlagde Svogeren, Axel Nielsen Rosenkrantz til Halkjær, Indsigelse herimod, hvorpaa Klavs Nielsen i Aaret 1603 paa sin adelige Tro og Love maatte forpligte sig til, herefter ikke at afhænde eller pantsætte noget af sin Hustrus Gods, og

¹⁾ Danske Herregaarde, Bind 17 (Buderupholm). Jydske Saml. VII, 190.

²⁾ Fynske Saml. VI, 370 (Ejler Brokkehush's Optegn.). — Sjæll. Tegn. 1592, 335 ff.; 1592 p. 562 ff.

dette Brev blev aarlig indtil 1606 læst paa Aars Hærredss-ting. Alligevel solgte Klavs Nielsen Langdal omtr. Aar 1606 til Axel Galt til Ryomgaard, som atter i Aaret 1609 solgte Gaarden og Godset til Stygge Høg til Vang. Axel Nielsen Rosenkrantz stævnedes da alle Parter for Kongens Retterting, idet han erklærede, at Klavs Nielsen havde solgt saa godt som alt sin Hustrus Gods og nu tilsidst Langdal, uden i nogen Maade at sørge for hende „med Hus eller Værested“. — „Ja han skal være fra hende dragen og hende udi saa Maade i Elendighed have forladt“, hedder det i Kongedommen af 23. Marts 1610, „og ladet hende se sig selv paa andre Steder om Hus og Væresteder.“ Kun Stygge Høg mødte paa de indstævntes Vegne, og Dommen gik ham fuldstændig imod; Kjøbet erklæredes for ugyldigt, da Loven formelder, at Bonde ej maa afhænde Konejord, uden han har andet Gods at hæfte med og har Barn med hende¹⁾. — Fru Tale fik saaledes Langdal tilbage. Det synes at fremgaa af Dommen, at Klavs Nielsen den Gang ikke længere har haft Andel i *Kyø*, som hans eneste Broder, Mikkell Nielsen (Tornekranz), havde Bolig paa; men det staar maaske i Forbindelse med disse Forhold, at Mikkell Nielsen omtrent paa denne Tid solgte *Kyø* til Jørgen Due; der atter omtrent 1611 solgte *Kyø* til Fru Tales Broder, Axel Nielsen til Halkjær²⁾. Klavs Nielsen døde imidlertid ogsaa omtrent paa denne Tid; thi 8. Juni 1613 maatte Fru Tales Broder Axel paa hendes Vegne føre en Sag ved det kgl. Retterting mod Jørgen Fris til Favrskov, som havde ladet sig indføre i Fru Tales Gaard Langdal for hendes afdøde Husbonds Gjæld, og ved denne Lejlighed omtales Klavs Nielsen som død; hun havde desuden, hedder det i Dommen, siden han afhændede hendes Gods, været adskilt fra ham i langsommelig Tid og i Armod holdt sig for sig selv. Axel Nielsen Rosenkrantz mente, at Gjælden ej burde udlægges af hans

¹⁾ Klev. Dok. Beskr. efter Herredagsdombog, fol. 121. b; jfr. Søher, Rettertingsdomme 1605—17, S. 329; 334.

²⁾ Herredagsdom af ²⁰/₀ 1615 (Klevenf., Fam. Tornekranz).

:Søsters Gods; men efterdi Gjælden var gjort udi fælles Bo og til fælles Nytte, da Klavs Nielsen ikke havde andet Gods at hægte ved, saa blev Indførselen kjendt ved Magt¹⁾. Fru Tale boede der endnu 24. Maj 1624, da hun til Aalborg Skole skjænkede en Kapital paa 50 Sletdalere, hvis Renter aarlig skulde uddeles til Papir til Disciplene²⁾.

- 3) **Kirsten Nielsdatter Rosenkrantz**, gift 17. Juli 1591 paa Halkjær med *Johan Brokkenhus* til Tostrup (i Øls Sogn ved Hobro?), Søn af Oluf Brokkenhus til Sebber Kloster og Else Sten; han studerede 1570 i Wittenberg, var 1588 blandt de Adelsmænd, som gjorde Tjeneste ved Frederik II's Begravelse i Roskilde, deltog 15. Februar 1596 i Bryllupsfesten paa Koldinghus (Johan Brokkenhus „til Thostrup“) og ejede 1614 Buderupholm, der tidligere havde tilhørt hans Svoger Kristoffer Lykke (se ovenfor). Efter Faderen († 1608) og Moderen († 1616) arvede han Sebber Kloster og døde selv barnløs o. 1619. Buderupholm var senere i hans Svoger Axel Nielsen Rosenkrantzes Eje, og Sebber Kloster gik over til en anden Linie af Brokkenhuserne³⁾. Før sin Død havde Johan Brokkenhus dog formaaet sine Slægtninge til at give Fru Kirstine Rosenkrantz Livsbrev paa Sebbergaard; dette gav Anledning til en Retstrætte 1621, hvori man bestred Johan Brokkenhuses Farbroderdatter, Jfr. Alhed Brokkenhuses, Ret til som ugift Kvinde at udstede et saadant Brev; dette gav ogsaa det kgl. Retterting Medhold; men Fru Kirstine vedblev at have Sebber Kloster i en Slags Forlening eller i Brug, vistnok til sin Død. Endnu i Aaret 1627 nævnes hun „til Sebber Kloster“ i en Fortegnelse paa den Kornskat, Adelen havde bevilliget Kongen⁴⁾.

¹⁾ Secher, Rettertingsdomme 1605–17, S. 457.

²⁾ Hofmans Fundat. IV, 124.

³⁾ Hist. Tidsskrift, 4. R. IV, 444 ff., V, 215; Sjæll. Tegn. 1588, p. 28, 29; p. 45 ff.; Fynske Saml. VI, 390 (Ejler Brokkenhuses Optegn.); Sjæll. Tegn. 1595, p. 472 ff.; Jydske Saml. V, 73.

⁴⁾ Dom af $\frac{18}{6}$ 1621, Klevenf. Dok. Saml., Brokkenhus, jfr. Hist. Tidsskr. 4. R. V, 134–85. — Bruuns Danske Saml. 2. R. III, 134.

4) **Inger Nielsdatter Rosenkrantz**, om hvem der 11. Marts 1589 udgik Brev fra Regeringsraadet i Kristian IV's Mindreaarighed til Abbedissen i Maribo Kloster (Jfr. Sofie Gyldenstjerne), om de vilde annamme hende til Søster i deres Konvent og lade hende nyde samme „Besked“ som andre Søstre og Jonfruer, da hun havde begjæret det og der nu var en Plads ledig¹⁾. Hun skal have levet endnu 1615.

Af *Sønner* havde Niels Axelsen Rosenkrantz fem, nemlig:

- 1) **Lavrids Nielsen Rosenkrantz**, der d. 20. Oktober 1565 faldt i Slaget ved Svarteraa, hvor han tjente i den skaanske Fane²⁾.
- 2) **Ove**, der skal være død ung. Af Ligtalen over Broderen Axel Nielsen, ses, at han i lang Tid opholdt sig i Tyskland sammen med sine Brødre Axel og Timme.
- 3) **Vincens Nielsen Rosenkrantz**, der var den ældste af de tre Sønner, der overlevede Faderen. Han omtales allerede 1568 og 1577 paa en saadan Maade, at han maa antages allerede da at have haft sin egen Gaard (ovenfor S. 102), og har formodentlig allerede den Gang været gift med *Maren Lykke*, Søster til hans ovenfor omtalte Svoger Kristoffer Lykke til Buderupholm. Efter Faderens Død ejede han *Gundersted Gaard* i Slet Herred; denne Gaard var 1499 af Niels Maltesen (Wiffert) bleven solgt til Viborg Bispestol og derpaa ved Reformationen bleven Krongods; hvorledes den senere er kommen i Niels Rosenkrantzes eller maaske snarere i hans Hustru Maren Lunges Eje, vides ikke. I Aaret 1583 solgte Vincens Rosenkrantz imidlertid sin Hovedgaard Gundersted Gaard med en Mølle og en Gaard, der kaldes Brusgaard (ligeledes i Gundersted Sogn i Slet Herred) til Movrids Stygge til Holbækgaard. Men da Vincens Rosenkrantz allerede straks 1581 ved Skiftet efter Faderens Død havde forpligtet sig til ikke at sælge eller bortpante noget af det Gods, der var eller blev tilskiftet ham efter Fader eller

¹⁾ Kall Rasmussen, *Musse Herred I*, 192 (Fynske Tegn. 1589, p. 43).

²⁾ Rørdam, *Hist. Kildeskr. II*, 536—38; *Personalhist. Tidsskr. I*, 126.

Moder uden til sin Broder Timme, hvem han skyldte Penge, hvis denne vilde give lige saa meget derfor som en anden, saa medførte dette Salg en langvarig Proces, hvori ogsaa Morbroderen, Iver Lunge til Tirsbæk, var indviklet, da han havde afkjøbt Timme Rosenkrantz dennes Fordringer paa Broderen. Det staar aabenbart i Forbindelse hermed, at Maren Lunges anden Broder, Ove Lunge (til Odden), 10. Apr. 1585 fik Kongebrev om „at antage sig Værgemaalet for Fru Maren Lunge, der klagelig har givet til Kjende, hvorledes hendes ældste Søn Vincens Rosenkrantz, som skulde være hendes Værg, ikke alene ikke tilbørligen og som en Søn hende og hendes Gods og Lejlighed skal ville eller kunne forestaa, men og selv skal gjøre og bevise hende adskillige ulidelige Stykker, hvorfor hun underdanigst har begjæret, at Kongen vilde tilskikke hende en Værg¹⁾“. Ved en Rettertingsdom af 30. Marts 1587 blev dog Iver Lunges Forsøg paa at hindre Movrids Stygges Ret til at erhverve Laasebrev paa Gundersted Gaard afvist; men for øvrigt henviste Retten Spørgsmaalet om Erstatning for Iver Lunge og Timme Rosenkrantz til en privat Voldgiftskjendelse²⁾. Paa Mønstringssedlen for 1586 skrives Vincens Rosenkrantz ogsaa „til Borup“ (ligeledes i Gundersted Sogn); efter Dommen af 1587 havde han taget Bolig paa „Vestergaard“ (Farsø Sogn, Gislum Herred). Fru Maren Lykke ejede senere *Skaregaard* paa Mors; i Aaret 1590 lod hun opsætte Prædikestolen i Draaby Kirke, forsynet med hendes og Vincens Rosenkrantzes Vaaben. Han var den Gang død³⁾.

- 4) **Timme Nielsen Rosenkrantz** til *Rydhave* († 1592). Hans Fødselsaar er ukjendt; det maa dog falde før 1552, da han var ældre end sin i dette Aar fødte Broder Axel. Ligesom denne og Broderen Ove tilbragte han en Del af sine Ungdomsaar i Tyskland. Kort efter Tilbagekomsten fra Tyskland synes han at have sat Bo paa *Rydhave*; thi ved Møn-

¹⁾ Jydske Tegn. 1585, p. 18.

²⁾ Klevenfelts Saml. efter Rigens Domb. 1586—88, fol. 19 b.

³⁾ Rigsarkivet, Dske Saml. Nr. 395, 20 ff. — Dsk. Atlas V, 565; 588.

stringen 1574 over Adelen i Ribe Stift sættes Timme Rosenkrantz „for sig og sin Fader“ til fem Heste¹⁾. 1576 blev han tilsagt at møde i Roskilde d. 12. Maj for at ledsage Kongen udenlands; 1580 var han blandt de Adelsmænd, der gav Møde ved Lenshyldingen i Odense, og 10. Oktober s. A. var „Themme Rosenkrantz til Rydhave“ tilsagt til at ledsage Kongen til Hertug Hanses Begravelse²⁾. 1588 deltog han i Frederik II's Begravelse i Roskilde og har den 6. Juni underskrevet („Tønne Rosenkrantz“) den menige Adels Begjæring til Rigsraadet³⁾. 1591 var han blandt de indbudne til den kgl. Hofsinde Jørgen Worms Bryllup paa Dronningborg d. 14. Februar og ligeledes til Ditlev Holcks Bryllup paa Kronborg 1. Aug. s. A. sammen med sin Frue⁴⁾. Timme Rosenkrantz havde nemlig ægtet *Karen Viffert*, Datter af Kristoffer Maltesen (Viffert) og Bodild Fris, vistnok omtrent 1574, da han satte Bo paa *Rydhave*, hvilken Gaard tilskiftedes ham endelig efter Faderens Død 1581, ligesom han maaske ogsaa en Tid har haft Del i *Gundersted* Gaard (se ovenfor under Vincens Rosenkrantz); meget senere end 1574 kan Brylluppet i al Fald ikke have fundet Sted, da hans eneste Barn, *Birgitte*, allerede 1593 ægtede Niels Kaas til Starupgaard. Med Fru Karen Viffert fik han *Brunbjerg* Gaard, Bording Sogn, Ginding Herred, hvortil han skrives 1583⁵⁾, og formodentlig *Lindtorp*, Asp Sogn, Hjerm Herred. Han døde 11. Oktober 1592 og efterlod sig kun eet Barn:

Birgitte Rosenkrantz Timmesdatter til *Rydhave*, der 4. November 1593 paa Rydhave ægtede *Niels Kaas* til Starupgaard, Søn af Bjørn Kaas († 1581) og Kristence Rotfeld⁶⁾.

¹⁾ Rigsark., Danske Saml. Nr. 395, 4.

²⁾ Sjæll. Tegn. 1576, 134; 1579, 99; 239 ff.; 1580, p. 374. Lign. Hverv 1581, p. 490 ff.

³⁾ Sjæll. Tegn. 1584, p. 28 ff.; p. 45 ff.; Rigsraadsbreve Nr. 31.

⁴⁾ Sjæll. Tegn. 1591, p. 8; 61 ff.

⁵⁾ Rigsark., Danske Saml. Nr. 395 (Fortegn. over Herregaarde). Herredagsdombog 1586—89, fol. 58, Dom af 8. Juli 1586 mellem Timme Rosenkrantz og Fru Karen Vifferts Søskende.

⁶⁾ Ejl. Brokkenhus, Fynske Saml. VI, 404.

Han nævnes 1588 ved Frederik II's Begravelse og flere lignende Lejligheder, saaledes ogsaa ved Bryllupsfesterne paa Koldinghus 16. Februar 1596 og ligeledes ved Kroningen i August s. A.¹⁾ Strax efter Brylluppet kom Niels Kaas i Strid med sin Svigermoder, Fru Karen „Maltisdatter“ til Brunbjerg, om Delingen af Gjælden efter Timme Rosenkrantz. Af Kongen beskikkedes Sten Maltesen Sehested til Hollunggaard, Embedsmand paa Kronborg, til at føre Sagen for Fru Karen. Hun paastod, at den Kontrakt, der 17. April 1594 var gjort mellem hende og hendes „Søn“ Niels Kaas, skulde forstaas saaledes, at Niels Kaas skulde betale Halvdelen af den Gjæld, hun og hendes afdøde Husbond var i; Niels Kaas vilde derimod forstaa Kontrakten saaledes, at hun ene skulde overtage den Gjæld, hun var kommet i ved at skulle overdrage ham Bygningen paa *Rydhave* fri, ved at bestride Brylluppet og hendes Mands Begravelse, medens hun ifølge Kontrakten skulde have Bygningerne paa *Brunbjerg* og *Lindtorp* fri, samt den halve Have og Gaard i Viborg. Niels Kaas tabte Sagen ved en Rettertingsdom af Maj 1595, og et Forsøg, han senere gjorde paa at faa Gjælden paa Rydhave Bygning skudt over paa hende, mislykkedes²⁾. — *Niels Kaas* døde allerede d. 20. April 1597³⁾ og efterlod sig kun en Datter, *Anne Kaas*. — Nu begyndte Processernes Tid atter. 24. Dec. 1597 overdroges Værgemaaliet for Fru Birgitte Rosenkrantz og hendes unyndige Barn til Jakob Sefeld, da hun havde klaget over, at der paaførtes hende Trætte af hendes Husbonds Moder og Søskende, „dem som billigen skulde vide og ranme hendes Barns Bedste“⁴⁾. — Hvori disse Stridigheder bestod, vides

¹⁾ Tegn. og Reg. — En meget kostbar Kjæde, som Niels Kaas til Starupgaard havde pantsat til sin „Vært“ i København, medførte i Aarene 1590 og 91 flere Processer, se nærmere Rosenvinge. Gl. Domme, IV, 220; 308.

²⁾ Sjøll. Tegn. 1595, p. 426. Secher, Rettertingsdomme 1595—1604, S. 1—2; jfr. S. 44; 110 (Dom af 18. Juni 1596; Niels Kaas var hende den Gang skyldig 2780 $\frac{1}{2}$ Daler, deriblandt 1800 Daler *Fæstens-* og *Morgengare* og 622 Daler for Udlæget til *Brylluppet*).

³⁾ Jydske Saml., V. 77.

⁴⁾ Jydske Tegn. 1597, p. 59. — 1598, 14. Nov. indløste Kongen af hende

ikke; men det var næppe uden Grund, at Mandens Slægt var hende ilde sindet. Den 9. Juli 1601 fødte nemlig Fru *Birgitte* paa Halkjær hos sin Farbroder Axel Rosenkrantz et Barn, „hende og Forældre til Hjertesorg“, som det hedder i en gammel Optegnelse¹⁾, og til en frygtelig Forargelse og Tort for to af de mest ansete Adelslægter, Kaaserne og Rosenkrantzerne. Hun maatte nemlig bekjende, at Faderen til Barnet var hendes Mands Fætter, *Gjord Eriksen Kaas* til Taarupgaard (som han 1594 havde arvet efter sin Farbroder, den berømte Kansler Niels Kaas), og at hun ogsaa tidligere havde faaet et Barn med ham, inden han den 13. April 1600 var bleven gift med sin nuværende Hustru, Ermegaard Gyldenstjerne til Bjørnsholm, Enke efter Truid Bjørnsen. Efter den bestaaende Retsorden betragtedes dette som „Kæteri“ (Blodskam), fordi *Gjord Kaas* var Fætter til den afdøde Niels Kaas; deres Fædre vare Brødre. Forholdet var blevet røbet allerede inden Barnets Fødsel, og Fru *Birgitte* var derfor bleven anholdt. *Gjord Kaas* havde søgt at skaffe en Kvindeperson, der havde opsnuset Forholdet, til Side; men dette mislykkedes saa vel som et Forsøg paa ved et falsk Brev at faa en anden udgivet for Barnefaderen. Saasnart Fru *Birgitte* blev anholdt, flygtede *Gjord Kaas* skyndsomst ud af Landet; allerede d. 1. Juli, altsaa ni Dage før Barnets Fødsel, havde han skjødet Taarupgaard til sin Broder Niels Kaas til Birkelse²⁾. Heraf synes at fremgaa, at Fru *Birgitte* er bleven „anholdt“ før Barnets Fødsel, og naar denne foregik paa Halkjær, maa det vel forklares saaledes, at hun har været holdt i Forvaring der, idet det da, efter den bestaaende Retsorden, er blevet paalagt hendes daværende Værge, hendes Farbroder Axel Nielsen Rosenkrantz til Halkjær, at indestaa for hendes Forbliven. Og nu begyndte de store Retsforfølgelser. Fru

---

det Gods, hendes afdøde Svigerfader, *Bjørn Kaas* til Starupgaard († 1581), har haft i Pant i Salling af Kongen (Jydske Tegn. 1598. p. 88).

¹⁾ Ejler Brokkenhus, Fynske Saml., VI, 450.

²⁾ Secher, Rettertingsdomme 1605 - 14, S. 227.

Ermegaard Gyldenstjerne stævnedes sin Mand Gjord Kaas for Viborg Tamperret og forlangte Skilsmisse, da Fru Birgitte Rosenkrantz for gode Mænd, som Fru Ermegaard havde sendt til Halkjær, havde bekjendt d. 30. Septbr. 1601, at Gjord Kaas var Fader til hendes sidst fødte Barn. Paa Gjord Kaases Vegne mødte hans Brødre, Niels Kaas til Birkelse og Mogens Kaas til Støvringgaard, der fremlagde en Skrivelse fra den flygtede Gjord Kaas, dateret „Horne“ d. 28. Aug. 1602, hvori han med den største Frækhed benægtede Gjerningen og skildrede Fru Birgitte som i et alt et løsagtigt Fruentimmer, der ogsaa, før han drog af Landet, „var berygtet af Misdædere, som er gangne til Døde derpaa, at hun skulde med været udi Raad og Daad at forraade hendes egen Husbond Niels Kaas med Trolddomsgjerninger“, hvorfor han mente, at hendes letfærdige og løgnagtige Snak ikke burde komme ham til Skade. Da Fru Ermegaard imidlertid fremlagde meget kompromitterende Skrivelser fra Gjord Kaas til Fru Birgitte, og Fru Birgitte, der selv var tilstede, gjentog sin Tilstaaelse, opsatte Viborg Kapitel (15. Dec. 1602)¹⁾ Sagens Afgjørelse, indtil den verdslige Domstol havde paakjendt Spørgsmaalet om de i Brevene indeholdte Beskyldninger. Paa en Herredag, som holdtes i Kjøbenhavn i Juni 1603, afgjordes derpaa alle Sagerne. 21. Juni dømtes *Gjord Kaas* for hans grove Gjerninger til at være æreløs og straffes paa Livet, „ihvor han herefter kan betrædes“. 25. Juni fik Fru *Ermegaard Gyldenstjerne* Gjord Kaases Brev af 28. Aug. 1602 dømt magtesløst, saa at Kapitlet nu kunde afsige Skilsmisdommen, og 27. Juni fældedes endelig Dommen over Fru *Birgitte Rosenkrantz* selv. Sagen mod hende førtes, ligesom mod Gjord Kaas, paa Embedsvegne efter kongelig Ordre af Stiftslensmanden i Vibørg Stift, Rigsraad Kristian Holck til Højgaard. Axel Rosenkrantz til Halkjær, som førte Sagen paa Broderdatterens Vegne, der ogsaa selv gav Møde, an-

¹⁾ I den endelige Herredagsdom i Rigsarkivet sættes Kapitlets Opsættelsesdom til „Anno 1602, Tamperonsdag før Kristi Fødsel“, d. 15. Dec. 1602.

raabte om, at Kongen ikke vilde lade nogen Dom overgaa hende, før hendes Skademand ogsaa var tilstede, og Fru Birgitte selv, der atter afviste Gjord Kaases Beskyldninger mod hende for almindeligt løsagtigt Levned, bad om at maatte benaades paa Livet og tilbød at rømme Kongens Riger og Lande, hvis han vilde det, eller ogsaa blive hos sin stakkels bedrøvede Moder. — Alt dette hjalp dog ikke. Rigsraadet, der var mødt fuldtalligt, afsagde følgende Dom:

„Efterdi *Birgitte Rosenkrantz* haver bekjendt først for gode Mænd, siden for Kapittel udi Viborg, saa vel som og her for os, at hun haver levet udi et slemt forargeligt Levned og Blodskam med Gjord Kaas, som var hendes afgangne Husbond i det andet Led forvant, Gud almægtigste til Fortørnelse, menige Mand til Forargelse og den adelige Stand til Beskæmmelse, og slig Blodskam brugt med ham, som var en Ægtemand, ikke aleneste een Gang, men udi langsommelig Tid, saa de havde avlet to Børn sammen efter hendes egen Bekjendelse, og efterdi Ordinansen¹⁾ formelder, at intet Ægteskab maa tilstedes udi tredje Led, paa det der maa holdes den Høviskhed og naturlige Blusomhed til Slægten, som af vore Forfædre haver været holden, sammeledis den Forordning, vor kjære Herre Fader om Trolovelse gjort haver²⁾, forbyder nogen at troloves udi første, andet og tredje Led, som er Søskende, Søskendebørn og Næstsøskendebørn, og lige som der forbydes de, som ere udi Blod og Byrd forvante, at troloves tilsammen, saa tilstedes og ikke Husbonden at mue (∴ maatte) troloves med sin Hustrus eller Hustruen med sin Husbonds Slægt og blodsforvante udi samme forbudne Led, fast mindre at leve med hverandre uden Ægteskab i Blodskam, da sagde vi der paa saaledes af for Rette, at Fru *Birgitte Rosenkrantz* haver sig derudi groveligen forset og bør at straffes paa hendes Liv“³⁾.

¹⁾ ∴ Kirkeordinansen af 1537.

²⁾ ∴ Fred. II's Forordning af 19. Juli 1582 om Trolovelse m. m.

³⁾ Dommene ere meddelte i Sechers Rettertingsdomme 1595--1609, S. 430—33; 439—444.

Dommen blev straks fuldbyrdet; Fru *Birgitte Rosenkrantz* blev allerede halshugget i Kjøbenhavn d. 29. Juni. — *Gjord Kaas* var saa uforsigtig, 13 Aar senere at vove sig ind i Landet; i Foraaret 1616 blev han greben i Han Herred paa Foranstaltning af Lensmanden, Manderup Parsberg, og sendt til Kjøbenhavn, hvor han blev halshugget¹⁾. — Fru Birgittes Datter med Niels Kaas, *Anne Kaas*, der senere blev gift med Albert Rostrup, arvede Rydhave, der 1615 solgtes til Fru Anne Lykke, Enke efter Klavs Maltesen Sehested til Højris, og saaledes gik ud af den Slægts Eje, der i saa lang Tid havde besiddet det (*Niels Timmesen Rosenkrantz*, † o. 1485, og maaske allerede dennes Fader Hr. *Timme Rosenkrantz*, *Axel Nielsen Rosenkrantz*, † 1551, *Niels Axelsen Rosenkrantz*, † 1581, *Timme Nielsen Rosenkrantz*, † 1592 og hans Datter *Birgitte Rosenkrantz*, † 1603). — Fru Birgittes to Børn med Gjord Kaas vare *Kristoffer Kaas*, død 1667 som Ejer af Overklit (Vennebjerg Sogn), og *Anne Kaas*, om hvem det hedder, at hun skikkede sig ilde²⁾.

- 5) **Axel Nielsen Rosenkrantz** til *Halkjær* (f. 1552 paa Rydhave, † 14. Dec. 1623 paa Buderupholm) var Niels Axelsen Rosenkrantzes og Fru Maren Lunges yngste Søn, men utvivlsomt den mest ansete og fremtrædende af dem. Da han var 10 Aar gammel, kom han i Huset hos sin Moster *Kristence Lunge*, gift med Niels Juel til Aaberg, og blev holdt til Skole i tre Aar saamen med deres Børn, altsaa omtrent til 1565. Da hans Brødre *Ove* og *Timme*, der havde været i Tyskland, atter rejste derved, fulgte han med dem og var omtrent et halvt Aar saamen med dem, hvorpaa han i en lang Aarrække havde Tjeneste hos forskellige tyske Fyrster, deltog i Krigene i Frankrig og i Nederlandene og først vendte hjem i Aaret 1581 efter Faderens Død³⁾. I Aaret 1577 havde han dog i kort Tid været i Besøg i

¹⁾ Bruuns danske Saml. 2. R. II, 260. — Jydske Saml. V, 82.

²⁾ Hvas, Meddelelser om Fam. Hvas, V, 45.

³⁾ Kristen Hansens Ligprædiken, holdt 1624, udkom 1625.

Hjemmet; thi man har endnu den Orlov, som Kurfyrst August af Sachsen, Frederik II's Svoger, hos hvem han den Gang tjente, i den Anledning udstedte til ham¹⁾. Efter Faderen udlagdes ham *Halkjær* Hovedgaard „med Badstuen og anden hendes fri Fiskeri“, samt Hedegaard, en større Gaard, der efter Bevilling blev inddragen under Hovedgaardens Taxt, 16 Gaarde og 4 Gadehuse i Skjærbæk, to Afbyggergaarde i Halkjær Mark, nemlig Elbækgaard og Kjærsgaard, samt en Del Strøgods dels i Omegnen, dels paa forskjellige Steder i Jylland²⁾. Han levede paa Halkjær sammen med sin Moder, Maren Lunge, der synes at have haft Livsebrev paa Gaarden eller i al Fald Part deri; thi paa Mønstringslisterne fra 1586 og 87 opføres de endnu begge som Ejere af Halkjær. I Aaret 1588, 18. Aug., ægtede han imidlertid paa Sønderkov (Folding S., Malt Herred) Jfr. *Ellen Juel*, Datter af Jens Juel og Fru Anne Skram til Alsted, altsaa faa Dage efter, at hans Søster *Tale* havde haft Bryllup paa Halkjær med Klavs Nielsen (Tornekran)³⁾. Ved Skifter efter hendes Forældre af 13. Juli 1589 fik Axel Rosenkrantz en Del Strøgods⁴⁾. Tillige med sin Hustru nævnes han ved forskjellige Bryllupsfester og Hoffester under Kristian IV's Mindreaarighed, ligeledes ved Kroningen 1596, hvor Axel Rosenkrantz til Halkjær „stod for Bordet“ i den Sal, hvor de sachsiske Sendebud beværtedes, formodentlig gamle Bekjendte af ham fra den Tid, han var i sachsisk

¹⁾ Klevenfeld, Fam. Krafse.

²⁾ Efter et Uddrag af en Skifteprotokol om Arven efter Niels Rosenkrantz (og maaske ogsaa Fru Maren Lunge), meddelt mig af Dr. O. Nielsen; Begyndelsen og Slutningen mangler, saa Aaret ikke kan ses. De andre Arvinger vare: Timme Rosenkrantz, Kristoffer Lykke paa sine Børns Vegne (se ovenfor), Klavs Nielsen (Tornekran) paa Fru Tales Vegne, Johan Brokkenhus paa sin Hustru Kirstens Vegne og Jfr. Inger Rosenkrantz. Da Johan Brokkenhus først blev gift 17. Juli 1591 (se ovf.), maa Protokollens Affattelse falde efter dette Aar og formodentlig staa i Forbindelse med et Skifte efter Fru Maren Lunges Død, men inden Timme Rosenkrantzes Død ^{11/10} 1592.

³⁾ Ejler Brokk., Fynske Saml. VI, 370; 371.

⁴⁾ Rigsarkivet, Alsted H. Nr. 1.

Tjeneste. For øvrigt nævnes han i den følgende Tid mest i Anledning af de store Stridigheder, hans Søskenes og Svogres Forhold medførte, og som ere nævnte i det foregaaende. I Aarene 1601—3 falder saaledes Historien med Broderdatteren Birgitte Rosenkrantz, hvilket jo netop til Dels foregik paa Halkjær. I Aaret 1603 døde Fru *Ellen Juell*, hvorpaa han sad som Enkemand i 5 Aar, indtil han Septbr. 1608 i en Alder af 56 Aar ægtede *Anne Høg*, Datter af Stygge Høg til Vang og Anne Ulfstand, født 19. Aug. 1583, altsaa da 25 Aar gl.; Brylluppet stod paa Papegøjegildets Hus i Aalborg, og Stygge Høg gav i den Anledning 10 Rdlr. til Gildet¹⁾. I Aarene 1610—13 falde derpaa de store Retstrætter med Svogeren Klavs Nielsen (Tornekrans) angaaende dennes Forhold til Fru Tale Rosenkrantz og Salget af *Langdal* og efter Klavs Nielsens Død (før 1613) Sagerne med dennes Kreditorer, navnlig Jørgen Fris til Farskov, der havde ladet sig indføre i Langdal²⁾. I det hele taget synes Axel Rosenkrantz i Modsætning til de fleste af sine Slægtninge at have været en holden Mand. Han maatte ofte forstrække dem og andre med Penge, hvilket af og til gav Anledning til forskjellige Retstrætter. *Kyø* købte han saaledes af Jørgen Due, der atter havde købt denne Gaard af Klavs Nielsens Broder Mikkell Nielsen (Tornekrans), før Kalmarkrigen begyndte, altsaa i det seneste i Aaret 1611³⁾, ligesom han ogsaa 1614 nævnes til *Kjølkegaard* (Hallund S., Dronninglund H.), en gammel Bispegaard, der havde tilhørt Børglum Biskopper og 1574 af Kronen var bleven mageskiftet til Enken efter Jost Høg til Vang, Sidsel Bille, og fra hende saaledes er kommen til Sønnen Stygge Høg og derpaa ved Giftermaalet med Anne Høg til Axel Rosenkrantz⁴⁾. Da hans Svoger Johan Brokkenhus o. 1619 døde barnløs, til-

¹⁾ Dansk Mag., 3. R. I, 99. Thiset, Stamf. o. Høgerne, Adelsaarb. 1885.

²⁾ Se ovenfor.

³⁾ Fremgaar af en Rettertingsdom af ²⁰/₃ 1615.

⁴⁾ Brev af ⁹/₁₀ 1614, Voss Perg. Saml., Kjær H. Nr. 34, Rigsark. — Erslev, Lensmænd, S. 133.

faldt endelig *Buderupholm* Axel Rosenkrantz¹⁾, der i al Fald skrives dertil 1621. Dette blev næst efter Halkjær hans vigtigste Ejendom, hvor han tog Bolig. Her døde han d. 14. December 1623 efter nogen Tids Sygelighed af Næseblod og blev d. 13. Januar 1624 bisat („nedsat“) i Budolfi Kirke i Aalborg, hvor Biskop Kristen Hansen Riber holdt Ligprædikenen, som udkom i Trykken 1625.

Med *Ellen Juel* havde *Axel Nielsen Rosenkrantz* til Halkjær og *Buderupholm* kun eet Barn, nemlig Sønnen

Niels Axelsen Rosenkrantz til *Buderupholm*, der blev en i Kristian IV's Tjeneste ikke helt ukjendt Skibshøvedsmand. 25. Juli 1610 kvitterer han for Modtagelsen af 100 Daler, som Kongen har skjænket ham, sin tidligere Livdreng, efter at have gjort ham væragtig. Han har vel den Gang været en 19—20 Aar (Forældrenes Bryllup stod 1588). Allerede 1612 nævnes han under Kalmarkrigen som Skibshøvedsmand og blev da sendt til Norge for at udtage Baads-mænd i Bohus og Akershus Len. I Aaret 1614 solgte han en Gaard i Vrads Herred til Jens Juel til Kjeldgaard. April 1618 sendtes han som Kaptajn paa Skibet *Fides* tilligemed Henrik Vind til Færøerne og Island og Nord om Norge for at krydse efter Fribyttere og forebygge al ulovlig Sejlads og Fiskeri i disse Farvande. Efter sin Tilbagekomst herfra sendtes han samme Aar som Skibschef med Ove Gjedde til Cejlon og Trankebar og kom først tilbage herfra 1622²⁾. I Juli 1623 sendtes han med Skibet *Marekatten* til Elben og Weseren for at holde Justits i disse Farvande. I Sept. laa han endnu i Wesermundingen. Decbr. 1623 var han tilstede ved Faderens Dødsleje, der overdrog Omsorgen for de mindre Børn til ham. I Aaret 1624 sendtes han som Chef for Skibet *Victor* til Spanien³⁾. Senere deltog han med Kri-

¹⁾ Se ovenfor.

²⁾ Kr. 4's egenh. Breve ved Bricka og Fridericia, 1610, S. 33 (og de der anførte Kilder), 138; 320. Rigsark., Vrads H., Nr. 90, dat. Viborg 24/1, 1614.

³⁾ Danske Adelsbr. Fasc. 52, Rigsarkivet.

stian IV i Trediveaarskrigen og faldt her (ved Lutter am Barenberg?) 1626. Han var trolovet med *Rigborg Arnfeld* (f. 17. Marts 1600), Datter af Hans Arnfeld til Rugaard og Anne Marsvin; hun ægtede senere Axel Nielsen Juul til Bjørns-holm. — *Buderupholm* havde Niels Rosenkrantz ejet sammen med sin Stifmoder *Anne Høg*, der 1634 solgte Gaarden til sin Broder, Mogens Høg til Kjærgaardsholm¹⁾.

Med *Anne Høg* havde *Axel Nielsen Rosenkrantz* ifølge Ligprædikenen „syv dejlige Børn“, af hvilke dog et døde strax efter Fødselen; de øvrige vare: *Erik, Henning, Folmer, Ove* og *Holger* samt en Datter *Ellen*. — **Folmer Axelsen Rosenkrantz** nævnes paa Stamtavler til *Halkjær* (denne Gaard besad dog ifølge den tidligere omtalte Kornfortegnelse Mandrup Due allerede 1627). Han var gift med Anne Skade til Katrup, men efterlod sig ingen Børn, saa at denne Linie af Ælten uddøde med ham. **Ove Axelsen Rosenkrantz** levede endnu 1664 paa *Raakilde*, det senere Annerup i Ellidshøj Sogn; men hverken han eller hans øvrige Brødre synes at have efterladt sig Arvinger. En nærmere Omtale af disse Personer hører imidlertid ikke herhen. — Fru *Anne Høg* levede endnu 1655 som Enke paa *Kyø*²⁾.

C.

**Erik Axelsen Rosenkrantz til Langtind m. m. (1516—91).
og hans Slægt.**

Erik Axelsen Rosenkrantz til Langtind, *Axel Nielsen Rosenkrantzes* og *Berete Knobs* næstældste efterlevende Søn, var født d. 4. Maj 1516. Medens Axel Niensens to øvrige efterlevende Sønner, *Niels* og *Folmer*, temlig tidlig forekomme og endnu i Faderens Levetid nævnes som Besiddere af Stensballe og Langtind, hører man intet om *Erik*, før han i 1549 nævnes som Samfrænde sammen med sin Fader og sine to Brødre i Anledning af et Skifte efter Hr. Oluf Pedersen (Gyldenstjerne)³⁾. Dette turde

¹⁾ Jydske Saml. VII, 190.

²⁾ Jydske Saml. VII, 190. Suhms Gl. Saml. II, 2, 174.

³⁾ Dansk Mag. 4. R. IV, 157.

ligge i, at Erik Rosenkrantz havde tilbragt hele sin Ungdom i Tyskland. Det er nemlig rimeligvis dog ham, og ikke hans samtidige Navne, Erik Rosenkrantz Ottesen, der „fra sin Ungdom af“ havde tjent ved den bekjendte Kurfyrst Johan af Sachsens Hof, efter dennes Død (1532) i hans Søn Kurfyrst Johan Friederichs Kammer og senere hos dennes Svoger, Hertug Ernst af Brunsvig-Lüneburg. Senere tjente han atter hos Kurfyrst Johan Friederich; thi efter det uheldige Slag ved Mühlberg, hvor Kurfyrsten toges til Fange, har denne d. 7. Juli 1547 fra den kejserlige Lejr ved Schwabach udstedt et Vidnesbyrd om, at „Erik Rosenkrantz“ nu havde faaet Afsked af hans Tjeneste, da det paa Grund af Kurfyrstens Fangenskab ikke længere var Erik Rosenkrantzes Lejlighed at tjene ham, hvorfor han beder alle om at lade ham frit passere¹⁾.

Efter Faderens Død i Aaret 1551 udlagdes *Langtind* til Erik Axelsen Rosenkrantz. 11. November 1555 blev der foretaget et nærmere Skifte af Skovene og Engene mellem Rydhave og Langtind. Tillige foretoges en nærmere Udjævning af Rydhaves og Langtinds Ejendomme saaledes, at Erik Rosenkrantz udlagde til sin Broder Niels Rosenkrantz til Rydhave en Gaard i Salling som Vederlag for „hvad som *Langtind* med de 4 Gaarde, der vare tillagte, var bedre for min Broderlod end Rydhave med de 7 Gaarde, som der vare tillagte“²⁾. I Aaret 1557 udstedte ogsaa Folmer Rosenkrantz til Stensballe Kvittring til sin Broder Erik til Langtind for at have modtaget Vederlag for Skovskifterne og andet, hvori han var bleven brøsthølden ved Skiftet³⁾. Mellem disse to Brødre var der saaledes opnaaet Enighed; med sin Broder Niels havde Erik endnu Retstrætte i Aaret 1569, saaledes som det er omtalt under denne.

¹⁾ Familien Rosenkrantzes Hist. II, Dipl. Nr. 182. Jævnf. Hist. Tidsskr. 5. R. VI 73 ff. (Fam. Rosenk. i 16. Aarb., 2den Saml., S. 241 ff), hvor jeg har ment at kunne henføre dette til Erik Ottesen Rosenkrantz; men det synes bedre at passe til Erik Axelsen, da Erik Ottesen nævnes i Danmark eller i Norge baade 1530, 1536 og 1542.

²⁾ Rigsark., Rydhave Nr. 4, Perg.

³⁾ Rigsark., Skiftebreve Nr 37, Voss's Pergamentsaml.

Omtrent i Aaret 1551 havde *Erik Rosenkrantz* indgaaet et rigt og lovende Giftermaal, der skulde skaffe hans Børn og Efterkommere store Besiddelser, nemlig med Jfr. *Margrete Ulfstand*, Datter af *Børge Jensen Ulfstand* til de berømte gamle skaanske Herregaarde *Glimminge* og *Ørup* og Fru *Magdalene Krabbe* Tygesdatter fra *Bustrup*. Da *Børge Ulfstand* derpaa døde i Aaret 1558 og kun efterlod sig denne ene Datter, tilfaldt baade *Glimminge* og *Ørup*, dog maaske først efter Fru *Magdalene Krabbes* Død, hende og *Erik Rosenkrantz*, som saaledes fik betydeligt Gods i Skaane og Halland, hvor han for øvrigt i Forvejen besad Gods, der var tilfaldet ham efter hans Moder, *Birgitte Knob*. Han ejede saaledes sammen med *Peder Rud*, *Niels Andersen Drebjerg* og *Johan Knob* nogle Gaarde og Jorder udenfor *Halmstad*, og da de agtede at lade deres Jorder bebygge, tage dem fra *Byen* og sætte Folk derpaa, som kunde give aarlig Landgilde deraf, *Byen* til Skade, erhvervede Kongen sig disse Gaarde og Jorder ved *Magelæg* med *Krongods* i *Laholm Len*¹⁾. Ved Breve af 18. og 22. Maj 1557 var *Erik Rosenkrantz* derpaa bleven forlenet med *Silkeborg*, som han beholdt til 1560; hertil laaden *Gang Hjerm*, *Lysgaard* og *Hids Herreder* samt *Tvilum* og *Krarup Birker*²⁾. 13. Dec. 1558 fik han derpaa Brev paa at maatte indløse det saakaldte *Ranes Gods* i *Kalø Len* fra de derværende *Panthavere*, s: *Otto Rud* og *Knud Ruds* øvrige Arvinger. Han beholdt det til 1565, da *Otto Rud* fik Tilladelse til atter at indløse det fra *Erik Rosenkrantz*³⁾. 13. Sept. 1560 fik *Erik Rosenkrantz* derpaa *Kongetienden* af *Ejsing Sogn* ved *Langtind* uden *Afgift*. Ogsaa i *Kjøbenhavn* ejede han en *Gaard*⁴⁾.

1) Tegn. 1557, 8. Febr.; jvfr. *Vedel Simonsen, Ruderne*, II, 127. *Adelsbreve, Rosenkr. Fasc. 53, Rigsarkivet*. Alle de her nævnte Mænd vare *Børnebørn* (eller *Svigerbørn*) af *Lavrids Knob* til *Gyllebo* og *Tale Baad*.

2) Jvfr. *Kancelliets Brevbøger* under disse Datoer. Det originale *Følgebrev* med *Paategning* om at være læst paa de forskellige Ting findes i *Adelsbr., Rosenkrantz, Fasc. 53*. — *Erslev, Lensmænd*, S. 40. — *Rigsarkiv, Silkeborg Nr. 1*.

3) *Kancelliets Brevbøger*. *Erslev*, S. 119. *Vedel Simonsen, Ruderne*, II 98; 101.

4) *Kancelliets Brevbøger* 1558, 12/6.

Erik Rosenkrantz indtog saaledes nu en meget betydelig social Stilling; han benyttedes ogsaa oftere ikke blot til forskjellige mere lokale Hverv, men ogsaa ved større Lejligheder. 1562 var han saaledes blandt de Raader og Lensmænd, der stævnedes til Kjøbenhavn til d. 2. November „med Guldkjeder og bedste Klæder“ i Anledning af fremmede (svenske?) Sendebuds Ankomst. 17. Juni 1563 skulde han møde i Kolding med alle sine Svende og Heste, bedste Klæder og Guldkjeder for at følge Kongen til „Holsten“, og da Syvaarskrigen nu var ved at udbryde, udstedtes 29. Maj 1563 Brev til ham om at forstrække Kongen med et Laan af den for de Tider meget betydelige Sum af 10,000 Daler, hvilket tilstrækkelig beviser, hvor rig han var; desuden skulde han forhandle med Adelen og de fornemste Borgere i sit Len om Penge til kgl. Majestæts Behov¹⁾. Under *Syvaarskrigen* sendtes Erik Rosenkrantz „paa vor og Rigens Rejse ind udi Sverig“, hvorfor det forbydes alle og enhver at arge paa hans Gods i Danmark, saa længe han har Forfald²⁾. Meningen er dog vist kun, at han deltog i Felttoget, hvor han ogsaa i Aaret 1565 gjorde Tjeneste under den jyske Fane, der anførtes af Frans Banner til Kokkedal. I Slaget ved Svarteraa d. 20. Oktober 1565 blev han saaret³⁾, dog vistnok kun let; thi allerede d. 26. November s. A. fik han Ordre til at overtage Befalingen over Fanen og i den Anledning begive sig til Malmø, hvor den havde Kvartér, da Kongen vilde bruge sin Ritmester, Frans Banner, „udi nogen vor Bestilling“. 25. Januar 1566 fik han derpaa følgende Ordre af Kongen: „Vid, at vi forfare, at Fjenderne dennem skulle stærket og have gjort et Indfald ind i Gyng Herred, og er fornøden dennem at gjøre Modstand i Tide.. Da efterdi vi forfare, at der er ingen Ritmester eller Løjtnant

¹⁾ Tegn. 1562—63. I det sidstnævnte Brev (Tegn. o. a. L., p. 376) betegnes han ikke nærmere; men der kan dog vel næppe herved menes Erik Ottesen Rosenkrantz i Bergen.

²⁾ Brevet (Adelsbreve Fasc. 53) har Paategninger fra 1564 fra Viborg Lands- ting, Hald, Lisbjerg, Hovlbjerg, Ginding, Hjern og Vor Herredsting, fra 1565 og 66 fra Sønderlyng, Rødding og Middelsom Herreder.

³⁾ Rørdams Hist. Kildeskr. II, 536—38; Dansk Mag. 3. R. II, 88 ff.; jævnf. S. 93 ff.

hos de vore Ryttere, udi Malmø ligge, bede vi dig og ville, at du strax iligen uden al Forsømmelse, Dag og Nat usparet, giver dig ind udi fornævnte Malmø, der tagendes til dig alle fornævnte vore Ryttere, der findes, og med dennem drager til Væ til de Ryttere, der forsamlet ere, og siden tilhjelper at gjøre Fjenderne Modstand, efter som vi dig tiltror“. Atter den 28. April s. A. fik Erik Rosenkrantz, da Kongen havde givet Frans Banner Ordre til i Forening med andre af sine Raader at holde Mønstringer over Krigsfolket, og han derfor ikke saa snart kunde komme til sine Ryttere, Befaling til at være tilstede under Frans Banners Fraværelse og have Tilsyn med Rytterne¹⁾. 25. Juni 1568 udstedtes Brev til Erik Rosenkrantz til Langtind ligesom til mange andre Adelsmænd om at forstrække Kongen med en Sum Penge til Krigsfolkets Lønning; han sættes ligesom sine to Brødre til en Sum af 1000 Dalere²⁾. Senere paa Aaret synes han at have opholdt sig paa Langtind, thi under 24. Juli fik han Ordre til i Forening med flere andre Adelsmænd at dømme i en Trætte angaaende Aulum Kirke³⁾.

I nogle Aar hører man nu ikke videre til Erik Rosenkrantz. I Aaret 1574 foretog han et Mageskifte om skaansk Gods med Fru Gisele Ulfstand, Enke efter Knud Gyldenstjerne til Lyngby, hvorved han blandt andet afstod fire Gaarde i Vester Lyngby i Villands Herred, som hans Hustrus Fader, Børge Ulfstand, havde udlagt hende⁴⁾. I Aaret 1575 blev han med sin Hustru og hendes Jomfruer indbudt til at overvære en Del adelige Bryllupper, som Kongen 2. Oktober fejrede paa Frederiksborg, deriblandt Klavs Glambecks med hans Broder Folmers Datter Birte⁵⁾. Fru *Margrete Ulfstand* synes endnu paa denne Tid at have været i Live, men døde vistnok ikke ret længe derefter, i ethvert Tilfælde inden 14. Juni 1582. 23. Septbr. 1576 fejrede han derpaa i Malmø sin egen Datter *Birgittes* Bryllup med *Mogens Juel* til

¹⁾ Adelsbreve Fasc. 53, Rigsarkivet.

²⁾ Det originale Brev i Adelsbr. Fasc. 53; jævnf. Tegn. o. a. L. 1568, p. 78 ff.

³⁾ Tegn. p. 123.

⁴⁾ Rigsark., Färs Herred, Nr. 3, Perg.

⁵⁾ Adelsbreve Fasc. 53 (Rosenkrantz); jævnf. Sjæll. Tegn. 1575, p. 75.

Pallesbjerg og Strandet, og til denne udlagdes ved Skiftet efter Fru Margrete Ulfstand *Assertorp* Hovedgaard i Skaane, som Børge Ulfstand i sin Tid havde erhvervet sig, og som i Aaret 1577 var bleven tildømt Erik Rosenkrantz. Dette fremgaar af en Dom af 1587, da Mogens Juel tog Laas paa Ejendommen, og ved samme Lejlighed kan det ses, at Mogens Juel paa denne Tid har været i Besiddelse af *Glimminge*¹⁾. Ogsaa til Kristian IV's Daab 2. Juni 1577 blev Erik Rosenkrantz indbudt med „sin Hustru“ og hendes Jomfruer og tillige bedt til Fadder²⁾. I Aarene 1577 og 1578 foretog Erik Rosenkrantz ogsaa nogle Magelæg med skaansk Gods, navnlig til Assertorp, og i Aaret 1578 udgav Hans Mogensen, tidligere Professor ved Universitetet, nu Præst til Lyngby i Bara Herred i Skaane, paa Opfordring af Erik Rosenkrantz nogle oversatte Smaaskrifter af Luther³⁾. Endnu 14. Juni 1582 stævnedes *Erik Rosenkrantz* til Langtind selv Brødrene Tyge og Glob Krabbe samt deres Søkende for nogen Rettighed, de tilholdt dem til Rosenkrantzernes gamle Gaard *Bjørnholm* i Jylland, der efter den ugifte *Kristoffer Nielsen Rosenkrantz*es Død var bleven delt mellem mange Arvinger. Erik Rosenkrantz beraabte sig paa et Brev, hans *afgangne Hustrus* Moder, Fru Magdalene Krabbe, i Aaret 1567 havde givet ham paa ikke at skulle afhænde noget af sit Gods uden hans Vilje, hvorimod hendes ovennævnte Brodersønner, Hr. Erik Krabbes Børn, beraabte sig paa et i Aaret 1570 udstedt Brev af samme Fru Magdalene, hvem Gaarden var tilfalden efter hendes Broder Niels. I Aaret 1582 blev der ikke fældet nogen endelig Dom; Sagen afgjordes først i Aaret 1586, da Kongen d. 2. Juni forligte Sagen saaledes mellem *Mogens Juel* til Strandet paa hans Hustrus Vegne og dennes Brødre *Axel Rosenkrantz* til *Glimminge* og *Børge Rosenkrantz* til *Ørup* paa den ene og Krabberne paa den anden Side, „at alt det Gods, som Hr. Erik Krabbes Børn undt, skødet og opladt er af fornævnte Fru Magdalene Krabbe, skal

¹⁾ Ejler Brokkenhus i Fynske Saml. VI, 327; Rosenvinge, Gl. Domme IV, 102 ff.

²⁾ Adelsbreve Fasc. 53; jævnf. Sjæll. Tegn. 1577, p. 266 ff.

³⁾ Rørdam, Universitetets Hist. II, 504.

herefter med al Rettighed angerløst være og blive hos fornævnte Hr. Erik Krabbes Børn og Arvinger efter hendes Gavebrevs Lydelse¹⁾.

Erik Rosenkrantz havde saaledes afstaaet alle sine skaanske Besiddelser til sine Børn, og i Grunden havde han aldrig selv haft dem i Eje, i al Fald kun i kort Tid, ligesom han heller aldrig i de mange Breve, hvori han forekommer, benævnes efter dem, men altid efter Langtind. Han havde nemlig maattet udlægge Mødrenearven til Børnene, fordi han imidlertid i sin høje Alder selv havde indgaaet et nyt Ægteskab, nemlig med *Maren Juel*, Datter af Iver Juel til Stubbergaard († 1556) og Fru Mette Munk, i ethvert Tilfælde inden 1586, da han paa Mønstringssedlen for dette Aar foruden til Langtind ogsaa opføres som Ejer af *Rybjerg* i Velling Sogn, Hind Herred, Ribe Stift, en Gaard, der tidligere havde tilhørt Ribe Bispedømme, men som 1543 var overdragen til Iver Juel²⁾. I samme Sogn ligger Vennergaard, som da tilhørte Thomas Fasti; 24. November 1586 udstedtes derfor et Brev til begge disse Mænd om at antage Jens Rejsener til deres Sognepræst i Velling Sogn³⁾. I Aaret 1589 forlenedes Erik Rosenkrantz efter sin Svigermoder Mette Munk med *Kjærsgaard* i Bølling Herred⁴⁾. I disse Aar blev han desuden forlenet med en Del Tiender i disse Egne, saaledes 1586 med Kongetienderne af Sal Sogn i Ginding Herred, af Lem og „Kjeren“ (Skjern?) Sogn i Bølling Herred. Ligeledes var han forlenet med Korntienden af Haderup Sogn i Ginding Herred⁵⁾.

Erik Rosenkrantz døde i Marts 1591 og blev altsaa 75 Aar gammel. Han blev d. 21. Marts begravet i sin Sognekirke Ejsing ved Langtind⁶⁾. Allerede under d. 11. Marts havde hans Efter-

¹⁾ Herredagsdombog 1582 ff., fol. 11; 1586 ff., fol. 26, jævnf. Familien Rosenkrantz's Hist II, 281. Atter 1598 førtes Proces herom (Secher, Rettertingsdomme 1595—1604, S. 170 ff.) med samme Resultat.

²⁾ Rigsark. Dsk. Saml. 395, 20 ff. Trap, Beskrivelse af Danmark VI, 388.

³⁾ Jydske Tegn. 1586, p. 110. 1589 en Proces mellem Erik Rosenkr. og Thomas Fasti, Herredagsdombogen fol. 134.

⁴⁾ Erslev, Lensmænd, S. 139.

⁵⁾ Jydske Regist. 1586, p. 159; 1587, p. 303.

⁶⁾ Ejl. Brokk., Fynske Saml. VI, 387.

leverske, Fru *Maren Juel*, faaet Brev paa at beholde *Kjærsgaard* kvit og frit et Aar, hvilket 1592 forandredes til 5 Aar; ligeledes fik hun Brev paa Tienderne af Ejsing og Haderup Sogne¹⁾ og i det hele paa de Sognetiender, hendes Mand havde haft. I Aaret 1598 har hun ladet sit og Erik Rosenkrantzes Navne opsætte paa Ejsing Kirkes Altertavle, som hun vel saaledes har bekostet, og i Aaret 1602 paa et Par Kirkestole i Velling Kirke ved Rybjerg. Hun ligger begravet i Sevel Kirke ved Stubbergaard, hvor der findes en Ligsten med en Kvindefigur og Indskrift, hvorpaa hun kaldes: Fru Maren „Jul“ til Rybjerg, salig Erik Rosenkrantzes Efterleverske. Aarstallet mangler²⁾.

I sit Ægteskab med *Margrete Ulfstand* havde Erik Rosenkrantz foruden en Datter **Inger**, der skal være død ugift, de tidligere nævnte tre Børn³⁾, nemlig:

- 1) **Axel Eriksen Rosenkrantz** til *Glimminge*, f. 1552, † 1630, gift 26. Juli 1584 i Ystad med Jfr. *Mette Grubbe*, hvorpaa han omtrent paa denne Tid synes at have overtaget Glimminge. Han forekommer hyppig ved Hoffester og lignende Lejligheder i Frederik II's sidste Aar og under Kristian IV's Mindreaarighed og synes tidlig at have indtaget en anset Stilling; men da han levede langt ind i det følgende Aarhundrede og desuden blev Stamfader til en rig og anset Slægt, hører en nærmere Skildring af ham ikke herhen.
- 2) **Børge Eriksen Rosenkrantz** til *Ørup*, gift 9. Aug. 1584 (altsaa faa Dage efter Broderen) i Viborg med *Margrete Juel*, Datter af Landsdommer Palle Juel til Strandet og Pallesbjerg og Anne Lykke og Søster til hans nedenfor nævnte Svoger

¹⁾ Jydske Reg. 1591, p. 185; 212, 230; 1592, p. 260—61; 320. Jævnf. Erslev, Lensmænd, S. 139.

²⁾ Hofmans Foundationer IV, 627; Dansk Atlas V, 840. Abildgaards Tegn., Oldn. Museums Arkiv.

³⁾ Muligvis har han dog haft flere Sønner end de to paa Stamtavlerne opførte; thi i Aaret 1571 skrev han fra Ørup til Birgitte Gjø, at han gjerne vilde have „en af sine smaa Dreng“ i Herlufsholm Skole. Da *Axel* den Gang var o. 19 Aar gl., kan der næppe tænkes paa ham, og han synes da paa den Tid at maatte have haft flere smaa Sønner end *Børge* alene. I Brevet sender Fru *Margrete* Hilsen til Birgitte Gjø, saa hun altsaa har levet endnu den Gang (Klevenf. Dok. Beskr.).

Mogens Juel, hvorpaa han omtrent samtidig overtog Ørup og blev Stamfader til en rig og anset endnu levende Slægt, der lige ned til vore Dage har været i Besiddelse af Ørup. Ligesom Broderen forbigaas han derfor her.

- 3) **Birgitte Eriksdatter Rosenkrantz**, der som ovenfor omtalt 23. September 1576 ægtede *Mogens Juel* til Pallebjerg og Strandet, Søn af ovennævnte Landsdommer Palle Juel og Fru Anne Lykke, født 15. Januar 1548 paa Udstrup, som havde tilhørt hans Farfader, Mogens Juel til Udstrup; da han blev saa stor, at han kunde læse noget i Bogen, hedder det om ham i Biskop Niels Lavridsen Arctanders Ligprædiken, blev han sat til en Dannemand, som boede ved Pallebjerg, ved Navn Hr. Peder i Husby. 11 Aar gammel sendtes han derpaa til Viborg Skole og kom i Huset hos Skolemesteren (Rektoren) Hr. Oluf Nielsen, i hvis Hus den Gang mange Adelsbørn bleve optugtede. Efter derpaa at have tilbragt nogle Aar hos sin Morbroder, Erik Lykke til Skovgaard, kom han i Tjeneste hos Pfalzgreve Johan Casimir, der efter 4 Aars Forløb gjorde ham „væragtig“, deltog derpaa i 4 Aar i den nederlandske Krig og senere i Kampe i Ungarn mod Tyrkerne, tjente en Tidlang Frederik II's Svoger, Kurfyrst August af Sachsen, hos hvem han var i Aaret 1567, hvorpaa han begav sig hjem og deltog i Syvaarskrigen i Tjeneste hos Kansler Johan Fris til Hesselager. Efter Krigens Ende tjente han paa 6te Aar i Frederik II's Gaard, indtil han 1576 giftede sig med *Birgitte Rosenkrantz*. Hvorledes han i Begyndelsen havde Glimminge og senere fik Assertorp i Besiddelse, er tidligere omtalt. Mogens Juel til *Pallebjerg* forekommer oftere ved officielle Lejligheder. 1580 deltog han saaledes i Lenshyldingerne i Odense; 1583 var han tilsagt til at ledsage Frederik II udenlands, hvilket dog atter opgaves; 1587 ledsagede han Kongen til Hamborg med 4 Heste; desuden havde han efter Faderens Død Holstebro Kongsgaard i Pant indtil 1598. I Aaret 1588 overværede han Frederik II's Begravelse i Roskilde Domkirke; til de forskjellige større Bryllupsfester ved Hove indbødes

han i disse Aar sammen med sin Frue; ligeledes var Mogens: Juel „til *Strandet*“ tilstede ved Kristian IV's Kroning 1596¹⁾. I Aaret 1597 beskikkedes han derpaa til *Landsdommer* i *Nørrejylland* og aflagde Eden til Kongen d. 9. Maj. Han forekommer dels som Landsdommer, dels som Godsejerhyppig i Tidens Retsakter. Foruden Pallesbjerg (Staby S., Ulvborg H.) og *Strandet* i Jylland og Assertorp i Skaane kom han ogsaa i Besiddelse af *Ryomgaard* i Marie Magdalene Sogn (Sønder Hald Herred, Kalø Amt), i hvis Kirke hans og Hustrus Navne og Vaaben med Aarstallet 1593 findes paa Alteret, til Minde om, at han lod denne gamle Kirke reparere og forskjønne²⁾. Hvorledes han er kommen i Besiddelse af denne Gaard, vides ikke; dog kaldes den i en Dom af 1608 Fru *Birgitte Rosenkrantz*s „ eget Arvegods“, saa han synes at have faaet den med hende. Omtrent Aar 1603 kom han desuden i Besiddelse af *Søgaard* (Nors S., Hillerslev Herred), hvor han lod sig indføre som Kautionist for den daværende Ejer, Niels Stygge, før et stort Laan. Gaarden tildømtes ham 1604 ved det kgl. Retterting³⁾. — Som Landsdommer i *Nørrejylland* var han forlenet med *Asmild Kloster* ved Viborg, hvor han i disse Aar sædvanlig opholdt sig. Helligtrekongers Aften 1605 var han saa uheldig at vælte, hvorved han „ slog sit Ben sønder“, og siden da vandt han ikke sin Førlighed igjen. Den 30. April s. A. havde han sin Svoger Børge Rosenkrantz og dennes Hustru, hans egen Søster Margrete Juel, til Gjæst paa *Asmild Kloster* tillige med flere Slægtninge og Venner. Under Maaltidet, som „ var krydret med mange smukke Ord og Tale“, paakom ham en Besvimelse, og samme Eftermiddag Kl. 4. døde han, 57 Aar gl. Den 14. Maj fandt Bisættelsen Sted i Viborg Domkirke, hvor Superintendenten, Niels Lavridsen Arctander, holdt Ligprædikenen. Han havde med Fru Birgitte-

¹⁾ Tegn. og Reg. *passim*.

²⁾ Hofmans Fund. III, 164. Dansk Atlas IV, 287..

³⁾ Secher, Rettertingsdomme 1595—1604, S. 570.

Rosenkrantz tre Sønner, hvoraf den ene (Palle) døde ung, medens to, *Børge* og *Palle*, overlevede ham. — Ligger formodentlig i Staby Kirke ved Pallesbjerg, hvor hans Navn med Aarstal 1597 findes paa Altertavlen¹⁾.

Mogens Juels Formuesomstændigheder vare ved hans Død ikke de bedste. *Ryomgaard*, som Fru *Birgitte Rosenkrantz* havde tilskjødet sin Broder *Børge* og denne derpaa solgt til Axelt Galt, var allerede i Mogens Juels Tid pantsat for en stor Sum, hvorfor Salgets Lovlighed senere omstredes, men dog tilsidst ved en Rettertingsdom af 1608 godkjendtes. Fru *Birgitte* stævnedes uafbrudt af Mandens Kreditorer eller Kautionister; en Del Gods gik saaledes efterhaanden tabt, i Aaret 1610 endogsaa *Pallesbjerg* selv (der vurderedes til 4000 Daler), da det ved en kgl. Rettertingsdom tilkjendtes *Hans Lykke* til Krabbesholm med flere som Kreditorer, uagtet Fru *Birgitte* ynkelig bad for sig og sine Børn og androg paa, at Dommen ikke maatte fældes, før Sønnen *Børge*, som nu var sin egen Værge, ogsaa blev stævnet. Da hun ikke forekommer i Dombøgerne i de nærmest følgende Aar, er hun vel død omtrent paa denne Tid, — eller der har ikke været mere at faa!²⁾

D.

Folmer Axelsen Rosenkrantz til Stensballe (1523—86) og hans Børn.

Folmer Rosenkrantz til *Stensballe*, den yngste og mest ansete af *Axel Nielsen Rosenkrantzes* og Fru *Berete Knobs* efterlevende Sønner, var født den 29. Marts 1523, altsaa et Par Dage efter, at Frederik I var bleven hyldet af Jyderne paa Viborg Ting, og medens Kristiern II endnu var i Landet. Han forekommer allerede i en Alder af 21 Aar, da han 16. Maj 1544 paa Langtind medbeseglede et Brev, hvorved hans Fader, Axelt Rosenkrantz til Langtind, overlod sin Morbrodersøn, Knud Pedersen

¹⁾ Hofman, Fund. IV, 627; Dansk Atlas V, 834.

²⁾ Sechers Rettertingsdomme passim.

Gyldenstjerne til Tim, noget Gods i Vendsyssel og ved Aalborg til arvelig Eje¹⁾. I Aaret 1545 optræder han blandt Arvingerne efter Fru Johanne af Vindum med Fordring paa en Del (Gods, som i sin Tid havde tilhørt Hr. Henning Podebusk²⁾. I Aaret 1546 kaldes han allerede „til *Langtind*“ og optræder i de følgende Aar dels selvstændigt, dels paa Faderens Vegne i Sager angaaende denne Gaard. Saaledes stævnedes han 1546 af Landsdommer Jens Thommesen (Sehested), Domprovst Iver Juel i Ribe og Niels Lange til Kjærgaard, fordi han selv krævede Sandemænd op mellem Langtind og Aale Marker og gjorde dem stor „Møde“ imod deres gamle Lavhævd, ligesom han ogsaa paa denne Tid selv af Kongen beskikkedes til at granske over noget Bøndergods i Salling³⁾. I Aares 1547 indvarslede „velbyrdig Svend Folmer Rosenkrands“ paa Ginding Herredsting paa sin Faders Vegne *Rydhave* Hovedgaard med sin Jord og Ejendom som sin Faders rette Ejendom⁴⁾.

Efter Faderens Død d. 4. Febr. 1551 overtog *Folmer Rosenkrantz* som sin Del af Arven *Stensballegaard* og holdt derpaa 17. Juli 1552 Bryllup paa *Stensballegaard* med sit Næstsøskendebarn *Margrete Gyldenstjerne*, Datter af den tidligere nævnte, i Aaret 1551 afdøde Rigsraad Knud Pedersen Gyldenstjerne til Tim og Fru Sidsel Ulfstand til Lyngbygaard i Skaane, Søster til Erik Axelsen Rosenkrantzes tidligere omtalte Svigerfader, Børge Ulfstand til Glimminge. I Aaret 1555 holdtes et foreløbigt Tokkeskifte mellem Knud Gyldenstjernes Børn, Sønnerne *Peder*, *Hildebrand* og *Axel* og Døtrene *Regitze* (g. 1553 med Mikkel Sehested, Lensmand paa Gavnø), *Margrete* (g. med Folmer Rosenkrantz), *Karen* (g. med Hans Lavridsen Baden, Lensmand paa Ramløse) og den endnu ugifte Jfr. *Lisbeth*, hvorved Hovedgaarden Tim tilfaldt Brødrene, medens Svogrene tilfredsstilledes med andet Jordegods eller med Penge. Ved et Brev, dateret

¹⁾ Rigsark., Hornum H., Nr. 20, Perg.

²⁾ Dansk Mag., 4. R. I, 93. Om Sagen jævnfør Jydske Saml. VI, 237 ff.

³⁾ Dansk Mag., 4. R. I, 158; 161; 166; 202. En lignende Sag 1549, smstds. IV, 87.

⁴⁾ Rigsark., Rydhave, Nr. 2, Perg.

„Stalø“ d. 23. Nov. s. A., gav Folmer Rosenkrantz derpaa paa egne og Medarvingers Vegne Fogeden paa Tim Kvittering for rigtig Afregning over Indtægterne af Tim fra Mikkels Dag 1554 til samme Dag 1555¹⁾. Ved „Stalø“ maa forstaas *Stadilo*, en Ø i Stadil Fjord, Hind Herred, der i en Fortegnelse over „Slotte, Klostre og Herregaarde i Ribe Stift og hvem den nu denne Dag haver“, affattet 2. April 1583, opføres som Folmer Rosenkrantzes. Mulig har han faaet Godset med sin Hustru og selv opført en Hovedgaard paa Øen, hvortil hans Arvinger endnu opføres paa en Mønstringsliste fra 1587²⁾. Den 11. Nov. 1555 havde han overværet Delingen af Rydhave og Langtind Skove mellem hans Brødre Niels og Erik. Dette er imidlertid tidligere omtalt, ligeledes, hvorledes Folmer Rosenkrantz senere maatte stævne sin egen Broder Niels, fordi denne ikke havde fuldgjort Skiftet efter Faderen.

Imidlertid havde Frederik II d. 1. Januar 1559 bestaget Tronen. Den livsglade Konge, der elskede Vin og Jagt, synes at have sat megen Pris paa Folmer Rosenkrantz. Kongen samlede Gods i de skovrige Egne mellem Skanderborg, Horsens, Silkeborg og det gamle Øm eller Em Kloster, som han omdannede til en Kongsgaard ved Navn Emborg, og ved saadanne Lejligheder benyttede han oftere Folmer Rosenkrantz tillige med andre Adelsmænd til at besigtige Magelæg og til lignende Hverv. Glade Jagtfester holdtes ogsaa paa Emborg, hvortil den Kreds af adelige Mænd og Fruer, som Kongen satte Pris paa, indbødes, oftere til længere Ophold, og hertil hørte ogsaa Folmer Rosenkrantz og hans Frue³⁾. Under et saadant Ophold paa Em Kloster i April 1560 blev der indgaaet et Mageskifte mellem Kongen og Folmer Rosenkrantz, ifølge hvilket denne og hans Arvinger „mue og skulle have, nyde, bruge og beholde for evig Ejendom til Magelæg al vor og Kronens Rente (∴ Indkomst) og Rettighed udi en af vor og Kronens *jordegne Bøndergaarde* udi

¹⁾ Adelsbr., Fasc. 25, Gyldenstjerne.

²⁾ Adelsbr., Fasc. 53, Rosenkrantz. — Rigsark., Danske Saml., Nr. 395.

³⁾ f. Ex. ved Mortensdags Tide 1560, Kancelliets Brevbøger ved Bricka S. 457.

Vor Herred i *Vær* liggende, som Mads Klemendsen ibor, som er aarlig Landgilde $\frac{1}{2}$ Td. Smør (o. s. v.)⁴⁾. I *Vær* Sogn og By ligger Stensballegaard og ligeledes *Værholm*, der 1485 var en almindelig Bondegaard, som tidligere havde tilhørt Kronen, men da ved Magelæg var kommen til Stensballegaard, og hvoraf der senere oprettedes en Hovedgaard for Folmer Rosenkrantz's Datter Birgitte og hendes Mand, Klavs Glambek til Rask. Det har altsaa været af Vigtighed for Folmer Rosenkrantz at samle Gods i *Vær* Sogn; men hvem der ikke vilde finde sig i at miste deres frie Ejendomsret, det var Bonden Mads Klemendsen og hans Hustru, der drabelig kæmpede for deres Ret. Mads Klemendsen og Hustru erklærede, at de vilde give og gjøre Folmer Rosenkrantz den tilbørlige og sædvanlige Afgift og Gjering, som de og før dem hendes Forældre (o: Forfædre) havde ydet og gjort til Aakjær Slot, og vilde tilsige ham deres Tro og hørsomme Tjeneste, som det burde sig efter Kongebrevets Lydelse, dog paa saadant Vilkaar, at de maatte nyde deres Frielse ubeskaaren, som deres Forældre tilforn havde haft; men derimod vilde Mads Klemendsen *ikke paa Vor Ting række Folmer Rosenkrantz sin Haand* og saaledes tilsige ham sin tro Tjeneste. Folmer Rosenkrantz stævnedes da Bonden for det kongelige Retterting, hvor der 6. December 1560 afsagdes den Dom, „at Mads Klemendsen bør tilsige Folmer Rosenkrantz sin tro Tjeneste og være ham en tro, hørsom og lydige Tjener efter vort Mage-skiftebrevs Lydelse og give ham slig Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tyngge, som han til vort og Kronens Slot Aakjær gjorde og gav, før end han blev Folmer Rosenkrantz tilskiftet“. Dette synes jo egentlig ikke at være andet, end hvad Bonden havde tilbudt; men det er aabenbart om Fortolkningen af „den tro Tjenestes“ Omfang, at Striden drejer sig, da Bonden har været bange for at miste sin fri Eje- og Arveret til Gaarden, og dette Spørgsmaal afgjorde Dommen egentlig ikke, men tillod Folmer

⁴⁾ Rigsark., Mageskifter Nr. 130; jævnfør Kancelliets Brevbøger ved Bricka, 1560, S. 387. Kolderup-Rosenvinge, Gl. Domme, I, 283. Danske Herregaarde, III, Stensballegaard.

Rosenkrantz fremdeles Sagens videre „Forfølgning med vore Breve over fornævnte Mads Klemendsen efter vor og Rigens Ret“, ɔ: at han skulde have Ret til at tvinge Bonden til at aflægge Tjenestetilsagnet. Sagens videre Gang kjendes ikke; dog synes Kronen i Aaret 1595 atter at have indløst Gaarden af Folmer Rosenkrantz's Datter, Fru Birgitte til Værholm, Klavs Glambeks Enke, hvilket senere vil blive omtalt; men denne Sag er et af de mange Exempler, som Rosenkrantz'ernes Familiehistorie indeholder paa, hvor farligt det kunde blive for den jordegne Bonde, naar Mageskiftebrevene overdrog Kronens Herlighedsret til en adelig Jorddrot.

I Aaret 1563, da *Syvaarskrigen* nærmede sig, var Folmer Rosenkrantz blandt de Mænd, der beskikkedes til *Proviantmestre* for Aarhus Stift. Samme Aar fik han 18 „Kirkegaarde“ (ɔ: Bøndergaarde, der laa til Kirkerne) i Pant for 500 Daler (ɔ: 2000 Kroner), en for de Tider anselig Sum, som han formodentlig har forstrakt Kongen med, og 22. Januar 1564 fik han derpaa *Aarhusgaard* med Dronningborg (Randers) og Aakjær Len paa Regnskab og med Genant (ɔ: med en vis Sum til sit og sine Mænds Underhold) og blev derved tillige *Stiftslensmand i Aarhus Stift*, en Stilling, som han beholdt til 1572¹⁾. Hvorvidt han i denne Stilling har deltaget i Felttoget 1564, er uvist; men 7. Januar 1565 fik han tillige med flere Lensmænd (deriblandt Jørgen Rosenkrantz) Meddelelse om, at de ikke skulde med paa det forestaaende Tog til Sverig. Der var ogsaa nok at gjøre under Krigen for en Stiftslensmand og Proviantmester med Hensyn til Hærens Forsyning med Proviant, Udskrivning af Baadsmænd og lignende Hverv. Det var netop i dette Aar, at Krigsførelsen i Begyndelsen var saa overordentlig uheldig, og Proviantmestrene havde stadig Nød med at forsyne Hæren med Levnedsmidler. Dertil kom, at alle Lensmændene i Jylland vare borte, undtagen netop Folmer Rosenkrantz; det siger i al Fald

¹⁾ Erslev, Lensmænd, S. 129; 44. For øvrigt Reg. og Tegn. *passim*. — 1565 fik han for sig og Arvinger en Stykke Jord i *Aarhus* (Hüberts, Aktstykker til Aarhus Hist. I, 181). En „*Folmers Gyde*“, hvor adskilligt løst Pak boede, omtales senere (II, 32).

Holger Rosenkrantz i et Brev af 8. Juli¹⁾. For øvrigt var Folmer Rosenkrantz ligesom sin Broder Niels en af de 20 Adelsmænd, der maatte gaa i Kavtion for Kongen til Ritmester Josva v. Qvalen og dennes Ryttere for 45,000 Daler og derfor fik Underpant i Malinøhus²⁾. I det følgende Aar maatte Folmer Rosenkrantz møde i Odense (5. Juli 1566) for at ledsage Kongen ind i Hertugdømmerne med de fleste Svende og Heste, han kunde overkomme; men ogsaa i dette og de følgende Aar udstedtes en Mængde Breve om Fetalje, om Udskrivning af Skibsfolk, der tilmed udebleve i rette Tid og derfor skulde straffes, om Pengehjælp af Adelen; Folmer Rosenkrantz maatte saaledes selv i Aaret 1568 ud med 1000 Daler (3: 1000 Td. Rugs Værdi) og fik ovenikjøbet en Del Jordegods i Pant for 2253 Daler³⁾. Til sidst fik Folmer Rosenkrantz i Krigens sidste Aar (24. Maj 1570) et skarpt Brev, fordi han endnu ikke havde sendt Brød og Korn til Elfsborg, — det var Lønnen for Anstrengelserne.

Fra 1. Maj 1572 forlenedes Aarhus Len til en anden. Folmer Rosenkrantz havde fra nu af ingen større Forleninger og forekommer derfor i den følgende Tid sjældnere ved offentlige Forhandlinger. Dog indbødes han oftere tillige med sin Frue til Bryllupper og lignende Festligheder, som Kongen gjorde. En saadan Bryllupsfærd kunde for øvrigt være kostbar nok. Da Folmer Rosenkrantz saaledes indbødes til Grev Gynter af Barbys, Kristoffer Paxes og Anders Bings Bryllupper i Kjøbenhavn d. 22. Juli 1572, skulde hver af de indbudne, hvoriblandt en Mængde af Rosenkrantzernes Familiekrede, allerede møde d. 6. Juli i Kjøbenhavn og medbringe en sort Fløjls „Paltzrok“ at ride i, naar de fulgte Kongen for at modtage hans Farbrødre og Broder, endvidere sex smukke Rideheste, til Dels udstyrede med Fløjlstøj, en Smaadreng og fire Karle, der skulde være iførte sorte Kjoler

¹⁾ Rigsarkivet, Danske Kong. Hist. Fasc. 53. Jævnf. Rørdam, Hist. Kildeskrifter, 2. R. I, 722.

²⁾ Tegn. 1565, p. 321; 374. Jævnf. Levnedbeskrivelserne af Peder Bille og Peder Oxe i Hist. Tidsskrift, 5. R. V, hvor disse for Kongen saa uheldige Forhold ere nærmere omtalte.

³⁾ Erslev, Lensmænd, S. 123.

med Folder, „som nu Vis er“, og hvide og fiolbrune Hoser¹⁾. Fire Karle udgjorde netop ogsaa den Rostjeneste, Folmer Rosenkrantz nu, da han ingen Forleninger havde, stillede af sit Arvegods²⁾. 23. Januar 1575 var Folmer Rosenkrantz med sin Frue ogsaa blandt de Indbudne, som overværede Dronningens Kirkegang og „den unge Frøkens“ Daab paa Skanderborg Slot, den senere som Jakob I's Hustru bekendte Anna. 2. Oktober s. A. fejrede Kongen ligeledes Folmer Rosenkrantzes egen Datter *Birgittes* Bryllup paa Frederiksborg med Klavs Glambek. — Vigtigst var dog det Hverv, der 30. Januar 1577 overdroges Fru *Margrete Folmer Rosenkrantzes* tillige med Fru Hilleborg Bille Ejler Krafses og Fru Anne Holck Verner Parsbergs, nemlig at give Møde paa Frederiksborg Slot Søndag næst før Midfaste og være hos Dronning Sofie under hendes forventede Nedkomst. Den 12. April fødtes derpaa den længselsfuldt ventede Kongesøn, Kristian IV. At Folmer Rosenkrantz og Fru Margrete under disse Forhold ogsaa deltog i de store Daabshøjtideligheder i Kjøbenhavn d. 2. Juni, er en Selvfølge³⁾. De nævnte tre Fruer maa for øvrigt have udført deres Hverv til Kongens og Dronningens Tilfredshed; thi i Aaret 1580 stævnedes de i samme Anledning til Koldinghus; 8. April fødtes derpaa Frøken Augusta, senere gift med Hertug Johan Adolf af Holsten-Gottorp⁴⁾. Det blev sidste Gang, at Fru Margrete Gyldenstjerne kom til at udføre dette Hverv; thi vel fik Dronningen atter d. 5. August 1581 en ny „ung Frøken“; men Fru *Margrete Gyldenstjerne* var død kort før, nemlig 11. Juli 1581, og blev begravet i Vær Kirke ved Stensballegaard, hvor *Folmer Rosenkrantz* derpaa endnu i levende Live lod opsætte et kostbart, endnu bevaret Mindesmærke med Billeder baade af sig selv og hende⁵⁾.

Folmer Rosenkrantz overlevede kun sin Hustru i hened

¹⁾ Sjæll. Tegn. 1572, p. 23.

²⁾ Mønstringsseddel 1574, Rigsarkivet, Danske Saml. 395, 4.

³⁾ Sjæll. Tegn. 1577, p. 243; 266 ff.; jævnf. Erasmus Lætus, Rørdams Hist. Kildeskrift. II, 620.

⁴⁾ Sjæll. Tegn. 1580, p. 323.

⁵⁾ Marmora Dan. II, 181, Dansk Atlas IV, 203. Abildgaards Tegn., Oldn. Musæums Arkiv.

5 Aar; han synes i sin Alderdom at have holdt sig i Ro paa Stensballegaard, mest beskjæftiget med Byggeforetagender, idet han ifølge en Indskrift, som endnu findes paa Stensballegaards nuværende, ellers langt senere opførte Bygning, i Aaret 1582 lod „det sidste Hus bygge paa denne Gaard“¹⁾, eller med Mage-skifter med Kongen²⁾. — I Aaret 1582 havde han den Sorg, at hans ældste Søn, **Axel Rosenkrantz Følmersøn**, d. 8. August døde i Frankfurt. Til Gjengjæld havde han den Glæde at se sin Datter *Lisbeth* den 21. Februar 1585 blive gift med *Anders Thott* paa Kjøbenhavns Slot, hvor Kongen gjorde deres Bryllup. — Selv døde han i *April 1586* og blev saaledes 63 Aar gammel. Søndag den 24. *April* blev han begravet i Vær Kirke ved Siden af sin Hustru og to smaa, tidligere døde Sønner, der ifølge Gravskriften begge havde Navnet **Knud**³⁾. Han hørte til de Adelsmænd, der stode Anders Sørensen Vedel nær; denne omtaler selv „de mange Velgjerninger“, han havde bevist ham. — Følgende fem Børn overlevede ham, der her opføres i den Orden, hvori de almindelig anføres:

- 1) **Birgitte Rosenkrantz Følmersdatter** til *Værholm*, født paa Stensballegaard d. 5. April 1554 og 2. Oktober 1575 gift med **Klavs Glambek** til *Starup*, senere til *Rask*, *Værholm* og *Bjerre*. Klavs Glambek var Søn af *Niels Glambek* til Starup (Brusk Herred ved Kolding) og Fru *Maren* af Familien *Gjødese*. Han fødtes i Aaret 1537 paa *Svensholm*, tidligere en Bispegaard i Staby Sogn, Ulfborg Herred, som Faderen da havde i Forlening. I sit syvende Aar blev han sat i Skole, men Bogen var ikke hans Lyst, hvorfor han sendtes til Kristian Munk til *Tobberup* for at lære

¹⁾ Hofmans Fundationer II, 317.

²⁾ Jydske Reg. 1580, p. 170; 194; 196; Tegn. p. 189. — Bruuns Danske Saml. III, 331.

³⁾ Ejler Brokkenhus, Fynske Saml. VI, 354. Marmora Dan. II, 181. — Disse to Sønner af Navnet Knud, der paa Stamtavlerne opføres mellem *Axel* († 1582) og *Birgitte*, maa være døde før 15. Decbr. 1571; thi da testamenterede Sidsel Bryske, Eskild Gøjes Efterleverske, sin Morbroderdatter *Margrete Folmer Rosenkrantzes* og deres 6 Børn (3: Axel og de 5 efterlevende?) hver en Rosenobel (Dansk Mag. 4. R. IV, 293 ff.).

„Hoftjeneste“. Med denne deltog han, 11 Aar gammel, i Aaret 1548 i det store Brudetog, hvormed Kristian III's Datter Anna ledsagedes til Bryllup i Torgau med Hertug, senere Kurfyrst August af Sachsen. Den højt ansete *Holger Rosenkrantz* til Boller havde imidlertid fattet Godhed for Drengen og tog ham kort efter i sin Tjeneste. Da Ditmarskertoget forestod 1559, gjorde Hr. Holger ham „vær-agtig“ og tog ham med paa Toget. Den 22aarige unge Mand udmærkede sig i høj Grad i Kampene ved sit Mod, saa at endog to Heste bleve skudte under ham. Han kom derved ogsaa i Kong Frederik II's Gunst; men Hr. Holger vilde ikke slippe ham, og i hened 23 Aar stod han i hans Tjeneste. „Denne vise og forstandige Herre“, siger Anders Sørensen Vedel i sin Ligprædiken over Klavs Glambek¹⁾, „lod hannem gjerne være i Raad med sig udi vigtige Sager, det som han ikke lod hver Mand vide af.“ I Aaret 1573 maatte Holger Rosenkrantz opgive sin Forlening *Skanderborg*, hvor Hoffet paa denne Tid havde opslaaet sin Bolig, og *Klavs Glambek* blev da hans Eftermand d. 27. Marts 1573 med 100 Daler i Løn og en Tiendedel af Lenets uvisse Indtægter. Han beholdt det lige til 1589, og det var i Mellemtiden blevet betydelig udvidet; 1579 lagdes saaledes *Aakjær* og *Huds* Herred hertil, 1580 ligeledes *Vor* Herred, 1581 *Nim* Birk. Fra 1576—80 var han ligeledes forlenet med *Bygholm* ved Horsens²⁾. Som Lensmand indtog han en betydelig Stilling og forekommer hyppig i mange forskjellige Hverv. Som saadan deltog han ogsaa 1580 i Lenshyldingerne i Odense. I Aaret 1582 maatte han indrette et Glasbrænderi i Ry Skov ved Himmelbjerget, hvorfra der ydedes meget betydelige Leveringer af Glas til Hoffets Brug³⁾. Ofte opholdt jo ogsaa Kongefamilien sig paa Slottet; 20. Nov. 1586 fik Klavs Glambek saaledes Ordre

¹⁾ *Bricka og Gjellerup*, Den danske Adel, S. 278 ff.

²⁾ *Bidrag til Fam. Rosenkrantzes Historie*, Hist. Tidsskrift, 5. R. VI, 55.

³⁾ *Jydske Saml.* VIII, 149 ff.; jfr. Hist. Tidsskrift, 5. R. I, 433 ff. — *Reg. og Tegn. passim.*

til at indrette bekvemme Kamre paa Skanderborg Slot til Kongens unge Sønner, *Kristian* og *Ulrik*¹⁾; Kristian IV var den Gang 9 Aar gammel. 1588 deltog han i Frederik II's Begravelse i Roskilde. I Aaret 1589 var han blandt de Adelsmænd, der vare bestemte til at følge Kristian IV's Søster, Prinsesse Elisabeth, paa hendes Bryllupsrejse til Brunsvig; Rejsen blev dog flere Gange opsat, saa Klavs Glambek maaske næppe er kommen med²⁾. Thi i Maj 1589 havde han opgivet Skanderborg, hvorpaa han trak sig tilbage i Ro. Af alle sine Forleninger havde han kun *Nim Birk* tilbage³⁾. Vedel giver ham det Vidnesbyrd, at han forestod sin Forlening i mange Aar med stor Lov og Pris, som han fik baade af Kongelig Majestæt og menige Almue, som han havde at handle med. Nogle Ulemper med Hensyn til Regnskaber og Restancer af Lenet havde han dog endnu i Aarene 1590 og 1591, altsaa lige til sin Død, men skjød Skylden paa sin Skrivers Uefterrettelighed⁴⁾.

Med *Klavs Glambeks* private Forhold var der imidlertid foregaaet flere Forandringer. Efter Faderen arvede han *Starup*, en lille Gaard i Brusker Herred i Starup Sogn og By. Faderen skrives hertil endnu 1541, Klavs Glambek allerede 1562; Moderen, Fru Maren Gjødesen, levede endnu ved Sønnens Død 1591⁵⁾. Familiens Vaaben var et sort Ørne- laar i et blaat Felt; dette havde Klavs Glambek, uvist af hvad Grund, ladet indsætte i Raadmand Kristoffer Bangs Vindue i Odense. Herved følte Adelsmanden Henning Venstermand sig fornærmet; paa mødrene Side hørte han nemlig til Urnernes Familie, der ligeledes førte et Ørne- laar i Vaabnet. Han slog da Vinduet ud; men det var en stor Fornærmelse mod Klavs Glambek, der i Aaret 1573 stævnedes ham for Kongen og Rigsraadet i Kolding og hævdede, at de

¹⁾ Ny dansk Mag. IV, 166.

²⁾ Sjæll. Tegn. 1589, p. 202; 1590, p. 256.

³⁾ Erslev, Lensmænd, S. 39 ff.

⁴⁾ Jydske Tegn. 1590, p. 209; 1591, p. 215.

⁵⁾ Jydske Saml. VI, 3; Dsk. Mag. II, 24; Vedels Ligprædiken.

Glabekker i fire Led havde ført dette Vaaben. Henning Venstermand maatte da med 12 Riddermændsmænd i Kongens og Raadets Nærværelse med Knæfald bede Klavs Glambek om Forladelse, hvorpaa Sagen forligtes¹⁾. — 2. Oktober 1575 gjorde Kongen hans Bryllup paa Frederiksborg med *Birgitte Rosenkrantz Folmersdatter*, samtidig med to andre adelige Bryllupper²⁾. Ved Kristian IV's Fødsel var han ogsaa en af Fadderne og omtales hyppigere ved lignende Lejligheder. — 1 Aaret 1578 afhændede han ved Mageskifte *Starup Gaard* til Kongen tillige med endnu en Gaard, et Bol, 6 Gadehuse og en lille Mølle i Starup By og et Par andre Bøndergaarde; til Gjengjæld fik han foruden andet Gods 3 Gaarde i Hvirring Sogn i Nim Herred. Her laa nemlig *Rask Hovedgaard*, hvortil han benævnes i disse Mageskiftobreve³⁾ og som han netop i Aaret 1577 eller 1578 var kommen i Besiddelse af. Det siges sædvanlig, at han dannede Hovedgaarden. Dette er imidlertid ikke fuldt rigtigt; thi 16. Oktober 1577 har Anders Bing til Smidstrup paa Rask udstedt Livsbrev til sin Hustru, Anne Pedersdatter (Galt), og i Brevet nævnes blandt hans Arvinger Jørgen Splid til Møltrup og Fru *Barbara Splidsdatter til Rask*⁴⁾. Om Klavs Glambek er kommen i Besiddelse af Rask ved Arv eller Kjøb, vides næppe. Desuden ejede han *Bjerre Gaard* i Aale Sogn, Vrads Herred, og ved sit Ægteskab med Birgitte Folmersdatter var han kommen i Besiddelse af *Værholm*. Han roses ogsaa af Vedel som en god Husholder. At han ansaas for en holden Mand, fremgaar ogsaa deraf, at han baade i Aaret 1577 og i 1578 ved de Laan, Kongen optog hos Adelen, sættes til en Sum af 500 Daler⁵⁾.

¹⁾ Rosenvinge, Gl. danske Domme, III, 220.

²⁾ Ejler Brokkenhus, Fynske Saml. VI, 325; Sjæll. Tegn. 1575, p. 75. Vedels Ligprædiken.

³⁾ Rigsarkivet, Jerlev Herred Nr. 13; Nim Herred, Nr. 5. Jyske Saml. VI, 5 (her Beskrivelse af Starup Gaards Indretning og Bygning 1578).

⁴⁾ Rosenvinge, Gl. Domme, IV, 209.

⁵⁾ Sjæll. Reg. 1577 og 1578, p. 266 ff.; 398 (jævnf. Jakobsen, Skattevæsen, S. 219 ff.).

Klavs Glambek kom ikke til at leve ret længe i Ro paa Rask efter at have trukket sig tilbage fra sine offentlige Bestillinger. Da han d. 8. December 1590 vilde begive sig fra Rask til Værholm, løb Hestene løbsk, hvorved han fik et Stød i venstre Side, der efter et længere Sygeleje voldte hans Død d. 14. Januar 1591¹⁾ paa Rask; han blev kun 54 Aar gammel. 7. Marts blev han begravet i Hvirring Kirke, hvis Hvælving han selv skal have bygget af Stenene fra en i Borring By nedbrudt Kirke, hvorfor Sagnet lader hans højre Haand henvisne fra den Stund, han flyttede Sten fra Borring Kirke²⁾. Efter Fru Birgittes Opfordring holdt Vedel, der maaske allerede 1575 som Hofpræst havde viet dem, Ligprædiken over ham, hvori han giver en tiltalende Skildring af hans jævne, bramfri Personlighed. Karakteristisk nok for Tiden bad han paa sit Yderste Gud om Tilgivelse „for alle sine Synder og de mange unyttige Drik, som jeg haver været forarsaget til at drikke tilforn, da jeg lidet havde dem Behov“. En Gravsten med begges Billeder findes i Kirken; her staar ligeledes Billeder af to Børn, nemlig deres to yngste, før Faderen døde Døtre, *Margrete* og *Kirstine*, begge kun 5 Aar gl. De to ældste vare *Sofie Glambek*, født paa Skanderborg d. 21. Maj 1578, senere gift med Mogens Pax, og *Cecilie (Sidsel) Glambek*, f. 3. Juli 1579. Sønner efterlod han sig ikke.

Fru *Birgitte Rosenkrantz* overlevede sin Mand i mange Aar. Allerede 22. Februar 1591 fik hun Tienden af Hvirring og Kvorning Sogne i Fæste efter sin Mand, medens en Del andre Kirketiender, han havde haft, bortfæstedes til andre. Kvorning Sognetiende maatte hun dog 1593 atter afstaa. Et mærkeligt Brev fik hun fra Regeringsraadet d. 21. Juli 1595, at hun skulde indsende sin Erklæring om, med hvad

¹⁾ Saaledes paa Ligstenen (Abildgaards Tegn.). Ejl. Brokkenhus, Fynske Saml. VI, 386, 387, har d. 24. Januar, andre d. 25. Vedel lader ham være syg „paa ganske 6 Ugers Tid“ efter den 8. December.

²⁾ Hofmans Fundationer II, 264; Dansk Atlas IV, 138; 157. Tidsskrift. Orion, I, 263.

Ret hun tilholdt sig en Gaard i Vor By, Sogn og Herred, som tidligere laa til Aakjær, og ved hvilken Lejlighed hendes Fader Folmer Rosenkrantz fik denne Gaard. Opfordringen gjentoges atter d. 16. Oktbr., og samme Dag udstedtes Brev til Manderup Parsberg som Lensmand, at han til Indløsning af denne Gaard i Vor skulde optage 2000 Daler af Lenets Pengeskab¹⁾. Det synes jo nemlig at være samme Gaard, hvis Ejer i sin Tid saa drabelig kæmpede for sin frie Ejendomsret med Folmer Rosenkrantz og som Kronen nu synes at have indløst. — Fru Birgitte havde 1616 en Retssag med sin Broder Gert Rosenkrantzes Enke, Anna Fris, som senere vil blive omtalt, og levede endnu 1625²⁾, altsaa da 71 Aar gammel. Hun blev begravet i Hvirring Kirke, men Gravstenens Dødsaar er aldrig blevet udfyldt. Hendes Ejendomme, Værholm og Rask, tilfaldt hendes Datter Sofies Børn, navnlig Kristoffer Pax, der ogsaa gennem hende kom i Besiddelse af Stensballegaard; thi Fru Birgitte havde overlevet alle sine Søskende og var den sidstlevende af hele Stensballe-Linien.

- 2) **Regitze Rosenkrantz Folmersdatter** blev gift med **Gjord Pedersen Galt** til Tyrrestrup, Søn af Rigsraad Peder Ebbesen Galt og Fru Høgeborg Drefeld. Han var født i Aaret 1534³⁾ Peder Ebbesen døde i Aaret 1548 og Moderen 1551, hvorpaa Gjord Pedersen skrives til Palsgaard, som Peder Ebbesen havde Del i; som Ejer heraf mageskiftede han 1574 til Kongen en Gaard i Ousted Sogn⁴⁾. Efter sin ældre Broder Mogens Pedersen Galts Død 1575 arvede han derpaa Peder Ebbesens Fædrenegaard Tyrrestrup i Søvind Sogn. Allerede i Aaret 1572 nævnes han blandt de Adelsmænd, der af Kongen indbødes til Grev Gynter af Barbys, Kristoffer Paxes og Anders Bings Bryllupper i Kjøbenhavn d. 22. Juli⁵⁾, og i

¹⁾ Jydske Tegn. 1595, p. 519; 526.

²⁾ Danske Herregaarde, XVII, Aakjær.

³⁾ Ejler Brokkenhus, Fynske Saml. VI, 305.

⁴⁾ Rigsark., Magesk. 280, Vor H., 29.

⁵⁾ Sjæll. Tegn. 1572, p. 23.

Aaret 1574 var han tillige med sin Frue blandt de indbudne til Dronningens Kirkegang og den „unge Frøkens“ Daab paa Skanderborg d. 23. Januar 1575¹⁾. Paa denne Tid har han altsaa allerede været gift, skjønt Ejler Brokkenhus i sine Kalenderoptegnelser først lader hans Bryllup med *Regitze Rosenkrantz* staa i Aarhus d. 18. November 1576²⁾. I April 1576 blev han tilsagt til at møde i Roskilde d. 12. Maj for at ledsage Kongen udenlands³⁾. Ved Kristian IV's Daab 1577 var han blandt de Adelsmænd“, „der skulde tage Vare paa Tjenesten“; ligeledes mødte han 1580 til Lenshyldingen i Odense, 1588 til Frederik II's Begravelse, ligesom han oftere tillige med sin Frue indbødes til kongelige Fester. — I Aaret 1580 fik han ved Mageskifte med Kongen: en Del Gods i Søvind og Omegn⁴⁾. Han døde i Aaret 1591, altsaa samme Aar som hans Svoger Klavs Glambek og hans Hustrus Farbroder, Erik Rosenkrantz til Langtind. I September blev han begravet ved Søvind Kirke, hvor han havde ladet indrette en ny Begravelse, da den gamle Familiebegravelse, hvor hans Forældre og Brødre laa, ikke havde Plads til flere. En senere Ejer af Tyrrestrup, Hans Kristensen Juul († 1769), lod Begravelsen nedrive, hvorved det skal være gaaet slemt ud over Ligene⁵⁾.

Med *Regitze Rosenkrantz* havde Gjord Pedersen Galt 4 Sønner og 4 Døtre. En af Sønnerne fik af Kristian IV i Aaret 1598 paa hendes Begjæring Plads i Søø Skole⁷⁾. Hun levede i en længere Aarrække paa Tyrrestrup, som hun formodentlig har haft Livsejebrev paa. I Aaret 1607 fik hun saaledes ved Mageskifte med Kongen noget Gods i Søvind By og Omegn. Dog skrives hendes ældste Søn,

¹⁾ Sjæll. Tegn. 1574, p. 362.

²⁾ Fynske Saml. VI, 327.

³⁾ Sjæll. Tegn. 1576, p. 134.

⁴⁾ Sjæll. Tegn. 1577, p. 267.

⁵⁾ Rigsarkivet, Mageskifter, 459.

⁶⁾ Jydske Saml. II, 334—35; IV, 53; 67; 84. Ejler Brokkenhus, Fynske Saml., S. 391.

⁷⁾ Sjæll. Tegn. 1598, p. 140.

Peder Galt, allerede 1604 til Tyrrestrup i en Arvesag, ligesom ogsaa den tidligere flere Gange omtalte *Axel Galt* til Ryomgaard var hendes Søn¹⁾. Fru *Regitze* nævnes som død i en Arvesag, som hendes Broder Gert Rosenkrantz's Enke, Anna Fris, d. 7. Juni 1616 havde med sin afdøde Mands Søsken. Af hendes Børn var den Gang i Live: *Peder Galt* til Tyrrestrup, *Axel* og *Knud Galt* til Palsgaard, Fru *Margrete Galt* og Jfr. *Ingeborg Galt*²⁾.

- 3) **Inger Rosenkrantz Folmersdatter**, gift med **Ditlev Holck** til Rønhave og Højgaard. Det er formodentlig hende, til hvem Fru Mette Rosenkrantz, Peder Oxes Hustru, i et Brev af 17. Juli 1568 til sin Moder, Fru Ide Munk, Enke efter Rigsraad Oluf Nielsen Rosenkrantz til Vallø, sender en Hilsen, saa hun formodentlig er bleven opdragen hos Fru Ide Munk³⁾. Senere kom hun i Dronning Sofies Jomfrubur, hvorpaa Kongen og Dronningen i Aaret 1585 paa Frederiksborg gjorde hendes Fæstensøl med *Ditlev Holck*, der den Gang var Kammerjunker. Han var født paa Rønhave paa Als d. 21. Januar 1556 og Søn af Henrik Holck til Rønhave og Fru Malene Reventlov til Søbo i Fyn, der levede endnu 1602. Efter en kort Tid at have været i Enkedronning Dorotheas Tjeneste, kom han til Hertug Hans paa Sønderborg. I Aaret 1575 kom han ved Frederik II's Anbefaling i Tjeneste hos Markgrev Georg Frederik af Brandenburg, hos hvem han tjente sig op til Mundskjænk og i hvis Tjeneste han gjorde flere Rejser, blandt andet til Polen, hvor han 1576 var tilstede ved Kong Stefans Kroning. Nogle Aar senere vendte han tilbage og traadte i Frederik II's Tjeneste, blev Hofjunker 1580, Kammerjunker 1585 og var tillige Jagtjunker 1587—89. I Aaret 1586 blev han Hofmester hos Dronning Sofie. Han var ogsaa fra 1585—97 forlenet med Utstein Kloster ved

¹⁾ Rigsark., Mageskifter, Vor H., Nr. 41. Secher, Rettertingsdomme 1595—1604, p. 537.

²⁾ Herredagsdombogen 1616.

³⁾ Adelsbreve Fasc. 53, Rigsarkivet.

Bergen. Efter Frederik II's Død blev han efter Enkedronning Sofies Indstilling af Rigsraadet beskikket til Lensmand paa Kjøbenhavns Slot. I Aaret 1590 havde han solgt Rønhave til Hertug Hans d. yngre og skrives nu i nogle Aar til Højgaard alene.

Saadanne vare *Ditlev Holcks* Forhold, da den unge Kong Kristian IV d. 1. August 1591 gjorde hans Bryllup paa Kronborg Slot samtidig med, at Lensmanden paa Vordingborg, Morten Venstermand, ægtede Jfr. Anne Galt, Datter af Anders Pedersen Galt til Birkelse, Broder til Regitse Rosenkrantz's ovenfor omtalte Mand, Gjord Pedersen Galt til Tyrrestrup. Familien havde jo forøvrigt Sorg paa denne Tid; i Januar s. A. havde Jfr. Inger Rosenkrantz staaet ved sin Svoger Klavs Glambeks Sygeseng og plejet ham paa hans Dødsleje¹⁾. Dette synes dog ikke at have gjort Skaar i Glæden. Under Forberedelserne til Festen tjente ved Madlavningen to Overkokke, fem Kokke og ti Kokkedrenge. Det var ogsaa en anselig Mængde Gjæster, der skulde beværtet. Af Rosenkrantzernes Familiekreds var der alene indbudt 41 Personer, af Holckernes 42, og hertil kommer saa lignende Antal for Venstermændenes og Galternes Vedkommende²⁾. Kongen gav 50 Rosenobler i Brudegave, og Dagen efter lod han holde Fægteskole paa Kronborg til Ære for de nygifte Par.

Sorg og Dødsfald vedblev dog at følge Stenshallen-Linien. Faa Uger efter Brylluppet døde Gjord Pedersen Galt, og Ditlev Holck mistede selv sin Hustru *Inger Rosenkrantz* et Aar efter Brylluppet, efter at hun havde ligget til Sengs i tre Fjeringaar. Hun døde i Kjøbenhavn d. 29. September 1592 og blev d. 7. November s. A. begravet i Nikolai Kirke. Ditlev Holck lod senere hendes Lig føre til Snesev Kirke ved Eskildstrup, som han havde faaet ved sit andet Ægteskab d. 10. Juli 1595 med Jfr. Margrete

¹⁾ Vedels Ligprædiken over Klavs Glambek.

²⁾ Sjæll. Tegn. 1591, p. 61—62.

Krabbe, Datter af Niels Krabbe til Vegholm i Skaane og Fru Birgitte Skave til Eskildstrup. Han vedblev i den følgende Tid at indtage en betydelig Stilling som Lensmand, først paa Kjøbenhavns Slot (1588—95), derpaa paa Kronborg (1595—1600), Tryggevælde (1601—14) og tilsidst paa Gulland (1614—19), hvorpaa han trak sig tilbage til Privatlivet. Ogsaa til andre Hverv blev han temlig hyppig benyttet af Kristian IV, navnlig til Repræsentationsrejser til fremmede Hoffer og lignende Sager. Skjønt han ingen boglig Dannelse havde faaet i sin Ungdom, nærede han dog senere stor Interesse for sligt og omtales hyppigere i den Anledning; men en nærmere Skildring af hans Liv efter *Inger Rosenkrantz*'s tidlige Død hører ikke herhen. Ægteskabet var barnløst. Han døde 22. September 1633 i sit 78de Aar¹⁾.

- 4) **Lisbeth Rosenkrantz Folmersdatter** blev Fastelavns Søndag d. 21. Februar 1585 gift med **Anders Thott** til Sirekjøbing (Rønneberg H., Blekingen). Brylluppet stod paa Kjøbenhavns Slot, hvor Frederik II paa een Dag gjorde deres og Kaptain Lenormans Bryllup med Jfr. Maren Lykke²⁾, *Anders Thott* var en Søn af Rigsraad Tage Thott til Næs (nu Trolleån, Næs Sogn, Onsjø Herred, Malmøhus Len), Eriksholm (nu Trolleholm, Torsløse Sogn, Onsjø H., Malmøhus Len) og Sirekjøbing, og Fru Else Ulfstand, Datter af Rigsraad Holger Gregersen Ulfstand til Skabersø. Faderen var allerede død 1562. Anders Thott forekommer først 1583, da han tillige med en Mængde andre Adelsmænd fik Ordre til at møde i Haderslev Paaske Aften for at ledsage Kongen udenlands, en Rejse, som dog senere blev opgivet³⁾. Omtrønt i Aaret 1584 fik han *Rørum* (Onsjø H.) i Pant som

¹⁾ Om Ditlev Holcks Liv henvises for øvrigt til *Gjellerups* Skildring heraf i Hist. Tidsskrift 5. R. IV, 631 ff., hvilken ogsaa er Hovedkilden for ovenstaaende Bemærkninger.

²⁾ Ejler Brokkenhus, Fynske Saml. VI, 347—48. Danske Saml. v. Bruun m. fl., 2. R. V, 62. — Breve herom til Folmer Rosenkrantz af 12. Dec. 1584 og 8. Januar 1585 i Jydske Tegn. 1584, p. 537; 1585, p. 3.

³⁾ Skaanske Herregaarde II, Trolleån og Trolleholm; VI, Till. Nr. 63. — Sjæll. Tegn. 1583, p. 161; 167.

Arving efter sin Broder Otto Thott, der var gift med Tyge Brahes bekjendte Søster Sofie og som 41 Aar gammel døde 1584. Ligeledes skrives han paa denne Tid selv til *Næs*. I Aaret 1586 forlenedes han med *Laholm* Slot, som han beholdt til sin Død 1595. — I de 10 Aar, Anders Thott levede efter sit Bryllup, forekommer han med sin Hustru hyppig ved Hoffester og lignende Begivenheder. I Aaret 1586 blev han saaledes indbudt til de Turneringer, Frederik II lod holde i Helsingør i Anledning af sin Svigerfader Hertug Ulrik af Meklenborgs Besøg. Samme Aar var han tillige med sin Hustru bleven indbudt til at tilbringe Paaske Helligdage hos Kongen paa Kronborg. 1587 var han blandt de Adelsmænd, der fik Befaling til at ledsage Kongen paa en paatænkt Rejse til Hamborg, og skulde møde med 5 Heste; 1588 øverværede han Kongens Begravelse i Roskilde og maatte i den Anledning give Møde med 4 Heste. I Aaret 1590 var Anders Thott blandt de Adelsmænd, der ledsagede Kong Jakob VI af Skotland og hans Brud, Kristian IV's Søster Anna, til Skotland, medens hans Hustru, Fru Lisbeth Rosenkrantz, var tilsagt til Kongens Søster Elisabeths Bryllup med Hertug Hans Julius af Brunsvig, der holdtes paa Kronborg Paaske Søndag¹⁾. — *Anders Thott* døde allerede i Aaret 1595; den 8. Maj udstedtes Befaling til Bønderne i Laholm Len, at da Fru Lisbeth Rosenkrantz agter at føre sin Husbonds, deres Lensmand Anders Thotts Lig ned til Skaane og flytte did med sit Gods og sit „Behov“, skulde de være hende behjælpelige med Kjørslen heraf²⁾. Den 22. i samme Maaned fik derpaa Niels Bild Følgebrev til Bønderne i Laholm Len. Der var en Del Restancer („Agterstade“) paa Lensregnskabet. Da Kristian IV selv havde overtaget Regeringen og man begyndte at vise Lensvæsenet stor Opmærksomhed, udstedtes der 15. Oktober 1596 Brev til Kristoffer Valkendorf,

¹⁾ Sjæll. Tegn. passim.

²⁾ Skaanske Tegn 1595, p. 343.

at Kongen havde eftergivet Fru Lisbeth Rosenkrantz Restancen af Laholm Regnskab og af den gejstlige Jurisdiktion af samme Len, saa nær som 1000 Daler, for hvilke han skulde tage nøjagtigt Bevis¹⁾).

Fru *Lisbeth Rosenkrantz* opførte 1600 Kapellet og Gravkoret i *Næs Kirke*, hvor hendes og hans Initialer findes. Hun levede endnu i Marts 1610²⁾, men var død inden 7. Juni 1616, da hendes Broder Gerts Enke, Fru Anne Fris, stævnedes sin afdøde Husbonds Søkende og deres Arvinger for et Jordstykke ved Halmstad, som Fruerne *Birgitte*, *Regitze* og *Lisbeth Rosenkrantz* i Aaret 1604 havde givet til Anders Nielsen, Foged paa *Næs*, for hans tro Tjenestes Skyld. Som Fru Lisbeths Arvinger stævnedes da *Tage Thott Andersen* til Egget, Lensmand paa Laholm, Fru *Else Thott* (Hans Lindenovs til Tvis Kloster), Jfr. *Margrete Thott* og Jfr. *Sidsel Thott*. Disse fire Børn overlevede saaledes Fru Lisbeth; hendes ældste Søn, *Folmer Thott*, skal være død som Barn. Det oplyses tillige af Dommen, at Tage Thott ved Moderens Død paa egne og sine to ugifte Søstres Vegne „*havde forsvoret Arv og Gjæld*“ og aldrig havde faaet noget i Arv efter hende³⁾. Hendes Formuesomstændigheder synes saaledes at have været daarlige; men heri stod hun jo ikke ene; det samme have vi set var Tilfældet med adskillige af Stensballe-Liniernes Efterladte, og det samme vil fremgaa af det følgende. Adelens pekuniære Ruin begyndte at vise sig; Livsnydelsens forøgede Krav, kostbar Hoftjeneste og slet Husholdning ødede dens materielle Kraft.

- 5) **Gert Rosenkrantz Folmersøn** til *Stensballegaard*, Folmer Rosenkrantz og Margrete Gyldenstjernes eneste efterlevende Søn, tilbragte sin Ungdom ved forskellige tyske Fyrsters Hoffer. 12. Juli 1583 anbefalede Kong Frederik II ham i en Skrivelse til Markgrev Georg Friederich, Hertug af Preussen, og til Biskoppen af Halberstadt, hos hvem han

¹⁾ Sjæll. Tegn. 1596, p. 26.

²⁾ Secher, Rettertingsdomme, ²/₃, 1610.

³⁾ Rettertingsdom af ⁷/₆, 1616.

ønskede at træde i Tjeneste, som en ung Mand, der allerede havde set sig temlig om blandt fremmede Nationer og ved fyrstelige Hoffer¹⁾. Det er maaske ved denne Lejlighed, at han kom til Lifland, hvor han laa syg og laante 65 Daler af Dr. Adam Lejdlerens fra Lybeck, men som denne endnu ikke havde faaet igjen i Aaret 1591²⁾. Han kan dog denne Gang ikke have opholdt sig mange Aar i Udlandet; thi efter Faderens Død i Aaret 1586 overtog han straks Styrelsen af *Stensballegaard* og opføres som bosiddende her allerede paa Mønstringslisterne fra 1586 og 1587, skjønt det endelige Skifte med Søstrene først fandt Sted paa Stensballegaard d. 20. September 1587. I samme Aar havde han d. 24. Marts faaet Ordre til med 4 Heste at ledsage Kongen til Hamborg. Denne Rejse blev dog stadig opsat. Atter d. 18. Marts 1588 blev der fra Andvorskov udstedt Kongebrev til den jydske Adel, og deriblandt til Gert Rosenkrantz, at Kongen „af vigtige Aarsager“ havde indstillet „Rejsen ind udi vore Fyrstendømmer til vor Stad Hamborg“, men dog beder den om at holde Folk, Heste og Rustning rede, om noget paakom³⁾. Der var ganske vist „vigtige Aarsager“ til at opsætte Rejsen: thi Kongen laa allerede da paa det Sygeleje, hvoraf han ikke skulde rejse sig mere, efter at han ved Hertug Hanses Bryllup paa Sønderborg „var bleven noget svag af Drik“, som Kansler Niels Kaas udtrykker sig i et Brev af 9. Marts. I Aaret 1591 nævnes Gert Rosenkrantz baade ved Svogeren Klavs Glambeks Dødsleje, der anbefalede ham at drage Omsorg for sine umyndige Døtre, og ved Søsteren Ingeborgs Bryllup med Ditlev Holck. Ligeledes var han indbudt til den store Bryllupsfest paa Koldinghus d. 15. Februar 1596, hvor „Prinsen“ (∴ Kristian IV) gjorde Tage Krabbes, Korfits Ulfelds og Enevold Kruses

¹⁾ Efter en Kopi i Kammerherre Barners Samlinger, formodentlig fra Klevenfeldt.

²⁾ Jydske Tegn. 1591, p. 255.

³⁾ Udkast i Samlingen: Danske Kongers Hist. Fasc. 58, Rigsarkivet; jfr. Sjæll. Tegn. 1587 og 88, p. 154 ff., 168, 171, 177, 218, 272, 296 og 336.

Bryllupper med Jomfruerne Sofie Fris, Elsebet Brokkenhus og Else Marsvin¹⁾. Samme Aar fik han derpaa Ordre til at møde i Kjøbenhavn d. 19. August med Heste og Folk for „at vare paa Tjenesten“ ved Kroningen. Ved Kroningsgildet havde han det Hverv, i Forening med Otto Kristoffer Rosenkrantz til Boller, sin Fætter Børge Rosenkrantz Eriksen til Ørup og 21 andre Adelsmænd at bære Maden til Bordet. Et godt Maaltid har Gert Rosenkrantz vistnok forstaaet at vurdere; ved Kristian IV's Bryllup det følgende Aar var Gert Rosenkrantzes Kok Knud blandt de Kokke, der forskreves til Kjøbenhavn for at lave Maden²⁾.

Den 14. November 1596 havde imidlertid *Gert Rosenkrantz* selv holdt Bryllup med Jfr. **Anne Fris**, Datter af Rigsraad *Albert Fris* til Haraldskjær ved Vejle, Lensmand paa Riberhus, og Fru *Ingeborg Gyldenstjerne Kristoffersdatter* fra Iversnæs (nu Vedelsborg). Brylluppet stod paa Stjernholm ved Horsens hos Fru *Karen Gyldenstjerne*, Enke efter den mægtige og rige Statholder i Nørrejylland, Holger Rosenkrantz til Boller. Hun var Brudens Moster, og hos denne højt ansete og kraftige Kvinde, der samlede saa mange om sig paa det af hende selv opførte Stjernholm, har Bruden saaledes formodentlig faaet sin Opdragelse; thi hendes egen Moder var allerede død d. 6. September 1591. Hun var tilsyneladende et godt Parti; thi da Albert Fris døde paa Riberhus d. 24. April 1601, efterlod han hver af sine 6 Døtre 7000 Daler i rede Penge og Jordegods til en Værdi af 20,000 Daler, for de Tider betydelige Summer. Ægteskabet varede dog kun lidt over 3 Aar; thi *Gert Rosenkrantz* døde allerede d. 15. Januar 1600, efter hvad der siges, paa en Jagt, og blev d. 26. Februar begravet i Vær Kirke ved Stensballegaard³⁾. Da Ægteskabet var barnløst, *uddøde saaledes*

¹⁾ Sjæll. Tegn. 1595 ff., p. 472 ff.; jævnf. Ejler Brokkenhus, Fynske Saml. VI, 415.

²⁾ Sjæll. Tegn. 1596, p. 536; 562 ff.; 1597, c. 19. November, p. 56.

³⁾ Ejler Brokkenhus, Fynske Saml. VI, 420; 437. — Danmarks Adels Aarbog 1886, 132. — Jydske Saml. V, 216 (Knud Brahe, der vistnok selv var

Rosenkrantzernes Mandslinie paa Stensballegaard, efter at denne Ejendom havde været i deres Eje omtrent siden 1440, idet den først ejedes af Hr. *Timme Nielsen (Rosenkrantz)*, Danmarks Riges Raad († o. 1457), derpaa af Hr. *Niels Timmesen (Rosenkrantz)*, † o. 1485, hans Søn *Axel Nielsen Rosenkrantz* († 1551), dennes Søn *Folmer Axelsen Rosenkrantz* († 1586) og saa endelig dennes Søn *Gert Rosenkrantz* († 1600).

Ved et Livsejebrev, udstedt i Horsens d. 15. November 1596, altsaa Dagen efter Brylluppet, havde *Gert Rosenkrantz* med sine dalevende Søstres Samtykke bestemt, at Fru *Anne Fris* skulde i sin Livstid nyde, bruge og beholde hans Hovedgaard *Stensballe* med al dens Herlighed og Ejendom tilligemed alt hans Jordegods og Kjøbstadsgods, hvis hun overlevede ham og Ægteskabet blev barnløst. Dette traadte nu ogsaa i Kraft, om hun end strax synes at have haft en Del Retsstrætter; i al Fald har Knud Brahe i sin Skrivekalender for Aaret 1600 noteret, at han d. 6. April skulde til Møde paa Stensballe og d. 19. Juli til Landsting med Anne Fris og Regitse Rosenkrantz. Efter Faderens Død i Aaret 1601 arvede hun betydeligt Jordegods og havde endnu i Aaret 1604 Andel i Haraldskjær med sine Søstre *Karen* og *Lisbeth*; men dog viser det sig, at hendes Formuesomstændigheder senere vare meget slette, om end Vanskelighederne for en Del stammede fra hendes Søstre og Svoger. Af disse havde *Karen Fris* senere faaet sig udlagt Haraldskjær; hun var gift med *Truid Bryske* til Langesø, men dennes Omstændigheder lader til at have været meget slette, og han bortødslede alle sine mange Ejendomme. *Haraldskjær*, eller maaske blot sin Andel, solgte han til Fru *Anne Fris*, der maatte gaa i Kavtion for ham og derved tilsidst blev nødt til i Aaret 1622 at sælge Haraldskjær til sin ugifte Søster, *Lisbeth Fris*, der saaledes blev Ene ejer af Gaarden. Disse Forhold medførte adskillige Retstrætter. I Aaret 1616 havde hun den

---

tilstede, sætter her Begravelsesdagen til 25. Febr., Ejler Brokkenhus til 26.). — Danske Herregaarde III (Stensballegaard).

tidligere nævnte Proces med sin Mands Søstre eller deres Arvinger om et ubetydeligt Jordstykke ved Halmstad, som hun mente hørte ind under hendes Livsebrevs Omraade, men hun tabte Sagen og dømtes til at udrede Modparterne 200 Daler i Kost og Tæring. I Aaret 1628 sagsøgte hun af Johan Brokkenhus til Lerbæk (ved Vejle) for 3000 Daler, som dennes Fader var gaaet i Borgen for i Aaret 1612 og blev dømt „nederfældig“ for af Rigens Kansler. Ogsaa her viser saaledes det begyndende Forfald sig stærkt. Hendes Dødsaar er ukjendt. *Stensballegaard* tilfaldt efter hendes Død hendes Svigerske Fru *Birgitte Rosenkrantz* og *Klavs Glambeks* Arvinger og gik over til *Kristoffer Pax* til Eriks-holm, Torup og Rask, Søn af Mogens Pax og Sofie Glambek¹⁾.

Fortællinger om Præsterne i Volden efter Reformationen.

Meddelt af Toldkasserer, fhv. Statsraad **L. Daae**.

Disse Fortællinger, der støtte sig til mundtlige Traditioner paa Stedet, ere sammenskrevne af **Elias Olsen Følsvig**, f. 6. Sept. 1802, † 22. Juni 1879, en meget vel begavet Mand med historisk Interesse, som i Aarene 1819—31 var Skoleholder i Volden.

1. Den første lutherske Præst til Voldens Sognekald hedde **Jens Jakobsen**. Om hvilken Herkomst eller hvilken Due-lighed denne Mand besad, tier Traditionerne, saa at her er ikke andet at anføre om ham end blot Navnet, og at han døde 1600²⁾.

---

¹⁾ Danske Herregaarde III (Stensballegaard). Danmarks Adels Aarvog 1886 (Fris). Secher, Rettertingsdomme, $\frac{1}{6}$ 1604. — Rettertingsdom af $\frac{7}{6}$ 1616.

²⁾ Norske Rigsregistranter III, 376, beretter, at Jens Jakobsen 1595 var en meget gammel og skrøbelig Mand, der behøvede en Medhjælper. Derfor paalægges det Ludvig Munk og Superintendenten i Thronhjelm i

2. Den anden Præst i Volden efter Reformationen var Hr. **Peder Rasmussen**, en Bondesøn ifra ytre Fure, søndenfor Stat. Der fortælles, at hans Moder ved sin Nedkomst med Barnet var kommen ganske alene paa Fjeldet med sine Kreaturer, og da hun i denne sin Nød gjorde det Løfte, at dersom Gud vilde hjælpe hende til sit og Fosterets Liv, og hun fødte et Drengbarn, skulde hun opofre, om det var alt, hun eiede, for at faa ham til Præst, og, da han kom saa langt, at han kunde lære noget, anspreedes gode Evner hos ham, og saa tidlig som mulig blev han afsendt for at studere Theologi.

Samtidig med ham var ogsaa en Bondesøn fra indre Fure, der hedte Ole Josefsen, hvis Forældre vare i en endnu bedre Formuesforfatning end den forriges. Disse ønskede ogsaa, at deres Søn skulde holde Selskab paa Studenterbanen, hvorved disse 2de Ynglinge, der med Kjærlighed havde omfattet hverandre, fuldendte sine Studier og med lige Karakter bleve demitterede fra Academiet. Medens disse 2de Kandidater ventede paa Befordring, blev det aabenbaret, at Kandidaten af Indre-Fure, nemlig Ole Josefsen, havde besvangret en Pige og blev straks suspenderet fra det paatænkte Lærereembede. Imidlertid fik Peder R. Ansættelse som Sognepræst til Voldens Kald, hvilket den Tid bestod af 6 Kirkesogne, nemlig Volden, Ørsten, Hjørendfjord, Van-elven, Søvde og Røvde, hvilket Kald han med Duelighed og Flid, efter den Tidsalder, betjente og virkede som Religionslærer i 40 Aar. Han døde 1640.

Da nævnte Peder Rasmussen fik Voldens Kald, ansøgte han hos Regjeringen, om han kunde erholde den afskedigede

---

Brev af ¹⁸/₄ 1595 at forhjælpe Daniel Pedersen til saadan Medhjælper (Capellan) Stilling. Jeg kan forresten ikke finde, at Daniel Pedersen er kommen til Volden. En Daniel Pedersen (Norbagge) forekommer s. A. som Capellan i Høiland (N. R. R. III 379), som expecterende og virkelig Kannik ved Thronhjems Domkirke 1596—97 (ib. 419, 440, 516) og som Sognepræst til Verdalen 1601 (ib. 625). Maaske dette er samme Person.

En anden lokal Optegnelse angiver den første lutherske Præst at have været Hr. Arne og forbigaar ganske Jens Jacobsen.

Ole Josefsen til Klokker, hvilket blev ham bevilget, og saaledes fik disse 2de fortrolige Ungdomsvenner følges ad gennem hele Livet.

Det bemærkes, at fra denne Klokker har Klokkertjenesten holdt sig i Familien, nemlig Søn efter Fader, paa en Svigersøn nær, lige til 1826, nemlig i 2^{1/4} Aarhundrede.

3. Den tredie lutherske Præst i Volden hedte Hr. **Mads Klausen Skaaning**, en Kiperson, der ved sin Faders Verksted og som Barn fik et saa dødeligt Hug i Hovedet af Dikselen, at man forestillede sig Barnets visse Død, men i denne Angest gjorde Forældrene det Løfte, at hvis Barnet kom til Liv og Helbred, vilde de opofre alt, hvad de eiede til Guds Ære og Dannelse paa sin Søn, hvilket Løfte de troligen efterkom, og nævnte Søn blev en virksom, duelig og nidkjær Religionslærer i Volden i 33 Aar. I hans Tid blev der foranstaltet noget ordentligt med Skolevæsenet, da til den Tid største Delen af Almuen ikke kunde læse i Bog.

I hans Tid og paa hans Foranstaltning blev den nordre Kors af Voldens Kirke bygget. Selv havde han lært Snedkerprofitionen tilgavns, da han med egen Haand skal have arbejdet Prædikestolen, og Kristoffer Eriksen Kile arbejdede paa samme Tid Altertavlen.

I hans Tid gik en Pest eller dræbende Landfarsot over Landet; men der fortælles, at ved Præstens Virksomhed og Aarvaagenhed blev Volden paa nogle faa Offere nær skaanet for denne farlige Landeplage. Der fortælles, at han uafbrudt reiste omkring og foranstaltede alle optænkelige Forebyggelsesmidler, snart var han i Ousdal, snart paa Bjerknæs, snart paa Bjerkdal, snart i Stensvig og snart i Velsvig og saa ofte som mulig, ja endog ved Nattetider, i Kirken med Bøn og Paakaldelse, om Gud vilde befri hans Menighed fra denne farlige Landeplage¹⁾. Imidlertid foranstaltede han viet Jord til Begravelsessted eller Udvidelse af Kirkegaarden den Mark, der er østen for Kirkegaarden og til den saakaldte Veite.

---

¹⁾ Cfr. Strøm, Søndmøres Beskrivelse, II, 348.

Til alles Glæde og Forundring kom Pesten ikke længere end til Ousdal og Stensvig, hvor nogle Mennesker døde. Disse maatte efter Præsten Foranstaltning øieblikkelig afsondres fra alt Levende og blev ikke begravede, før de vare gennemfrosne som förstenede. I de Dage forestillede Folket sig Pesten som en Person i menneskelig Skikkelse, der gik omkring og endog skulde tale med Folket; han skulde have sagt, at „han tør ikke komme her, thi Svartemylingen i Volden er saa mægtig i Ord og Kraft, at han orker ikke at gaa ham imøde“.

Ved nævnte Præsts Tiltrædelse til Kaldet blev Voldens Kald indskrænket blodt til Volden og Ørsten, hvorved de andre Sognekald bleve lagte derhen, hvor de til denne Tid ere.

Denne Præst lod paa en kostbar Tavle portrættere sig med Familie, hvilken Tavle blev ophængt i Kirkens Kor, hvor den endnu er at se¹⁾. Han havde den Lykke og nød den Glæde at faa sin Søn til Eftermand i Kaldet. Han døde 1673 og virked her som den gode og duelige Religionslærer i 33 Aar.

4. Hr. **Hans Madssen Glad**, Søn og Eftermand af den næst foranførte, en mild og sagtmodig Mand med mindre Evner og Virksomhen end hans Fader. Dog virkede han her med en stille og hyggelig Omgjængelse og som en kjær og duelig Religionslærer i 17 Aar og døde 1690.
5. Hr. **Otte Pedersen Finde**, født paa Flore i Søndfjord²⁾. Der fortælles, at han i sin Barndom maatte være lidet tilbøielig til Bogen, og at han selv skulde have sagt, at han havde udslidt 7 Abcbøger, førend han kunde bekvemme sig til Læsning og Tænkning. Der maatte ikke mangle ham Evner, men han var saa vilter, at hans Fader som Præst havde stor Bekymring for ikke at faa ham dannet til, hvad

¹⁾ Den opsattes 1664; Præstens Hustru hed Ingeborg Hansdatter Glad.

²⁾ O. P. Finde var Søn af Peder Jørgensen Finde, død 1690 som Sognepræst til Finde. — Om Familien Finde cfr. Lampe, Stamtavle over Familien Daae, S. 3, 22.

han ønskede, nemlig at studere Theologi. Der fortælles, at han engang reiste med Faderens Jægt til Bergen, og der solgte han Jægt og Ladning, Faderen uafvidende, og med den indvundne Sum begav han sig til Kjøbenhavn for at studere, hvorfra han ikke vendte tilbage, før han havde fuldendt sine Studier, og kom han hjem som fremmed og pjaltet til Faderhuset, hvor han angav sig at være deres Søn, og havde i sin mange Aars Fraværelse anvendt de for Jægt og Ladning indvundne Kapitaler vel og forlangte af sin Fader paa næste Søndag at holde Prædiken i hans Sted. Med Tvivl og Frygt tillod Faderen ham at holde Tale, hvilken han dog udførte til alles Tilfredshed og erstattede derved Faderens Bekynring og Harme over hans forhen førte ungdomsviltre Vandel. Han kom her til Volden 1690 og blev gift med en Datter af afdøde Hans Madsen Glad, der hedte Ingeborg.

Om denne Præsts Virksomhed her i Volden var vel meget at sige, da her i Folkemunde lyde saa mange Fortællinger af allehaande Slags, men som efter min Plan bliver for vidtløftig. Imidlertid tillader jeg mig dog at anføre forskellige smaa Skitser af hans Liv.

Hvad hans Virken som Religionslærer angaar, var her ikke meget at sige, da efter den Aand, der udtaler sig af Forfædrene, ikke havde noget synderligt ved sig; dog siges der ogsaa, at han var en dygtig Prædikant. I sit private Liv var han vennesæl, letlivet, fuld af Spas og Løier, gjerrig, udplyndrede sine Sognefolk ved Julegjestebud og Fordring paa Foræringer ovenpaa strikte præstlige Rettigheder. Julegjestebudene bestod deri, at en Mand i hvert Bygdelaag maatte modtage Præsten i Julen, hvor nævnte Mand skulde foranstalte det Fornødne, nemlig 1 eller 2 Tønder Øl samt dertil hørende forskellige Madvarer. Præsten bestemte Mødet til Tid og Sted og varede 1 à 2 ja endog 3 Dage, hvor Præsten med Familie tog Forsæde i Forsamlingen, og Bygdens Beboere formerede Laget. Her blev fortæret, hvad de fattige Bønder i Bygden havde skudt sammen med rund

Deltagelse i det Hele. Der findes endnu Ølboller i Bygder, hvor der siges at: „Dette Mærke skar Hr. Otte, hvorpaa han i ét Træk stak ud“. Oftest i et saadant Gilde maatte der haves en Spillemand ved Haanden for at forhøie Glæden, og den, der havde den Ære at danse med Provstinden, kunde ikke understaa sig at forære hende ringere end et Ortestykke, velslaaende Folk endog en Krondaler. Præstedøtrene maatte heller ikke glemmes: en 8-Skilling, en Tolv- eller 16-Skilling maatte man være betænkt paa at have ved Haanden til det smukke Kjøn. Ved samme Leilighed modtog Præsten sin Tiende og andre præstlige Rettigheder, hvor han tillige ytrede, at man ansaa det nu vel for en Skyldighed til en saa vennesæl Præst at forære ham lidt ovenpaa. Der fortælles, at han sad i et Julegjæstebud paa Hornbersæt hos en meget fattig Vært, og da Foræringen til Præsten ved Afreisen skulde udleveres, sagde Manden: „Jeg har Intet til aa forære Provsten no, men naar Høsten kjeme, daa give è De ein Smale“, hvortil Præsten slog Hovedet i Veiret med det curiose Svar: „Ja, jeg tænker han blir altfor smale!“ Hvor end alting var, saa erhvervede denne Provst sig megen Rigdom. Den fattige Almuesmand trængte ham til, og han var ikke sparsom at udlevere, indtil han blev Eier af Gaard og Indbo, og saaledes underlagde han sig en stor Del Voldens Jordegods. Voldens Kirke kjøbte han for 600 Kroner (nemlig 1724, da Kongen solgte de norske Kirker). Præstegaarden fik han ved kloge Ideer forvandlet til sin egen private Eiendom. Der fortælles, at han, for at faa Præstegaarden til sin Eiendom gjorde Foranstaltning til Oparbejdelsen af store Veiter, hvilke kan sees den Dag i Dag, for at samle saa meget Vand sammen, og han satte dette an paa Fæhusene, hvor han fik 12 Mænd til at bevidne, at hans Kreaturer vare nærvæd at drukne ved Oversvømmelse eller saakaldet Vasfond og at Gaarden derved baade var usikker og uduelig til Præstegaard.

Da Halkjeldsvig som sagt var bleven hans egen Ejenomsjord, gjorde han store Foranstaltninger til Gaardens:

Forbedring, hvoriblandt han udtømmede Skovene paa de Gaarde, der stod ham som Beneficiarius til Raadighed, og byggede saa næget og stort, at Gaarden saa ud som en liden By. Efter sigende skulde der være 6 à 8 Vaaningsbygninger og mange andre, af hvad Navn nævnes kunde. Alle de Bekvemmeligheder, der kunde udtænkes, gjorde han Forsøg paa at erhverve sig. En Bjørn „opalede“ han som han mente skulde blive ham til en Slags Tjeneste, men som stedse blev raa og uskikket til noget godt, maatte derfor bestandig holdes i Lænker, og havde saaledes Overbærelse med Bjørnens Grovheder mange Aar, indtil den endelig engang kom løs, hvor dens Indtog traf Kjøkkenet, hvor den „Grobein“ gjorde ryddigt Bord, beskadigede alt, hvad Kjøkkenet af Møbler og Bohave indeholdt, for hvilken Gjering Hr. Provsten selv afsagde Dødsdommen.

En Odder afrettede han til Fiskere, hvilken blev til en Tid til stor Tjeneste, men den blev af en Skytter skudt ved Stranden.

Til Løier og Plaser havde han gaaende i Gaarden en halvtaaasset Person, som man kaldte Synger-Anders, der ved given Leilighed sang i hvilket som helst Fag. Til Bevis for nævnte Skalds Digterevne anføres her et Vers, som han en Morgen, for at udtrykke sin Klage over, at han i en Tid ikke havde faaet Frokost, sang, saa det „rungede“ over hele Gaarden:

„Jeg raaber fastende, o Herre, mens jeg staar og hugger
Ved, længe æ de, siden jeg fik Frokost, aa længer være
dæ te. Naar Majen tæ paa svængest, daa fær è ingen
Fred. Naar Halsen tæ paa længjast, daa dette e daude ned.“

Synger-Anders fik snart Erstatning for det Manglende, og Frokost manglede hverken han eller de andre Efterdags. En Dag var Drengene fremme i Kværneveiten og arbeidede, og da Præsten kom for at bese deres Arbeide, lod Synger-Anders Huen staa og ikke viste den Ærbødighed, Provsten ventede. Knips — smed Provsten Synger-Anders's Hue paa Elven. Til Gjengjæld for et saadant Puds gav han e

træffende Vers, men Hue kom ikke paa hans Hoved i meget lang Tid. Til Tort for Provsten gik han barhoved iblandt Kirkeforsamlinger, og bestandig var han ude saa tidlig som mulig med hver Forbifarende uden nogen Tid at have Hue paa. En Søndagsmorgen spadserede den barhovede Anders ude i Gaarden, som sædvanlig ventende paa Kirkealmuen. Da Provsten i sin billige Harme smidede en ny vakker Hue oven af et Vindue ned paa Veien, tog Synger-Anders denne op og satte den paa sit Hoved og sparede sig endog den Uleilighed at takke, thi Giverne var i Skjul.

Til Bevis for den raa Tidsalder — eller kanske rettere for den Agtelse og Ærbødighed Almuen den Tid havde for sin Præst, kan her anføres følgende:

En Mand fra Bjørnsæt, Bak-Ola kaldet, der maatte være en Ven og Velynder af Provsten og en saakaldet lærd Mand, der disputerede ofte ved Sammenkomster og Samtaler med Provsten, stod en Dag ved Kirkegaardsporten, støttende sig paa sin Stav med Ryggen vendt til Veien. Naar Provsten gik ham forbi, sagde han: „Ja, dæ æ Tid te korne no, æ trur Du æ fuld søvte no herete“, hvortil Provsten skulde have svaret smilende: „Ja, kom nu Ola! jeg tror vi skal faa nok i Dag begge to og flere til.“

For nogen Tid efter at Kirken var af Provsten kjøbt, fandt Almuen sig saa ilde tilfreds med, at den saae saa ilde ud, da den ikke endnu under hans Eie havde faaet et skikkeligt Braad, og de kom derfor sammen for at overlægge, hvorledes de skulde ytre sin Anke for Provsten. Dertil maatte Bak-Ola vælges som Almuens Talsmand. Han stod atter ved Kirkegaardsporten, og efter Sædvane støttende sig paa Staven, stirrende lige paa Kirken. Da Provsten kom hilsede ham: „Goddag Ole! hvad godt i Dag?“ svarede Ola: „Inkje godt — mæd have no lita Like aa ei slet Ære uta alt dæ mæd betale te Kirkjun vaare. — Du so seer no kor ho stænde, so de vore ei Kokstie“.

Bak-Olas Udtryk og Talemaade bragte aldrig Provsten

nogen Tid i Affect, men der maatte altid være en god Forstaaelse imellem dem.

Kirken blev straks brædet og i hans Tid og paa hans Bekostning blev Sacristiet bygget med Grav under Huset, hvori han selv blev lagt. Han døde 1741 i en Alder af 83 Aar, og var han Præst til Voldens Kald i 52 Aar. Hans Ligkiste skal til nærværende Tid have været at se med en Gravskrift paa en Messingplade, forfattet og indstukket af Hans Stoksund.

Han var to Gange gift, først med en Datter af den fornævnte Præst Hans Madssen Glad, der hedte Ingeborg. Med hende fik han en Datter, der siden blev gift med Nicolai Astrup, Foged i Søndmøre. Anden Gang var han gift med en, der hedte Drude, Enke efter Præsten Peder Harboe i Hjørendfjord. Med hende fik han 3 Døtre, en hedte Ingeborg Drude, gift med hans Kapellan og Eftermand i Kaldet, nemlig Iver Ludvig Munthe Den anden Datter af sidste Ægteskab hedte Mari, gift med en Præst til Os søndenfor Bergen, men hvis Navn jeg er uvidende om. Den tredie Datter hedte Drude, gift med Stevling Reus, Præst i Hærøe.

6. Hr. **Iver Ludvig Munthe**¹⁾, en Svigersøn og Eftermand af

---

¹⁾ *Iver Ludvigsen Munthe* var en Søn af Ludvig Christoffersen Munthe (igen en Søn af Christoffer Geertsen Morgenstjerne, Foged i Sogn) Sognepræst til Vig og Karen Iversdatter Leganger, Præstedatter fra Leganger. Hans Enke hensad i uskiftet Bo til sin Død 21. April 1778. Ved Skiftet efter hende udgjorde Formuen ifølge Søndmøres geistl. Skifteprotokol i Alt 27,886 Rd. 4 Ort 3 Sk. Den største Lod faldt som i Texten anført paa Præsten Stevelin Reutz's Enke, Elsebe Johanne Finde med 5,577 Rdl. 2 Ort $\frac{3}{5}$ Sk. Da Halkjeldsvigs Gaard havde været hendes Faders Eiendom, er det ogsaa rimeligt, at hun og hendes Sønner havde første Ret til samme. Som Arvinger anmeldtes:

A. Paa Iver Munthes Side:

- I. Broder Christoffer M., †, hans Børn: a. Jens M., Sognepræst til Hjelmeland. b. Ludvig M., Proprietair. c. Geert M., Capitain. d. Karen M., g. m. Rumohr, død, efterlader en Datter, g. m. Proprietær Adam Reutz. e. Margrete, g. m. Hans Leganger Provst og Sognepræst til Eidsvold. Deres Børn: 1. Christ. M. L., Sognepræst til Eidsvold. 2. Erik L., Sognepræst til Hurdalen. 3. Theodor L., Studiosus. 4. Kristine Ørbek L. 5. Karen Lund L.

den næst foranførte Otte Finde. Han var Kapellan til ovennævnte i 15 Aar, og den samme Nat Otte Finde døde,

- II. Fuldsøster Berthe M., g. m. Provst Anders Daae. (Anders Jonæson D., f. $^{20}/_{12}$ 1680; $^{3}/_{8}$ 1708 Sognepræst til Vig, † $^{18}/_{5}$ 1763, g. m. Birgitte Munthe $^{17}/_{7}$ 1709, Formandens Datter). Deres Børn: a. Jonas D., Provst og Sognepræst til Vig, †, efterladt en Datter (Birgitte Elisabet Katrine), g. ($^{17}/_{9}$ 1776) m. Jacob Post Michelet, Sognepræst til Leirdal og Provst i Sogn, † som Sognepræst til Manger $^{12}/_{7}$ 1803; Enken levede til $^{1}/_{10}$ 1821. b. Ludvig D., Mag. art. Sognepræst til Lindaas, † $^{18}/_{2}$ 1786. (Stamfader for saa godt som alle nu levende Personer, der føre Familienavnet Daae. Cfr. Lampes Stamtavle). c. Geert D., Sognepræst til Lyster. d. Karen Cathrine D., † 1796, som Enke efter Major J. F. Tuchsén. e. Kristine D., † 1782, g. m. H. J. Grøn, Præst, † 1745. f. Marie D., † $^{15}/_{11}$ 1799, g. m. Lektor Jonas H. Leyrdal. g. Anne Dorthea D., † 1771, g. m. Henrik Finde, Proprietair. Hendes Børn: 1. Peder F., Løitnant, † 1789 paa Kongsberg. 2. Dorothea M. F., † $^{12}/_{8}$ 1786, g. m. Dankert D. Heiberg, Sognepræst til Grytten. 3. Birgitte Munthe F., † 1789, g. m. Capitain Jacob G. Meydell. 4. Elisabet Chatanen F., † 1791, g. m. Johan Leganger, Proprietair.
- III. Fuldsøster Helene M., Enke efter Krigsraad Modevitt.
- IV. Fuldsøster Karen M., g. m. Capitain Schrøder, †, Børn: a. Kristine Marie S. b. Dorthe Margrete S., g. m. Samuel Baar.
- V. Fuldsøster Maren M., g. m. Anders Heiberg, Sognepræst til Grytten, †. Børn: a. Rektor Ludvig H., †. Børn: 1. Peder Andreas H. 2. Ludvig H. b. Geert H., Sognepræst til Skjold. c. Karen H.
- VI. Fuldsøster Barbara Magrete M., g. m. Oberstløjtnant Tønder, †, Børn: a. Anna Margrete T., g. m. Galschiøtt i Bergen, †. En Datter af samme Navn. b. Anna Helene T., g. m. Magnus Reutz. c. Berte Marie T. d. Karen Dorthea T., g. m. Sivert Budde. e. Barbara Margrete T.
- B. Paa Madame Munthes Side:**
- I. Fuldsøster Marie Tuxen Finde, g. m. Provst Nils Leganger. Deres Børn: a. Johan L. b. Gjertrud Gaarman L., g. m. Hans Astrup. Deres Børn: 1. Marie Tuxen A., g. m. Krigsraad Fleischer. 2. Anna Elisabeth A. 3. Drude Friman A.
- II. Fuldsøster Elsebe Johanne F., Enke efter Hr. Stevelin Reutz, Sognepræst til Herø, havde 2 Sønner: a. Magnus R. b. Otto R. (Hun var senere troløvet med Anders Hanssen Schytte, res. Capellan til Haram, der døde efter Troløvelsen og kun 19 Dage før den til Vielsen bestemte Dag, $^{27}/_{11}$ 1754. Bruden mente sig arveberettiget efter Schytte, hvad dog ikke blev godkjendt).
- III. Halvsøster Anna Elisabet F., g. m. Foged Astrup, †. Børn: a. Nils A., Sognepræst til Ørskog. b. Hans A., res. Capellan til Ous, †, Børn, (cfr. B. I. b.) c. Hans Chr. A., Proprietær. d. Peder Finde A. e. Johan Friman A. f. Carl Frederik A. g. Catharina A., †, g. m. Sørenskriver Leganger, Datter Gjertrud L., g. m. Johan Frederik Krøpelin. Efterladt en Datter Else Frederike K., $4\frac{1}{2}$ Aar gl.

reiste han til Kjøbenhavn for at ansøge om Voldens Kald, som mange den Tid kappedes om at erholde, men da Ansøgningerne bleve gjennemgaaede og de Grunde, enhver havde for sine Fordringer, paa Cancelliet overveiede, kom Majesteten selv med de Ord i Munds: „Den Iver Ludvigsen ham skjenker jeg Voldens Kald!“ Denne Præst var en alvorlig og sagtmødig Mand, nidkjær i sin Herres Tjeneste, meget hyggelig i sine Omgjængelser. Ifra ham have vi en Indgangsbøn, som han oftest brugte ved den offentlige Guds-tjeneste, hvilken Bøn lægger for Dagen hans ydmyge Aand og det religiøse Sindelag, der besjælede hans hele Vandel. Til Voldens Kalds daværende 5 Skoledistrikter, nemlig 3 i Volden og 2 i Ørsten, skjenkede han hvert Skolehold 1 Eksemplar af August Herman Frankes Huspostiller.

Som Religionslærer virkede han her blandt Voldens Præstegjelds Indbyggere i 30 Aar, nemlig 15 Aar som Kapellan og 15 Aar som Kaldspræst. Han døde 1756, og hans Sognefolk sørgede tungt over hans Bortgang og velsignede hans Minde.

Som før bemærket, var han en Svigersøn af Otte Finde og gift med Ingeborg Drude, men han fik ingen Børn, hvorfor de af hans Svigerfader samlede store Eiendomme ikke beholdtes længe i Ætten. Efter Hr. Munthes Død styrede Enken Halkjeldsvig som sin arvede Eiendom til sin Død — der gik vel maaske hen omtrent en 20 Aar. Hun skjenkede til Voldens Kirke den store Messinglysekrone, der blev hængt i Kirkens Kor samt et Legat til Fattige, hvilke hun ønskede skulde være et Minde af hende efter hendes Bortgang.

En Søstersøn af hende, der var Søn af Præsten Stævling Reus i Herø, var tillige opkaldt efter Provsten, nemlig Otte, var største Arving og Odelsprætendent til den hele Halkjeldsvig. Han flyttede herind og fik Gaarden med alle dens Herligheder, begyndte som Storkar med Handel og forskjellige Indviklinger, hvorved han paa nogle faa Aar bortsølede den havde Eiendom. Ja, han blev saa fattig og forarmet, at han tilsidst eiede ingen Ting. Han begav sig

da til Bergen, og hans Stilling blev saa yderlig, at hans Levevei var at traske om paa Gaden og tigge den Forbi-gaaende om et Par Skilling. Der fortælles, at naar han kom i Tale med sine bekjendte Voldensere, græd han som et Barn over, at han netop skulde være det Redskab, der var bestemt til at forøde det uretfærdige Gods.

Vi vende os igjen til Præsterne. Da den gode Iver Ludvig Munthe døde, blev her udnævnt til Voldens Kald:

7. **Jacob Stoltenberg**, som ikke kom her, men byttede Kaldet med en, som hedte
8. **Johan Falk**, der afgik ved Døden samme Aar, nemlig 1757, førend han tiltraadte sit Kald, og kom altsaa heller ikke her.
9. **Hr. Morten Meier** kom her som Kaldspræst 1758, en ganske ung Mand af sygelig Helbred, som med Møie og mangen Anstrængelse udførte sine vidt omfattende Kaldsforretninger. Hans Herkomst er Nedskriveren ubekjendt. Han maatte være en hyggelig og god Lærer, der dog ikke var længere Præst her i Volden end 5 Aar. Han døde 1763 i en ung Alder og efterlod sig her Kone og en Søn, der hedte Kristian; denne Kristian blev siden Officer. Præsteenken efter Meier hedte Helene Dorte Grave, en Datter af den berømte Professor Christian Grave, Præst paa Eeger.
10. **Hr. Hans Strøm**. Han kom her 1764 og indgik Ægteskab med Enken efter Meier. Han var Søn af den lærde Peder Strøm i Borgund og var født 1726 d. 25. Januar. Efter hans lange Studier blev han først Kapellan i sin Fødeegn, nemlig Borgund. Han gjorde sig allerede da berømt ved sit udmærkede Værk: Søndmøres Beskrivelse. Naar dette Værk kom til den verdensberømte Naturforsker, Svenskeren Linné, tilskrev han Strøm saaledes: „Slig Kapellan som eder findes ikke uti hele Sverrig. Eder og eders retteligen store Biskop Gunerus bær udødelig Pris, som I have været de

---

1) Morten Meier, † 27. Octob. 1763. Formuen var 1739 Rdl. 4 Ort 8 Sk. Sonnen, Christian Borchard Meier, blev 1785 Sekondlieut. ved 2. Søndenfjeldske Drag. Reg. og stod 1814 som Ritmester i Søndenfjeldske nat. Art. Battl.

første, som uptændte et stort Ljus blandt det Folk, som i Mørket vandrat.“

Han blev kjendt og beundret snart over hele Europa. Saasnart Voldens Kald var ledigt sendte han sin Ansøgning til det danske Cancelli og en Hjelmstjerne bilægger den med Søndmøres Beskrivelse og iler til Kongen, taler hans Sag, og han fik straks Voldens Kald.

Her i Volden skrev han det lærde Værk: „Tilskueren paa Landet“ i 2 Bind, hvoraf han skjenkede til hvert af Præstegjeldets daværende 6 Skoledistrikter 1 Eksemplar. Her i Volden udgav han 16 Afhandlinger i Naturhistorie for det danske Videnskabers Selskab og 17 for det norske. Her opdagede han den første Sundhedskilde i Norge og beskrev den. Her fandt han de Gamles Purpurnegel, møisommeligt anatomerede den, og opdagede Maaden dermed at farve. Her anstillede han overordentlige skønne Forsøg med henved 500 Insekters Forvandlinger, Aftegninger og Beskrivelser. Her udgav han et Skrift: Underretning om de i Bergens Stift mest gjængse Sygdomme og Helbredelsesmidler. Her udgav han en Afhandling: Om de i Bergens Stift mest nyttige og for Apothekere brugbare Urter.

Det danske Cancelli blev opmærksom paa denne Mands fortrinlige Arbejder. Til Belønning for hans Flid skjenkede Monarken ham den 25. November 1779 det største Kald i Norge, nemlig Eeger. Han flyttede her fra Volden i Sommeren 1779; hvor han samme Aar blev Professor i Theologien og 1790 blev han Doktor i Theologien.

Skjønt han ikke længere virkede her i Volden, følge vi ham dog med Tankerne til Eeger. Der udarbejdede han den berømte Eegers Beskrivelse; der udgav han sine Prædikener i en ordentlig indrettet Huspostille, hvor han lægger for Dagen sin theologiske Dygtighed og sit religiøse Sindelag. Hans Skrifter læstes i flere Lande, og han blev valgt som Medlem af de lærde Societeter, og han gjengjældede denne Ære med lærde Afhandlinger. Maanedskriftet Minerva, Samleren og flere prunke med hans lærde Fostere i

adskillige Materier. I de lærde Journaler fremstiller han sig som den ædle, godmodige, beskedne og lærde Aristarch. Han var den første Mand, der ytrede sit Ønske til Kronprinsen om et eget Universitet i Norge. Til Floras Tjeneste indviede han sin sidste Flid i Naturhistorien og overleverede Verden en Samling af henved 300 forhen ukjendte Planter med Beskrivelse af deres Dannelse, Skjellemærker og øvrige Structur, hvis Samling blev efter ham kaldet med det Navn: Strømia.

For at gavne Efterslægten i kommende Secler skjenkede han det Deichmanske Institut i Kristiania alle sine Bøger, lærde Arbejder og Naturalier i alle Naturens Riger — endog fra fjernere Landskaber.

Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab karakteriserede ham for Selskabets største Mand.

Han efterlod sig ingen Børn, men han stiftede et Opdragelses-Institut for umyndige Faderløse, der vil blive et Mindesmærke om hans Faderkjerlighed i de Uskyldiges Barm, som vedvarer gjennem kommende Aarhundreder. Han endte sit lange Dagværk den 1. Februar 1797 paa Eegers Præstegaard efter at have været Jordens Borger i 71 Aar — Kapellan i Bergund i 13, Sognepræst til Volden i 15 og til Eeger i 19 Aar.

Hans Sørgetale blev holdt i det Kongelige Videnskabers Selskab i Throndhjem af H. J. Wille og Sørgesangen af C. Frimann.

Med Høiagtelse og Kjerlighed omfattede Voldens Indvaanere denne sjeldne Lærer. Skjønt Naturen havde nægtet ham de udvortes Talenter, der blænder den mindre oplyste Hob, erstattede han dem fuldelig ved sit engleblide Væsen og sin vennehulde Omgang. Med smærtelige Følelser og bittre Taarer toge Voldens Indvaanere Afsked med denne hulde, blide Sjælesørger, der ved sin Afsked paamindede dem om at holde fast ved det de haver, at ingen skal tage deres Krone.

Han reiste her fra Volden 1779.

11. Hr. **Tellef Stub**. Han kom her til Volden 1779. Han var en dygtig og udmærket Taler, letlivet og munter i det daglige Liv, med sjeldne Aands- og Legemsfærdigheder udførte han sine præstelige Forretninger i en Aand og med en Salvelse, der i disse Egne til den Tid var uhørt. Det kan ikke nægtes af, hvad vi kan opfatte af de mundlige Fortællinger, at hans Foredrag glimrede af en Slags Mode, men som dog i alle Fald vare saa hjertegribende, at de trængte ind til Marv og Ben. Der fortælles, at hans Indtrædelsestale, der indeholdt Peders Fiskedræt, havde en saa forbausende Indflydelse paa Kirkeforsamlingen, at Kirkegulvet var vædet af Tilhørernes Taarer. Der fortælles, at et Aar i hans Tid her varede Vinteren saa langt ud paa Vaaren, og Jammerklager løde fra alle Kanter for Formangel til sine Creature, da man tilsidst ikke havde andet at ernære den med end den simple Beholdning af Folkeføde. Sne og Frost var det herskende Veir lige til almindelige Bededag, da Almuen med bekymringsfulde Hjerter mødte i Kirken, hvor Præsten med ualmindelig Deltagelse i Nøden anraabte den forbarmende Fader om Redning ud af denne ulykkelige Stilling, opfordrede Forsamlingen med de Ord: „Kommer mig til Hjælp! kommer mig til Hjælp! og understøtter mine Hænder med eders Bønner!“ Der forsikres, at inden Aftenen forandrede Gud Veiret og gav underbar Redning inden ganske faa Dage, til Bevis for, at Herren er nær hos alle dem, som kalde paa ham alvorlig.

Denne Præst befandt sig særdeles vel blandt Voldens Præstegjelds Almue, men hans Kone plagedes saa haardt af Hjemvee, og hvilken Længsel bestandig mindede hende om Østlandet, hvor de der, som hun udtrykte sig: „lever i Flor og Herlighed“. Endelig formaaede hun sin Mand at ansøge om et Kald der øst, men som ikke skede paa anden Maade end ved at bytte Kald med en Provst Bødtker i Skien. Did forflyttede han sig 1784, da han havde været Sognepræst til Volden i 5 Aar. Han reiste herfra ledsaget med Strømme af Velsignelser, Lykønskninger og Tak-

Taksigelser for den korte Tid, han som fortrinlig Religionslærer havde virket for Voldens Præstegjælds Indvaanere.

12. Hr. **Frederik Adrian Bødtker** kom her ifra Skiens By 1784. Han var en nidkjær Religionslærer, fast og urokkelig i sin Karakter og i sine Bestemmelser; han anvendte en utrættelig Flid med Ungdommens Undervisning, idet hans Konfirmantere maatte indprente sig Kristendommen i et saa klart Lys og i en saa tydelig Form, at ingen før hans Tid har kunnet efter Pontopidans Forklaring tolke sig saa corect som de, der bleve underviste af denne Præst.

Almindeligst brugte han den Maade at have Konfirmanterne hos sig 2 Dage i Tur, hvor de i Fritimen opskrev hans kateketiske Foredrag, for at indprente dem desto fastere i Hukommelsen. Forløsningen, Troen og Naademidlerne vare de Emner, hvorpaa han saa trofast grundede sin Lærebygning. Som Prædikant var han nidkjær for Guds Ord, med en Karakterfasthed af de Sjeldne. Hans Indgangsbønner, nemlig en paa de almindelige Søndage og en paa Juledag, lægger for Dagen hans hjertegribende Følelser og Udtryk. Disse ere senere trykte og uddelte blandt Voldens Præstegjælds Almue. Han havde let for at forfatte Vers, og hans Digte bære Præg af hans poetiske Evner. Inskriptionerne i Voldens Kirke ere for største Delen hans Frembringelser, navnlig de over og under de kloge og daarlige Jomfruer, de under Apostlerne og de over Kordøren.

Paa Bjerkedalsvandet forfattede han et Farvel til Biskopen, medens de sad i Baaden, af følgende Indhold:

- „Himlen give Bispnen blive
- „Længe kjek i Sundheds Stand.
- „Hvor han farer, Gud bevarer
- „Denne rette Hædersmand.
- „Hædersmanden af Forstanden
- „Og af Dyd han kaldes maa.
- „Bisp omskiftet heri Stiftet
- „Gid vi derfor silde faa.

„Men saa brave vi nu have
 „Leve hos os Aar for Aar.
 „Ingen bedre vi kan hædre,
 „Mere værdig ei attraar.“

I hans Alderdom forbitredes hans Dage ved en mellem ham og Almuen opkommen Tvist. For at opfylde sine vigtige Kaldspligter fik han sig en Kapellan, nemlig Fredrik Mikael Arentz, der ved sine præstelige Forretninger gjorde sig saa yndet for Almuen, at man begyndte at vrage den gamle ærværdige Lærer. Denne Arentz med sit indtagende Væsen fik en saadan Magt over Hjerterne, at han blev Almuens Et og Alt, hvorved Provsten blev tilsidesat, ja endog fornærmet ved Pøbelens Nysgjerrighed. For at forebygge videre Ubehageligheder, eller hvad der foregik mellem Præst og Kapellan, er Nedskriveren ubekjendt.

Nævnte Arentz maatte rømme fra Præstegaarden og indlogere sig paa Rødset. (Afskedigede han fra sin Tjeneste nævnte Arentz og fik i hans Sted en Lars Augustinus Rodtvitt, en Søn af Major Rodtvitt paa Egseth, hvilken Søn var en meget daarlig Lærer). Ved dette Bytte opbragtes Almuen til Had og bitre Forfølgelser af Præsten — og vel mulig at Arentz stemplede Almuen, da han saa sig fornærmet ved sin Afskedigelse; thi han blev udvist af Præstegaarden og maatte indlogere sig paa Rødseth.

En Jørgen Folkestad ophidsede mer og mer Almuen og paatog sig som deres Talsmand at føre offentlig Klage over den Færd og de Ubehageligheder, Provsten havde foraarsaget Voldens Præstegjelds Almue. Ja, denne Jørgen bragte det saa vidt, at største Delen af Almuen maatte lystre hans Befalinger og bragte dem ind paa saa gale Afveje: at dersom Arentz holdt Gudstjeneste skulde alle være andægtige Tilhørere, men dersom Rodtvitt prædikede maatte hver levende Sjæl hastigst mulig rømme af Kirken, ja endog Konfirmanterne skulde straks reise hjem, dersom Rodtvitt skulde læse for dem. Ja det foregik virkelig en Prædike-

søndag dette sørgelige Veesyn, at Almuen paa nogle faa Individder nær rømte af Kirken ved Rodtvitts Optræden. Ja endog Mænd, man skulde tro havde sund Fornuft, droge sine Koner og Underhavende med Magt ud af Kirken, saa galt gik det.

Endelig blev der foranstaltet en Provsteret, og Baade i Borgund, dengang Provst over Søndmøre, kom her for om muligt at faa stille til Ro et saa nær til Oprør hengivet Almuesfolk. Til dette Møde skulde Almuen samles og bevisliggjøre sine Klager; dette Møde var saa betænkeligt, at der til samme blev foranstaltet Militærvagt af Frygt for Voldsomheder under Forhandlingernes Gang.

Provst Bødtker blev tilspurgt, hvad han havde at klage paa Almuen. Han svarede, at han havde intet at klage undtagen, at de nu i hans gamle Dage behandlede ham altfor ubetænksomt og haardt. Endelig skulde Almuen fremlægge sine Klager. Der fremtraadte da forskjellige, der taledede for og imod. De af Forsamlingen, der ikke ganske lidenskabeligen vare henfaldne til Had, taledede hans Sag og søgte om muligt at faa standse disse Ubehageligheder.

En Lars Drabløs traadte frem for Retten og tolkede sig omtrent saaledes:

„Vi har en god, en hyggelig og en duelig Præst, aa Skam aa Spot aa Skjendsel komme over alle de, som haver her noget til aa klage.“

En Ole J. Maarstøl kom frem for Retten og klagede, at han 3 Gange har været hos Provsten for at faa ham hjem og skrifte sin gamle sengeliggende Fader, men som er hver Gang bleven nægtet.

Efter saaledes at have afhørt en stor Del af Almuen holdt Provsten Baade et advarende og rørende Foredrag og skildrede Følgerne af en videre Fortsættelse af disse sørgelige Optrin. Derefter tilspurgte han igjen Almuen, om de ikke vilde stille sig tilfreds, saa alt igjen kunde komme i Rolighed, hvortil de fleste vare ganske tilbøielige.

Derefter taledede Baade til Bødtker: „Nu er det bedst,

dersom vi kan komme til at stille disse sørgelige Optrin. Dersom Du nogen Tid kan have været noget stiv mod en Del af Almuen, da bed dem nu om Tilgivelse, saa bliver det hele godt“, hvortil Bødtker svarede: „Nei, det gjør jeg slet ikke“. Af dette Svar blev en Del igjen ligesom fornærmet, og hans Modstandere fik en ny Anledning til at forsætte sine Klager. Retten blev da hævet, og da reiste den gamle ærværdige Bødtker sig fra Bordet, saa ud over Forsamlingen, udstødte et dybt Suk, udtrykt i disse faa og fyndige 2 Strofer:

„Nu er jeg krank. Men De skal engang se mig blank!“

Nævnte Jørgen Folkestad tilskrev Biskoppen, at han maatte drage Omsorg for at skaffe Voldens Præstegjæld en Præst, der kunde betjene dem med Sakramente, da han yttrede, at det ikke kunde gaa an at modtage dette dyebare Naademiddel af sin Uven. Paa hvilken Skrivelse han tillige med Voldens hele Almue fik et meget alvorligt Svar, der ikke heller bidrog til nogen synderlig Vækkelse hos den forstokkede Almue.

Endelig kom Johan Nordal Brun, den Tid Stiftsprovst, hid til Volden i Biskoppens Sted for at forrette Bispevisitats; paa Veien til Kirken kom en Mand ifra Ørsten og stak et Brev (formentlig et Klagemaal) ind i Biskoppens Haand uden nogen Underskrift, hvilket Brev i Forbindelse med de øvrige Skrivelser og Klager gav Biskop Brun Anledning til med sit Magtsprog og Tordenstemme at tolke Almuens store Vildfarelse samt med rørende Advarsler for deres ufornuftige Fremfærd viste dem det fabelagtige i deres Foretagende, lignede dem med de forstokkede Jøder, der ikke kjendte sin Besøgelsestid, mindede Profetens Ord: Se jeg vil sende Hunger i Landet, ikke Hunger efter Brød, men Hunger efter at høre Herrens Ord.

Af disse vækkende og rørende Advarsler forstummedes nogenlunde Pøbelens Larm, og største Delen af Almuen indsaa, at de havde ladet sig vildlede af de ophidsede Forførere, droge sig tunge om Hjertet tilbage, ønskede i

Guds Navn Ende paa disse Ubehageligheder, der satte enhver Fornuftigtænkende i en saadan Stilling, at det lammede baaede paa deres timelige og aandelige Velvære.

Under disse Sinds og Hjertets Krænkelser afkræftedes ogsaa den gamle, ærværdige Provst, og han ønskede med ^{at} ~~Plantus~~ at opløses og være med Kristo, hvilket Ønske snart blev opfyldt; han døde den 23. Februar 1801 efter at have været Sognepræst heri Volden i 17 Aar. Hans Sørgetale blev holdt af hans Kapellan, Svigersønnen Lars Augustinus Rodtvitt, hvilken Tale senere blev trykt og uddelt blandt Voldens Præstegjælds Almue. En Gravskrift af samme Forfatter, der tolkede hans Værd, blev opsat i Kirkens Sakristi, hvorunder den trætte Olding Fredrik Adrian Bødtker hviler.

13. **Jørgen Peter Meldahl** ¹⁾ kom her til Volden fra Herø i 1802. Han var en blid og sagtnodig Religionslærer, en kjær og forligelig Mand mod sin Almue, nedladende sig i Fortrolighed endog til det mindste Barn. Hans offentlige Taler vare grundige og hjertegribende; selv var han under sine Prædikener som oftest rørt til Taarer. Skjønt Naturen havde nægtet ham de udvortes Talenter eller de saakaldte Talegaver — var ikke meget fremragende — erstattedes disse dog rigelig ved Grundighed og et ømtfølende Hjerte. Han var begavet med en Sangstemme, der var næsten uforlignelig, ja hans Melodier kunde smelte det haardeste Stenhjerte, og den barnlige Uskyld syntes hensegnet i evig Fryd under hans fortryllende Toner. Nedskriveren erindrer, hvorledes han omgikkes det barnlige Sindelag og lagde de første Grunde til Religionsundervisning, der udførtes med et blidt Aasyn og sjælefuldt Foredrag, der altid lyste af hans vennehulde Omgang, hvorved han tiltrak sig alle Godes Yndest og Kjærlighed. Til Voldens Præstegjælds daværende 6 Skoledistrikter skjenkede han til hvert 1 Eksemplar i 2 Bind af „Lauritz Haffes, Almuens Lærer“. Over et Decennium efter hans Bortgang ved en given Leilighed erindres Ud-

¹⁾ Cfr. Broderen Augustinus Meldals Selvbiografi, Personallhist. Tidsskr., 1. R. I, S. 161 ff.

trykkene af de Minder, der besjælede en af hans Elever, der tolkede sine Følelser i Sang, hvoraf hidsættes et Vers:

„Tak salig Jørgen for hvert Ord,
Du i mit Hjerte lagde;
Din Englerøst fra høie Kor
Som Honning sød mig smagte.
Fra Talestol dit Foredrag,
Ei tordned med Jupiters Slag,
Kun Evangeli søde Smag,
Paa Sjelene Du lagde.“

Han døde den 1ste Juni 1815 i en Alder af 64 Aar, og var han Sognepræst til Volden i 13 Aar. L. A. Rodtvitt, den Gang Præst i Vanelven satte ham følgende Gravminde:

„Vor Ven sover! Ja sødt slumrende under disse Fjæle,
„En ædel retskaffen Mand, En kjærlig og omhyggelig
„Ægtefælle, En øm og trofast Fader, En blid og taalmodig
„Kristen, En oprigtig, sagtmodig og redelig Religionslærer.

Jørgen Peter Meldahl,

Sognepræst for Voldens Præstegjæld i Bergens Stift.

„Han indtraadte paa Verdens Skueplads i Aaret 1751
„paa Indvigens Præstegaard i Nordfjord. Allerede fra
„Ungdommens blomstrende Dag opofrede han sin Kraft
„til Religionens Tjeneste og begyndte som Kapellan pro
„persona til Voss Præstegjæld i Bergens Stift. Den 19.
„Juni 1785 kaldtes han til residerende Kapellan. Den 19.
„Juni 1787 blev han udnævnt til Sognepræst til Herø
„Præstegjæld og i 1802 blev han Sognepræst til Volden.

„Efter 64 Aars Vandring paa Jorden gik han fra
„Kjærligheds og Venskabs yndigste Samfund i Graven
„den 1. Juni 1815, ledsaget af en kjærlig og elskværdig
„Mage Else Christine Meldahl, af 7 elskende Børn, af
„Svogers, Søskendes og Venners Taarer, af sin Menigheds
„sande Agtelse.

„Sandelig han var en Israelit, i hvilken der var ikke Svig.
Velsignet være hans Minde. L. A. Rotvitt.“

14. Hr. **Andreas Qvale** kom her til Voldens Kald i 1816 efter forhen at have været Sognepræst til Vegøens Præstegjeld i Nordlandene. Han var meget afgjort for sine Prædikener, som han nok ogsaa var istand til at præstere gode; men ikke sjelden skulde det dog røbe sig, at hans Løverdagsstuderinger havde været tarvelige; hans Forhold til præsteligt Liv bør kaldes godt, men hans Førelse af Kaldsforretninger udenfor Kirketjenesten var ikke med de nøiagtigste; han havde nok et hidsigt Temperament og en streng Aarvaaggenhed med at dempe Opbruselserne. Mest kostede dette ham i en Tvist med nogle Almuesmænd om Tiendens Løsning — der disse saa meget eggedes til — paa den Tid, da Præstationen af Offerskjeppen forandredes fra 24 Skilling til en Skjeppe Byg in natura.

Af hvad vi ved om hans Herkomst og øvrige Virken samt hans Familie, anføres her følgende: Han var 4de og sidste Søn af en Præst Qvale til Nedre Kvinnedal; han blev 5 Aar gammel fader- og moderløs. Ikke destomindre kom han til ved sin ældste Broder, Præst Edvard Qvale — tilsidst Præst i Lyster — hans Understøttelser at holdes til Studeringer; han demitteredes fra Thronhjems Latinskole og med gode Venners og Velynderes Hjælp, hvoriblandt Opholdsassistants fra en Stiftelse — Regentsen; endte sin Studenterbane ved det Kjøbenhavnske Universitet i 1803 med Karakteret Haud; han fik straks en Lærerpost ved Thronhjems Latinskole, blev derpaa efter nogen Tids Forløb Sognepræst i Vegøens Kald, hvorfra han, gift med en Frederike Heltzen, flyttede til Voldens Kald i 1816. Efter 4 Aars Ophold her afgik hans Kone ved Døden. Ikke fuldt et Aar derefter, nemlig i 1820, fulgte han hende og efterlod en uforsørget Flok af 7 Børn, hvoraf det ældste var kun 13 Aar. At denne Flok af Smaa ikke kunde, saavidt de havde noget Skjøn, andet øine end mørke Udsigter, maatte følge af sig selv. Hvorledes Guds Forsyn dog ofte paa saa aldeles middelbar Vei rækker Haanden straks i Nøden viste sig ogsaa her, idet at det ældste af Børnene,

Kaja Ernestine, skjønt kun 13 Aar gammel, var istand til at overtage Husets Styrelse og ordne det med Søkende og Tjenere fra om Sommeren 1820 til Vaaren 1821, til hvilken Tid hun til Boets Skifteret aflagde en meget tilfredsstillende Rede for Husstellet.

I Løbet af Vinteren tilsaa Provst Edvard Qvale fra Lyster sine Broderbørn og holdt en Konfirmation i Kaldet. Mørke var som sagt Udsigterne for alle disse Smaa, men Guds Forsyn forlod dem ikke. Deres Fremtidsbane blev saavidt nu vides: at ældste Søn Kristian blev Præst i Qvæfjord, anden Søn Andreas, Præst i Dverberg i Nordland, den tredie Søn Gustav døde straks efter en Indflytning til Slægtninger i Throndhjem. Ældste Datter Kaja blev gift med en Kjøbmand Skanke i Skien, anden Datter Edvardine, først gift med en Distriktslæge Irgens i Farsund fra Sogn, men efter 2 Aars Enkestand med en Foged Paus i Skien, 3die Datter Betzy blev gift med en rig dansk Kammerjunker og boede i Kjøbenhavn, 4de Datter Anna Kristine blev gift med en Præst i Nærheden af Alstadhaug, Fritzner, senere Sognepræst i Vandfjøl og derefter i *Fjøllevig Thjölling*

15. Hr. **Frans Henrik Blichfeldt** kom her til Voldens Kald 1821. Han var født i Qvinherreds Præstegjæld i Bergens Stift, hvor hans Fader var Bergraad; han blev Student ved Kjøbenhavns Universitet 1784, tog Eksamen i Philosophie 1785. I Aaret 1787 var han Informator for Provst Rørdams Børn i Kingservig, tog theologisk Embedseksamen den 10. Oktober 1787, i Aaret 1788 informerede han Stiftsprovst Fleischers Børn. Den 4. Oktober samme Aar blev han af Hs. Majestæt Kongen konfirmeret at være Kapellan pro persona ved Domkirken i Bergen hos Doktor i Theologi, Stiftsprovst Hans Mossin, og da han var kun 22 Aar gammel, benaadede Kongen ham med Tilladelse i en mindre end dertil lovbestemt Alder at kunne vies til Præst og udføre alle præstelige Embedsforretninger; den 10. December 1788 blev han af Biskop Irgens indviet til det hellige Læreembede; 1790 indgik han i Ægteskab med sin første Kone Anna

Rebekka Mossin, som døde 1795; 1796 indgik han i Ægteskab med sin 2den Hustru Ingeborg Marie Coucheron; den 10. Marts 1798 blev han udnævnt til Sognepræst i Hosangers-Kald i Bergens Stift og Nordhordlens Provsti; den 31. Oktober 1809 blev han beskikket til Sognepræst i Eids Kald i Nordfjords Provsti; den 1. Februar 1821 beskikkedes han til Sognepræst her til Voldens Kald. Denne trætte Hyrde nedlagde sin Vandrings- og Hyrdestav og indslumrede efter flere Ugers Sygeleie i en sagte og rolig Død den 13. Februar 1839 efter at have været her Sognepræst til Volden i 18 Aar..

Som Taler karakteriseredes han for den 2den Brun¹⁾ til at forkynde Guds Ord rent og uforfalsket og som Hyrde for sin Menighed af første Rang²⁾.

Forhandlinger i konsistorium i anledning af, at Carl August Thielo søgte om at blive professor.

Ved Provst **L. Koch**

C. A. Thielo er bleven bekendt som den første teaterdirektør, da den danske skueplads genoprettedes 1747. Han var født 1702 i Saksen og kom 1726 til København, hvor han ernærede sig ved at give musikinformationer. Han blev organist ved Kastellets kirke; men her havde han kun 46 rd. årlig at leve af, og kunde altså med rette sige: „Nu gøre enhver sin regning, om jeg som organist med kone og børn kan leve“. Så måtte han blive ved at informere; men dette, siger han, „er en meget urigtig ting og allermest da, når folk mærke, at hunger og kummer ligesom kiger en ud af øjnene“³⁾. — Det er vel derfor rimeligt nok, at

¹⁾ Johan Nordahl Brun var berømt ikke blot som Digter, men ogsaa som Prædikant (cfr. D. biogr. Lex. III, 14 ff.).

²⁾ Herefter gjengives nogle af de ved Blichfeldts Jordefærd afsungne „velmente Sange“ m. m., hvornæst Fölsvigs Optegnelser slutte med en Beskrivelse af Voldens gamle, i 1858 nedrevne Kirke.

³⁾ Musikforeningens festskrift 1886. I. 93.

han har håbet ved at overtage ledelsen af de danske komedier at forbedre sin stilling; men uden tvivl har han dog tillige havt interesse for kunsten; hans datter, Caroline Amalie, blev siden teatrets første skuespillerinde, og der er næppe tvivl om, at Holberg har stået bagved ham; i ethvert tilfælde antog han sig med iver hans sag, da det viste sig, at han vilde få bevilling. Ansøgning om denne blev indgivet i December 1746, altsaa få måneder efter at tronskiftet havde fundet sted. Den kom til kancelliet med en påtegning af overkammerjunker v. d. Lühe om, at kongen vilde have sagen forestillet, og bevillingen blev meddelt ham¹⁾. Han fik imidlertid ikke megen glæde af denne; en teaterdirektørs stilling har altid været tornefuld, og allerede i Juni 1747 gjorde skuespillerne oprør og indførte en republikansk regeringsform, der blev bekræftet ved de privilegier for de danske acteurs, der udstedtes 29. Decbr. 1747. I disse udtales, at da Thielo, hvem privilegiet er givet, ikke har magt til at indrette skuespilhuset, oprettes et consortium af skuespillerne. Hermed endte altså Thielos direktørvirksomhed, som dog må have forbedret hans stilling; ti han nød til sin død 3. December 1763 en pension af 6 rd. ugentlig af teaterkassen²⁾.

Thielo vendte nu tilbage til musikken; han havde 1746 udgivet det første skrift om denne, der er udkommet paa det

¹⁾ I det danske kancellis supplikprotokol 1746 nr. 1192 findes følgende: „C. A. Thielo her af staden forestiller, hvorledes der det kgl. hus i særdeleshed og publico i almindelighed til nytte og fornøjelse kunde anrettes danske skuespil efter den plan, som af assessor L. Holberg er anlagt i hans danske komedier, som her tilforn have været brugte, og i fremmed sprog spilles på andre steder cum applausu, et spejl, hvori lyders hæslighed og dyders dejlighed ses, og folk instrueres ridendo. Dersom det derfor, efterat hofsorgen er aflagt, måtte behage Hs. maj. at give supplikanten tilladelse til sådanne komediers anrettelse, forsikres, at han med de skikkelige studerende personer, som han allerede dertil har udsøgt, skal præstere alt, hvis af en direktør for sådanne komediers holdelse kan erfordres, det høje herskab og publico til nytte og fornøjelse. Oberkammerjunker v. d. Lühe har påskrevet supliken, at Hs. maj. vil have den ved lejlighed forestillet. — Canc. collegium 12. Decbr: Indstilles til Hs. maj. — Conseillet 15. December: Refereret Hs. maj.“

Det er altsaa ikke rigtigt, når det i Overskous teaterhistorie II. 30 angives, at privilegiet er udstedt 30 Oktober.

²⁾ Overskou II. 34, 320. Sæll. register 1747, nr. 523.

danske sprog: „Tanker og regler om musikken“, og dette blev siden efterfulgt af flere. I året 1754 bekendtgjorde han, at han solgte operaarier „med alle stemmer dertil“, samt symfonier for klaver for 12 β stykket¹⁾. Det var i sin egenskab af musiker, han den 26. Januar 1757 indgav en ansøgning om, at måtte benådes med tittel af professor. Musikken, siger han, er lige så ædel en kunst som billedhugger- eller malerkunsten; han har i sin ungdom studeret den i Dresden og i 30 år drevet studiet praktisk og theoretisk i København og besørget musikken ved den danske skueplads. Ansøgningen blev sendt til universitetsprofessorernes erklæring, og når disse så bestemt frarådede at bevilge den, behøver der ikke at have været anden grund, end at de ikke kunde finde sig i, at en fattig musiklærer skulde føre samme tittel som de selv.

Rector, Prof. historiarum et geographiæ Bernhard Møllmann ytrer i den anledning:

Efter mine Tanker hører den første af disse Ansøgninger neppe til Consistorii Paakiendelse.

Prof. theol. Rosenstand Goiske: At en Musicus blev Professor Musices ved Kiøbenhavns Universitet, tænker ieg at ville blive meget uanstændigt. En god Musicanter kunde faae i sinde at giøre lige saadan ansøgning; ieg meener, der burde erklæres mod Thilos ansøgning, ey aleene som en unyttig, men som en uanstændig og uværdig ting, dersom ieg af Suppliquen kunde see, at hand søgte bestalning som Professor ved Kiøbenhavns universitet, da det rimeligst er ved Maler og Kunstners-academiet, hand vil være Professor, i den fald Consistorium ey har med hands ansøgning noget at giøre.

Prof. theol. Joh. Otto Bang: At Thielos Ansøgning viises hen til Maler Academiet, vil ieg ikke raade til, af Aarsag, for saa faaer hand uden Tvivl Characterer som Professor at løbe med, den hand dog for visse Aarsagers Skyld ikke bør have,

---

¹⁾ Musikforeningens festskrift 1886. I. 36, 95. Hans skrifter ere anførte i Worms forfatterlexikon, hvor det tillige ses, at han 1756 har udgivet „Frøken Charlotte v. Weisensee“, roman i 3 dele, som også er udgivet på Tysk.

hvorfor ieg skulde meene, det var best simpliciter at raade hands Maiestæt fra at give ham denne character. Jeg vilde ansee det ey aleene som aldeles unødvendigt, især paa denne Tiid, da Musiquen dets uden her i Kiøbenhavn er i saa stor Floer, men endog som haanligt tillige for Universitetet, om en formeentlig aldeles ustuderet Mand der skulde blive Prof. musices, hvorfor ieg meener, vi saa meget meere utroqve nomine skulde expresse afbede det, som deraf i sin Tiid maae skee kunde gives Anledning til nye Prætentioner af saadan en Professor og følgelig til Uorden og Uroe i Vort Collegio. Men er hands Tanke at have slig Titul ved Kunsternes Academie, da er vel hands Ansøgning os uvedkommende; dog ønskede ieg alligevel, at endog den titulus Professoris maatte være saa hæderlig, at dend ey gaves til andre end særdeles værdige og i deres Slags umistelige Folk, iblant hvilke ieg ikke siunes, Msr. Thielo kand prætere at regnes. Dette tiltrådtes af J. C. Kall, P. Horrebow og E. G. Ziegenbalch.

Konsistoriets erklæring afgaves 18. Juni 1757 således:

Saa vidt vi allerunderdanigst skønne, gaaer Suplicanten Thielos allerunderdanigste Ansøgning der ud paa at ville allerunderdanigst gratificeres med titel af prof. musices ved Maler- og Billedhugger Academiet, og ikke her ved Universitetet. Ved denne leilighed bede vi allerunderdanigst, at titulus professoris maatte være saa hæderlig, at den ey gives til andre end særdeles værdige og i deres slags umistelige Folk, blandt hvilke vi ikke vide, om Suplicanten kand prætere at regnes.

Brevveksling mellem J. O. Schack Rathlou og H. Treschow om dennes levnedsskildring af grev F. Danneberg Samsøe.

Ved Provst **L. Koch.**

Før professor, sognepræst ved Garnisons kirke, H. Treschow udgav sin bekendte ovenfor nævnte bog, tilskrev han den 17. April 1795 Schack Rathlou og bad ham gennemlæse manuskriptet, da „materien på mange steder er delikat, fordi jeg både

skal skrive sandhed og tillige skrive den med en vis forsigtighed.“ Suhm har samtykt i, at skildringen af hans faders forhold optoges „da sandheden krævede det, og det var menneskeligt at fejle“.

Af Schack Rathlous svar¹⁾:

. . . Saare vanskeligt er det i mine Tanker altid, rett at bedømme en Mand, som har forenet store Egenskaber med mange i det mindste til Syne ladende Ufuldkommenheder, og som altid var enten en indtil Enthusiasmus varm Ven eller og en indtil den største Yderlighed heftig Uven af alle de, som hand stod i forbindelse med, saa at der i henseende til dem aldrig var en Middelvej imellem hands kiærligste og heel uindskrænkede fortroelighed og hands aabenbare og meget virksomme Had, hvilket og naturlig viis i samme Grad bestemte deres Tænkemaade og Opførsel om og imod ham. Og især synes det mig betænkeligt at meddele Publico sin Bedømmelse om en saadan Mand, naar een stor Deel af den Generation, som levede med ham, endnu er til, og at følgelig mange af dem, som erindrer sig ham og hans Gjæringer enten med personlig Taknemmelighed eller med ganske modsatte Meninger, uden al Tvivl ville tage Partie for eller imod ham og Forfatteren af hands Lovtale.

Jeg tilstaaer altsaa oprigtig og med det Venskab, jeg bærer for D. H., at jeg, om jeg var i Deres Stæd, ikke udgav dette Skrift om G. D. førend noget længere hen i Tiden, uagtet De med Stiltienhed har overgaaet alt, hvad der i sin Tid foregik mellem ham og Bengstrup og imellem ham og Lütken og andre fleere, skiøndt De ligeledes med megen Varsomhed har berørt alle de Stæder, som kunde have stødt visse Personer og adskillige heele Familier, og skjøndt De, som De melder mig, kand legitimere sig med Cammerherre Suhms uefterlignelige Sanddruehed ved at samtykke, at eet Factum bliver anført, som er virkelig vanærende for hans Fader, efterdi dennes falske Angivelse mod G. D. var meget meere end en menneskelig Feyl; thi hvor forsigtigt D. H. end er gaaet til Verks i alt dette, saa

---

¹⁾ Brevvekslingen findes i Samlingen af Schack Rathlous papirer på Ravnholt.

kunde De dog lett udsettes for en ubehagelig Penne-Krig, som altid er godt at undgaae¹⁾).

Ere der imidlertid Aarsager, hvorfor D. H. ikke gerne vil udsette Skriftets Udgave, saa var det dog i mine Tanker godt, om de 2 sidste linier pag. 47 og de 9 første linier pag. 48 bleve udeladte, og ligeledes holder jeg for, at alt det, der er anført pag. 52 om Sal. Grev Bernstorff burde meget forandres, eller og, som vel var endnu bedre, at denne Minister aldeles ikke blev nævnet i det heele Skrift, eftersom det er almindelig bekiendt og derved paa nye vilde blive bragt i Erindring, at G. D. i Begyndelsen af Kongens Regiering angreb G. B. med hemmelige og meget hårde Beskyldninger, og at denne derimod fuldkommen retferdiggjorde sig i hands d. 22de 7ber og d. 13. 8ber 1766 indgivne tvende Forsvars-Skrivelser, hvilke, om jeg ikke tager Fejl, ere trykte i eet af Büschings Verker. Endnu eet troer jeg her at burde tilføye, nemlig, at skøndt jeg er overbeviist om, at D. H. i denne Lovtale over G. D. har taget alle de anførte Anecdoter af de beste og tilforladeligste Kilder, saa bærer jeg dog nogen Tvivl om det, som findes p. 35 om Admiral Rosenpalm²⁾. Jeg erindrer selv som Cammer-Junker meget ofte at have hørt Høysal. Kong Friderich den 5te tale med megen Godhed om bemeldte Admiral, og med megen Agtelse og Venskab om ham efter hands Død; jeg veed, at Kongen i Aaret 1748 eller 1749 lod ophænge hands Portrait i eet af de daglige Kongelige Gemakker paa det gamle Jægersborger Slot. Jeg veed ligeledes med fuld Vished, at Hds. Mayst. tilbød ham Elephant-Ordenen nogle Aar førend hands Død, samt at han frabad sig denne Naade for hands Penge-Omstændigheders Skyld. Og vi alle, som levede i den Tiid, hand døde, og som leve endnu, erindre os, at Kongen lod ham begrave med stor Prunk på Sin Bekostning, og at der blev befalet, at Liig-Processionen skulde tage Veyen over Slots-Pladsen fra Høybroe til Holmensbroe, hvilket ellers ikke var tilladt, og at Hds. Mayst. stod selv

¹⁾ Se Treschow, Danneskiold Samsøe 33.

²⁾ Se Treschow, Danneskiold Samsøe 35, hvor dog de af Schack Rathlou påankede udtalelser ere udeladte.

i Vinduet, og hvad mere er, saa tror jeg, at Kongen ogsaa paatog Sig at betale et parr 1000 Rd. i Gield, som hand efterloed sig, hvilket ikke synes at svare til den omtalte Anecdote . . .

Fra Treschow, 1. Juli 1795. . . . Holde mit Arbeide tilbage, da saa mange ønskede, saa mange ventede paa dets Udgivelse, kunde jeg ikke; men jeg har ei allene forandret og udelukt de Steder, som D. E. raadede mig til at forandre og udelukke, men gaaet mit Haandskrift paa ny igiennem og berørt Tildragelsen med Admiral Suhm, uagtet hans Søns givne Tilladelse, endnu med større Skaansel. Beslutningen deraf tillader min Velynder mig herved at meddele. Jeg er forsikret om at finde en ligesaa retsindig og velgrundet Dom over disse faae Blade, som over det Øvrige, og det er mig især meget angelegent at erfare den ihenseende til de 3de anførte Anekdoter pag. 65, 66 og 72. Den mellemste karakteriserer vistnok den ubenævnte Mand fra en meget ufordelagtig Side, men den tiener tillige til at sette Grev Danneskiolds Carakter i et fordelagtigere Lys end man har villet forestille Ham, og naar man med den Skaansel vilde gaae frem, ikke at anføre det ringeste, som kunde være fornærmeligt for Andre, vilde snart ingen ædelmodig Handling blive nævnt. Den 3die Anekdote om Biskop Hersleb er moersom. Den indeholder vel en liden Overilelse af Biskoppen. Men om denne er saa betydelig, at den derfor bør udelukkes, da der virkelig i Grev D. Opførsel ved denne Leilighed laae noget stort, overlades aldeles til D. E.'s Dom, som vejer Sagen bedre end jeg. Jeg troer, at man med Grund maatte bebreide mig min Taushed i Henseende til Benstrup og Lütken, da ieg ved nøiere at undersøge Sagen derfor fant, at der med Grund kunde siges noget i den første Sag til Grevens Fordeel, og at han paa en vis Maade handlede strængere mod Capitain Lütken, krævede efter mine Tanker Upartiskhed, at ieg havde anført hvad ieg i Begge Tilfælde vidste. Thi ellers vilde mit Bidrag ei allene

---

1) Treschow, Danneskiold Samsøe 56, 57, 61. Da Hersleb indviede kapellet på Søllerødgård, sagde han i anledning af Matth. 17, 4 med hensyn til Danneskiolds forstyrrede pengeforhold: „Stakkels Peder! du vil bygge! men hvad har du vel at bygge for?“

blevet, som min Velynder behager at kalde det, en Lovtale, men en partisk Lovtale. Nu vil jeg da rolig vente mine 3 Anecdoters Bedømmelse. Saafremt D. E. finder, at de ikke bør anføres, skal de ogsaa blive udeladt, endog paa Bekostning af mit Skrifts Interesse; thi jeg ønsker ikke denne, naar den skal gaae paa andres Regning.

Jeg kunde skrive meget om vor Stads ulykkelige Forfatning, hvis Følger allerede spores og ville endnu spores mere. Gud være lovet, som naadig afvergede, at Ulykken, hvorudi Forsømmelse havde saa megen Skyld, ikke udbredede sig endnu videre. Synet er bedrøveligt, og uagtet mine Embedsforretninger føre mig daglig igiennem de afbrændte Gader, kan Øiet ikke vænne sig dertil. Imidlertid er det en Fornøjelse at see, hvor megen Virksomhed der hersker for at sikre sig mod Vinteren. Paa Slotspladsen staae allerede over 50 Huse forsynede med Skorstene og opførte som Caserner for Haandværkere og andre, som ikke kunne forsynes paa andre Stæder med fornøden Bopæl. Den nye Plan, hvorefter skal bygges paa de afbrændte Steder, siges at være færdig. Præsterne ved Nicolai Kirke og Grev Osten ere meget misfornøiede dermed, da det heder, at Nicolai Kirke ikke mere skal bygges paa samme Sted, men at det overblevne af Slotskirkens Bygning skal indrettes til Slotskirke og tillige være for Nicolai Menighed. Borgerne derimod ere vel tilfredse med denne Forandring, da den Plads, hvor Kirken stod, kan blive tilstrækkelig til at bygge en heel Gade. Præsternes Arbeide har ved denne Leilighed mærkelig tiltaget, da den Om-sorg for de Fattige med Brøds og andre Almissers Uddelelse og Syges Pleie er for den største Deel bleven os paalagt. Men hvor belønnende er ikke dette Arbeide, som sigter til at lindre Nød og komme sine ulykkelige Medmennesker til Hielp.

Forskjellige Slægtbogsoptegnelser.

Meddele af Archivfuldmægtig **E. A. Thomle.**

III.

Mag. Jochum Angell's Optegnelser.

Disse Optegnelser findes paa nogle Octavblade blandt en Del forskjellige Sager i en Pakke paa Christiania Universitetsbibliothek, Manuser. 4to No 479. De meddeles her, da de indeholde flere hidtil ukjendte Data. Om Jochum Angell se forøvrigt: Erlandsen, Biografiske Efterretninger om Geistligheden i Thronhjems Stift, S. 180.

In Nomine Jesu

Ao 1674 d 7 Juny, Natten til Søn Dagen Klocken 12, Er jeg fød til verden: Jesus være min Hielp [i] verden og av verden:

Ao 1670 den 10 Aug: er min Kiereste Elen Pedersdatter Friis fød udj Svendborg i Fyen, døde paa Røraas Kaaberwerck 1701 d 4 Iuny, begravet d 14 dito, og af Hr. Iohan Lobes holdt Liig prædicken over hende

1681 d 3 Marty Er min Hierte allerkiereste Hustru Maren lensdatter Collin fød; Herren plante hendes Hierte til mit ♥ te ioe meere og meere, at vi begge toe maatte blive et udj Herren, og leve tilsammen udj bestandig Kierlighed til vor Høje alderdom. Amen. Mag: Oluf Tønder, Hendes Sl. Mor-Fader, var hendes Døbefader; Holt over Daaben af hendes K: Mormoder Maren Schielderups, dertil var Vidner min Sl. Moder Abel Iespersdatter, Maria Sl. Ebbe Niensens, Hr Amtmand Tønder, Casper Wilt-hagen.

1674 d 7 Iuny natten til Søn Dagen er ieg fød til verden og døbt av Mag. Ole Tønder. 1681 strax effter at Thrundh: var afbrent, blev ieg af mine K. Forældre, opsendt til Opdal til Sl Hr Hans Bernhoft, da Sogne-Præst dersammesteds, Hvor Mag: Hans Brix først læste for mig, siden Mag. Peder Bernhoft. 1682 d 1 Ianu: døde min Sl. Moder. 1683 Kallede min Sl Fader mig Hiem igjen, og samme Aar fuldte ieg med min Broder Mag. Hans Angel til Bragnæs. 1685 da min Fader var til den Brag-

næske Commission fuldte jeg med ham hiem igien til Thrundh: og blev strax sat under Mag. Peder Lunds information, indtil 1687 da ieg kom udj Thrundh: Catedral Skole, den anden nederst in tertiae Classe under Hans Abels in-Formation.

1692 d. 7 Maj blev ieg dimitteret til Academiet cum testimonio Scholastico Clarissimo Rectoris Mag: Simonis Hoffii. D 9 Iuny Kom ieg til Kiøbenhafn, og strax udj Logement hos min Kiere Morbroder Doct: Peter Iespersen, da hans Kongl. [Majts.] Confessionarius. D 7 Iuly var ieg til examen Styli. D 11 til Examen artium. D 1 Aug: til Honores. Rector Magnificus var Doct. Masius og Decanus Doct: Casp: Bartholin. 1693 d 1 Maj var ieg til Examen Philosophicum. D 22 Maj blev ieg uværdig creeret Philosoph: Baccalaur af Decano Paulo Vindengio — Same Aar d 1 Iuny Rejste ieg til Bragnæs til min K: Broder Mag: Hans Angel. — D 9 kom ieg til Bragnæs. — D 24 Aug: rejste ieg igien fra Bragnæs til Kiøbenhavn — D 6 Sept: kom ieg igien til Kiøbenhavn. 1694 d 12 April var ieg til Examen theologicum under Doct: Masio og Doct: Bartholin og fick til Character non contemnendum. D 27 April: Prædickeede for dimiss under Doct Masio Censur. D 14 Maj Rejste ieg fra Kiøbenhavn til Bergen. — D 24 kom ieg til Bergen. D 12 Iuny rejste ieg fra Bergen til Thrundh: og ankom der d. 19 dito, hvor ieg forefandt mine K: Forældre og venner ved god Helszen og Helbred.

1695 blev ieg tillat af min K: Fader at rejsze udenlands, som ieg og i Herrens navn fortsatte med Skipper Iacob Hansøn og Kom d 17 April til Hamborg effter at ieg hafde beseed paa vejen de tvende Byer Glychstad og Stade. — D 4 Maj rejste ieg fra Hamborg over Land igiennem Bremen og Oldenburg, og saa vider til Amsterdam. Hvor ieg d 10 ankom, og besaa der det berømmelige Stadthuis med videre. D 1 Iuny rejste ieg til Leiden og den 29 til Utrecht — D 23 Sept: til Rotterdam, og fortsatte saa Rejszen videre til London. — D 8 Octobr: ankom ieg til London i Engeland. — 1696 d 13 Ianuar: til Ox-Furt, d 20 Marty fra Engeland til Amsterdam, hvor ieg ankom d 28 dito, den 4de Maj derfra over Land igiennem Mynster og Lyne-

borg til Hamborg, d 14 dito fortsatte Rejszen videre til Kiøbenhavn, derfra til Trunh: Hvor ieg ankom lykkelig d 21 Sept:

1697 d 13 Iuly døde min Kiere Fader Sl: Lorentz Mortensen Angel, og blev begravet d 21 dito.

D 30 Aug: blev ieg af højlovlig Sl: Kong Christian den 5te kaldet at være Sognepræst til Røraas Kaaberverck, strax der effter d 29 Octobr af Biscopen Doct: Peder Krog ordinerit Dom: 3 Adv: same aar forrettet ieg første Messze og Dom: 4 Adv: første Prædicken her i Røraas Kircke.

1698 d 10 Ian: hafde ieg paa Bragnæs Bryllup med min Kiereste Elen Pedersdatter Friis, i min kiere Broder Mag: Hans Angels Hus — og blev vi Copuleret af Mag: Christian Muus Provst og Sognepræst i Christiania.

— — — — —)

1701 d 4 Iuni Klocken 11 for Middag døde min Salig Kiereste Elen Friis Og blev begravet d. 14 Iuny. Over hende holt Lig Prædiken af Hr Iohan Lobes —

1702 d 17 Ian hafde ieg Bryllup med min Kiereste Maren Collin udj Trunhiem, i Hendes Forældres Huus og af Mag: Sebastian With Copuleret.

— — — — —

1699 d 26 Ianuar Torsdag Morgen omtrent fire, blev min Datter Abel Margrethe fød, Døbt den 29 dito af Hr Iohan Lobes. Holt over Daaben af Maren Bergmæster Jurgentzis; dertil vare vidner Lisbeth Hendrich Pittersens, min kiere Søster Rebecca Angel, Hr Stifftambtmænd Hans Kaas, Seigr Peder Hiort, Monsr Frans Bøye.

1700 d 2 Maj er min Kiere Søn Lorentz Fød, ieg selv døbte ham Christi Himelfartz Dag d. 9 dito. Holt over Daaben af Johanna Peder Hiortes — hvortil var vidner Margrethe Sigr Anders Aalums, Capitain Wentzel Ausig, Directeur Theodorus Bergmand, Monsr Anders Bernhoft.

1703 d. 24 Maj, blev min kiere Søn Jens fød, døbt d. 2

) De udeladte Optegnelser om Børnens Fødselsdage gjentages vidtløftigere i det Følgende.

luny af Hr Iohan Lobes. Fadderne vare Hans Kiere Mormoder Karen Tönder, Magnild Hr Iohan Lobesis, Hans Kiere Moster Karen Collin. Hans Morfader Assessor Jens Hansen, Hendrich Pettersen, og Anders Aalum — Døde 1705 d 15 Ian:

1704 d. 24 April Torszdags Afften Klocken hen ved Sex, Er min Kiere Datter Elen Cathrina fød til verden, og i Daaben igienfød Christi Himmelfartz Dag d. 1 Maj, Jeg self døbte hende, Holt over Daaben af Ingebor Sl. Hr Iens Tausans, vidnerne der til vare Anne Margreth Johannes Bruns, Ane Maria Lund, Søren Ibsen og Dirich Hiort.

1705 d. 6 April:¹⁾ Mandags Morgen mellem 7 og 8 er min anden Søn Iens fød, døbt af Hr Iohan Lobes — holt over Daaben af Abel Margrethe Bergmand, dertil vare vidner Ane Søren Ibsens, Hr Johan Lobes, Iohannes Irgens, Berent Mølmand —

1707 d. 9 Iuly Löverdags Morgen Klocken omtrent 5 blev min Kiereste forløst med vores Kiere Datter Bolethe, døbt d. 13 Iuly af Hr Fridrich Mejer, Holdt over Daaben af min Kierestes Moster Olava Maria Tönder, dertil vare vidner Metthe Berent Bruns — Maren Dirick Hiortes, Stiffamtmanden Iver von Ahnen, Hendes Kiere Morfader Jens Hanszen og Morbroder Morten Wium.

1708 d. 30 Octbr Tiszdag effter middag, Klocken omtrent 4r er min Kiere Datter Karen fød, døbt af Hr Iohan Lobes d. 3 Trinit d. 11 Novembr, Holt over Daaben af Ane Margrethe Veszling, dertil vare vidner, Jnger Maria Frost, Zidselle Lobes, Directeur Bergmand, Pitter Grube.

1710 d. 21 February er min Kiere Datter Magrethe Maria fød, døbt af Biscoppen Docter Peder Krog, holt over Daaben af min Søster Margrethe Sl: Christian Frostes, dertil vare vidner Abel Margrethe Bergmands, Anne Kirstina Schielderup, Docter Peder Krog, Assessor Byg, Iohannes Brun.

---

¹⁾ Hans Fødselsdag angives i det ovf. Udeladte til 21. April,

Genealogiske Smaastykker.

I.

En Hypothese om Familien Aall's Oprindelse.

Af et Brev fra afdøde Geheimelegationsraad **A. Skriko**.

I Indledningen til den af Bureauchef W. Lassen (i Forening med Otto Gr. Lundh) udarbejdede Stamtavle over Familien Aall¹⁾ hedder det: Slægten skal i 2den Halvdel af det 17de Aarh. være flyttet fra Jylland til England. Dette erindrede Statsraad Nils Aall til Ulefos med Bestemthed at have hørt af sin Farfader. Overfor denne bestemte Erindring (Statsraad N. Aall havde jo ved Farfaderens Død fyldt sit 14de Aar) maa, saa synes mig, de øvrige Familie-Traditioner forstumme. Hvor uholdbare og urimelige, disse var, har Lassen desuden fyldestgørende paavist, og det er paa Grundlag af denne Statsraad Aalls Ungdomserindring, der vistnok bør fastholdes som et Alpha-Omega for enhver Undersøgelse ang. Slægtens Oprindelse, at jeg fra Tid til anden allevegne, hvor Navnet Aal forekommer i Jylland som Personnavn eller Navn paa Sogne, Landsbyer etc. standsede derved, for at ransage de paa respektive Steder forekommende Familier (navnlig Præsternes). Jeg skal nu begrunde min Formening om: At de norske Aaller med ikke ganske liden Sandsynlighed kunne antages at skrive sig fra Aal Sogn i Vester Horne Herred (Ribe Amt og Stift), vel erindrende mig min Børnelærdom: „a posse ad esse non valet consequentia“.

I mange Kilder og særlig i Dr. O. Nielsens „Historiske Efterretninger om Vester Horne Herred“ findes de tre første Præster til Aal Kirke (efter Reformationen) at have været Herr *Tøste Philipsen*, fulgt af Sønnen Herr *Philip Tøtesen* og dennes Søn Herr *Niels Philipsen*, hvilken Sidste var Præst til Aal Kirke fra 25. April 1593 til sin Død 1633. Herr Niels Philipsen's Hustru Cathrine døde ganske kort efter Manden, og af det den 2den August 1633 afholdte Skifte sees det at Arvin-

¹⁾ W. Lassen, Norske Stamtavler I, Christiania 1868, 4to.

gerne vare: Datteren *Maren*, gift med Niels Madsen i Skjødstrup (Aal Sogn), Datteren *Marie* med sin Mand Herr Peder Clausen, Sognepræst til Aal efter Svigerfaderen, — og Sønnen *Jacob Nielsen Aal*, der (som det udtrykkelig hedder) tog Arv efter Forældrene, men *ikke var tilstede ved Skiftet*.

Af de interessante Efterretninger, der haves om Ribe Cathedralskole og dens Disciple fra ældre Tider, sees det, at bemeldte Jacob Nielsen Aal i Aaret 1617 blev dimiteret fra nævnte Skole. I Universitetsmatriklen er han indført som Jacobus Nicolai Oell (efter Datidens sædvanlige Skrivemaade). — 1620 blev han Rector ved Ringkjøbing Skole, men efter omtrent 1½ Aars Forløb *resignerede* han uden at efterlade noget Spor af, at han *atter* skulde være indtraadt i Lærerstanden eller være optaget i den geistlige Stand. (I de herhen hørende rige Hjælpekilder er jeg temmelig vel bevandret). Han maa vistnok være slaaet ind paa en hel anden Livsbane, rimeligvis Handelsvirksomhed. Nogen anden lader sig efter hans antecedentia ikke vel tænke, og at han har søgt til Udlandet og slaaet sig ned der (det være sig fra første Færd i England eller andetsteds), forekommer mig saa meget mere antageligt, som han — hvis han efter den frivillige Opgivelse af Rectorpladsen i Ringkjøbing var forbleven i Danmark — neppe vilde have undladt personlig at møde ved det elleve Aar senere afholdte Dødsskifte. Hans fulde Navn i Forbindelse med disse faa bevarede Livsforhold (gid mere om ham maatte kunne findes) har bragt mig paa den Tanke, at man *muligen* i den her nævnte Jacob Nielsen Aall kunde se Farfaderen til den Jacob Aall, hvis Søn Niels Jacobsøn Aall (c. 1714), 12 Aar gammel blev sendt fra England (London?) til Brevig og der voxede op til at blive Stamfader til en talrig og med Føie anseet Slægt.

Det historiske Bevis for min Gisnings Rigtighed (eller Urigtighed) vil vanskelig kunne tænkes at skulle komme tilstede, med mindre et heldigt Tilfælde skulde kunne udfylde Summen af de 70 Aar, saa at man kom til Kundskab om min jyske Jacob Aal's Descendenter i andet Led eller om hans yngre engelske Navnefætters Farfader.

II.

Hans Schröder, adlet Løwenhielm's Herkomst.

Meddelt af Jægermester **C. E. A. Schøller.**

„Den høyædle og velbaarne og nu salig i Herren *Hans von Löwenhielm* til Weirup og Selleberg, Ridder af Dannebroke, Kongl. Mayest. General Lieutenant til Hest, fød d. 28de January 1627 paa *Leiudte* i Angelland, døde den 2den Martij 1699 paa Weirup, til Alders 72 Aar 4 Uger 5 Dage.

Hans Beene skiules her
 I Overlyus, Skin og Ære,
 Hans Siæl forlystes der
 Den Himmelkrantz at bære.
 Med Løve Mod og Miæd
 Paa Lykken gjorde Vold
 Af egen Dyd og Sved
 Han afled Hielm og Skiold.
 Wivat, Wivat.“

Denne Indskrift stod ifølge et i den Brockenhuus-Løwenhielmske Familie bevaret Haandskrift, forfattet 1822 af Præsten Bendz i Rønninge, paa Hans Løwenhielms Kiste, som den Gang endnu henstod i Familiegravelsen i Marslev Kirke; i samme Haandskrift siges, at Faderen var Kirchspielvogt og boede paa en Gaard ved Navn Laudtegaard.

I Løit Kirke, 2 Mil Nordost for Slesvig By, hænger, eller hang i alt Fald 1880 efter Meddelelse fra Sognepræsten, et smukt udskaaet Epitaphium med Portræter af et knælende Ægtepar og følgende Indskrift:

„Anno 1649 den 30 Juny ist der ehrenfeste und wolgeachte *Hans Schröder* selich im Herren ent schlaffen, seines Alters 69. Jahr, und ist alhi Hargesfogett 46 Jahr gewesen, und hat ihm seine libe Hausfrau Machtalene Schröders dises Gedechtnisse zu Ehren nachsetzen lassen, welche 24 Kinder mit ihm gezeuget, dahr vohn auch 12 leben und 12 bei dem Herrn selich endt schlafen sindt, der Selen Gott genedig si“.

Sognepræsten tilføjer, at Herredsfogeden boede paa Løithof, en større Bondegaard, der 1652 ved Sammenlægning med andre oprettedes til Herregaard, samt at Kirkebogen, der først begynder 1666 og i Begyndelsen er meget mangelfuldt ført, ingen Oplysninger giver om Slægten¹⁾. De to Indskrifter godtgjøre dog formentlig tilstrækkelig, at Pontoppidan²⁾ har Ret i sin, fra den sædvanlige afvigende, Angivelse om Løwenhielms Fødested.

Elisabeth Schröder, gift med *Christoffer von Roepstorff* (f. 1615, † 1665), dansk Krigs-, Zahl- og Proviantkommissær og Stamfader til den i den danske Adel optagne Gren af Slægten de R., skal have været Søster til Løwenhielm³⁾ Naar det derfor anføres, at en v. Roepstorff 1655 eiede Løitmark (i Schwansen)⁴⁾, ser det ud, som om det kunde være en Forvexling med Løithof.

Spørgsmaal.

5.

Mulige Oplysninger vedrørende den engelsk-norske Familie Aall's formodede Nedstamning fra Rektor i Ringkjøbing *Jacob Nielsen Aal* (se ovf. S. 185 f.), bedes godhedsfuldt tilstillede Undertegnede. Ifølge E. F. Wolff, Saml. t. Hist. af d. Danske og Norske evang.-luth. Kirke i London (Kjbh. 1802), ere flere Medlemmer af Familien jordede paa nævnte Menigheds Kirkegaard, saaledes baade 1717 og 1739 en Jacob Aall, den sidste „et Barn paa 2 Aar og nogle Maaneder, som var Hr. Niels Aalls Søn i Norge“, den første antagelig N. A.'s Fader.

Cato Aall,
stud. juris, Ulefos.

---

¹⁾ Løit er siden 1670 Annex til Sønder-Brarup; Løit Kirkes Arkiv skal 1712 være borttaget af de Svenske og være kommet til Hamborg. J. v. Schröder, *Topographie des Herzogthums Schleswig*, 324 og 325.

²⁾ Danske Atlas VI, 569. — I Hofmans *Portraits historiques* og endnu i 2. Udgave af Traps Danmark siges, at han var født i Meklenborg.

³⁾ F. Krogh, *Dansk Adelskalender, Stamtavle de Roepstorff*.

⁴⁾ Schröder, *anf. St.*, 325.

Bidrag til Familien Rosenkrantz's Historie

i det 16de Aarhundrede

af **A. Heise.**

(Sluttet).

VI. Mester Godskalk Eriksen Rosenkrantz,

Kristiern II's Kansler og Kejser Karl V's Raad. † 1544.

Paa *Koxbøl* i Emmerlev Sogn i Højer Herred i det vestlige Slesvig havde længe boet en Familie, der ligesom Rosenkrantzerne førte en skaktavlet Tværbjælke i Vaabenet og som ogsaa omtrent i Midten af det sextende Aarhundrede antog Navnet Rosenkrantz. De ældre Slægtled af denne Linie ere omtalte i 1ste Del af Familien Rosenkrantzes Historie. Der hersker dog endnu megen Usikkerhed om de ældre Slægtled. At sprede de Tvivl, der i den Henseende kunne opstaa, hører dog ikke herhen. Men da der i det sextende Aarhundrede netop i denne Linie fremstod en Mand, der i højere Grad henledte Opmærksomheden paa sig, syntes en nærmere Skildring heraf ikke at kunne udelades i en Behandling af Familiens Historie, medens derimod det Materiale, der med Hensyn til de mindre fremtrædende Medlemmer af denne Linie staar til Raadighed, ikke er saa righoldigt og i mange Henseender er saa utilfredsstillende, at en nærmere Skildring af hele den slesvigske Linie maa overlades til andre, efterhaanden som et større Materiale maaske fremkommer. Den ene Gren af *Koxbøl*-Linien havde i det sextende Aarhundrede — og maaske tidligere — forgrenet sig til *Høxbro* i Hvidding Sogn og Herred. Til selve *Koxbøl* skrive to Linier sig, der samtidig havde Del i denne Gaard, og som kunne kaldes *Eriksønnerne* og *Ivensønnerne*, hvilket sidste Navn endog synes brugt om hele *Koxbøl*-Linien. *Eriksønnerne* bestaa atter af 4 Personer, *Godskalk*, *Klavs*, *Sivert* og *Iven*. Hvem deres Forældre have været, er ikke engang endnu med Sikkerhed afgjort¹⁾). Den betydeligste blandt dem var:

Mester Godskalk Eriksen Rosenkrantz, Kong Kristiern den

¹⁾ Jævnf. Familien Rosenkrantzes Hist. I, 280 og 289 ff.

andens Kansler under Udlændigheden og senere Kejser Karl V's Raad. Hans Fødselsaar er ukjendt; men da han formodentlig er den danske Studerende, der under Navnet *Gotscalcus* d. 9. Nov. 1507 blev indskreven ved Universitetet i Kølⁿ), maa han vel være født mellem 1480 og 1490. I Kølⁿ, hvor paa den Tid saa mange Danske fik deres Uddannelse, har han formodentlig taget Magistergraden; i al Fald nævnes han som Magister og kongelig Sekretær, da han i December 1513 fik Kvitte^ring for Optræelsen af Byskatten i Kjøbenhavn og flere sjællandske og skaansk-hallandske Stæder. I August 1514 forlenedes han med St. Peders Kirke i sin Hjemstavn *Højer*, som da regnedes til Ribe Stift²). Han synes tidlig at have opnaaet Indflydelse hos Kristiern II. Huitfeldt siger saaledes i Anledning af Omtalen af Sigbrits Indflydelse: „Hans Mikkelsen i Malmø, Klavs Holst, Didrik Slagheck, Mester Godskalk, de vare Kongens Raadgivere og efterfulgte hans Begjæring og Vilje udi alle Maader“. Mulig har Huitfeldt dog kun ladet sig bevæge hertil ved Udtrykkene i det Klageskrift, som Biskopperne senere udgave mod Kristiern II. I den Form, hvori dette er meddelt af Huitfeldt, siges nemlig i Anledning af det stockholmske Blodbad, at Kongen gjorde dette „af Mester Didrik Slaghecks, Sigbrits, Mester Godskalkes, Hans Mikkelsens og andre Skalkes Raad“. Som Huitfeldt selv bemærker, ligger imidlertid Povl Helgesens „Svar til Hans Mikkelsen“ til Grund for dette Klageskrift, og heri findes Mester Godskalks Navn netop ikke i denne Forbindelse, ligesom det heller ikke synes at forekomme i de øvrige Fejdeskrifter mod Kristiern II³).

At Godskalk Eriksen har været med Kongen i Stockholm, er imidlertid sikkert nok. D. 3. December 1520 har han saaledes fra Stockholm udstedt et Brev paa Kongens Vegne⁴), og da

¹) (Norsk) Hist. Tidsskrift III, 484.

²) Sulum, Nye Saml., I, 1, 58; 59. Om Mester Godskalk Eriksen i det hele henvises for øvrigt til de udførlige Oplysninger om ham i *Allens Breve* og Aktstykker til Fred. I's og Kristiern II's Hist. I, 589 ff.

³) Huitfeldt S. 1118; 1233. *Allens Breve* I, 590.

⁴) Ekdahl, Kr. II's Arkiv, S. 1333.

denne i de samme Dage tiltraadte sin Tilbagerejse til Danmark, tilbagemodtes Godskalk Eriksen i Stockholm som Kansler i den Regering, Kongen havde indsat i Sverig med Didrik Slagheck som Formand, Ærkebiskop Gustav Trolle, Biskop Jens Andersen (Beldenak) og flere andre som Medlemmer: Godskalk Eriksen havde som Kansler det kongelige Segl i sin Varetægt. I over halvtredie Aar skulde Godskalk Eriksen beholde denne Stilling. Den ynkelige Regering, som de tre Biskopper førte, endte i den største Splid. Gustav Eriksen Vasa havde stadig større og større Fremgang; allerede fra Juni 1521 af laa hans Hær lejret paa Brunkeberg. I September 1521 begav endelig Didrik Slagheck sig tilbage til Danmark for at rense sig for de svære Beskyldninger, de andre Regeringsherrer havde rejst mod ham, og disse fulgte sporenstregs bag efter, for at Mester Didrik ikke skulde sværte dem. Stockholms Forsvar betroedes nu Didrik Slaghecks Broder, Henrik Slagheck, der i fuldstændig Modsætning til sin Broder var en hæderlig og tapper Mand, og han havde i den erfarne og kyndige Godskalk Eriksen en dygtig Støtte¹⁾. I Begyndelsen var Forbindelsen til Søs dog aaben; men da Gustav Vasa omtrent i Maj 1522 havde sluttet Forbund med Lybeck, indsluttedes Staden ogsaa til Søs; kort før havde Staden dog faaet Undsætning af Søren Norby og Henrik Gjø, saa den en Tid var nogenlunde vel forsynet. Man har fra denne Tid en udførlig Beretning fra Godskalk Eriksen til Kristiern II om Forholdene; som alt, hvad der skriver sig fra denne Mands Haand, gjør denne Beretning Indtryk af en rolig, dygtig og retskaffen Mand²⁾. Et nyt Forsøg paa Undsætning, som Søren Norby senere om Efteraaret forsøgte, mislykkedes derimod fuldstændig; men alligevel holdt Besætningen ud lige til 16. Juni 1523, da Henrik Slagheck som Overbefalingsmand, Rejnwald von Hejdersdorf som Befalingsmand for Fodfolket og Godskalk Eriksen, kgl. Sekretær, endelig efter en toaarig Belejring maatte overgive

¹⁾ Allen, De tre nord. Rigers Hist. 1497—1536 III, 1. 354; III, 2, 186; 280.

²⁾ Huitfeldt S. 1183—86. Om Tiden for Skrivelsen, se Allen III, 2, 463 Anm. 50. Et lign. Brev af 10. Aug. s. A. fra Godsk. Eriksen til Kongen, se Allen smstd.

det stærkt udhungrede Slot og den stærkt medtagne Stad. Ifølge Overenskomsten skulde Mester Godskalk, Hovedsmændene, alle deres Tjenere, Landsknægtene o. s. v. uhindret kunne passere til Lands eller til Vands og skulde til Søs overføres til Tyskland, enten til Lybeck eller til Vismar, hvor de helst vilde¹⁾. Paa denne Tid havde jo Kristiern II nemlig allerede i flere Maaneder tumlet sig i Udlandet.

Efter Stockholms Overgivelse begav *Godskalk Eriksen* sig til *Gulland*, som endnu var i Søren Norbys Haand. Da denne imidlertid i Foraaret 1524 blev stærkt trængt fra alle Sider og af Frederik I og dennes Raader, deriblandt Godskalk Eriksens gamle Bekjendt fra Regeringstiden i Stockholm, Biskop Jens Andersen (Beldenak), opfordredes til at overgive Øen til Danmark, skrev baade Hr. Søren og Godskalk Eriksen til Kristiern II om hurtigst at skaffe Undsætning. Hvis Kongen i betimelig Tid kunde skaffe Undsætning, skriver Godskalk Eriksen (4. Marts), vilde de holde ud, saalænge de havde at spise og drikke og Halsen i Behold; men kunde han ikke i Tide sende dem Hjælp, bad Godskalk Eriksen, at Kongen vilde tillade dem at give sig under en anden Fyrste, hvem Kongen selv vilde; thi uden hans Samtykke, Raad og Vilje vilde de intet gjøre; selv haabede Godskalk Eriksen i øvrigt at komme til Kongen; thi han havde besluttet at gjøre en Pilgrimsrejse til Apostlen Jakobs Grav i Spanien og havde aflagt et strængt Løfte om ikke at nyde Kjød, før han havde forrettet sin Andagt paa det hellige Sted; paa Vejen dertil tænkte han at træffe Kongen og aflægge ham Regnskab for sin Embedsførelse i Sverig. Først d. 17. og 18. Juni svarede Kristiern II fra Wittenberg paa Hr. Sørens og Mester Godskalks Breve; han kunde først love Undsætning til September; kunde Visborg ikke holde sig saa længe, maatte Hr. Søren overgive Landet til de Danske²⁾.

Udsat for et svensk Angreb maatte Søren Norby indlade

¹⁾ Gustav d. førstes Registranter I, 90 (Ekdahl, Kr. II's Arkiv S. 1474 ff.); jævnf. Huitfeldt S. 1265; Allen IV, 2, 282.

²⁾ Ekdahl S. 678 ff. 742—50. Et lign. Brev til Jens Andersen, dat. Visborg Nonis Marciis 1524, Rigark., Dske Kong. Hist. 10. Allen, IV, 2, 410 ff.

sig i Underhandlinger med Danmark, og medens han fortsatte sin eventyrlige Færd paa Gulland, havde *Godskalk Eriksen* begivet sig paa sin Pilgrimsrejse. Undervejs traf han sammen med Kongen, der fra December 1524 af havde Ophold i Lier i Brabant. D. 16. Februar 1525 har Godskalk Eriksen, formodentlig i *Lier*, affattet en Fortegnelse over, hvad Kongen var bleven to bekendte Kjøbmænd i Stockholm, Gorius Holst og Hans Nagel, skyldig¹⁾). Han medtog derfra, som det synes, paa Kongens Vegne nogle Artikler til dennes Udsendinge i *Spanien*, *Cornelius Dupplicius Scepper* og Mester *Melchior (Colditz) de Germania*, af hvilke den sidstnævnte var en gammel Bekjendt af Mester Godskalk fra Danmark, den førstnævnte snart skulde blive hans fortrolige Ven og dygtige Medhjælper i Kongens og senere i Kejser Karl V's Tjeneste. D. 9. April sendte Scepper fra Madrid Svar herpaa tilbage til Kongen med Mester Godskalk, der da forlod Madrid, om paa Henvejen eller Tilbagevejen fra St. Jakob i Compostella, kan ikke ses, rimeligt vel det sidste²⁾).

Da *Godskalk Eriksen* kom tilbage til *Nederlandene*, var Kongens gamle tro Kansler, Klavs Pedersen, imidlertid død i Foraaret 1525. Mester Godskalk fik nu dennes Plads som *Kongens Kansler*. En stor Mængde Breve fra dette Aar i Kongens Kancelli har ogsaa Paategninger med Godskalk Eriksens Haand. Dog kan han næppe selv paavises i Funktion før henimod Slutningen af Aaret, da han i December 1525 og Januar 1526 fra Slottet Zwynaerde ved Gent med sin Haandskrift har skrevet de Breve, hvori Kongen takkede *Skipper Klement*, fordi denne med saa stor Uforfærdethed havde bemægtiget sig flere af Frederik I's Skibe paa Kjøbenhavns Red, men som nu vare strandede i Skotland, og hvori han anbefalede sin Afsending, Dr. *Alexander Kingorn*, der i den Anledning sendtes til Skotland, til Kong Jakob V³⁾). Det var netop paa Zwynaerde, at Dronning Elisabeth døde 19. Januar 1526. Godskalk Eriksen

¹⁾ Ekdahl S. 851 ff.

²⁾ Dipl. Norvegicum XI, 407. Allen, Br. og Aktstykker I, 337; jævnt. Allens Værk V, 319.

³⁾ Dipl. Norv. X, 455; 459 ff. (18. Januar ff.)

har saaledes været tilstede ved denne Lejlighed, om han end ikke i de officielle Dokumenter nævnes blandt dem, der omgave Dronningens Dødsleje. Men efter Dronningens Død traf den nederlandske Regering adskillige Foranstaltninger, der ikke kunde andet end saare Kongen. Af Frygt for hans og flere af hans Mænds lutherske Sindelag tog man Børnene fra ham og afskedigede for en stor Del deres danske Omgivelser. Kun Mester *Godskalk* og Mester Melchior de Germania, der begge ansaas for paalidelige Katholikker, samt et Par andre mere underordnede Tjenere bleve ansatte ved Børnenes Hofstat i *Mecheln* under personligt Tilsyn af den afdøde Dronnings Faster, Kejser Maximilians statskloge Datter, Regentinde Margrete. I denne Tjeneste forblev Mester Godskalk, lige til Kongens ældste Søn Hertug Hans døde i Aaret 1532. Han og Mester Melchior begyndte ogsaa at læse med Prinsen; dette blev dog snart forbudt, og der anvistes Børnene en egen Lærer, der „skulde lære Prinsen efter dette Lands Manér og efter kejserlig Majestæts Vilje og Mening.“¹⁾

Kort efter Dronningens Død havde Kongen begivet sig til Tyskland, dels fordi han var misfornøjet med Forholdene i Nederlandene, dels for at søge at faa et Tog mod Danmark bragt til Veje. Forholdene syntes nemlig nu ret gunstige, da der i Madrid var sluttet Fred mellem Kejseren og Frankrig. Mester *Godskalk* fik da det lidet lystige Hverv tillige med Melchior de Germania at tale Kongens Sag hos Hoffet i Mecheln, hvortil han syntes mest skikket, da han som Katholik og som en rolig og sindig Mand synes at have været ret vel anset af Regentinden, medens Hans Mikkelsen, der havde sit Ophold i Lier, men som var temlig ilde anset ved Hoffet, for øvrigt i Forening med Mester Godskalk skulde varetage Kongens Interesser i Nederlandene. Disse Forhold have medført en ret livlig Brevvexling i disse Aar mellem disse Mænd og Kongen. Snart drejer det sig om forgjæves Underhandlinger med Hoffet, snart om Forsøg paa at faa Kongens Pension ordentlig udbetalt, eller om pinlige Forhandlinger med

¹⁾ Dipl. Norv. X, 474; 490. Allens Breve I, 406; 415.

de Bankinstituter, Kongen stod i Forbindelse med: thi disse Aare de ynkeligste under hele Kongens Udlændighed. Til andre Tider drejer det sig om Underhandlinger med Skotland for at faa Hjælp derfra, eller om Sammenkomster med forskjellige danske Mænd, der tilfældig besøgte Nederlandene eller med Vilje opsøgte Kongen eller hans Mænd. Allerede 12 Maj 1526 underretter saaledes Mester Godskalk Kongen om Sauntaler, han i Antwerpen har haft med ansete Mænd fra Ribe. I høj Grad ansporer han Kongen til at drage ind i Danmark saa snart som muligt; Landet vilde da tilfalde ham; men Kongen maa ikke slutte nogen Overenskomst, hvilket blot vil forhale Sagen, før han er Gottorp forbi; der er ikke mange Slesvigere, der ville følge „Hertug“ Frederik ind paa Gottorp; men fremfor alt maa Kongen stole paa sine gamle tro Venner og ikke følge løse Folks Raad, der ingen Forstand have paa Sagerne¹⁾.

Paa lignende Maade udtrykker Mester *Godskalk* sig oftere i Brevene til Kongen. Atter d. 20. Juni advarer han saaledes Kongen mod at stole paa Forhandlinger, hvorved Tiden kun trækkes ud; Modstanderne have kun Respekt for Magten; Toget maa derfor gaa for sig snarest muligt. Om sin egen Stilling siger han: „Vi ere her (i Mecheln) ikke saa vel ansete eller saa ærlig underholdte, at jeg jo gjerne var et andet Sted; dog er jeg jo heller ikke kommet hid for deres Skyld, men vil gjerne og troligen være Nat og Dag, hvor Eders kgl. Majestæt vil have mig.“²⁾

Den gode Fortrøstning, Mester *Godskalk* havde med Hensyn til det i Aaret 1526 paatænkte Tog, skulde dog snart omstyrtes. Allerede d. 6. Juli maatte han underrette sin Ven, Hans Mikkelsen i Lier, om at Hoffet i Mecheln havde faaet onde Tidender „fra Fransosen“ og Italien, saa Fru Margrete endogsaa havde opgivet den Regeringsrejse, eller som Godskalk Eriksen paa svensk Vis udtrykker sig: den *Eriksgade*, hun vilde foretage i Flandern og Artois³⁾. Krigen mellem Kejseren og Frankrig udbrød atter;

¹⁾ Allens Breve I, 414—20.

²⁾ Dipl. Norv. VIII, 556 (Ekdahl, Kr. II's Ark. S. 1067). Jfr. et Brev fra Melchior de Germania af 1. Juli, sammesteds S. 558.

³⁾ Egenhændig Original, Münchener-Saml. i Krist. Nr. 1773.

Paven og hele Italien sluttede sig til Frankrig; alt maatte opgives, og i August begav Kong Kristiern sig tilbage til Nederlandene, hvor han om Vinteren opholdt sig i Lier, indtil han 24. Februar 1527 atter forlod denne By og efter et kort Ophold i Antwerpen, hvorfra han d. 26. Februar udstedte Pas for Mester *Godskalk*, der sendtes til Regentinde Margrete med mundtlige Hverv og Ærinder¹⁾, atter begav sig til Tyskland, hvorfra han først vendte tilbage efter 1½ Aars Forløb. Fra Danmark kom imidlertid Tilbud om en almindelig Rejsning, hvis Kongen vilde vise sig i Landet med nogle tusinde Mand. Under disse Forhold gjaldt det om at samle en saadan Styrke og fra Nederlandene eller Skotland til Søs at foretage et Tog. *Godskalk Eriksen* og Hans Mikkelsen vare i travl Virksomhed i den Anledning; men stor Ulejlighed havde de ogsaa, ikke mindst af Kongens egne Folk, f. Ex. af Skipper *Klement* og hans vilde Kammerater, der som Skibbrudne vare vendte tilbage fra Skotland og nu forlangte Underhold af Kongen. De truede Hans Mikkelsen paa Livet og vilde uden videre bemægtige sig et Skib for at komme afsted igjen. En saadan Voldsfærd i en nederlandsk Havn vilde selvfølgelig have skadet Kongens Sag meget, men det lykkedes Mester *Godskalk* ved sine Forestillinger at faa dem beroligede²⁾.

Kong Kristiern havde betroet *Godskalk Eriksen* at underhandle med forskjellige Landsknægtøberster. Under 7 Marts 1527 underrettede han ogsaa Kongen om, at der i Stiftet Utrecht laa en 3—4000 Mand ledige, hvis Førere havde søgt ham for at træde i Kongens Tjeneste³⁾. Ulykkeligvis vare Pengeforholdene daarlige, og inden der kom Svar fra Kongen, havde Hoben opløst sig. Dette var saa meget uheldigere, som Kongens Af-sending i Skotland, Dr. Alexander Kingorn, netop nu kom tilbage med gunstige Efterretninger; hvis Kongen for Alvor vilde foretage Toget nu, var der Udsigt til Hjælp fra Skotland med

¹⁾ Afskrifter fra Haag, kgl. Bibl. — Dipl. Norv. X, 512 ff.

²⁾ Dipl. Norv. IX, 553 ff. (Allens Breve I, 461 ff.)

³⁾ Dipl. Norv. IX. 558.

en 4—5000 Mand¹⁾. Under disse Forhold besluttedes det, at *Godskalk Eriksen* selv skulde følge med Dr. Alex. Kingorn tilbage til *Skotland* for at fremskynde Underhandlingerne og i det hele sørge for Udrustningen. Det varede dog længe, inden Afrejsen fandt Sted; standsmæssig Forsyning af Sendebudene kostede Penge; Hans Mikkelsen var fortvivlet over deres Fordringer, og disse, især da Dr. Alex. Kingorn, over Hans Mikkelsens Knapthed²⁾. Først d. 6. Juli kunde de afsejle. I Mellemtiden havde *Godskalk Eriksen* benyttet Lejligheden til at sætte sig i Forbindelse med den rige skotske Kjøbmand og Kaperhøvding *David Falkener*, der allerede længe havde staaet i Forhold til Kristiern II og som netop nu laa i Veere med sine Skibe; han tilbød at tjene Kongen med 500 Mand paa sine egne Skibe og selv sørge for Udrustningen og Bekostningen. Ogsaa med et Par andre Skippere var han traadt i Forbindelse, og disse skulde med det snarreste løbe ud for at angribe Kongens Fjender til Søs; *Godskalk* sørgede for, at de ved Hans Mikkelsens Hjælp bleve vel forsynede med Krudt og lignende Sager³⁾. Paa Grund af den lange Afstand varede det imidlertid længe, inden Kristiern II kunde give sit Santykke til disse Foranstaltninger. Først d. 7 August takkede han fra Berlin Mester *Godskalk* for hans store Iver og bemyndigede ham til at hverve 2—3000 Skotter, hvis det ikke skulde lykkes at faa de skotske Skibe paa Grund af den allerede langt udtrukne Tid til at løbe til Frisland for at indtage Landsknægte; med de hvervede Skotter skulde Mester *Godskalk* da personlig forsøge et Angreb paa Bergen, hvor de tyske Kjøbmænd rimeligvis hurtig vilde gaa paa Forlig, hvorpaa

¹⁾ Dipl. Norv. X, 515 ff. (Brev fra Godsk. Eriks. af 21. Marts 1527); 517 ff. (Hans Mikk. til Kr. II, 22. Marts); XI, 491 ff. (Alex. Kingorn til Kr. 2, 28. Marts; jfr. Allens Breve I, 467 ff.); XI 492 (4. Apr., Berlin, Br. fra Kr. II med Bud til Godsk. Eriksen om Forholdet til England). IX, 559 (Godsk. Er. til Kr. II, dat. Lier, 15. Apr., jfr. Allens Br. I. 469—471). IX, 562 ff. (Hans Mikk. til Kr. II, Lier 15. Apr.; jfr. Allens Br. I, 468 ff.); X, 521 (jfr. Allens Br. I, 471 ff.) og IX, 564 ff (2 Br. af 21. Apr. fra Hans Mikk. til Kr. II).

²⁾ Dipl. Norv. X, 528 (Hans Mikk. til Kr. II, Lier 10. Juni 1527).

³⁾ Dipl. Norv. IX, 571 ff. og X, 536 ff. (Hans Mikk. til Kr. II, Lier 10. og 20. Juli 1527).

Han med Folkene skulde overvintre i Bergen; hvis det ikke lykkedes at faa en saadan Magt udrustet, inden Vinterdagene begyndte, skulde han dog se at faa saa mange Kaperskibe i Søen som muligt, for at imidlertid Toget til Bergen kunde foregaa næste Foraar¹⁾.

Det var saaledes en ikke ringe Rolle, der her var tildelt Mester *Godskalk Eriksen*. Selv var han imidlertid d. 11. Juli (1527) landet i Leith. Først d. 25. lykkedes det ham at faa Audiens i Edinburgh hos den unge Kong Jakob V. Godskalk Eriksen fik en meget venlig og højtidelig Modtagelse: hans klare og indtrængende Foredrag roses stærkt; men det gik, som baade Godskalk Eriksen og Hans Mikkelsen allerede tidligere havde udtalt deres Frygt for: Skjønne Talemaader var der nok af; men dels bidrog de store Partistridigheder, der paa denne Tid herskede i Skotland, dels Sendebud fra Frederik I, der imidlertid vare ankomne, til Sagens Forhaling; man vilde først forsøge mindelige Underhandlinger ved at afsende et Gesandtskab til Frederik I; hvis dette Forsøg mislykkedes, vilde man yde Hjælp mod den gjenstridige, — hvem af de to Konger det saa end var! For øvrigt kunde Kongen af sin lige saa veltalende som kloge Kansler faa nøjagtigere mundtlig Besked²⁾. Det var en rar Trøst for Kristiern II! Lignende Skrivelser medgaves senere Godskalk Eriksen af Regeringsherrerne i Skotland³⁾. Mester Godskalk havde dog ved sin Veltalenhed og kloge Adfærd forstaaet atter at drage nogle af dem, som Modparten havde bestukket, tilbage til Kongens Parti. Dette siger Alexander Kingorn i et Brev til

¹⁾ Dipl. Norv. IX, 574 (Allens Br. I, 492 ff.) Jævnf. Brevene af samme Dag (Berlin, 7. Aug. 1527) fra Provst Hans Hansen til Godskalk Eriksen og fra Kr. II til Dr. Alex. Kingorn, Dipl. Norv. XI, 509 og 510.

²⁾ Allens Br. I, 485 ff. (Godsk. Er. til Kr. II, 25. Juli 1527).

³⁾ Dipl. Norv. XI, 511 (Jakob V til Kr. II, Edingb. 24. Aug. 1527).

⁴⁾ Dipl. Norv. X, 552 (Ærkebiskop Jakob, Skottlands Kansler, til Kr. II, 23. Septbr. 1527) Sam. Dag: Arcimbald Douglas, Greve af Angus (Skottlands virkelige Regent), meddeler fra Edingburg Kr. II, at han har modtaget hans Sendebud, af hvilke *M. Godscalcus* med megen Veltalenhed har fremført Kongens Ærinder; om end Rigets Lejlighed ikke tillod for Øjeblikket at opfylde alle Kongens Begjæringer, skulde Beredvillighed dog ikke fattes, saasart det blev muligt (Münchener Saml., Kristiania, Nr. 2006).

Kristiern II; men Greven af Angus, der var Hovedmanden for det Parti, der søgte en Tilnærmelse til England og Karl V i Modsætning til Frankrig (og Frederik I), stod aabenbart allerede da paa svage Fødder; den unge Jakob V holdt han i et Slags Fangenskab, og selv styrtedes han ogsaa næste Aar. Under disse Forhold kunde al Godskalk Eriksens Dygtighed intet udrette. Krudtet og det øvrige Krigsudstyr betroede han til den rige Kjøbmand og Kaperhøvding i Leith, *Robert Barton*, der lige fra Kong Hanses Dage havde staaet i Forhold til Danmark og senere til Kristiern II og som udøvede en overordentlig Indflydelse i Skotland²). Med uforrettet Sag vendte Mester Godskalk tilbage til Nederlandene, hvor han indtraf d. 30. September; d. 2. Oktober kom han tilbage til Mecheln. Herfra meddelte han Kristiern II foreløbig Meddelelse om Sendelsens Udfald. Da to af de Skibe, som David Falkener havde udrustet, bleve tagne ved Norge, havde Udbyttet af det hele Foretagende været ringe, til stor Ærgrelse for Hans Mikkelsen, der havde haft Nød med at bringe de 2300 Gylden tilveje, der vare medgaaede til Sendelsen og til det i Skotland nu hængjømte Krudt og Krigsstyr⁴).

I Forening med den tidligere Ærkebiskop i Lund, *Johan Veze*, der ogsaa brugtes meget af Kongen til diplomatiske Sendelser, afrejste *Mester Godskalk* omtrent i Begyndelsen af November 1527 til Tyskland for at give Kongen nærmere Underretning om Udfaldet af sin Sendelse til Skotland. Han synes at have opholdt sig hos Kongen hele Vinteren. D. 9. Marts

¹) Dipl. Norv. XI, 513 (dat. Leith 25. Septbr. 1527); jævnf. Allens Br. I, 495 ff.

²) Dipl. Norv. XII, 457 ff. (Robert Bartons Tilstaaelse for Modtagelsen, dat. Leith, 23. Septbr. 1527).

³) Münchener Saml., Kristiania, Nr. 1293, Godsk. Eriksen til Kr. II, dat. Mecheln d. 25. Oktober 1527; jævnf. Hans Mikkelsens Brev til Kr. II, dat. Lier d. 28. Oktbr. 1527, Ekdahl, Kr. II's Arkiv, S. 1192 ff.

⁴) Dipl. Norv. X, 553 ff. (Hans Mikk. til Kr. II, Lier 30. Dec. 1527). — Geh. Ark. Aarsberetn. III. 151. — 1528, 16. Oktb., Lier, Kr. II's Fuldmagt til Forhandlinger med Kongen af Skotland angaaende de Vaaben etc., der vare betroede Robert Barton af Mester *Godsk. Eriksen*, men som Kongen af Skotland senere havde taget til eget Brug (Münch. Saml., Allens Excerpter 53, p. 64). — (1528). Kr. II til Alex. Kingorn om at faa udleveret de 1800 Gylden, hvorfor Rob. B. solgte Artilleriet (Nr. 2320, Krist.).

1528 har Kongen egenhændig underskrevet nogle Forskrifter for Godskalk Eriksen og Johan Veze i Anledning af Underhandling, de skulde føre med Kjøbmændene angaaende Kongens Pengesager og med de Landsknægtoberster, der laa i Landet og som Kongen ønskede at faa i sin Tjeneste, naar Krigen mellem Kejseren og Frankrig hørte op. Den 26 Marts kom de to Mænd tilbage til Mecheln og begave sig strax til Antwerpen for at underhandle med Kjøbmændene¹⁾. Tillige henvendte Mester Godskalk sig efter Kongens Ordre til Regentinde Margrete for at tilhyde Regeringen, at Kongen selv vilde deltage i Krigen med Frankrig eller Hertugen af Geldern, der af Frygt for Kejsereis Magt stadig sluttede sig til Frankrig. Fru Margrete takkede for Meddelelsen om Kongen, „med mange Ord og Talemaader, som hun vel kan (o: forstaar)“, tilføjer Mester Godskalk lidt spydigt; Tilbudet om Kongens Deltagelse i Krigen afsloges; saa haardt gik det endnu ikke til, at det gjordes Behov, at de vilde umage Hans kgl. Majestæt; man havde desuden gunstige Tidender fra Italien; men selvfølgelig skulde Kejseren faa dette broderlige Tilbud at vide²⁾. Meningen med dette Tilbud var vel ogsaa kun, at Kristiern II paa denne Maade kunde komme i Spidsen for en Hær, som han siden selv kunde bruge.

Om alle disse Sager har man en hel Række Breve fra *Godskalk Eriksen* til Kristiern II. Han ilede frem og tilbage, var snart i Antwerpen for at underhandle med Hoehstetternes store Handelshus, der under visse Betingelser havde lovet at forstrække Kongen med Pengemidler, men som ikke vilde indfri sit Løfte, før der var Vished for, at Toget virkelig blev til noget; snart var han i Geldern eller andre Steder i Nederlandene for at underhandle med Klavs Hermelinck, Hans v. Halberstadt, Kort Penning eller hvad alle disse Landsknægtoberster hedde, der for største Delen tidligere havde tjent Kongen under Togene til Sverig. Ogsaa disse var villige, naar Krigen var endt og naar Kongen kunde sikre dem Pengene.

¹⁾ Dipl. Norv. XI, 529; 531.

²⁾ Dipl. Norv. XII, 468—73 (Godsk. Eriksen til Kr. II, Mecheln, 1. Apr. 1528).

Tonen i disse Breve fra Godskalk Eriksen til Kongen kan efter vore Begreber være meget fri; men en saadan aabenhjertig Skrivemaade taalte Kristiern II oftere af sine tro Tjenere, og det hørte vel ogsaa tildels til Tidens Skik. Idelig paaminder han Kongen om at holde fast ved Venskabet med Kejseren og intet at foretage, der kunde støde denne; han advarer ham derfor mod at modarbejde Kejsereis Interesser i Tyskland; især udtaler han sin Beklagelse over, at Kongen har brudt med sin Svoger, Kurfyrsten af Brandenburg, og ved at begunstige sin Søster Elisabeths Flugt til Sachsen har gjort denne til sin svorne Fjende, ligesom baade han og Hans Mikkelsen i deres Breve omtale, hvilken uheldig Virkning Kristiern II's Adfærd i denne Sag havde paa det nederlandske Hof. Ikke saa sjældent foreholder han Kongen, at han endelig maa høre paa Sendebudene med Taalmod, høre dem til Ende og ligeledes lade Brevene læse helt for sig. Undertiden ender det da med en Tilføjelse af, at Kongen ikke maa tage ham ilde op, at han skriver saa dristelig. Ja da han 17. Juni meddeler Kristiern II, at Klavs Hermelinck foreslaar, at Kongen ved Hjælp af Kurfyrsten af Sachsen og sine Venner i Tyskland skal rejse en Sum paa en 10—12,000 Gylden, for at have Penge til at holde Knægtene sammen og for saaledes ved Hermelincks Hjælp at kunne sikre sig en Hær paa en 10,000 Mand, saa ender Godskalk Eriksen sit Brev med følgende ejendommelige Tilskrift til en Konge: „Kjære naadigste Herre! Tænker alvorlig herpaa; med Guds Hjælp skal Eders Naade da vel komme til sine Riger og Lande igjen. Jeg beder og ydmygelig, Eders Naade lader bevare selv saadanne Skrivelser og ikke lader dem ligge og flyde paa Borde og Bænke“ ¹⁾.

---

¹⁾ Følgende Breve angaa disse Forhold: Dipl. Norv. IX. 592 ff. (Hans Mikkelsen til Kr. II, (Lier) 12. Apr. 1528); X, 553 ff. (Hans Mikk. til Kr. II, Lier, 20. Apr.); XII, 474 ff. (Godskalk Eriksen til Kr. II, Mecheln 20. Apr.); XII, 477 ff. (Samme til samme, Mecheln, 25. Apr.); X, 566 ff. (Lier, 24. Apr., Hans Mikk. til Kr. II); 22. Maj, Landsknægthøvedsmand Wulff v. Bamberg klager til Godsk. Eriksen og Hans Mikk., at han endnu intet Svar har faaet paa sine Breve til Kr. II, Münchener-Saml., Nr. 2274, Kristiania; Dipl. Norv. IX, 598 ff. (Hans Mikk. til Kr. II, Lier, 27. Maj); XII.

Midt under alt dette indtraf en uventet Begivenhed. *Hans Mikkelsen*, dennes Svigersøn, den senere bekendte Skribent fra *Malmø Henrik Smidt*, og Kongens Furér *Vilhelm von Zwolle* bleve pludselig om Morgenen d. 6. Juli 1528 i Jern og Lænker førte som Fanger til Fæstningen Vilworde for deres lutherske Tros Skyld. Godskalk Eriksen underrettede strax Kristiern II om, hvad der var sket, og om de Skridt, han i den Anledning for-gjæves havde foretaget. „Jeg er meget bekymret for, hvad jeg skal gjøre,“ skriver han til Kristiern II d. 7. Juli; „taler jeg noget i den Sag, sætte de vel mig hos de andre, om jeg end ellers kan nyde Fred, som Eders Naade vel véd, at jeg lidet er her hørt eller anset, andet end Fru Margrete naadeligen giver mig Kosten og en føje Underholdning hos min unge Herre Prin-sen“. Han raader Kongen til at skrive læmpelig til Fru Mar-grete og Regeringsherrerne, og beraabe sig paa det Lejde for sig og sine Folk, han havde faaet af Kejseren, og paa Hans Mikkelsens Alderdom og den tro Tjeneste, han havde ydet baade Kongen og dennes Fader; men han maa endelig tage Sagen med Læmpe, „thi efter denne Landsens Skik have de mere end Ret imod han“: naar Fangerne blot ikke „ville staa for haardt udi deres Opinion“, ville de maaske kunne komme løs¹⁾.

Paa Grund af alle de her nævnte Forhold ilede *Kristiern II* tilbage til Nederlandene omtrent midt i Juli og udvirkede ogsaa Hans Mikkelsens og de andre Fangers Udløsning, hvorimod Vil-

---

482—87 (samme Dag, Mecheln, Godskalk Eriksen til Kr. II); X, 570 ff. (Hans Mikk. til Kr. II, Lier, 31. Maj); 8. Juni, samme til samme, Mün-chener Saml., Kristiania, Nr. 2341 (Kongen maa endelig have tage vel mod Cornelius Scepper, der kommer fra Kejseren og paa Vejen til Polen vil besøge Kongen, og høre ham vel til Ende, — en to Gange gjentagen Paamindelse); samme Dag, samme til samme (om Kurfyrsten af Branden-burg o. s. v.), Münchener Afskrifter i Rigsarkivet, VII, 57; Dipl. Norv. XI, 537 (Hans Mikk. til Kr. II, Lier, 10. Juni); XII, 487—92 (Godsk. Eriks. t. Kr. II, Lier, 17. Juni); XI, 542 ff. (samme Dag, Hans Mikk. til Kr. II); X, 572 ff. (Godsk. Eriks. til Kr. II, Mecheln, 23. Juni, Orig. med vel-bevaret *Rosenkrantz-Vaaben* i Seglet); X, 576 ff. (24. Juni, Hans Mikk. til Kr. II).

¹⁾ Godskalk Eriksen til Kr. II. Antwerpen 7. Juli, Mecheln 8. og 11. Juli 1528, Dipl. Norv. X, 579 ff. (jævnf. Allens Br. I, 537 ff.); 581 ff. (jævnf. Allens Br. I, 539 ff.); 585 ff.

helm von Zwolle senere led Martyrdøden¹⁾. Kongen opholdt sig nu henved 2 Aar i Nederlandene, sædvanlig i Lier, medens Mester *Godskalk* i Reglen opholdt sig ved Hoffet i Mecheln og her røgtede Kongens Hverv. Der førtes derfor stadig Brevvexling mellem dem om forskjellige Sager²⁾. I Mecheln opholdt sig jævnlig flere af Kongens Mænd, med hvem Mester *Godskalk* holdt Omgang. Hertil sluttede sig ogsaa Mester *Godskalks* gamle Ven *Søren Norby*, der nu var udfriet af sit russiske Fangenskab, men kun turde holde sig i Skjul af Frygt for, at Regeringen skulde lægge ham Hindringer i Vejen og maaske paa Forlangende udlevere ham til Hansestæderne som Sørøver. *Godskalk Eriksen* tog sig af ham, saa godt han kunde; han besøgte ham i hans Herberg og skaffede ham nogle Penge fra Kongen, men raadede Kongen til at hjælpe ham bort, „thi selv har han aldeles intet uden de Heste, han red paa herhid“; *Søren Norby* vilde ogsaa selv bort fra et saa usikkert Sted; han vilde til Kejseren i Spanien, men *Godskalk Eriksen* er meget bekymret herover; man maatte hellere forskaffe ham Tjeneste hos Folk, han kunde forstaa og tale med. Til Spanien kom han dog ikke, da Kejseren ventedes til Italien. Endnu i Juli 1529 var Hr.

¹⁾ Münch. Saml., Kristiania, Nr. 2322, Kr. II til Herren af Ysselstein (Floris v. Egmont) om sin Ankomst til Nederlandene; ved sin Ankomst hertil har han erfaret Hans Mikkelsens Fængsling (udat. Udkast). 1528, 24. Juli. Lejren for Tyll, Floris van Egmont, Greve af Bueren (og Ysselstein) til Kr. II, hvis Brev om Hans Mikkelsens Fængsling han har modtaget (Münchener Saml., Krist., Nr. 2334). — 1528, 27. Juli, Mecheln, Hans Wefring til Thomas Holste: Vor naadige Herre og vi ere i ni Dage lykkelig ankomne til Antwerpen; de have fundet, at Hans Mikk. o. s. v. er fængslet, hvorfor Kongen har henvendt sig til Fru Margrete (Haagske Afskrifter, kgl. Bibl., Ny kgl. Saml. 605 fol. Nr. 50). — Herefter synes det ikke, saaledes som man sædvanlig angiver, at have været Hans Mikkelsens Fængsling, men snarere Pengesagerne og Forhandlingerne med Landsknægt-obersterne, der har medført Kongens hurtige Opbrud fra Tyskland.

²⁾ 1528, 17. Septb., Lier, Kr. II til *Godskalk Eriksen*, Münch. Saml. Nr. 2313, Kristiania (Pengesagerne). — 25. Septb., Mecheln, *Godskalk Eriksen* til Kr. II (Nyheder om Kejseren og Frankrig), smstd. Nr. 2343. — 5. Oktbr., Mecheln, Melchior de Germania til Kr. II om hans og Mester *Godskalks* Forhandlinger med Hoffet angaaende Kongens Hus i Lier, m. m. (sammestd. Nr. 2387). — 8. November, Mecheln, *Godskalk Eriksen* til Kr. II om at forlene Bjergværker i Norge til Herren af Veere, og om et Len i Norge til *Cornelius Scepper*, Dipl. Norv. II, 803.

Søren ikke kommen afsted; han havde ingen Penge og vilde gerne pantsætte sin forede Fløjelskjortel for et Harnisk. „Jeg kan ikke forstaa,“ skriver Mester Godskalk til Kristiern II, „hvoreledes han skal saa komme vel igjennem uden Penge, dog vil han endelig afsted“¹⁾. Det lykkedes som bekjendt dog for Hr. Søren; i Begyndelsen af det følgende Aar faldt han i Kejsereus Tjeneste ved Belejringen af Florents.

Den første Halvdel af Aaret 1529 hengik for øvrigt med de sædvanlige trøstesløse Underhandlinger. Noget Resultat var jo heller ikke til at vente, saa længe Krigen mellem Kejseren og Frankrig endnu ikke var endt; selv Kongens maanedlige Pension blev paa denne Tid ikke regelmæssigt udbetalt paa Grund af den nederlandske Regerings Pengeforlegenhed²⁾. Hvor stor Kongens Forlegenhed paa denne Tid kunde være, fremgaar af Hans Mikkelsens Regnskaber; da Kongen (vistnok sammen med Godskalk Eriksen) rejste til Zeeland for at have en Sammenkomst med Herren af Veere, maatte Hans Mikkelsen hos Hugo Kjødmanger i Lier laane 70 Gylden til Kongen og sætte sin Guldkjæde i Pant, og da Kongen rejste til Bryssel sammen med Johan Veze og Mester Godskalk, laante Hans Mikkelsen 40 Gylden til Kongen af Mester Quintin (Messys), den berømte Kunst-

¹⁾ Ekdahl, Kr. II's Arkiv S. 1244 ff.; 1254 ff.; 1260 ff. (Mecheln, 12. Nov. 1528); 1298—99 (Godsk. Eriksen og Johan Veze til Kr. II, Mecheln, 24. Apr. 1529); 1300 ff. (Godsk. Er. t. Kr. II, Bryssel, 3. Juli 1529).

²⁾ Følgende Breve fra denne Tid angaa *Godskalk Eriksen: 1529*, 1. Januar, Lier, Kr. II til Godskalk E. om at skaffe sig Efterretn. om Lybeckernes Forhold i Sverig før Kr. II's Ankomst til Stockholm (Ekdahl S. 1262). — 2. Januar, Mecheln, Godskalk E.'s Svar, Efterretninger fra Gorius Holst om Forholdene i Sverig under Gustav Vasa (smstd. S. 1263). — 7. Januar, Lier, Godsk. Er. til Kr. II om forskellige Forhold (Dipl. Norv. XI, 569 ff. Orig. med *Vaabensgyl*). — 16. Januar, Lier, Kr. II giver Johan Veze og sin Kansler M. Godskalk Eriksen Anbefalingssskrivelse til Hr. Johan, Herre til Bergen, med hvem de skulle underhandle (Dipl. Norv. XII, 507). — 6. Februar, Mecheln, Godsk. Er. til Kr. II om Underhandlinger med Hertug Henrik af Brunsvig; Vanskeligheder ved Pensionens Udbetaling (Dipl. Norv. XI, 572). — 14. Febr., Mecheln, Godsk. Er. til Kr. II, bl. a. om *Græm mindet over Dron. Elisabeth* (Dipl. Norv. X, 592 ff.) — 3. April, Mecheln, samme til Kr. II om Pensionen, Fru Margrete, Børnenes Befindende (efter Smaakopperne), Dipl. Norv. XI, 580. — 8. Apr., Mecheln, Godsk. Er. og M. Melchior de Germania til Kr. II om Kongens Processer for Kammer-

ner i Antwerpen, der under Kristiern II's Rejse til Nederlandene i Aaret 1521 havde malet hans Portræt ¹⁾.

I Juli 1529 aabnedes imidlertid de store *Fredsunderhandlinger i Cambray*. Da det var Kongen af Vigtighed, at han medindbefattedes i den endelige Traktat med Frankrig, saa at Forbundet mellem Frankrig og Frederik I opløstes, sendte han Mester *Godskalk Eriksen* til Cambray. D. 3. Juli var denne endnu i Bryssel, hvor han paa Kongens Vegne underhandlede med Greverne af Frisland, hvorpaa han i Forening med disse tog til Cambray. Herfra sendte han forskjellige Breve til Kongen om Underhandlingernes Gang, indtil han endelig d. 31. Juli kunde meddele sin Herre, at Frankrig endelig efter megen Modstand var gaaet ind paa Artiklen om ikke at hjælpe Frederik I mod Kristiern II ²⁾. Ogsaa Johan Veze var imidlertid sendt til Cambray af Kristiern II, der paa denne Tid søgte at faa ham udnævnt til Biskop i Roskilde efter Lage Urne, som da netop var død. Der dreves derfor Underhandlinger mellem ham selv og Mester Godskalk paa den ene Side og en tilstedeværende pavelig Legat paa den anden Side om pavelig Konfirmation herpaa ³⁾. Men desuden skulde Kongens to Udsendinge

---

retten mod Fred. I og Lybeckerne (Dipl. Norv. XI, 581). — 24. April, *Bryssel*, Johan Veze og Godsk. Er. til Kr. II om Søren Norby (Ekdahl S. 1298; jævnf. ovenfor). — 12. Maj, *Mecheln*, Godsk. Eriksen til Kr. II: Johan Dyenis har talt med *Fred. I's Bud* og drukket ham fuld; han har da fortalt adskilligt om Forholdene i Danmark; „*der er ikke en Bonde i Landet, som har to Køer, han gav jo gjerne den ene til, ut Eders Naade var i Landet igjen*“ (Münchener Saml. Nr. 3691, Kristiania; Afskr. i Allens Saml. Nr. 52). — 16. Maj, *Lier*, Kr. II til Joh. Veze om M. Godsk. Eriksen og Pengesagerne (Münch. S. Nr. 2625). — 24. Juni, *Speyer*, Joh. Veze til Godsk. Er. (Nr. 2902).

¹⁾ Regnskab for Juni 1529 i Münchener Saml., Kristiania, Nr. 2932 (Afskrift i Allens Saml. Nr. 52, kgl. Bibl.). En tredje Post lyder: „Item haver *Margrete* (form. Hans Mikkelsens Datter af dette Navn) laant i Byen (o: *Lier*) til kgl. Maj, 21 Gl. 7 St.“

²⁾ Ekdahl, Kr. II's Ark. S. 1300 (3. Juli) — Dipl. Norv. XII, 524—30 (11—31. Juli).

³⁾ 20. Juli 1529, *Cambray*, Godsk. Er. til Kr. II: han har, som det var ham paalagt, anholdt om en „Forskrift“ til Paven fra Fru Margrete og fra Kardinalen af *Lüttich* paa Johan Vezes Vegne om Roskilde Domkirke (Münch. Afskrifter i Rigsark., Fasc. VII, 74).

underhandle med de tre Regeringsherrer, Greven af Veere og Bevern (Adolf af Burgund), Greven af Bueren og Ysselstein (Floris von Egmont) og Johan, Herre til Bergen, der vare gaaede i Kaution for Kongen til Kjøbmændene i Antwerpen og tidligere havde lovet Kongen store Summer til det paatænkte Tog. Denne Sag blev dog ikke afgjort i Cambray, hvorfra Godskalk Eriksen først vendte tilbage d. 24. August, men fortsattes i Antwerpen hele Aaret ud, hvorfor Godskalk Eriksen oftere maatte opholde sig her, da Kongen til sidst anlagde Sag mod Kjøbmændene og ved udnævnte Voldgiftsmænd søgte at faa dem til at udlevere hans afdøde Dronnings og hans Søster Elisabeths Juveler, der vare satte i Pant hos dem. Endnu d. 3. December opholdt Godskalk Eriksen sig i Antwerpen i „den røde Løve“, et Værtshus, som ofte omtales i Kongens Brevskaber som et Sted, hvor Kongen og hans Mænd toge ind, men hvor Værten havde ondt nok ved at faa Betaling af de høje Gjæster; Godskalk Eriksen maatte saaledes ved denne Lejlighed minde Kongen om at sørge for Udveje til at betale ham¹⁾.

Det maatte imidlertid stedse blive tydeligere for dem af Kongens Mænd, der endnu holdt ved Katholicismen, at det ikke var muligt at vente sig Hjælp fra den kejserlige Regerings Side, før Kong Kristiern selv brød med Lutheranismen og atter slut-

---

¹⁾ 1529, 17. Juli, 7. August (Cambray) og 26. September (Veere), Grev Adolf af Burg. til Kr. II (Münch. Saml. Nr. 2598; 2599; 2600). — 3. August, Lier, Kr. II til en Unævnt (Godsk. Eriksen?) om Johan Vezes Sendelse til Cambray (hvertil han allerede var ankommen d. 18. Juli) angaaende Greverne af Bueren, Bergen og Beveren og Kjøbmændene i Antwerpen, samt om Kongens Bestræbelser for at mægle Fred mellem Greverne af Oldenborg og Ostfriesland (for at skaffe sig selv ledige Tropper), Münchener Saml., Kristiania, Nr. 2643. — 28. Aug., Lier, Kr. II til sin Søster Kurfyrstinde Elisabeth, om Godsk. Eriksens Tilbagekomst fra Cambray (Münchener Afskr. i Rigark. XIII, 69). — 5. Nov., Lier, Kr. II til Godsk. Eriksen om Pengesagen, om Udnævnelse af Voldgiftsmænd o. s. v. (Münch. Saml., Nr. 2666). — 7. Nov., Antwerpen, Godsk. Eriksen til Kr. II om Forhandl. med Voldgiftsmændene (smsts. Nr. 3650). — 29. Nov. (Antwerpen?), Godsk. Er. til Kr. II om samme Sag (Dipl. Norv. XI, 603 ff.). — 2. Dec. Kr. II til en Unævnt (Godsk. Er.), Udkast i Münchener Saml. Nr. 2681, Kristiania. — 3. Dec., Antwerpen, Godsk. Eriksen til Kr. II om Juvelerne, Forholdene i England etc. (smsts. Nr. 3699, Krist.).

tede sig til Catholicismen. Kongens aabenlyse Vedhængen ved Luthers Lære, den Hjælp, han havde ydet sin Søster, Kurfyrstinden af Brandenburg, da denne paa Grund af sin Vedhængen ved Luthers Lære forlod sin Mand, og den Maade, hvorpaa Hans Mikkelsen og andre blandt Kongens Mænd optraadte som Lutheranere, havde fyldt det strængt katholske Hof i Mecheln med Forbitrelse. Nu, da Freden med Frankrig var sluttet og da Kejserens sejrige Fremtrængen i Italien bebudede en snarlig Ende paa alle Uroligheder, var Tidspunktet gunstigt. Dertil kom, at de nordiske Konger, Frederik I og Gustav Vasa, aabenlyst optraadte som Lutheranere; Godskalk Eriksens gamle Bekjendt Gustav Trolle havde allerede længe søgt Kristiern II i Udlændigheden, flere svenske Biskopper og Rigsraader havde netop i Aaret 1529 forladt Sverig, og Ærkebiskop Olaf i Norge traadte paa denne Tid ligeledes i Forbindelse med Kongen. Under disse Omstændigheder var det, at Kristiern II *8 Februar 1530* ved et ydmygt Brev underkastede sig Kejserens og Fru Margretes Vilje, gjorde Afbigt for sin lutherske Tænkemaade og i Grunden gjorde sig til Kejserens Vasal¹⁾. I Forbindelse hermed staar aabenbart følgende mærkelige Aktstykke:

„Vi *Gustav Trolle*, Ærkebiskop til Upsal Domkirke, *Johan Veze*, Electus til Lunde Domkirke, *Godskalk Eriksen*, Kansler, og *Hans Mikkelsen* gjøre alle vitterligt og bekjende med dette vort aabne Brev, at vi have af vore gode Hjerter raadet højbaarne Fyrste, vor kjæreste naadige Herre, at han skal lade give højbaarne Fyrstinde Fru Margrete disse Artikler fore, som Hr. Electus nu fører til hende, og *ville vi det forsvare for Hans Naades Raad og Undersaatter i Danmark, Sverige etc.* eller hvor Behov gjøres. Til Vidnesbyrd have vi skrevet det med vor egen Haand“.

Det er kun et Udkast, man kjender²⁾; men at det staar i Forbindelse med de Forhandlinger, som paa denne Tid førtes,

¹⁾ En Del Oplysninger om disse Forhold har jeg meddelt i Danske Magazin, 4. R. VI, S. 3 ff.

²⁾ Münchener Saml., Kristiania, Nr. 3999, Udkast uden Underskrift og Segl.

er klart. D. 8. Marts gav Kristiern II i Lier Gustav Trolle Fuldmagt til at underhandle med de svenske Herrer i Udlændigheden og træffe Overenskomst med dem. Dette Fuldmagtsbrev, der er skrevet af Godskalk Eriksen og egenhændig underskrevet af Kongen, er tilvisse atter blevet kasseret, thi Kongens Navn er gennemskaaret og Brevet har aldrig haft Segl; men sikkert er det, at Gustav Trolle kort efter traadte i Forbindelse med de fordrevne svenske Herrer.¹⁾ Imidlertid fortsattes Forhandlingerne i Mecheln af Johan Veze og Godskalk Eriksen. Allerede d. 31. Marts skriver Johan Veze fra Mecheln til Kristiern II om sine og Mester Godskalks Underhandlinger med Hoffet og giver Kongen det Raad, at give *Kristiern Pedersen*, den navnkundige Skribent, som da opholdt sig hos Kongen, en Præstekjole og paalægge ham at opføre sig som en Præst og holde Messe (med Katholikkerne); ellers vilde man forarges derover. Lige saa bekymret var *Godskalk Eriksen* i denne Henseende; d. 12. April skriver han blandt andet til Kongen: „Jeg beder for Guds Skyld, Eders kgl. Majestæt vil mod denne Paaske gudelig og kristelig skikke sig imod den al-sommægtigste Gud og det værdige Sakramente; da haabes mig, Eders kgl. Majestæts Sag skal vel fange en god Ende“. Svaret fra Regentinden, der var givet samme Dag, lød nemlig paa, at hun vilde anbefale Kongens Sag hos Kejseren og sende et Sendebud til denne, der skulde understøtte det Sendebud, Kongen selv afsendte. Hun vil først se, hvorledes Kongen holder sine Artikler, tilføjer Johan Veze; Kongen maa derfor endelig se til, at han ikke giver Aarsag til, at man ikke vil hjælpe ham; Regentinden vil ogsaa sende ham en katholsk Hofmester, som Kongen endelig maa tage godt imod.²⁾

Kongen skulde saaledes sættes under Opsigt! *Godskalk Eriksen*, der kjendte saa godt til Hoffets Udflugter, saa Sagerne endnu mere mørkt. „Eders Naade har vel hørt og forstaaet“, skriver han d. 24. April 1530, „at dette Hof ingen Hjælp eller Bistand gjør Eders kgl. Majestæt, uden at de vide først kejser-

¹⁾ Allens Breve I, 573 og følgende Breve.

²⁾ Allens Breve I, 582; 585; Dipl. Norv. X, 642.

lige Majestæts Vilje og Befaling; om disse end vare Eders kgl. Majestæt velvillige, saa vilde dog ingen paa saadant slet Budskab og uden anden Forsikring have Bekostning med Skib og Folk; de lade dem ikke saa lettelig føre i Dansen her“. Fra Ærkebiskoppen i Norge er der kommet Bud, fortsætter han, at man er rede, naar Kongen blot vil vise sig i Landet med 5000 Mand¹).

Johan Veze var strax sendt til Kejseren, og kort efter afrejste Kongen selv²), hvorpaa han i Juni Maaned havde sine bekjendte Sammenkomster med Kejseren i Insbruck og Augsburg, maatte afsværge Lutherdommen og atter lade sig optage i den katholske Kirke. Til Gjengjæld gav Kejseren ham Anvisning paa Udbetalingen af 24,000 Gylden, som endnu stode tilbage af Kongens Medgift. Allerede d. 24. Juni var Kongen atter i Nederlandene. Gjennem *Godskalk Eriksen* søgte han at opnaa en personlig Sammenkomst med Fru Margrete, hvilket dog mislykkedes paa Grund af hendes Sygdom. Den nederlandske Regering søgte Udflugt med Hensyn til Udbetalingen af Summen paa Grund af Pengemangel. *Godskalk Eriksen* havde derfor mange Bryderier med disse og lignende Sager, hvorom han underrettede Kongen i flere Breve³).

Imidlertid sluttede *Godskalk Eriksen* i Forening med Hans Mikkelsen d. 10. Januar 1531 i Lier paa Kongens Vegne en Overenskomst med en skotsk Adelsmand, Vilhelm af Glencairn, om Udrustning af 5 Skibe, der skulde bruges i Norge⁴). Selv var Kong Kristiern i travl Virksomhed andensteds for at træffe Forberedelser til Toget. Fru Margrete var imidlertid død, og hvor stødende det end var, indtraf Kongen ikke engang til Begravelsen, der havde til Følge, at Kejsers Karl V og hans Bro-

¹) Allens Br. I, 588.

²) Jævnf. Hans Mikkelsens Brev fra Antwerpen d. 20. Maj 1530 (Allens Br. I, 595).

³) Godsk. Eriksen til Kr. II, Mecheln 28. Juni og 7. Juli 1530 (Münchener Saml., Kristiania, Nr. 3681 og 3655). — Allens Br. I, 605 (Godsk. Eriksen til Kr. II, 21. Aug. 1530).

⁴) Dipl. Norv. VIII, Nr. 640.

der, Kong Ferdinand af Ungarn, personlig kom til Nederlandene¹). *Godskalk Eriksen* kom saaledes personlig til at forhandle med Kejseren og dennes Omgivelser, navnlig med Kejserens Søster, Enkedronning *Maria* af Ungarn, der kort efter blev Statholderinde i Nederlandene og som for øvrigt synes at have været Kongen mere gunstig stemt end den afdøde Regentinde. Kejseren opholdt sig i Regelen i *Bryssel*, og hertil begav ogsaa *Godskalk Eriksen* sig hyppigt. Allerede i Januar havde han paa Kongens Vegne indtrængende Forhandlinger med Kejseren om Hjælp med Penge, som Kejseren havde lovet, og om kejserlige Breve til alle Fyrster om at være Kongen behjælpelig og tillade, at Kongens Tropper drog igennem deres Lande, med mere, som *Godskalk Eriksen* selv kunde „forbedre“ (tilføje); tillige maatte han gjerne sige, at dersom Kongen ikke kunde komme sine Venner til Hjælp inden Paaske, da vare de fordærvede og maatte komme om Liv og Gods tilmed²). Senere havde *Godskalk Eriksen* i *Mecheln* Underhandlinger med Biskoppen af *Bremen* i Kongens Anliggende³). D. 8. Juni skriver han derpaa til Kongen, vistnok fra *Bryssel*, at han har talt med Dronning *Maria*, der har lovet at gjøre alt, hvad hun formaar, for at fremme Kongens Sag; han har ligeledes talt til Kejseren personlig om Kongens Pension; men denne havde svaret, at Kongen maatte have Taalmodighed, han troede nok, der vilde blive Raad til at betale den, derimod kunde han ingen Fortrøstning give Kongen angaaende de *norske Sager*, han maatte først afvente, hvad Udfald den Mægling fik, han havde forsøgt ved et Gesandtskab til *Lybeck*. Endnu d. 27. Juni og d. 5. Juli skriver Mester *Godskalk* til *Kristiern II* om disse Sager⁴); *men hermed ophører hans endnu opbevarede Brevveexling med Kongen*. Denne kom ogsaa personlig til *Bryssel* omtrent midt i Juli; men i det mindste fra Slutningen af August begav han sig til de Tropper, han imidlertid havde samlet.

¹) Godsk. Eriksen til Kr. II, *Mecheln* d. 13. Januar 1531 (Rigsarkivet, Saml. Kr. II, 55, 3).

²) Rigsark., Kr. II, Nr. 55, 1.

³) Smsts. Nr. 55, 2, Godsk. Er. til Kr. II, 28. Maj 1531 (velbevaret Segl).

⁴) Sammesteds Nr. 55, 5, 7, 8.

Hofholdningen i Lier opløstes. Den 5. August skrev Godskalk Eriksen, formodentlig fra Mecheln, til Kongens Kammersevend, Thomas Holste: „Ingen flere komme med til Bryssel, end som fremdeles skulle blive i Tjenesten.“¹⁾

Medens Kongen d. 26. Oktober afsejlede fra Medemblik i Frisland for at gaa sin Skæbne imøde, efterlod *Mester Godskalk* hos Prins Hans i Bryssel. En dansk Lærd, Jakob Jespersen fra Aarhus, der paa denne Tid var i Huset hos Dronning Marias Sekretær, den senere Ærkebiskop i Gran og Statholder i Ungarn, *Nikolaus Olahus*, som dennes Lærer i Græsk og Forelæser, ontaler i et Brev fra Bryssel d. 19. Nov. 1531 til den berømte Erasmus Rotterdam Kongens Afrejse d. 26. Oktober og tilføjer derpaa, at Kongens Kansler, Mester Godskalk, nu forelæser for dennes Søn Erasmus Rotterdams Apophthegmata (Tankeprog)²⁾. Da Kejseren derpaa i Februar 1532 tog den unge Prins med sig til *Regensburg*, fulgte Godskalk Eriksen med. Kristiern II synes desuden at have overdraget ham Varetagelsen af sine Interesser ved Kejserhoffet. Da Kongen i Foraaret 1532 sendte sin tro Mand, Jørgen Hansen (Skriver), tidligere hans Lensmand i Bergen, til Regensburg, blandt andet med det Brev, hvorved det norske Rigsraad havde hyldet Prins Hans til Faderens Efterfølger i Norge, overlod Jørgen Hansen Sagernes videre Forhandling til Mester *Godskalk*, da han selv ikke havde kunnet faa Kejseren i Tale paa Grund af dennes Sygdom³⁾.

Imidlertid døde den unge Prins Hans efter 8 Dages Sygdom d. 11. August 1532 i Regensburg, Dagen efter, at hans Fader var bleven ført som Fange til Sønderborg. Alt Haab syntes saaledes udslykt. *Godskalk Eriksen* traadte nu i *Kejser Karls Tjeneste* og blev dennes *Raad*. Dermed begyndte et nyt og in-

¹⁾ Sick, Bidrag til Kristiern II's Hist. under Landflygtigheden, S. 42 Anm. 1.

²⁾ Burcheri specilegia autographorum illustrantium rationem, qvæ intercessit Er. Roterodamo cum aulis etc., Lipziæ 1802, Spec. XI; jævnf. Allens Br. I, 591 og Hist. Tidsskr. 5. R. IV, 306 ff.

³⁾ Brev, dat. Amsterdam 19. Juni 1532 fra Dierck Ghoeritzsoon van Hartoghenboss til Kr. II (Saml. Kr. II, 59, 3, Rigsark.; jævnf. Huitfeldts vildledende Efterretning S. 1380—81 og om *Tiden* mit Skrift: Krist. II i Norge og hans Fængsling, S. 90—97).

genlunde det mindst vigtige Afsnit af hans Liv; thi han sendtes nu snart et, snart et andet Sted hen i vigtige diplomatiske Ærinder, dels alene, dels sammen med andre kejserlige Raader. Blandt de Mænd, han paa denne Tid især stod i Forhold til, var den tidligere omtalte Vicekansler hos Kristiern II, *Cornelius Scepper*¹⁾, og den fordrevne Ærkebiskop fra Lund, *Johan Veze*, der ligesom *Cornelius Scepper* og *Godskalk Eriksen* brugtes meget af Kejseren til diplomatiske Sendelser; disse Mænd vare dennes vigtigste Raadgivere i alle Sager, der angik Danmark og Norden. Desuden bevaredes stadig Mester *Godskalks* gode Forhold til den tidligere omtalte *Nikolaus Olahus*, der som Dronning Marias Stats-

---

¹⁾ *Cornelius Dupplicius Scepperus* (Corneille Double de Schepper), der omtales saa hyppigt i det følgende, var en flamsk Adelsmand, født i Nieuport i Flandern o. 1502; Faderen var senere Borgmester i Dinkercken. Han studerede ved Universiteterne i Paris og Løwen, udmærkede sig tidlig ved sine historiske og astronomiske Kundskaber, sin store Sprogkundskab og som Forfatter især ved sin flydende Latin baade i bunden og ubunden Stil, hvorved han vandt Humanismens Fæder, *Erasmus Rotterdams* Venskab. O. 21 Aar gl. traadte han 1523 i Kristiern II's Tjeneste som „Vicekansler“ og forfattede Kongens Forsvarskrifter mod *Frederik I* og *Lybeck*; brugtes derpaa af Kongen, mod hvis Sag han stedsse viste en sand ridderlig Troskab, i fortrolige Sendelser til Kejseren og andre. *Cornelius Scepper* var tilstede ved Dronning *Elisabeths* Dødsleje i Januar 1526 og forfattede senere Indskriften paa hendes Gravmæle; men da Kongen paa denne Tid af Pengemangel maatte afskedige flere af sine Mænd, sendtes *Scepper* af Regentinde *Margrete* til Kejseren, der kort efter tog ham i sin Tjeneste som Raad og Sekretær, og fra nu af benyttedes den unge, dygtige, fremadstræbende og snilde Humanist til en uafbrudt Række af diplomatiske Sendelser til mange forskellige europæiske Hoffer, ogsaa i Aarene 1533 og 34 til to vanskelige Sendelser til Sultan *Soliman* i Konstantinopel, eller fulgte med Kejseren paa dennes vigtigste Rejser, f. Ex. 1530 til Augsburg, hvor han forhandlede med *Melanchthon*. I sin Stilling som kejserlig Raad tog han sig uafbrudt af Kristiern II's Sager, hvorfor denne ogsaa i Aaret 1528 gav ham arveligt Lensbrev paa *Jempteland*, en Besiddelse, som *Scepper* selvfølgelig aldrig kom i Besiddelse af, og 1530 prydede han ham efter Ønske med Elefantordenens Ridderkjæde, en paa hin Tid sjælden Udmærkelse. Hvorledes han ogsaa efter Kongens Tilfangetagelse uafbrudt virkede i hans Interesse, vil fremgaa af det følgende. Senere blev han Medlem af den nederlandske Regering, stod i livlig Brevvexling med flere af Tidens berømteste Humanister og Statsmænd og døde æret og anset i Antwerpen d. 28. Marts 1555, lidt over 52 Aar gl. (Jævnfør: *Saint-Genois* et *Yssel de Schepper*, *Missions diplomatiques de Corneille Duplicius de Schepper*, dit *Scepperus*, Bruxelles 1856).

sekretær i disse Aar endnu opholdt sig i Nederlandene, og till *Johannes Dantiscus*, Biskop af Kulm, der havde været polsk Gesandt hos Kejseren og ogsaa tidligere havde staaet i Forhold til Kristiern II. Mellem disse Mænd førtes der en fortrolig Brevvexling, hvori „vor Ven Godskalk (*Godscalculus noster*)“ ofte omtales, ligesom han ogsaa oftere af dem benævnes „*Saxo Carolus noster*“, en latinisk Oversættelse af „der *Sassenkerle*“ (Sachserkarlen), hvormed de spøgefuldt benævned ham som „Holstener“; selv underskriver han sig ogsaa en Gang i en Tilføjelse til et Brev fra Cornelius Scepper til Joh. Dantiscus: „Eders Højheds hengivneste Tjener *Sassenkerle Godtscalculus*“¹⁾. „Holsten“ og „Slesvig“ gik jø for den Tids saa vel som for en langt senere Tids Bevidsthed ud i ét. De benævne ham ligefrem Tysker (Germanicus), skjønt han var en god dansk Slesviger, hvis Breve til Kristiern II og andre danske Mænd ere skrevne i et godt dansk Sprog.

Kejseren havde om Efteraaret 1532 begivet sig til Italien, og Mester Godskalk synes at have ledsaget ham hertil; rigtignok skriver Cornelius Scepper d. 25. Januar 1533 fra Wien til Johannes Dantiscus: „Fra Flandern har jeg ikke længe faaet Brev. Vor Godskalk skal følge Kejseren til Spanien“²⁾; men af et senere Brev (12. Marts) ser man dog, at Scepper har overdraget til Mester Godskalk at foredrage Dronningen af Polens Sager (*Serenissimæ reginæ vestræ negotia*) for Kejseren; dog havde Dronningen i et Brev forespurgt, om det ikke var bedre, at hun selv skikkede et Sendebud til Kejseren, fordi Godskalk efter hendes Mening ikke var i synderlig Gunst hos denne; men hertil bemærker Scepper, at han ikke kan forstaa, hvem der har indgivet hende den Mening; thi baade har Mester Godskalk vist sig omhyggelig i Udførelsen af sine Hverv og staaer i Gunst baade hos Kejseren og Stormændene, i en højere Grad, end enhver anden, hun vilde sende, ene med Undtagelse af Dantiscus selv. Desuden omtales i Brevet Efterretninger om Kejseren, som Mester Godskalk havde tilskrevet ham³⁾. Netop paa denne Tid blev Godskalk Eriksen imid-

¹⁾ Westphalen, *Monumenta inedita*, III, 443 (Breve fra Scepper til Dantiscus).

²⁾ Westphalen, *Mon.* III, 424.

³⁾ Westphalen III, 425 ff.; jævnf. Brev af 27. Marts, S. 429.

lertid af Kejseren sendt til *Bajern*, hvor der holdtes et Møde af flere tyske Fyrster, der ligesom Kurfyrsten af Sachsen ikke vilde anerkjende Kong Ferdinands Valg til romersk-tysk Konge. D. 28. Marts havde han i den Anledning Audiens hos de bajerske Fyrster i *Ingolstad*. Der blev nok givet et Løfte om, at Fyrsterne vilde opgive deres Modstand, men Sagen trak i Langdrag; først i Midten af April fik Mester Godskalk i Ingolstad et Svar fra en Del tyske Fyrster, der inidertid vare forsamlede i Nürnberg; men dette tilfredsstillede ham ikke. Han vilde da begive sig tilbage til Italien; men da han omtrent var naaet hertil, erfarede han, at Kejseren allerede var rejst til Spanien, hvorfor han tog tilbage til *Wien* for derfra at holde Øje med de i Bajern endnu forsamlede Fyrster. Efter Kong Ferdinands Ordre tog han derpaa d. 27. April til *München* og underhandlede endnu i Maj med Fyrsterne eller deres Sendebud¹⁾.

Efter at have fuldendt dette Hverv har Mester Godskalk formodentlig begivet sig paa den lange Rejse til Kejseren, der nu var i *Spanien*, og har opholdt sig her den øvrige Del af Aaret 1533. Som sædvanlig nævnes han i Breve fra de forskjellige Midtpunkter for den vidtstrakte habsburgske Rigsstyrelse. Fra Wien sender saaledes Joh. Veze d. 3. Juli og 4. August Breve til Kardinal Granvella om de danske Forhold, og man kan heraf se, at Godskalk Eriksen da var hos Kejseren. Fra Prag afsendte Johan Veze atter d. 9. December en lang Fremstilling af Forholdene i Danmark under den kongeløse Tid efter Frederik I's Død; Godskalk eller en anden „Tysker“ kan med Lethed, tilføjer han, oversætte den paa Latin (formodentlig til Brug for Kejser Karl selv, der ikke forstod Tysk, eller for Granvella²⁾). Fra Bryssel meddeler Nikolaus Olahus Johan Veze (28. Decbr.), at han har overleveret Dronningen Brevene fra Kong Ferdinand og Johan Veze angaaende dennes og Godskalks Sager³⁾, og fra

¹⁾ Godskalk Eriksens Beretninger til Kejseren, Lanz, Statspapieren Kaiser Karl V. S. 110—47.

²⁾ Altmeyer: Relations des Pays-Bas avec le Nord, S. 505. Kalkar, Aktstykker til Danm. Hist. i Reformationstiden, S. 73; 76.

³⁾ Monumenta Hungariæ historica: Diplomatica XXV, 437.

Prag skriver Cornelius Scepper d. 13. Februar 1534 til Johannes Dantiscus, at han selv nylig er kommen fra Spanien, hvor han har overdraget Sagernes videre Førelse til *Kejserens Raud*, Godskalk Eriksen¹⁾. Ja Granvella havde, efter hvad Godskalk Eriksen beretter til Johan Veze, endogsaa udvirket hos Kejseren, at denne havde tilskrevet Dronning Maria om ikke at ratificere Gentertraktaten af 1533 med Danmark, uden at der i Traktaten blev taget Hensyn til Johan Vezes og Godskalk Eriksens *Gjenindsættelse i deres gejstlige Embeder i Danmark*, et Ønske, der dog ikke synes at være blevet opfyldt²⁾.

I Foraaret 1534 blev Godskalk Eriksen derpaa sendt til *Irland*, hvor der paatænkte en Opstand mod Henrik VIII af England, og herfra til Kong Jakob V af *Skotland*, hvor Godskalk Eriksen var godt kjendt med Forholdene fra tidligere Tider. Jakob V ønskede nemlig paa denne Tid at ægte Kristiern II's Datter Dorothea; men da Kejseren netop kort før havde bestemt hende for Pfalzgrev Frederik, skulde Godskalk Eriksen bringe andre Prinsesser i Forslag. Sent paa Efteraaret var han endnu ikke vendt tilbage til Spanien, hvorfor Kejseren i en Instruktion, udstedt i Madrid d. 12. November for Cornelius Scepper, der da sendtes paa en større diplomatisk Rejse til Frankrig, Flandern og Tyskland, udtaler sin Frygt for, at der muligvis kunde være tilstødt Godskalk Eriksen et Uheld paa Vejen³⁾.

Man hører nu intet til Godskalk Eriksen, før man 8. Decbr. træffer ham i *Bryssel*, hvorfra han skrev til sin gamle Bekjendt, Grev Kristoffer af Oldenborg, om at hjælpe sig til at faa Erstatning for sine i Slesvig tabte Besiddelser, hvad enten derved menes hans Andel i Koxbøl eller, hvad der er rimeligere, hans tidligere gejstlige Stilling i Højer⁴⁾. — Grevefejden var jo nemlig imidlertid udbrudt, og dette skulde atter give Anledning til, at

¹⁾ Westphalen, Mon. ined. III, 433.

²⁾ Kalkar, Aktst. S. 81; jfr. Aktstykker til Grevefejden I, 10.

³⁾ Papiers d'états du Cardinal Granvella II, 129—30; 242; jævnf. Lanz, Correspondenz Kaiser Karl V, II, 99 og Allens Breve og Aktstykk. S. 591 ff.

⁴⁾ Kalkar, Aktstykker, S. 122 (kun Uddrag).

betydelige Hverv bleve betroede til Godskalk Eriksen, der var den af alle Kejsereens Raader, der var bedst kjendt med Forhold og Personer i Norden og fra sin Færd under Udlændigheden tillige med en Mængde udenlandske Personligheder, der nu fik at gjøre med Nordens Anliggender.

Imidlertid var Kristiern II's Datter Dorothea i Aaret 1535 bleven gift med Pfalzgreve Frederik. Dette gav Kejseren Anledning til, med større Kraft end tidligere at gribe ind i Nordens Anliggender, hvorfor der fra Nederlandene skulde afgaa en Sendefærd til Hansestæderne, som da holdt et Møde i Lyneburg, dels for at søge at mægle Fred i Norden, hvilket var af saa stor Betydning for Nederlandenes Handel, dels for at virke i Pfalzgrevens Interesser og faa ham paa sin Hustrus Vegne anerkjendt som arveberettiget til de nordiske Kroner. I Spidsen for Sendefærden sattes Grev *Vilhelm af Rønnenberg* og ved hans Side de egentlige Underhandlere, den Kristiern II's Slægt saa hengivne fine og dygtige Humanist *Cornelius Scepper* og saa *Godskalk Eriksen*. En anden Udsending, der allerede før Kristiern II's Landflygtighed havde været i Dronning Elisabets Tjeneste, og som stadig virkede i Kongens og hans Slægts Interesse, Ridderen *Antonius v. Metz*, sendtes i Forvejen til Lybeck for at anmelde Sendefærden og berede Vejen for den. Øjeblikket syntes ogsaa heldigt valgt, da Staden netop kort før havde bøjet sig for kejserlige Mandaters Forlangende, styrtet Wullenwever og hans yderliggaaende demokratisk-lutherske Parti og gjenindsat det ældre katolsksindede Parti med Borgmester Klavs Brømse i Spidsen, en Efterretning, der bragte *Johan Veze*, som fra Wien at fulgte Sagen med stor Interesse og som havde stor Del i Gesandtskabets Afsendelse, saa stor Glæde, at han i et Brev til en Ven udbryder: Det har i Sandhed glædet mit Sind lige saa meget, som om jeg selv var bleven gjenindsat i Lunde Kirke¹⁾.

¹⁾ . . . quod in veritate non secus animam meam recreavit, ac si ego in Lundensem ecclesiam fuissem restitutus, Joh. Veze til Johan Kuntzen, Domherre i Schwerin, dat. Wien 27. Septbr. og 6. Okt. (Rigsark., Gottorpske Fællesarkiv XIII, 23 d.; jævnf. Allens Saml., kgl. Bibl., 53, i, 1, 125 ff).

Greven af Rennenberg og Antonius v. Metz indtraf tidligere end Scepper og Godskalk Eriksen til Lyneburg, hvilket maaske har sin Grund i, at Godskalk Eriksen („*Saxo Carolus noster*“) var bleven angreben af „sin gamle Sygdom“. Herom underretter Cornelius Scepper i et Brev fra Brygge af 16. September sin Ven Johannes Dantiscus, og at han nu begynder at komme sig¹⁾, og Johan Veze beklager i et Brev fra Wien af 6. Oktober til „sin broderlige Ven“ Godskalk Eriksen i høj Grad, at denne paa Grund af sin Sygdom maaske ikke kunde deltage i Sendefærden, thi just nu kunde hans Nærværelse have de bedste Frugter; han maa derfor endelig, hvis han bliver rask, følge med Greven af Rennenberg og Cornelius Scepper, ligesom han ogsaa takker ham, fordi han har givet ham Underretning om de danske Forhold, og beder ham vedblive dermed²⁾. Scepper begav sig imidlertid paa Rejsen omtrent d. 29. September; han sejlede fra Sluis til Dortrecht i Holland, hvor han traf Mester Godskalk, der endnu var svag. Over Amsterdam kom de til en lille By i Frisland, hvor de imidlertid længe bleve opholdte af Storme. Over Embden, hvor de bleve godt modtagne af de der herskende Grever Enno og Hans, gamle Bekjendte fra Kristiern II's Dage, og Bremen ankom de endelig til Søs til Lyneburg d. 16. Oktober. Forsamlingen var imidlertid begyndt allerede d. 12. De traf nu her sammen med Rennenberg og Antonius v. Metz samt Udsendinge fra Kong Ferdinand og fortsatte Underhandlingerne, dog uden stort Resultat. Lybeck vilde endnu ikke udtale sig, og de øvrige Hansestæder vilde intet afgjøre, men henviste Sagen til et stort Fredsmøde, der under tyske Fyrsters Mægling inden 14 Dage skulde samles i Hamborg. Med stor Forbitrelse erklærede Udsendingene, at derom maatte de først referere med deres Regering; thi de saa nok, hvad alt dette sigtede til; Kejserens Vrede vilde ikke udeblive³⁾.

¹⁾ Westphalen, Monumenta ined. III, 437 ff.

²⁾ 1535, 6. Oktob., Wien, Jo. Lundensis Domino Gotscalco Erico . . . Cæsariæ . . . Majestatis consiliario, amico meo tanquam fratri observandissimo, Gott. Fællesark. XIII, 23 c. — Samme Dag, Joh. Veze til Corn. Scepper omtr. af lign. Indhold (smsts. 23 e.).

³⁾ 1535, 7. Oktober, Wien, Kong *Ferdinand* til „nostre tres chier et bien

Cornelius Scepper og Godskalk Eriksen begave sig derpaa d. 29. Oktober paa Tilbagevejen til Nederlandene. De opholdt sig i nogen Tid i *Mynster* i Vestfalen, hvor Gjendøbernes vilde Udskjelser netop vare dæmpede. De saa den fangne Johan af Lejden og flere af hans Medskyldige, som de besøgte i Fængslet og søgte at omvende, men forgjæves. Med levende Farver skildrer Corn. Scepper dette Møde og de Pinsler, der vare udtænkte mod Gjendøberne, i et Brev til Joh. Dantiscus, skrevet i *Bryssel* d. 6. December. De vare da velbeholdne komne tilbage. Cornelius Scepper vilde tilbringe Vinteren ved Hoffet i Bryssel, hvor han var bleven fast Medlem af Regeringen med Titel af „Maitre des requêtes“, med mindre han skulde til Neapel, hvor Kejseren opholdt sig; Godskalk Eriksen vilde formodentlig begive sig til Kejseren, skriver Corn. Scepper i et tidligere Brev¹⁾.

Hamborgerforsamlingen havde imidlertid ført til, at Lybeck sluttede Fred med Kristian III (Februar 1536) med Opgivelse af

---

aime conseiller ordinaire Messire *Cornille Scepperus*, aussi conseiller de l'empereur“ (Gott. Fællesark XIII, 23, g.). — 23. Oktob. og 1. Nov., Amsterdam, Breve fra *Papius Occo* (Bankier, der havde staaet i nøje Forhold til Kr. II) til *Vilhelm, Greve af Rennenberg*; fortrolig Brevvexling om Forholdene i Norden, Udsigt til Fred o. s. v. *Antonius v. Metz* var „igaar“ rejst gennem Amsterdam til Regentinden, Hilsen til Scepper og Godsk. Eriksen (sammesteds 23 r og s). — 24. Oktbr., Gand, Dronning *Maria* til *Rennenberg* og *Antonius de Metz* „ambassadeurs de l'empereur à la journée de Lünenburg;“ det forundrer hende, at *Corn. Scepper* og *Godsk. Eriksen* ikke vare komne til Lyneburg endnu d. 11.; thi i Brev af 29. Septbr. havde de lovet at rejse straks; samme Dag *Nik. Olahus* til *Scepper* med Hilsen til Godskalk Eriksen (sammests. 23, m.). — 27. Oktbr., Lyneburg, *Corn. Scepper* til *Joh. Dantiscus*, Beskrivelse af Rejsen m. m.; Efterskrift af Godsk. Eriksen: V. Rev. D. detissimus Inservitor *Sassenkerle Godtscalcus* (Westphalen, Mmon. ined. III, 440—43). — 28. Oktbr., Lyneburg, Brev fra Corn. Scepper og *Godtscalcus Erici* (til Bispfen af Premis?) om Lyneburger-Mødet; de afrejser i Morgen (Königsbergske Afskr. i Rigsark.). — Jævnfør om Lyneburger-Mødet. *Rennenberg*, *Corn. Scepper* og *Godskalk Eriksen* desuden Aktstykker til *Grevefejden II*, 179 og fornemmelig *Waitz*, *Lübeck* under *Jürgen Wullenwever*, III, 127 ff. og 450 ff. — Jævnfr.: *G. A. Yssel de Schepper* (en Descendent af *Cornelius Sceppers* Broder): *Lotgevallen van Christiern II en Isabella van Oostenrijk*, Zwolle 1870, S. 326 (følger dog væsentlig *Waitz* og *Westphalen*. Mon. ined. III).

¹⁾ Scepper til Joh. Dant. 6. Dec. 1535, Bryssel (Westphalen Mon. ined. III, 445 ff.). — *Saint-Genois* et *G. A. Yssel de Schepper*, *Missions diplomatiques de Corneille de Schepper*, Bruxelles 1856, S. 67.

de belejrede Stæder Kjøbenhavn og Malmø. Johan Weze havde imidlertid i Neapel, hvortil Kejseren var vendt tilbage fra sit Tog til Tunis, faaet denne til at tage sig med større Iver af Pfalzgrevens Sag. Rustninger paatænkte i Nederlandene før at undsætte de belejrede, der ivrig søgte Hjælp hos Høffet i Bryssel; Cornelius Scepper sendtes til Hejdelberg og Insbruck før at bevæge Pfalzgreven til personlig at begive sig til Nederlandene, medens et stort kejserligt Gesandtskab under Greverne af Montfort og Rennenberg samt *Godskalk Eriksen* afsendtes til de protestantsk-sindede tyske Fyrster for at tilkjendegive dem Kejserens Vilie og bevæge dem til at opgive den holstenske Kristian III's Sag. D. 6. Marts vare de i *Kassel* hos Landgreve Filip af Hessen, d. 18. Marts i *Kilenburg* hos Kurfyrsten af Sachsen, d. 29. Marts i *Celle* hos Hertugerne af Lyneburg. De udrettede dog intet; de evangeliske Fyrster frygtede selvfølgelig allermost en katholsk Vasal paa Danmarks og Norges og maaske ogsaa paa Sveriges Trone¹⁾.

Den 3. April var det kejserlige Gesandtskab i *Hamborg* og sendte herfra i Kejserens Navn en Opfordring til Hertug Kristian om at trække sine Tropper ud af Danmark og tilkjendegav tillige, at hvis han personlig eller ved sine Raader vilde underhandle videre med dem, vare de ikke utilbøjelige til en saadan Forhandling i Lybeck eller Hamborg eller paa et andet belejligt Sted²⁾. Brevet var af en saadan Beskaffenhed, at det ikke var langt fra en Krigserklæring. Samtidig skreve de et Brev til Hertug Kristians Raader i Holsten om at befordre Brevet til Hertugen, og da de skulde rejse til flere Steder efter Kejserens Befaling, bade de om, at et Lejde til at rejse gennem Hertugens Lande med det snarreste maatte sendes dem til Hamborg³⁾. Da Hertug Kristian selv var i Danmark, men havde efterladt Raaderne i Hertugdømmerne

¹⁾ Waitz, Lübeck u. Jürg. Wullenwever III, 262 ff.; jævnf. Pal. Müller, Grevens Fejde II, 309 ff.

²⁾ Aktstykker til Grevefejdens Hist. I, 530 ff.

³⁾ Afskrift efter tyske Kancellis Arkiv i Klevenf. Saml. i Rigsarkivet. Dette Brev har haft ikke ringe Betydning i *genealogisk* Henseende, da Godsk. Eriksens Segl findes herunder, hvorved Klevenfelts Opmærksomhed henledtes paa, at ikke blot han, men hele Koxbøl-Linien vare *Rosenkrantz*.

Fuldmagt til at afgjøre alle slige Sager, svarede disse fra Gottorp d. 30. April, at et Par Raader med tilbørlig Fuldmagt den følgende Fredag skulde møde i Hamborg til nærmere Forhandling¹⁾. Her traf de imidlertid ikke de kejserlige Raader, som netop samme Dag (10. April) fra *Lyneburg* sendte Breve til Grev Kristoffer og de belejrede i Kjøbenhavn, hvori de opfordrede dem til at holde kraftigt ud: i Hamborg havde Kommissærerne faaet Brev fra Regentinden i Nederlandene, Dronning Marie, i denne Anledning; Rustningerne dreves nu med Kraft i Nederlandene²⁾.

Ogsaa til Hertug Henrik af Meklenborg begave Sendebudene sig, og herfra rejste de til *Lybeck* for at bevæge denne Stad til ikke helt og holdent at slaa Haanden af Kjøbenhavn og Malmø. I denne By traf endelig Hertug Kristians Raader dem, deriblandt Kansler Utenhof og Peder Svave. De overleverede en lang, paa Latin affattet Skrivelse fra Hertug Kristian til Kejseren, hvori han gik ind paa hele sin Faders og sit eget Forhold til Kristiern II. At han skulde gaa ind paa at rømme Kongeriget Danmark, netop som han var i Færd med at indtage Kjøbenhavn, var naturligvis ikke til at vente. De kejserlige Kommissærer erklærede imidlertid, at de ikke turde forelægge Kejseren et saadant Svar, og nægtede at modtage det, hvorpaa de afrejste, og saaledes vare alle Forhandlinger afbrudte³⁾.

De kejserlige Kommissærer havde imidlertid staaet i livlig Forbindelse med Udsendinge fra Kjøbenhavn, der endnu ikke var helt afspærret fra Søsiden. Hertug Albrecht havde saaledes udsendt sin Sekretær (maaske *Godskalk Eriksens* gamle Bekjendt *Kristiern Vinter*, Kristiern 2dens tro Mand, der nu var Sekretær hos Hertug Albrecht) og *Benedikt von der Wisch*, en holstensk Adelsmand, der havde fulgt Kristiern II i Landflygtigheden og ligeledes nu var i Hertugens Tjeneste; Grev Kristoffer havde

¹⁾ Aktstykker til Gr. F. I, 539.

²⁾ Aktstykker til Gr. F. I, 535; 537. — Altmeyer, *Relations des Pays-Bas avec le Nord* S. 534 ff.; jævnf. Waitz anf. Skr. S. 265.

³⁾ De holstenske Raaders Svar i Hertug Kristians Navn (det latinske Brev), se *Cragii Annales* S. 130 og Waitz, anf. Skr. III, 265 ff. med Anm. 65 S. 537 ff.

sendt to fra Kristiern II's og Søren Norbys Tid meget bekendte Krigere, *Mikkel Blik* og *Otte Stigsen (Ulfeld)* tilligemed 2 andre Udsendinge. Disse traf i Wismar sammen med *Ambrosius Bogbinder*, der netop var paa Tilbagevejen fra Nederlandene. Efter Dronning Maries Begjæring ilede Otte Stigsen og Mikkel Blik strax til Nederlandene for at være paa Raad med ved den store Flaades Udrustning, som nu var i fuld Gang; de øvrige afrejste til Kommissærerne for at pleie Raad med dem og har formodentlig truffet dem i Lyneburg eller Lybeck¹⁾.

Imidlertid havde *Cornelius Scepper* af Regeringen i Nederlandene faaet det Hverv at sørge for Flaadens Proviantering. 30 Orlogsskibe var man i Færd med at udruste; Admiralen i Flandern, *Maximilian af Burgund*, Herre af *Bevern*, var udset til Øverstbefalende; *Cornelius Scepper* og *Godskalk Eriksen* skulde følge med som kejserlige Kommissærer²⁾. 3—4000 Mand vare besteaet til at gaa om Bord. For anden Gang var Godskalk Eriksen saaledes udset til fra Nederlandene af at skulle forestaa et større Tog til Bedste for Kristiern II og hans Slægt, og denne Gang syntes det at skulle blive til Virkelighed, skjønt Udrustningen trak noget i Langdrag paa Grund af temlig stor Uvilje mod Toget hos flere indflydelsesrige Personer i Nederlandene. Men da tog Kristian III, efter Sigende ifølge Johan Rantzaus Raad, pludselig Landsknægtøverstsen Meinhardt v. Ham og hans Tropper i sin Tjeneste og lod ham gjøre et Indfald i Groningen og Frisland. Man maatte nu anvende de samlede Tropper mod ham; vel blev han indesluttet i Dam, men det hele trak i Langdrag. Først d. 10. August maatte Meinhardt v. Ham overgive sig, men imidlertid var Kjøbenhavn falden d. 29. Juli; alt Haab var ude. Flaaden laa imidlertid fuldt færdig i Veere i Zeeland. Den kom afsted, lader det til, men — for at krydse i de engelske Farvande. I al Fald skriver Nikolaus Olaus fra

¹⁾ Ambrosius Bogbinder til Hert. Albrecht, Wismar, 7. Apr. 1536 (Aktstykker til Gr. F. I, 534).

²⁾ Altmeyer, *Relations des Pays-Bas avec le Nord* S. 567; jævnf. *Saint Genoit et Yssel de Schepper*, anf. Skrift S. 68; *Yssel de Schepper*, *Lotgevallen van Kristiern II*, S. 334 ff.

Bryssel d. 16. September til en kejserlig Raad, Dr. Frans Craneveld, en Mand, der ogsaa oftere i disse Brevvekslinger omtales i Forbindelse med Godskalk Eriksen, at der er udrustet en Flaade, der under Greven af Beverns Anførsel skal sejle i de engelske Farvande; som Kommissærer ere „vore Venner“ (*nostri*) *Cornelius* og *Godskalk* medgivne; de rejste herfra i Forgaars til Zeeland¹⁾. En ny Krig mellem Kejseren og Frankrig var desuden den Gang ved at udbryde.

Med Aaret 1537 indtraadte større Ro i de nordiske Forhold. Ogsaa Norge havde maattet underkaste sig Kristian III.'s Herredømme, og med Nederlandene sluttedes i Bryssel en treaarig Stilstand. Under disse Forhold hører man i den følgende Tid mindre til Mester *Godskalk Eriksen*. Dette beror dog næppe paa, at han ikke har været i uafbrudt Virksomhed; tværtimod kan man spore hans travle Færd lige til hans Dødsdag; men mange Efterretninger om ham skjule sig vistnok endnu i de store udenlandske Bogsamlinger eller Arkiver; thi man kan jo vente at træffe Oplysninger om denne Mand næsten i alle betydeligere evropæiske Arkiver. I Juni 1537 træffer man ham saaledes i *St. Omer*, som den Gang hørte til Nederlandene. Herfra underrettede han nemlig Scepper om, at Ærkebiskop Olaf Engelbrechtsen, der var fordreven fra Norge, nu havde taget Ophold i Lier, indtil han kunde træffe Dronning Marie, hvilket han havde bedt Godskalk Eriksen om at udvirke Dronningens Tilladelse til²⁾. I Slutningen af samme Aar blev han sendt paa en diplomatisk Rejse til Hertugen af Kleve for at bevæge denne til at opgive sin Forbindelse med Kejserhusets gamle Fjende, Hertug Karl af Geldern, der i Forstaaelse med Kristian III havde modsat sig nogle Forsøg, som Pfalzgreven, der ikke var medindbefattet i Brysseler-Stilstanden, havde gjort for at samle Tropper til et paatænkt Tog mod Danmark. Missionen synes dog at være mislykket; Hertugen af Kleve havde endog vist sig temlig

¹⁾ Monumenta Hungariæ historica XXV, S. 582.

²⁾ Cornelius Scepper til Olaf Engelbrechtsen, dat. Lille (Insula) 28. Juni 1537 (Dipl. Norv. XII, 720.)

ærforskaanmet over for *Godskalk Eriksen*, hvorover Dronning Marie viste sig meget forbitret¹⁾.

D. 19. December 1537 skriver ogsaa Mester *Godskalk Eriksen* til Johannes Dantiscus fra Bryssel og underretter ham om, at deres fælles Ven, Ærkebiskop *Johan Veze*, der hidtil havde haft saa mange tomme Titler som Ærkebiskop (af Lund), Biskop (af Roskilde), Administrator o. s. v., endelig ved Pfalzgrevens Hjælp var bleven Abbed for Klostret Waldsaken. „Dette Abbedi er, som jeg erfarer, meget rigt og skaffer ham flere Indtægter, end om han havde faaet ti Titler til, ja selv Kardinalsværdigheden. Han har adskillige Gange indbudt mig til at faa Del i hans Herligheder, men tilfreds med min Skjæbne overlader jeg Fyrsterne deres Sager“²⁾. Af et Brev fra Johan Veze til Godskalk Eriksen, skrevet fra Wien d. 6 Oktbr. 1535, ser man ogsaa, at Johan Veze ivrigt har interesseret sig for, at Godskalk Eriksen skulde faa et Kanonikat eller lignende Præbende; der synes navnlig at være Tale om Diakoniet Arche; Dronning Maria og Pfalzgreven synes at have maattet tage sig af Sagen³⁾.

Dette Diakoniat synes han dog ikke at have faaet; derimod fik han i Aaret 1536 et Kanonikat ved Domkirken i *Maintz*. Han anføres nemlig under dette Aar i en Fortegnelse over Kanonikerne i denne Kirke under Navnet: *Gotschalculus Ericus a Rosenkrantz*, canonicus domicellaris, — den eneste Gang, han nævnes med Rosenkrantz-Navnet; men det er tydeligt nok, at han selv har antaget det⁴⁾. Han havde nemlig Vanskeligheder ved at blive anerkjendt som Kannik og kunde ikke komme i Besiddelse

¹⁾ 1. Januar 1537, gl. Stil (d: 1538), Bruxelles, Dronn. Marias Instruktion for en Gesandt, der i samme Anledning sendtes til Greven af Nassau (Lanz, Statspap. Kaiser Karl V, S. 253). Jævnf. Cragii Hist. Chr. III, ed. Gram. S. 116.

²⁾ Invitavit me aliquoties ad participationem fortunarum; sed ego mea sorte contentus principibus sua permitto (Westphalen, Mon. ined. III, 443).

³⁾ Gott. Fællesark. XIII, 23, c.

⁴⁾ Catalogus omnium Canonicorum eccl. Moguntinensis, udg. og samlet 1623 af Georg Helwich, vicarius eccl. Mogunt. metropol. — Denne Fortegnelse, der udgiver sig for at være udarbejdet efter Sjælemessebøger, Gravskrifter, gl. Dokumenter o. s. v., er atter optagen i Georgii Christiani Johannis (Rerum. Mogunt. Hist. II, p. 239).

af Kanonikatet, før han førte Bevis for, at han var af adelig Stamme i 4de Led. I Aaret 1540, da Kristian III sendte Eske Bilde og Peder Svave til Bryssel for at faa den da udløbne-treaarige Vaabenstilstand med Kejseren forlænget, bragte disse med sig tilbage en Begjæring fra *Godskalk Eriksen* om, at Kongen, da Mester Godskalk var født i Hertugdømmet Slesvig, vilde tillade, at nogle af hans Slægt og Venner maatte begive sig til *Köln* for at afgive det fornødne Vidnesbyrd om hans Adelskab. Kongen tillod da ogsaa (7. August), at hans Broder *Iven Eriksen* (til Koxbøl) og andre af hans Venner maatte begive sig ud af Landet i denne Anledning¹⁾. Man maa vel saaledes antage, at Godskalk Eriksen har deltaget i Forhandlingerne i Bryssel, hvor for øvrigt de kgl. Gesandter havde haft en haard Dyst at bestaa med *Scepper* og de øvrige kejserlige Underhandlere, da disse kun vilde give Kristian III Hertugtitel, og hvor Stilstanden kun blev forlænget paa et Aar, indtil 1. Maj 1541, medens Stridighederne mellem Kristian III og Pfalzgreven skulde afgjøres paa et nyt Møde ved Bartolomei Tider (24. August). Dette Møde fastsatte Kejseren senere skulde holdes i Köln, og hertil bestemtes fra dansk Side at Anders Bilde, Peder Svave m. fl. skulde begive sig som kgl. Sendebud; men i det sidste Øjeblik forandrede Kongen sin Beslutning og afsendte blot Kaspar Fuchs med et Brev til Dronning Maria, hvori han undskyldte, at han ikke kunde deltage i Kölner-Mødet. At Godskalk Eriksen ogsaa skulde have givet Møde i Köln, synes at fremgaa af hans Begjæring om, at hans Venner maatte begive sig hertil.

I et Par Aar hører man nu intet om Mester Godskalk. At han i denne Tid skulde have opholdt sig i Ro i Maintz som Domherre, er næppe rimeligt. Snarere har han som sædvanlig været i travl Virksomhed i Anledning af de mange Møder og Underhandlinger, som Kejsers og Pfalzgrevens Forhold til Danmark stadig medførte. I Aaret 1543 træffer man ham i *Wien*,

¹⁾ Fam. Rosenkr. Hist. II, Dipl. Nr. 154, S. 193; jævnf. Cragii Hist. Chr. III, S. 208 ff.

hvorfra han i Forening med flere andre kejserlige Raader begav sig til Nederlandene. Hans Ven *Nikolaus Olahus* havde i denne Anledning anbefalet den tidligere omtalte danske Humanist, Jakob Jespersen, der ogsaa paa denne Tid forlod Oláhus for at begive sig til Belgien, til hans Omsorg¹⁾. Dette omtales i et Dedikationsbrev, hvori de Personer omtales, som Jakob Jespersen havde staaet i Forhold til. Denne udgav nemlig i Slutningen af Aaret 1544 i Antwerpen en Del latinske Digte, hvori der baade findes et Digt til Ære for Godskalk Eriksen, forfattet, medens denne endnu var i Live, men som Forfatteren nu vilde udgive til hans Ære, *efter at han var død*, og et latinsk Gravvers over ham, hvoraf det fremgaar, at han døde i Valenciennes d. 28. September 1544²⁾. Dette stemmer

¹⁾ *Nikolaus Olahus (Oláh)*, der omtales saa hyppig i Forbindelse med Godskalk Eriksen, var født 9. Januar 1493 i Transsylvanien og hørte til en af Ungarns fornemste Slægter; Faderen var en Søstersøn af den berømte Johannes Hunyades og Fætter til den bekendte Kong Mathias Corvinus. Sønnen var bestemt til Hofstjenesten og kom 1509 i sit 16. Aar til Kong Ladislaus's Hof. Uden at have nydt Universitetsdannelse kastede han sig med Begjærighed over boglige Studier og blev ved egen Hjælp en af Tidens betydeligste Humanister og Ven af Erasmus fra Rotterdam. 1516 blev han Sekretær hos Kansleren af Ungarn, fik præstelig Indvielse og et Kanonikat; 1524 blev han Statssekretær hos Kong Ludvig II og fulgte 1530 dennes Enke, Dronning Maria, til Nederlandene, hvor han som Statssekretær indtog en betydelig Stilling og kom i Berøring med lærde Mænd af humanistisk Retning; netop her lærte han sig selv Græsk og brugte hertil Jakob Jespersens Hjælp. Ligesom Scepper havde ogsaa han overværet Religionsforhandlingerne i Augsburg 1530. — 1539 ansattes han (som Statssekretær?) i Wien hos Kong Ferdinand, blev 1543 Biskop af Agram og ungarsk Hofkansler, 1553 Erkebiskop af Gran og Ungarns Primas, 1562 tillige kejs. Statholder og døde 14. Januar 1568 i en høj Alder. Han roses meget som den ungarske Kirkes Primas, som en mild og venlig Olding, der med Fasthed tog sig af Kirkens Anliggender uden at forfalde til Intolerance eller Førfølgelser. Hans betydelige Brevvexling er meddelt i *Monumenta Hungariæ hist.* XXV.

²⁾ Værkets Titel er: *Anactobiblion et Heroepe Jacobi Jaspari Dani Arhusiensis, professoris Græcolatini. Antwerpia: 1544.* — Fol. C. VII staar: *Aliud Rhythmicum ad generosum virum Dominum Godscalcum Erycum, quum in vivis esset diu factum et scriptum, quo uoluit author testatum amorem in amicum suum etiam post obitum illius.* — I Bogen findes Digte, daterede fra sidste Halvdel af Oktober 1544. Bogen selv findes ikke i danske Bibliotheker, men er nøjagtig beskrevet i: (v. d. Haeghen), *Bibliographie des oeuvres de Jacobus Jaspardus (etc.)*, Gand 1882 (jævnf. Hist.

fuldstændig med en Beretning, som Kristian III's Sekretær Kaspar Fuchs, der havde været i diplomatisk Sendelse i Bryssel, efter sin Hjemkomst d. 8. November sendte til sin Herre og hvori han fortæller, at Mester Godskalk Eriksen var død i Valenciennes paa *Tilbagevejen fra Frankrig*¹). D. 18. September, altsaa ti Dage før, var den endelige Fred mellem Kejser Karl V og Kong Frans I bleven sluttet i Crespy. Saasnart Kejseren var kommen tilbage, fik han til Forherligelse af Freden Besøg af Dronningen af Frankrig, Hertugen af Orleans og flere fyrstelige Personer. Det er saaledes sandsynligt, at Godskalk Eriksen har deltaget i Fredsunderhandlingerne, men at hans „gamle Sygdom“, hvis Beskaffenhed man for øvrigt ikke kjender, har faaet Bugt med ham, ligesom han var kommen paa belgisk Grund i Hennegau, hvortil Valenciennes den Gang regnedes; maaske var han endogsaa i Kejserens Følge. Han maa vel da have været omtrent 60 Aar. Han faldt saa at sige paa sin Post, efter et rigt og omvexlende Liv. Stod han maaske end i Begavelse tilbage for Mænd som Johan Veze og Scepper, for ikke at tale om den ædle Humanist Nikolaus Olahus, der kom til at indtage saa smuk og betydningsfuld en Stilling i sit Fædrelands Historie, saa gjør han dog, overalt hvor han fremtræder, Indtryk af en retsindig og duelig Mand, der med stor Troskab, uden Bram, ligefremt og jævnt røgtede de mange Hverv, der betroedes ham, som aldrig svigtede den Sag, han havde helliget hele sit Liv, og som derfor ogsaa fandt mange Venner under sin lange Ud-lændighed.

Tidsskrift 5: R. IV, 303). — Epitafiet over Godsk. Eriksen findes fol. D. ff. (v. d. Haeghen S. 12, hvor Dødsdagen sættes til „le 4 des calendes d'October 1544“). Dedicationsbrevet omtales hos v. d. Haeghen S. 16, der siger, at Godsk. Eriksen 1543 begav sig fra Wien til Nederlandene og døde kort efter sin Ankomst i Valenciennes. Herefter kunde man tro, at Dødsåret var 1543, og hertil sættes det virkelige ogsaa i den tidligere omtalte Kannikefortegnelse fra Maintz: 1536 (?: *annus possessionis*). *Gotschalculus Ericus a Rosencrantz, canonicus domicellaris, obiit anno 1543*. Baade Epitafiets Dato og det følgende vil dog vise, at Aaret maa være 1544.

¹) „Meister Gotschalk Eriksen ist im Auszuge aus Frankreich zu Vallensyn gestorben“ (Behrmann, Christian II's Fængsels- og Befrielseshist. S. 144; jævnf. S. 55 ff.). Dette vilde Fuchs næppe falde paa at fortælle som en Nyhed, hvis Manden var død over et Aar tidligere.

Om han ligger begravet i Maintz eller i Belgien, vides ikke. Til Executores testamenti havde han bestemt sin Ven Scepper og en Kjøbmand i Antwerpen ved Navn Vilhelm Bornewater, der oftere omtales i Kristiern II's Breve. I Aaret 1550 sendte disse gennem den nederlandske Regering Begjæringer til Kristian III om at lade forhøre hos den fangne Kong Kristiern, hvorvidt et Gjældsbeløb til en nederlandsk Kjøbmand, som stammede fra den Tid, Godskalk Eriksen var Kong Kristierns Kansler i Stockholm, var Godskalk Eriksens private Gjæld, saaledes som Kjøbmandshuset paastod, eller Penge, som Godskalk Eriksen havde laant paa Kongens Vegne. Kristiern II har ogsaa baade d. 18 Februar 1549, den Dag, han efter Bortflytningen fra Sønderborg skal have haft sin Sammenkomst paa Hagenskov Slot med Kristiern III, og fra Kallundborg d. 1. Septb. 1550 udstedt Erklæringer til *Godskalk Eriksens* Brødre, *Klavs*, *Iven* og *Sivert Eriksen*, om at Pengene vare laante til Kongens Tjeneste og Gjælden saaledes Arvingerne uvedkommende¹⁾. Vi føres herved over til en nærmere Omtale af disse Brødre, de eneste af Mester Godskalks Slægtninge, man med Sikkerhed kan eftervise; men lige saa righoldige Efterretninger man har om Mester Godskalk Eriksen selv, ligesaa magre ere Efterretningerne om hans 3 Brødre.

Klavs Eriksen (Rosenkrantz) blev i Aaret 1530 opbudt til Rostjeneste med to Heste; i Plovskatregistret fra 1536 opføres han sammen med sine Brødre **Iven** og **Sivert** „paa Koxbøll“ til 16 Gylden (1 Gylden af hver Plov). Aar 1537 befalede Kristian III ham og nogle andre Adelsmænd at besigtige Skjellet mellem „Tackeholt og Østerborg“. De tre Brødre opføres som „Erfgeseten too Kogsbül“ endnu i Aaret 1565. — *Klavs* og *Sivert* synes at være døde kort efter denne Tid og synes ikke at have efterladt sig Arvinger²⁾. **Iven Eriksen (Rosenkrantz)** levede derimod endnu 1570. Han forekommer

¹⁾ Allen, Breve og Aktstykker, I, 529 ff. — Fam. Rosenkr. Hist. II, Dipl. Nr. 193 S. 242.

²⁾ Fam. Rosenkr. Hist. I, 281; Dansk Mag. 4. R. III, 240 ff. Voss Exerpter, Klevenf.

1535 og 1536 i Skattelister. Han skal første Gang have været gift med *Karen Skram*, Datter af Peder Skram til Alsted og Stovgaard og Kirsten Enevoldsdatter (Rafvad), anden Gang o. 1547 med *Karen Lange*, Datter af Hans Lange til Kjærgaard og Maren Spend. For øvrigt er Iven Eriksen til Koxbøl kun bleven bekendt ved, at han i Januar 1547 havde en Retsstrid for det kongelige Retterting i Kolding med Hans Tavsens som Biskop i Ribe angaaende 5 Gaarde i Emmerløv og Sejerslev, som hans „Forældre“ (Forfædre) havde givet til Vor Frue Alter i Emmerløv Kirke; men da Hans Tavsens beviste, at en Kapellan altid havde været forlenet med samme Gaarde, blev Sagen forligt saaledes, at Landgilden af de fem Gaarde altid skulde blive hos Kapellanen, men at Forsvaret, Ægter, Arbejde og al anden Herlighed af Gaarden skulde til evig Tid forblive hos Iven Eriksen og hans Arvinger. Paa dette Brev tog Iven Eriksen til Koxbølle kgl. Bekræftelse ^{12/3} 1570 og har altsaa levet endnu paa denne Tid. Det fortælles, at en Adelsmand en Gang i sin Forbitrelse over Hans Tavsens Prædikener vilde dræbe ham med sin Kaarde i Ribe Domkirke, hvilket dog blev forhindret. Man har sat dette i Forbindelse med Iven Eriksens Sag, men det er blot en Gisning. For øvrigt laa Hans Tavsens ogsaa i Strid med Iven Eriksens Svoger, Niels Lange til Kjærgaard, og flere Medlemmer af Familien Lange. Iven Eriksen synes ikke at have efterladt sig Livsarvinger, hvorimod den anden Sidelinie af Rosenkrantzterne paa Koxbøl, *Ivensønnerne*, endnn besade Gaarden i det følgende Aarhundrede.

---

¹⁾ Fam. Rosenkr. Hist. I, 281. — Voss. Exc. — Erslev og Møllerup, Kr. III's danske Registr. S. 328 ff. (Krag, Kristian III's Hist. 83—84); Reg. o. a. L. 1570 p. 91; jvf. Pont. Ann. III, 301; Rön. Hans Tavsens Levned, S. 108; Kinch, Ribe efter Ref. S. 28—29; 30.

Et træk af C. F. T. Lüttichaus liv,

ved L. Koch.

Christian Frederik Tønne Lüttichau er vel bekendt, fordi han for de angreb, han under sin hensynsløse opposition mod landboreformerne rettede mod C. Colbjørnsen, ved højesteret blev idømt en mulkt på 1000 rd. og derefter berøvet sin kammerherrenøgle, medens det tillige tilkendegaves ham, at dette var en mild straf, da han havde fortjent at sættes under offentlig tiltale for sin optræden under processen, hvorefter han forlod sit fædreland og solgte sine ejendomme¹⁾.

Dette var dog langt fra den første gang, han var kommet i kollision med regeringen; han havde i en tid, da opposition ellers hørte til de store sjældenheder, dristet sig til ofte at kritisere dens forholdsregler og modsætte sig den med et mod, man ikke kan andet end beundre, og med en, som det synes, urokkelig vished om, at han altid havde ret. I året 1773 var han kun sluppet for tiltale ved at betale en mulkt paa 1000 rd., fordi han i „Viborg sanler“ havde kriticeret den måde, hvorpå undersøgelserne om ulovlig brændevinsbrænden paa landet anstilledes²⁾. I året 1778 blev han atter mulkteret for sine ubetænksomme raisonnements i „de Ålborgske efterretninger“; men mulkten nedsattes til 20 rd., da han havde lovet herefter at sky sådanne skrivemåder³⁾. Men i December 1780 udstedtes der en kabinetsordre til rentekamret således lydende: „Vi har af vedlagte skrivelse til rentekamret erfaret, at kammerherre Lüttichau med dristige og uoverlagte udtryk vægrer sig ved at overtage den af Os ham allernådigst forundte tjeneste. Ti haver Vores rentekammer ord for ord at meddele ham denne Vores befaling, at han inden mandag skal enten modtage denne tjeneste, således som Vi ham den have forundt og skriftlig til Vores rentekammer allerunderdanigst erklære sig, eller og udsætte sig for de følger, som han ved sin ubetænksomhed har fortjent“³⁾. Der

¹⁾ Holm, Kampen for landboreformerne, 222 (jvf. reg.).

²⁾ Danske herregårde. XVII. Åkær.

³⁾ Kabinetsordre til kancelliet, 24. Maj 1778.

vides ikke i året 1780 at være forundt Lüttichau andre tjenester end kammerherrenøglen; det meddeltes d. 4. April rentekamret, at han var udnævnt, og der er således al sandsynlighed for, at han er bleven saa godt som tvunget til at modtage den kammerherrenøgle, som siden blev ham berøvet.

Det kan ikke undre os, Lüttichau således som oftest måtte ligge under i sine stridigheder med regeringen; dels var denne ikke stemt til at tage en sådan optræden paa nogen overbærende måde, dels førte Lüttichau gerne sin sag på en måde, der let kunde bevirke, at han hurtigt fik uret, selv når han havde begyndt med at have ret. Langt mærkeligere er det, at han virkelig en gang gik sejerrig ud af en sådan stridighed, og det er denne, vi her skulle skildre.

Lüttichau skulde 1782 have en huslærer til sine børn; da han ikke kunde få en sådan fra København, skrev han til venner i Tyskland, og han fik da fra Lybæk underretning om, at der opholdt sig en Hr. v. Gritsch²⁾, der kaldte sig polsk geheimeråd, og som var villig til at modtage pladsen. Anbefalinger havde han ikke, egentlig synes Lüttichau ikke at have hørt andet om ham, end at han var forgældet, „så man vilde sætte ham på stalden med 2 sk. daglig“; han kunde ikke forlade Lybæk, med mindre der blev sendt ham 170 rd. Med sin sædvanlige ubesindighed gik Lüttichau ind herpå, og Gritsch kom da til Engesholm, som hans nye husbond den gang ejede, og hvor han havde sin bolig. Det viste sig snart, at han var en dårlig person, der ingen kundskaber havde, og som tilmed strøjfede om i egnen, svirede og voldte spektakler paa gården. Tilsidst trængte han engang, Lüttichau var fraværende, ind i et værelse ved siden af hans kones og gjorde her sådan uro ved at ville prygle hendes pige og husholdersken, at fru, der nylig havde været syg og var frugtsommelig, blev saa angrebet, at hun nedkom for tidlig

¹⁾ Kabinettsprotokollen.

²⁾ Johan Christopher v. Gritsch var født i Regensburg 1735 (Nyerup og Kraft, Litteraturlæxikon, 201). Et utrykt skrift af ham: *Ungeheuchelte, festgegründete Erziehungsvorschläge zur verfeinerten Bildung der jütländischen Jugend*, findes på kgl. Bibl. (Ny kgl. saml., 742, 4to).

med et dødfødt barn og lå syg i 10 måneder, efter hendes mands udsagn med udsigt til, at det vilde ende med døden¹⁾. Man kan derefter ikke undre sig over, at Lüttichau jog Gritsch ud af huset; han betragtede ham som sit barns og måske også dets moders morder. Denne tog nu til Urup til etatsråd Rothe; her traf han sammen med en landsmand af noget finere, men ikke meget forskellig art, polsk geheimeråd Krohne²⁾, som, da de bleve uenige, „betalte ham på sin Podolski med nogle såkaldte Podoki“, hvilket formodentlig vil sige, at han gav ham en dragt prygl. Gritsch troede, at Lüttichau havde hidset Krohne imod ham, og han skrev da et i højeste grad uforskammet brev om „Der grosze Bauern Schurche und Ehren vergessene Calumniant Lüttichau zu Engelsholm“ og „dessen blödsinniges Weib“. Nu lod Lüttichau ham sætte i gældsængsel for de 170 rd.; han havde forskudt ham i Lybæk, og som ikke vareblevne betalte.

Herfra har Gritsch sendt en klage til kabinettet, og dette sendte d. 25. Februar 1784 cancelliet følgende af Guldberg paraferede ordre:

„Som eet Beviis paa Rettens Pleie hos os sidder den fremmede v. Gritsch her fangen, vi troer i 5 Maaneder, uden at endnu noget er gjort i hans Sag. Han har benjamret sig derover i een memorial, som man ikke uden Gysen kand læse. Vi vil og befaler, at hans Sag med Alvor skal drives, og Vi vil, at den ham beskikkede Advocat skal maanedligen lige til Vort Cabinet indsende Rapport om dens Fremgang. Denne Fremmede maa være skyldig eller ikke, saa er han Menneske og er ikke i Barbariet. 6 sk. er ham udsat daglig. Cancelliet skal befale fra Os, at den, som har arresteret ham, skal give ham daglig 2 Mk. Disse her vedlagte Questioner forlanger han gjort, og de skal gøres, og Vi vil, at Cancelliet tillægger de vedkommende Personer, Vore Embedsmænd, Ordre at sørge for, at de blive under-

¹⁾ Anne Lüttichau, f. Lasson, døde dog først 1786, medens dette maa være gået for sig 1783.

²⁾ Se om ham Hist. tidsskr. III. 4. 464. anm.

Eed giorte, om disse Embedsmænd ikke siden derfor vil stande os et haardt Ansvar. Landets Retter maa ikke for heele Verden vorde beskiæmmede. Denne Vores alvorlige Befaling skal uden Ophold exequeres“ ¹⁾).

Det er et almindeligt karaktermærke for den mængde af kabinetsbefalinger, der udstedtes i årene 1772—84, at der klages over retsplejens langsomhed og embedsmændenes vilkårlighed, og kabinettet havde indviklet sig i talrige forlegenheder og modsigelser ved at forlange sager fremmede, uden at erklæringer og oplysninger vare indhentede, eller afgjorte, uden at modparten var hørt. Men Guldberg var dog aldrig kommen uheldigere afsted end ved denne ordre, idet han ikke har vidst, at 6 sk. daglig var den dagpenge, som Danske lov fastsatte for gældsarrestanter, og Lüttichau var ikke den mand, som skulde undlade at benytte sig deraf.

Han havde samlet en del oplysninger om Gritschs fortid, der tilstrækkelig viste, at denne var et dårligt subjekt; han var ikke, som han påstod, adelig, og der var i Regensborg overgået ham en vanærende dom m. m.; disse papirer sendte Lüttichau til C. Colbjørnsen; ti denne mand, som siden skulde blive hans dødelige fjende, var den gang hans sagfører. Men tillige tilskrev han kongen et vel affattet brev, hvori han ikke nøjedes med at forsvare sig, men tillige sagde så mange og drøje sandheder, om kabinetsregimentets skrøbelighed, at det med rette kan siges, at ingen før d. 14. April 1784 har vovet at udtale noget lignende²⁾. Det hedder bl. a.:

„Skal Ds. M.'s høje Cabinetsordre være saa forbindende, at den brevi manu med eet ophæver, forandrer og i eet og alt onstøber og nedslaaer de promulgerede Love, så regierer De jo ikke et øyeblik længer over eet frit Folk, men over eet parr Millioner Slaver, hvis Arv, Liv og Gods alt er indesluttet i Ds. M.'s høje Cabinet. Bevare os Gud! hvem maae ikke grue og skiælve for hver Posts Ankomst?

¹⁾ Rigsarkivet, Kabinetsbefalinger til Kancelliet.

²⁾ Skrivelsen, der er dateret Akær 22. Marts 1784 findes i manuskriptsamlingen på Sorø.

Med hvem kan man handle i Landet? een Cabinetsordrekand jo hæve det alt! den kand jo sige med samme ret, som den paalægger mig at betale mere end fire gange over den af loven bestemte Taxt: N. N.'s Formue skal være confisqueret! den og den Dag skal han arresteres, og den følgende Dag excouteres! forskrækkelige tanke, uimodstaaelig frygt! . . . Sire! nu er det kommet saa vidt med Ds. M.'s Cabinets Ordrer, at saa hastig man hører Navnet nævne, spidser enhver sine Øren og spørger med største hast: Til Hvøm, hvorledes er Indholden? for faa tider siden lydede Følkets Ord langt anderledes om disse høie Ordrer, og da spurgte man alleene om, hvad for kongelig naade vedkommende var vederfare; i alle andre Begivenheder vare de ubekiente.“

Når hertil kommer, at han bestemt nægtede at betale mere end 6 sk. for Gritsch, „med hvilke diætpenge han ikke fristes til ødselheds og overdådighedssynd“, kan man ikke sige andet, end at kabinettet fik svar paa tiltale.

Men det må siges til Guldbergs ære, at han erkendte, at han havde uret, og når den måde, hvorpå dette skete, ikke synes os meget behændig, må grunden dertil søges i, at det var kongen, man havde ladet forløbe sig; det var også ham, man nu lod gjøre et mislykket forsøg på at redde værdigheden. D. 2. April udstedtes der nemlig en ny ordre til cancelliet. Det hedder i denne om Lüttichau: „Vi ville af medlidenhed med ham ikke alene fritage ham for de 26 sk. daglig til en arrestants underholdning, som han efter sin egen fortælling såre ubesindig har bragt Os ind i landet og betroede sine børn, men endnu det, som meget mere er: Vi ville af medlidenhed med hans hustru og børn for denne ene gang tilgive ham hans dårlige dumdristighed, som hans memorial indeholder. Dersom han ikke skulde føle denne Vor faderlige skånsel, få vi at lade Vor kongelige retfærdighed virke. Vor ordre, som ikke indeholder uden Vor ømme omhu for rettens pleje efter loven bliver i øvrigt uforanderlig“¹⁾..

¹⁾ Ordren findes ikke i cancelliets samling af kabinetsordrer, men er trykt i „Danske herregårde“ XVII, Åkær.

Tydeligere kunde det ikke siges, at når Lüttichau vilde holde sig rolig, skulde han ikke blive forulempet. Et par dage før denne ordre udstedtes, var det bleven pålagt kancelliet at udarbejde en forordning om forhøjelse af betalingen for gældsarrestanter¹⁾.

Det var dog vistnok heldigt for Lüttichau, at Guldbergs regimente endte få dage efter, at den sidstomtalte ordre til ham var bleven udstedt; han havde næppe holdt sig fra yderligere skridt, der let kunde have forandret den vundne sejr til et nederlag. Men da han efter regeringsskiftet skrev til kronprinsen og beklagede sig over, at der i henhold til kabinetsordren af 25. Februar var optaget forhør og afhørt vidner i hans sag med Gritsch, uden at han var tilsagt, modtog han en ny skrivelse, hvori kongen udtalte, at det i et og alt skulde have sit forblivende ved lands lov og ret, og at den omtalte kabinetsordre ikke skulde være nogen af parterne hinderlig i deres påtale eller indsigelse mod hverandre, samt deres rettergang efter loven²⁾. Hermed var altså kabinetsordren sat ud af kraft. — Sagen mod Gritsch gik nu sin gang, indtil den standsedes ved hans død i arresten 1786³⁾.

Hele denne sag er ikke lidet karakteristisk, både for Lüttichaus ubesindighed og hensynsløse mod, og for regeringsmåden i den tid henimod 1784, da Guldberg i det mindste i mange sådanne mindre sager optrådte aldeles egenmægtigt. Lüttichaus ovenfor anførte ord om kabinetsordrerne ere en ret mærkelig prolog til regeringsskiftet d. 14. April. Der var mange, der tænkte som han, men han har æren for at have været den eneste, der vovede at sige Guldberg det lige i øjnene, medens dennes magt endnu var på det højeste. Sagen gjorde også en del opsigt. — Da L. Reventlow skulde gøre kronprinsen regnskab for kabinetsprotokollens tilstand, nævner han blandt andre beviser på dens ufuldstændighed, at de to ordrer angående Gritsch ikke fandtes i den⁴⁾.

¹⁾ Kabinetsprotokollen 29. Marts 1784.

²⁾ Sæll. tegn. 16. Juli 1784.

³⁾ Nyerup og Kraft, anf. st.

⁴⁾ Skr. 13. Maj 1785 (den del af den, som er udeladt i Regeringsskiftet 1784. 289).

Genealogiske Smaastykker.

III.

Lidt om de ældste Led af Familien Dietrichson.

Ved **H. W. Harbou.**

I „Stamtavle over Familien Dietrichson“ af D. Dietrichson (Christiania 1882, 4to) er denne bekjendte norske Slægt ført tilbage til Generalmajor Erasmus D., som ifølge Indskriften paa en Fane, der hang over hans Grav, blev født i Kjøbenhavn 1673¹⁾. Han og hans Efterkommere efter ham have ført et Vaaben, hvori et Skibsanker, men Hr. Professor Lorentz Dietrichson i Christiania har oplyst, at ifølge en Tradition inden Familien, skal Mærket oprindelig have været et Vinanker, hvormed passer, at Slægten, ligeledes efter Traditionen, skal stamme fra en Mand, som — formodentlig efter sit Haandværk — kaldtes Didrik Bødker og som skal have udmærket sig under Kjøbenhavns Beleiring 1658—59. Dette faar nu staa hen; at Familien stammer fra Kjøbenhavn er imidlertid rigtigt nok.

I et Brev af ²⁴/₅ 1885 til Tidsskriftets Redaktion, hvori nævnte Stamtavles Forfatter søger Oplysning om Erasmus Dietrichsons Ascendents, omtales nogle Optegnelser fra hans Enke Edel Hylleborg, født Grubbe²⁾, ifølge hvilke der ved Mandens Død ikke var andre af hans Slægtninge i Live end 1° hans Søsterdatters Mand Proviantkommissær Westergaard (sic) i Citadellet Frederikshavn og 2° „en anden Søstersøn“ Kapitainlieutenant Sebødkær (sic) ved Søetaten. Denne Notits giver Traaden til at føre Slægten et Led længere tilbage, nemlig til

Didrik (Dirich) Rasmussen, gift med *Else* (Elisabeth) *Caspersdatter*. Han kaldes Hørkræmmer eller Kjøbmand og boede paa Gammeltorv, hvor han sikkert har eiet den Gaard med 2 hosliggende Leievaaninger, som endnu 1689 tilhørte hans Enke tilligemed 4 Vaaninger i lille St. Clemensstræde (omtr. paa den nuværende Frederiksberggades Plads) og en Gaard med 2 Leievaaninger i Løngangsstræde³⁾. De havde 3 Børn til Daaben i Frue Kirke, nemlig 14. Dec. 1669 *Maren*, 5. Okt. 1673 *Rasmus*

Heimer

¹⁾ Om ham og hans Søn Generalmajor Frederik D. findes Artikler i Dansk biogr. Lexikon IV, 267 f.

²⁾ Hjemmelsmanden er senere udvandret og de originale Optegnelser have desværre ikke været til at opspørge.

³⁾ Kjøbenhavns Diplomatarium III 688, 689, 693.

og 25. Mai 1675 *Ingeborg Cathrine*. Blandt Fadderne, der høre til den høiere Borgerstand, kan nævnes Vinhandler Peder Vilhumsen Deichman og Christen Andersen i Falken ved Stranden, senere henholdsvis Byfoged og Borgmester i Staden. En Broder til Didrik var uden Tvivl Michel Rasmussen, der 4. Okt. 1673 blev viet hjemme i hans Hus til Sidsel Sørensdatter. Didrik Rasmussen døde allerede 1683, hans Enke ^{i Begyndelsen af 1710¹⁾}. I Sønnen have vi altsaa Stamfaderen til Familien Dietrichson²⁾, men ogsaa begge Døttre repræsenteres af endnu blomstrende Slægter.

Maren Didriksdatter (begr. 23. Marts 1747) blev gift 7. Dec. 1687 (Frue K.) med islandsk Kjøbmand *Christian Poulsen Fyen*³⁾ (begr. 17. Juni 1729, 85 Aar gl.), Søn af Poul Christensen Fyen, ligeledes islandsk Kjøbmand og en af Stadens 32 Mænd, gift med *Maren Eskildsdatter*⁴⁾. *Christian Poulsen* havde 4 Døttre til Daaberi i Frue Kirke: *Else Marie* 12. Juli 1690, *Margrethe Cathrine* 10. Nov. 1691, *Kirstine* 6. Dec. 1692 og *Dorthe* 14. Aug. 1694. *Else Marie* († 1739), blev 3. Juni 1719 gift med Proviantkommissær i Citadellet Frederikshavn *Erik Jensen Westengaard* (f. 1677, † 1751). Fra dem nedstammer Familien Westengaard⁵⁾.

Ingeborg Cathrine Didriksdatter blev gift 23. Mai 1693 med Vinhandler *Christian Søbøtke*⁶⁾, Søn af Kammer tjener hos Frederik III, siden Inspektør ved Salthandels-Kompagniet, *Andreas S.* og *Anna Poggenberg*. De havde 2 Børn: *Andreas*, f. 1694, † 1749, Kapitain i Søetaten, ugift, og *Else Margrethe*, f. 1695, † 1732, gift med *Christian Peter Flensborg*, f. 1692, † 1767, Schoutbynacht. Fra dem stammer Familien Flensborg; hans 2. Ægteskab med *Helene Dorothea Leth* var barnløst⁷⁾.

¹⁾ Sjæll. Reg. 1683 ^{31/1}, (Bevill. t. Regr. om Aftenen). Krigskanc. Ref. Sager 1710 ^{15/2} (E. D. søger Orlov i Anledning af Moderens Død).

²⁾ I Stamtavlen siges S. 2, at Oberstlieutenant Gabriel Grubbe Dietrichson havde 3 Sønner og 1 Datter, hvoraf kun 2 Sønner kjendes. Den manglende Søn er *Erasmus D.*, der ^{16/4}, 1755 blev Færnik og ^{27/4}, 1757 Sekondlieutenant ved Falsters gevorbne Reg., men 1760 opføres som „absenteret“.

³⁾ Borgerskab ^{27/11}, 1690 (Dr. O. Nielsen). Han kaldes sjælden ved Navnet Fyen, hans Døttre derimod som oftest ved den eiendommelige Form „Poulsen Fyen“.

⁴⁾ Frue Kirkes Daabsprotokol 1660 ^{22/4}. Jvf. Fredericia, Jørgen Bjelkes Selvbiografi, S. 12. Kjøbenhavns Diplomatarium I 694, 710, 744 (i Reg. kaldes han Possamentmager). — En anden Søn var Mag. Hans Poulsen Fyen, † 1701 som Sognepræst til Taarnby paa Amager.

⁵⁾ Se O. Westengaard, Oplysninger om Familien W. (Kjhb. 1889, 8^{aa}).

⁶⁾ Borgerskab som Negociant ^{27/11}, 1691 (Dr. O. Nielsen).

⁷⁾ Jvf. Lengnickss Stamtavler Søbøtke og Flensborg.

*Her begravt 23 deds
1709, 75 Aar gl.
Frue Kk., Kjøbmand
Poulsen Fyens
1710-11, hvor
Børnen er fødte*

Familien Rendtler i Norge.

Meddelt af Archivfuldmægtig **E. A. Thomle.**

Ved at samle de Oplysninger om de ældre Led af Familien *Schweiguard*, som jeg har meddelt i dette Tidsskrift, 2den Række, Bind III, S. 190 ff., kom jeg naturligvis ogsaa til at beskæftige mig en Del med de Slægter, der paa en eller anden Maade stod i Forbindelse med hin. Jeg noterede efterhaanden, hvad jeg kunde overkomme, og da det viste sig, at disse mine mere tilfældige Annotationer vedkommende enkelte af Slægterne vare blevne mere fuldstændige, end jeg havde ventet, har jeg senere forsøgt at udfylde de endnu eksisterende Huller. Saaledes er da ogsaa nærværende lille Stamtavle fremkommen.

Slægten *Rendtler* eller, som Navnet nu skrives, *Rendtler* er af tydsk Oprindelse og skriver sig fra det Hannoveranske, hvor der i Byen *Pranzis* i Fyrstendømmet *Kalenberg* i Begyndelsen af forrige Aarhundrede boede en Borger, formentlig ved Navn **Georg** eller **Jørgen Rendtler**. Han havde mindst 4 Børn, af hvilke 3 Sønner udvandrede til Norge, hvor de og deres Descendenter senere forbleve. Af disse 4 Børn var den ældste formentlig:

- a. 1. *Jacob Rendtler*, født i Pranzis, † i Christianssand 16. Januar 1774 (begr. 22. Januar s. A. „med alle Klokker og bedste Ligklæde“). Han var først bosat som Borger og Klokkestøber i Christianssand, men opholdt sig 1747 i Aarhus i Jylland, hvor han blandt andet har støbt to Klokker til Domkirken, en Klokke til Kirken i Odder og en Klokke til Aalsø Kirke ved Grenaa (cfr. Kirkehistoriske Samlinger, 3. Række, IV. S. 286). Senere flyttede han igjen tilbage til Christianssand, til hvis Domkirke han i 1736 støbte Storklokken, ligesom ogsaa en mindre Klokke, der var anbragt i et Klokkehus paa Hospitalskirkegaard, var af ham. Begge disse Klokker bleve ødelagte i Byens Brand 1880 (cfr. P. B. Lassen, Beretning om Stiftsstadens Christianssand, S. 105 f.). Den 4. August 1747 erholdt han kgl. Bevilling til at blive siddende i uskiftet Bo efter sin afdøde Hustru samt til at skifte med Samfrænder. I Henhold hertil lod han 11. Decbr. s. A. afholde et Samfrændeskifte med sin

eneste Datter af 1ste Ægteskab. Boet ejede en Gaard i Byens vestre Kvarter med Urtehaage, hvilket taxeredes for 200 Rdl. Hele Formuen udgjorde dog kun 555 Rdl., hvorfra endnu gik Gjæld og Omkostninger, tilsammen 155 Rdl. Datteren fik 200 Rdl. i Arv, der udlagdes i Huset.

Gift 1) i Christianssand (viet „i Huset“ ifølge kgl. Bevilling) 22. August 1743 med *Ingeborg Hansdatter*, † i Christianssand 25. Mai 1747 om Aftenen Kl. 5 (begr. 3. Juni s. A. „paa nordøstre Side af Kirkegaarden med de to mindste Klokkers Ringen og ringeste Ligklæde“). (3 Børn).

2) i Christianssand 9 Mai 1749 (viet „i Huset“ ifølge kgl. Bevilling) med *Aase Nielsdatter*. (10 Børn).

a. 2. *Georg Rendtler*, født i Christianssand 1743 (døbt 2. October s. A.), † der 15. Novbr. s. A. (begr. 18 s. M.) gl. 7 Uger paa 2 Dage nær.

b. 2. *Et dødfødt Barn*, født i Christianssand 24. Sept. 1744. (Moderen indledet i Kirken 29. October s. A.).

c. 2. *Marichen Rendtler*, født i Christianssand 1746 (døbt 5. Marts s. A.), † der 5. October 1758 (begr. 9. October s. A.) „paa 13de Aar“.

d. 2. *Anna Rosine Rendtler*, født i Christianssand 1749 (døbt 10. Mai s. A.), † paa Lahelle i Oddernes Præstegjeld ved Christianssand 1. April 1837 (begr. 6. s. M.), 88 A. gl.

Gift i Christianssand 25. April 1775 med Sr *Andreas (Anders) Nielsen Stokke*, f. i Christianssand 1748 (døbt 29. November s. A.), † paa Lahelle 24. Juni 1829 (begr. 3. Juli s. A.), 81 A. gl. Søn af Niels Jacobsen Stokke og Anne Andersdatter Tiirup († i Christianssand 13. August 1781 (begr. 17. Aug. s. A.), 67 A. gl.). (6 Børn).

e. 2. *Ingeborg Rendtler*, født i Christianssand 23. Juli 1750 (døbt 25. Juli s. A.), † der 21. Aug. s. A. (begr. 24. s. M.).

f. 2. *Cathrine Rendtler*, født i Christianssand 25. Juli 1751 (døbt 27. Juli s. A.), † der 8. Sept. s. A. (begr. 10. s. M.).

g. 2. *Anna Elisabeth Rendtler*, født i Christianssand 22. Aug.

- 1752 (døbt 24. Aug. s. A.), † der 20. Juni 1786 (begr. 24. s. M. med „alle Klokker“). 34 A. gl. Ugift.
- h. 2. Emanuel Rendtler*, født i Christianssand 10. April 1754 (døbt 13. April s. A.), † der 30. April 1756 (begr. 3. Mai s. A.).
- i. 2. Regina Rendtler*, født i Christianssand 25. Marts 1756 (døbt 30. Marts s. A.), † der 11. October 1758 (begr. 14. October s. A.).
- k. 2. Nathanael Rendtler*, født i Christianssand 7. December 1757 (døbt 13. December s. A.), † der 19. December 1758 (begr. 23. December s. A.).
- l. 2. Johanne Jacobine Rendtler*, født i Christianssand 22. August 1759 (døbt 28. August s. A.), † der 17. September s. A. (begr. 20. s. M.).
- m. 2. Johan Nathanael Rendtler*, født i Christianssand 20. Juli 1761 (døbt 24. Juli s. A.), † der 30. Mai 1762 (begr. 3. Juni s. A.).
- n. 2. Jacob Nathanael Rendtler*, født i Christianssand 8. October 1764 (døbt 13. October s. A.), †?
- b. 1. Andreas Rendtler*, født i Pranzis 1719, † i Kragerø 1785 (begr. 30. August s. A.) 66 A. gl. — Han var bosat som Kobber-smed, eller, som det 1752 heder, „Kobberslager“ i Kragerø, hvor han synes at have hørt til de mere betydende Haandværkere. Var Lagrettesmand 1753 og 1757 og senere Kjøbmand i Kragerø. Kjøbte 1785 Gaarden Søndre Kalstad i Sannikedal. Gift i Kragerø 16. Febr. 1750 med *Karen Thomasdatter*, født i Kragerø 1713 (døbt 18. Januar s. A.), † der 1791 (begr. 25. Juli s. A.) 70 A. gl., Datter af Thomas Pederssøn og Ingeborg Pedersdatter. (4 Børn).
- a. 2. Jørgen Rendtler*, født i Kragerø 1750 (døbt 9. Juli s. A.), confirmeret der Sønd. eft. Paaske (∴ 26. April) 1767 og † sammesteds 24. Mai 1833 i sit 83 Aar. Han tog 21. April 1777 Borgerskab som Handelsmand i Kragerø og fik 2. December 1820 Anerkjendelse som dansk Vice-Consul sammesteds. Blev 21. Decbr. 1778 Lagrettesmand og 21. Decbr. 1780 Taxerborger i

Kragerø. Den 2. November 1798 beskikkedes han til Overformynder, Fattigforstander og Forstander for det Barnholdtske Legat i Kragerø, hvilke Bestillinger han indehavde til Aaret 1804. Han eiede Hus i Kragerø med en Søbod, der i 1787 værdsattes for 1000 Rdl., og Gaarden Søndre Kalstad (Frydensberg) i Sannikedal, af Skyld 2 Huder og 9 Skind, som han havde købt ved Købebrev af 11. Januar 1787. Paa denne Gaards Grund er Byen Kragerø beliggende. Frydensberg blev med underliggende Kværnebrug og Afgift af Grunde paa Skiftet efter Jørgen Rendtlers Hustru Maren Holst i 1793 taxeret for 6000 Rdl., hvorved dog kun kan være ment den Del, som Boet antoges at eie i Gaarden. Thi i 1779 taxeredes den for 9000 Rdl., hvoraf Jørgen Rendtler dog kun ejede de 3000 Rdl., medens den øvrige Del tilhørte Moderen og hendes andre Børn. Nu tilhører Eiendommen Bergmester Tellef Dahll. Han eiede $\frac{1}{5}$ Part i Skibet „Kragerø“, taxeret for 600 Rdl. Hans Formue ansloges 1787 til noget over 7000 Rdl. Paa Frydensberg havde han Skibsværft og her byggede han flere Skibe.

Gift 1) i Kragerø 19. Januar 1776 (viet „i Huset“ ifølge kgl. Bevilling) med *Maren Catharina Torstensen*, født i Kragerø 1743 (døbt 28. Juni s. A.), † der 1786 (begr. 22. September s. A.) 43 A. gl., Datter af Købmand og Kirkeværge i Kragerø Ole Torstensen (begr. i Kragerø 23. Juli 1767, 74 A. gl.) og Anna Catharina Aarøe (begr. i Kragerø 7. August 1770, 64 A. gl.). Efter denne Hustrus Død sad Manden i uskiftet Bo ifølge kgl. Bevilling af 17. Decbr. 1779. Da han i 1787 atter giftede sig, holdt han 24. April s. A. Samfrændeskifte efter Konen, ved hvilket hver af de da levende 3 Døtre udlagdes i Arv 1217 Rdl. 64 Sk. (6 Børn).

2) i Marie Kirkes Menighed i Tønsberg 10. Mai 1787 (viet „i Huset“ ifølge kgl. Bevilling) med *Maren Holst*, født i Sems Præstegjeld ved Tønsberg 1748

(døbt 12. Marts s. A.), † i Kragerø 1791 (begr. 25. November s. A.), 43 A. gl., Datter af daværende Capellan pro persona til Sem, senere residerende Capellan til Tønsberg Michael Holst og Anna Catharina Schjelderup. Skifte efter hende sluttedes i Kragerø 16 August 1793, ved hvilket Sønnen erholdt i Arv 2003 Rdl. 48 Sk. (2 Børn).

3) i Brevig i Eidanger 30. Aug. 1793 (viet „i Huset“ af senere Biskop Claus Pavels) med *Johanne Dorothea Mechlenburg*, født i Kværnes Præstegjeld paa Nordmøre 18. November 1756, † paa Frydensberg ved Kragerø 18. October 1835 i sit 80de Aar, Datter af Lensmand Geert Christensen Mechlenburg og Adriana Jochumsdatter Condors. Hun var, da hun ægtede Rendtler, Enke efter Kjøbmand paa Grønland Jens Peter Hansen Glomstad, som hun ægtede ~~formentlig~~ *J. Aug* 1785 i Jacobshavn. Han var først Fuldmægtig hos Sorenskriver i Nordre Gudbrandsdalen Henrik Ployen, var fra 16. Mai 1782 Hvalfangerassistent under Grønland paa Skibet „St. Peder“ og blev 21. Februar 1784 Bestyrer af den kgl. Handel paa Kolonien Jacobshavn med en aarlig Gage af 100 Rdl., 20 Rdl. til Skrive-materialier og Procenter af Handelen. Hendes 1ste Mand var født i Aamots Præstegjeld i Østerdalen 1752 (døbt Dom. 25 p. Tri. (d: 19. Novbr.) s. A.), † i Jacobshavn paa Grønland ~~23~~ April 1788, Søn af Lensmand Hans Mogensen og Ingri Olsdatter Glomstad. (2 Børn).
a. 3. Ole Andreas Rendtler, født i Kragerø 3. September 1776 (døbt 11. Sept. s. A.), † der s. A. (begr. 28. Sept.) 25 Dage gl.

b. 3. Anne Cathrine Rendtler, født i Kragerø 23. December 1777 (døbt 30. December s. A.), confirmeret der 17. Sønd. efter Trinit (d: 30. Septbr.) 1792 og † i Skien 26. Juli 1850.

Gift i Kragerø 11. Januar 1801 med Skibsfører *Samuel Christian Stub*, født paa Østre

Molands Præstegaard 1771 (døbt 2. Mai s. A.), † ved Forlis paa Hjemreise fra England i Aaret 1813. Søn af daværende Personelcapellan, senere Sognepræst til Skien Tellef Stub og Christiana Juel. (8 Børn).

- c. 3. *Karen Kirstine Rendtler*, født i Kragerø 2. Januar 1780 (døbt 10. Januar s. A.), confirmeret der 18. Sønd. efter Trinit. (d: 4. October) 1795, † sammesteds 12. Juni 1836, 56½ A. gl.

Gift i Kragerø 24. December 1810 med Skibsfører *Helle (Helje) Eilert Knutzen*, født paa Gaarden Strand i Aurdals Præstegjeld i Valders 8. Juli 1767 (døbt i Svennes Annexkirke 26. Juli s. A.), † i Kragerø 1. Juli 1844, Søn af Gaardbruger Harald Heljesen Strand og Christine Maria Nielsdatter. Efter Faderens Død kom han til en Morbroder Capitaine Knutzen i Stange, hvis Familienavn han optog. Han kom senere i Tjeneste hos Familien Zachariasen i Skien, foer derfra som Matros og senere som Styrmand. Kom i Slutningen af forrige Aarhundrede til Kragerø, hvor han tog Borgerskab som Skibsfører og bosatte sig. Han var, da han ægtede Karen Kirstine Rendtler, Enkemand, idet han 1) i Kragerø 19. November 1800 (viet „i Huset“ ifølge kgl. Bevilling) ægtede Elisabeth Cathrine Barth, født i Kragerø 7. Februar 1771 (døbt 13. Februar s. A.), confirmeret der 19. Sønd. efter Trinit. (d: 11. October) 1795 og † sammesteds 1809 (begr. 18. Mai s. A.), 38 A. gl. paa Barselseng, Datter af Kjøbmand og Postmester i Kragerø Daniel Barth og Margrethe Thomasdatter Møller.

- d. 3. *Andreas Rendtler*, født i Kragerø 22. Mai 1781 (døbt 2. Juni s. A.), † der s. A. (begr. 2. Aug.), 8 Ug. gl.
- e. 3. *Maria Olette Rendtler*, født i Kragerø 2. Novbr. 1782 (døbt 11. Novbr. s. A.), confirmeret der

17. Søndag efter Trinit. (o: 8. October) 1797, † sammesteds 27. Februar 1838. Hun var først forlovet med Skibsfører *Jørgen Hurtighkarl Alsing*, født i Kragerø 28. Januar 1781, (døbt 5. Febr. s. A.), confirmeret der Høsten 1796 og † under en Storm paa Langesundsfjorden 1805 ved at kuldseile, Søn af Lodsoldermand Lorents Christian Alsing og Anne Cathrine Bjørn. Han var da Fører af et Skib, der tilhørte Kjøbmand P. Aslew i Skien. Med ham havde Maria Olette Rendtler et (uægte) Barn.

Gift i Lyngdal Præstegjeld 1813 med Skibsfører *Christian Anker*, født i Kragerø 20. October 1785 (døbt 27. October s. A.), † der 19. August 1831 (begr. 22. Aug. s. A.), 45 A. 10 M. 1 D. gl., Søn af Procurator i Kragerø Laurits Poulsen (begr. i Kragerø 5. Aug. 1800) og Alette Cathrine Erboe († i Kragerø 11. April 1835, 88 A. gl.). (2 Børn).

f. 3. *Jacob Rendtler*, født i Kragerø 17. Januar 1785 (døbt 25. Januar s. A.), † der s. A. (begr. 6. October), 6 M. gl.

g. 3. *Michael Rendtler*, født i Kragerø 19. Marts 1788 (døbt 26. Marts s. A.), † der 5. September 1826 (begr. 8. September s. A.), 39 A. gl., af Brystsvagthed. Kjøbmand i Kragerø.

Gift i Kragerø 31. December 1815 med *Anine Sophie Buchholm*, født i Flekkefjord 1786, † i Laurvig 28. Juni 1861, Datter af Kjøbmand i Flekkefjord, senere Toldinspecteur i Kragerø Jochum Fredrik Buchholm og Magdalena Sybilla Bentzen. (Ingen Børn).

h. 3. *Jacob Rendtler*, født i Kragerø 24. Juni 1789 (døbt 1. Juli s. A.), † der 1791 (begr. 13. Februar s. A.), 2 A. gl.

i. 3. *Maren Rendtler*, født i Kragerø 3. Juli 1794 (hjemmedøbt og Daaben stadfæstet i Kirken 6. Aug. s. A.), † der 11. Juni 1875.

Gift i Kragerø 7. August 1818 (viet „i Huset“) med sit Næstsødskendebarn Grosserer *Johan Georg Dahll*, født i Kragerø 8. April 1788 (døbt 15. April s. A.), † der 30. Juli 1832, 44 A. gl., Søn af Kjøbmand Tellef Fredriksen Dahll og Else Cathrine Rendtler.

- k. 3. *Jens Peter Rendtler*, født i Kragerø 1796 (hjemmedøbt og Daaben stadfæstet i Kirken 10. Sept. s. A.), † der 2. Juni 1832 i sit 36te Aar. Ugift.
- b. 2. *Jacob Rendtler*, født i Kragerø 1752 (døbt 4. Mai s. A.), confirmeret der 16. Sønd. efter Trefold. (∴ 4. October) 1767 og † sammesteds 1769 (begr. 27. November s. A.), 18 A. gl.
- c. 2. *Maria Rendtler*, født i Kragerø 1754 (døbt 3. Sept. s. A.), confir. der 19. Sønd. efter Trefold. (∴ 1. October) 1769, og † sammesteds 1803 (begr. 15. Juli s. A.), 49 Aar gl.
 Gift i Kragerø 23. Januar 1777 (viet „i Huset“ ifølge kgl. Bevilling) med Sr *Børre Hagen*, født paa Husmandspladsen „Hagen“, (formodentlig i Nærheden af Fredrikshald?) 1751, † i Kragerø 1796 (begr. 20. Februar s. A.) 45 A. gl. Han var fra sin Ungdom af opdraget til Handelen, sandsynligvis i Kragerø, hvor han var bosat flere Aar, indtil han 11. Febr. 1786 tog Borgerskab som Kjøbmand i Fredrikshald, hvorfra han dog kort efter atter vendte tilbage til Kragerø, hvor han tog Borgerskab 11. December 1788.
- d. 2. *Johan Rendtler*, født i Kragerø 1759 (døbt 29. Mai s. A.), † paa Akershus Fæstning 25. Mai 1820. Han var Kjøbmand i Kragerø, hvor han 1785 og 1789 var Taxerborger og hvor han ved Skjøde af 8. Novbr. 1782, thgl. 3. Febr. 1783, af Sr Andreas Erboe for 1399 Rdl. 48 Sk. købte sig Hus. Var fra 1793 Overformynder, Fattigforstander og Forstander for det af Veier og Maaler i Kragerø Marcus Bärnholdt og Hustru stiftede Legat for Fattige i Kragerø, hvilke Bestillinger han indehavde, indtil han efter eget

Ønske entledigedes under 2. Novbr. 1798: Han drev Trælastforretninger og Skibsrhederi og var en Tid en ganske velstaaende Mand, men senere gik det nok tilbage med ham. I 1816 blev han dømt til Slaveri paa Akershus Fæstning, idet han i Boston havde ladet eftergjøre Blanketter til de af Norges daværende Statholder Prinds Christian Fredrik authøriserede Sedler eller Beviser for Rigsbankpenge, hvorefter han paa Blanketterne havde tilføiet de fornødne Navne og derpaa dels selv dels ved Sønnen ladet udgive disse falske Beviser. Ved en af en Commission (senere By- og Raadstueskriver G. Hofgaard og Sorenskriver H. S. Fürst) den 16. Juli 1816 afsagt Dom blev han tilligemed Sønnen Johan Rendtler for Udstedelse og Udgivelse af falske 50 Rbd.'s Beviser dømt til at have sin Ære forbrudt samt til at arbejde paa Akershus Fæstning i 13 Aar og for Toldsvig at bøde til Kragerø Fattigkasse 50 Spd., hvilken Dom dog ved Høiesteretsdom af 25. Juni 1817 blev forandret derhen, at han skulde miste sin Ære og arbejde i Jern sin Livstid. Den 28. Juni 1817 indsattes han paa Akershus Fæstnings Slaveri. Sønnen Kjøbmand Andreas Rendtler søgte i 1817 om at Straffen maatte formildes derhen, at han maatte beholde sin Ære og paa egen eller Sønnens Bekostning hensættes i Fængsel paa Munkholmen, men Ansøgningen afsloges ved Regjeringens Resol. af 29. August s. A.

Gift 1) i Kragerø 19. Mai 1783 (viet „i Huset“ ifølge kgl. Bevilling) med *Anna Larsdatter Anker*, født i Kragerø 1752 (døbt 14. Aug. s. A.), confirmeret der 16. Sønd. efter Trinit. (d: 4. October) 1767 og † sammesteds 1788 (begr. 16. Februar s. A.), 36 A. gl., Datter af Kjøbmand i Kragerø Lars Findbosen „Støle“ eller „Hellesmyren“ og Severine Bøchmann. Skifte efter hende (efter hvem Manden ifølge kgl. Bevilling af 7. Marts 1788 sat i uskiftet Bo) holdtes i Kragerø 31. Mai 1790, hvorved Sønnen udlagdes i Arv 602 Rdl.

og Datteren 301 Rdl. Boet eiede Halvparten i Brigskibet „Modet“, drægtig 263 C. L., værdsat for 1200 Rdl. og Hus i Kragerø med Udhuse og Bolværk, værdsat for 1000 Rdl. (4 Børn).

2) i Kragerø 17. Juni 1790 (viet „i Huset“ ifølge kgl. Bevilling) med *Mette Birgitte Erboe*, født i Kragerø 4. Marts 1768 (døbt 11. Marts s. A.), confirmeret der 16. Sønd. efter Trefoldh. (d: 5. October) 1783 og † sammesteds 3. Februar 1815 (begr. 9. Februar s. A.), 47 A. gl., Datter af Kjøbmand Andreas Erboe og Beate Dorothea Miltzow. (3 Børn).

a. 3. *Andreas Rendtler*, født i Kragerø 27. Sept. 1783 (døbt 3. October s. A.), confirmeret der 18. Sønd. efter Trefoldh. (d: 22. Sept.) 1799 og † sammesteds 5. August 1848 (begr. 11. August s. A.), 64 A. gl. Han var i 1801 som Skrivedreng paa Kontoret hos Procurator Hoppe paa Puggestad i Sandeherred, blev senere Skibsmægler, først i Øster-Risør, senere i sin Fødeby.

Gift i Christianssand 17. October 1810 med sit Næstsødskendebarn *Marichen Stokke*, født i Christianssand 2. September 1779 (døbt 6. October s. A.), † i Kragerø 12. Februar 1844 (begr. 20. Febr. s. A.), 65 A. gl., Datter af Kjøbmand Andreas Nielsen Stokke og Anne Rosine Rendtler. (7 Børn).

a. 4. *Andrea Jørgine Rendtler*, født i Risør 16. (ikke 27.) August 1811 (døbt 25. October s. A.), confirmeret i Kragerø 5. October 1828; hun lever i Drammen hos sin Svigersøn Ingenieur Naumann.

Gift i Farsund October 1836 med Lieutenant, Overtoldbetjent *Jochim Schweder Bang*, født i Legangers Præstegjeld i Sogn 1. April 1785, † i Sarpsborg 17. November 1856, Søn af Foged Joachim Schweder

Bang og Barbara Maria Geelmuyden. Han var da Enkemand, gift 1) 17. Juli 1813 i Vinger med Mariane Dorothea Engelhardt, født i Vinger 22. Mai 1790, † paa Kongsvinger 15. Juni 1866, Datter af Overkrigscommissaire Nicolai Engelhardt og Pauline Christine Schrøder. Fra denne Hustru blev han imidlertid skilt.

b. 4. *Johan Anton Rendtler*, født i Øster-Risør 1813 (døbt 23. Sept. s. A.), † der s. A. (begr. 14. Decbr.).

c. 4. *Anton Cæsar Rendtler*, født i Øster Risør 16. December 1814 (døbt 11. Mai 1815), confirmeret i Kragerø 11. April 1831. — Han var først Handelsmand, var i Aarene 1844—49 dels leiet og dels konstitueret Rorskarl og Undertoldbetjent; blev 1850 ansat som leiet Krydsbetjent og 23. November 1851 Undertoldbetjent i Christianssand. (2 Børn).

Gift i Laurvig 16. November 1851 med *Laura Elisabeth Thrane*, født i Laurvig 8. Januar 1824 (hjemmedøbt og Daaben stadfæstet i Kirken 1. Aug. s. A.), † i Christianssand 20. December 1859 i sit 36te Aar, Datter af Bødker i Laurvig Fredrik T. og Karen Larsen. (2 Børn).

a. 5. *Marie Rendtler*, født i Gamle Helle-sund 15. December 1855, † i Christianssand 4. Sept. 1884, 29 A. gl.

Gift i Christianssand 23. April 1877 med Undertoldbetjent *Fredrik Stang Uckermann*, født i Indvikens Præstegjeld i Nordfjord 5. December 1844, Søn af senere Sognepræst til Gloppen Arnt U. og Anna Stang. Han var i 1863—68 Udskiftningsassi-

stent, blev 1870 Assistent ved Kongsvingers Grændseopsyn og 22. Juni 1876 Undertoldbetjent i Christianssand. Efter Konens Død ægtede U. 2) 22. September 1885 i Christiania hans 1ste Hustrues Sødskendebarn Marichen Omeyer, født i Kragerø 23. Marts 1847, Datter af Skibsfører Holger O. og Julie Andrea Rendtler. (1 Barn).

b. 5. *Frederik Andreus Rendtler*, født i Christianssand 9. September 1857, † der 2. Mai 1880, 22¹/₂ A. gl.

d. 4. *Henrikke Wilhelmine Rendtler*, født i Kragerø 26. Januar 1817 (døbt 21. Juni s. A.), † der 1826 (begr. 4. April s. A.), 6 A. gl.

e. 4. *En dødfødt Søn* i Kragerø 30. Marts 1819; begr. der 3. April s. A.

f. 4. *Andrea Julie Marichen Rendtler*, født i Kragerø 16. October 1820 (døbt 14. Juli 1821).

Gift i Kragerø August 1844 med sit Sødskendebarn, Skibsfører *Holger Omeyer*, født i Christianssand 22. October 1813, † i Habana i April 1855, Søn af Capitaine i Vesterl. nat. Infreg. Diderik Omeyer og Anne Sophie Stokke. (7 Børn).

g. 4. *Henriette Wilhelmine Rendtler*, født i Kragerø 16. Sept. 1823 (døbt 29. Novbr. s. A.)

Gift i Kragerø 1851 med Contoirchef ved Christiania Søforsikringssselskab *Johan Georg Henrichsen*, født i Arendal 8. Marts 1816 (døbt 25. Marts s. A.), Søn af Guldsmed Johan Georg H. og Marthea Haaversen. Han var, da han ægtede Frk. Rendtler Enke- mand, gift 1) 1844 i Arendal med Sophie Septima Moe, født i Arendal 4. Juli 1817, † i Kragerø 23. December 1845 (begr. 30. Decbr.

- s. A.), 29 A. gl., Datter af Andreas Moe og Georgine Charisius. 1 Søn af 1ste Ægteskab.
- b. 3. *Lars Rendtler*, født i Kragerø 16. Sept. 1785 (døbt 23. Sept. s. A.), † der 1792 (begr. 13. Juni s. A.), 6 A. gl.
- c. 3. *Maren Cathrine Rendtler*, født i Kragerø 18. November 1786 (døbt 25. Novbr. s. A.), confirmeret der 19. Søndag eft. Trefold (∅: 24. Octob.) 1802, † i Horsens Hospital 13. Juli 1871, 84 A. gl.
- Gift i Arendal 18. August 1809 (viet „i Huset“ ifølge kgl. Bevilling af 11. Aug. s. A.) med *Rasmus Peter Emborg*, født i Hansted ved Horsens 1779 (døbt 26. Marts s. A.), † i Horsens 30. Mai 1853, 75 A. gl., Søn af Skoleholder i Hansted Elias E. og Maria Fugl. Han var først i nogle Aar Forpagter af den Familien Herlofsen i Arendal dengang tilhørende Gaard Langsev ved Arendal, men flyttede senere til Horsens, hvor han drev en Gartnerforretning. (3 Børn).
- d. 3. *Severin Anker Rendtler*, født i Kragerø 8. Februar 1788 (døbt 16. Februar s. A.), † der s. A. (begr. 22. April s. A.), 10 Ug. gl.
- e. 3. *Anton Erboe Rendtler*, født i Kragerø 1791 (døbt 17. Juni s. A.), † der s. A. (begr. 22. August s. A.), 4 Ug. gl.
- f. 3. *Laurits (Lars) Rendtler*, født i Kragerø 14. April 1793 (hjemmedøbt og Daaben stadfæstet i Kirken 8. Mai s. A.), † i Udlandet uden Børn, naar vides ei. Han opholdt sig 1812 og 1813 c. 11 Maaneder paa en Skole i Yarmouth i England, blev ved den førnævnte Høiesteretsdom af 25. Juni 1817 for Delagtighed i Faderens Forbrydelse dømt til 6 Maaneders Fæstningsstraf og indsattes den 28. Juni s. A. i Akershus Fæstnings Strafanstalt. Broderen Kjøbmand Andreas R. søgte s. A. om at han paa egen Bekostning og Hs. Majs Naade maatte hensættes paa Akershus

Fæstning, men Ansøgningen afsloges ved Regeringens Resol. af 29. Aug. s. A. — Ved kgl. Resol. af 14. August 1818 blev dog Straffen for den resterende Del af Straffetiden forandret til Landsforvisning i lige saa lang Tid, hvorefter han 8. Sept. s. A. løslodes og s. A. forlod Landet.

g. 3. *Jacob Rendtler*, født i Kragerø 8. October 1799 (hjemmedøbt og Daaben stadfæstet i Kirken 15. November s. A.), † der 14. Juli 1804 (begr. 17. Juli s. A.), 5 A. gl.

c. 1. *Johan Georg Rendtler*, født i Pranzis 1725, † i Kragerø 1791 (begr. 19. Sept. s. A.), 66 A. gl. Han tog 13. Mai 1754 Borgerskab paa Trælast-, Korn- og anden Kjøbmands-handel ifølge Statholder Rantzaus Resol. af 4. Mai s. A., var fra 20. Decbr. 1755 Lagrettesmand i Kragerø, blev 20. Decbr. 1759 Taxerborger sammesteds og var fra 21. Decbr. 1776 til 20. Decbr. 1784, da han efter eget Ønske entledigedes, Kirkeværge. Ved Kontrakt af 31. Marts 1790, thgl. 12. April s. A., overdrog han Svigersønnen Tellef Dahll sin Forretnings Fortsættelse.

Gift i Kragerø 12. April 1754 med *Johanne Maria Heegaard*, født i Laurvig 16. April 1721, † i Kragerø 25. April 1777 (begr. 2. Mai s. A.), 56 A. gl., Datter af Ole Heegaard og Else Cathrine . . . (8 Børn).

a. 2. *Maria Bolette Rendtler*, født i Kragerø 27. Februar 1755 (døbt 10. Marts s. A.), confirmeret der 19. Sønd. efter Tref. (∴ 1. Octob.) 1769, † sammesteds 24. Januar 1807 (begr. 30. Januar s. A.), 52 A. gl. Ved Skifte efter hende, der ifølge kgl. Bevilling af 27. Oct. 1786 sad i uskiftet Bo efter sin 1ste Mand, hvilket sluttedes 22. April 1807 i Kragerø, erholdt Datteren Anne Kirstine i Arv c. 1700 Rdl.

Gift 1) med *Peder Larsen Toft*, født i Danmark 1745, † i Kragerø 1793 (begr. 13. August s. A.), 48 A. gl. Han foer i mange Aar fra Kragerø som Skipper paa Danmark, men tog 14. April 1784 Borger-

skab som Handelsmand i Kragerø, hvor han 30. Decbr. 1788 udnævntes til Taxerborger. Ved Samfrændeskifte efter ham den 7. April 1798 erholdt hans 3 Børn i Arv 5000 Rdl. Boets Formue udgjorde 10,000 Rdl., hvoraf Hus i Kragerø med Søbod og Brygge taxeredes for 2000 Rdl., Korn og Krambodvare for 1500 Rdl. og Værdipapirer. Peder Toft ægtede: 1) 6. April 1781 i Kragerø (viet „i Huset“) Anne Kirstine Christensdatter Hjørring.

2) i Kragerø 25. April 1798 med *Johannes Johnsen*, født paa Hurum 19. Mai 1767. Han siges ellers født i Christianssand, men er i alle Fald døbt i Hurums Kirke 26. Mai s. A., † i Christiania 25. April 1830, Søn af Skibsfører John Johannesen Næskil og Anne Olsdatter Sand. — Han var 1797 Fuldmægtig hos Kjøbmand Paul Bjørn i Kragerø, hvor han senere nedsatte sig som Handelsmand og hvor han ved Skjøde af 21. Juni s. A., thgl. 23. April 1798 for 199 Rdl. af Christian Gerløf købte en Havetomt. Den 20. November 1799 blev han udnævnt til Taxerborger, men flyttede senere først til Drammen og siden til Christiania til sin Svoger, daværende Stiftsprovst i Christiania, senere Biskop i Christianssand Stift Mathias Sigwardt.

- b. 2. *Anne Sophie Rendtler*, født i Kragerø 16. April 1756 (døbt 23. April s. A.), confirmeret der 3. Sønd. efter Paaske (d: 21. April) 1771 og † sammesteds 1791 (begr. 29. April s. A.), 35 A. gl.

Gift i Kragerø 13. Januar 1780 med Kjøbmand *Christian Rømer*, født i Kragerø 1744 (døbt 6. Juli s. A.), † der 1799 (begr. 29. Juni s. A.) 55 A. gl., Søn af Abraham Nielsen og Maria Michelsdatter (Rømer?)

- c. 2. *Søren Jørgen Overgaard Rendtler*, født i Kragerø 26. Sept. 1757 (døbt 4. Oct. s. A.), † der 10. Decbr. s. A. (begr. 16. Decbr. s. A.).
- d. 2. *Jacob Jørgen Rendtler*, født i Kragerø 10. April 1759 (døbt 19. April s. A.), † der 2. April 1761.

- e. 2. Søren Øvergaard Rendtler*, født i Kragerø 11. Mai 1760 (hjemmedøbt 18. Mai s. A.). † der 19. Mai s. A. (begr. 22. Mai s. A.).
- f. 2. Else Cathrine Rendtler*, født i Kragerø 24. Juli 1761 (døbt 31. Juli s. A.), confirm. der Sønd. efter Paaske (d. 14. April) 1776 og † sammesteds 6. Februar 1830 (begr. 15. Februar s. A.) 68½ A. gl.
 Gift i Kragerø 2. Mai 1783 med Kjøbmand *Tellef Dahll*, født i Arendal 3. October 1741 (døbt 31. Oct. s. A.), † i Kragerø 1792 (begr. 2. Marts s. A.), 50 A. gl., Søn af Fredrik Tellefsen Dahll og Karen Pedersdatter Brinck. Han uddannede sig som Handelsmand dels i Kragerø og dels i Udlandet, tog 25. April 1783 Borgerskab som Kjøbmand i Kragerø og købte ved Skjøde af 29. Novbr. 1777, thgl. 2. Febr. 1778 et Hus paa „Øen“ for 1000 Rdl. af Peder Clausen Poulsen.
- g. 2. Jacob Jørgen Rendtler*, født i Kragerø 1763 (døbt 20. Sept. s. A.), † der 27. December 1763.
- h. 2. Johan Markus Rendtler*, født i Kragerø 12. April 1766 (døbt 19. April s. A.), † der 27. August s. A.
- d. 1. Johan Rendtler*, Landmand og Kirkeværge i Pranzis. Gift med *Regina Wilsdorff*, † i Pranzis i August 1760.
- a. 2. Johan Georg Rendtler*, født i Pranzis 20. Mai 1747 (døbt 22. s. M.), † i October 1785 ugift i Ostende. Han reiste 1765 til Christianssand, tog 4. Mai 1775 Borgerskab som Skipper i Kragerø og blev senere Skibstømmermand med et Skib, tilhørende Kjøbmand Nils Anker paa Fredrikshald. Skifte efter ham afholdtes i Kragerø 9. Februar 1785. Boets beholdne Formue udgjorde lidt over 500 Rdl.

En Catharina Pedersdatter Rendtler var Fadder i Kragerø 15. Januar 1765.

Uddrag af Altens Kirkebøger 1705—1814¹⁾.

Ved Forstassistent **Axel Hagemann.**

Det gamle Altens eller som det senere kaldtes Alten-Talvigs Sogn faar for Genealogen en egen Interesse derved at det i en Aarrække var Sædet for hele Finmarkens verdslige som tildels ogsaa gejstlige Øvrighed. Her, i en yndig Egn, ved Altenelvns Udløb i en af furukransede Fjelde indringet Bugt, havde Amtmand Kiøldson i Begyndelsen af 1740 Aarene anlagt Amtmands-sædet Altengaard, efter at Vardøhus Slot formedelst Ælde og Skrøbelighed var blevet ubeboeligt. Her residerede da i en Aarrække følgende af Finmarkens Amtmænd: Rasmus Kiøldson (1740—50), Matthias Collett (1751—57), Gunner Hammer (1757—68), Eiler Hagerup (1768—71), Torkild Fjeldsted (1771—78), Christen Heiberg (1778—87), Ph. Hannibal Sommerfeldt (1787—1800), Martin Unmack 1800—06), Hilmar Meincke Krohg (1806—11), Fr. Willh. Wedel-Jarlsberg (1811—14).

Omtrent en halvanden Mils Vej fra Altengaard og paa den anden Side af Fjorden lige ved Talvig Kirke boede helt fra Begyndelsen af det 18de Aarhundrede Sorenskriverne over Øst- og Vest-Finmarken: Peder And, Samuel Bugge, Hans Paus, Ramsland, Schjelderup, Joh. Chr. Petersen, Lyth Ørum, Hetting, Scavenius og Ingelbricht Knudssøn.

Ogsaa Finmarkens Fogder — Heyde og Kreydal — boede en Tid ved Talvigbugten, indtil Foged Lidemarck ved kongl. Reskript af 1. Juli 1779 fik Tilladelse til at anvende 400 Rdr. af Brændevinsafgiften til Opførelse af en Embedsbolig i Alten, da det ellers var ham umuligt at finde en passende Bolig i Landet. Denne Gaard fik det velklingende Navn Kongshofmark, idet Fogden kaldte den efter Kongen, sin Hustrus — født

¹⁾ Da det nedenfor meddelte Uddrag giver endel ellers lidet tilgængelige Oplysninger om tildels ret bekendte Personer og Familier, har Samfundets norske Bestyrelse ønsket at optage det i Tidsskriftet, der — uagtet man ingenlunde miskjender saadanne Uddrags store Værdi for Genealogen — kun ganske undtagelsesvis vil kunne afse Plads dertil. Red.

Bernhoff — og sit eget Navn. Efter Lidemarck boede paa Kongshofnark i det omhandlede Tidsrum, Føgderne Petter Severin Due, P. C. Wøllner, Andreas Strand og Aarestrup.

Fra Fogedgaarden gik en „Kongsvej“ gennem Furuskoven til den en halv Mils Vej derfra liggende Altengaard. Et Par Bøsseskud fra denne — paa Elvebakken — boede siden 1778 Distriktschirurgerne over hele Finmarken: Andreas V. Stoltenberg og Nils Christopher Suhr.

Alten var desuden Sædet for et af Finmarkens betydeligste Handelsfactorier. „Talvig Handel“ har endnu en gammel Klang, og senere, henimod Slutningen af forrige Aarhundrede nedsatte der sig ogsaa Handelsmænd i Bosekop, Dybvig og Sopnæs.

De Præster — fra 1735 af var Alten-Talvig Præster tillige Provster i Vest-Finmarkens Provsti — som i Aarene 1705—1814 betjente Kaldet og førte Ministerialbøgerne ere følgende: Andreas Filianus (—1723), Morten Lund (1723—28), Knud Leem (1728—34), Johan Falch (1735—51), Peder Larsen Krop (1752—57), Hans Frugaard (1757—1761), Søren Bang (1767—70), Albert Jersin (1771—79), Christopher Garman (1781—85), Isaach Severin Frimann (1785—91), Jens Stub (1791—1801), Nils Tønder Hammond (1801—10), Lars Nannestad (1811—19).

Naar man betænker, at Alten, foruden at være Øvrighedens Sæde, tillige var Finmarkens bedst dyrkede og tættest befolkede Bygd, vil man indse, at Alten i en Tid, da der endnu ikke fandtes Byer, var at betragte som et Centralpunkt for alt, hvad der kunde kaldes Civilisation i denne afsides liggende Landsdel.

1705. Mikkelsdag begr. Peter Los's Kone, 100 Aar.
 1706. 14. Juli begr. „Høvidsmanden paa Altens Skib“.
 1708. 19. S. e. Tr. døbt Sorenskriverens (Peder And's?) Barn Johan Detlev Wibe, begr. 28. Nov., 4 U. 1 D. gl.
 1713. 7. Nov. viet Peder And og Mad. Sara Stensdatter (Darre).
 1714. 3. Pintsedag begr. Anders Andersøn af Koutokeino, 90 Aar.
 23. S. e. Tr. begr. Klokkerens Kone Elen Jonsdatter, 80 Aar.

1723. 9. Mai blev prædiket over Hr. Andreas Filianus selv.
(Paa Kirkebogens Titelblad staar følgende Notits: Denne
Alterbog har og været i Vandet, da den, som Bogen
holdt, Hr. A. F., druknede 1723 ipsa D. miserecord. i
et Sognebud efter Prædiken til Brevig paa Bugten selv
12te, alle Mandspersoner, deriblandt baade Klokker og
Medhjælper).
1723. 11. Juli trolovet Johan Bruse og Anna Andersdatter Filian.
1724. D. quasimodo, døbt disses Søn Anders Filian.
D. misericordia trolovet og 18. Juli viet Christen And og
Gullov (Golla) Andersdatter Filian.
1725. 2. Pintsed. døbt deres S. Peder And.
D. 11. p. Tr. døbt Johan Bruses D., Margrethe.
D. 12. - — begr. Peder Christensøn And, 13 U. gl. og
Manasse Mortensøn Lund, 4 U. gl.
1726. Mikkelsdag døbt Chr. Ands D. Mette Marie.
D. 3. Adv. Hr. Morten Lunds og Anna Elisabeth Røgs
S. Nicolai Manasse.
1728. F. grat. act. døbt Sammes S. Ole.
1729. 10. Jan. Daab stadf. f. Christen Ands Søn Anders
Filianus.
F. annunc. Mariæ døbt Hr. M. Lunds S. Henrich Bull.
1730. - — — døbt Chr. Ands S. Peder And.
1732. D. miseric. døbt Sammes D. Sara.
1733. D. p. Tr. døbt Sammes S. Anders Filianus.
1734. D. 11. p. Tr. døbt Hr. Knud Leems og Sophie Alette
Ronbergs D. Anna Bugge.
1736. 2. S. i Fasten døbt Chr. Ands S. Jacob Severin.
2. Paaskedag døbt Hr. Johan Falchs og Isabella Mar-
grethe Scheens D. Anna.
1737. F. Michaelis døbt Sammes S. Thomas Scheen.
1738. F. annunc. Mariæ døbt Chr. Ands D. Anna Cathrine.
1739. 9. S. e. Tr. døbt Hr. Johan Falchs S. Peder.
1740. D. sexagesima døbt Sorenskriver Samuel Bugges og
Birgitte Lucia Junghans's S. Samuel.
F. Trin. døbt Chr. Ands S. Christen.

1740. D. 19. p. Trin. døbt Joh. Falchs D. Lisbeth Carine.
1742. D. invoc. døbt Chr. Ands D. Dorothea Cathrine.
(Kort før Paaske) † Sam. Bugges Kone Birgitte Lucia Junghans; samtidig hendes nyfødte Barn Henning.
(Før Himmelfartsdag) † Chr. Ands Kone Gollov Filiana.
1743. 27. Juni ægteviet Chr. And og Jfr. Lucia Hagerup
(Kongebrev).
1744. 3. Pintsedag døbt deres S. Aage.
1745. 5. S. i Fasten begr. Præsteenken i Alten Martha Olafsdatter
(Andreas Filians?), 82 Aar gl. † 20. Marts.
2. S. i Advent døbt Joh. Falchs D. Cathrine Christine.
1746. 4. S. e. Paaske døbt Chr. Ands S. Mads Hagerup.
St. Hansdag døbt Sam. Bugges og Martha Moursunds S. Anders.
1747. 7. S. e. Tr. døbt Sammes S. Henning.
2. Juledag døbt Joh. Falchs S. Peder.
1748. St. Hansdag døbt Chr. Ands S. Nils.
25. Nov. døbt Sam. Bugges og *sal.* Martha Moursunds D. Martha (bl. Fadderne Chr. Ands *Enke*).
1749. 5. S. e. Tr. døbt Joh. Falchs D. Margrethe.
1751. 29. Juli døbt Kjøbmand Jens Lassens og Karen Fæsters S. Lorenz.
1753. D. 19. p. Tr. døbt Sammes S. Clement Michael.
29. Marts begr. Sorenskr. Bugge, 47 Aar gl. Død af Brystsyge.
1754. D. 27 p. Tr. døbt Christian Becks og Johanna Scheens S. Jesper.
1755. D. septuagesima døbt Jens Lassens D. Judithe Cathrine.
D. 9. p. Trin. absolv. offentl. Sevina, tjener hos Sorenskriveren, for Hoer og Fødsel i Dølgemaal (Synderinden *brændt* i Maasø Menighed).
1756. Chr. Himmelfartsdag døbt Jens Lassens Søn Hans Gregorius.
1757. D. qvasimodo confirm. Jacob Helms, 17 Aar gl. „Meget smukt oplyst“.
1758. F. epiphan. døbt Jens Lassens S. Lorentz.
1759. D. 3 epiph. døbt Sammes S. Lorentz Conradus.

1759. 14. Juni døbt Amtmand Hammers S. Gunner Andreas.
1760. 31. Juli begr. Sorenskriver Paus's Hustru.
14. Aug. døbt Jens Lassens S. Rudolph Friderich, f.
10. Aug.
15. Sept. forlovet (cop.) Sorenskriver Hans Paus og
Jomfru Anne Kirstine Greve.
1761. 9. Jan. begr. Lorenz Conradus (Lassen?).
23. — — Præstens Hustru Ellen Christensdatter
Refdahl.
2. Jan. døbt Lars Klogs og Giedske Lohmands S. Søren
Christian.
D. 3. p. Tr. døbt H. Paus's S. Ludvig Christian, f. 25. Juni.
1763. 14. Febr. døbt Lars Klogs S. Lorentz Conradus.
D. 10 p. Tr. døbt Hans Paus D. Birgitte Helene, f. 2. Aug.
14. Dec. begr. Samuel Bugge.
1764. D. invoc., døbt Christian Frost Bredahls og Helveg (Helene)
Engels D. Anna Rebecca, f. 5. Marts.
1765. 15. Mai døbt Sorenskriver Paus D. Anna Margrethe.
D. exandi døbt Chr. F. Bredahls S. Hans Jørgen.
1767. 9. Jan. døbt H. Paus's S. Henrik Christian.
D. 6. p. Tr. døbt Justitsraad og Amtmand Hammers og
Frue Anne Hannings S. Peder Hanning.
18. Dec. døbt Bredahls D. Johanne Cathrine.
1768. 1. Juni døbt Paus's D. Ludovica Elisabeth.
1769. 27. Sept. døbt Sammes D. Kirstine.
1770. 20. Juni begr. Sorenskr. Hans Paus, 60 Aar gl., død i Slag.
1772. D. sex. Daab stadf. f. Eiler Hagerups og Anne Kirstine
Heydes uægte D. Henrika Margrethe.
15. Okt. trolovet (4. Dec. viet) „Maleficanten“ Knud Nilsøn
Eskildstrup og Demoiselle Mariana Rebecca Brønlund.
1773. 1. Mai begr. gamle Klokker Paul Hansøn, som blev
indsat i Kirken hos sin Kone, 99 Aar gl., født i Størdalen.
1774. 30. Aug. døbt Kjøbmand Kjølsseths S. Laurentius Severin.
D. 2. Adv. døbt Hr. Klercks S. Vilhelmus Henricus.
1775. D. 6. p. Tr. begr. Enken Margrethe Johansdatter Torber af
Alten, 101 Aar gl., skal være en Præsts Datter af Sverrig.

1776. 27. Marts hjemmeviet Georg Frederik Gade og Jfr. Ellen Kirstine Heyde.
D. 12. p. Tr. Daab stadf. f. Amtmand Fjeldsteds D. Johanne Magdalene.
16. Oct. hjemmedøbt Kjøbmand Klercks S. Johan Christian.
1778. 1. Paaskedag, stadf. Daab f. Sammes D. Ane Kirstine.
1779. 1. Mai (?) hjemmedøbt Sammes S. Hans Ferdinand (stadf. 20. Juli).
17. Aug. hjemmeviede paa Altengaard Foged Lidemark og Jomfru Martha Bernhoff.
1780. 7. Juli hjemmedøbt (af Hr. Claus Hjorth, Sognepræst t. Koutokeino) Sognepræsten Christopher Garmanns og Maren Elisabeth Schanches førstefødte Søn Johan.
14. Okt. begr. Madame Sigholt, 48 Aar gl.
1781. 10. Okt. døbt Garmanns Søn Jens Schanche.
1782. 21. Sept. stadf. Daab f. Foged Peder Lidemarks D. Elisabeth Cathrine Margrethe Magdalene.
8. Oct. begr. Barnets Moder Martha Bernhoff, 38 Aar gl.
1783. 12. Jan. hjemmedøbt Sorenskr. Johan Christian Petersens og Magdalene Darjes S. Otto Darjes.
13. Febr. hjemmedøbt Chr. Garmanns D. Wenche Rebecca v. d. Lippe.
1784. 11. Febr. hjemmedøbt Joh. Chr. Petersens D. Karen Elene.
15. Marts hjemmedøbt Chr. Garmanns D. Margretha Agneta (conf. 9. Mai).
29. Aug. stadf. Daab f. Kjøbmand Georg Lidemarks og Anna Kirstine Nøragers S. Peter Andreas.
4. Nov. begr. Jfr. Anna Rebecca Bredahl.
1785. 17. Apr. stadf. Daab f. Skovfoged Arne Jacobsen og Gjertrud Ellingsdatters S. Ole.
D. 9. p. Tr. begr. Kammerraad Ole Hannibal Sommerfeldts S. Christian, 1 Aar gl.
D. 3. i Adv. døbt Sammes og Frue Thrine Karine Bøes S. Frederik, f. 6. Nov.
1786. i Juni Maaned begr. David Sommerfeldt, 6¹/₂ Aar gl.

1786. D. 18. p. Tr. døbt Chirurg Andreas Stoltenberg og Anne Margrethe Paus's S. Jens Andreas.
1. Juledag stadf. Daab f. Sommerfeldts D. Benedicta, f. 6. Nov.
1787. D. 23. p. Tr. døbt A. Stoltenbergs D. Karen Kirstine f. 14. Okt.
1788. 2. Paaskedag døbt Præsten Isaac Severin Frimanns og Mariane Elise Angels S. Christen Heiberg, f. 13. Marts.
s. D. døbt Sommerfeldts D. Amanda, f. 11. Febr.
D. 9. p. Tr. døbt Sorenskriver Lyth Ørum og Marthe Kirsten Kaarbyes D. Thrine Karine Sommerfeldt, f. 25. Mai.
1789. 18. Febr. døbt Amtmand Sommerfeldts D. Sophie, f. 29. Jan.
D. 2. p. P. døbt Stoltenbergs S. Hans Paus, f. 4. Jan.
D. 11. p. Tr. døbt Præsten Frimanns Søn Johan Georg, f. 13. Juli (begr. 21. Okt.).
1790. 17. Marts døbt Lyth Ørums S. Lyth Andreas, f. 20 Febr. (begr. 28. Marts).
11. April begr. Amtm. Sommerfelds dødfødte Drengbarn.
D. 22. p. Tr. døbt Præsten Frimanns D. Sara Karstine, f. 7. Okt.
26. Aug. hjemmeviet Landkræmmer Andreas Nørager og Jomfru Helene Hagerup Irgens.
1791. 4. Marts begr. Foged Christian Leth Kreydahl, † 18. Jan. i Kola, 35 Aar gl.
S. e. Nyaar døbt Georg Lidemarks D. Georgine Christine, f. 9. Dec. (begr. 19. Marts).
Fastelavns Sønd. stadf. Daab f. Stoltenbergs Tvillinger, f. 10. Dec., Ole Hannibal og Vincents.
19. Marts begr. Dorothea Sommerfeldt, næsten $\frac{1}{4}$ Aar gl.
27. Mai begr. Marthe Marie Kirstine Ørum, 5 Aar gl.
5. S. e. Paaske døbt A. Nøragers D. Anne Marthe, f. 12. April.
8. S. e. Tr. døbt L. Ørums D. Marthe Marie Kirstine, f. 9. Aug.
1792. 1. Juli begr. Sommerfeldts D., 11 Dage gl.

1792. 13. Dec. begr. Fru Thrine Charine Sommerfeldt, † 13. Nov., 35 Aar gl.
1793. 16. Aug. hjemmeviet Hr. Thorbjørn Leihre, Sognepræst t. Koutokeino med Frøken Frederikke Birgitte Lohmann.
21. Aug. hjemmeviiede (ved Hr. Leihre) Provst Jens Stub og Jomfru Gjertrud Helene Helberg.
1794. 3. S. e. H. 3 K. døbt L. Ørums D. Ane Cathrine, f. 24. Dec.
2. S. i Faste døbt A. Nøragers D. Birgitte Marie, f. 9. Febr.
1. S. e. Tr. døbt Foged Peter Severin Dues og Karen Hjarsings S. Ole Hannibal Sommerfeldt, f. 13. Mai.
4. S. e. Tr. stadf. Daab f. Chirurg Nils Christopher Suhrs og Sophie Steenbergs S. Frederik, f. 22. April.
9. S. e. Tr. døbt Jens Stubs S. Johan Widding Heiberg, f. 12. Aug.
24. Nov. begr. Mad. Frederikke Birgitte Leihre, f. Lohman, † 22. Nov., 33. Aar gl.
1795. 22. Okt. døbt A. Nøragers D. Kirstine Marie, f. 13. Okt.
30. Nov. døbt Jens Stubs Søn Johan Daniel, f. 28. Nov. († 20. Jan. 1796).
1796. Nyaarsdag døbt Ørums S. Hartvig Tambs, f. 13. Decbr.
1797. 29. Marts hjemmeviet Sognepræsten i Koutokeino Hr. Thorbjørn Leihre m. Jfr. Christine Louise Brock.
12. Juni begr. Mad. Mille Marie Holders, f. Gjæver, † 3. Juni, 78 Aar gl.
26. Aug. døbt A. Nøragers S. Peter Andreas, f. 21. Juli.
16. S. e. Tr. stadf. Daab f. Jens Stubs Søn Jens Krogh, f. 27. Aug.
1798. 1. Jan. døbt L. Ørums S. Lyth Andreas, f. 27. Dec. († 7. Novbr.).
2. Mai begr. Fru Anna Margrethe Heyde, † 22. Apr., 82 Aar 7 M. 22 D.
1799. 24. Maj døbt L. Ørums S. Johan Nicolai Lyche, f. 28. April. († 6. Juni).
5. S. e. Tr. conf. Gustav Henrik Ørum, 15 Aar.
7. S. e. Tr. stadf. Daab f. Jens Stubs Søn Jens Schonevig, f. 5. Juni.

1800. 2. S. e. H. 3. K. konfirm. Jesper Jespersen Krebs fra Flensborg, 16 Aar gl.
1801. 3. S. e. H. 3. K. døbt A. Nøragers S. Christian Frederik, f. 12. Dec.
10. S. e. Tr. stadf. Daab f. Jens Stubs D. Ane Heggelund, f. 29. Juni.
12. Okt. viede Foged Christopher Wølner og Jomfru Ingeborg Anne Lucie Brandt.
1802. 5. Jan. begr. Foged Wølner, † 23. Dec., 30 Aar gl.
1803. 14. Jan. hjemmedøbt Sorenskr. Elias Frederik Hetting og Thale C. Bulls Datter Else Marie, f. 5. Novbr. 1802.
8. Juni stadf. Daab f. Lægen N. C. Suhrs Søn Niels Christian, f. 18. Okt. 1802.
1804. 2. Pintsedag døbt Sammes S. Martin.
30. Juni bgr. Hettings udøbte S., 7 U.
19. Okt. begr. Pigen Cathrine Almaas paa Kongshofmark hendes uægte dødfødte Datter.
11. Dec. hjemmeviet Foged Andreas Strand og Jomfru Cathrine Almaas.
1806. 4. Sept. hjemmeviet paa Kongshofmark Studiosus Edvard Eiler Christie og Jfr. Gidschen Elisabeth Lind.
16. Sept. begr. Amtmand Martin Andreas Unmack, † 25. Sept., 53 Aar gl.
1807. 10. Marts begr. Foged Andreas Strand, † 26. Febr., 39 Aar gl.
7. S. e. Tr. konfirm. Jens Suhr, 15 Aar gl.
1808. 5. S. e. Tr. stadf. Daab f. Amtmand Hilmar Meincke Krogh og Cecilie Stubs Datter Christiane Marie, f. 11. Juni.
s. D. confirm. Marie Caroline Suhr, 16 $\frac{1}{2}$ Aar gl.
19. Juli bgr. Bolette, Capt.-Lieut. Møllerops Enke, † 12. Juli, 70 Aar gl.
1809. 21. Mai copul. Sognepr. t. Koutokeino Andreas Das Lund og Jomfru Hanna Petra Lund.
1810. 7. Jan. begr. Mad. Maren Svindt Suhr, 79 Aar gl.
1811. 27. Jan. bgr. Knud Mathias Borck Knudsøn, 2 A. 5 M. gl.

1811. 1. Paaskedag døbt Amtmand Kroghs S. Otto Theodor, f. 15. Marts.
10. S. e. Tr. confirm. Thomas v. Westen Hammond, 15^{1/2} Aar.
1812. 3. Jan. døbt Kjøbmd. Wilhelm Henrik Klercks og Dorothea Maria Andersdatter Møller i Bosekop, deres Søn William Ferdinand, f. 17. Dec.
1. S. e. Paaske confirm. Frederik Suhr, 17 A.
2. S. e. Tr. døbt Sorenskr. Ingelbricht Knudsøn og Marie Elisabeth Borchs S. Knud Mathias, f. 25. Dec. 1811, († 11. Nov. 1812).
30. Aug. stadf. Daab f. N. Suhr D. Nicoline Sophie, f. 15. Nov. 1811.
1813. 18. April Daab stadf. f. Faktor Aage Aagaards og Birgitte Marie Nøragers førstefødte S. Bernhard Martin, f. 17. Nov. 1812.
25. April Daab stadf. f. Kjøbmand Niels Rødes og Margrethe Hilleborg Gamsts D. Johanne Margrethe, f. 16. Febr.
18. Juli Daab stadf. f. Peder Knudsen Nørager og Johanne Røde, deres 2. Barn Johan Andreas, f. 28. April.
15. Aug. Daab stadf. f. Amtmd. Baron F. W. Wedel Jarlsberg og Bolly Haffner, deres førstefødte Søn Fin Frederik, f. 5. Febr. († 1814, 12. Mai).
5. Sept. døbt Ingelbr. Knudsens Tvillinger (f. 5. Aug.): Gerhard Willumsen og Elisabeth Gurine.
s. D. døbt W. H. Klercks og Dorothea Marie Møllers D. Nanna Sabine, f. 9. Juli.
1814. 1. Jan. døbt Kjøbmd. Christian Schwensen og Anna Cathrine Wegners 2. Søn: Philip Harboe, f. 25. Dec. 1813.
30. Mai hjemmedøbt Wedel Jarlsbergs D. Hildor, f. 23. April.
14. S. e. Tr. Daab stadf. f. A. Aagaard i Dybvigs 2. Barn Anna Helene Øvre, f. 23. Juli.
6. Novbr. confirm. Marcus Arnt Buck i Bosekop, 17 Aar gl.

Til Familien Sneedorffs Historie.

To Meddelelser af Overlærer **D. H. Wulff**.

Manuskripterne til nedenstaaende Meddelelser findes i en Pakke Thestrupiana i Aalborg Stifts og Amts offentlige Bibliothek, som nu er sammensmeltet med Kathedralskolens Bibliothek og opstillet i dennes nye Bygning.

Af flere Grunde kan sluttes, at det første Stykke, Fru Sneedorff, født Thestrups, Biografi, er forfattet af hendes Søskendebarn, Else Kirstine Huulbek (f. 1708), g. m. Justitsraad Peder Jakob Michaelsen († 1739). — Det andet Stykke, H. Kr. Sneedorffs Optegnelser om hans Ungdomsliv paa Søen, er nedskrevet 1791 paa Mariager Kloster, hvor han altsaa den Gang har opholdt sig hos sin Moster Maren Thestrups Mand (og Fætter) Konferensraad Frans de Thestrup, der ejede Gaarden. Intet af Manuskripterne har været benyttet af Kammerherre C. J. Anker ved Udarbejdelsen af hans „Dansk Kontreadmiral og Kadetchef Hans Christian Sneedorffs Personlighed og Virksomhed“ (Kristiania, 1884).

I.

Fru Øllegaard Vilhelmine Thestrups, sal. Frue Sneedorffs, Livs- og Levnets-Beskrivelse, hvis mange Omvexlinger forestilles af særdeles Modgang og Medgang fra Fødselen af til hendes Død i sit 37te Aar, samlet af en gammel Ven, som mest udi alle hendes Omstændigheder haver selv været nærværende, og som nu i sin Alderdoms 68de Aar søger sin Trøst og Opmuntring i at eftertænke det alt og føre det i Pennen saa godt, som mine svage Kræfter kan tillade det.

Aar 1739 blev hun født til Verden d. 28de Juni paa Kristianshavn af Forældrene N. N.¹⁾ Af 12 Børn, nemlig 10 Døtre og 2 Sønner, var hun den 9de. Da hendes sal. Moder var frugtsommelig med hende, var hun meget svag og mest maatte holde Sengen, saa man tvivlede længe, om hun var frugtsom-

¹⁾ ∴ Kristian Thestrup, Etatsraad og Professor, og Karen Larsdatter Fogh, se Hundrup: Lærerstanden ved Aalborg Kathedralskole, S. 68, jvfr. Stamtavlen over Familien Thestrup i Gjessings Jubellærere, I, S. 480, hvortil ogsaa kan henvises for Flertallet af de i det Følgende nævnte Personer.

melig eller det var andre Tilfælde. Da min sal. Mand N. N. døde 1739 den 18de Februar, som hun inderlig elskede, frygtede vi alle for hende; men Gud gjorde det langt anderledes, end vi ventede, hun kom otte Dage derefter uventende til mig, og mens hun var hos mig, blev hun ved visse Omstændigheder forvisset om hendes Frugtommelighed, som inderlig glædede os alle, blev og ved en temmelig Helbred lykkelig forløst med vor nu salige. Min sal. Moder N. N., som var kommen her ud til mig, skulde holde hende over Daaben, men formedelst en heftig Sygdom kunde det ej ske. Da den dydige gamle Konferensraadinde Eggers var her inde fra Nysted, holdt hun hende over Daaben, og bekom hun det Navn Øllegaard Vilhelmine efter en Halvsøster af hendes Fader, Fru Ginkelberg, som hendes sal. Fader inderlig elskede.

Hendes Barndom gik fornøjet under de kjærlige Forældres Omsorg. Fra hendes ganske unge Aar af kunde hun glæde sig ved en Billedbog, siden med Læsning, saa man fandt hende sjælden uden med en Bog i Haanden i Steden for andet Legetøj. Hendes kjære Forældre, som fandt saadan en særdeles Lyst og Næmme til Læsning og Regning, forsømte ej heller at give Opmuntring. Saaledes gik hendes Ungdom fornøjelig til 1747, da hendes sal. Moder efter 1 Aars pinlige og smertefulde Lidelser faldt fra en kjærlig Ægtefælle og 8 Børn her i Kjøbenhavn i Residensen ved vor Frue Kirke. De 3 ældste, nemlig Else, siden Fru Falsen, Maren, siden Fru Thestrup, Magdalene, siden Fru Cold, tog da især, hver sin af de mindre for at bære Omsorg for dem som Moder, Else [tog] Marie Kirstine, siden Fru Egede, Maren [tog] Rentze, siden Fru Berger, Magdalene [tog] Øllegaard Vilhelmine, siden Fru Snedorff; lille Kristiane Amalia¹⁾ som den yngste delte de alle deres kjærlige Omsorg for. Saaledes begyndte det at blive noget fornøjeligt igjen for os alle.

1750 faldt deres sal. Fader i en stor Sygdom, som i et halvt Aar af og til mindede og tilsidst tog hans Kræfter rent

---

¹⁾ Om disse Søstres Mænd, C. J. Berger, J. A. Cold, P. Egede og C. M. Falsen, findes Artikler i de udkomne Bind af Dansk biogr. Lex.

bort ved en bestandig Mattighed, saa han lejede om Sommeren ude paa Farum et Sted, og skiftedes en for en af hans Børn at være hos ham; men den Forandring hjalp intet. 14 Dage derefter skrev han min sal. Moder til, som han inderlig elskede, om at komme ud og blive hos ham i hans store Sygdom. Hun kom, og efter nogle Dages Mattighed sov han hen i hendes Arme i sit 61de Aar. De førte ham om Morgenens derpaa til sit Hus i en Rustvogn. O Jammer! Det vil jeg gaa forbi.

Da Aaret var omme, bleve Børnene saaledes delte, at de 3 ældste kom til min sal. Moder og mig i Vimmelskafte til Brandtes, de 4 yngste til Provst Hviids, Sønnen til Lolland til Konsistorialraad Thestrup. Der gik atter et Par Aar temmelig rolig og godt, indtil det behagede Gud at paalægge min sal. Moder en Sygdom fra Jul til den 18de Marts, da det behagede Gud at kalde hende fra os i sit 67de Aar 1752 os alle til stor Hjærtesorg. I de sidste 14 Dage af hendes Sygdom var Fru Hviid saa kjærlig efter min Begjæring at overlade mig lille Mine, vor salige, for at være hos den syge og læse for hende, da Cold i de Dage blev forlovet med den tredje Frøken. Hvad Omsorg og Kjærlighed vor salige bar for den Tante, kan jeg aldrig glemme. Hun skulde da til Paaske til Konfirmation. Min dyrebare Moder elskede hende højt og sagde ofte til mig: „Du maa tro, min Datter, at det er et dydigt og inderlig gudfrygtigt Barn.“

17[52] efter Paaske havde hendes Søster Magdalene Bryllup med Professor Cold, som da tog denne eiskelige Søster ud til sig paa Sorø. Der levede nu vor salige i en fuldkommen fornøjelig Omstændighed, som jeg selv var Vidne til i 14 Dage, jeg var hos dem. 17[54] blev Fru Cold frugtsommelig, og strax efter hendes Forløsning med en Søn døde i sit Alders [22de] Aar. Vor salige var Fadder til det Barn, som blev kaldet Kristian Magdalous Thestrup, hvilken hun elskede til sin Død som sine egne Sønner, og var det ret beklageligt, at han nogle Maaneder før hendes Død var rejst til Norge.

Herefter kom vor salige strax til Kjøbenhavn igjen med mange Suk og Taarer, kom da i Huset hos sin ældste Søster,

som da var gift med Falsen og laa og i sin første Barselseng med en Datter. Her stræbte vor salige at aftørre sine Taarer iblandt saa kjærlige Slægt og Venner. Igjen, kort efter, døde meget hastig Justitsraad Falsens lille Datter, som atter satte vor salige i Sorg mere over de bedrøvede Forældre, som hun paa alle Maader søgte at trøste og muntre.

17 . . kom Ildebrand der, de boede, og vare alle ude, da vor salige tillige med Falsens mistede alle deres Klæder i et Kammer, som Ilden havde forbrændt; hun især havde ej mere end det, hun havde paa. Derefter flyttede Justitsraad Falsens i Vartov til Professor Egede, som havde en Søster af vor salige; men siden Fru Egede skulde i Barselseng, var ej Rum til dem alle. Da vor salige ønskede helst at være hos mig, som og med inderlig Fornøjelse tog imod hende fra Juni 17 . . til Mikkelsdag 17 . ., da hun igjen kom til Falsens, efter at de vare flyttede i den Tid. Da den salige var hos mig, havde hun en Andendagsfeber at plages med, som dog ikke hindrede hende i at blive ved at lade sig informere i det franske, som hun gjorde sig saa perfekt udi, at hun siden, som bekjendt er, selv lærte alle sine Børn at læse, tale og skrive det. Regningen øvede hun sig og meget udi, som hun siden i lige Maade igjen selv lærte sine Børn. Det Selskab var mig meget behageligt i min Enlighed, og efter vor Tilbøjelse paa begge Sider gjerne havde blevet sammen; men jeg overvandt mig selv og raadede hende derfra som et ungt Menneske at faa altfor megen Smag paa Rolighed og Stilhed. Da hun var hos mig, fandt jeg i en af hendes Bøger en Del af mine Samlinger af Vers og Sprog og spurgte hende, hvor hun havde faaet dem. Slige Tanker, som Sorg have forarsaget mig, kunde gjøre hende som et ungt Menneske tungsindig. „O nej,“ svarede den salige, „det er bedst at samle i Tide; thi naar de Dage komme, som behage ikke, kan de være gode.“ En Gang, nogen Modgang mødte os, var jeg saa skrøbelig og sagde: „O, hvem der var vel af denne Jammerdal!“ Da svarede mig vor salige: „Hvorfor? Det kan blive godt igjen. Have vi annammet det gode, hvorfor trykke vi os saa meget ved det onde?“ Jeg kunde ikke holde op at skrive, om jeg

skulde anføre alt det, der falder mig ind i vort enlige Selskab. Jeg tilstaar, at om jeg endskjønt var 30 Aar ældre end hun, jeg jo lærte meget af hende, som endnu er mig i frisk Minde.

Fru Falsen kom i Barselseng med en Søn, som meget fornøjede vor salige og os alle. I den Tid, hun var til Falsens, havde hun mange anselige Tilbud; men Guds Time og den rette, der var hende beskikket, var vor saa højt elskede Sneedorff, hvis Forlovelse og Bryllup skete i Falsens Hus. I den glædelige Omstændighed skulde hun forsøge to haarde Stød. Hun selv blev angreben af Halsstygge, saa vi alle frygtede for hendes Liv. Hendes Brudgom sad for hendes Seng med Suk og Taarer, hun rakte ham sin Haand og med sin sædvanlige Mildhed sagde: „Min Søster Rentze er et meget godt Barn.“ Gud trøstede og glædede dem igjen med Helbred og Fornøjelse. Strax derpaa faldt Fru Falsen i en meget farlig Sygdom, som des værre har haft bedrøvelige Svitter.

Nu skulde vor salige smage nogen Glæde igjen, da hun blev forenet med sin Sneedorff i sin Alders 18de Aar, rejste med ham til Sorø og tillige tog sin elskelige lille Søster Rentze med sig. Fornøjeligere og lyksaligere Ægteskab kunde der ikke være, som der fandtes ved Dydernes Forening. Her blev hun Aaret derefter frugtsommelig, og efter hendes Mands og Venners fuldstændige Begjæring kom her at ligge i Barselseng til Justitsraad Falsens. Alting gik lykkelig, alting fornøjet ved en Søns Fødsel, som inderlig glædede alle, som blev døbt Hans Kristian¹⁾. Sneedorff rejste da hjem med Løfte selv at hente dem; men da hun ventede ham, kom hans Tjenere med den bedrøvelige Efterretning, at han i nogle Dage var bleven angreben af en Feber, som hindrede ham i at komme. Dette satte atter vor salige i stor Bevægelse, og hun rejste samme Dag med sin lille Søn og Søster imellem Frygt og Haab. Dette overvandt hun, og fandt hun sin kjære Mand vel syg, men dog i Bedring.

17[61] kom hun i Barselseng i Sorø med hendes anden Søn, som blev kaldt Frederik²⁾. I samme Aar blev sal. Snee-

¹⁾ Om ham se de ndf. trykte Optegnelser og Ankers anførte Bog.

²⁾ † 1792 som Professor i Historie ved Kjøbenhavns Universitet.

dorff kaldt her ind for at være Informator for hans kongelige Højhed Arveprins Frederik og flyttede strax her ud. Der følte vor salige en stor Glæde bestandig nu at blive hos sine kjære Venner, og da hendes Søster Rentze, som nu var gift med Professor Berger, boede i samme Gade med dem, var det en stor Fornøjelse.

Aaret derpaa [1762] kom hun i Barselseng med sit tredje Barn, som inderlig fornøjede hende, da det var en Datter, som blev kaldt Ingeborg Andrea¹). Aaret derefter [1763] kom hun i Barselseng med sit fjerde Barn, en Søn, som blev kaldt Kristian²).

Nu levede vor velsignede hen i megen Glæde og Fornøjelse med Børn og Familie, som alle havde ønskelig Helbred, om Vinteren her i Byen, om Sommeren paa Frederiksberg, hvor de havde den Naade nogle Gange at se hans kongelige Højhed Arveprinsen i deres Hus at drikke Kaffe, som med en særdeles naadig Mildhed ansaa den unge Moder og Børn, som ved deres Optugtelse ikke som de fleste Børn tabte noget af deres Muntherhed og Dristighed ved slige høje fremmede.

Aaret [1764] kom vor salige i sin femte Barselseng med en Søn, navnlig Frans. Nu aabner sig en Scene for mine Øjne, som mulig forvolder, at jeg nedlægger min Pen eller og bestandig skriver med vaade Øjne. Vor salige kom i Barselseng med sit femte Barn, en Søn, som blev kaldt Frans Thestrup. Alting gik vel i Førstningen. Man kunde mærke, at sal. Sneedorff var ej vel, klagede sig for os andre af stærk Hovedpine og faldt udi Søvn hos sin kjære Kones Seng. Han dulgte sig det længste, muligt var, for hende; men til sidst maatte han holde Sengen, og befandt det sig då, at det var Smaakopper, som han dog mente at have haft i sin Ungdom. Man søgte vel at dølge det for vor salige; men hendes Urolighed og Kjærlighed gav hende Kræfter til at gaa selv til ham. Den Jammer var stor, som hun udstod, næppe at kjende sin kjære Mand. Man levede da imellem Frygt og Haab til den [5te Juni 1764], da

¹) Hun findes ej i ældre Stamtavler (Lengnick; Ankers anf. Skr.).

²) † 1785 som Sekondløjtnant i Søetaten.

det behagede Gud at kalde ham fra denne Verden, med stor Frimodighed at befale sin kjære Kone og 5 Børn i Guds trygge Beskjærmelse og sov hen i sin Alders 40de Aar.

Uden at beskrive denne Sorg vidtløftig kan enhver forestille sig denne Jammer. De havde lejet paa Frederiksberg, og skulde efter Aftalen strax Værten have alle Værelserne til Gaden, naar hun kom op af Barselseng. 5 Uger efter hendes Nedkomst maatte hun da med Børn og alt strax efter Begravelsen flytte ud paa Frederiksberg. Samme Nat, hun kom der i mit Selskab, som blev der 1 Maaned, blev den ældste Søn syg, som man strax ventede var Kopper. Det er snart utroligt den Styrke og Frimodighed, vor Herre forlenede vor salige, som lod det ikke bero paa andres Tilsyn og Opvartning, men var selv baade Nat og Dag hos de kjære Børn. De fire Sønner gik det lykkelig igjennem; men hendes eneste og kjære Datter saa elendig ud, saa vi alle takkede Gud, som opløste for hende i sit [tredje] Aar.

Vor salige skulde endnu prøves mere; hendes kjære Søster Kristiane Amalie, som af et ømt Hjærte over denne bedrøvede Søster forlod ikke uden Vemodighed Hr. Egedes Hus, hvor hun siden hendes unge Aar havde været, da han blev gift med hendes Søster Marie Kirstine, men for at være vor salige til Trøst og Opmuntring var nylig kommen til hende, og de andre begyndte lidet at komme sig, faldt og ned i Smaakopper.

I samme Tid faldt og Fru Berger i Kopper i Kjøbenhavn, som vi dog vare saa lykkelige at dølgje for vor salige, hvis Ord var altid: „Gud prøver mig; han vil og styrke mig.“

Nu drev de sorte Skyer noget bort, og det begyndte igjen at klare noget op, da vor salige lejede et Hus næst ved Vartov, hvor de boede saa godt som sammen (sic), og flyttede der ind til Mikkelsdag 17[64].

I hendes dybeste Sorg bekom hun strax store Naades Tegn for sig og sine ved en anselig Pension strax, og tillige uden Ansøgning blev hende tilbudt strax at faa den ældste Søn indskreven som Søkadet. Nu smagte vor salige ret Ro og Hvile i Gud, hendes Børns Opdragelse og faa kjærlige Venners Omgang.

Dog, hendes Ro og Hvile var ikke længe bestandig. Aar

17[64] faldt Fru Berger i Sygdom, som ej i Førstningen syntes farlig, men dog udi faa Dage blev bortkaldt af denne Verden, efter at hun Aaret tilforn havde haft en meget haard Barselseng, hvor der maatte bruges andre Midler end det ordinære. Her var og vor salige tillige med Søster og jeg tilstede. Gud glædede os igjen, at vi saa en levende Søn komme til Verden, som dog efter nogle Maaneder døde.

Nogle Aar derefter blev vor salige atter igjen hjem søgt med Sygdom i sit Hus, da hendes 4 Sønner faldt alle i den da graserende Sygdom, kaldet Skarlagensfeber. Den ældste og næst- yngste gik det godt igjennem; men den næstældste, Frederik, var alt Haab ude om. Den yngste, Frans, døde meget hastig deraf. Jeg var da atter igjen ofte tilstede og saa den uforanderlige moderlige Æmhed og Kjærlighed, da hun havde dem hos sig i sit Sovekammer for selv at være tilstede ved alle Omstændigheder. Dette overvandt og vor salige med sin sædvanlige Gelassenhed og Hengivenhed i Guds Vilje.

Nu blev det igjen noget stille. 17 . . kom hendes Søster Fru Egede i Barselseng med hendes sidste Barn, som var lykkeligt og fornøjeligt.

Men i denne Tid mødte vor salige en Omstændighed, som jsg ikke kan gaa forbi. Der blev gjort hende et Forslag om at blive Kammerfrue paa gode Konditioner hos Prinsesse Caroline Mathilde, som da ventedes til Danmark. Mange af hendes Venner raadede hende meget dertil i Henseende for hendes Børns Lykke i Fremtiden. De af Venner, som hverken raadede fra eller til, tav og inderlig bad Gud give hende de bedste Raad. Dette satte vor saliges Sind i stor Bevægelse, og hun udbad sig 8 Dage at betænke sig. I den Tid blev hun syg og maatte gaa til Sengs. Efter inderlig at paakalde Gud at give hende de bedste Raad kom jeg til hende. Da sagde hun: „Nu er jeg rolig og sidder her at skrive, at jeg ej for mange Aarsager kan tage der ind. Jeg er overbevist om, at min Pligt er at blive hos mine Børn og drage Omsorg for deres Optugtelse, som bliver den største Grund for deres Lykke i Verden. Min Ro vilde jeg gjerne opofre for dem; men de ere alle endnu meget unge, og

meget kunde forandre sig, inden de kunde nyde nogen Frugt deraf.“ Jeg fandt en sand Fornøjelse i denne Beslutning. Nogle af hendes gode Venner bleve fortrydelige, som dog siden takkede alle Gud for hans Bestyrelse i denne Sag.

Hendes anden Søn udstod i nogle Aar i en 6 Uger store Sygdomme, som dog overvandt. Men nu kommer atter et haardt Slag, da Fru Egede faldt i en tærende Sygdom. Hendes kjære Mand tillige med vor salige drog ud paa Birkerød om Sommeren; men alt var forgjæves; hun kom svagere hjem og hensov 17[68] i sit Alders [33te] Aar. Her behøvede vor salige al sin Taalmodighed, Trøsten kunde hun ikke finde hos den bedrøvede Mand og Børn. Hun søgte den da alene i Gud, som og satte hende i Stand til noget at trøste og opmuntre det bedrøvede Hus.

Nu skal hun da smage nogen Hvile igjen, men kort. Hendes Svoger Egede mistede samme Aar en liden Søn, som var inderlig elsket af vor salige, siden han var opkaldt efter hendes kjære Søster Rentze og blev kaldt Laurentzius. Den Sorg og Bekymring, hun med os alle havde ved Professor Bergers Fortrædelighed¹⁾, satte hende i Særdeleshed i stor Bevægelse. Der saa hun og vi alle igjen Guds forunderlige Bestyrelse, da alting faldt ud til Fornøjelse for os alle, og korresponderede vor salige med ham til hendes Død.

Nu kom atter nogle glade Dage, da det behagede Gud at forene hendes kjære Søster Kristiane Amalie med Professor Egede i en kjærlig Ægteforening 17[71], og gik Brudefolkene af hendes Hus, hvor Vielsen skete. Her smagte vor salige nogle Aars Fornøjelse, da Professor Egede giftede sin ældste Datter samme Aar med Hr. Glahn, Præst i Norge, og det andet Aar sin yngste Datter med Hr. Krøll, Præst til Vajsenhuset²⁾.

Vor salige havde og den Fornøjelse i nogle Sommere i sin Søsters og Svogers Selskab at besøge de kjære Søskende i Jylland, Etatsraad Thestrup og Frue i Jylland.

Madam Krøll kom Aaret derefter [1773] i Barselseng med

¹⁾ Berger blev arresteret ved Struensees Fald, men erklæret fri for Tiltale.

²⁾ Jfr. Stamtavle over Familien Egede i Gjessings Jubellærere.

en Datter, som, Gud ske Lov, ikke savnede sin egen Moder, siden hun fandt hende fuldkommen igjen, denne kjærlige Moder og Tante, som og havde Moders Hjærte til hende, hvilket hun og beviste ved alle Lejligheder.

Ak! hvor vil jeg savne den kjærlige Veninde, som i min langvarige Sygdom kom ofte til mig og med megen Æmhed og Vemodighed ansaa mine Smerter og med hendes Trøstegrunde oplevede tit mit matte Hjærte. Naar Gud undte mig nogle gode Dage, tog hun Del derudi med en særdeles Munterhed og Kjærlighed. Den 12te Oktober 1775 var vor salige sidste Gang i mit Hus, da der kom en stor Ligbegængelse forbi. Nogle af mine Venner, som vare her, syntes at se paa vor salige en særdeles alvorlig Betragtning med Taarerne i Øjnene, som ikke satte mig i nogen Betænkning, siden den, der blev begravet, havde i nogle Aar været hendes Gjenbo. Hun blev hos mig om Aftenen med Søkende og nogle andre Venner i et lidet, meget fornøjeligt Selskab og tog en særdeles tendre Afsked med mig.

Fredagen den 14de Oktober spurgte jeg, at hun ikke befandt sig ret vel. Søndagen den 16de blev jeg og af samme Svaghed stærkt angreben, nemlig Diarrhe. Min stærke Natur hjalp mig efter Sædvane at gaa det igjennem; men hendes forandredes til mange farlige og smertelige Tilfælde. Tre Uger, førend hun døde, og en Maaned efter min Svaghed samlede jeg alle mine Kræfter for selv at komme og se min elskelige Veninde i en Time, hvilket var os begge en stor Fornøjelse. Da havde de nærværende temmelig Haab; men jeg kan med Sandhed sige, jeg syntes strax at se den samme fromme døende Mine paa hendes Ansigt, som jeg selv havde set paa hendes dyrebare Moder og tvende elskværdige Søstre. Jeg blev syg igjen, saa jeg des værre saa aldrig mere den salige Sjæl. Ved hendes Sygdom saa man Tro, Haab og Taalmodighed og Frimodighed af denne Verden med idelig Formaning til hendes Børn. Dette er Børnene og Venner, som alle vare tilstede, bedre bekendt end mig¹⁾.

---

¹⁾ Fra den Auktion, der d. 16. Febr. 1776 holdtes over Fru Sneedorffs Løsøre, haves en trykt Fortegnelse, der viser en ikke ubetydelig Mængde Søl, Møbler, Linned og Sengklæder.

Jeg vil da med Vemodighed lægge min Pen og gjøre det Ønske over os alle at leve og dø som hun, saa ere vi visse paa at samles med hende i den evige Glæde og Salighed.

O, Gud ske Lov! Du lever vel.

Nu er din dyrebare Sjæl
udi din Frelsers kjærlig Haand,
som løste dine haarde Baand.

II.

Kaptajn Sneedorffs egenhændig skrevne Optegnelser
her paa Mariager Kloster 1791.

1764. Ved min sal. Faders Død havde hans højgrevelige Excellence Hr. Generaladmiralløjtnant Grev D[anneskjold] den Godhed at udvirke den kongelige Naade for mig, at jeg blev indskreven til Volontær ved Søkadetterne, hvilket den Tid, da der ikkun var 20, faldt meget haardt.
- 1769 kom jeg paa Akademiet.
- 1770 tog jeg den første Examen.
- 1771 tog jeg den anden Examen, avancerede til virkelig Kadet med Gage og blev udkommanderet med Orlogsskibet Island, der skulde gaa til Algier under Kommando af sal. Admiral D. E. Bille, gik paa Ekvipering; men Skibet fik Kontraordre.
- 1772 tog jeg Examen for Sø- og Landartilleriet, blev kommanderet med Kadetfregatten Samsø, ført af nuværende Admiral Grotschilling, var paa et Frydetogt i Nordsøen af 8 Uger, ind i Frederiksværn i Norge, om Efteraaret var paa et Frydetogt i Østersøen af 6 Uger.
- 1773 tog jeg Examen for Sphærica, som medfører Anciennitet for dem, der ikke tage samme, var samme Aar med Fregatten Kristiansø, der krydsede i Østersøen for at spejde de svenskes Foretagender, var helt oppe under Karlskrona, saa vi kunde tælle alle Skibene der inde, mødte en svensk Fregat, med hvilken vi havde en løjerlig Historie.

- 1774 var jeg med Kadetfregatten under Kapt. H. H. Stibolts Kommando i Nordsøen, hvor vi vare inde i Flekkerø, Kristianssand og Øster Risør. Paa denne Rejse fik jeg Officers Attest, var om Efteraaret med samme Fregat i Østersøen, tog ved min Hjemkomst decisiv Examen, hvorved jeg blev erkjendt for den bedste. Samme Aar var Admiralitetet in corpore paa Akademiet, og da Kadetchefen offentlig i hele Kadetkompagniets Nærværelse fremstillede mig for Kollegii-Herrerne som den Kadet, der mest fortjente Opmærksomhed, blev jeg af Admiral Rømeling tilspurgt, om jeg havde Lyst til at rejse paa Konstruktionen, hvortil jeg uden at kjende dertil svarede ja. Strax efter blev jeg ansat iblandt de 12 ældste med Gage, hvorved jeg sprang adskillige forbi, og af Kadetchefen befalet at forrette Underofficers Tjeneste.
- 1775 var med Kadetfregatten i Nordsøen, var inde i Mandal, siden om Efteraaret i Østersøen. Samme Aar blev avanceret til virkelig Underofficer med Gage.
- 1776 var med Fregatten Kiel under nuværende Kommandør Wleugels Kommando paa Besejling i Nordsøen, der fra til Island for at krydse paa Hollænderne. Om Efteraaret gik tilbage ind i Frederiksværn i Norge, hvor Fregatten blev aftaklet, rejste der fra over Land til Brevig, hvor jeg blev anfortroet Ekviperingen af Fregatten Kristiania, gik med samme Aar med denne Fregat under Kommando af sal. Kommandørkaptajn Budde. Strax efter min Hjemkomst blev Sekondløjtnant med Gage og fik samme Dag 16 virkelige gagerede Løjtnanter efter mig, samt blev optaget som Medlem og Medarbejder i det danske Litteratur-Selskab. Blev Auskultant i Konstruktions Kommissionen med 50 Rdr. aarligt Tillæg.
- 1777 begyndte at lære Konstruktionen under den u dødelige Gerner og fulgte ham overalt paa Holmen i dette og næstfølgende Aar.
- 1779 deklarerede han (∴ Sneedorff), at han ikke vilde forlade Søen, hvortil han var opdraget. Han forlod altsaa Kon-

struktionen; men paa sal. Kommandør Gerners Rekom-
mendation beholdt han de 50 Rdl. aarlig og vedblev at
være Auskultant i Konstruktions Kommissionen, samt at
frekventere Gerners Forelæsninger, naar hans Lejlighed det
tillod, og en anden blev udnævnt i hans Sted til at applicere
sig paa bemeldte Videnskab. Samme Aar var ude med
Orlogsskibet Sofie Frederikke, kommanderet af Admiral
Krieger, der hørte til den bevæbnede Neutralitets Eskadre
under Admiral Fontenays Kommando. Om Efteraaret var
paa Besejling i Nordsøen med samme Skib.

1780 var ude med Fregatten Alsen under Grev Reventlovs
Kommando, som havde begjæret ham om Bord; men da
Eskadren skulde gaa til Søs, blev kommanderet om Bord
paa Orlogsskibet Jylland, kommanderet af nuværende Vice-
admiral Kaas, krydsede i Nordsøen til først i Oktober og
kom ikke uden største Fare hjem igjennem Kattegattet,
da Orlogsskibet Prins Frederik, som satte til i Stormen,
reddede os ved sine Nødskud. Paa denne Rejse, der op-
holdt Flaaden ved idelige Storme fra at komme hjem, led
meget Ondt ved Mangel af Provision, men i Særdeleshed
paa Vand, saa Folkene kastede deres salte Kjød over Bord
af Frygt for at tørste ved at spise det, og kom Orlogs-
skibet Jylland, der havde 700 Mand om Bord, paa Hel-
singørs Red alene med 5 Fade Vand i Behold.

1781 blev begjært om Bord til Admiral Grev Moltke, der kom-
manderede Orlogsskibet Sofie Frederikke i den armerede
Neutralitets Eskadre under Admiral Fontenay. Med samme
var hele Sommeren i Nordsøen for at krydse paa Kapere,
der foruroligede de norske Kyster, med Skibet tog tvende,
løb ind i Flekkerø, hvor en engelsk Flaade under Admiral
Hyde Parker paa 8 Skibe og en svensk paa 10 under
Admiral Grubbe laa til Ankers, spiste om Bord hos begge
Admiralerne, og da de med deres Kaptajner spiste om Bord
hos Greven, traf det sig, at han kom til at sidde hos en
gammel Kaptajn Macpherson, der drak sig i det bedste
Humør af Verden, skjønt over Bordet kom Tidende, at den

hollandske Flaade var udenfor. Om Eftermiddagen gik den engelske Flaade ud. To Dage efter kom de i Slag, og bemeldte Kaptajn M. blev skudt tværs over af en Kanonkugle, saa man kan frit antage, han ingen Anelse har haft om sin nærforestaaende Død. Her i Flekkerø kom nogle Indbyggere fra Mandal og klagede, at 1 amerikansk og 2 engelske Kapere vare indløbne i Kleven og havde skudt paa hinanden der, saa Kvinder og Børn havde rømt af Byen af Skræk. Blev af Admiral Moltke detacheret med Snaven Fama paa 12 Kanoner og 50 Mand Soldater foruden Snavens Folk for at opbringe bemeldte Kapere, kom til Kleven, gik selv om Bord i den amerikanske Fregat, der førte 20 Kanoner, og førte den tillige med de to engelske Kapere til Kristianssands Kastel, var inde i Arendal og siden i Frederiksværn, der fra gik hjem og laa Brandvagt ved Hornbæk, lagde ind med Skibet i Oktober.

Strax efter Hjemkomsten blev udkommanderet som Næstkommanderende med Fregatten Bornholm paa 36 Kanoner under sal. Kaptajn Matthias Billes Kommando, der skulde gaa til Vestindien for at convoiere de danske Kjøbmandsskibe mod de mange Kapere, hvoraf vrimlede der i December Maaned. Da Fregatten laa klar til at sejle, beordrede Løjtnant Baron Wedel i Land at tage de sidste Fornødenheder om Bord, paakom dem et haardt Vejr, hvorved Baaden kæntrede og han, 2 Kadetter, 2 Underofficerer og 20 Mand satte Livet til. Hans Onkel, Admiral Moltke, der derover var ude af sig selv af Sorg, kom Dagen efter om Bord og gjorde N. N. haarde Bebrejdelser; men han fralagde sig det saa aldeles, at Greven ej alene indsaa det, men endog skjænkede ham et Exemplar af den Sølvmedalje, han over sin Neveu lod slaas, ledsaget af et meget forbindtligt Brev.

Samme Aar blev benaadet med Premierløjtnants Karakter.

Først i December begyndte Rejsen med to Koffardiskibe under Convoi, fik strax i Kattegattet en Storm paa

os, hvorved det ene Skib ragede Fregatten om Bord, men gjorde dog, Gud være lovet, ingen Skade, uden at det brækkede dens Flagstang, løb med bemeldte Storm ud i Nordsøen til Hitland, hvor da laa en lang Tid med uophørlig stormende Vejr, drev omsider op til Færø, hvilket de Juledag fik at se tæt i Læ af sig med en Storm lige paa Landet, maatte prange med Force af Sejl og Rælingen i Vandet en hel Dag 17 Mil langs dette klippefulde Land for at undgaa den hvert Øjeblik truende Død, klarede det endelig; men Skibet havde derved lidt saa meget, at det ene vigtige Stykke efter det andet gik i Stykker og truede med Undergang. Himmelstorme oprørte nu det atlantiske Hav og tumlede os saaledes omkring, at vi ved 1782 Nytaars Tider befandt os oppe ved Island. Rorbrogen, der skal holde Vandet ude agter fra Skibet, var af Bølgerne slaget itu, og det var umuligt at reparere den i den Himmelsø, saa Pumperne maatte idelig gaa for at holde Skibet fra at synke formedelst det Vand, som idelig styrtede derigjennem, med en N. V. Storm kom omsider noget sønder efter ud i det atlantiske Hav; men det var saa himmeloprørt af de idelige Storme, at de ældste Sømænd, der vare om Bord, ikke havde set noget ligt det, og at alle troede, Naturen havde lidt en Revolution. Skibet kunde nu ikke længer udholde den evindelige Slyngen op og ned, som nu i nogle og tyve Etmaal uophørlig havde vedvaret. Forstevnen gav sig løs, og Vandet strømmede ind der, og Forskibets Ræling revnede ud til begge Sider saaledes, at man med store Kabeltove maatte surre det tværtover for at redde sig, saa længe man kunde. Masterne dundrede i den svækkede Fregat, som om de hvert Øjeblik vilde springe over Bord, Mandskabet blev af idelig Fatigue, af aldrig at kunne faa varm Mad, af at Søen bestandig stod helt over Skibet som over et blindt Skær, saa udmattet, at en blev syg efter den anden, og at man til sidst var saa forlegen for at faa det til Skibets Redning højnødvendige Arbejde gjort, at man maatte drive de halv-

friske op ved Tampen og holde dem i Aande ved at give dem tre Gange Brændevin om Dagen. Dog alt dette var endnu Smaating imod, hvad siden hændte. Natten imellem den 10de og 11te Januar blæste en Orkan op af N. V. med et Himmelhav, Lynild, Torden og store Hagl samt græselige grønne Nordlys. Skibet arbejdede forfærdelig og knagede og bragede i alle Ender, Sejlene blæste i Stykker, og alt Mandskabet, som var frit, laa hele Natten paa Ræerne for at bjærge dem, men forgjæves; thi mod Morgenstunden rev Barkassen (den store Baad) sig løs twischendæks og slog fra Højre til Venstre saaledes, at man hvert Øjeblik maatte befrygte, den skulde slaa Skibets Sider ud; Mandskabet maatte da over Hals og Hoved nedkaldes fra Ræerne for at stræbe at styre dette vilde Dyr med Kabeltove, hvilket var et helt vanskeligt Arbejde, og hvorved adskillige kom slemt til Skade; men omsider kom det dog, Gud ske Lov, i Stand. Næppe var dette færdigt og Morgenstunden frembrudt, førend pludselig Stormen af N. V. sprang til en flyvende Storm af S. V. Dette yderst sjældne Fænomen gjorde den forunderligste og bedrøveligste Virkning paa Fregatten, den gamle Sø og den ny Vind stredes saa at sige om den, Agterskibet blev forceret en Vej og Forskibet en anden, og i et Øjeblik sloges alle Lensportene ind i Kahytten, saa den fyldtes med Vand, og Bogsprydet knækkede tvært over. N. N., som var nede, da han havde haft Nattevagten, fløj op paa Dækket i samme Øjeblik, og just, som han kom op, styrtede Fokkemasten agter over i Skibet, slog igjennem Chefs-Chaluppen og ned i Dækket, hvor den slog et Hul af 16 til 20 □ Fods Størrelse. 5 Mand var i Toppen af denne 100 Fod høje Rejsning, da den faldt, en blev slynget saa langt ud i Havet, at han aldrig saas mere, men en faldt i Søen tæt ved Skibet. Denne sprang N. N. strax hen til, kastede et Tov til ham og havde den Lykke at bjærge ham; men i samme Øjeblik knækkede Storstangen lige over N. N.'s Hoved og styrtede ned, saa det var med Nød

og næppe N. N. reddede sig fra at blive knust ved at løbe agter efter.

Her laa nu Skibet som et Vrag med Master og Stænger i Søen, hvilke, da de hang fast ved de utallige Tove, hvorved de vare heftede ved Skibet, ikke kunde komme fra det, men laa i Søen og slog uophørlig mod det, saa en Planke efter den anden af Skibets Hud drev op paa Siden og truede hvert Øjeblik med, at Skibet skulde synke. Det gjaldt altsaa om at faa alle disse Tove kappet. Arkelmesteren blev befalet at bringe alle Skibets Sabler og Tømmermanden alle dets Øxer op paa Dækket. Disse bleve i et Øjeblik uddelte til alle, som kunde bruge Armene, og inden to Timer vare de vigtigste Træer fra Skibet. Storstangen alene hang endnu fast ved nogle Tove oppe paa Masten, der ej var god at bestige, da den var raseret for oven og tillige usikkert, om den ej var brækket. N. N. befalede derpaa, at man skulde entre der op for at kappe, hvad der holdt den. Der forløb et halvt Minut, efter at denne Ordre, der ej var stilet til nogen i Besynderlighed, var givet, uden at nogen tilbød sig til at gaa op. N. N. gik derpaa op selv bebrejdende Skibets Mandskab i forstaaelige Terminis. I samme Øjeblik fløj langt flere op, end nødvendig gjordes, og N. N., som da selv gik ned igjen, havde nok at gjøre med at holde de overflødige tilbage. Fra dette Øjeblik, som var det eneste, i hvilket man kan sige, at Mandskabet, om ej frygtede, dog betænkte sig, gik enhver munter og dristig, til hvad Fare han blev kommanderet. Mange synderlige, interessante Scener forefaldt her, hvilke ville være for vidtløftige at beskrive. Et Par skal alene anføres. Da alle disse Planker flød op paa Siden, vilde nogle gaa ned og visitere Pumperne for at se, om Skibet ej trak mere Vand, hvilket var at befrygte. N. N. forbød det, sigende, at han selv vilde visitere dem, og at Skibet var tæt som en Potte. Dette troede Mandskabet, som det var N. N.'s Hensigt med skulde først have klaret en Fare fra sig, førend de fik Underretning om en anden,

og dette bidrog meget til, at de med større Mod og Iver kappede, hvad der holdt Skibets nublevne farligste Fjender. Da Masten rullede ud af Skibet, fik noget af dens Takkellage fat paa en Kanon, hvorved denne blev saaledes nedtrykket af Mastens Vægt, at den inderste Ende, som var surret til Dækket, opløftede dette, saa at det nær var sprunget. N. N. blev nedkaldt for at raade Bod paa dette. Han beordrede da at kappe Surringerne; men da kun faa vare tilstede, saa han sig om efter flere Arbejdere. Han blev da i Hast var en, der vendte ham Ryggen, og da han slog ham løst med Sabelen over Ryggen og spurgte ham, hvi han ej stod til Arbejdet med, svarede han, at han hverken kunde komme op eller ned. Ved nøjere Tilsyn befandtes hans Hoved saaledes indviklet i Takkellagen, at han ej kunde røre sig, og var han en af de 5 Mand, der havde været i Toppen af Fokkemasten, da den faldt, samt var forunderligen kastet igjennem et Hul i Dækket, samme havde slaaet, uden at faa den allerringeste Skade.

Der Skibet saaledes havde mistet al sin Overdel, med hvilken det skulde balansere mod sin Undertyngde, laa det og rodede og slingrende i Havet, saa intet Menneske kunde gaa paa Dækket. Bølgerne slog ikke alene med saadan Vold paa det, at en eneste Bølge en Gang indslug alle 13 Porte paa den ene Side og fyldte Skibets Kule saaledes, at alle Kreaturerne druknede, men de brød endog saa højt hen over det, at ved hver Styrtning alle Mand stod i Vand over Hovedet, og en Styrtning slog endog op i store Mers, skjønt det var 100 Fod ophøjet over Havet. Skibet havde nu mistet alt det, hvormed det skulde styres, saa det ej stod i Sømandens Magt at bevæge det en halv Streg til nogen af Siderne, uagtet hundrede Forsøg med uendelig Møje derpaa bleve gjorte. Det drev ret paa Siden, forfulgt af Stormen, slingret og overskyttet som et blindt Skær af Bølgerne lige mod Irlands havnløse Vestkyst i 6 Dage, i hvilken Tid Folkene om Bord mere levede som Amfibier end som Mennesker, og i hvilken Tid Sygdommen blandt

dem saadan tog Overhaand, at omsider 150 Mennesker, hvoriblandt Overchirurgen, vare fra Forstanden. I disse 6 Dage maatte Sømændene saa at sige gaa med Hænderne i Skødet og vente deres uundgaaelige Død; flyvende Storme, ledsaget af Hagelbyger, hvoraf en den 16de Januar var saa stærk, at N. N. maatte lade alle Mand gaa ned af Dækket, tilredte Skibet endnu jammerligere, særdeles begyndte Agterskibet, der hidindtil havde holdt sig godt, at blive skrøbeligt. Natten var 18 til 19 Timer lang og Dagen kun 5 til 6. To Timers flygtig Søvn om Dagen var alt det, N. N. kunde nyde, da hans Nærværelse ved enhver ny Ulykke udkrævedes, saa meget des mere, som Chefen var syg. Skibets Klokke gav, naar de forfærdelige Overhalinger paakom, en Gang hver halve Time omtrent et enkelt lugubert Slag af sig selv (forhen af ingen Sømand hørt), hvilket forenet med den sorte Nats uigjennetrængelige Mørke, Stormens Tuden og Bølgenes Brøl mod Skibets Sider gjorde, at den klang som en Døds klokke, og at Mandskabet, skjønt N. N. deraf gjorde Skjæmt og de omsider selv og gjorde det, hver Gang sagde: „Hører du Døds klokken?“

Omsider den 17de Januar 1782 i Dagningen opdagede man i Læ det saa længe frygtede Irland, en høj og stor Klippe ved Navn Achihill. Skibet drev ret ind paa den, man gjorde sit sidste yderste for at undgaa den ved at oprejse en lille Stang for paa Skibet, ved hvis Sejl man haabede at kunne styre det. Dette lykkedes omsider med utrolig Besværlighed, men uden Nytte; thi Skibet, tumlet af de uhyre Bølger, der bleve drevne af en Storm, der havde det hele atlantiske Havs Brede til Bane, vilde ikke lystre det lille Sejl. Det sidste Haab var dermed ude, Natten paafaldt, og Skibet drev paa Siden op- og ned-slynget af de uhyre Bølger ret ind imod dette Fjæld, hvilket i et Øjeblik, naar Skibet var slaaet imod det, havde adsploftet det i tusinde Stykker. Man skød hele Natten Skud i Skud, nogle og firesindstyve Nødskud; men ingen

vilde eller turde vove sig ud i dette Himmelvejr. Man tændte imidlertid Fyrer overalt paa Landet; men de bestyrkede blot dem om Bord i, at deres Ulykke var uundgaaelig; thi man saa deraf, at det var et helt sammenhængende Land, og at der ingen Hul eller Havn var til at smutte ind i. Man loddede uafsladelig efter Ankerbund for at forsøge at redde sig ved dette sidste, skjønt lidet lovende Middel, da al Probabilitet var, at Skibet, bevæget af de rasende Bølger, vilde sprænge Ankertovene; men forgjæves, da ingen Bund paa 100 Favne var at faa. Folket begyndte nu, uagtet al mulig holdt stræng Disciplin, at tænke hver paa sin egen Frelse ved at udlede sig hver for sig et let flydende Møbel; men N. N. straffede haardt dem, som saa gjorde, og alting kom i Orden igjen; dog fandt han siden et Par Øxer, nogle havde stjaalet sig til at lægge ved Chaluppen for i Tilfælde at kappe den og redde sig derved; men han kunde aldrig opdage Gjerningsmændene.

Endelig, da det saa sortest ud, da knap 10 Minutters Livsfrist syntes at være tilbage, da det høje, forfærdelige Fjæld med sine snehvide Brændinger igjennem den mørke Nat saas lige tæt ved os, raabte Manden ved Loddet: „30 Favne Bund“. En ubeskrivelig Glæde, blandet med ubeskrivelig Ængstelse, ledsaget af den dybeste Tavshed og Forventning, greb hele Mandskabet. Man lod Ankeret flux falde, stak 200 Favne Tov ud, og da Skibet var saa nær ved Klippen, at man kunde kaste med en Sten til den, stoppede man, og Ankeret holdt det reddede Skib. Da hørtes Fryderaab, da hørtes fra Ende til anden i Skibet Guds Navn højtideligen prises. Det var en stor Scene. —

(Hermed ophøre Optegnelserne. Om den sidst beskrevne Sejls jvf. Fr. Meidell, Bille-Ættens Historie, II. 2, S. 196 ff.).

Documenter til Familien d'Auberts Historie.

(Meddelte af **H. J. Huitfeldt-Kaas**).

I Aaret 1889 overdrog Advocat O. J. Aubert i Christiania til det Norske Rigsarchiv Originalerne til Familiens Franske Adelspatent og Danske Naturalisationsbrev, efter at der af førstnævnte var taget nøiagtige photographiske Copier til Familiens Brug i Ind- og Udlandet. Skjønt i det hele smukt skrevet og vel bevaret, er det dog paa enkelte Steder, navnlig paa Grund af Sammenlægningen, nu meget vanskeligt at læse, ligesom ogsaa Naturalisationsbrevet er noget medtaget af samme Grund, hvorfor det har været anseet hensigtsmæssigt (med Familiens Samtykke) her at meddele nøiagtige og bogstavrette Aftryk af begge Patenter. Hertil er endvidere føiet Oberstlieut. François d'Auberts Ansøgning om Naturalisation samt tre andre Documenter, der tilligemed Adelsdiplomet have udgjort den Danske Stamfaders Legitimationspapirer, da han erholdt sit Franske Adelskab anerkjendt i Danmark, og hvilke senest have tilhørt Professorerne L. C. M. og L. M. B. Aubert og af den sidste i Aaret 1890 ligeledes ere deponerede i det Norske Rigsarchiv tilligemed en Del yngre Familiepapirer. Af disse er dog kun et Brev fra Oberstinde Nægler, født d'Aubert, til Broderen Generalmajor B. d'Aubert, medtaget, da det indeholder flere Bidrag til Familiens Historie, navnlig angaaende en anden Broder, Kammerherre og Oberst Jacob (Jaques) d'Aubert. Hertil er knyttet en Stamtavle over Familien for dens 3 ældste Generationer i Danmark og Norge; de følgende findes i Danmarks Adels Aarbog. Trods anstillede Undersøgelser i Frankrig, tildels ad officiel Vei, er det ikke lykkedes Familien at erholde nærmere Besked om Generalmajor Fr. J. X. d'Aubert eller hans Forbindelse med den i 1612 adlede formentlige Stamfader. Kun om en nogenlunde samtidig Fransk Officier af Navnet lykkedes det at faa nogle Oplysninger, der imidlertid ikke førte videre. De fire Franske Legitimationspapirer levere vel intet fuldt Bevis for, at Forbindelsen mellem den Franske og den Danske Stamfader er agnatisk og ægte, men Sandsynligheden derfor er dog altsaa i sin Tid funden saa stor, at Aerkjendelse som Dansk Adel er meddelt.

I. Jean Auberts Adelspatent 1612.

HENRY PAR LA GRACE DE DIEV DVC DE LORRAINE,
 MARCHIS, DVC DE CALABRE, BAR, GVELDRES, Marquis
 du Pont-a-mousson, Comte de Prouence, Vaudemont, Blamont,
 Zutphen &c. A Tous qui ces presentes verront SALVT. L'vne

des plus illustres actions des Princes, & en laquelle reluit d'auantage leur grandeur et excellence, & representent plus nauement l'Image de celuy qui les a esleuz et colloquez en leurs Trosnes et Empires, Et aquoy partant Ilz se doiuent aussy plaire le plus est de tirer d'vne condition seruite & abiecte ceux qui dez leur naissance estans par la disposition du droict des gens et de constitutions ciuiles asseruiz a ceste condition roturiere & vile depuis par leurs vertuz, valeur, faitz genereux, bonnes & louables moeurs & seruices se rendent dignes non seulement d'estre exaltez, et authorisez aux grades preeminences, honneurs charges & dignitez publicques mais aussy specialement d'estre decorez du Tiltre & qualite de Noblesse par lesditz Princes lesquelz par ce moyen viennent a recognoistre et remunerer leur vertu et merite de son vray prix et loyer qui est l'honneur et pareillement encouragent & animent par l'exemple de ceux cy leurs autres subiectz a se rendre capables de mesme loyer, par tous vertueux et notables deportemens au seruite desditz Princes & du Public CEST POVRQVOY. Ayant nostre trescher et bien aimé subject naturel *Jean aubert* de present resident a Thionuille fait representer qu'estant jssu et nay de Pere & Mere d'honorable condition viuant demourants en nostre ville de Briey mesme d'vne ayeule de qualite noble et encore de longue main estant extrait de gens qui ont vescu sans reprehension ny reproche. Il s'est tousjours estudié de continuer a leur exemple au chemin de la vertu et a viure honnorablement en seruant le public en sa vacation de Marchand mesme audit lieu de Thionville ou son mariage & sa profession l'ont engagé de resider plustost qu'ailleurs & comme Dieu ne luy a donné qu'vn seul filz Il a semblablement mis peine jusquicy et desire encore continuer de bien en mieux Dieu aydant a l'esleuer en toute piéte vertu bonnes moeurs et en l'estude des bonnes lettres pour le rendre capable de nous faire vn jour bon et fidel seruite, mesme esperant ledit *Aubert* que comme il a ja du bon bien sous nous, aussy son dit filz s'y pourra venir vn jour habituer nous suppliant a ces causes treshumblement le vouloir honorer du Tiltre et qualite de noblesse &

Jean d'Aubert,

f. i Briey, Kjøbmand i Thionville, hvis Forældre boede i Briey 1612 og tildels havde adelige Forfædre, adlet 1612 af Hertug Henrik af Lothringen. * (før 1612).... Blandt hans Descendenter vare formodentlig:

Til Side 283.

François Jacques Xavier d'Aubert, født i Metz 29. 9. 1727, Officier. emigrerede 1751 paa Grund af en Duel, naturaliseret som dansk Adelsmand 1776, † p. Kronborg 22. 10. 1793 som char. Generalmajor og Commandant. * 27. 5. 1767 *Juliane Bang*, f. i Kbhvn. 25. 12. 1748, † ibid. 8. 4. 1834, D. af Porcellainshandler David B. (Dansk Biogr. Lex. I. 375 f.).

Jean Charles François Gabriel d'Aubert, f. 10. 8. 1747 i Croixelle (Bispelønnet Mans), Aspirant v. Artilleriet 11. 9. 1766. Elev v. Artill. 6. 11. 1767. Seclieut. v. Regim. i Auxonne 1. 6. 1768. Premlieut. ib. 6. 11. 1771. Secondcapt. ib. 3. 6. 1779. Capt. v. Arsenalet i Metz 23. 5. 1784. Detacheret ved „Forges d'Evéchés“ fra 1. 5. 1787. Secondcapt. ved Sapeurne 21. 8. 1789. Afsked 1. 6. 1791 med 1000 Fr. i Pension. R. af St. Louis Ord. 4. 2. 1791.

Benoni d'Aubert, f. i Kbhvn. 4. 8. 1768, † i Chra. 21. 4. 1832 som Generalmajor og Chef for Ingenieurbrigaden, C. af S. O., R. af Dbr., * 8. 1. 1797 *Jacobine Henriette Thaulow*, f. 1776, † 1833, Datter af Raadstueskriver Henrik Arnold T. og Jacobine Chrystie. (Dansk Biogr. Lex. I. 374 f.).

Jacques d'Aubert, f. i Kbhvn. 16. 12. 1769, † i Pisa 11. 12. 1844, Kammerherre, Oberst af Artill., Generalkrigscommissair, Pladscommandant i Altona, R. af Dbr. og Dbrmd., * 1792 *Christine Sophie Caroline Destinon*, døbt i Kbhvn. (Castellet) 4. 2. 1769, † 24. 1. 1809, D. af Generalmajor Peter Johan D. († 1808) og Frederikke Margrete de Hansen († 1802, Fred. V.'s naturlige Datter). (D. Biogr. Lex. I. 376 f. og Erslevs Forf. Lex.)

Helene Marie d'Aubert, f. 28. 8. 1772, † 23. 2. 1832. * Oberst Carl *Ludvig Diderik Nægler*, f. 1766 (døbt 17. 4.), † 27. 2. 1844.

Susanne Louise Charlotte d'Aubert, f. 23. 7. 1782, var 1820 Conventualinde i Søvringsgaard, † 1869.

Jacob Peter d'Aubert, f. 1792, † 1812 i Krigen i Rusland som Husarlieutn. v. Westphalske Regiment.

Johan Frederik d'Aubert, f. 1793, † 1808 i Kiel som Cadet.

Juliane Marie Charlotte d'Aubert, f. 1794, Conventualinde i Roskilde 1821, † før 1825.

Frants Michael d'Aubert, f. 21. 8. 1795, † 15. 5. 1868, Kjkr., Borgermester i Oldenb. (Goudsistr. og Justitiarius.) * 6. 4. 1825 *Blandine Grube*, f. 20. 7. 1797, † 27. 3. 1879, D. af Fabrikeier G. i Kiel. (Descendentsen i Danmarks Adels Aarbog).

Ludvig d'Aubert, f. 1797 (døbt 17. 2.), † i Altona 1872, Seclieut. i Livreg. Cuirass., Kammerjunker, siden Branddirecteur i Segeberg. * 1829 *Auguste Muth*, f. 3. 9. 1810, † -. 10. 1836, D. af Hieron. David M. i Tønning.

Frideriche d'Aubert, f. 1798, † i Kiel 1876, ugift.

Ernst Emil d'Aubert, f. 28. 1. 1799, † 11. 3. 1864, Seclieut. i Livreg. l. Drag., siden Kammerraad og Postmester i Heiligenhafen. * *Anne Catharina Teilman*, f. 24. 5. 1802, † 5. 2. 1870, D. af Jens T., Sgpr. t. Elling og Tolne (Aalb. St.).

Louise Auguste d'Aubert (næstældste Datter), † 8. 2. 1861. * *Henrich Holst*, Consul og Kjøbmand i Tønsberg.

De øvrige Børn i Danmarks Adels Aarbog.

Frants Henrik d'Aubert, f. 19. 9. 1797, † 2. 4. 1842 paa Horten som Ingenieurcapt. * *Sophie Else Heyer-Jahl*, D. af Sogneprest H. p. Gran.

Henrik Arnold Thaulow d'Aubert, f. 27. 12. 1798, † 17. 7. 1863, R. St. O. O., C. D. D. O., C. S. W. O., Armeedintendant. * *Karen Olsen* fra Holmestrand.

11 Børn, se Danmarks Adels Aarbog.

Johan Andreas d'Aubert, f. i Chrsand. 30. 9. 1800, † 25. 5. 1832, ugift, Conrector v. Chra. Kathedralskole. (Halvorsen, N. Forfatter-Lex. I. S. 131).

Jacobine d'Aubert, f. 1802. † 1833, ugift.

Julius d'Aubert, f. 1804, † 1810 paa Brekke i Bamle.

Jens Gram d'Aubert, f. 1805, † 1826, ugift, Student.

Ludvig Caesar Martin d'Aubert, f. i Chrsand. 30. 3. 1807, † 14. 7. 1887, Dr. phil., Professor i Latin ved Chra. Univ. C. St. O. O. * 23. 6. 1837 *Ida Dorothea Mariboe*, f. 31. 8. 1811, D. af Capt. m. m. Ludvig M. (Halvorsen, N. Forf. Lex.) I. S. 132 f.

Otto Gilbert David d'Aubert, f. p. Kronborg 7. 1. 1809, † i Neapel 29. 3. 1838, Cand. philos., Lærer for Kronprins Oscars Sønner, ugift. (Halvorsen, N. Forf. Lex. I. S. 142).

Michael Conrad Sophus Emil d'Aubert, f. i Chra. 2. 7. 1811, † 8. 11. 1872 i Sande i Jarlsberg som Sorenskriver, tidligere Amtmand, Borgermester. * 1) 1839 *Inger Christine Baade* (f. 1813, † 1845). 2) 1847 *Gertrud Sophie Løberg* (f. 1821, † 1850). 3) 1852 *Caroline Marie Johanne Løberg* (f. 1812, † 1865). (Halvorsen, N. Forf. Lex. I. S. 140).

Juliane Marie Helene Charlotte d'Aubert, f. 23. 6. 1815, † 6. 11. 1884. * *Julius Christian Theodor Thaulow*, f. 1811, † 1864. Ei Børn.

Jeanette Andrea Ottilia d'Aubert, f. 22. 9. 1840, † 29. 6. 1888. * 23. 6. 1863 *Rasmus Krag Schnitler*, Apotheker p. Kongsvinger, f. 9. 5. 1829.

Frants Desiré d'Aubert, f. 1842, † 1843.

De øvrige 6 Børn i Danmarks Adels Aarbog.

Johan Andreas d'Aubert, f. 31. 7. 1857, † 3. 4. 1880 i Ullensvang, Student. De øvrige 7 Børn i Dan. Adels Aarbog.

luy en faire expedier et impartir nos patentes *Sçavoir faisons* qu'inclinans benignement a ladite Remonstrance & Supplication mesme a l'intercession & faueur de nostre Trescher frere Naturel le Sr Abbé de Gorze sur le tesmoignage qu'il nous a rendu de la singuliere affection au bien de nostre seruice dudit *Aubert* nous pour ces causes et autres bonnes a ce nous mouuantes Auons de nostre plain pouuoir grace speciale et Aucthorité souueraine ledit *Iean Aubert* Annobly et annoblissons par cestes & du Tiltre de noblesse decoré et decorons, voulons octroyons et nous plaist que luy & ses enfans masles et femelles nays & a naistre en loyal mariage, leur posterité et lignée soient a tousiours-mais tenuz, traictez et reputéz pour Nobles en et hors Iugement, jouyssent et vsent de tous honneurs, libertez franchises, droitz, priuileges et prerogatiues dont jouyssent et ont accoustumé jouyr et vser tous auantages Nobles, Puissent prendre et receuoir ordre de Cheualerie acqvester Chasteaux, forteresses, Seigneuries, haultes Iustices, moyennes et basses et tous autres fiefs et arriefiefs bans et heritages Nobles de quelque nom qualité et dignité qu'ilz soient pour par eulx et leurs dites posterité et lignée les tenir et posseder Noblement, ensemble ceux qui leur sont obuenuz et escheuz obuieront et escherront par successions donations ou autrement & en iouyr plainement & paisiblement pour en faire & disposer tout ainsi que si d'ancienneté, Ilz estoient nays et extraictz de noble lignée sans qu'ils soient tenuz ny puissent estre constraintz de les vendre laisser allier et mettre hors de leurs mains en quelque maniere que ce soit ny de nous en payer ny a noz successeurs aucune finance ou Indemnité. Laquelle de grace abondantes auons quitté remis et donné, quittons, remettons et donnons par cesdites presentes audit *Iean Aubert* en faueur et contemplation des raisons sus declarées, & en signe de Noblesse et pour decoration d'icelle *Auons* a iceluy et a ses ditz enfans, posterité et lignée descendans de luy en loyal mariage comme dit est donne et donnons les Armoiries telles que cy dessoubz sont empreintes qui sont *D'azur a la fa(s)ce d'Or enuironné et (c: en?) poincte d'en croissant d'Argent, surmonté de trois Estoilles d'Or, et en chef dne Croix de Bourgogne d'Or*

*surchargée d'un coeur de gueulle Timbré de la Croix & du coeur de l'Escut, le tout porté d'un Armet mort avec ses lambrequins aux metaulx et couleurs de l'Escut, avec puissance de les porter et en vser en tous lieux comme tous autres nobles ont accoustumé vser de leurs Armes Si donnons en mandement a tous noz Mareschaux, Seneschaux, Baillifz President et gens de noz Comptes, Capitaines, Preostz Procureurs, Officiers et Justiciers presents et aduenir leurs Lieutenans et a chacun d'eux a son esgard et comme a luy appartiendra que ledit *Aubert* et ses ditz enfans posterité et lignée Il(z) facent souffrent et laissent jouyr et vser plainement paisiblement & perpetuellement de ceste nostre grace don et octroy d'annoblissement et de leffect de tout le contenu cy dessus, sans en ce leur faire mettre ou donner ny souffrir leur estre fait mis ou donné ores ny pour laduenir aucun trouble ou empechement aucontraire, ains si fait mis ou donné leur auroit esté le reparent ou facent reparer et mettre incontinent a son premier estat & deu CAR AINSI NOVS PLAIST, *Prions* en outre et requerons tous Roys, Princes, Comtes, Barons, et autres Seigneurs noz amys alliez et bienueillans que del'honneur & priuilege de Noblesse ensemble nostre presente grace et octroy ilz facent souffrent et laissent iouyr et vser entierement et paisiblement a tousiours ledit *Aubert* ensemble sa dite posterité et lignee en la forme que tous autres Nobles ont accoustumé faire sans permettre qu'ilz y soient aucunement troublez ny empechez nonobstant quelconques loix, statuz, coustumes, vsages de pays, ordonnances, restrinctions, mandemens, deffenses a ce contraires comme en tel et semblables cas nous vouldrions faire pour eulx. Et affin que ce soit chose ferme et stable a tousiours nous auons a ces dites presentes signées de nostre main fait mettre et appendre nostre grand Scel DONNEES en nostre ville de Nancy ce vingtiesme Juin Mil six Cens douze*

(Egenhændigt:) Henrj

Paa Folden: Par Son Altesse Fitz

P. de Gleysenoue

Jta

L. Bouuel.

Bagpaa med anden Haand og originale Underskrifter:

Ce Jourdhuy vingtnuefieme Jour du mois de Septembre mil six centz et douze, Les Lettres de Noblesse daultrepart Octroyees par Son Altesse a Jean aubert natif de Briey demeurant a Thionuille ont esté presentees veues et leues a Messieurs Lee President, Gens du Conseil et des Comptes du Duché de Bar, Apres La Lecture desquelles et veues aultres Lettres de sadicte Altesse dattees a Nancy le vingtsixieme Juin mil six cens douze, signees Henry, Contresignees J. Voillot et scellees en placart du scel secret dicelle, Portantes Commandement et Jussions ausd. Srs de passer oultre a leintherinement desd. Lettres de Noblesse Sans proceder a aulcun taxe de La Finance dheue a raison dudict annoblissement, Laquelle sadicte Altesse a Quitté aud. Aubert, Et nonobstant toutes Ordonnances et Reglementz faisantz au contraire, ausquelz elle a derogé pour ce coup. dispensant et deschargeant a cest esgard lesd. Srs, Ont en obeyssant aud. Commandement et Jussions Entherine et entherinent Lesdictes Lettres de Noblesse selon leur forme et teneur Quant a eulx touche et peult toucher Faict a Bar les Jour et an susd. de Marainuille President. Preudhomme. Bournon. Xaubourel. Maillet. Deleglise. Mensin. Lestamoussier. G. Marlorat. Ph. Deleglise. Coliquet et Cannes presentz

L Preudhomme,
en l'absence du greffier.

Original paa Pergament, forsynet med Hertugen af Lothringens, med Farver tegnede, Vaaben øverst tilvenstre med Mars og Minerva som Skjoldholdere. Seglet mangler. Brevets øverste Linie med Guldbogstaver. Løvverket paa det Aubertske Vaaben har Farverne rød, blaåt og Guld.

II og III. Befalinger til Mr. Fr. Aubert om at assistere ved Artilleriets Instructionsskoler i Metz og Strasburg 1746 og 1750.

Louis Charles de Bourbon, Comte d'Eu, Duc d'Aumale, Commandeur des Ordres du Roy, Gouverneur et Lieutenant General pour Sa Majesté dans Sa Province de Guyenne, Grand Maître et Capitaine general de l'Artillerie de France

Il est ordonné au Sr. Aubert de se rendre incessamment à Metz pour en qualité d'Officier Pointeur assister aux Instructions de l'Ecole d'Artillerie qui y est établie. Mandons au Commandant en chef de lad. Ecole d'y recevoir led. Sr. Aubert en lad. qualité, en vertu du present ordre que Nous avons signé de nôtre main, fait sceller du sceau de nos Armes et contresigner par le Secretaire general de l'Artillerie de France. A Fontainebleau le premier jour du mois de Novembre mil sept cent quarante six.

(Egenhændigt:) L. C. de Bourbon.

(L. S.) Par son Altesse Serenissime
Belarue

Louis Charles de Bourbon (etc. som ovenfor).

Il est ordonné au Sr. Aubert, de se rendre le premier du mois d'octobre prochain a Strasbourg, pour, en qualité de Commissaire Extraordinaire, assister aux instructions de l'Ecole d'artillerie qui y est Etablie; Mandons au commandant en chef de lad. Ecole d'y recevoir led. S. Aubert en lad. qualité, En Vertu du present ordre que Nous avons signé de nôtre main, fait sceller du s(c)eau de nos armes, et contresigner par le Secretaire general de l'artillerie de France. A Versailles Le premier jour du mois de Septembre mil sept cent cinquante.

(Egenhændigt:) L. C. de Bourbon.

(L. S.) Par son Altesse Serenissime
Belarue

I Marginen: Enregistré au Controlle general de L'artillerie de France par Nous Controlleur general de lad. artillerie à Paris au petit arsenal le premier Septembre 1750.

Parmier. Demontigne.

Orig. p. Papir. Titelen i Begyndelsen af begge Breve er trykt, Resten skrevet. Seglet i nederste venstre Hjørne, trykket i Papir over rødt Vox, indeholder 3 Lilier og er omgivet af en Ordenskjæde; øverst staar en femtakket Krone og nederst 2 Kanoner med Stabler af Kugler ved Siden.

IV. Attest for Mr. Fr. Aubert, extraord. Commissair ved Artilleriskolen i Strasburg, udstedt af hans Krigskamerater i Elsz 1751.

Nous Commissaires ordinaires, Extraordinaires, et officiers Pointeurs d'artillerie, Employés tant aux residences de La Basse Alsace, qu'a L'Ecole royale, et militaire d'artillerie de Strasbourg; Certifions que Monsieur Aubert Commissaire extraordinaire de laditte Ecole, S'y est toujours comporté d'une maniere irreprochable; et quil joint aux qualités Essentielles du militaire, celles qui constituent plus particulièrement l'officier d'artillerie. En foy de quoy nous luy avons donné le present certificat que nous avons tous Signé, pour luy Servir et Valoir ce que de raison. Fait a Strasburg le Quinze may mil sept cent cinquante et un.

Buffier.

Beauregard.

Le Cher De Buffier.

Desprez. De La Fosse.

Desboiss. de Renty.

Macé De Montoury.

D'audreuil. Houzé. De St. Paul.

de Champaigne.

Sabreuois. Doyenuille.

Gaallon. Nadal.

Le chr de jouselin.

Baril.

de Gatinne.

De Bonnay.

Le Duc.

Orig. p. Papir med egenhændige Underskrifter.

V. Oberstlieutn. Fr. Auberts Ansøgning om Naturalisations- og Adelskabspatent af 22. Februar 1776.

Til Kongen!

Fra Anno 1752 af, følgelig udi 23 Aar haver jeg den Lykke, at tiene udi Eders Kongelige Majestæts Artillerie-Corps, og saaledes for nærværende Tiid, som Oberstlieutenant.

Det er mit største Ønske, at henbringe min Leve-Tiid i Eders Kongel: Majts: Tieneste; altsaa og, da jeg ej er indfødt, udi Anledning af den sidstafvigte 29de-Ianuarii publicerede allerhøjste Constitution, at opnaae indfødte Undersaatters Rettigheder.

Men da jeg tillige, hvor jeg er fød, i Staden Metz, nedstammer af en fransk adelig Familie, hvilken over hundrede Aar

har været possessionert i Frankerig; hvis angaaende jeg hosføjede Adelskabs-Brev, dateret, Nancy den 20. Iun: 1612 allerunderdanigst skulde foreviise, og herefter udbede mig tilbage:

Saa maatte jeg ogsaa ønske, for mig og mine Descendentere, at blive optaget i det Danske Adelskab.

Derfor ombeder jeg Eders Kongel: Majts: herved allerunderdanigst, at mig Naturalisations- og Adelskabs-Patent aller-naadigst maa forundes.

Udi den allerdybeste Devotion henlever jeg,

Eders Kongel: Majts:,

Allerunderdanigste

Troe og pligtskyldigste Tiener

Francois Aubert.

Orig. p. Papir i Danske Justitsministeriums Lehnscantor.

VI. Oberstlieut. François Auberts Naturalisationspatent 1776.

Vi CHRISTIAN den Syvende, af Guds Naade, Konge til Danmark og Norge, de Venders og Gothers, Hertug udi Slesvig, Holsten, Stormarn og Dytmersken, Greve udi Oldenburg og Delmenhorst; Giøre alle vitterligt: at Vi, ifølge *Indføds-Rettens* 2 og 6 §, herved *naturalisere* Os elskelig *Francois Aubert*, Oberst *Lieutenant* ved Vores *Artillerie Corps*, som nu til Os er indkommen med sin allerunderdanigste Ansøgning, at maatte nyde godt af den de Fremmede tilsagde Kongelige Naade; Thi have Vi allernaadigst bevilget og tilladt, ligesom Vi og herved, med dette Vores *Naturalisations Brev* bevilge og tillade bemelte Oberst *Lieutenant Aubert* og hans ægte Livs Arvinger og Afkom, som udi Vore Riger og Lande bliver og boer, ikke alleene lige deel med *Indfødde*, men og herved, til ydermere Beviis paa Vores Kongelige Naade, optager ham og al hans Ægte Afkom i Vores *Danske Adelskab*;

Thi skal meerbemelte Oberst *Lieutenant Aubert* og hans ægte Livs Arvinger og Afkom holdes og agtes for rette indfødde *Danske Adel*, og nyde alle de *Privilegier*, Friheder og

Benaadinger, som Vores indfødde *Danske Adel* nu nyder og haver, eller herefter nyde og bekomme kunde, hvorved Vi og Vore Kongelige Arve Efterkommere udi Regieringen Dennem alle tiider allernaadigst handthæve, beskytte og beskierme ville; Forbydende alle og enhver dette, som foreskrevet staaer, udi nogen maade at hindre, eller derudi Forfang at giøre, under Vores og Vore Kongelige Arve Efterkommere udi Regieringen, Deres høyeste Unaade;

Givet paa Vort Slot *Christiansborg* udi Vores Kongelig *Residentz* Stad Kiøbenhavn den Syvende *Martii*, Aar efter *Christi* Fødsel, Et Tusinde, Syv hundrede, halvfierdesindstvyve og Sex, og *Vores Regierings Ellefte*.

Under Vor Kongelige Haand og Signet.

(Egenhændigt:) Christian R.

O. Thott.

Luxdorph.

P. Aagaard.

Naturalisations Patent at optages i det *Danske Adelskab* for Oberst *Lieutenant Francois Aubert*.

Original paa Papir med paatrykt Kongesegl i rødt Vox.

VII. Brev fra Fru H. M. Nøgler, født d'Aubert, til Broderen Generalmajor B. d'Aubert.

Den 2. Mai 1827.

Kjære Broder! Undskyld, om jeg ikke før har bevidnet Dig min hjerteligste Deltagelse i din Sorg¹⁾, som saa uventet rammede Dig og din gode Kone, der saa inderlig elsker sine Børn; Du skriver ikke hans Sygdom, erindre ham gjør jeg ganske, paa Kronborg, ved Du, han daglig besøgte mig. At kunne skrive noget om vor Broders²⁾ Skjebne har været Skyld i min Taushed,

---

¹⁾ Hans Søn, Student Jens Gram d'Aubert, var død i Aaret 1826 i en Alder af 21 Aar.

²⁾ D. e. Oberst Jacob (Jaques) d'Aubert, der da var arresteret i Citadellet for sit Angreb paa Prins Carl af Hessens Krigsførelse i 1813, men samme Aar blev frigiven, se Dansk biografisk Lexikon I. S. 376 f. Blandt de i Norske Rigsarchiv deponerede Familiepapirer findes ogsaa en Afskrift af hans, à Copenhague ce 12. Decembre 1825 daterede, „Mémoire justificatif et Lettre circulaire, adressé à M. M. les ministres, composant le conseil du Roi, par M. le chambelan Aubert.“

men desværre den har ikke forbedret sig, han sidder nu paa anden Grad, maa ikke skrive, uden at Commandanten læser det. Han har ofte skrevet Kongen for at bevise ham, hvor lidet han havde fortjent saa haard en Dom, og at det ikke var Ulydighed, som var Aarsag, han havde vægret sig for at møde for Commissionen, men at han ønskede hellere at møde for den civile Ret, da de fleste af Commissionen var hans Fiender; herpaa har han ingen Svar faaet; holdt sig ogsaa stille næsten et Aar. I Slutningen af Aaret skrev han atter om (o: en?) Bøn til Kongen at forlade de Danske Stater for stedse og forpligte sig aldrig at skrive noget om den omtalte Sag eller andet Regjeringen betræffende; men skulde han dog ikke faa sin Frihed, vilde han se sig nødsaget selv at gjøre Forsøg paa at forskaffe sig den saa inderlig attraaede Frihed, dersom han ikke inden denne Maanedes Udgang erholdt den, denne sidste Ytring har han skrevet den 15. Februari. Hans Breve lod Kongen læse af et Par af de første Jurister, der ansaa denne sidste Udtalelse som crimen læsæ majestatis; tillige Brevene ikke skrevet i den Tone, de burde; hans ulykkelige Humør, lange Indslutning (for han har ikke selv villet gaa ud af Stuen eller tale nogen) har meget forbitret hans Charakter, og ved at skrive er han alt mer kommet i Affect; saaledes dømmer den, der vil undskylde, men ikke den, som skal dømme, desuden har han gjort sig mange Fiender. Jeg ved ikke, om Du har læst en Bog af Bardenfleth til Gjendrivelse paa vor Broders Bog, denne har nu ogsaa meget forbitret ham, han skrev imod den og sendte Kongen det, da han i sin Stilling intet kunde sende til Trykken, det var paa flere Ark, hvor han til Slutningen atter beder om for stedse at forlade dette Land; Du ved, han skriver immer i en bitter Tone, imod mange, hvoriblandt mod Blücher Altona, en Copi af dette Forsvar mod den Bog sendte han til den Russiske og til den Franske Minister, dette tog Kongen heller ikke godt op, den Russiske sendte Kongen det med den Ytring, at han ikke fandt at kunne tage imod det. Den 22. fik jeg Brev fra vor Broder, gjennem Commandanten, med Bøn ufortøvet at komme til ham; at beskrive Dig, gode Broder, hvorledes jeg blev tilmode, er

umuligt, men reiste i min Sorg strax op til ham, han var meget fortvivlet og fandt, man var saa haard imod ham, og intet uden Fortvivlelse havde bragt ham til at skrive det sidste Brev, da han ikke kunde udholde intet Svar at faa. Jeg var hos Kongen og Dronningen for at bevæge dem blot at give ham sin forrige Arrest, da han nu er indelukket, men Kongen svarte mig: Jeg har havt megen Taalmodighed med Deres Broder, har ladet ham advare ikke at skrive saaledes, men dette bør jeg ikke taale og kan ikke forandre noget for ham; det første Sted, han sad, gjorde han til Arrest, for han havde Frihed at se, hvem han vilde, og gaa overalt paa Fæstningen. Dronningen var meget naadig og deltagende, bad mig sige ham holde sig rolig, som det eneste, der med Tiden kunde hjælpe. Du kan tro, det var mig en drøi Tur, saa bedrøvet at møde for saa forskellige Mennesker; dog nærer jeg det Haab, han vil faa en Forandring, mod han holder sig rolig, som han nu saa sikkert har lovet mig. Min Broders ældste Søn er Borgermester i Oldenborg, han har jeg tilskrevet at komme over til sin Fader, det er et meget fornuftigt Menneske, om han kan tale noget for sin ulykkelige Fader, Ludvig lever ved det gamle, men Emil har behaget uden sin Faders Tilladelse at tage sin Afsked og gifte en Prestedatter i Jylland, nu søger han Levebrød ved Tolden.

Da jeg frygtede, man skulde fortælle Dig Tingen endnu værre, skrev jeg strax, Du tror ikke, hvor bekymret jeg er, han staar for mig bestandig, syg er han dog ikke, blot han maa ved alt dette beholde sin Forstand, fyrgetyve Aar har han tjent med Udmærkelse ved mange Leiligheder, og nu skal denne Ulykke hende, saaledes er det, ikke at være Herre over sig selv. Dog jeg vil sige, som der staar i Skriften: den, der tror han staar, se til, han ikke falder. Skriv mig snart et Par Ord, det er dog en Trøst, hils din gode Kone ret hjertelig fra mig og alle her, saa og dine Børn, og lad mig vide, hvordan Du lever. Lev vel, det ønsker

din ømt hengivne Søster.

Jacob føler sig saa skrækkelig forurettet, men den Maade, han skriver sit Forsvar paa, kan dog ikke gaa an mod Kongen,

Han føler ikke det fornærme(n)de deri som vi. Han bad mig skrive Dig til, hvordan det stod, ifald nogen skulde tale med Dig i denne Tid, brænd mit Brev. Vor Moder har tabt meget ved vor Broder, da han hjalp hende, hun er nu meget svag.

P: S: Der er i Tidsskrifter kommet Stykker om vor Broders og Bardenfleths Bøg, har Du læst dem? Ellers kunde Du faa dem med Skibsleilighed. Undskyld min Skrift.

Oriig. p. Papir, der har ligget i Convolut.

Hans Ehm og Jacob Sidenborg.

Ved **H. F. Rørdam.**

Følgende tvende korte Selvbiografier, der i personalhistorisk Henseende ikke er ganske uden Interesse, meddeles efter de egenhændige Originaler i Kgl. Bibl., Gl. kgl. Saml. 4to, Nr. 3022.

I.

Navnet: Hans Ehm.

Fødetiid og sted: Ao. 1655, St. Thomæ Dag in Xbr., Kiøbenhavn.

Forældre: Henrich Ehm, Assessor i Commerce Collegio¹⁾, Maren Reinholtzdaatter²⁾.

Studeringer: Veret under privat information, siden in Schola Metropolitana, derfra Ao. 1674 deponerede. Continueret paa Academiet de sædvanlige Studia her i Landet, indtill hand attestationem Philosophicam et siden Theologicam med sin Demis hafuer naaet, imidlertid freqventeret adschillige privata Collegia, særdelis hos Doct. Chr. Noldium in Antiquitatibus Hebræis et Theologicis, item publice disputeret.

Udenlands Reiser: Udreiste Ao. 1677, freqventeret i Leipzig, Jenæ og Wittenberg-Academier; holt Collegia Theologica og

---

¹⁾ Se Biograf. Lex. IV, 447.

²⁾ Formodentlig en Datter af Reinholt Thim og Beate Svabe.

Historica under Schertzer, Rappolt, Thomasium; disputeret publice till Wittenberg under Calovium. Og for iche at vere otiosus, tog hand sin Behag in dokimasticis et Metallurgia, samt Mynt- og Berg-Widenschaber: gjorde en tour omkring i Tydskland, Lyneborg, Sachsen, Bøhmen, Østerrige, Tirol og ind i Ungarn, og saaledis Reinen need ad till *Holland*. Huor hand till Leyden continuerede i Historica et Politica under Böchman og andre. Derfra, efter at hand de omkringliggende steder i Holland hafde beseet, till *Engelland*. Huor hand forblef till London og Oxfort, og siden derfra till *Frankrig*. Holte sig der op till Paris og Orleans, og der efter igiennem Flandern hiem ad.

Employer: Ao. 1680 blef kaldet till Legations Secreterer hos Hans Excell. Sl. Hr. Baron Juel ved dend Extraordinaire Ambassade till Sverig, da Princessin Ulrica Eleonora blef vermählet med Kong Carl den 11. og siden efter hans Bortreise under same Character forblef hos Hr. Mogens Scheel, Extraordinaire Envoyé samesteds. Og efterat hand nogen tid ved sin hjemkomst hafde veret Secreterer i det Dansche Cancellie, blef hand antagen till Ober Auditeur ved dend Kongl. Armée, som hand Ao. 1682 et 83 i Holstein bievaanede, indtil hand Ao. 1684 blef Vice Landsdommer her i Sielland.

Desmellem blef hand som Münts¹⁾ Inspecteur ved Münten¹⁾ her i stadden antagen, og det indtil hand Ao. 1690 blef virkelig Landsdommer her i Sielland²⁾ og derpaa Ao. 1698 Justitz Raad.

Scripta: De Chaldaismis Sacris Dissertatio, Haffn. Sub Præsiede et Authore Stenichelstrupio.

De loco Mt. c. 16, v. 17, sub Præsidio Calovii d. 27. Febr. 1677 Witteb. Dissertationem habuit ipse Author³⁾, som hand vilde hafve holt til Leipzig under D. Scherzer, men som Scherzer vilde have et stæd derudi forandret, disputerede hand dend under Calovio til Wittenberg.

¹⁾ Læsningen uvis. Ehms Haand er meget utydelig.

²⁾ At hans Virksomhed i denne Stilling ikke har været alle tilpas, ses af Personalhist. Tidsskr. 2. R. I, 91.

³⁾ Hvad her efter følger, er skrevet med en anden Haand.

II.

Anno 1667 d. $\frac{13}{3}$ Apr. er jeg Jacob Sidenborg udj Angers, Hovedstaden udj Provincien Anjou i Frankrig, fød til Werden. Min Fader var Jacob Sidenborg, som udj Wiborg i Jylland her i Danmark war fød og ved Døden afgik her i Kiøbenhafn d. 31. Martii A. 1685, og war da (efter at hand tilforn i mange Aar adskillige Bestillinger udj Kongl. Tieniste med Berømmelse efter sin allerunderdanigste Pligt hafde forestaaet) virkelig Assessor og Secretéer ved Commerce Collegium, Secretéer ved Hofretten paa Kiøbenhafns Slott, Commissarius og Secretéer ved den af H. K. M. til Politis ny Indrettelse herudj Danmark allernaadigst anbefalede Politie Comission, item og Secretéer ved den da værende Confisqvations Ret ved det Kongl. Rentecammer.

Min Moder, Jeanne Soubzmain, fød udj Tours, Hovedstaden af Provincien Tourenne udj Frankerige.

Bemeldte min sl. Fader blev in Aprili A^o 1685 begravet in v^r Frue Kirke udj Kiøbenhafn.

Anno 1680 in Junio tog min gode sl. Fader mig fra Kiøbenhafns Skole, hvilken jeg i nogle Aar, nemlig Rectoribus Henrico Bornemanno, Jacobo Foss et Petro Foss, hafde freqventeret, dog paa tvende diverse Tjder, eftersom jeg engang tilforn var taget derfra og undergivet privatæ informationi udj min sl. Faders Huus, og blef, som meldt er, fra 5 Lectie, til hvilken jeg i samme Dage var transfereret, tagen og udj samme Maanet udenlands til fremmede Steder udskicket, mine Studia vjdere at fortsætte; hvilken min gode sl. Faders Villie jeg og med største Muelighed stræbede at efterkomme og hannem derudj fornøede, eftersom hand ved min Hiemkomst A^o 1684 in Sept. var heel vel tilfreds med den i mine Studiis udj hans Fraværelse gjorde Forfremmelse, saa at hand derover resolverede, at jeg strax igien samme Maanet, mine Studia vjdere at fortsætte, til adskillige fremmede Universiteter og Hoffer igien skulle udreyse, men saasom min Broder Just Sidenborg, som med mig hafde reyst, og skulle reyse, blef paa v^r Indreyse udj Vordingborg hastelig syg, og Sygdommen nogle Uger continuerede, blef v^r sl. Faders Forsæt saavit forhindret og af ham opsat og berammet indtil

Foraaret A° 1685. Men da vj nu meente at være vor Reyse nærmest, vare vj lengst derfra, eftersom den blef forhindret ved min sl. Faders Reyse herfra Verden til det ævige Liv, besynderlig og efterdj jeg

A° 1685 d. 14. April blef bestallet til at være Secretéer udj den Kongl. Hoffret paa Kiøbenhafns Slott i min sl. Faders Sted, og

A° 1689 d. 1. Maj kom i Egteskab med min Hustrue, Birgitte Müller, Oberstlieutenant George Müllers Datter, etc. etc. domestica.

A° 1696 d. 20. Octobr. blef mig af Gud og Kongen beviist den Naade, at jeg tillige med ovennævnte Charge skal som virkelig Assessor bivaane og betiene Admiralitets Collegium, og mig derom meddeelt Hs. K. Ms. allernaad. Befaling till Præsident Collegii Hs. Excell. Hr. Niels Juul og Assessores, den 22. Ejusdem.

A° 1697 d. 6. Martii fik jeg allernaad. Bestalling paa at bivaane Krigsretten, som ved Admiralitetet holdes, for Protocoll der ved at holde, hvorfor jeg er i Reglementet indført 100 Rdlr. aarlig at nyde.

A° 1697 d. 12. Octobr. blef jeg bestallet til at være virkelig Assessor i Hofretten¹⁾.

Spørgsmaal og Svar.

Spørgsmaal.

6.

a. Undertegnede vilde være taknemmelig for enhver Underretning om mulige Efterkommere af *Jens Tulle*, Student fra Frederiksborg Skole, Skoleholder i Søsum, g. m. Kirsten Larsdatter, f. 1739, † 1801, Datter af Overfoged i Hjørnlunde Lars Andersen; Jens T. var formentlig Søn af Sognepræst smstds. Hans Lauridsen T. Nævnte Ægtepar fik 24. Juli 1763 en Søn døbt Johannes T.; videre Oplysninger savnes.

---

¹⁾ Han levede endnu 1705, Sjæl. Tegn. LV., Fol. 190.

b. Hvorledes var *David Henrik Schindler*, Hans Tulles Efterfølger som Sognepræst i Hjørunde, i Slægt med Ægteparret Magnus og Cathrine Møllmann, hvis Navne staa indridsede i et Sølv-Arvestykke fra Familien Schindler, nu i mit Eie.

J. Jensen,
Handelsbetjent, Jyderup.

7.

a. I det forrige aarhundrede omkring aarene 1770—1780 indvandrede der til Moss to brødre af navnet *Semb*, nemlig Niels og Lars Andersen Semb. Ifølge familietraditionen skal de være komne fra Jylland, stedet vides ikke (maaske Landsbyen Semb, Hvidbjerg Sogn i Thy?). Deres fader Anders Semb havde der mange børn og lidet at leve af. Kjendes der noget til denne familie Semb i Jylland?

b. I Kjøbenhavn var der c. 1780—1800 bosat en skibskaptein ved navn *Lauritz (Lars) Eriksen Minor*, der døde paa reise i Vestindien af den gule feber. Kan nogen give oplysning om navnet Minors oprindelse, om skibskaptein Minors fødsel og forældre, samt om de 9 børn, han havde med sin hustru, Engel Christine Jacobsdatter (f. 1759)?

Joh. K. Bergwitz.
Kristiania.

8.

a. I mit eie er et document, forfattet i det tyske sprog, hvis indhold omtrent er følgende: En oberst *von Glassen* har gjort sig skyldig i insubordination mod generalløjtnant og chef for ingénieurcorpset *Johann von Bodt*; herfor bliver han idømt fæstningsarrest, der imidlertid eftergives ham paa grund af kongens „besynderlige naade“. Documentet er underskrevet af August den III, Dresden 24de September 1734; hid er det antagelig kommet sammen med digteren *Henrich Steffens's* papirer.

b. *Peter Friedrich Schwane Steffens*, f. i Stavanger 1776, døde som major og guvernør over de danske etablissements paa Guinea, antagelig 1821. Han var rimeligvis gift i Kjøbenhavn 1815—1820 med en frøken von Wasmer.

Nærmere oplysninger om de her omhandlede personer modtages med taknemmelighed af

Haagen Krog Steffens,
Parkveien 9; Christiania.

9.

Undertegnede modtager med Tak Oplysning om Fødsels- og Dødsdata for *Caspar Georg Bruenech* („Tysk af Fødsel“), der $^{25}/_{10}$ 1681 blev Premierløit. ved Frikompagniet i Bergen, $^{2}/_{8}$ 1684. Kapt. og Komp.-Chef ved oplandske Reg., og afgik $^{10}/_{10}$ 1699. Gift 1684 (i Bergen?) med Margrethe Montagne. — Var han beslægtet med Abraham Ernst v. Bruenech, der, ifl. Meddelelser fra Tyskland, i 1661 stod i „fremmed Tjeneste“, † 1692 som *dansk* Kapt. ved v. Eppingens Regiment? Sidstnævnte var Søn af preussisk Oberst Abraham v. Bruenech, der stiftede Stamgodset Belschwitz..

G. Bruenech.
Bergen.

Svar.

V.

(2. Række II, S. 63, Spørgsmaal 3; jvf. smst. S. 156 og 235).

Som Supplement til de tidligere Besvarelser vedrørende Amtmand *Povl Juel*, meddeles følgende. I Hof- og Borgrettens Skifter, Pakke Nr. 30 (Rigsarkivet), findes et meget omfangsrigt Skifte efter denne; deri findes følgende personalhistoriske Oplysninger. I et Testamente, dat. 7. Marts 1723 nævner Povl Juel „min lille Søn Hans Thomas Juel, $5\frac{1}{2}$ Aar gl., med hvem jeg ikke haver holdt Skifte, siden hans kære Moder døde i September 1720, og siden den Tid haver jeg forminsket mine faa Midler over 1600 Rdlr.“ Han nævner dernæst som den bedste Part af sin Efterladenskab en Andel i et Kobberværk, hvilken han meget ønsker maa tilfalde hans Søn. — Sekretær Sechmann og Kancelliraad, Kammeradvokat Thomas Bredal bleve 11. Maj 1723. beskikkede til Skiftekommissærer i Boet, der først blev sluttet 1728. Barnet Hans Thomas Juel fik ved kgl. Klemence af sin Faders konfiskerede Gods og egne tilfaldende Midler 1723 Rdlr..

1 Mrk. 11 Skilling. Ved kgl. Resolution af 7. Juni 1728 fik Kjøbenhavns Magistrat Ordre at konstituere Poul Juels efterladte, umyndige Søn en Værge, „som baade kan besørge hans sømmelige Edukation og se derhen, at de hannem tilfaldne Arvemidler mod lovlig Forsikring paa Rente blive hensatte, at de ikke skulle staa frugtesløse.“ Da den, som var nærmeste Værge, Farbroderen Mag. Jens Juel, Provst i Søndmør, 9. Dec. 1727 var død, anmodede Magistraten hans Søn, Raphael Lund Juel, (f. 1695, † 1742), Præst til Hvaløer, om at være Værge. D. d. Hvaløer 21. Maj 1730 svarer denne, om han alene skal paatage sig Værgemaalet eller mulig sammen med hans Farbroder Jochum Thomæsen Juel i Nordlandene, „som boer henved 40 Mile nord for Trondhjem i Helgelands Fogderie og Rødøens Præstegjæld paa Borgelejet Svendvær, en svag Mand og af ganske slet Formue, maaske udi dyb Gjæld for adskillige Misligheder i sin borgerlige Handel; har vel en Broder Peder Thomæsen J. i sit Hus, maaske bedre formuende, men uden Ægteskab lever og uden Nærings Brug. Skulde Magistraten ville dem den hele eller halve Del paa egen Forsvar af Hans Thomas J. Midler betro, var det mig kært fra denne odieuse Byrde at blive lettet.“ Men ifald han blev beskikket til Værge, „da forpligter jeg mig herved Barnet at afhente ved Lejlighed, under sømmelig Edukation det at opdrage i mit Hus og under min Direktion.“ — „Min Broder og Befuldmægtigede Ditlev Vibe Juel faar under Magistratens Konsens akkordere med Md. Kock for de Aaringer, Barnet hos hende haver været, hvorved der vel vil afgaa en Del eller alt, hos Assessor sal. Grønbech Fyhn med Renter Barnet er udlagt.“ Fra velædle Fru Assessor Jens Kock's findes en Fordring paa Povl Juels Bo for Kost og Varme for ham og Barnet fra 15. Okt. 1721 til 8. Marts 1723. Det synes som om Barnet ogsaa derefter har opholdt sig hos hende og tilsidst er kommet til Assessor Grønbech Fyhn. Raphael Lund Juel blev beskikket til Værge, thi 25. Juni 1733 kvitterer Francisca sal. Ass. Grønbech Fyhn's for 100 Rdlr., som hun af Sekretær Seckmann paa Hr. Raphael Lund Juels Vegne for hans Myndling Hans Thomas Juel har bekommet. — Af ovenanførte synes at fremgaa, at Povl Juels Søn er kommen tilbage til sin

Slægt i Norge og ikke, som af Arkivfuldmægtig Thomle formodet, er bleven i Danmark.

I Skrivelser fra Aarene 1702 og 1703 forsegler Povl Juel, Prokurator i Bergen, med et Vaaben, hvori et Hjul, paa Hjælmen 3 Blomster. Senere bruger han det af Hr. Thomle beskrevne Vaaben. Medens, som bekjendt, Mag. Jens Juel 1715 fører Bølge-Julernes Vaaben, bruger en af hans Sønner 1723 et kronet Skjold, hvori en Tuba (?).

I en Skrivelse, dat. 14/12 1719, meddeler Sorenskriver Iver Lem Amtmand Povl Juel, at Broderen Assessor Christian J. i disse Dage var død.

F. C. Sommer.

Gaver.

- Samfundet har modtaget
- fra Hr. L. F. Friherre von Eberstein, hans
Kriegsberichte des Königl. Dän. Gen.-Feldmarschall Ernst
Albrecht von Eberstein. Berlin, 1891, 4to.
- fra Fru Generalinde Harbou,
Johannes Harbou, Nogle Erindringer og Betragtninger, nær-
mest med Hensyn til Krigen 1848—50, Freden af 2.
Juli 1850 og Londonertraktaten af 8. Mai 1852.
Kjøbenhavn, 1870, 8vo.
- fra d'Hrr. Jul. Herold og L. F. Petersen, deres
Stamtavle over Familien Herold. Kbhvn. 1891, Tvær-8vo.
- fra Hr. Kolonibestyrer J. C. Joensen, hans
Slægtregister over Kongsbonde i Bø, Gutte Joensens Efter-
kommere. Godthaab 1890, 8vo.
- fra Hr. Jægermester A. Lowzow, hans
Mindeskrift om Maleren Jens Juel og Hustru Rosine Dörschel,
Kbhvn. 1891, 8vo.

fra Hr. Boghandler P. J. Schmidt, hans

Slægten Feilberg, Mands- og Kvindeliniien, Kbhvn. 1890, 8vo.

fra Hr. Forlagsboghandler Otto B. Wroblewski, hans

Et hidtil utrykt Brev fra P. A. Heiberg til K. L. Rahbek.

(Særtryk af Musæum, 1891).

Samfundet bytter endvidere sit Tidsskrift med det af Universitetslektor, Dr. E. T. Walter i Lund i det tyske Sprog udgivne

Skandinavisches Archiv, Zeitschrift für Arbeiten skandinavischer Gelehrten auf dem Gebiete der Philologie, Philosophie und Geschichte.

Paa given Anledning henledes Opmærksomheden paa, at de Samfundet som Gave eller ved Bytte tilgaaede Bøger, Manuskripter o. s. v. opbevares hos den danske Kommissionær og derfra udlaanes til Medlemmerne.

Et tysk Arbeide, der fortjener at efterlignes.

Meddelelse fra **H. W. Harbou.**

Ved Slutningen af min Omtale af Eberstein's „Handbuch“ rettede jeg (se ovf. S. 95) en Forespørgsel til Samfundets Medlemmer, om der maatte være Stemning for Udarbeidelsen af en dansk-norsk Haandbog af lignende Art. Denne Forespørgsel er bleven besvaret med Tavshed — altsaa benægtende, idet kun 8 Medlemmer, 5 norske og 3 danske, have udtalt deres Tilstutning og indsendt Oplysninger. Sagen er derfor opgiven.

Tillæg og Rettelser.

1. Række, Bind VI.

Side 254, Linie 1—2 f. n.: Formodningen om, at Lensmand i Sigdal, Hans Ussings Enke, Anna, døde c. 1865 uden Børn, er neppe rigtig. Enken Anna Dorothea Ussing, født Nielsen, døde nemlig i Drammen 22. Juli 1868, 69½ Aar gl., og dette Dødsfald bekendtgjøres af Datteren Sophie U. (E. A. Thomle).

2. Række, Bind II.

Side 206, Linie 2 f. n.: Foruden Klevenfeldts Kopi af Knud Nielsen (Harbou)'s Adelsbrev findes i Rigsarkivet 2 andre, henholdsvis i Langebeks Diplomatarium og i Danske Selskabs Papirsbreve. Begge have følgende Slutning, der mangler hos Klevenfeldt: [efter Datum in castro nostro Ørekrog 1440] „feria secunda ante festum B. Laurentii Martyris [o: 8. August], ad instantiam et rogationem Dni. Erii Nicolai militis,“ o: Hr. Erik Nielsen (Gyldenstjerne) til Tim, Fader til Hr. Niels Eriksen, hvem Sønerne tjente (jvf. smst. S. 207).

— 207, — 18 f. o.: jvfr. Stamtavlen til Side 248. Jens Knudsen (Harbou) til Sindinggaard har neppe været gift med Fru Karen Serlin, som det vil fremgaa af følgende Ræsonnement. Ifølge Danmarks Adels Aarvog 1891, S. 146 ff. kjendes af den sjælandske Dyre-Slægt 3 Linier: I til Vidfuglebjerg, II til Vindinge og III til Hjelmso. Saavidt ses kan, er der imidlertid Intet, der taler imod at sammenknytte Linierna I og III til een saaledes, at *Niels* Knudsen til Vidfuglebjerg, † c. 1460 og gift med *Karen*, bliver identisk med den første Mand af Hjelmso-Linien, *Niels*, hvis Enke, *Karen* Serlin, lever 1485. Men heraf synes da tillige at fremgaa, at sidstnævnte Frue er kommen ind paa Harbou-Stamtavlen ved, at en eller anden Slægtbogsforfatter har kjendt hende som Svigerdatter af Knud Nielsen til Vidfuglebjerg, med hvem Harbou'ernes Stamfader af samme Navn jo er bleven forvexlet.

— 207, — 1 f. n.: S. 947, læs: 947.

— 218, — 8 f. o.: Anne Harbou Ottesdatter var g. m. Christen Børialsen i True (Viborg Landstings Justitsprot. 1637, 11. Okt.).

2. Række, Bind III.

- Side 77, Linie 4 f. o.: A. M. Glückstads 1ste Hustru, Anna Marie Pristof, er døbt i Kjøbenhavns Frue Kirke 10. Juli 1706, Datter af Underkøkkenskriver hos Enkedronningen, Mathias P. og Sophie Steffandt. — Fhv. Prokurator Mathias Pristaw blev begr. 20. Okt. 1734, 64 Aar gl. (F. C. Sommer).
- 168, — 7 f. n. ff.: Prof. Kr. Erslev har gjort opmærksom paa, at der i Kristian III's Registrant paa vedkommende Sted i Originalen tydelig staar *Stiernholms*, saa at en mulig Fejl heri i al Fald ikke falder Udgifterne af Kristian III's Registranter til Last.
- 243, — 11 f. n. ff.: F. H. W. Harbou blev først 8. Juni 1804 Sekretær i Kanaldirektionen, som 8. Mai 1811 gik op i den samtidig oprettede Kanal-, Havne- og Fyr-Direktion, af hvilken H. blev Medlem, idet han dog tillige vedblev at fungere som Chef for Kanalsekretariatet indtil 20. Juli 1812; Direktionen hævedes ved Resol. af 9. Febr. 1816 (Arkivmedd. 1886—88, S. 207 og 355).

2. Række, Bind V.

- Side 2, Linie 4 f. o.: Juni, læs: Juli.

2. Række, Bind VI.

- Side 48, Linie 14 f. o.: Kiersgaard, læs: Kjærgaard.
- —, — 16 f. n.: Rensenkrantz, læs: Rosenkrantz.
- 64, — 8 f. o.: Mourids Pedersen (af Slægten Baden) eiede Gundestrup i Ods Herred, ikke det nuværende Kulla Gunnarstorp. (Thiset).
- 70, — 18 f. n.: Ritmester Hans Rohweder levede endnu 1717 i Haderslev. Han havde tjent fra neden af til Ritmester i 26 Aar; var nu næsten blind. Hans Hustru var nylig død; alle hans Sønner og Svigersønner tjente som Officerer eller Underofficerer i sjælandske Regimenter. (Ref. Sager 1717 ²⁹/₁₁. C. E. A. Schøller).
- 76, — 1 f. o.: Oberst A. O. Rohweder ligger begravet i Oddens Kirke og er ifølge Indskriften paa hans Kiste, der er aftrykt i Hofmans Foundationer X. App. t. Sjælands Stift, S. 68, født i Løgumkloster 24. Aug. 1688. (Ved Pastor A. Jantzen). Det er hermed afgjort, at han ikke kan være Søn af Assessor Claus Rohweder, derimod saa meget sandsynligere, at han, som formodet, er Søn af ovennævnte Hans Rohweder; Livregiment til Hest var nemlig ved den Tid indkvarteret i Sønderjylland og hørte til de Tropper, der holdt den gottorpske Del af Hertugdømmet besat. Af Indskriften ses fremdeles, at A. O. Rohweder ikke har haft flere end de anførte 10 Børn, og at de 7 endnu levede ved hans Død.
- 81, — 17 f. n.: tit, læs: til.
- 82, — 12 - - : Hird, læs: Hvid.
- 92, — 2 - - : Feltmarskalk Eberstein blev Ridder af Elefanten 11. Okt. 1663 ved Prindsesse Anna Sophies Trolovelse med Johan

Georg (III) af Sachsen (Danske Saml. VI, S. 324. Ved Kapt. Fr. Meidell).

- Side 94, Linie 1 f. o.: Vicomte O. de Poli's Navn og Adresse er angivet i „Nachtrag“ til Ebersteins Handbuch II, S. 332. *
- 169, — 6 f. o.: Plautus, læs: Paulus.
- 172, — 17 f. n.: Vandrø, læs: Vandsø (Vanse); Fjøllevig, læs: Tjølling. (H. J. Huitfeldt-Kaas).
- 228 tilføjes følgende *Anmærkning*:
- Med Hensyn til Behandlingen af Sidelinierne gjøres opmærksom paa, at Registre og Tegnelser i Rigsarkivet ifølge den oprindelige Plan ikke ere fuldt gennemgaaede uden til og med Aar 1600, saa at der med Hensyn til de Personer, der levede ind i det 17. Aarhundrede, maaske kunde være et og andet at tilføje, ligesom Forf. maa beklage, at han, navnlig for Stensballe-Liniernes Vedkommende, ikke har faaet Abildgaards Tegninger i Oldn. Musæums Arkiv fuldt gennemgaaede; til nogen Undskyldning anføres, at Udarbejdelsen fandt Sted i Vintertiden, da Arkivet er mindre let tilgængeligt, og at Trykningen da snarest skulde begynde.
- 236, Linie 20 f. n.: 1735, læs 1732.
- 240, — 6 f. o. og fl. St.: Frydensberg, læs: Frydensborg.
- 245, — 14 - - : Johan Rendtler, læs: Lars R.
- 253, — 14 - - : Ph. Hannibal Sommerfeldt, læs: Ole Hann. S.; denne var, forinden han blev Amtmand, Foged i Finmarken i omtr. 4 Aar.
- 260, — 6 f. o.: Helberg, læs: Heiberg.

. Register.

- Aagaard, Aage, Faktor, 262. — Anna Helene Øvre, 262. — Bernh. Mart., 262. — Birg. Marie f. Nørager, 262. — P., Kanc.-deput, 290.
- Aall, Familie, 185 f., 188.
- Aalum, Anders, 183 f.
- Aarestrup, Foged, 254.
- Aarøe, Anna Cathr., 240.
- Abbestée, Familie. 91.
- Abel, Fru, til Stensballe, 98.
- Abel, Hans, Hører, 182.
- Abelseth, Charl. f. Møller, 89. — Charl. Am., 89. — Christf., 89.
- v. Ahnen, Iver, Stiftamtmd., 184.
- Almaas, Cathr., 261.
- Alsing, Jørg., Hurtigkarl, Skibsf., 243. — Lor. Chr., Lodsoldermd. 243.
- And, Aage, 256. — Anders Filianus, 255. — Anna Cathr., 255. — Chr., 255 f. — Dor. Cathr., 255. — Gullov, f. Filian, 255 f. — Jac. Sever. 255. — Mads Hagerup, 256. — Mette Marie, 255. — Nils, 266. — Peder, Sorenskr., 253 ff — Peder, 255. — Sara, 255.
- Anders Nielsen, Præst, 6.
- Andersen, Christen, Borgmst., 236.
- Angel, Hans, Præst, 181 ff. — Jochum, Præst, 181 ff — hans Børn, 183 f. — Lorenz Mortensen, 181 ff. — Mariane Elise, 259. — Rebekka, 183.
- Anker, Anna Larsdt., 245. — Chr. Skibsf., 243. — Marie Olette, f. Rendtler, 242 f. — Nils, 252.
- Anna, dansk Prinsesse, Dronning af Skotland, 134, 145. — Kurfyrstinde af Sachsen, 136. — Sophie, Kurfyrstinde af Sachsen, 304.
- Anne Andersdt., 6.
- Arctander, Nils, Biskop, 126 f.
- Arent Henriksen, 26.
- Arentz, Fr. Mich., Præst, 166.
- Arne, Præst, 151.
- Arenfeld, Axel Nielsen, 99. — Hans 118. — Rigborg 118.
- Arvesen, Steen, Raadmd., 43.
- Aslew, P., Kjbmd. 243.
- Astrup, Nic., Foged, 158 f. — Fam. 159.
- d'Aubert, Benoni, Genmaj, 283, 291. — Ernst Emil, Kmraad., 293. — Franc. J. X., Genmaj., 283, 287 ff. — Frants Mich., Borgmst., 293. — Helene Marie, 283, 291 ff. — Jaques Oberst, 283, 291 ff. — Jean, 283 ff. — Jens Gram, 291. — Ludv., Kmjkr., 293. — L. C. M., Prof., 283. — L. M. B., Prof., 283. — O. J. Advok., 283. — Fam. 283 ff., 283*.
- Augusta, dansk Pr., Hertuginde af Gottorp, 134.
- Ausig, Wenzel, Kapt., 183.
- Baad, Tale Arildsd., 97, 120.
- Baade, Inger Christ., 283*. — Provst, 167.
- Baar, Samuel, 159.
- Baden, Hans Lauridsen, 129. — Mourids Pedersen, 64 f., 304.
- Baggaert (Bagger), Carl, 29 ff., 37.

- v. Bamberg, Wulf. Oberst, 201.
 Bang, Andrea Jørgine, f. Rendtler, 247.
 — Barb. Maria, f. Geelmuyden, 247. — Chrstf., Raadmd., 137. — David, 383*. — Joach. Schweder, Foged, 246 f. — Joach. Schw., Overtoldbetj. 246. — Joh. Otto, Prof., 175. — Juliane, 283*. — Mariane Dor., f. Engelhardt, 247. — Søren, Provst, 254.
 Banner, Frans, 58, 121.
 Barby, Gynter, Greve af, 133, 140.
 Badenfleth, Genltnt., 291, 294.
 Barth, Dan., Postmst., 242. — Elisab. Cathr., 242.
 Barton, Robert, skotsk Kjbmd., 199.
 Bartholin, Casp., Dr., 182.
 Bartholomæus Jensen, Borgmst., 41.
 Basselaer, Jan, Kjbmd., 24.
 v. Baumgarten, Marie Dor., 19.
 Beck, Chr., 256. — Jesp., 256. — Joch., 72. — Johanne, f. Scheen, 256.
 Beenfeldt, Evert, Barber, 28.
 Beldenak, Jens Andersen, Biskop, 191 ff.
 Bendz, Præst, 187.
 Benstrup, K. N., Komdkapt., 177, 179.
 Bentzen, Magd. Syb., 243.
 Berg, Christence Knudsd., 90.
 Bergen, Johan, Gr. af, 204.
 Berger, C. J. Læge, 264 ff. — Laurence, f. Thestrup, 264 ff.
 Bergholtz, Hier, 90.
 Bergmann, Theod., Direkt., 183 f.
 Bernhoft, (hoff) Anders, 183. — Hans, Præst, 181. — Martha, 253, 258. — Peder Mag., 181.
 Bernstorff, J. H. E., Greve, Statsmin. 178.
 v. Beulwitz, Anna Dor., 18. — Cathr. Magd., f. Reitzenstein, 14, 18. — Christf., 19. — Christf. Ernst, Gehmrd., 18. — Chrstf. Hnr., 19. — Gotfr. Chr., 14, 18. — Marie Christ. Hnr., 19. — Sophie Barb., 17.
 v. Beverhout, Jannis, 29.
 Bevern, se Burgund.
 Beyer, Kirst., f. Clausen, 45. — Pet. Grove, Præst, 45.
 Bild, Niels, 145.
 Bille (Bilde), Anders, 224. — Claus, 63, 68. — Dan. Ernst, Adm., 273. — Eske, 224. — Hilleborg, 134. — Math., Kapt., 276 ff. — Ove, Biskop, 99. — Peder, 66, 70 ff, 133. — Sidsel, 116. — Sten, 63.
 Bing, Anders, 133, 138, 140.
 Birgitte Iversdt., 45. — Pedersdt., 25, 37.
 Bjelke, Henr., Rigsadm., 25.
 Bjørn, Anna Cathr., 243. — Bjørn Andersen, 72. — Poul, Kjbmd., 251. — Truid Bjørnsen, 111.
 Blichfeldt, Anna Rebekka, f. Mossin, 173. — Frans Henr., Præst, 172. — Ingeb. Marie, f. Coucheron, 173. — Bergraad, 172.
 Blik, Mikkell, 221.
 Blix, Mogens Lauridsen, Præst, 3, 6.
 Blum, Jan, 42.
 Blücher-Altona, Greve, 292.
 v. Bodt, Genltnt., 298.
 Bogbinder, Ambrosius, Borgmst., 221.
 Borch, Marie Elisab., 262.
 Borman, Hans, 44.
 Bornemann, Henr., Prof., 296.
 Bornewater, Vilh., 227.
 Bourbon, Louis Charles af, Hert. af Aumale, 287 f.
 Braad, Simon Simonsen, 42 ff.
 Braem, Charl. Am., f. Span, 76. — Chr., Konfraad.
 Brahe, Knud, 148 ff. — Niels, 52. — Otto, 73 ff. — Sophie, 145. — Tyge, 145.
 Brandenborg, Georg Frd. af, 142, 146. — Joach. af, 201. — jvf. Elisabeth.
 Brandt, Ingeb. Anna Lucie, 261.
 Bredal (dahl), Anna Rebekka, 257 f. — Boel Pedersdt., 6. — Chr. Frost, 257. — Hans Jørgen, 257. — Helene, f. Engel, 257. — Joh. Cathr., 257. — Peder Andersen, 1, 6. — Peder Pedersen, Præst, 6. — Thomas, Kammeradv., 299.
 Brinck, Karen Pedersdt., 252.
 Brix, Hans Mag., 181.
 Brock, Christ., Louise, 260.
 Brokkenhus, Alhed, 106. — Elisab., 148. — Johan, 104 f., 115 f., 150. — Oluf 106.
 Brondt, Hendrine Margr., 77.
 Bronkhorst, Jan, 42.

- Bruenech, Abr., preuss. Oberst, 299.
 — Abr. Ernst, Kapt., 299. — Casp. Georg, Kapt., 299. — Margr., f. Montagne, 299.
- Brun, Bernt, 184. — Joh. Nordahl, Biskop, 165(?), 168, 173. — Johannes, 184. — Mette, 184. — jvf. Bruun.
- Brunsvig, Ernst af, 119. — Hans Julius af, 145. — Henr. af, 204. — jvf. Elisabeth.
- Bruse, And. Filian, 255. — Anna, f. Filian, 255. — Joh., 255. — Margr. 255.
- Bruun, Hendrine Margr., f. Brondt, 77. — Johs Sev., Vognmand, 77. — Thora Marie, 77.
- Bryske, Antonius, Kantsler, 56. — Hartvig, 56. — Sidsel, 135. — Truid, 149.
- Brömse, Claus, Borgmst. i Lybek, 216.
- Brønlund, Mariane Rebekka, 257.
- Buchholm, Anine Sophie, 243. — Joch. Frd., Toldinsp. 243. — Magd. Sybille, f. Bentzen, 243. —
- Buck, Marc. Arnt, 262.
- Budde, C., Komdkapt., 274. — Sivert, 159.
- Bueren, se Egmont.
- Bugenhagen, Andr., Oberstltn., 15.
- Bugge, Anders, 256. — Birg. Lucie, f. Junghans, 255 f. — Henning, 256. — Martha, 256. — Martha, f. Mour-sund, 256. — Samuel, Sorenskr., 253, 255 ff. — Samuel, 255, 257.
- Bull, Thale C., 261.
- Burgund, Adolf af, Greve af Veere og Bevern, 206. — Maximilian af, 221.
- Busch, Hans, 12.
- v. d. Busse, Landert, Slavehdlr., 32.
- Byg, Assessor, 184.
- Bärnholdt, Marc., 244.
- Bøchmann, Severine, 245.
- Böcklin v. Böcklinsau, Marie Ch., 17.
- Bødtker, Fr. Adr., Provst, 164 ff.
- Bøe, Thrine Karine, 258 ff.
- Bølle, Erik, 58.
- Børialsen, Chr., 303.
- Bøye, Frans, 183.
- Calovius, Prof., 295.
- Carl II af England, 25. — V, Kejser, 189 ff. — XI af Sverig, 295. — XII af Sverig, 21.
- Caroline, Mathilde, Dronn., 270.
- Charisius, Georgine, 249.
- Christian II, 50, 97 ff, 128, 189 ff. — III, 51, 100, 136, 218. — IV, 104, 107, 115 ff., 123, 125, 127, 134, 137 f., 141, 144 ff. — V, 15, 26, 183. — VI, 19. — VIII, 245.
- Christiern Pedersen, Skribent, 208.
- Christie, (Chrystie) Edv. Eiler, Stud., 261. — Gidschen Elisab., f. Lind, 261. — Jacobine, 283*.
- Christopher, Præst i Trondhj., 3.
- Chrystie, se Christie.
- Claus Pedersen, Kansler, 193.
- Clausen, Ane Kirst., 45. — Hans, 45.
- Clement, Skipper, 193.
- Colbjørnsen, Chr., Genprokurør, 229, 232.
- Cold, Chr. Magd. Thestrup, Gehmraad., 265. — Isak Andr., Etatsraad, 264 ff. — Magdalene, f. Thestrup, 264 ff.
- Colditz, se Germania.
- Collett, Math., Amtmd., 243.
- Collin, Jens Hansen, 184. — Karen, 184. — Maren Jensdt., 181, 183.
- Conders, Adriane Jochumsdt., 241.
- Cornetzky, Const. Chr., Kirurg, 45.
- Coucheron, Ingeb. Marie, 173.
- Craneveld, Frans, 222.
- Daae, Anders Jonæsen, Provst, 159. — Fam., 159.
- Dahll, Else Cathr., f. Rendtler, 252. — Frd. Tellefsen, 252. — Joh. Georg. Gross., 244. — Karen, f. Brinck, 252. — Tellef Frdriksen, Kjbmd. 244, 250, 252. — Tellef, Bergmst., 240.
- Danholm, Anna Kirst., 89.
- Daniel Pedersen, Præst, 151.
- Danneskjold-Samsøe, Fr., Greve, Genadmltn., 76 ff, 223.
- Dantiscus, Johs., Biskop af Kulm, 213 ff., 217, 223.
- Darjes, Magdal., 258.
- Darre, Mens Christoffersen. Præst, 8 f. — Sara Steensdt., 254.
- Deichman, Peder Villumsen, Byfoged, 236.
- Destinon, Christ. Sophie Carol., 283*. — Frdrkke. Margr., f. de Hansen, 283*. — Pet. Joh., Genmaj., 283*.
- Didrik Rasmussen, Kjøbmd., 235 f.

- Diethardt, Kapt. 20.
 Dietrichson, Familie, 235 f.
 Dorothea, Dronn., 64, 142. — dansk Pr., Pfalzgrevinde, 215 f.
 Douglas, Arc., Gr. af Angus, 198.
 Drabløs, Lars, 167.
 Drehjerg, Niels Andersen, 120.
 Drefeld, Ingeb. Gjordsdt., 100, 140.
 Due, Jørgen, 105, 116. — Karen f. Hjarsing, 260. — Mandrup, 118. — Ole Hann. Sommerfeldt, 260. — Pet. Sev., Foged, 254, 260.
 Dyenis, Joh., 205.
 Dyppe, Iver, Bager, 24. — Iver Jørgensen, 41, 45. — Jørgen Iversen, Guvernør, 23 ff.
 Dyre, Anne Clausdt., 104. — Chr. Nielsen, 55. — Erik Chrstffersen, 56. — Knud Nielsen, 303. — Magdalene Christensdt., 50, 52 ff. — Niels Knudsen, 303. — Palle, Justitsrd. 84 f. — Peder Christensen, 55 ff. — Fam. 303.
 Dørschel, Rosine, 301.
 v. Eberstein, Alfr., 92 f. — Botho, 92. — Ernst Albr., Feltmarskl. 92, 301, 304. — Louis Ferd., 92.
 Egede, Christ. Am., f. Thestrup, 264 ff. — Laurentius, 271. — Marie Kirst., f. Thestrup, 264 ff. — Poul Biskop, 264 ff. — Fam., 271.
 Eggers, Konfraadinde, 264.
 Egmont, Floris, Gr. af Bueren og Ysselstein, 203, 206.
 Ehm, Hans, Landsdommer, 294 f. — Henr., Assess., 294.
 Eichler v. Auritz, Louise, 17.
 Elers, Hans, Ltnt., 28.
 Elisabeth, Dronn. af Danmark, 193, 204 f. — dansk Pr., Kurfyrstinde af Brandenb., 201, 207. — dansk Pr., Hertuginde af Brunsvig, 137, 145.
 Emborg, Elias, Skoleholder, 249. — Maren Cathr., f. Rendtler. 249. — Marie, f. Fugl, 249. — Rasmus, Gartner, 249.
 Emiksen, Jakob, 59.
 Engel, Helene, 257.
 Engelbrecht Christiansen, 45.
 Engelhardt, Mariane Dor., 247. — Nic., Overkrigskomm., 247. — Pauline Christ., f. Schrøder, 247.
 Engelstmand, se Sommerschild.
 Erasmus, se Rotterdam.
 Erboe, Alette Cathr., 243. — Andr. 244, 246. — Beate Dor., f. Miltzow, 246. — Mette Birg., 246.
 Erik Ipsen, se Rosensparre.
 Erpecom, Abraham de, 86.
 Esge Christensen, Borgmst., 98.
 Eskildstrup, Knud Nielsen, 257. — Mariane Rebekka, f. Brønlund, 257.
 Esmit, Nicolas, Guvernør, 38 ff.
 Evensen, Lorenz, Toldprokurør, 1.
 Falk (Falch), Anna, 255. — Cathr. Christ., 256. — Isab. Margr., f. Scheen, 255. — Joh., Provst, 254 ff. — Joh., Præst, 161. — Lisb. Carine, 256. — Margr., 256. — Peder, 255 f. — Thom. Scheen, 255.
 Falkener, Dav., skotsk Kjøbmd., 197 f.
 Falster, Josef, 51.
 Falsen, C. M., Konfraad, 264 ff. — Else, f. Thestrup, 264 ff.
 Fasti, Thomas, 124.
 Fasting, Fam., 86.
 Feilberg, Fam., 302.
 Ferdinand I, Konge af Ungarn (siden Kejser), 210, 214, 225.
 Fikkelsen, Christf., 64. — Kirsten Pedersdt., 55. — Niels, 56.
 Filian(us), And., Præst, 254 f. — Anna, 255. — Gullov (Golla) 255 f.
 Fionus, Jac. Jørgensen, Præst, 3.
 Fitzmann, Carl, Kanclraad, 78. — Elisab. Christ., f. Müller, 78. — Margr. Elisab. Carol, 78.
 Fjeldsted, Gunner, Amtmd., 253, 258. — Joh. Magdal., 258.
 Fleischer, Krigsraad, 159.
 Flensborg, Chr. Peter, Schouthynacht, 236. — Fam., 236.
 Finde, Anna Elisab., 158 f. — Drude, 158. — Elsebe Joh., 158. — Henr., Propr., 159. — Ingeb. Drude, 158. — Marie Tuxen, 158 f. — Otto Pedersen, Præst, 153 ff. — Peder Jørgensen, Præst, 153. — Fam., 153, 159.
 Fogh, Karen Larsdt., 263 f.
 Folkestad, Jørgen, 166 ff.

- de Fontenay, C. F., Admiral, 275.
- Foss, Jac., Prof., 296. — Pet., Prof., 296.
- Franke, Aug. Herm., 160.
- Frans Jensen, i Tange, 47.
- Frederik I, 98, 128. — II, 64 ff., 103, 106, 109 f., 115, 125 f., 130, 136, 141 f. — III, 25 ff., 84, 92, 236. — V, 18, 178, 283*. — VI, 291 f. — Arveprins, 17, 268.
- Friesen, Greve, 20.
- Friis, Albert, 148. — Anders, 55 ff. — Anne, 140, 142, 146, 148 ff. — Birg. Christiane, Komt., 16. — Bodil, 109. — Chr., Kansler 2. — Chr., Greve, 17. — Elen Pedersdt., 181, 183. — Joh., Kansler, 73, 126. — Jørgen, 105, 116. — Karen, 149. — Lisbeth, 149. — Peder, 55, 58. — Sophie, 148.
- Frimann, Chr. Heiberg, 259. — Claus, Digter, 163. — Isak Sev., Præst, 254, 259. — Joh. Georg, 259. — Mariane Elise, f. Angel, 259. — Sara Karstine, 259.
- Frisland, se Ostfrisland.
- Fritzner, Anna Kirst., f. Qvale, 172. — Præst, 172.
- Froon, Ove Christensen, 4.
- Frost, Chr., 184. — Inger Marie, 184.
- Frugaard, Hans, Provst, 254.
- Fuchs, Casp., Sekret., 224, 226.
- Fugl, Marie, 249.
- Fyen (Fyhn), Chr. Poulsen, Kjbmd., 236. — hans Børn, 236. — Francisca, f. ?, 300. — Grønbech, Assessor, 300. — Hans Poulsen, Præst, 236. — Poul Christensen, Kjbmd., 236.
- Fürst, H. S., Sorenskr. 245.
- Fæster, Karen, 256.
- Følsvig, Elias, Olsen, Skoleholder, 150, 173.
- Gade, Ellen Kirst., f. Heyde, 258. — Georg. Frd. 258.
- Galschiøtt, 159.
- Galt, Anders Pedersen, 143. — Anne Pedersdt., 138, 143. — Axel, 105, 128, 142. — Gjord Pedersen, 140 ff. — Ingeborg, 142. — Knud, 142. Margr. 142. — Mogens, 140. — Peder, 142. — Peder Ebbesen, 100 ff., 140.
- Gamst, Margr. Hilleborg, 262.
- Garmann, Christf., Provst, 254, 258. — Jens Schancke. 258. — Joh., 258. — Maren Elisabeth, f. Schancke, 258. — Margr. Agnete, 258. — Wenche Rebekka v. d. Lippe, 258.
- Geelmuyden. Barb. Marie, 247.
- Geldern, Carl, Hertug af, 222.
- Gerløf, Chr., 251.
- Germania, Melchior (Colditz) de, 193 ff., Gerner, Henr., Komd., 275.
- Ginkelberg, Fru, 264.
- Gjedde, Ove, Admiral, 117.
- Gjø, se Gøje.
- Gjødesen, Maren, 135, 137.
- Glad, Hans Madsen, Præst, 153, 158. — Ingeborg Hansdt., 153. — Ingeborg, 158.
- Glahn, Henr. Chrstf., Præst, 271. — Gertr. Christ., f. Egede, 271.
- Glabek, Cecilie, 139. — Claus, 99, 122, 131 f., 147, 150. — Kirstine, 139. — Margr., 139. — Niels, 135. — Sophie, 139, 150.
- v. Glassen, Oberst, 298.
- Glencairn, Vilh., skotsk Adelsmd., 209.
- Glomstad, Ingri Olsdt., 241. — Jens Pet. Hansen, Kjbmd., 241.
- Glückstad, A. M., Provskr., 304. — Anne Marie, f. Pristof, 304.
- Godske, Anders, 71.
- Goiske, Rosenstand., Prof., 175.
- Gottorp, Johan Adolf, af, 134. — jvf. Augusta.
- Grabow, Hans, 89 f. — Joach. 90.
- Gram, Birg., Christine, f. Frijs, 16. — Carl Chr., Gehmkonfraad, 16. — F. C., Overhofmarskal, 19. — Øllegaard, 16.
- Granvella, Kardinal, 214 f.
- Grave, Chr., Prof., 161. — Helene Dorte, 161.
- Greve, Anne, Kirst., 257.
- Griffenfeldt, Ped., Storkansler, 4.
- Griis, Bodil Cathr., 80 ff. — Thom., Præst, 80 ff.
- Grippekow, Johs., 31.
- v. Gritsch, Joh. Christf., 230 ff.
- Grotschilling, F., Admiral, 273.

- Grubbe, Edel Hylleborg, 235. — Erik, 84 f. — Jørgen, 55, 64. — Marie, 84 f. — Mette, 125. — Oluf, 55. — svensk Admiral, 275.
- Grube, Blandine, 283*. — Petter, 184. — Fabrikejer, 283*.
- Grüner, Anna Mathea, 77.
- Grünne, østr. Greveslægt, 12.
- Grøn, H. J., Præst, 159.
- Guldberg, Ove Høegh-, Statsmin., 231 ff.
- Guliksen, Jokum, 43.
- Gunerus, Biskop, 161.
- Gustav I. Vasa, af Sverig, 51, 191 f.
- Gyldenløve, Ulr. Fred. 84.
- Gyldensparre, Alb., Konfraad, 41.
- Gyldenstjerne, Axel, 129. — Erik Nielsen, 303. — Ermegaard, 111 f. — Hildebrand, 129. — Ingeborg, 148. — Inger Nielsdt., 97. — Karen, 129, 148. — Knud Pedersen, 122, 129. — Lene, 48. — Lisbeth, 129. — Margr. 129, 146. — Mogens 47 ff. — Niels Eriksen, 303. — Oluf Pedersen, 48, 118. — Peder, 129. — Regitze, 129. — Sophie, 107.
- Gyntelberg, Bodil, f. Griis, 80 ff. — Henr., Kapt., 80 ff.
- v. Günterode, Am. Juliane, 19.
- Gøje, Birgitte, 125. — Eskild, 71, 135. — Henr. 191. — Mogens, 46, 49. — Pernille, 46.
- Haaversen, Marthea, 248.
- Hack, Kirsten, 47. — Fam., 46.
- Haffes, Laur., 169.
- Haffner, Bolly, 262.
- Hagemann, Chr., Borgmest., 87.
- Hagen, Børre, Kjbmd., 244.
- Hagerup, Eiler, Amtmd., 253, 257. — Ferd., Lensmd., 88 f. — Lucie, 256. — Fam., 88 f.
- Hahn, Marc., Barber, 28.
- v. Halberstadt, Hans, Oberst, 200.
- v. Ham, Meinhard, Oberst, 221.
- Hammer, Anne, f. Hanning, 257. — Gunner Andr., Amtmd., 253, 257. — Peder Hanning, 257.
- Hammond, Jens Tønder, Provst, 254. — Thom. v. Westen, 262.
- Hanning, Anne, 257.
- Hans, Konge, 99, 199. — d. Æ., Hertug, 109. — d. Y., 142, 147. — Chr. II's Søn, 194.
- Hans Hansen, Provst, 198. — Mikkelsen, Skribent, 190 ff. — Mogensen, Prof., 123. — Sørensen, Rektor, 11.
- Hansen, Claus, Guvernør, 45. — Jens, Assessor, 184.
- de Hansen, Frdrikke Margr., 283*.
- Harboe, Peder, Præst, 158.
- Harbou, Anne Ottesdt., 303. — Edel Mogensdt., 104. — F. H. W., Kmherre, 304. — Jens Knudsen, 303. — Johs. W. A., Genmaj., 301. — Knud Nielsen, 303.
- Heegaard, Joh. Marie, 250. — Ole, 250.
- Heiberg, Anders, Præst, 159. — hans Børn, 159. — Chr., Amtmd., 253. — Dankert, Præst, 159. — Gjertrud Hel., 260, 304. — Pet. Andr., 302.
- Heide (Heyde), Anna Cathr., f. Rist, 88. — Anna Kirst., 257. — Anna Marg., 260. — Ellen Kirst., 258. — Rasmus Wexel, Prmlt., 88. — Foged, 253.
- v. Heidersdorf, Reinwald, 191.
- Helkand (Hellekande), Anders Jensen, Borgmst., 1 ff. — Anne, 6 f. — Boel, 8 f. — Hans Pedersen, 3 f. — Hans Hansen, 4. — Henrik Pedersen, 10. — Jens Andersen, 1. — Karen Andersdt., 11. — Karen Rasmusdt., 4. — Maren, 4. — Peder Andersen, 9 f. — Peder Henriksen, 10. — Rasmus Jensen, Kjbmd., 4. — Rigborg, 11 f.
- Hellesmyren, se Støle.
- Helms, Jac., 256.
- Heltberg, Math. Sommerschild, Præst, 77.
- Heltzen, Frederikke, 171.
- Henrichsen, Joh. Georg, Kontorchef, 248. — Joh. Georg, Guldsmid, 248. — Marthea, f. Haaversen, 248.
- Henrik VIII af England, 215.
- Herlofsen, Fam., 249.
- Hermelinck, Claus, Oberst, 200 ff.
- Herold, Fam., 301.
- Hersleb, P., Biskop, 179.
- Hessen, Carl af, 291. — Philip af, 219.
- Hetting, Elias, Frd., Sorenskr., 253, 261. — Else Marie, 261. — Thale, f. Bull, 261.

- Heuermann, Georg, Læge, 96.
 Heyde, se Heide.
 Heyerdahl, Sophie Else, 283*. — Præst, 283*.
 Hincheldey, Chr., Justitsraad, 91. — Christiane, 91. — Edv., Raadmd., 91. — Laurentine, f. Hofgaard, 91. — Mette Helene, f. Tersling, 91.
 Hjarsing, Karen, 260.
 Hjort (h), Claus, Præst, 258. — Didr. 184. — Peder, 183.
 Hjørring, Anne Kirstine Chrsdt., 251.
 Hofgaard, G., Byskriver, 245. — Laurentine, 91.
 Holberg, Ludv. 174.
 Holck, Anne, 134. — Chr. 112. — Ditlev, 109, 142 f., 147. — Henr. 142.
 Holders, Mille Marie, 260.
 Holst, Anne Cathr., f. Schielderup, 241. — Claus, 190. — Evert, 41. — Gorius, Kjøbmd. i Stokholm, 193, 204. — Henr., Konsul, 283*. — Louise Aug., f. d'Aubert, 283*. — Maren, 240. — Mich., Præst, 241.
 Holste, Thomas, 203, 211.
 Holtermann, Hans, Kommerceraad, 89.
 Hontum, Guvernør, 28.
 Hoppe, Prokur., 246.
 Horrebow, P., Prof., 176.
 Hugo Kjødmanger, i Lier, 204.
 Huitfeldt, Chrstf., 51.
 Hunyades, Johs., 225.
 Huulbeck, Else Kirst., 263 ff. — Frue, f. Thestrup, 264 ff.
 Hvid (Hviid), Mads, Mag. 48. — Provst, 265.
 Høg, Anne, 116, 118. — Jost, 116. — Mogens, 118. — Stygge, 105, 116.
 Ibsen, Søren, 184.
 Ingerslev, Fam., 96.
 Irgens, Edvardine, f. Qvale, 172. — Helene Hagerup, 259. — Johs., 184. — (Jürgentz), Bergmst., 183. — Biskop, 165 (?), 172. — Distriktslæge, 172.
 Ivensønner, Fam., se Rosenkrantz.
 Iversen, Jørgen, se Dyppe.
 Jacob V af Skotland, 198. — VI (I af England) 134, 145.
 Jacob, skotsk Ærkebispe, 198. — Hansen, Skipper, 182. — Jespersen, Humanist, 211, 225. — Mogensen, 50.
 Jacobsen, Arne Skovfoged, 258. — Ole, 258.
 Jansen, Pet., 37. — Poul. 35 ff. — Willem, 33.
 Jens Andersen, se Beldenak. — Jacobsen, Præst, 150 f.
 Jersin, Alb., Provst, 254.
 Jespersen, Abel, 181. — Peter, Dr. 182.
 Joensen, færøsk Fam., 301.
 Johan, se Leyden og Orroch.
 Johannesen, O., Kjøbmd., 1.
 Johnsen, Johs., 251. — Marie Bolette, f. Rendler, 250.
 Jonsen, Hans, Kjøbmd., 42.
 Juel (Juil), Axel Nielsen, 118. — Børge, 128. — Christence, f. Berg, 90. — Chr., Bar. af Rysensteen, Oberst, 15. — Christiane, 242. — Ellen, 115 ff. — Hans Chr.sen, 141. — Hartvig, 72. — Iver, 10, 104. — Iver, 124. — Iver, Domprovst, 129. — Jens, 115. — Jens, 117. — Jens Pedersen, 2. — Jens, Baron, 41, 295. — Jens, Maler, 301. — Lisbeth, 72. — Maren, 124 f. — Margr., 125, 127. — Mogens, 122 f., 126 f. — Niels, 114. — Niels, Genadmltnt., 44, 297. — Palle, 125 ff. — Poul, Amtmd., og hans Slægt, 299 ff. — Rasmus, Komdkapt., 90. — Thomas, 72.
 Junghans, Birg. Lucie, 255 f.
 Juul, se Juel.
 Jürgentz, jvf. Irgens.
 Jørgen Hansen, Lensmd., 211. — Iversen, se Dyppe.
 Kaarbye, Marthe Kirst., 259.
 Kaas, Anne Gjordsdt., 114. — Anne Nielsdt., 110, 114. — Bjørn, 71, 109, 111. — Christf., 114. — Gjerd, 111 ff. — Hans, Stiftamtmd., 183. — Mogens Eriksen, 112. — Niels Bjørnsen, 109 ff. — Niels Eriksen, 111 ff. — Niels Nielsen, Kansler, 102, 111, 147.
 Kall, J. C., Prof., 176.
 v. Kaltenborn, Fr. Alb., Oberst, 20.
 Karen Hansdt., 2.

- Keilhau, Anna Margr., f. Kyhn, 78. — Jens Chr., Major, 78. — Sophie Albertine, f. Rohweder, 78. — Wilh. Chr., Oberstlt., 78.
 Kempter, Ant., Sergent, 41.
 Kile, Chrstf. Eriksen, 152.
 Kingorn, Alex., Dr., 193 ff.
 Kjeldsen, Rasmus, Amtmd., 253.
 Kjølsæth, Laur. Sev. 257. — Kjbmd. 257.
 Kerck, Ane Kirst, 258. — Dor. Marie, f. Møller, 262. — Hans Ferdin., 258. — Joh. Chr., 258. — Nanna Sabine, 262. — Vilh. Henr., Kjbmd., 257, 262. — William Ferdin., 262. — Kjbmd., 257 f.
 Kleve, Hertug af, 220.
 Klog, Lars, 257. — Lorents Conr. 257. — Sør. Chr., 257.
 Knob, Berete, 97 ff., 118, 120, 128. — Joh. 120. — Laurids, 97, 120.
 Knudsen, Elisab. Gurine, 262. — Gerh. Willumsen, 262. — Ingelbricht, Sorenskr., 253, 262. — Knud Math., 261. — Marie Elisab., f. Borch, 262.
 Knutzen, Elisab. Cathr., f. Barth, 242. — Helje Eilert (Strand), 242. — Karen Kirst., f. Rendtler, 242. — Kapt., 242.
 Kock, Jens, Assessor, 300, — hans Frue, 300. — Jørgen, Borgmst., 51.
 v. Korff, Otto Josva, 27.
 Krabbe, Erik, 123 f. — Glob, 123. — Magdalene, 120, 123. — Margr. 144. — Olivia, 103. — Niels, 144. Tage, 147. — Tyge, Rigsmarsk, 103. — Tyge Eriksen, 123.
 Krafse, Eiler, 134.
 Krebs, Jesp. Jespersen, 261.
 Kreydahl, Chr. Leth, Foged, 253, 259.
 Krieger, Joh. Corn., Admir. 275.
 Krog (Krohg), Cecilie, f. Stub, 261. — Christiane Marie, 261. — Hilmar Meincke, Amtmd., 253, 261. — Marie, 89. — Otto Theod., 262. — Peder, Biskop, 183 f.
 Krohne, polsk Ghmraad., 231.
 Krop, Peder Larsen, Præst, 254.
 Krumpen, Otte, 103.
 Kruse, Enevold, 147. — Karen, 8.
- Krøll, Præst, 271 f. — hans Hustru, f. Egede, 271 f.
 Krøpelin, Else Fr., 159. — Joh. Fr., 159.
 Kuntzen, Joh., Domherre, 216.
 Kyhn, Anna Margr. 78.
 Ladislaus, Konge af Ungarn, 225.
 v. Laineck, Susanne, 15.
 Lange, Gidske, 6. — Hans, 228. — Karen, 228. — Niels Gundesen, 48. — Niels, 48, 129, 228.
 Larsen, Doris Alfr., f. Rohweder, 75, 78. — Joh. Ernst, Vexelmægl., 78. — hans Børn, 78.
 Lassen, Clemens Mich., 256. — Hans Greg., 256. — Jens, Kjbmd., 256 f. — Juditha Cathr., 256. — Karen, f. Fæster, 256. — Lorenz, 256. — Lor. Conr., 256 f. — Rud. Frd. 257.
 Lassenius, Dr., Præst, 44.
 Lasso, Anne, 231.
 Leem, Anna Bugge, 255. — Knud, Præst, 254 f. — Sophie Alette, f. Ronberg, 255. — jvf. Lem.
 Leganger, Anna Mathea, f. Grüner, 77. — Chr., Krigsass., 77. — Erik, Præst, 77. — Erikk Margr. 77. — Gertr. 159. — Gertr. Garmann, 159. — Hans, Præst, 158. — Joh., Propr., 159. — Joh., 159. — Karen Iversdt., 158. — Nils, Provst, 159. — Sorenskr., 159.
 Leidlern, Adam, Dr., 147.
 Leibre, Birg. Frdrikke. f. Lohmann, 260. — Christ. Louise, f. Brock, 260. — Thorbjørn, Præst, 260.
 Lem, Iver, Sorenskr., 301. — jvf. Leem.
 Lenorman, Kapt., 144.
 Lerche, Jac., Postmst., 45. — Mort. Lauridsen, 11. — Pet. Petersen, 26.
 Leth, Hel. Dor., 236.
 Leuch, Alhed, 80. — Mort. Pedersen, 80.
 Leyden, Joh. af, 218.
 Leyrdahl, Johs., Lektor, 159.
 Lidemarck, Anna Kirst., f. Nørager, 258. — Elisab. Cathr. Margr. Magd., 258. — Georg, Kjbmd., 258 f. — Georgine Christ., 259. — Martha, f. Bernhoff, 253, 258. — Peder, Foged, 253, 258. — Pet. Andr., 258.

- Lind, Gidschen Elisab., 261.
 Lindenov, Hans, 146.
 Linné, Naturforsker, 161.
 v. d. Lippe, Fam., 91.
 Lobes, Joh., Præst, 181, 183 f.
 Lohmann(d), Birg. Frdrikke, 260. —
 Giedske, 257.
 Los, Peter, 254.
 Lothar, Kejser, 12.
 Lothringen, Henr. af, 283 f.
 Ludvig II, Konge af Ungarn, 225.
 Lund, Ane Marie, 184. — Andr. Das,
 Præst, 261. — Hanna Petrea, f.
 Lund, 261. — Henr. Bull, 255. —
 Jens, Auditor, 80. — Manasse, 255.
 Morten, Præst, 254 f. — Nic.
 Manasse, 255. — Ole, 255. —
 Peder, Mag., 182.
 Lunge, Christence, 114. — Iver, 108. —
 Karen, 2. — Maren Ovesdt., 101,
 108, 114 f. — Ove Christophersen,
 2, 108. — Ove Vincentsen, 101.
 Luxdorph, B. V., Kanc.deput, 290.
 v. d. Lühde, Overkmjkr., 174.
 Lykke, Anne, 114. — Anne, 125 f. —
 Christf. 103, 106, 115. — Erik, 126.
 — Hans, 128. — Iver Chrstffersen,
 2, 104. — Iver Joachimsen, 103.
 — Maren Iversdt., 107. — Maren,
 144. — Olivia, 104.
 Lütken, Fr., Kapt., 177, 179.
 Lüttichau, Anne, f. Lasson, 231. —
 Chr. Fr. T., Kmh., siden Rigsgreve,
 229 ff.
 Løberg, Carol. Marie Joh., 283*. —
 Gjertrud Sophie, 283*.
 Løvendal, Vald., fr. Marskal, 96.
 Løwenhielm, Hans (Schrøder), Genltn.,
 187 f.
 Maarstøl, Ole J., 167.
 Macpherson, eng. Kapt., 276.
 Mads Clementsen, i Vær, 131.
 Madsen, Chr. Adolf, Kjbmd., 45.
 Maltesen (datter), se Viffert.
 Maren Reinholtsdt., 294. — Tygesdt.,
 87.
 Margrethe, Dronn., 46. — af Østerrig,
 Regentinde i Nederl., 194 ff.
 Margrethe Christensdt., 41 ff.
 Maria, Dronn. af Ungarn, 210, 225.
 Marie Sophie Frederikke, Dronn., 292.
 Mariboe, Ida Dor., 283*. — Ludv.,
 Kapt., 283*.
 Marsvin, Anne, 118. — Ellen, 148.
 Marthe Olafsd., Præsteenke, 256.
 Masius, Dr., 182.
 Matthias Corvinus, Konge af Ungarn,
 225.
 Maximilian, Kejser, 194.
 Mazzeradi, Marchesa di, 20.
 Mechlenburg, Adriane, f. Conders, 241.
 — Gert, Lensmd., 241. — Jac.
 Hnr., Advokat, 78. — Joh. Dor.,
 241. — Margr. Elisab., f. Fitz-
 mann, 78.
 Meier, Chr. Borchard, Ritmst., 161. —
 Frd., Præst, 184. — Hel. Dor., f.
 Grave, 161. — Morten, Præst, 161.
 Meklenborg, Albrecht af, 220. — Henr.
 af, 220. — Ulr. af, 145.
 Melanchton, Phil., 212.
 Meldahl (dal), Augustinus, Præst, 169.
 — Else Christ., 170. — Joh. Bo-
 lette, 89. — Jørg. Pet., Præst,
 169 ff.
 Messys, Quintin, Maler, 204.
 v. Metz, Antonius, 216 ff.
 v. Metzsch, Anna Pauline, 19.
 Meulengracht, Lor., Kjbmd., 4.
 Meydell, Jac. G., Kapt., 159.
 Michael Villadsen, Præst, 11.
 Michaelsen, Else Kirst., f. Huulbeck,
 263 ff. — Ped. Jac., Justraad, 263.
 Michelet, Jac. Post, Præst, 159.
 Miltzow, Beate Dor., 246.
 Minor, Engel Christ., f. Jacobsdt., 298.
 — Laur. Eriksen, Skibsf., 298.
 Modevitt, Krigsraad, 159.
 Moe, Andr., 249. — Georgine, f. Cha-
 risius, 248. — Sophie Septima, 248.
 Mohr, Anna Dor., f. Rohweder, 79 f.
 — Georg Math., Oberstlt., 79 f.
 — Dr. jur., 79. — Frk., 80.
 Moltke, A. F., Gr., Admiral, 275 f.
 Montagne, Margr., 299.
 v. Morell, Judithe, 91.
 Morgenstjerne, Christf. Geertsøn, Foged,
 158.
 Morsing, Jørgen Jensen, Præst, 33.
 Mossin, Anna Rebekka, 173. — Stifts-
 provst, 172.
 Mourids Pedersen, se Baden.

- Moursund, Martha, 256.
 Munch, Ingeb. Christ., f. Nansen, 87.
 — P. L., Konfraad, 87.
 Munk, Chr., 135. — Ide, 58, 70, 72, 142. — Ludv., 150. — Mette, 124.
 — Mogens, 72. — Oluf, 72.
 Munthe, Iver Ludvigsen, Præst, 158 ff.
 — Ingeborg Drude, f. Finde, 160.
 — Fam., 158 f.
 Must Hansen, Adelsmd., 47.
 Must, Just, Amtmd., 80, 83.
 Muth, Auguste, 283*. — Hieron. Dav., 283*.
 Muus, Chr., Provst, 183.
 Müller (Møller), Birg., 297. — Charl., 89. — Dor. Marie Andersdt., 262.
 — Elisab. Christ., 78. — Georg, Oberstltnt., 297. — Margr. Thomasdt., 242. — Søren Sørensen, 84 ff.
 Møllerop, Bolette, Kapltnts Enke, 261.
 Møllmann, Berent, 184. — Bernh., Prof., 175. — Cathr., 298. — Magnus, 298.
 Nagel, Hans, Kjbmd., 193.
 Nannestad, Lars, Provst, 254.
 Nansen, Cathr., 4. — Hans, Præsid., 41. — Hans, Amtmd., 87. — Mikkell, isl. Kjbmd, 4. — Mikkell, Landsdm., 87. — Fam., 87.
 Niels Hansen, i Tange Mølle, 47. — Larsen, Bogholder, 42. — Pedersen, Foged, 8. — Philipsen, Præst, 185.
 Nold, Chr., Prof., 294.
 Norby, Søren, 191 ff.
 Nægler, Carl Ludv. Didr., Oberst, 283*.
 — Hel. Marie, f. d'Aubert, 283, 283*, 291 f.
 Næskill, John Johannesen, Skibsf., 251.
 Nørager, Andr., Landkæmner, 259 f.
 — Anna Kirst., 258. — Anna Marthe, 259. — Birg. Marie, 260, 262. — Chr. Frd., 261. — Helene Hagerup, f. Irgens, 259. — Joh. Andr., 262. — Johanne, f. Røde, 262. — Kirst. Marie, 260. — Peter Andr., 260. — Peter Knudsen, 262.
 Occo, Popius, holl. Bankier, 218.
 v. Ockeren, Anna, 45. — Simon, 29.
 Olaf (Ole) Engelbrechtsen, Ærkebisop, 207, 232. — Josefsen, Klokker, 151 f. — Nielsen, Rektor, 126.
 Olahus (Oláh), Nicolaus, ung. Ærkebisop, 211 ff., 221 f., 225.
 Oldenborg, Chrstf., Gr. af, 215, 220 f.
 Olsen, Karen, 283*.
 Omeyer, Anna Sophie, f. Stokhr., 248.
 Didr., Kapt., 248. — Holg., Skibsf., 248. — Julie Andrea, f. Rendtler, 248. — Marichen, 248.
 Orroch, Joh. Espersen, 28.
 Oscar I, 283*.
 v. d. Osten, A. S., Greve, Statsmin., 180.
 Ostfriesland, Gr. af, Enno, 205, 217.
 — Hans 205, 217.
 Oxe, Peder, 61 ff., 133, 142.
 v. Pagelsen, Charl. Am., f. Span, 76.
 — Hans Aug., Justitsrd., 76. — Susanne Christ., 76.
 Parker, Hyde, eng. Adm., 275.
 Parsbjerg, Manderup, 114, 139. — Oluf, 2, 8 f. — Verner, 134.
 Pauli, Oliger, 31, 43.
 Paus, Anne Kirst., f. Greve, 257. — Anne Margr., 257, 259. — Birg. Hel., 257. — Edvardine, f. Qvale, 172. — Hans, Sorenskr., 253, 257. — Henr. Chr., 257. — Kirstine, 257. — Ludv. Chr. 257. — Ludovica Elisab., 257. — Foged, 172.
 Pavels, Biskop, 241.
 Pax, Chrstf., 133, 140, 150. — Mogens, 139, 150.
 Penning, Kort, Oberst, 200.
 Peder, Præst i Husby, 126. — Clausen, Præst, 186. — Harkilsen, Præst, 3. — Rasmussen, Præst. 151 f. — Tøgersen, Biskop, 102.
 Petersen, Joh. Chr., Sorenskr., 253, 258. — Karen Elene, 258. — Magd., f. Darjes, 258. — Otto Darjes, 258.
 Pfalz, Frederik af, 215 f. — Joh. Casimir af, 126. — jvf. Dorothea.
 Philip Tøstesen, Præst, 185.
 Platen-Hallermund, Gr. af, Aug., 17.
 — Frdrikke Louise, f. Reitzenstein, 13, 17. — Louise, f. Eichler v. Auritz, 17. — Phil. Aug., Digter, 13, 17.
 v. Plessen, Lucretia Charl., 22. — Sam Chr., Genltnt., 84.

- Ployen, Henr., Sorenskr., 241.
 Podebusk, Henn., 129. — Mourids, 72.
 v. Podewils, Erdman Chr., Ghmraad, 22. — Margr. Barb., 22.
 Poggenberg, Anna, 236.
 de Poli, O., Vicomte, 94, 305.
 Poul Hansen, Klokker, 257. — Helgesen, Skribent, 190.
 Poulsen, Alette Cathr., f. Erboe, 243. — Laur., Prokur., 243.
 Pristof, Anne Marie, 304. — Math., 304.
 v. Qualen, Josva, Ritmst., 133.
 Qvale, Andr., Præst, 171 f. — hans Børn, 172. — Edvard. Præst, 171 f. Frdrikke, f. Heltzen, 171.
 Rafvad, Kirsten Enevoldsdt., 228.
 Rabbek, K L., 302.
 Ramsland, Sorenskr., 253.
 Randlef, Rasmus, Propr., 87.
 Rantzau, Joh., 221. — Statholder, 250.
 Rappolt, Prof., 295.
 Rasmus Andersen, 66.
 Rasmussen, Marie, f. Riber, 90. — Regel, Assessor, 91.
 Reenberg, Morten, Provst, 84.
 Refdahl, Anne Christensdt., 257.
 Reichza (Richza), Kejserinde, 12.
 v. Reisenstein, Barb. Christ., 23.
 v. Reitzenstein, Anna Margr., f. Svane, 18. — Bened. Mar. Christ., f. Væregg., 22, 87. — Carl Gottlieb, Genltnt. 21 f., 87. — Christiane Albertine Frdrikke, 20. — Chrstf. Ant., Ritmst., 20. — Chrstf. Ernst Adam, Ltnt., 17. — Chrstf. Hnr., Ltnt., 22. — Chrstf. Lor., Oberst, 15. — Dor. Syb., f. Schirnding, 15. — Ernst Chr. Gotfr., Ltnt., 22, 87. — Frd. Erdmann, Kapt., 20. — Frd. Wolf Carl, Kmjkr., 16. — Frdrikke Louise, 17. — Joh. Chrstf., Hofmarskl., 18. — Marie Christ. Henr., f. Beulwitz, 19. — Mar. Dor., f. Baumgarten, 19. — Sophie Dor., 22, 87. — Ther. Sophie, f. Zedwitz, 16. — Urb. Jac., Kornet, 15. — Wolf Veit Chrstf., Ghmraad, 16. — Øllegaard, f. Gram, 16. — Fam., 12 ff. — Lin. Schwarzenstein, 13 ff. — Lin. Schönberg, 14, 17 ff.
- Rendtler, Andr., Kobbbersmed, 239. — Andr., Kjbmd., 245 f., 249. — Ant. Cæs., 247. — Georg (Jørgen), 237. — Jac., 237. — Joh., 244. — Joh. Georg, Kjbmd., 250. — Joh. Georg, Skipper, 252. — Lars, 245, 249, 304. — Mich., 243. — Fam., 237 ff.
 Rennenberg, Vilh., Gr. af, 216 ff.
 Reutz, Adam, 158. — Elsebe Joh., f. Finde, 158 f. — Magn., 159. — Otto, 159 ff. — Stevelin, Præst, 158 ff.
 Reventlow, C. G., Gr., Kommdør, 275. — J. L., Gr., Deputeret, 234. — Malene, 142.
 Rbeinfrank, Math. Rud., Sekret., 4.
 Riber, Chr. Hansen, Biskop, 117. — Marie, 90.
 Risbrich, Didr. Christensen, Præst, 33.
 Rist, Ferd. Joh. Didr., Maj., 79. — L. G., Rektor, 79. — Mar. Cathr., f. Rohweder, 79. — Soph. Elisab., f. Strøm, 79. — Fam. 88.
 Rodtwitt, Lars Augustin, Præst, 166, 168. — Major, 166.
 Roepstorff, Chrstf., Kommissær, 188.
 Rohwedel, tydsk adl. Fam., 79.
 Rohweder, Adam Hans, Ltnt., 75. — Adam Otto, Oberst, 76, 304. — Anna Dor. 77. — Anna Dor., 79. — Chr., Oberst, 76. — Chr. Frd. Marius, Major, 77. — Chrstf., 80. — Claus, Assess., 79, 304. — Doris Alfr., 75, 78. — Dor. Christ., f. Schlanbusch, 77. — Emma Magd., f. Zillen, 78. — Frdrikke, 80. — Hans, Ritmst., 75, 79, 304. — Hans Aug., Ltnt., 76. — Hnr. Frd. Chr., Notar, 78. — Joach. Andr. St., Kapt, 78. — Joh. Hnr., Oberst, 78. — Margr. Elisab. Carol., f. Fitzman, 78. — Marie Cathr., 79. — Marie Sophie, f. Tange, 77. — Otto Frd., Major, 77. — Sophie Albertine, 78. — Susanne Christ., f. Pagelsen, 76. — Thora Marie, f. Bruun, 77. — Fam., 75 ff., 304.
 Ronberg, Sophie Alette, 255.
 Rosenkrantz, Fam., 46 ff., 97, 189 ff., 305. — Anna Nielsdt. (Niels Langes), 48. — A. N. (Chrstf. Lykkes), 103.

- Axel Clausen, 46 f., 50 ff., 74. —
 — A. Eriksen, 123, 125. — A. Folmersen, 135. — A. Nielsen (til Langtind), 97 f., 114, 149. — A. N. (til Halkjær), 104 ff., 111 f., 114 ff. — Birgitte (Berete, Birte) Clausdt., 47. — B. Eriksdt., 122 f., 126 f. — B. Folmersdt., 122, 132, 135, 138 ff., 146, 150. — B. Olufsd., 72. — B. Timmesdt., 109 ff. — Børge Eriksen, 123, 125 ff. — Chrstf. Nielsen, 123. — Claus Axelsen, 55, 57, 60, 69 ff., 74. — Cl. Eriksen, 189, 227. — Cl. Ludvigsen, 46 f., 70. — Erik Axelsen, 100 ff., 118 ff., 129, 141. — E. Ottesen, 119, 121. — Folmer Axelsen (t. Stensballe) 100 f., 119, 128 ff., 149. — F. A. (til Halkjær), 118. — Gert Folmersen, 140. — Gotskalk Eriksen, 189 ff. — Holger, 102 f., 136. — Inger Eriksdt., 125. — J. Folmersdt., 142 ff. — Inger Nielsdt., 107. — Iven Eriksen, 189, 224, 227 f. — Ivensønnerne, 189, 228. — Jørgen, 132. — Karen Ludvigsd., 72. — Kirsten Clausdt., 47. — K. Nielsdt., 106. — Knud Folmersen, 135. — Lars Axelsen, 100. — Laurids Nielsen, 107. — Lene Ludvigsd., 72. — Lisbeth Folmersdt., 135, 144 ff. — Ludvig Nielsen, 46 ff., 72. — Mette Olufsd., 72 f., 142. — Mogens Clausen, 46, 48 ff., 74. — M. Ludvigsen, 46 ff. — Niels Axelsen (t. Rydhav), 100 ff., 114 f., 119, 130. — N. A. (t. Buderupholm), 117 f. — N. Jensen, 46. — N. Ludvigsen, 46. — N. Nielsen, 46, 48. — N. Timmesen, 91 ff., 114, 149. — Oluf Nielsen, 58, 72, 142. — Ove Axelsen, 118. — O. (Oluf) Ludvigsen, 46. — O. Nielsen, 107. — Regitze Folmersdt., 140 ff. — Sivert Eriksen, 189, 227. — Tale Nielsdt., 104. — Timme (Tønne) Axelsen, 100. — T. Nielsen (t. Stensballe) 98, 114, 149. — T. N. (t. Rydhav), 108 ff., 114 ff. — Vincens Nielsen, 102 f., 107 f.
- Rosenpalm, Andr., Adm., 178.
 Rosensparre, Erik Ipsen, 74. — Steen, 70 ff.
 Rosenvinge, Gen.fiskal, 85.
 Rostrup, Albert, 114.
 Rotfeld, Kristine, 109.
 Rothe, Casp. Pet., Etatsraad, 231.
 Rotterdam, Erasmus af, 211.
 Roulund, Fam., 96.
 Rud, Knud, 120. — Otto, 120. — Peder, 120.
 Rumohr, 158.
 Røde, Johanne, 262. — Joh. Margr. 262. — Margr. Hilleb. f. Gamst, 262. — Niels, Kjbmd., 262.
 v. Röder, Gottfred Erdmann, 20. — Louise Ernestine, 20.
 Røg, Anna Elisab., 255.
 Rømeling, H. Hnr., Adm., 274.
 Rømer, Anna Sophie f. Rendtler, 251. — Chr., Kjbmd., 251. — Marie Michelsdt., 251.
 Rønneberg, Charl. Marie f. Hagerup, 89. — P. E. Kjbmd., 89.
 Røpstorff, se Roepstorff.
 Rørdam, Provst, 172.
 Sachsen, Kurfyrste af, August, 115, 126, 136. — August III, Konge af Polen, 298. — Johan, 119. — Joh. Frd., 119. — Joh. Georg III, 304. — Magdal. Sybille, af S.-Altenburg, 15. — jvfr. Anna.
 Samitz, Oberst, 17 ff.
 Samson, Alex, Borgmst., 8.
 Sand, Anne Olsdt., 251.
 Sandberg, Ulr., 2.
 Scavenius. Sorenskr., 253.
 Scepper(us), Cornelius Dupplicus, 195 ff., 212.
 Schack, Rathlou, J. O., Statsmin., 176 ff.
 Schancke (Skanke), Kaja Ernestine f. Qvale, 172. — Marie Elisab., 258. — Kjbmd., 172.
 v. Schaumburg, Georg Siegm., 14, 18. — Marie Dor. f. Reitzenstein, 14, 18.
 Scheen, Isabelle Margr., 255. — Johanne, 256.
 v. Scheer, Bened. Theob., Genmaj., 23. — Barb. Christ. f. Reisenstein, 23.
 Schertzer, Prof., 295.

- Schielderup, Anna Cathr., 241. — Anne Kirst., 184. — Maren, 181. — Maren Pedersdt., 9. — Niels, Præst, 6. — Peder, Biskop, 2, 3, 6. — Peder, Præst, 9. — Sorenskr., 253.
- Schindler, Dav. Henr., Præst, 290. — Fam., 290.
- v. Schirnding Dor. Syb., 15. — Joach. Didr., 15.
- Schiønebøll, Komdør., 85.
- Schlanbusch, Dor. Cathr. 76. — Fr. Leganger, Jagtjkr., 76. — Margr. Louise f. Stuckenbroch, 76.
- Schnitler, Rasmus Krag, Apoth., 283*. — Jeanette Andrea Othilie, 283*.
- Schrøder, Dor. Margr., 159. — Elisab: 188. — Hans, Hrdsfoged., 187. — Kirst. Marie, 159. — Magdal., 187. — Pauline Christ., 247. — Kapt., 159. — jvf. Løwenhielm.
- Schulin, J. S., Gr., Statsmin., 19.
- Schwann, se Svane.
- Schweigaard, Fam., 237.
- Schwensen, Anna Cathr., f. Wegner, 262. — Chr., Kjbmd., 262. — Phil. Harboe, 262.
- Schytte, And. Hansen, Præst, 159.
- Schøller, Casper Christfrsen, 6. — Eiler Christfrsen., 3, 6. — Karen, 9. — Maren, 11.
- Sechmann, Sekr., 299 ff.
- Seefeld, Jac., 110.
- Sehested, Anne Maltesdt., 2. — Claus, (t. Spandager) 72. — Claus Maltesen, (t. Høiris) 114. — Jens Thommesen, 129. — Magdalene, 72. — Margr., 76. — Mikkell, 129. — Steen Maltesen, 110.
- Semb, Fam., 298.
- Serlin, Karen, 303.
- Sidenborg, Jac., (d. Æ.) Sekr., 296 ff. — Jac. (d. Y.), Assessor, 296 ff. — Just. 296.
- Sigbrit, 190.
- Sigwardt, Math., Stiftsprovst, 251.
- Skaaning, Mads Clausen, Præst, 152.
- Skanke se Schanche.
- Skave, Birg., 144.
- Skeel, Mogens, 295.
- Skram, Anne, 115. — Karen, 228. — Peder, 228.
- Skriver, Oluf, Borgmst., 6, 100.
- Slagelse, Kjels Jensen, Præst, 26, 28, 33.
- Slagheck, Didr., 190 ff. — Henr. 191.
- Smidt, Erik Nielsen, 26. — Henr., Skribent, 202.
- Sneedorff, Chr., Søoff., 268. — Frans, 268, 270. — Frdr., Prof., 267. — Hans Chr., Kontreadm., 263, 267, 273 ff. — Jens Schielderup, Prof., 267 ff. — Ingeborg Andrea, 268. — Øllegaard Vilhelmine, 263 ff.
- Soliman, Sultan, 212.
- Sommerfeldt, Amanda, 259. — Benedicte, 259. — Chr., 258. — David, 258. — Dorothea, 259. — Frdr., 258. — Ole Hannibal, Amtmd., 253, 257 ff., 305. — Sophie, 259. — Thrine Karine, f. Bøe, 258 f.
- Sommerschild, Henr. (Engelstmand), 9.
- Sophie, Dronn., 134, 142. — Magdalene, Dronn., 16, 19 ff.
- Soubzmain, Jeanne, 296.
- Span, Charl. Amalie, 76. — Henr., Adm., 44, 76.
- Sparre, Aage, Ærkebiskop 47 ff. — Anne Mouridsdt, 52, 69 ff. — Christence Jepsdt., 47 ff., 70. — Jac. Mouridsen, 52. — Jep Tordsen, 49 ff. — Jep Tullesen, 52. — Mourids Jepsen, 52. — Oluf Jepsen, 52. — Tord Jepsen, 52.
- Spend, Maren, 228.
- Splid, Barbara, 138. — Jørgen, 138.
- Stabel, Lars Bastiansen, 9.
- Stang, Anna, 247.
- Steen, Else, 106.
- Steen Hansen, Præst, 11.
- Steenberg, Sophie, 260.
- Steensen, Maren Hansdt., 90. — Vincens, 90.
- Steffandt, Sophie, 303.
- Steffens, Henr., Digter, 298. — P. F. S., Major, 298. — Frue, f. Wasmer, 298.
- Stephan, Konge af Ungarn, 142.
- Stiboll, H. H., Kapt., 274.
- Stille Christensen, 80 ff.
- Stillesen, Fam., 80.
- Stokke, Andr. Nielsen, 238, 246. — Anna f. Tiirup, 237. — Anna Rosine f. Rendtler, 238. — Anna Sophie,

248. — Marichen, 246. — Niels Jacobsen, 238.
- Stoksund, Hans, 158.
- Stoltenberg, Andr. V., Kirurg, 254, 259. — Hans Paus, 259. — Jac., Præst, 161. — Jens Andr., 259. — Karen Kirst., 259. — Margr. f. Paus, 259 ff. — Ole Hann., 259. — Vinc., 259.
- Strand, Andr., Foged, 254, 261. — Cathr. f. Almaas, 261. — Harald Helgesen, 242. — jvf. Knutzen.
- Strøm, Hans, Præst, 161. — Peder, 161. — Sophie Elisab., 79.
- Stub, Anne Heggelund, 261. — Christiane, f. Juel, 164, 242. — Gertr. Helene, f. Heiberg, 260, 305. — Jens, Provst, 254, 260 ff. — Jens Krogh, 260. — Jens Schonevig, 260. — Joh. Dan., 260. — Joh. Widding, 260. — Sam. Chr., Skibsf., 241. — Tellef, Præst, 164 ff., 242.
- Stuckenbroch, Margr. Louise, 76.
- Stygge, Mourids, 107 ff. — Niels, 127.
- Støle (Hellesmyren) Lars Findbodsen, 245.
- Suhm, P. F., Kmherre., Historiker, 177 ff. — U. Fr., Adm., 177 ff.
- Suhr, Frd., 260, 262. — Jens, 261. — Maren Svindt, 261. — Marie Carol., 261. — Mart., 261. — Noline Sophie, 261. — Nils Chr., 261. — Nils Chrstf., Kirurg, 254, 260. — Sophie f. Steenberg, 260.
- Svabe, Beate, 294.
- Svane (Schwann), Anna Margr., 18. — Ernst, Toldkontr., 18.
- Svave, Ped., 220, 224.
- Søbøtke, Fam., 236.
- Tange, Marie Sophie, 77. — Toldbetjent, 77.
- Tausan, Jens Præst, 184.
- Tavsen, Hans, Biskop, 228.
- Teilman, Anne Cathr., 283*. — Jens Præst, 283*.
- Tersling, Mette Hel., 91.
- Thaulow, Hnr. Arnold, Raadstueskr., 283*. — Jacobine f. Chystie, 283*. — Jacobine Henr., 283*. — Juliane Marie Hel. Charl., f. d'Aubert, 283*. — Jul. Chr. Theod., Møllejejer, 283*.
- Thestrup, Chr., Prof., 263 ff. — Christiane Amalie, 264 ff. — Else, 264 ff. — Frans, Konfraad., 263 f., 271. — Karen f. Fogh, 263 f. — Laurence, 264 ff. — Magdal., 264 ff. — Maren, 263 ff. — Marie Kirstine, 264 ff. — Øllegaard Vilhelmine, 263 ff. — Konsistorialraad, 265.
- Thielo, Carl Aug., Musiker, 173 ff. — Carol. Amalie, Skuespillerinde, 174.
- Thim, Reinholt, 294. — jvfr. Maren Reinholdtsd.
- Thomas Pedersen, 102.
- Thomasius, Prof., 295.
- Thoss v. Erlbach, Adam Frd., 18.
- Thott, Anders, 135, 144 ff. — Else, 146. — Folmer, 146. — Margr., 146. — Otte, 145. — Otto, Gr., Statsmin., 290. — Sidsel, 146. — Tage Andersen, 146. — Tage Ottesen, 69, 144.
- Thrane, Frd., Bødker, 247. — Laura Elisab., 247.
- Tidemand, Jørgen, 59. — Marqvard, 47.
- Tiirup, Anne Andersdt., 238.
- Timmermand, Hans. Ltnt., 28.
- Toft, Anne Kirst., 250. — Anne Kirst., f. Hjørring, 251. — Marie Bolette, f. Rendtler, 250. — Peder Larsen, 250.
- Torber, Margr. Johansdt., 257.
- Tornekrands, Claus Nielsen, 104, 115 ff. — Mikkell Nielsen, 105, 116. — Niels Mikkelsen, 102, 104.
- Torstensen, Anna Cathr. f. Aarøe, 240. — Maren Cathr., 240. — Ole, Kjbmd. 240.
- Treschow, Herman, Forf., Præst, 179 ff.
- Tritzschler (Trützscher) v. Falkenstein, Florentine Dorthea, 21. — Georg Abr., 21. — Joh. Ernst, Genltnt., 21.
- Trolle, Børge, 70. — Gustav, Ærkebiskop, 191, 207. — Herluf, 66, 70.
- Trützscher, se Tritzschler.
- Tuchsen, J. F., Major, 159.
- Tulle, Fam., 297.
- Tønder, Karen, 183. — Olava Mar. 184. — Oluf, Mag., 181. — Amtmd., 181. — Oberstlt., 159. — hans Børn, 159.
- Tøste Philipsen, Præst, 185.
- Uckermann, Anna, f. Stang, 247. —

- Arnt, Præst, 247. — Frd. Stang, Toldbetj., 247 ff. — Marichen, f. Omeyer, 248.
- Ulfeld, Corfitz, 61, 147. — Otte Stigsen, 221.
- Ulfstand, Anne, 115. — Børge Jensen, 120, 122 f., 129. — Else 144. — Gisele, 122. — Holger, 2, 144. — Jens Truidsen, 65, 71 f. — Margr., 120, 122 ff. — Sidsel, 58, 129.
- Ulrica Eleonore, Dronn. af Sverig, 295.
- Ulrik, dansk Prinds, 137.
- Unmack, Mart. Andr., Amtmd., 253, 261.
- Urne, Claus, 53, 58 ff. — Frd. 8. — Lage, Biskop, 205.
- Ussing, Anna Dor., f. Nielsen, 303. — Hans, Lensmd., 303. — Sophie, 303.
- v. Utenhof, Wolfgang, Kansler, 220.
- Valkendorf, Chrstf., 61, 145.
- v. Wasmer, Frk., 298.
- Vedel, And. Sørensen, 135 ff.
- Wedel-Jarlsberg, Bar., Bolly, f. Haffner, 262. — Fin Frd., 262. — F. W., Amtmd., 253, 262. — Hildor, 262.
- Wedell-Wedellsborg, Bar., Adam Gottlob, Søoff., 276.
- Veere, se Burgrund.
- Wefring, Hans, 203.
- Wegner, Anna Cathr., 262.
- Venstermand, Henn. 137 f. — Morten, 143.
- Veronica Elisabeth Jørgensdt., 86.
- v. d. Verre, Berent, Supercargo, 33.
- Westengaard, Fam., 236.
- Veszling, Ane Margr., 184.
- Veze, Joh., Ærkebiskop, 199 ff.
- Wienecken, Gert, Præst, 85.
- v. Vieregg, Bened. Marie Christiane, 22, 87. — Jul. Joh., Genltnt.' 22. — Lucretia Charl. f. Plessen, 22.
- Viffert, Chrstf. Maltesen, 109. — Karen Chrstfrsdt., 109 f. — Niels Maltesen, 107.
- Wille, H. J., 163.
- Wilsdorff, Regina, 252.
- Wilhagen, Casp., 181.
- Vind, Henr., 117.
- Vinding, Poul, Prof., 182.
- Vinter (Winter), Christern, Sekr., 220. — Niels, 41.
- Winterberg, Eva Margr., 79.
- v. d. Wisch, Bend., 220.
- With, Sebastian, Mag., 183.
- Vittrup, Barbara Hansdt., 2.
- Vium, Morten, 184.
- Wleugel, J. P., Adm., 274.
- Worm, Jørgen, Hofsinde, 109.
- Vosbein, Gunde, Materialskr., 79.
- Wullenwever, Jürgen, Borgmst. i Lybek, 216.
- v. Würzburg, Maria Sabina, 16.
- Wøllner, Ingeb. Anna Lucie, f. Brandt, 261. — Pet. Chrstf., Foged, 253, 261.
- Ysselstein, se Egmont.
- Zachariasen, Fam., 242.
- v. Zedwitz, Ther. Sophie, 16.
- Ziegenbalch, E. G., Prof., 176.
- Zillen, Emma Magd., 78.
- v. Zwolle, Vilh., 202 ff.
- Ørum, Anne Cathr., 260. — Gust. Henr., 260. — Hartv. Tambs, 260. — Joh. Nic. Lyche, 260. — Lyth, Sorenskr., 253, 259 f. — Lyth Andr., 259 f. — Marthe Kirst. f. Kaarbye, 259. — Marthe Marie Kirst., 259. — Thrine Karine Sommerfeldt, 259.

Bestyrelsen for **Samfundet for dansk-norsk Genealogi og Personhistorie** bestaar for Tiden af følgende Medlemmer,

Norske Afdeling:

Kgl. Fuldmægtig **Th. Boeck**,
 Bureauchef **A. Collett**,* Sekretær.
 Professor, Dr. **L. Daae**,
 Rektor **A. E. Eriksen**, *ih*
 Fuldmægtig i Rigsarkivet **H. J. Huitfeldt-Kaas**,* Formand.
 Fhv. Bureauchef **W. Lassen**,
 Sognepræst **D. S. Thrap**,
 Fuldmægtig i Rigsarkivet **E. A. Thomle**.*

Danske Afdeling:

Arkivar i Rigsarkivet **C. F. Bricka**,*
 Forretningsleder v. Geneal. Inst. **S. Elvius**,
 Kaptajn af Generalstaben **F. H. W. Harbou**, Sekretær.
 Ghmkonfraad, Overhofmarskal, Kmhr.,
 Major **C. L. Løvenskiold**,
 Raadstuearkivar Dr. **O. Nielsen**,*
 Ghmkonfraad, Kmherre **M. H. Rosenørn**,
 Formand.
 Sognepræst, Dr. **H. F. Rørdam**,*
 Arkivsekretær i Rigsarkivet **A. Thiset**,
 Fuldmægtig h. Overpostmst. **G. L. Wad**.

De med * mærkede Herrer udgjøre Skriftudvalgene.

Den danske Bestyrelse har i Aarets Løb ved Døden mistet Geheimelegationsraad **A. Skrike**, der havde taget virksom Del allerede i Samfundets Stiftelse for 12 Aar siden, og senere med usvækket Interesse har beklædt sin Plads i dets Bestyrelse.

Fhv. Adjunkt **M. Arnesen**, der var Medlem af den norske Bestyrelse, er udtraadt af Samfundet.

Samfundets Regnskab for 1890 er aflagt dels af Rud. Klein's Forlag (Frk. C. Klein) dels af den nuværende danske Kommissionær, Forlagsboghandler Otto B. Wroblewski. Regnskabet er godhedsfuldt revideret af d'Hrr. Geheimekonferentsraad **Schlegel** og Etatsraad, Grosserer **Isberg**, som Intet derved have fundet at erindre. Hvorledes de enkelte Summer fordele sig paa Indtægt og Udgift, ses af følgende Oversigt:

Indtægt.

Restancer fra 1889	60 Kr. 00 Øre
Understøttelse fra det danske Kirke- og Under- visningsministerium	300 — 00 —
Halvdelen af Renterne af „En Unævnts Legat“	19 — 72 —
Medlemsbidrag ÷ Kommissionsrabat . . .	2304 — 37 —
Solgt af Tidsskriftet	114 — 75 —
Skylder Boghandler Wroblewski ³¹ / ₁₂ 90 . .	220 — 61 —
	<hr/>
	3019 Kr. 45 Øre

Udgift.

Skyldte Boghdl. Klein ¹ / ₁ 90	394 Kr. 83 Øre
Forfatter- og Redaktørhonorar.	885 — 75 —
Papir	285 — 00 —
Trykning	1181 — 18 —
Bogbinder	135 — 08 —
Forskj. Udgifter	99 — 05 —
Restancer, som afskrives	6 — 00 —
— , som overføres til næste Aars Regn- skab	32 — 56 —
	<hr/>
	3019 Kr. 45 Øre

Paa Samfundets Sparekassebøger henstod i Juni 1896:
1) 93 Kr. 88 Øre; 2) 55 Kr. 25 Øre; 3) (En Unævnts Legat til
Samfundet) 1074 Kr. 33 Øre. Desuden ejer Samfundet et Ind-
skrivningsbevis paa den danske Statskasse, stort 500 Kr. 00 Øre.

Med indeværende Aars Begyndelse have, som tidligere med-
delt, d'Hrr. Boghandlere *Otto B. Wroblewski* i Kjøbenhavn og
Marius Lund i Christiania overtaget Kommissionsforretningerne
henholdsvis for Danmark og Norge.

Antallet af Medlemmer er for Tiden, som det vil ses af
vedføjede Fortegnelse, 367, deraf 230 danske, 131 norske og 6
udenlandske. 4 Medlemmer ere livsvarige.

Fortegnelse over Medlemmerne af Samfundet for dansk-norsk Genealogi og Personalhistorie.

(Oktober 1891).

Danske Medlemmer.

Hs. Maj. Kongens Haandbibliothek.

Hs. Højhed Prinds Hans af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Glücksborg.

Aaby , V., Apotheker. Odder.	Benzon , C., Kmhr., Overpræsident.
Aalborg Kathedralskoles Bibliothek.	Bidstrup , Julius, Arkivskriver.
Aarhus Kathedralskoles Bibliothek.	Bille-Brahe , C., Baron, Ghmkonfraad, Kammerherre.
Adeler , Cort S. Th., Baron.	Bille-Brahe-Selby , Lensgreve, Kammer- herre. Hvedholm.
Adolph , J., Grosserer.	Binzer , O., Sognepræst. St. Jørgens- gaard.
Ahlefeldt-Laurwigen , Lensgreve, Km- hrre, Langeland.	Bobé , L., Cand. phil.
Amtsbibliotheket i Akureyri.	Bondesen , B., Skolelærer. Magleby. Langeland.
Andersen , A., Sognepræst. Tømmerup pr. Kalundborg.	Bondesen , J. M. G., Provst. Roeskilde.
~~Andersen, Knud, Gaardejer. Søsund.~~	Bornemann , C., Cand. jur., Fideicommis- besidder.
Arenstorff , Fr. v., Hofjægermester. Overgaard.	Boserup , J. J., Læge. Borup.
Arntzen , E. E., Konsul, Hofvinhandler.	Brammer , C., Boghandler, Holbæk.
Athenæum , Læseselskab.	Bricka , C. F., Arkivar i Rigsarkivet.
Aumont , A., Cand. phil.	Brock , P., Dr. phil., Slotsforvalter.
Bang , Vilh., Sognepræst. Hvalsø.	Brockenhuus-Schack , Greve, Kammer- herre, Amtmand. Svendborg.
Barfod , Fr., fhv. Arkivfuldmægtig.	Burman-Becker , G., Kontorchef i Kultus- ministeriet.
Barfod , Imm., Provst. Vaabensted.	Brønnum , Forpagter, Gudumlund.
Barfod , H. P., Hospitalsforstander. Aal- borg.	Bøgh , Nicolai, Professor.
Barner , K., Kmherre, Overtoldinspektør, Aarhus.	Bøgh , Justitsraad, Godsforvalter. Tran- ekjær.
Basse , M. A., Birkedommer, Faaborg.	
Bauditz , Wald., Kaptajn, Kammerjunker.	
Benzon , A., Frøken. Benzon.	

- Carlsen**, Emmy, Stiftsdame. Gl. Kjøgegaard.
- Cederfeld de Simonsen**, Provst. Randers.
- Colding**, T. A., Cand. polyt., Ingenieur.
- Collin**, Edgar, Literat.
- Crone**, A., Præst. Herrested.
- Danneskjold Samsøe**, H. E. D., Lensgrevinde. Bratlingsborg.
- Dorph**, H. P. R., Pastor emer.
- Elvius**, S., Ass. i Livsforsikringsanstalten af 1871. *)
- Erslev**, K., Professor v. Univ., Dr. phil.
- Estrup**, Godsejer, Konseilpræsident, Finantsminister.
- Fasting**, Chr. D., Overretssagfører. Nakskov.
- Fridericia**, J. A., Dr. phil., Underbibliothekar.
- Friderichsen**, P., Jægermester. Kjærstrup.
- Friis**, C., Cand. phil.
- Friis**, L., Landinspecteur.
- Frijs**, Krag-Juel-Vind-, Lensgreve, Kmherre. Boller.**)
- Fuglede**, Læge. Billinge.
- Fyens Stiftsbibliothek**. Odense.
- Fyens Stifts Læseforening**. Odense.
- Garde**, Godsforvalter, Samsø.
- Garnisonsbibliotheket i Kjøbenhavn**.
- Gjellerup**, S. M., Bibliotheksassistent.
- Glückstadt**, J., Etatsraad, Bankdirektør.
- Gottschalck**, J., Enkefrue.
- Graae**, G., Proprietær.
- Gram**, H., Cand. jur., Docent.
- Grandjean**, H. F., Kaptajn. Nyborg.
- Gravenhorst**, G. J. A., Jernbaneassistent.
- Groth-Petersen**, P., Prokurator. Faaborg.
- Grove**, G. L., Cand. jur., Arkivassistent.
- Guldbrandsen**, V. A., Kasserer i Livsforsikringsanstalten af 1871.
- Gyth**, Herredsfuldmegetig. Kalundborg.
- Hages Legat t. Kathedralskolen i Nykjøbing p. F.**
- Hagemann**, H. A. K., Sognepræst. Vinding.
- Hagen**, S., fhv. Musikhandler.
- Hagerup**, E., Boghandler.
- Hansen**, C., Assistent ved Statsbanerne.
- Harbou**, F. W. H., Kaptajn.
- Harder**, Fr. Carl Chr., Kammerraad.
- Hegermann-Lindencrone**, Generalltnt., Kmhr.
- Heimann**, F., Brygger.
- Heltzen**, Stiftsamtmand, Kammerherre. Odense.
- Herlufsholms Skolebibliothek**.
- Hiort**, Forvalter. Baagegaard.
- Hiort-Lorenzen**, H. R., Redacteur.
- Hirsch**, J. C. W., Kaptajn.
- Hirschsprung**, Bernhard, Grosserer.
- Hirschsprung**, Heinrich, Grosserer.
- Holm**, L., Kommandør.
- Holm**, J., Borgmester, By og Herredsfoged. Middelfart.
- Holm**, Chordegn. Nykjøbing p. Falster.
- Hornemann**, H., Student.
- Horsens lærde Skoles Bibliothek**.
- Høst**, A. F., Etatsraad.
- Høst**, Chr., Hof-Boghandler.
- Ingerslev**, V., Distriktslæge. Præstø.
- Isberg**, S. W., Etatsraad, Grosserer.
- Jantzen**, A., Sognepræst. Gjentofte.
- Jensen**, Typograf. Nykjøbing p. Falster.
- Jensen**, J., Handelsbetj. Jyderup.
- Jensen**, S. H., Distriktslæge. Nordby.
- Jessen**, L. P., Løjtnant. Næstved.
- Joensen**, J. C., Kolonibestyrer. Godthaab, Grønland.
- Juel**, K. F., Kammerherre. Juelsberg.
- Juel-Brockdorff**, T., Baron, Kammerherre. Valdemars Slot.
- Jørgensen**, A. D., Rigsarkivar.
- Jørgensen**, S., Skolelærer. Kistrup.
- Kall**, M. D. N., Postmester.
- Kauffmann**, H., Generalltnt. Kmhr.
- Knudtson**, N. H., Grosserer.
- Krabbe**, C., Herredsfoged. Kjellerup.
- Krag**, O., Stud. juris.
- Krarup**, Fr., Registrator.
- Krigsministeriets Arkiv**.
- Kringelbach**, G., Arkivar i Rigsarkivet.
- Langkilde**, C. V., Proprietair. Tvenstrup.

*) Livsvarigt Medlem uden Kontingent efter Bestyrelsens Bestlutning af 6. Marts 1880.

***) Har indbetalt 100 Kr. én Gang for Alle.

- Leemeyer, J.**, Inspektør.
Leschly, M., Oberstløjtnant. Aarhus.
Lesser, J. A. L., Kaptajn.
Levetzow, Kmjkr., Herredsfoged. Kjerteminde.
Liebe, C., Højesteretsadvokat.
Lillienskiold, H. P. J., Skovtaxator. Kbh.
Lindegaard, Hofjægermester. Lykkesholm.
Lissau, F. D., Kasserer.
Lowzow, A. v., Jægermester, Slettegaard.
Lund, F., Cand. jur. Annissegaard.
Lund, Troels, Professor, Dr. phil.
Lund, V. Moth, Cand. polit. Charlottenlund.
Lyngge, H. H., Boghandler.
Løvenskiold, C. L., Overhofmarskal. Ghmkonfraad, Kmhrre.
Malling, Grosserer.
Mansa, C., Godsejer.
Matzen, H., Dr., Prof. jur.
Meidell, Fr., Kaptajn.
Meldahl, F., Etatsraad.
Møllerup, W., Dr. phil.
Moltke, E., Greve, Kammerherre. Nørager.
Moltke, F., Overauditeur, Birkedommer. Fredensborg.
Munthe af Morgenstjerne, O. von, Kaptajn, Kmjkr.
Mynster, C., Læge.
Møller, Præst, Brylle.
Møller, Olaf, Cand. jur. Aarhus.
Neuhaus, L. C., Overtoldinspektør.
Nielsen, O., Dr. phil., Arkivar.
Norrie, Gordon, Korpslæge.
Nutzhorn, Cand. theol. Askov.
Nyrop, C., Professor.
Olrik, P. C. S., Konsul.
Olufsen, A. F. O. H., Kaptajn, Kmjkr.
Paulsen, C. C., Cand. pharm., Bryggerinspektør.
Petersen, A., fhv. Skolelærer.
Petersen, Carl, Papirhandler.
Petersen, Henry, Dr. phil.
Petersen, H. G., Overpostmester.
Petersen, T. G., Præst. Ourø.
Post, Knud Trolle, Godsejer. Viborggaard.
Prip, Præst. Værum.
- Provindsarkivet i Viborg.**
Qvistgaard, Erh., Præst. Birket, Laaland.
Rantzau, Lensgreve, Hofjægermester. Rosenvold.
Reedtz-Thott, Lensbaron, Kammerherre. Gaunø.
Reitzel, Carl, Boghandler.
Reventlow, Lensgrevinde. Christiansgade.
Richter, J. C. L., Sognepræst. Ringgive.
Richter, V., Overretssagfører.
Rigsdagens Bogsamling.
Rist, P. F., Kaptajn.
Rosen, C. v., Kammerherre. Henriksholm.
Rosenstand, Fr., Gehejmeetatsraad, Kabinettssecretær.
Rosenørn, E. E., Gehejmekonferentsraad, Kmhrre.
Rosenørn, M. H., Gehejmekonferentsraad, Kmhrre.
Rosenørn-Lehn, E., Baron, Kmherre.
Rosenørn-Lehn, O. D., Lensbaron, Udenrigsminister, Kmhrre.
Rützw, T. A. N., Boghandlermedhjælper.
Rørdam, H. F., Dr. phil., Sognepræst. Lyngby.
Scavenius, P., Godsejer, Cand. jur. Voergaard.
Scavenius, J. F., Kmhr., Godsejer.
Scheel, F. C. R., Greve, Rygaard.
~~**Schierbeck, V.**, Overretssagfører.~~
Schiøtz, Brygger, Odense.
Schlegel, F., Gehejmekonferentsraad.
Schmidt, L. H., Præst.
Schmidt, Vald., Professor.
Schougaard, Præst, Ø. Ulslev.
Schulin-Zeuthen, C. J. W., Greve, Hofjægermester. Tølløse.
Schurmann, J. C., Dr. theol., Professor. Skaarup.
Schwenn, Rud., Ooreretssagfører. Aarhus.
Schøller, Jægermester. Margaard.
Schenberg, K., Boghandler.
Segelcke, Th. R., Professor.
Sehested, K., Fuldmægtig i Indenrigsministeriet.
Sjællands Stiftsbibliotek. Roskilde.
Smith, F., Læge. Veile.

Sommer , F. C., Cand. phil.	Ulrich , G., Direktør.
Sorø Academies Bibliothek.	Urne , Axel, Fuldmægtig i Finantsmin.
Steinmann , Generalltnt., Kmhrre. Ty- bjerggaard.	Wad , G. L., Fuldm. h. Overpostmesteren.
Stemann , Hofjægermesterinde. Hel- singør.	Wadum , E. J., Prokurator. Veile.
Storck , H., Arkitekt Professor.	Vahl , J., Provst. Nørre Alslev.
Strøm , G., Sognepræst Marslev.	Vahl , Joh., Underbibliothekar.
Studenterforeningen.	Wandall , Bertram, Kjøbmand. Aarhus.
Suenson , Hans, Cand. polit.	Vedel , S., Overretsassessor.
Sørensen , S. A., Kaptajn.	Vemmetofte Klosters Bibliothek.
Thiele , Joh., Assistent.	Wegener , C. F., Gehejmekfrd.
Thiset , A., Arkivsekretær.	Wendt , Henrik.
Tholle , Th. H. J., Sognepræst. Marstal.	Westergaard , H., Professor v. Univ.
Thorkelin , B. F. J., Oberst.	Vind , Sophus, Hofjægermester. San- derumgaard.
Tilemann , H. Chr. G., Godsinspektør. Mosager.	Volquartz , J. C., Cand. phil., Prokurist.
Treschow , F., Frøken, Lyngbæksgaard.	Wroblewski , O., Boghandler.
Tvermoes , F. E. T., Overretsprok.	Wroblewski , Otto B., Forlagsboghdr.
Tønder , J. N., Læge.	Zyphen-Adeler , G. C., Baron, Fuldm. i Udenrigsmin.
Udenrigsministeriet.	Zyphen-Adeler , Lensbaron, Kammer- herre. Dragsholm.

Norske Medlemmer.

Aall , Cato, Stud. juris., Ulefos.	Blom , A. E. R., Adjunkt, Sandefjord.
Aall , Nils, Brugsejer. Ulefos.	Boeck , Th., Kgl. Fuldmægtig.
Andersen , Sev. Chr., Generalkonsul.	Erodtkorb , Enkefrue. Kjørbo.
Andersen , V. C. H., Overlærer. Fre- derikshald.	Bruenech , Gabr., Bergen.
Angell , H. B., Overretssagfører. Bergen.	Brønlund , Dispacheur. Arendal.
Angell , Jonas, Distriktslæge. Nedre Stjørdal.	Budde , C. P., Livmedicus.
Arbo , P. N., Historiemaler.	Bugge , J. Ø., Skibsreder. Mandal.
Arendals offentlige Skoles Bibliothek.	Bugge , K. L., Advokat.
Arentz , N. P., Overlærer. Trondhjem.	Bull , N. R., Sekretær.
Aschehoug , T. H., Professor.	Bull , Chr., Distriktslæge. Evje.
Athenæum.	Bye , Erik, Underofficer. Trondhjem.
Aubert , Otto, Advokat.	Cammermeyer , Alb., Boghdl.
Augustad , Arnt, Læge. Brandbo.	Christensen , Toldinspekt. Arendal.
Bachke , Fritz M., Kjøbmand. Trond- hjem.	Collett , A., Bureauchef.
Beer , Martin, Sorenskriver. Fron.	Collett , Amtmandinde.
Bendixen , B. E., Skolebestyrer. Bergen.	Collett , Noline, Frøken.
Bergens offentlige Bibliothek.	Conradi , A., Frøken.
Bergens Museum.	Daae , L., Toldkasserer. Christianssand.
Bergwitz , Joh. K.	Daae , L., Professor, Dr. phil.
Bernhoff , Emilie, Frk.	Dahll , Tellef, Bergmester. Kragerø.
Birkeland , M., Rigsarkivar.	Dahll , L. G., Oberst.
Blich , W., Overkontrollør. Bergen.	Dannevig , Th., Marinekaptajn.
	Delgobe , Ch., Direktør.
	Diesen , G. F., Kaptajn. Heddeland.
	Dreyer , O. A., Forstander. Trondhjem.

- Eliason, E.**, Ritmester. Stenkjær.
Erichsen, A. E., Rektor. Tromsø.
Fay, P. J. N., Kgl. Fuldmægtig.
Fleischer, B. R., Overtoldkontrollør.
 Christianssand.
Flood, J., Farmaceut.
Frederikshalds Stadsbibliothek.
Giertsen, J. Chr., Kjøbmand. Bergen.
Giessing, Chr., Cand. jur. Mela, Skien.
Gram, H., Sorenskriver. Sarpsborg.
Gregersen, J., Cand. phil. Aamot,
 Modum.
Grüner, H. J. R., Oberst. Frederiks-
 stad.
Hagemann, T., Kgl. Fuldmægtig.
Hagemann, A., Forstassistent. Alten.
Halvorsen, J. B., Redaktør.
Hartmann, G., Rektor. Skien.
Heiberg, H., Godsejer. Amble.
Holst, Valborg, Frøken.
Huitfeldt, H., Konsul. Trondhjem.
Huitfeldt-Kaas, H. J., Arkivfuldm.
Johannessen, Chr. N., Kjøbm. Trond-
 hjem.
Johnson, Gisle. Professor.
Kallevig, M. Konsul. Arendal.
Kervel, D. van, Sognepræst. Ørskog.
Kielland, Axel, Cand. jur.
Kielland, G. B., Ingenieur. Frederiks-
 hald.
Kiær, Fr., Kgl. Fuldmægtig.
Klæboe, P., Cand. theol.
Knagenhjelm, J., Cand. jur.
Knoff, R., Kjøbmand. Trondhjem.
Knudsen, K. O., Toldkasserer. Sande-
 fjord.
Landgraf, J., Skolebestyrer. Grimstad.
Lassen, W., Bureauchef.
Lippe, v. d., Stadskonduktør. Bergen.
Lundh, Otto Gr., Arkivfuldm.
Løvrig, Chr., Lensmand. Førde, Sønd-
 fjord.
Michelet, Oberst.
Moss, Politimester Frederikshald.
Munthe, H., Ingenieurkaptajn.
Nielsen, Yngv., Professor, Dr. phil.
Nygaard, Fr., Boghandler. Bergen.
Paus, Chr., Kjellestad ved Brevik.
Petersen-Foss, B., Frue. Arendal.
Pihl, O., Direktør.
Rasch, A. W., Cand. phil.
Rigsarkivet. Christiania.
Ring, I., Korpslæge.
Roosen, H., Postmester. Laurvik.
Rygh, Karl, Overlærer. Trondhjem.
Rygh, O., Professor.
Salicath, Fr., Konstabelinsp. Bergen.
Samuelsen, G., Bankkasserer. Dram-
 men.
Schilderup, W., Student. Bergen.
Schiøth, H. K., Overlærer.
Schrøder, O., Sagfører. Arendal.
Schweigaard, C., fhv. Statsminister.
Schweigaard, J., Kapt., Overlæge.
Schønberg, M., Professor.
Selmer, H. L., Cand. jur.
Selmer, J., Byfoged. Hammerfest.
Selskab, det norske.
Selskabet „den gode Hensigt“. Bergen.
Sibbern, V. Kaptajn. Værne Kloster.
Simonsen, P., Kjøbmand.
Sommerfeldt, H., Krigskommissær.
 Trondhjem.
Sommerschild, J., Konsul. Namsos.
Stabell, G., Cand. phil. Trondhjem.
Stabell, F. W., Læge. Bergen.
Stang, N. A., Grosserer. Frederiks-
 hald.
Steffens, Haagen Krogh.
Storm, G., Professor, Dr. phil.
Stub, Kr., Læge. Kragerø.
Sundt, M., Cand. mag.
Thaulow, Dr. Modum.
Thomle, C., Enkefrue.
Thomle, E. A., Arkivfuldm. *)
Thrap, D., Sognepræst.
Tønsberg, C., Generalkonsul.
Universitetsbibliotheket.
Ursin, N., Seminarielærer. Tromsø.
Wessel-Berg, A. Kongsvinger.
Videnskabers Selskab, Kgl. norske.
 Trondhjem.
Winge, Axel, Konsul.
Væringsaasen, Helge. Elverum.
Østgaard, H. R., Lensmand. Lom.
Øverland, O. A., Cand. phil.

*) Har indbetalt 100 Kr. en Gang for Alle.

Udenlandske Medlemmer.**Bibliotheket**, d. Kgl. Stockholm.**Kaas**, Ivar, Baron, Budapesth.**Klingspor**, C. A., Ritmester. Stockholm.**Ljungmann**, Axel Vilh., Dr. phil. Varekil, Gøteborg.**Pontoppidan**, H., Generalkonsul. Hamborg. *)**Universitetsbibliotheket i Lund.**

---

*) Har indbetalt 100 Kr. én Gang for Alle.

Dødsfald i Norge

1890.

Meddelt af Arkivfuldmægtig Otto Gr. Lundh.

- Aagaard**, Nicolai Peter, 14. Marts, Hammerfest. (Hustru: Emma A. f. Robertson, og 4 Børn).
- Aall**, Karen, f. Christensen, Enke efter Distriktslæge Jørgen Wright A., 70 A., 13. April, —. (Børn).
- Aall**, Kristine Henriette, 21 A., 8. Februar, Ulefos. (Forældre: Nils A. og Charlotte A., f. Aall).
- Aall**, Nils Hofman, 3 A., 30. December, Næs Jerneverk. (Forældre: Nicolai A. og Marie A., f. Dahl).
- Aall**, Olaf, 11 A., 15. Januar, Aalesund. (Forældre: N. A. og Dorthea A., f. Schøyen).
- Aarestrup**, Anna Harbo Frimann, f. Fasting, 86 A., 3. November, Vik i Sogn. (Børn).
- Aas**, Axel, 28 A., 26. Februar, Hemnes, Helgeland. (Forældre: Johs A. og Cornelia A., f. Rømert).
- Aas**, Fredrikke, 16½ A., 27. Juli, Sande. (Forældre: P. Litz. A. og Sophie A., f. Landmark, Drammen).
- Aasland**, Dorthea, f. Bruun, 60 A., 23. Juli, Tønset. (Mand: Chr. A.).
- Abrahamsen**, Ingeborg Johanna, f. Bredsdorff, 34 A., 3. Mai, Laurvik. (Mand: John A.).
- Algaard**, Thora Gerhardine, 12. September, Bergen. (Forældre: T. A. og Hustru).
- Ambjørnsen**, Catharine Caroline, f. Bull, 2. Marts, Melsomvik. (Børn).
- Amble**, Ole, Stud. juris, 20. Februar, Fogedgaarden Sandnes. (Forældre: O. A., Foged, og Ida A., f. Hansen).
- Andersen**, Andreas Marinus, Kaptein, 51 A., 30. September, Bergen. (Moder: Maren A., Stavanger).
- Andersen**, Henrikke, f. Apenes, 62 A., 11. Februar, Aasgaardstrand. (Efterladte).
- Andersen**, Ole Christian, Kontorchef, 49 A., 12. Marts, Christiania. (Børn: Chr. Edw. Holst, Stud. theol., Dagmar og Bergliot Holst).
- Andresen**, Carl Ferdinand, Toldkasserer, 66 A., 14. Februar, Arendal. (Hustru: Kaja A., f. Nielsen).
- Andresen**, Cecilie, 7 A., 4. December, Christiania. (Forældre: Engelhart og Cathrine A.).
- Andresen**, Chr., Grosserer, 28. November, Christiania. (Hustru: Aagot A., f. Kaas).
- Angell**, Christian, 5 A., 28. Juni, og Sofie Bugge, (Tvilling), ½ A., 29. Januar, Christiania. (Forældre: Chr. A. og Mimi A., f. Hanssen).
- Angell**, Susanne Marie Elisabeth, f. —, 16. August, Aafjord. (Datter og Svigersøn: Hanna Hansen, f. A., og H. H., Sogneprest).
- Anker**, Karen, f. —, 55 A., 1. Juni, Christiania. (Børn: Bernt, Martha og Elisabeth A.).
- Anker**, Lilly, 7 U., 31. August, Chri-

- stiania. (Forældre: Conrad A., Grosserer, og Helene A., f. Parr).
- Arentz**, Bolette Marie, 60 A., 13. December, Bergen. (Søstre og Svoger: Constance A., Laura Friele, f. A., og Herman Friele).
- Arneberg**, Marie Sophie Erneste, f. Motzfeldt, 57 A., 29. August, Christiania. (Mand: Chr. A., Statsraad).
- Arnesen**, Ole, Hotelvært, 34½ A., 6. Marts, Christiania. (Hustru: Julie A., f. Jakwitz).
- Arnet**, Margarethe, f. —, Enke efter Kopist A., 64 A., 20. Maj, Christiania. (Sønner og Svigerdøtre: P. A., Bureauchef, Emilie A., f. Michelsen, L. A. og Thina A., f. Olsen).
- Arntzen**, Marie Elisabeth, 92 A., 11. April, Grue. (Søster: Olivia A.).
- Asche**, Carl, kgl. Fuldmægtig, 69 A., 8. Oktober, Christiania. (Hustru: Bertha A.).
- Aschehoug**, Helene Mathilde, f. Larsen, 60 A., 6. Februar, Horten. (Mand: N. D. A., Sorenskriver).
- Aschehoug**, Johan Martin, Skibsfører, 19. April, paa Rejse fra Santos til Halifax. (Forældre: T. J. A. og Maren A., f. Danielsen, Aas Prestegaard).
- Astrup**, Albert Fredrik Gustav, Købmand, 46 A., December, Christiania.
- Bache**, Søren, 76 A., 16. Oktober, Marienborg pr. Holmestrand. (Hustru: Gunhild B.).
- Bache-Wiig**, Rolf, 1⅓ A., 29. April, Christiania. (Forældre: H. B.-W. og Amalie B.-W., f. Holth).
- Bachke**, Ole Andreas, Dr., Højesterets-assessor, 59 A., 3. Januar, Christiania. (Hustru: Auguste B., f. Kräuter).
- Backe**, Kristen Martin, Landhandler, 13. Marts, Bogen. (U. M. B. og Trine B., f. Larsen, Vaal i Stokke).
- Backer**, Axel Georg, 31 A., 17. December, Barcelona. (Moder: Else B., f. Backer).
- Backer**, Chr. J., Grosserer, 9. April, Laurvik. (Hustru: Bertha B., f. Bugge).
- Bader**, Bertha, 16 A., 6. November, Christiania. (Forældre: Joh. Fr. B., kgl. Fuldmægtig, og Emilie B., f. Pechlyle).
- Bang**, Hans Fredrik, Direktør, 70 A., 5. Marts, Drammen. (Hustru: Hanne B., f. Keyser).
- Barclay**, Christiane, 75 A., 20. September, Brevik. (Søstre: Petra Aamodt og Emma Albretsen).
- Barclay**, Clara Marie, 71 A., 27. Januar, Brevik. (Søstre: Christiane B., Petra Aamodt og Emma Albretsen).
- Barnholdt**, Fredrikke Sophie Louise, 75 A., 25. Januar. —. (Søskende).
- Barth**, Henrich Bjørn, 4. September, Kragerø. (Hustru: Olette B.).
- Bassøe**, Marthe Dorthea, 60¼ A., 27. Juli, Moss. (Søster: Marie Larsen, f. B.).
- Bechholm**, Arnfinn, 2⅙ A., 8. Februar, Christiania. (Forældre: Andreas og Johanne B.).
- Beck**, A. M., Skibskaptajn, 35 A., 24. Januar, Dublin. (Hustru: Amalie B., f. Larssen, Moss).
- Behrens**, Brynjulf, 12 A., 6. December, Bergen. (Forældre: Johan David B. og Alfhild B., f. Walter).
- Behrens**, Johan Didrik, Sanginstruktør, 70 A., 29. Januar, Christiania. (Datter: Rebekka B.).
- Bentzen**, Eugen, 4 A., 22. December, Lille Ulevold. (Forældre: G. E. B., Overlæge, og Rachel B.).
- Bentzen**, Sophie Dorothea, f. —, Enke efter Overtoldbetjent B., 27. Maj, Fredrikshald. (Børn).
- Bentzon**, Kristian, Stud. med., 21½ A., 10. Februar, Tromsø. (Plejeforældre: Fredrik B., Apotheker, og Marie B., f. Koht).
- Bentzon**, Maria, 3¾ A., 19. April, Tromsø. (Forældre: Fredrik B., Apotheker, og Marie B., f. Koht).
- Berentsen**, Hendrikke Marie, f. Hou-sken, 50 A., 28. Juni, Laurvik. (Mand: L. B., Stavanger).
- Berg**, Georg Sverdrup, Bogbinder, 36

- A., 3. September, Christiania. (Moder: Karen B., f. Heyerdahl).
- Berg**, Helene Kirstine, 20 A., 11. Oktober, Fredriksstad. (Forældre: M. Ø. B., Toldkasserer, og Lina B., f. Rotnæs).
- Berg**, Karen Sofie, f. Ager, 77 A., 15. Juni, Christiania. (Døtre: Thora og Kirsten B.)
- Bergh**, Githa Maria, 79 A., 4. September, Christiania. (Broderbørn).
- Bergh**, Paul Ernst Garmann, Skolebestyrer, 42 A., 20. April, Vossevangen, Voss. (Hustru: Charlotte B., f. Christensen).
- Bernau**, Dagfin Adolph, 5 $\frac{1}{2}$ A., 4. Marts, og Margit Regine, 4 $\frac{1}{2}$ A., S. Marts, Christiania. (Forældre: C. H. B. og Margarethe B., f. Samsen).
- Berner**, Sten Sture, 13 $\frac{3}{4}$ A., 31. Januar, Gøteborg. (Forældre: J. M. B. og Davida B., f. Hummel, London).
- Berthelsen**, Otto Berthel, 1 $\frac{1}{2}$ A., 25. Januar, Kongsberg. (Forældre: A. B., Ingeniør ved Vaabenfabrikken, og Gina B., f. Røberg).
- Bertrand**, Harald, Landskabsmaler, 33 $\frac{1}{2}$ A., 27. August, Christiania. (Fader og Søkende: A. Hansen, fhv. Skræddermester, Fridtjov Hansen, Provst, og Mathilde Wischmann, f. Hansen).
- Bie**, William, 15. Marts, Balke, Ø. Thoten. (Forældre: Marcus B., resid. Kapellan, og Hedvig B., f. Solberg).
- Bing**, Marie, f. Larsen, 43 A., 30. Juli, Lærdal pr. Holmestrand. (Mand: E. B., Sogneprest).
- Birch**, Christian, 14 A., 2. Marts, Christiania. (Søkende).
- Birch**, Margrethe, 25 A., 16. Juni, Christiania. (Søkende).
- Birkeland**, Harald, Cand. pharm. 41 A., 10. August, Christiania. (Hustru: Louise B.).
- Bisgaard**, Nils, 74 A., 13. August, Kongsberg. (Hustru: Elise B., f. Ringvold).
- Bisgaard**, Th. M., Grosserer, 49 A., 6. Juli, Lian pr. Christiania. (Hustru: Alvilde B., f. Bye).
- Biørn**, Emmerentze Christine Alm, f. Arentz, 64 A., 4. M., 16. D., 27. November, Christiania. (Mand: Poul B.).
- Bjerke**, Ole Emil, Cand. philos., 38 $\frac{1}{2}$ A., 20. September, Hanmerfest. (Hustru: Hilda B., f. Hauan).
- Bjerknes**, Carl Abraham, tredje Styrmand paa Dampskib „Portueuse“ af Liverpool, 23 $\frac{1}{2}$ A., 28. August, under en Cyklon ved St. Thomas. (Forældre: C. A. B., Professor, og Aletta B., f. Koren, Christiania).
- Blehr**, Sophus, Agent, 45 A., 31. December, Christiania. (Søkende: Thomas B. og Michaeline B.).
- Blehr**, Theodor, Formandskabssekretter, 17. November, Bergen. (Hustru: Bergit B.).
- Blikstad**, Ragna Augusta, 9 A., 25. Juni, Farsund. (Forældre: C. B., Apotheker, og Marie B.).
- Bodding**, O., 80 A., 30. Januar, Drognes i Næs. (Sønner: Ant. B. og J. B., Overretssagfører).
- Boe**, Jacob, 2 $\frac{6}{12}$ A., 15. September, Arendal. (Forældre: Jacob B. og Marie B., f. Eger).
- Bomhoff**, Else Cathrine, 14. August, under et Sommerophold paa Landet. (Søstre, Brevik).
- Bomhoff**, Grethe, 84 A., 13. August, Gravdøl i Sandsvær. (Søkende: Amborg Rømcke, f. B., Lina Møller, f. B., og E. C. B.).
- Bomhoff**, Thorvald, 25. April, Kjøbenhavn. (Moder: Elisabeth B., f. Metzendorf).
- Bomhoff**, Thorvald Henrik, Kjøbmand, 50 A., 15. Marts, under et Ophold i Throndhjem. (Paa fraværende Hustrus og Børns Vegne: Onkelen E. C. B., Christiania).
- Bonnevie**, Emanuel, fhv. Korpsslæge, 74 A., 6. Oktober, Christiania. (Hustru: Auguste B., f. Lorentzen).
- Borchgrevink**, Annar Theodor, 1 A., 18. Marts, Skovly, Ibbestad. (For-

- ældre: Fredrik B., Distriktslæge, og Agnes B. f. Uchermann).
- Borkenstein**, Carl, Kaptein, 62 A., 8. April, Christiania. (Søster: Minna Bang).
- Braarvig**, Kaia, f. Bruun, 51 A., 22. September, Arendal. (Mand: A. B.).
- Braathen**, May Annie, f. Fiedler, 27 A., 17. Januar, Drammen. (Mand: Emil B.).
- Brager**, Hieronymus Nicolai Hjøring, 44³/₄ A., 17. Mai, Thronhjelm. (Hustru: Ovidia B.).
- Brandt**, Peter, Assessor i Christiania Stiftsrets 2den Afdeling, 69 A., 24. Mai, Christiania. (Søster: Elise Radich).
- Bratlie**, Erik, Exam. juris, Lensmand i Vestre Thoten, 75 A., 24. Februar. (Børn).
- Braun**, Sofie Amalie Limkilde, 81¹/₃ A., 8. September, Christiania. (Pleiedatter og Niece samt Nevø: Amalie Bø, f. B., og M. C. B.).
- Breder**, P. V. W., Toldkasserer. 74 A. 15. Januar, Drammen. (Børn: Ivar H. B. og Inga B.).
- Brinchmann**, Christopher, 31¹/₂ A., 13. Juli, Barcelona. (Forældre: Harald B. Toldkasserer. og Anna B. f. Rechdahl).
- Brinck**, Christian Frederik, Inspektør i Christiania Handelsstands Forening, 52¹/₃ A., 4. Februar, Christiania. (Hustru: Hanna B., f. Horn, og Børn. Helgeøen).
- Brinck**, Torleif, 19 A., 26. Marts, Christiania. (Moder: Emma B., f. Maurer).
- Brodin**, Lene Christine Elisabeth, 6¹/₆ A., 7. Marts, Christiania. (Forældre: B. O. B. og Hanna B., f. Bredal).
- Brun**, Johannes Finne, Skuespiller ved Christiania Theater, R. St. O. O., 58 A., 7. Marts, Christiania. (Hustru: Thea B. f. Middelthoen, og Børn).
- Brun**, Lorentze Thaulow, f. Petersen, 48 A., 26. Juli, Tværkjegla, Fron. (Mand: S. M. B., Artillerikaptein).
- Brun**, Thoren, 85¹/₂ A., 2. Januar, Bergen. (Broder og Søstre: Christen B., Ingeborg Reymert, f. B., og Catharine Christensen, f. B.).
- Brun**, Johannes, 52 A., 11. Oktober, Christiania. (Hustru: Margareth B., f. Jameson).
- Bruun**, Mariane, f. Sahlkvist, 20. April, Hønefos. (Døtre og Svigersøn: Magdalene Schjong, f. B., Nilsine Thestrup, f. B., og F. Thestrup, Adjunkt).
- Buch**, Christine, f. Barlien, Enke efter Distriktslæge Iver Winfeldt B., 77³/₄ A., 1. August, Farsund. (Børn).
- Buch**, Wilhelm Henrik, Sogneprest, 92 A., 10. Februar, Christiania. (Børn: Fredrikke Ottesen, f. B., og Søskende).
- Bucher**, Caroline Andrine, f. Ehn, flv. Skuespillerinde, 55 A., 21. December, Christiania. (Mand: O. Joh. B., Skuespiller og Regissør).
- Buchholz**, Thorvald Rasmus Borup, Distriktslæge i Hadeland og Land, 76³/₄ A., 20. Mai, Gran. (Børn og Svigerbørn: Jerome B., Læge, Anna B., Andrea Gaarder, f. B., Bertha B., f. Gulowsen, og A. T. G., Kaptein).
- Buck**, Gjertrude Marie, 56¹/₂ A., 19. Juni, Thronhjelm. (Brødre og Svigerinde: Fredr. Bing B., Christopher Lorentz B. og Nanna Emilie B., f. Aamodt).
- Budde**, Otto Christian, Cand. juris, 32 A., 15. Februar, Christiania. (Skegtinge).
- Bugge**, Barthe Sophie, f. Bugge, 23 A., 1. April, Tasken pr. Rygge. (Mand: Sophus B.).
- Bugge**, O., Landhandler, 56 A., 19. Marts, Lian pr. Christiania. (Hustru: Caroline B.).
- Bugge**, P. M., flv. Foged, 87 A., 18. Juni, Orkedalen. (Efterladte).
- Bugge**, Wilhelm Edvard, 12 D., 27. Juni, Kvædfjord Prestegaard. (Forældre: P. O. B., Sogneprest, og Riborg B., f. Rambech).
- Bull**, Gunvor, 30. April, Tønsberg.

- (Forældre: Johannes B. og Aslaug B., f. Olsen).
- Burchardt**, Helga Benedikte Anna Erneste, 29 A., 16. Oktober, Christiania. (Forældre: D. B. B. og B. C. B., f. Birch).
- Bäckmann**, Mariane, 81 $\frac{1}{2}$ A., 17. Januar, Christiania. (Slægtninge).
- Bødtker**, Daniel R., 75 A., 12. Juni, Bergen. (Hustru: Louise B., f. Nissen).
- Bøgh**, Elisabeth Marie, 27 A., 25. Mai, Christiania. (Moder og Forlovede: Jensine B., f. Hille, og Oscar Munthe, Premierløjtnant).
- Børresen**, Martha Christine, f. Lyng, 65 $\frac{1}{2}$ A., 22. November, Christiania. (Sønner og Svigerdøtre: Anders B., Bankchef, Louise B., f. Bache, Jacob B., Premierløjtnant i Marinen, og Louise B., f. Levick).
- Børtzell**, Helmina, 46 A., 28. Mai, —. (Søster og Svoger: Ida Aagaard, f. B., og Aage Aagaard, Adjunkt).
- Capjon**, Ingeborg, f. —, 73 A., 24. December, Reistad i Lier. (Søn og Svigerdatter: Ant. C. og Ingeborg C., f. Solberg).
- Capjon**, Sigurd, 5 $\frac{1}{2}$ A., 3. April, Fredriksstad. (Forældre: Thv. C. og Agnes C., f. Heiberg).
- Cappelen**, Diderich, Skibskaptein, 65 $\frac{1}{2}$ A., 17. Januar, Fredriksstad. (Hustru: Wilhelmine C., f. Jahn).
- Cappelen**, Johan Nicolay, flv. Distriktslæge, 71 A., 17. November, Sætnes pr. Møldøen. (Hustru: Elisabeth Brunchorst C., f. Ravn).
- Carlsen**, Karen Marie, f. Vogt, 75 $\frac{1}{2}$ A., 1. August, Christiania. (Børn: Thorvald C. og Constance C.).
- Carstens**, Jensine, f. Sæther, 36 $\frac{1}{2}$ A., 23. Januar, Trysil. (Mand: Johan C.).
- Castberg**, Ragnvald, 13 $\frac{1}{2}$ A., 2. Februar, Thronhjelm. (Forældre: C., Kaptein, og Elise C., f. Stabell).
- Cedervall**, Anne Elise, 14 A., 5. August, Christiania. (Fæder: Joh. C.).
- Christensen**, H. C., Lagmand, 51 A., 7. September, Christiania. (Hustru: Eva C., f. Mathiesen).
- Christensen**, Nils Andreas, flv. Sekretær, 47 A., 6. Januar, Christiania. (Hustru: Clara C., f. Gustafson).
- Christiansen**, August, 40 A., 7. December, Elverum. (Hustru: Mathilde C., f. Graff).
- Christophersen**, Tomine Margrethe, f. Møglestue, 73 A., 12. September, Christiania. (Mand: H. C., Auktionarius, Børn og Børnebørn).
- Clausen**, Oscar, 39 A., 5. April, Christianssund. (Hustru: Cathinka C., f. Selmer, og 2 Døtre).
- Clodius**, Heinrich Didrich, Kjøbmand, 86 A., 11. Marts, Tromsø. (Hanna Holmboe, f. C., Leonore C., Martine C., f. Buch, og W. Holmboe).
- Coch**, Inger Laurine, 67 $\frac{2}{12}$ A., 23. Januar, Brevik. (Broder og Svigerinde: N. W. C. og Christine C., f. Larsen).
- Coldevin**, Hans Aas, $\frac{2}{2}$ A., 11. Marts, Dønnes. (Forældre: H. C. og Margrethe C., f. Aas).
- Conradi**, Andreas Carinius, Stationsmester ved Vestbanestationen, 57 A., 15. November, Christiania. (Søskende).
- Conradi**, Louise, f. Hansen, 83 A., 12. Januar, Christianssand. (Døtre: Marie og Trine C.).
- Cordsen**, Louise Kathrine, f. Nyrop, 20. Juni, Christiania. (Døtre: Dina Gullichsen, f. C., og Betzy C.).
- Coutts**, Jennie, 88 A., 4. Marts, Christiania.
- Daae**, Peter Kobro. Dampskibsfører, 37 A., 30. Juni, Christiania. (Hustru: Ida D., f. Schøien).
- Daae**, Severin Camilius, 34 A., 24. Juni, Chicago, U. S. A. (Forældre: P. S. J. D., Byfoged, og Camilla D., Christiania).
- Dahl**, Caroline, 92 A., 8. Marts, Tarvelig i Raade. (Broderbørn).
- Dahl**, Fredrik August, flv. Direktør ved Aas højere Landbrugsskole, f. 23. Marts 1818, 29. November, Christiania. (Hustru: Helga D., f. Anker).
- Dahl**, Hans Andreas, Kaptein, 72 A.,

15. April, Bergen. (Datter og Svingerson: Ida Smith-Hald og Frithjof Smith-Hald).
- Dahl**, Henriette Marie, f. Jansen, 14. Januar, Bodø. (Mand: Jens O. D., Fiskeriinspektør).
- Dahl**, Ingeborg, $\frac{1}{3}$ A., 29. Marts, Christiania. (Forældre: Nils D. og Anna D., f. Thomsen).
- Dahl**, Kristofa Kristine, f. Rønneberg, 78 A., 20. Marts, Vestnes. (Børn: W. S. D., Konrad D., Noline Harbitz, f. D., og Ulrikke D.).
- Dahl**, Ludvig Vilhelm, Medicinaldirektør, 64 A., 2. November, Christiania. (Hustru: Anna Catharina D., f. Bonnevie).
- Dahl**, Nicolay Peter, Grosserer, 68 A., 10. Juni, Molde. (Hustru: Louise D., f. Gørvell).
- Dahl**, Wilhelm, Postnester og Telegrafbestyrer, 59 $\frac{1}{2}$ A., 3. November, Flekkefjord. (Hustru og Døtre: Theodorolla D., f. Rynning, og Julie og Wilhelma D.).
- Dahll**, Louisa, f. Wade, 6. August, Bergland pr. Kragerø. (Sønner: George D. og Lewis D.).
- Dahll**, Mamie, 22 A., 13. April, Görbersdorf. (Moder og Forlovede: Laura D., f. Larsen, og Georg Kjørboe).
- Dannevig**, Mathias Henrik, 22 A., 16. September, Flødevik. (Forældre: G. M. D. og Elisa B. D., f. Smith).
- Dawes**, Henry, C. E., Agent, 80 A., 15. Januar, Christiania. (Hustru: Caroline D.).
- Deinboll**, Catharina Kahrs, f. Bredal, 83 A., 18. November, Stordøen. (Børn: P. V. B. D., Seminarlærer, og Marie Wærner, f. D.).
- Dessen**, Marcus Gjøe Rosenkrantz, fhv. Lensmand, 81 A., 13. Marts, Enen pr. Molde. (Hustru: Marie D., f. Roll, og Børn).
- Dietrichson**, Ragnar Berentsen, $\frac{7}{12}$ A., 7. Oktober, Skien. (Forældre: W. B. D., Apotheker, og Bertha D., f. Berentsen).
- Dons**, Otto, 4 A., 16. April, Thron-
- hjem. (Forældre: Karl D. og Gertrude D., f. Ottesen).
- Dop**, Ingeborg Christine, f. Huitfeldt, 81 A., 11. April, Christiania. (Mand: Th. A. D., Sogneprest).
- Doran**, Helene Bolette, f. Krog, 92 $\frac{1}{12}$ A., 17. Oktober, Kragerø. (Børn: Th. D. og Gunhild D.).
- Dreyer**, Christen, 85 A., 30. Juli, Tromsø. (Slægtninge: Marie Collin, Fr. Collin, Chr. Collin og Fritz D.).
- Dupont**, Oscar Léon, 76 A., 4. Mai, Christiania. (Hustru: Magdalene D., f. Leegaard).
- Døvle**, Dagfinn, 2 $\frac{1}{2}$ A., 9. August, p. l. Sandefjord. (Forældre: D. D., Pr. løjtnant, og Inga D., f. Bryde).
- Eckell**, Charlotte, f. Schouw, 72 A., 9. Juli, Christiania. (Børn).
- Eckhoff**, Frits, 19. Januar, Christiania. (Forældre: Kr. Mart. E., Prest, og Ada E., f. Hannevig).
- Eckhoff**, Fritz, 8 $\frac{1}{2}$ A., 3. Juni, Christiania. (Forældre: M. V. E., Sogneprest, og Josefa E., f. Svensson, Sund pr. Bergen).
- Ecktell**, Sofie Amalia, f. Fabricius, 26 A., 2. September, Arendal. (Mand: S. E.).
- Eeg**, Jørgen, Agent, 57 A., 3. Januar, Christiania. (Hustru: Louise E., f. Winderen, og Børn).
- Egeberg**, Anun, fhv. Maskinist, 26. December, Gaarden Hem pr. Tønsberg. Hustru: Fredrikke E., f. (rip).
- Egeberg**, Jeanette Emilie, 21 A., 29. November, Christiania. (Moder: Marie E., f. Ullitz).
- Eggers**, Carl, fhv. Distriktslæge, 62 A., 2. Januar, —. (Hustru: Henriette E., f. Castberg).
- Eitzen**, Jørgen Jacob, fhv. Konsul, 78 A., 1. April, Christiania. (Børn og Svigerbørn).
- Ellingsen**, Jens Karl Kristian Monrad, 14 $\frac{3}{4}$ A., 6. Mai, ved et Ulykkestilfælde, Sortland. (Moder: Elisa E., f. Rosenvinge).
- Elster**, Andrea, f. —, 79 A., 14. Februar, Christiania. (Børn.)

- Engh**, Nils, Toldinspektør, R. St. O. O., 88 $\frac{1}{2}$ A., 14. Februar, Flekkefjord. (Børn og Svigerdatter: Ina E., Carl E., Cand. juris, og Bolette E. f. Waage).
- Erichsen**, Harald Andreas, Stud. theol., 39 A., 7. Oktober, Christiania. (Moder: Helene E., f. Lauw).
- Erichsen**, Marie, 85 A., 7. Juni, Christiania. (Niece: Inga von der Lippe).
- Erlandsen**, Christian Frederik, fhv. Sogneprest, 51 A., 7. Januar, Christiania. (Hustru: Marie E., f. Calmeyer).
- Fabritius**, Fredrikke, 4 $\frac{2}{3}$ A., 17. Juni, Christiania. (Fader: L. F.).
- Falbe**, Christiane Pauline, tidligere tjenstgjørende Hoffrøken hos H. M. Dronning Desideria, 24. Juni, Stockholm. (Søster: Kathinka F.).
- Falch**, Ida Mathilde, f. Borckgrevink, 15. Juli, Drammen. (Børn og Svigerbørn).
- Falch**, Marie Helene, f. Thueseng, 54 A., 11. Februar, Drammen. (Mand: Søren F.).
- Falkenberg**, Johan Fredrik, 54 A., 17. November, Christianssund. (Hustru: Anna Adler F., f. Buck).
- Falsen**, Christian Magnus, Kaptein i Marinen, f. 19. Januar 1845, 13. Juni, Horten. (Moder: Cathinca F.).
- Faye**, Frants Christian, Dr. med., Professor, 83 $\frac{1}{2}$ A., 5. Mai, Christiania. (Børn og Svigerbørn: Dr. L. F., Karen Petersen, f. F., Constance F., f. Trampe, og O. Petersen).
- Fearnley**, Carl Fredrik, Professor, 71 $\frac{2}{3}$ A., 22. August, Christiania. (Hustru: Emma F., f. Mariboe, og Datter).
- Fedderson**, Heinricke Marie Christiane, f. Adolphsen, 74 A., 16. August, Hammerfest. (Mand: F. H. F., Børn og Børnebørn).
- Fermann**, Carl, 41 A., 17. Januar, Christiania. (Hustru: Charlet F., f. Parr).
- Fermann**, Christian, Inspektør, 75 A., 28. Mai, Frederiksborg, Danmark. (Brødre: A. F., Christiania, og J. F., Høugsund).
- Fett**, Johan Wilhelm, 59 A., 14. Oktober, Hull, England. (Hustru, Døtre og Svigersønner: Kristine F., f. Just. Othilie Sphode, f. F., Julie Drasdo, f. F., Albert Sphode og Paul Drasdo).
- Finne**, Emilie, f. Roll, 73 Aar., 14. Juni, Thronhjelm. (Sønner og Svigerdatter: Hans F., Amalie F., f. Huitfeldt, Jacob F. og Emil F.).
- Finne**, Stian Herlofsen, 88 A., 1. Mai, Risør. (Hustru: Clementine F., f. Carstensen).
- Fischer**, Nils Jakob, Frimærkehandler, 39 $\frac{1}{2}$ A., 27. Januar, Christiania. (Paa Hustruens Vegne Moderen: Maren F., f. Kronsteen).
- Fischer**, Peter Ferdinand, Proprietær, 63 A., 25. Marts, Ottarsrud pr. Drøbak. (Hustru: Karen F., f. Holmsen).
- Fleischer**, Mancin, Cand. theol., fhv. Klokker ved Garnisonskirken, 72 A., 9. April, Christiania. (Hustru: Ulrikke F., f. Stoltenberg, og Børn).
- Flood**, Paulus Elias, Skibsmægler i Liverpool, 26. April, Christiania. (Paa Hustruens Vegne Moderen: Inger L. F., f. Wright).
- Fougner**, Frederikke Margarethe, f. Jensen, 9. Juli, Stenkjær. (Mand: Herman F., Oberstløjtnant).
- Fougner**, Johan Munthe Colbjørnsen, Major i Artilleriet, Underfelttøimester, 56 A., 20. Februar, Christiania. (Hustru: Pauline F., f. Paulsen, og Børn).
- Fougner**, Pauline, f. Paulsen, 57 A., 20. April, Christiania. (Børn: Kristofer F., Artilleriløjtnant, og Eugenie F.).
- Fougner**, Sigrid, 18 A., 26. December, Lillehammer. Forældre: N. F. og Sidsel F.).
- Fraas**, Cathrine Lucie, f. Martens, 26. Oktober, Bergen. (Niece og Pleiedatter: Sophie Arnesen).
- Francke**, Emmy, 7 $\frac{1}{2}$ M., 18. Marts,

- Christiania. (Forældre: Wilh. F. og Emma F., f. Timm).
- Friis**, Christian Wilhelm Garben, Høiestretsadvokat, 31 A., 7. September, Stavanger. (Hustru: Hanne F., f. Arenfeldt).
- Friis**, Johan Sebastian Cammermeyer, 79 A., 18. Juli, Søraas pr. Bergen. (Datter: Hilda F.).
- Friis**, Ole Kristian Bull, 11 $\frac{1}{2}$ A., 27. September, Aalesund. (Fader: H. W. F.).
- Frommel**, Max, Dr. theol., Konsistorialraad og General-Superintendent i Fyrstendømmet Lüneborg, 5. Januar, Celle. (Hustru: Thora F., f. Egidius).
- Frydenlund**, Mathias, Kjøbmand, 35 A., 17. Marts, ved et Ulykkestilfælde, Hamar. (Hustru: Severine F., f. Eriksen).
- Fürst**, Bina. f. —, 61 Aar., 10. August, Arendal. (Døtre og Svigersønner: Lilla Kallevig, Nenny Munthe-Kaas, Harald Kallevig og C. Munthe-Kaas).
- Fürst**, Hans Severin, 62 A., 25. November, Stavanger. (Hustru: Cathrine F., f. Manger).
- Gerner**, Carl Evald, Konsul, 42 A., 3. Juli, Melløs pr. Moss. (Hustru: Anna G., f. Sundt).
- Gether**, Charlotte Louise, 77 $\frac{1}{4}$ A., 31. Januar, Laurvik. (Familie).
- Getz**, Henriette Marie Elisabeth, $\frac{5}{6}$ A., 22. December, Christiania. (Forældre: B. G., Rigsadvokat, og Johanne G., f. Berg).
- Getz**, Sophie Emilie, f. Buchholdt, 70 Aar, 29. Mai, Hamar. (Sønner og Svigerdøtre).
- Giertsen**, Hjalmar, 23 A., 26. December, Montevideo. (Fader: G. G., Horten).
- Gjems**, Sven Jørgen, fhv. Kjøbmand, 57 A., 20. Januar, Christiania. (Hustru: Johanne G., f. Rolfsen).
- Gjerdrum**, Alexander Lange, Kaptein, 41 A., 3. Mai, Bergen. (Hustru: Wilhelmina G., f. Øberg).
- Gjerdrum**, Tryggve, 35 A., 14. Decem-
- ber, Washington. (Moder: L. G., f. Lange).
- Glückstad**, Christen Mamen, fhv. Sogneprest til Hiterdal, f. 30. August 1806. 8. August, Christiania. (Hustru: Sophie G., f. Huitfeldt).
- Gløersen**, Anton, fhv. Gaardbruger, 80 A., 28. November, Christiania. (Søskende).
- Gløersen**, Christian August, Provst, 82 A., 20. April, Christiania. (Hustru: Marie G., f. Randers).
- Gløersen**, Johan, fhv. Sogneprest, 80 A., 16. August, Christiania. (Hustru: Charlotte G., f. Dahl).
- Gornitzka**, Knut, 1 $\frac{5}{12}$ A., 7. Mai, Tistedalen. (Forældre: C. P. W. G. og Julie G., Haagaas).
- Gotaas**, Johanne, 22 A., 19. Januar, Trøgstad. (Forældre: O. G. og Olava G., f. Hvoslef).
- Graarud**, Sigrid, 6 $\frac{1}{2}$ A., 12. Juni, Holmestrand. (Forældre: G. G., Kommunelæge, og Karen G., f. Gran).
- Graff**, Noline Olivia, f. Rennord, 10. December, Christiania. (Mand: M. G.).
- Gran**, Anton Martin, Toldbetjent, 73 A., 14. Marts, Fredriksstad. (Efterladte).
- Grieg**, Ingeborg Helene, f. Rolfsen, 1. August, Bergen. (Mand: James G.).
- Grundt**, Niels, fhv. Kontorchef ved Sagbrugsforeningen paa Fredrikshald, 40 A., 23. November, Drammen. (Hustru: Johanne G., f. Seeberg).
- Grüner**, Carl Fritz, 23 A., 6. Juli, Nedre Foss, Christiania. (Moder: Charlotte G., f. Iversen).
- Grøndahl**, Anders, Bogtrykker, 83 A., 28. August, Christiania. (Børn).
- Grøndahl**, Birger Martin, 22 A., 15. August, U. S. A. (Søster: Karin G., Lier).
- Grøndahl**, Just, 8 A., 11. Juli, Gransherreds Prestegaard. (Forældre: Birger G. og Kathinka G., f. von der Lippe).
- Grønland**, Valborg Elise, f. Davidsen,

- S. April, Ullensaker. (Mand: Erling G., pers. Kapellan).
- Grønning**, Reidar, 7½ A., 19. Januar, Thronhjelm. (Forældre: Emil G. og Anna G., f. Schmidt).
- Grøntvedt**, Richard. Cand. juris, 55 A., 30. Januar, Chicago, U. S. A. (Søskende, Christiania).
- Grønver**, Augusta, 16 A., 10. September, Christiania. (Moder: Amalie G., f. Adamsen).
- Grønvold**, Ingeborg. f. Birkrem, 4. Juli, —. (Børn og Svigerdatter: Fr. G., kgl. Fuldmægtig, Karoline G., f. Diriks, og Ingertha G., — Christiania og Arendal).
- Grønvold**, Jakob Worm-Müller, 1½ A., 28. Mai, Sandefjord. (I Faderens Fravær: Moderen Ebba G., f. Heyerdahl).
- Grønvold**, Nina, 38 A., 6. August, Modums Prestegaard. (Forældre: C. G., Sogneprest, og Jonine G., f. Høst).
- Grøtheim**, Andrea Logn, f. Wulff, 34½ A., 22. Marts, Stamsund. (Mand: A. M. G.).
- Grøtschier**, Thorvald. Tandlæge, 17. Juli, Christiania. (Hustru: Ahua G., f. Ring).
- Gude**, Camilla, 6. Oktober, Moss. (Niece: Karen G.).
- Guldberg**, Carl Gustav Theodor, 6 M. 13 D., 13. November, Christiania. (Forældre: Dr. Gustav G., Professor, og Dagmar G., f. Koller).
- Gundersen**, Nicolai Schreuder, fhv. Skibsfører, 75½ A., 5. Marts, Rønnes ved Grimstad. (Søn og Svigerdatter: Jens Schreuder, Cand. juris, og Margarethe S., f. Christensen, Lian pr. Christiania).
- Gøtzsche**, Ferdinand Hellfried, Toldkontrollør, 67 A., 22. Februar, Christiania. (Døtre og Svigersøner: Julie de Fontenay, f. G., og A. N. de Fontenay, Emma de Fontenay, f. G., og O. E. de Fontenay).
- Haagensen**, Engel Dorothea, f. Buch, 88 A., 31. August, Molde. (Svigerinde: Cathrine B., f. Stub).
- Haakensen**, Karen, f. Krogh, 10. November, Drøbak. (Søskende: Johs. Krogh og Thea Krogh).
- Habel**, David Chreystie, Kopist, 46 A., Juni, Christiania. (Hustru).
- Hagemann**, Caroline. f. —, Enke efter Infanterikaptein B. H. H., 16. Mai, Christianssand. (Børn).
- Hagemann**, Johan Bülow, Jungmand, 16½ A., 4. Mai, ved et Ulykkestilfælde, Magdalenæ Rhed, Argentina. (Forældre: F. H., Sørenskriver, og Hedda H., —, Lyen i Vaage).
- Hagemann**, O. F., fhv. Skibsfører, 27. Mai, London.
- Hagemann**, Otto Holmboe, fhv. Over-toldbetjent, 82 A., 7. April, Christianssand. (Søskende).
- Hagerup**, Hans Eilert, 78 A., 30. Oktober, Trønbøl i Brandvold. (Hustru: Oline H.).
- Hals**, Maren Johanne, f. Iversen, Enke efter Kaptein Christen H., 82 A., 25. Januar, Stavanger. (Børn: P. H., Apotheker, og Christine H.).
- Hamborg**, Thea, f. Aarnæs, 2. November, Li, Ødemark. (Mand: A. C. H.).
- Hannestad**, Haakon, Distriktslæge og Garnisonslæge paa Vardøhus Fæstning, f. 1843, 11. August, Vardø. (Hustru: Karen H.).
- Hansen**, Anna Josephine, f. Hvoslef, 25. Oktober, Christiania. (Mand: E. H., Handelsreisende).
- Hansen**, Carl Herman, fhv. Sogneprest, 79½ A., 4. Februar, Christiania. (Hustru: Elisabeth H., f. Bremer).
- Hansen**, Carl Sofus, 1½ A., September, og Gerhard Landmark, 1¼ A., 6. Juni, Tvillingen, Mo Prestegaard, Helgeland. (Forældre: Anton H. og Johanna H., f. Landmark).
- Hansen**, Leonardine, f. Eggers, 59½ A., 25. Februar, Skien. (Børn).
- Hansen**, Rudolf Emil, Kjøbmand, 45 A., 26. Juni, Christiania. (Moder: Karen H., f. Mandskou).
- Hansteen**, Johan Wilhelm, Justitiarius

- i Christianssands Stiftsoverret, 69 A., 23. Januar. (Søskende).
- Hanstein**, Charlotte Georgine. 13. November, Drammen. (Søster: Amalie H.).
- Harmens**, Jocomine, f. Zarentz, 84 A., 11. Juni, Bergen. (Datter og Svi-gerson: Anna Grung, f. H., og Jacob Grung).
- Hartmann**, Alison Johanne, f. Frazer, 71 A., 23. April, Evjen pr. Orke-dalen. (Børn).
- Hartvig**, Jacob, resid. Kapellan, 70 $\frac{1}{2}$ A., 24. December, Laurvik. (Hus-tru: Laurine H., f. Blehr).
- Haslund**, Ingrid, 1 A., 12. August, Sortland Prestegaard. (Forældre: F. W. H. og Ida H., f. Bing).
- Hassel**, Hans Christian, Andenstyrmand, 27 A., 30. September, Tacoma, Amerika. (Forældre: Christopher H., og Inger H., Kragerø).
- Hauer**, Dina, f. Gran, 25 A., 6. Okto-ber, Fredriksstad. (Mand: Joh. H., Brugsfuldmægtig).
- Hedels**, Anna Petrine, f. —, 62 A., 20. November, Christiania. (Børn).
- Heiberg**, Axel Edvard Sejersted, Over-retssagfører, 3. Mai, Namsos. (Forældre: Axel H., Oberst, og Emma H., f. Sejersted, Christiania).
- Heiberg**, William, Student, 19 A., 29. Oktober, Christiania. (Moder: Su-sanne H.).
- Hein**, Christian, 11 $\frac{1}{2}$ A., 5. December, Arendal. (Forældre: A. Chr. H. og Adolfine H., f. Jacobsen).
- Heitmann**, Hans, Dampskibsexpeditør, 57 A., 21. Marts, Christiania. (Hustru: Sarah Ann H., f. Rheum).
- Hejerdahl**, Louise Henrikke, f. Zwilg-meyer, 6. December, Næss pr. Moss. (Mand: August H.).
- Helleesen**, Carl Fredrik, Skibsfører, 7. Mai, Drammen. (Hustru: Anette H., f. Wold).
- Helliesen**, Jørgen Henrik, Kaptein i Throndhjemske Infanteribrigade, 39 $\frac{1}{2}$ A., Molde. (Forældre: J. H. og Charlotte H., f. Warendorph, Stavanger).
- Heltberg**, Erika Mathea, f. Leganger, Enke efter resid. Kapellan M. S. H., 76 A., 2. Mai, Christiania. (Børn).
- Heltberg**, Karl M. S., Stud. med., 23 $\frac{1}{4}$ A., 28. Marts, Christiania. (For-ældre: H. H. og Cathinka H., f. Halvorsen).
- Heltberg**, Marie Emilie, f. Herre, Enke efter Skolebestyrer Henrik H., 73 A., 6. November, Christiania. (Døtre: Mathea Wennevold, f. H., og Inga Wennevold, f. H.).
- Hemsen**, J. C., Bestyrer af Tou Brug, 10. August, Tou v. Stavanger. (Søstre: Rikke H. og Caroline H.).
- Hennum**, Anna, 24 A., 5. Marts, i Rosario. (Forældre: J. H. og Jacobine H., Langesund).
- Herlofsen**, Hans Dahl, 38 A., 25. Januar, Christianssund. (Hustru: Augusta H., f. Marstrand).
- Hertzberg**, Halfdan, Læge, Billedhugger, 33 A., 5. Juli, Nærstrand pr. Stav-anger. (Hustru: Alexandra H., f. Berner).
- Hertzberg**, Ingeborg Gjertrud Helene, f. Reymert, 35 A., 27. August, Holmestrand. (Mand: G. P. H., Skibsfører).
- Hess**, Henrikke Kristine, f. —, 72 $\frac{1}{2}$ A., 12. Juni, Kongsvinger. (Mand: F. Aug. H. og Børn).
- Hesselgren**, Jeanne, f. Delcher, 23. Januar, Stockholm. (Nevø og Niece: Jakob B. Bull, Redaktør, og Maria B. Bull, Christiania).
- Heyerdahl**, Johan Ludvig, fhv. Sogne-prest til Are- og Ølemark, 85 $\frac{1}{2}$ A., 15. Juli, Slemdals Prestegaard. (Hustru: Anna H., f. Oftedahl).
- Heyerdahl**, N. R., Højesteretsadvokat, 46 A., 17. Januar, Christiania. (Hustru: Christiane H.).
- Hielm**, Birger, Kaptein i 1ste Akers-huske Infanteribrigade, 69 A., 27. September, Christiania. (Børn).
- Hielm**, Thorvald, Sagfører, 27 $\frac{3}{4}$ A., 10. Oktober, Koppang. (Moder: Jenny M. H., f. Hielm).
- Miorth**, Karen Mathea, 80 A., 25. Ok-

- tober, Christiania. (Svigerinde: Bergitte H., f. Woxen).
- Hoff**, Berthe Malene, f. Jakobsen, 59½ A., 29. April. (Mand: Erik H., Organist. 6 Børn og 12 Børnebørn).
- Hoff**, Betzy, 4. Februar, Grimstad. (Forældre: C. A. H. og Fredrikke H.).
- Hoff-Rosenkrone**, Agnete Marie, 72 A., 7. April, Rosendal. (Broder: G. H.-R.).
- Hoff-Rosenkrone**, Sophie Cecilie, 70 A., 19. Marts, Rosendal. (Broder: G. H.-R.).
- Hoffgaard**, Agathe, f. Tschudy, 1. December, Tønsberg. (Mand: L. H.).
- Hoffgaard**, Dora, f. v. Holst, 86 A., 25. Februar, Christiania. (Broderdatter: Mathilde H.).
- Hoffgaard**, Gabriel Konsul, 67 A., 22. September, Fredrikshald. (Hustru: Dorteia H., f. Landstad).
- Hoffgaard**, Gustav Cathrinus, Sorenskriver i Jæderens Sorenskriveri, 71 A., 23. November, Stavanger. (Hustru: Andella H., f. Holfeldt, Børn og Børnebørn).
- Hoffgaard**, Jens C., 42 A., 5. December, Fredrikshald. (Morbror: Bernhard Borgen).
- Hoffgaard**, Maren Sibylle, f. Bull, 61 A., 3. August, Melsomvik. (Niece: Mathilde og Marie Ambjørnsen).
- Hoffmann**, Per, Stud. med., 23 A., 18. September, Aalesund. (Moder: Marie H.).
- Holan**, Lorents, Cand. mag., fhv. Skolebestyrer, 49 A., 3. November, Værdalen. (Moder: Marie H.).
- Holfeldt-Houen**, Christopher, Pastor emeritus, det apostoliske Præfekturs Conciliarius, 70 A., 22. November, Christiania. (Dr. J. B. Fallize, apostolisk Præfekt).
- Holler**, Nicolay Finckenhagen, Jernbanekontorist, 37½ A., 24. November, Throndhjem. (Hustru: Petra H., f. Hansen).
- Holm**, Alette, f. —, Enke efter Overdyrlæge H., 71 A., 14. August, Christiania. (Efterladte).
- Holm**, Lars, Lensmand, 11. Juni, Lervik i Vestnæs. (Hustru: Dorteia H., f. Delphin).
- Holm**, Petrea Diderikke. (Datter af afd. Bankkasserer H.), 76 A., 22. Januar, Christiania. (Broder- og Søsterbørn).
- Holmboe**, Frederikke Kirstine, f. Fabricius, 66 A., 7. August, Blaker Skanse. (Mand: J. C. H., Kaptein).
- Holmsen**, Hans, fhv. Kjøbmand, 63 A., 28. Marts, Christiania. (Hustru: Willielmine H., f. Dithmar).
- Holmsen**, Otto Christian, 18 A., 26. Januar, Røros. (Forældre A. H., Hytteskriver. og Hilda H., f. Stengel).
- Holst**, Alv Thorodd, 5 A., 15. Marts, Christiania. (Forældre: Dr. Elling H., Universitetsstipendiat, og Inger H., f. Skavlan).
- Holst**, Christian, Overintendant, Kammerherre, 81 A., 14. Juni, Christiania.
- Holst**, Peter Edwin, Stud. juris, 23 A., 3. September, Christiania. (Moder: Lina H., f. Koren, Flekkefjord).
- Holt**, Randine Marie, f. Nilsen, 76½ A., 20. Februar, Christiania. (Mand: C. H., fhv. Overlærer).
- Holtfodt**, Einar, Snedker, 28 A., 1. Juli, Christiania. (Moder: Agnete H., f. Olsen).
- Holth**, Valborg, 21 A., 16. April, Sandefjord. (Forældre: C. H. og Laura H.).
- Houlder**, James, 73 A., 7. August, Bjørntvedt pr. Porsgrund. (Døtre: Cathrine H. og Mathilde H.).
- Hovelsrud**, Amalie, f. Kjelsen, 49 A., 19. Oktober, Christiania. (Mand: J. H., Cand. juris, og Børn).
- Hovelsrud**, Jacob Nielsen, Skibsfører, 28 A., 25. Oktober, Gefle, Sverige. (Moder: Susanna H., f. Backer, Holmestrand).
- Hummel**, H. F., 76 A., 21. Mai, Fredriksværn. (Døtre: Benedicte H. og Sofie H.).
- Hvistendahl**, Gjertrud Magdalene, f. Hvistendahl, 47½ A., 3. Sep-

- tember, Christiania. (Mand: Waldemar H.).
- Hvoslef**, Johanna, 10 $\frac{1}{2}$ A., 7. Februar, Mandal. (Forældre: N. H. og Klara H., f. Teilmann).
- Høeg**, Arnold, 6 A., 21. Januar, Nissedals Prestegaard. (Forældre: Fr. H., Sogneprest og Marie H.).
- Høegh**, Ludvig Christian Selmer, Overretssagfører, 43 A., 24. Februar, Aasnæs, Solør. (Hustru: Wilhelmine H., f. Juul).
- Hørbye**, Christian Lorentz R., Korpslæge, 72 $\frac{1}{2}$ A., 5. September, Christiania. (Hustru: Jenny H., f. Høst).
- Høyem**, Aashild, 7 $\frac{1}{2}$ A., 1. August, Throndhjem. (Forældre: Klaus H. og Hanna H., f. Nielsen).
- Ingier**, Agnes Augusta, 4 $\frac{1}{6}$ A., 17. April, Rakkestad Prestegaard. (Forældre: A. J. og Agnes J., f. Mohn).
- Ingier**, Christine, Datter af den i 1825 afdøde Major I. paa Maastad i Ullensaker, 84 A., 19. November, Blaker Skandse. (Broder- og Søsterbørn).
- Iversen**, Johan Klitzing, fhv. Sogneprest, 80 A., 8. September, Christiania. (Børn).
- Jacobsen**, Axel Waldemar Just, 1 A., 11. Juli, Østre Aker. (Forældre: J. Just J. og Agnes J., f. Egeberg).
- Jacobsen**, Dagny, 1 $\frac{1}{2}$ A., 3. Juni, Vadsø. (Forældre: A. J., Overretssagfører, og Hanna J., f. Høegh).
- Jacobsen**, Jacob, Kaptein og Veinspektør, 27. Juni, Rosendal pr. Laurvik. (Hustru: Hanna J., f. Erichsen).
- Jansen**, David, 7 $\frac{2}{3}$ A., 5. Januar, Varteig Prestegaard. (Forældre: J. J., Sogneprest, og Therese J., f. Schroeter).
- Jansen**, David Middelthon, Lensmand, 76 A., 18. Juni, Bjørnstad i Skjeberg. (Søn og Svigerdatter: J. J., Sogneprest, og Therese J., f. Schroeter).
- Jebe**, Bolette, f. Krefling, 92 A., 24. November, Eidsvold. (Datter: Laura Aall, f. J., Christiania).
- Jelstrup**, Fredrikke, 20 A., 9. April, Throndhjem. (Forældre: Henr. J., Overretssagfører, og Hanna J., f. Ellefsen).
- Jensen**, H. J., Bogtrykker, 66 A., 23. Juli, Christiania. (Hustru og Børn).
- Jensen**, J., Verkseier, 72 $\frac{1}{2}$ A., 2. Juli, Myren, Christiania. (Hustru: Marie J., f. Fischer).
- Jensen**, Thorkild Bang, 3 $\frac{1}{4}$ A., 23. Marts, Christiania. (Forældre: And. W. J., Ingeniør, og Thorborg J., f. Bang).
- Jenssen**, Karen Amalie, f. Hagerup, 80 A., 31. Oktober, Ranheim. (Børn).
- Jentoft**, Nils Johan, Handelsmand, 78 A., 5. Mai, Solø i Bejeren. (Børn).
- Jespersen**, Jesper, Sogneprest, 61 A., 28. November, Sandefjord. (Hustru: Mathea J., f. Lindahl).
- Johannsen**, Hugo, 3 $\frac{1}{4}$ A., 8. April, Christiania. (Forældre: F. J., Premierløjtnant i Marinen, og Agnes J., f. Smith).
- Johansen**, Ole Wilhelm, 17 $\frac{1}{2}$ A., Marts, Jamaica. (Forældre: P. J. og Thora J., f. Klevenberg, Grimstad).
- Johnsen**, Chr. J., Havnefoged, 65 A., 4. Juni, Christiania. (Hustru: Johanne J., f. Andersen).
- Johnsen**, Grethe Juliane, f. Plesner, 42 A., 29. April, Kragerø. (Mand: Thorvald J. og 7 Børn).
- Johnsen**, Vidkun Camillo Steenberg, 4 $\frac{2}{12}$ A., 3. April, Kautokeino. (Forældre: S. F. J., Sogneprest, og Marie J., f. Steenberg).
- Johnson**, Mimi, 23 $\frac{1}{2}$ A., 5. Juli, Throndhjem. (Forældre: A. J., Sogneprest, og Nanna J.).
- Jordan**, Sigrid, f. Holm, 24 A., 3. Maj, Christiania. (Mand: Henrich J.).
- Jordan**, Wollert Johan, 68 A., 10. November, Bergen. (Hustru: Ellen J., f. Elster).
- Juell**, Axel, Skibsreder, 36 A., 9. Januar,

- Christiania. (Hustru: Constance J., f. Madsen).
- Juell**, Johannes R., 71³/₄ A., 26. September, Arendal. (Hustru: Oline E. J., f. Geelmuyden, og Børn).
- Jønsberg**, Ragnvald. Distriktslæge i Østlofoten, 38 A., 24. Mai, ved Kuldseiling mellem Lyngvær og Henningsvær, under Sygebesøg. (Hustru: Ville J., f. Thrap, Kabelvaag).
- Jørgensen**, Anton. Premierløjtnant, 34 A., 20. Januar, Christiania. (Hustru: Clara J., f. Olsen).
- Kahrs**, Ingvar Olaf, Stud. med., 23 A., 6. September, Christiania. (Fader: Aug. K.).
- Kamstrup**, Andreas Tandberg, 31 A., 11. Februar, Helvetia Estate, Deli, Sumatra. (Hustru: Helga K., f. Malling).
- Karsten**, Ida Susanne, f. Pfützenreuter, 44¹/₂ A., 23. September, Christiania. (Mand: Heinrich K.).
- Kaurin**, Eiler Rosenvinge, Korpslæge. Sanitetskaptein, 55¹/₂ A., Gjølme i Orkedalen. (Søskende, Drøbak).
- Kaurin**, Halfdan, 22 A., 23. Februar, Christiania. (Forældre og Søskende).
- Keilhau**, Harald, Cand. juris., 36 A., 28. September, Christiania. (Hustru: Louise K., f. Ottesen).
- Keyser**, Andrea, 1 A., 25. April, Gamvig. (Forældre: J. W. A., K., Distriktslæge. og Rigolette K.).
- Keyser**, Ove, 3 A., Oktober, Christiania. (Moder: Helga K.).
- Kierulf**, Fred. A., 21. April, Drammen. (Børn).
- Kinck**, Bernt Magnus. Bankchef, 63 A., 23. Juni, Hamar. (Hustru: Margrethe K., f. Hanssen, og Børn).
- Kjær**, Helga, 1¹/₂ A., Juni, Christiania. (Forældre: Gottfr. K. og Birgithe K., f. Ege).
- Kjøl**, Wilhelmine Petra, f. Steen, 67 A., 13. Januar, Christiania. (Søskende og Børn: Th. Steen, Dina Steen, Axel og Lilli Kjøl).
- Kjøsterud**, Live, f. —, 85 A., 20. Oktober, Kjøsterud paa Aassiden pr. Drammen. (Søn: Chr. H. K.).
- Klaveness**, William, 11 U., 18. Marts, Christiania. (Forældre: Christian K. og Susanne K., f. Hauff).
- Klem**, Kirsten Henriette, f. Rasch, 54 A., 24. August, Christiania. (Mand: Frederik K., Fotograf).
- Klinge**, J. A., Underfoged, 67¹/₂ A., 20. Marts, Thronhjelm. (Hustru: Nicoline K., f. Thomsen, og Børn).
- Klingenberg**, Knud Thode, Distriktslæge, 79 A., 14. April, Harbel i Eidsberg. (Børn: Carl K. og Adeleide K.).
- Klouman**, Marie, f. Lundh, Enke efter Forstander for Christiania Arbejdsanstalt Henning K., 68 A., 13. Oktober, Christiania. (Sønner: Gerhard K., Fuldmægtig, Fredrik K., Ingeniør, og Henning K., Arkitekt).
- Knobelauch**, Christine, 18 D., og Massi Valborg, 32¹/₂ A., begge 18. Oktober, Christiania. (Mand og Fader: Oskar K., Boghandler).
- Knoph**, B., Skibsreder, 74 A., 13. Marts, Kragerø. (Hustru: Nina K., f. Eeg).
- Knoph**, Marie, 26. Marts, Kragerø. (Moder: Nina K.).
- Knudtzon**, Sophie, f. Schaanning, 56 A., 30. November, Christiania. (Sønner: Jens K. og William K.).
- Knutzen**, Knut Olaus, Provst, Sogneprest til Oddernæs, 85 A., 6. Oktober, Oddernæs Prestegaard. (Børn: Rina Wenneberg, f. K., og Søskende).
- Knutzen**, Valentine Adelheid, 33 A., 7. November, Christiania. (Svoger: Joh. Fr. Rosenbergl).
- Koch**, Carl, Skibsfører, 7. Juni, Horten. (Søn og Svigersøn: David Faye-Koch og Richard Klingenberg, Kommandørkaptein).
- Koch**, Ida Jonette, 38 A., 7. December, Værdalen. (Søster og Svoger: Agnes Juel, f. K., og F. C. Juel).
- Koch**, Sverre, 10¹/₃ A., 27. Juni, Bodø. (Forældre: Otto K. og Magda K., f. Sellæg).
- Kock**, Karen Kristine, f. Schaanning

- Enke efter Lodsoldermænd Peder K., 87 A., 6. December, Brevik. (Børn).
- Kolderup**, Birgitte, 22. August, Vang i Gjerdrum. (Søskende).
- Kolderup**, Ulrikke Charlotte, f. Todderud, Enke efter Ritmester Herman K., 83 A., 23. Oktober, Christiania. (Børn og Svigerbørn).
- Kraby**, Hans Nicolai, 32 A., 6. Februar, Thoten. (Moder: Paulovna K., f. Hoel).
- Krebs**, Henriette Elisabeth, f. Scheel, 80 A., 21. April, Fridheim. (Mand: K.).
- Krefting**, Hanna, 2 A., 17. November, Christiania. (Forældre: Rudolf K., Læge, og Märta K., f. Trozelli).
- Kreutz**, Julie Marie, f. Mylre, 71 A., 26. Januar, Torp ved Fredrikstad. (Sønner og Svigerdatter: Frd. K., Julius K. og Marie K., f. Nordl).
- Kristiansen**, Axeline, f. Sæther, 18. Marts, Christiania. (Mand: Otto K., Cand. mag.).
- Krog**, Hans Fredrik Bang, $\frac{2}{3}$ A., 17. Marts, Drammen. (Forældre: A. M. K., Overretssagfører, og Walesca K., f. Bang).
- Krog**, Valentine Margrethe, 11. August, Skudsnæshavn. (Nevø og Niece: Axel Kielland og Valentine Kielland, f. Pettersen, Stavanger).
- Krog**, Gabriel, fhv. Bankkasserer og Dampskibsexpeditør, 72 A., 22. Januar, Molde. (Hustru: Caroline K., f. Sommerschild).
- von Krog**, Fredrik Ferdinand, fhv. Kontreadmiral, 84 A., 2. September, Horten. (Børn).
- Krogh**, Kristian, Proprietær, 69 $\frac{1}{2}$ A., 27. Mai, Throndhjem. (Hustru: Noline K., f. Lossius).
- Krohn**, Johan Fredrik, 54 A., 18. Februar, Hønefos. (Hustru: Antonie K., f. Owren).
- Krohn**, Wollert Dankertsen, 70 A., 1. Juli, Aarø pr. Molde. (Hustru: Antonette K., f. Møller).
- Kruse**, Maren, 83 A., 29. Oktober, Christiania. (Søskende).
- Krüger**, Hans Lem, 16 A., 17. Juni, Christiania. (Forældre: D. K., Distriktslæge, og Claudine K., f. Lem).
- Kullerup**, Frits Thorvald Vogelius, fhv. Lærer, 72 A., 14. August, Christiania. (Søster og Svoger: Sofie Elisabeth Deinboll, f. K., og August Thorvald Deinboll, fhv. Sogneprest).
- Kyhn**, Ludvig, Stiftamtmand, 72 A., 23. Februar, Hamar. (Hustru: Anna K., f. Fock, Børn og Børnebørn).
- Lammers**, Marie Pauline, f. Schullt, Enke efter Sølvverksdirektør og Bergmester Amund L., 74 A., 4. December, Christiania. (Børn).
- Landmark**, Dorthe, 15 $\frac{3}{4}$ A., 26. Juli, Langesund. (Forældre: Nils L. og Elise L., f. Schram).
- Landmark**, Karoline Elisabeth, 12 A., og Mikael Rasch, 13 D., begge 5. September, Flakstad Prestegaard. (Forældre: Jonas R. L. og Katharina L., f. Hirsch).
- Landstad**, Severin Christian, Flødningsinspektør, 82 A., 1. Juli, Oppebøen i Siljord. (Svigerinde: Wilhelmine L., f. Lassen).
- Langaard**, Ellevine Marie, f. L., 33 A., 9. November, Christiania. (Mand: Chr. L.).
- Langaard**, Herman, 13 D., 6. November, Christiania. (Fader: Chr. L.).
- Lange**, Charlotte, f. Blix, Enke efter Rektor L., 81 A., 8. Januar, Lillehammer. (Børn).
- Lange**, Solveig Elisabeth, 5 $\frac{1}{2}$ A., 13. December, Skogshavn, Senjen. (Forældre: Sev. L., Distriktslæge, og Emma L., f. Rosenlund).
- Larpen**, Julie Elise, f. —, 82 $\frac{1}{2}$ A., 1. Marts, Christiania. (Efterladte).
- Larsen**, Clara, f. Kjøsterud, 12. Oktober, Lüttich. (Mand: August L.).
- Lassen**, Caroline Sofie, f. Lehmann, 18. Januar, Lillehammer. (Børn og Svigerbørn).
- Lassen**, Henrik A. Z., fhv. Distriktslæge,

- 72 A., 6. Januar, Lillehammer. (Hustru: Caroline L., f. Lehmann).
- Lassen**, Paul Brodahl, 83 A., 5. Februar. (Søskende: R. M. L. og Johanne Mathea Ugland, f. L.).
- Lassen**, Rasmus Michael, 9 A., 25. April, Kolbjørnsvik. (Hustru: Ingeborg S. L., f. Aanonsen).
- Lasson**, Andreas Jacob, Provst, 20. Juli, Christianssand. (Christine Elise L., f. Omsted).
- Lasson**, Karoline, 69½ A., 22. April, Drammen. (Søster: Emilie Nagel, f. L., Christiania).
- Leegaard**, Hermiane Annette, 61 A., 24. Juni, Fredriksstad. (Mand: Ove L.).
- Leganger**, Johanne Sophie, 73 A., 7. December, Christiania. (Søsterbørn).
- Lem**, Ingeborg Bolette, 4 A., 14. Oktober, Christiania. (Forældre: M. F. L. og Wilhelmine L.).
- Lexow**, Mally, 1/6 A., 16. August, p. t. Christiania. (Forældre: H. L., Bylæge, og Augusta L., f. Kierulf).
- Lied**, Karoline, f. Width, 73 A., 9. September, Namsos. (Søskende).
- Lieungh**, Thorbjørn, 1¼ A., 19. Januar, Moss. (Forældre: Carl L., Bryggerimester, og Signe L., f. Dysthe).
- Lind**, Oluf, Cand. mag., 38½ A., 1. November, Bergen. (Hustru: Caroline L., f. Petersen).
- Lindboe**, Carl Waldemar, Oberstløjtnant, 53 A., 17. Oktober, Nidarlid. (Hustru: Anna L., f. Falsen, og Børn).
- von der Lippe**, Gyda, f. Falch, 49½ A., 27. Mai, Grimstad. (Mand: Jakob v. d. L., og Børn).
- Lobes**, Petter Martin, Skibsfører, 54½ A., 23. Mai, Fredrikshald. (Hustru: Anna L., f. Larsen).
- Loetz**, Juliane Marie, f. —, 68½ A., 16. Oktober, Christianssand. (Børn).
- Lorentsen**, James Stove, Cand. juris., Reserveofficer, ansat ved det norske Generalkonsulat i London, 29 A., 27. September, paa et Besøg i Hjemmet, Drammen. (Forældre: Jas. S. L. og Hulda L., f. Ahlenius).
- Loss**, Peter Nicolai Zernikow, fhv. Besigtigelsesmand, 80 A., 21. Februar, Horten. (Søn og Svigerdatter: P. O. L. og Karine L., f. Braarud).
- Lossius**, Morten Lyng, Oberst, 14. November, Hlade ved Throndhjem. (Børn).
- Lowum**, Jens, 7 A., 18. Juli, ved et Ulykkestilfælde, Ulefos. (Forældre: R. L. og Julie L.).
- Ludvigsen**, Inger Jørgine, f. Offenbergh, 90½ A., 29. Januar, Skien. (Børn: Herman og M. D. L.).
- Lund**, Anna, 15 A., 15. Juni, Hammerfest. (Forældre: O. L., Overretssagfører, og Malla L., f. Robertson).
- Lund**, Charlotte Amalia, 92 A., 17. Februar, Christiania. (Svigerinde: Juliane L., f. Hansen).
- Lund**, Helga, f. Konow, 19. November, Bergen. (Mand: Eilert L.).
- Lund**, Johanne Marie, 1¼ A., 27. Juli, Laurvik. (Forældre: Theodor L. og Sigrid L.).
- Lund**, Marthine, 15. Oktober, Bergen. (Anna Kreetz).
- Lund**, Rasmus Tonning, Handelsmand, 58½ A., 11. April, Throndhjem. (Søskende).
- Lund**, Rikka, f. Pedersen, 80⅙ A., 15. Marts, Porsgrund. (P. K. Wright og Laura Wright, f. Rafn).
- Lüche**, Cecilie Marie, 91 A., 9. December, Throndhjem. (Paarørende).
- Lysgaard**, Anders Jørstad, Toldkontrollør, fhv. Storthingsrepræsentant, 76 A., August, Bergen.
- Maartmann**, Bergit, 11. Maj, Christiania. (Forældre: H. S. M., Kontorchef, og Otilie M., f. Kopperud).
- Maartman**, Bergitte Catharine, 88 A., 4. December, Bergen. (Wilhelmine Løberg, f. Smith, og Else Paasche, f. Smith).
- Maarud**, Gudbrand, Gaardbruger, 31 A., 30. Juni, Maarud, Søndre Odalen. (Hustru: Valborg M., f. Falkenberg).

- Magelssen**, Erik Thurmman, fhv. Garvermester, 74 A., 27. Marts, Ullensaker. (Hustru og Søn: Lovise M., f. Rustad, og K. D. M., Prest, Moss).
- Magnus**, Aslaug, $\frac{3}{4}$ A., 16. April, Christiania. (Forældre: Chr. S. M. og Hermine M., f. Hansteen).
- Magnus**, Johanne Kathrine, 41. April, Bergen. (Søskende).
- Malthe**, Johanne Petrine, f. Kehlet. 29. Juni, Hasler i Eidsvold. (Mand: Nestor M. og Børn).
- Mamen**, Alfred Emanuel, 19 A., 6. Juli, Fredrikshald. (Fader: C. I. M.).
- Markussen**, Ingeborg, f. Bugge, 62 A., 15. November, Moss. (Brødre: C. A. B. og P. A. B.).
- Martens**, Ditlef, Ingeniør, 46 A., 29. April, England. (Broder og Svigerinde: B. M., Distriktslæge, og Kathrine M., f. Høegh, Kopervik).
- Martens**, Minna, f. Bang, 28 A., 14. Marts, Bergen. (Mand: Einar M., Læge).
- Martens**, Nikolai, Sogneprest, 53 $\frac{1}{2}$ A., 25. April, Christiania. (Hustru: Eleonora M., f. Giæver, Gjerpen pr. Skien).
- Martens**, Vilhelm Leonhard, 14 A., 15. Februar, Kjøpervik. (Forældre: B. M., Distriktslæge, og Kathrine M., f. Høegh).
- Maske**, Gustav Julius, 29 A., 8. Marts, og Oline Louise, 31 A., 24. April, Thronhjøm. (Forældre: Julius M. og Gusta M., f. Ørum).
- Matheson**, Gødrun, $\frac{4}{3}$ A., 8. Januar, Thronhjøm. (Forældre: Valdemar M. og Caroline M., f. Schmidt).
- Matheson**, H. B., Kjøbmand, 77 A., 8. Oktober, Hamar. (Hustru: Lina M., f. Graff).
- Mathiesen**, Andreas, Lærer, 61 A., 27. December, Christiania. (Hustru: Caroline M., f. Leegaard).
- Maurer**, Harald August, Grosserer, 37 A., 9. Oktober, Christiania. (Hustru: Nathalie M., f. Duborgh).
- Meidell**, Astrid, 26 $\frac{1}{2}$ A., 6. Marts, Bergen. (Moder: Susanne M., f. Weltzien).
- Meidell**, Christian Severin Houge, 9 A., 6. Oktober, Christiania. (Forældre: D. M. og Thora M., f. Houge).
- Meinhardt**, Frits, Farmaceut, 39 A., 26. Oktober, Cogswell, N. Dakota, U. S. A. (Hustru: Mina M., f. Brun, Thronhjøm).
- Meyer**, Andrea Christofa, f. Danholm, 70 $\frac{1}{2}$ A., 23. Juli, Aastvedt pr. Bergen. (Børn).
- Meyer**, Henriette, 84 A., 17. August, Bergen. (Nevøer: Laurits M. og H. M. Pihl).
- Meyer**, Johanne, f. Rosenberg, 76 A., 24. September, Christiania. (Døtre: og Svigersønner: Sophie Boeck, f. M., Thea Nicolaysen, f. M., H. Boeck. Politilæge, og Kr. Nicolaysen, kgl. Fuldmægtig).
- Meyer**, Onse, f. Valeur, 85 A., 2. Juli, Christiania.
- Michelet**, Georg, 1 A., 9. Marts, Christiania. (Forældre: Christian M. og Betzy M.).
- Michelet**, Hans Christian, 86 $\frac{1}{4}$ A., 3. Mai, Christiania. (Datter og Svigersøn: Dorthea Berg, f. M., og B. H. B.).
- Michelsen**, Ragnhild, f. —, 72 A., 23. Oktober, Bergen. (Mand: Nils M.).
- Moe**, Aagot, 8 A., 22. Juni, Lekø. (Forældre: R. M., Sogneprest, og Augusta M., f. Gulli).
- Moe**, Magdalene, f. Walter, Enke efter Løitnant Hans Malling M., 74 A., 2. December, Christianssund. (Datter og Svigersøn: Emelie Rognskaug, f. M., og D. Rognskaug).
- Mohn**, Antonie Margrete, f. Thams, 69 A., 10. Oktober, Christiania. (Mand: Wilhelm M.).
- Mohn**, Henrikke, f. Meltzer, 78 A., 13. Februar, Bergen. (Sønner: Albert Johan M. og Johan Alfred M.).
- Mohn**, Leif, 7. Juni, Skotterud. (Forældre: G. M., Læge, og Thea M., f. Ottesen).
- Mohr**, Anton P., Konsul, 24. Mai, paa

- en Forretningsreise, Voss. (Hustru: Alette M., f. Falsen, Bergen).
- Morgenstjerne**¹, Ragnhild, 19. Marts, Fredriksstad. (Forældre: M. M. og Julie M., f. Jacobsen).
- Morgenstjerne**¹, Serge, 30. Marts, Passaic, N. Y., U. S. A. (Brødre: Carl M. og Mikael M.).
- Mortensen**, Rikka, f. Dahl, 36½ A., 29. September, Arendal. (Mand: O. E. M.).
- Mossevig**, Niels Egidius, flv. Skibsfører, 71½ A., 16. Februar, Christiania. (Hustru: Marie M.).
- Mustad**, Marie, Enke efter Fabrikejer O. M., 73½ A., 24. Januar, Brusveen pr. Gjøvik. (Børn og Svigerbørn: Hans M., Marie M., Maurits M., Maren M. og Johanne M.).
- Mustad**, Peder, 28. Marts, Gjøvik. (Hustru: Klara M.).
- Musæus**, Lovise Fredrikke Burley, 70 A., 19. August, Furrubraaten ved Nordstrand. (Nevø og Niecer: Nils Norman, Elisa og Augusta Norman).
- Müller**, Grethe, 14. August, Thronhjelm. (Søster: Johanna D.).
- Müller**, Pauline Marie, 32 A., 4. Mai, Bakkehuset pr. Levanger. (Moder: Henriette M., f. Steen).
- Mæglestue**, Anne Jacobine, 75 A., 6. Oktober, Christiania. (Svoger: H. Christophersen).
- Møller**, Clara Ida, 65 A., 20. Mai, Christiania. (Søster: Nathalia Finne, f. M.).
- Møller**, Diderike Wibye, 6. Marts, Bergen. (Tante og Onkel: Aadel Daae, f. Wibye, og C. Daae).
- Møller**, Ovidia, f. Hiortdahl, 84 A., 12. Marts, Drammen. (Søn og Svigerdatter: Jakob M. og Olava M., f. Nickelsen).
- Møllerop**, Barbra Cathrine, f. Rolfsen, 82¾ A., 21. November, Christianssand. (Døtre og Svigersøn: Camilla M., Mina Heyerdahl, f. M., og Frd. Heyerdahl, Provst).
- Mørch**, Carl Henrich, Redaktør, 61 A., 22. Marts, Fredriksstad. (Søskende).
- Mørch**, Søren Einar, 3 D., 24. April, Fredriksstad. (Forældre: Emil M. og Mathilde M., f. Baltzersen).
- Mørk**, Georg, Ingeniør, 30 A., 8. April, Christiania. (Moder: Jacobine M.).
- Nannestad**, Sofie Augusta, f. Elligers, 9. Juni, Fredriksstad. (Mand: J. C. S. N., Postmester, og Børn).
- Natvig**, Thomas, Lodsoldermand, 87 A., 25. August, Slavanger. (Børn).
- Nerdrum**, Peder Emil, 72½ A., 9. April, Thorsrød pr. Fredriksværn. (Hustru: Elise N., f. Blom).
- Neumann**, Henriette, 80 A., 5. Januar, Molde. (Nevø og Niece: Ludv. Leth, Foged, og Justine L.).
- Nielsen**, Alvilde, f. Olsen, 68½ A., 5. April, Christiania. (Mand: C. T. N., Telegrafdirektør).
- Nielsen**, Bergljot, f. Dahll, 7. December, Gaarden Kolstad, Eidsberg. (Mand: Chr. N., Overretssagfører).
- Nielsen**, J. M., Vexelmægler, 61½ A., 5. Januar, Christiania. (Hustru: Signe N., f. Kittel).
- Nielsen**, Theodor, Kjøbmand, 54 A., 26. April, Lillesand. (Hustru: Anna N., f. Grønn).
- Nilsen**, Dagmar Elisabeth, 1/6 A., 7. September, Fredriksstad. (Forældre: Anth. B. N. og Helene N., f. Holst).
- Nilsen**, Elisabeth Marie, f. Selvig, 75 A., 29. Mai, Christiania. (Sønner og Svigerdøtre: Ingar N., Calla N., f. Wiel, Anth. B. N., Helene N., f. Holst, — Christiania og Fredriksstad).
- Nilsen**, Harald, 61/3 A., 15. Januar, Hamar. (Forældre: Peder N., Sektionsingeniør, og Anna N., f. Johanssen).
- Nilsen**, Nils Johan, flv. Foged i Senjen og Tromsø, 74 A., 23. November, Christiania. (Børn og Svigersøn: N. P. T. N., Ragna N., Elisa N., Aagot Finckenhagen, f. N., og Chr. Finckenhagen).

1 2: von Munthe af Morgenstjerne.

- Nilssen**, Johan, 65½ A., 9. Juni, Christiania. (Børn og Svigersøn: Jacob N., Student, Julie Holmboe, f. N., og Thoralf Holmboe, Kunstmaler).
- Nissen**, Harald, 8½ A., 14. Mai, Freiberg. (Fader: Chr. T. N., Bergingeniør, Boicza, Siebenbürgen).
- Norby**, Martine, f. Hjorth, 76 A., 9. Oktober, Fredrikshald. (Børn og Svigersøn: Ole N., Kristian N., Jakob N., Sofie Calmeyer, f. N., og H. Calmeyer).
- Nordal**, B. L., Kjøbmand, 34 A., 9. Januar, Christiania. (Hustru: Thora N., f. Andersen).
- Nordbye**, Christine, f. Roverud, 73 A., 26. Marts, Christiania. (Søn: James C. N.).
- Norløff**, Oskar, Fuldmægtig, 19. Marts, Fredrikshald. (Hustru: Augusta N., f. Mamen, og Børn).
- Normann**, Sverre, 3 A., 27. Februar, Valdersund. (Forældre: J. N. og Gina N., f. Moe).
- Norstrøm**, Lovise Bergliot, 5. Februar, Christiania. (Forældre: Anth. N., Assurancedirektør, og Therese N., f. Narvesen).
- Olsen**, Anna Louisa Theodora, 19½ A., 30. September, Louvain, Belgien. (Forældre: Tellef O., Vicekonsul, og Louise O., f. Dierckx, samt Søskende).
- Olsen**, Benedicte, f. Knudtzon, Enke efter Kaptein i Marinen Hjalmar O., 66 A., 6. Februar, Thronhjelm. (Børn).
- Olsen**, Henrikke Thiis, 25½ A., 9. Marts, Lian pr. Christiania. (Moder: Hanna O., f. Thiis).
- Omberg**, Ole Christian, Bureauchef, 63 A., 12. September, Christiania. (Hustru: Jørgine O.).
- Ommundsen**, Gardia, 17. December, Christiania. (Søster og Svigerinde: Marie O. og Florentine O., f. Kämpfer).
- Oppegaard**, Harald, fhv. Skibsfører, 63 A., 4. Marts, Munkerud i Aker. (Søskende).
- Ording**, Andrea, f. Hauge, 27. December, Solheim Prestegaard ved Skien. (Mand: Theodor O.).
- Ottesen**, Christine, f. Thinn, Enke efter Sogneprest Otto Christian O., 63 A., 13. Januar, Christiania. (Datter: Ottine O.).
- Ottesen**, Ellen, 5 A., 24. Juli, Christiania. (Forældre: Carl O., Høiesteretsadvokat, og Dagny O., f. Gelertsen).
- Owren**, Gudrun, 3½ A., 7. September, Christiania. (Forældre: Eiv. Th. O. og Antoinette O., f. Salvesen).
- Paludan**, Hans Ebbe, Forpagter, 3. August, Lolland. (Søstre: Cathrine Bull, f. P., og Ida Bull, f. P.).
- Parelius**, Anneus Benedictus Leth, Cand. pharm., Fabrikeier, 57 A., 30. September, Christiania. (Søskende).
- Parelius**, Jacob von der Lippe, Distriktslæge, 39 A., 25. August, Lyngen. (Hustru: Marie P., f. Herre).
- Paulsen**, Eline, f. Qvist, 77 A., 8. November, Mandal. (Mand: P. P.).
- Paulsson**, Synnøve, 13½ A., 9. Juli, Sauland. (Forældre: Lauritz P., Distriktslæge, og Valborg P., f. Brantzæg).
- Paus**, Evald, Stud. med., Kandidat paa Ullevold Difteritlazaret, 23¾ A., 27. April, Ullevold Lazaret ved Christiania. (Forældre: Bernhard Paus, Skolebestyrer, og Henriette Paus, f. Wegner).
- Paus**, Karen Kristine, f. —, 26. November, Stathelle. (Børn og Svigersøn: Fr. P., Caroline Thorsen, f. P., og Th. Thorsen).
- Pedersen**, Anette Jensine, f. Nørgaard, 74½ A., 1. Februar, Arendal. (Mand: Carl P.).
- Pedersen**, Caroline, f. Pechyle, 50 A., 21. Juni, Kongshavn ved Christiania. (Mand: J. P.).
- Peters**, L., fhv. Konditor, 75 A., 18. Januar, Christiania. (Børn).
- Pettersen**, Carl, Toldkasserer, 64 A.,

10. Februar, Tromsø. (Regina P. og Gina Giever, f. P.).
- Peyron**, Maud Aletha, f. 31. Marts 1869, 15. April, Stockholm. (Forældre: K. P. og Katinka P., f. Due).
- Platou**, Ludvig Otto Stoud, Oberstløjtnant, 75 A., 19. April, Tønsberg. (Sønner og Svigerdøtre: C. S. P., Premierløjtnant i Marinen, Caroline P., f. Smith, Einar P., Læge, og Therese P., f. Gram).
- Plesner**, Otilie, f. Terjesen, 38 A., November, Christiania. (Mand: Teleph P.).
- Pohlmann**, Elise, 16½ A., 3. Februar, Porsgrund. (Moder og Brødre: Sophie P., f. Erichsen, H. E. P. og Kr. P.).
- Poppe**, H., Landhandler, 57 A., 25. Oktober, Hørsand St. (Moder og Søkende).
- Poulsøn**, Trina, 59 A., 14. Januar, Drammen. (Søkende, Svigerinde og Svoger: S. L. P., Eleanor E. P., f. Chambers, Hanna Berger, f. P., B. Berger).
- Preus**, Johan Henrik, 68 A., 29. August, Fredriksstad. (Hustru: Mathea P., f. Kjølstad).
- Preus**, Sofie, 12 A., 11. Juni, Horten. (Moder: Martha P.).
- Probsthahn**, Amalie Sofie, f. Jensen, 49 A., 11. Oktober, Christiania. (Mand: Ernst P. og Børn).
- Prydz**, Carl Johan, 76 A., 20. November, Gatv i Rygge. (Børn: Peter P. og Julie P.).
- Pukstad**, Nils Nilsen, Kommandersergeant, Gaardbruger, Storthingsrepræsentant for Søndre Thordhjemms Amt, 44 A., 6. August, Christiania. (Hustru: Beret P., f. Grønning).
- Qvale**, Louise, 85 A., 17. Januar, Salhus pr. Brønø, Helgeland. (Else Heide, f. Q., A. Q. senior, Edvard Q.).
- Qvale**, Sigvald A., 37 A., 17. Mai, Eau Claire, Wisc., U. S. A. (Hustru: Anna Q., f. Nielsen).
- Qvie**, Serine, f. Cederbergh, 64½ A., 12. Februar, Stavanger. (Mand: E. O. Q.).
- Ramm**, Ove Engelsen, Sagfører, Bankkasserer, fhv. Storthingsrepræsentant, 64 A., 5. August, Fredriksstad. (Hustru: Hanna R., f. Schou, og 5 Børn).
- Rasch**, A. D., kst. Politimester og Magistrat, 48 A., 15. Marts, Fredriksstad. (Hustru: Susanne R., f. Fallin).
- Ravn**, Sara, f. Myhlenphort, 77 A., 6. Marts, Bergen. (Søn: Iver R.).
- Reimann**, Marie Louise, 16 A., 28. November, Christiania. (Forældre: J. F. R. og Bolette R., f. Tellefsen).
- Rein**, Henriette, f. Schlösser, 83 A., 13. November, Bergen. (Søn: Einrich R.).
- Richter**, Gara, 59 A., 10. Marts, Hof i Orkedalen. (Broder og Svigerinde: Johan R. og Marie R., f. Moe).
- Riiser**, Sverre, 3 A., 17. Januar, Frænens Prestegaard. (Forældre: S. M. R., Sogneprest, og Alvide R.).
- Robsahm**, Edvard Johan, Overretssagfører, 73 A., 1. Februar, Christiania. (Hustru: Marie R., f. Kahrs).
- Robsahm**, Gunhild Marie, f. —, 76 A., 12. August, Christiania. (Børn).
- Rode**, Karen E., f. —, 3. Juni, Tønsberg. (Børn).
- Rode**, Konstantius, 70 A., 16. Mai, Skien. (Hustru: Caroline R., f. Dahl).
- Roll**, Jacob, Cand. min., Godseier, 42 A., 1. August, Børstad, Vang, Hedemarken. (Hustru: Aline R.).
- Rolsdorph**, Arne, fhv. Lensmand, 84½ A., 1. Juli, Grue. (Børn).
- Rude**, Christian Olsen, 22. Januar, County Hospital, Chicago, U. S. A. (Hustru: Agnethe Olsen R., f. Arntzen).
- Ruud**, Kristine, f. Bautz, 87¼ A., 6. Marts, Christiania. (Søn og Sviger-

- datter: J. A. R., Kjøbmand. og Emilie R., f. Husebye).
- Rustad**, Hans Gunerius, 66 A., 30 August, (Gjølme i Orkedalen. (Hustru: Berthe R., f. Bothner).
- Rynning**, Hanna, f. Grønvold, 78 $\frac{1}{2}$ A., 2. Oktober, Holt pr. Kongsvinger. (Sønner: Ludvig R., Lorentso R. og J. E. R.).
- Rytterager**, Christopher, Gaardbruger, 67 A., 6. Januar, Borgen i Hole. (Hustru: Ingeborg R., f. Næss).
- Rønneberg**, Andreas, Prest i Wisconsin, U. S. A., 59 A., 9. April. (Broder og Svigerinde: H. R., Prest, og Bertha R., f. Evertsen, Stavanger).
- Rønnow**, Thomas Cornelius, fhv. Foged, 58 A., 3. April, Christiania. (Hustru: Christine R., f. Müller).
- Røsholm**, Thorine, f. —, 94 A., 20. December, Christiania. (Datter og Svigersøn: Thora Bang, f. R., og Aug. Bang).
- Røyem**, Ulrik Fredrik Nicolai, Lensmand, 71 A., 2. Juni, Øre pr. Moss. (Hustru: Georgine R., f. Barth, og Børn).
- Sahlgaard**, Andreas Horn, Stud. med., 26 A., 6. Marts, ombord i Skib „Prince Albert“. (Moder: Hanna S., f. Horn, Kongsberg).
- Salicath**, Oscar, Kjøbmand, 16. Marts, Chicago, U. S. A. (Hustru: Theodora S., f. Middelthun).
- Salvesen**, Axel, 3. Marts, Montevideo. (Hustru: Dina S., f. Heiberg, Stavanger).
- Sand**, Marie, 5 $\frac{1}{2}$ A., 24. Juli, Reitgjærdets Pleiestiftelse. (Forældre: A. S., Læge, og Augusta S., f. Stang).
- Sandberg**, Carl Ferdinand, fhv. Forvalter ved Hakedals Jernverk, 83 A., 19. Oktober, Christiania. (Hustru og Søn: Adolfine S., f. Grimsgaard, og Nikolai S.).
- Sandberg**, Nanna, f. Kock, 82 A., 20. Oktober, Christiania. (Slægtninge).
- Sander**, Hans Anton, Stud. art., 17 $\frac{1}{2}$ A., 29. Mai, Christiania. (Forældre: H. J. S. og Annette S., f. Rustad).
- Saxe**, Wilhelm Andreas Grimelund, 30. November, Hamar. (Moder: Wilhelmine S., f. Mohr).
- Schamvogel**, Cecilie, f. —, 65 $\frac{1}{2}$ A., 28. April, Throndhjem. (Børn).
- Schanche**, Elise, 28 A., 16. August, Tjødling Prestegaard. (Forældre: H. S. S. og Lina S.).
- Schare**, Georg Ulrich Wasmuth, fhv. Skibstører, 73 A., 17. Marts, Brooklyn, U. S. A. (Søstre, Throndhjem).
- Schare**, Olise Christofa Antonette, 13. Marts, Throndhjem. (Søstre: Lydia og Augusta S.).
- Scharffenberg**, Herman Nicolai Frederik Kruse, 22 A., 24. Januar, Krokum i Vaage. (Forældre: A. J. S., Overretssagfører, og Marie S., f. Kruse).
- Scherffenberg**, Peter Brandt, Lensmand, 14. November, Kabelvaag. (Børn).
- Schatteburg**, Lene, f. —, 83 A., 26. December, Flekkefjord. (Mand: H. W. S.).
- Scheel**, Eugenie, 25. Februar, Christiania. (Søster: Elise S. og Søskende).
- Scheen**, A. C., fhv. Kjøbmand, 70 A., 26. Juli, Christianssand. (Børn: Sophus S., P. v. A. S. og Frida S., Christiania).
- Scheen**, Thomas Anthon, 64 $\frac{1}{2}$ A., 30. Marts, Drammen. (Hustru: Amalie S., f. Calmeyer).
- Schiwe**, Gunhild, 1 $\frac{5}{6}$ A., 7. Marts, Charlottenlund pr. København. (Forældre: Jacob Oxholm S. og Clara Oxholm S., f. Lambrecht).
- Schive**, Thorkild, kgl. Fuldmægtig, 61 A., 29. November, Christiania. (Søstre: Thea Hemsén, f. S., og Lena S.).
- Schiøtt**, Carl Thorvald, Brigadelege, 79 A., 20. August, Christiania. (Hustru: Marie S., f. Redelin).
- Schjelderup**, Caspara, 2. November, Christiania. (Moder: Hansine S.).

- Schjelderup**, Harald. $\frac{1}{2}$ A., 15. Marts, Christiania. (Forældre: Thorleif S. og Inga S.).
- Schjerden**, Gudbrand, kgl. Fuldmægtig, 41 A., 21. April, Christiania. (Søstre: Nora Lind, f. S., Mathilde Urbye, f. S., Ingeborg S. og Anna S.).
- Schlanbusch**, Jensine Helene, f. Schjøth, $8\frac{1}{2}$ A., 30. September, Arendal. (Døtre og Svigersønner: Lovise Thorsen, f. S., Inger Irgens, f. S., Theodor Thorsen og J. S. Fabricius).
- Schmidt**, Hansia Constance, 13 A., 8. Juli, Bergen. (Forældre: Erich S., Assurancedirektør, og Susanne S., f. Amundsen).
- Schmidt**, Jørgine Margrethe, f. Holtermann, 70 A., 21. November, Thronhjelm. (Søn: S. Busch S.).
- Schmidt**, Oline, f. Hansen, $77\frac{1}{2}$ A., 27. Marts, Christiania. (Børn og Svigersøn: Halvor S., Hakon S., Elvine Buhre, f. S., Amalie Schweder, f. S., og Adolf Buhre).
- Schnitler**, Martin Christian, flv. Grosserer, 56 A., 25. Mai, Christiania. (Børn).
- Schou**, Christian, Distriktslæge, 50 A., 16. December, Askim. (Hustru: Alhed S., f. Smith).
- Schoubye**, H. L., 74 A., 21. Juli, Brevik. (Børn og Svigerbørn).
- Schram**, Thomas Andreas, Grosserer, 54 A., 21. Mai, Christiania. (Hustru: Mathilde S., f. Just).
- Schreiberg**, Ingeborg, 92 A., 19. December, Laurvik. (Nevø og Niece: Hans Schulze og Anna Schulze).
- Schreiner**, Peter Andreas, 13. Mai, Laurvik. (Hustru: Margarethe S., f. Rennord).
- Schulz**, Carl, Kaptein og Kommandant paa Vardøhus Fæstning, 70 A., 23. November, Vardø. (Hustru: Emilie S., f. Andersen).
- Schumann**, Michael, Byfoged, 55 A., 19. December, Voss. (Hustru: Helene S., f. Jæger).
- Schüren**, Wilhelm Leopold, Konsul, 55 A., 7. Marts, Thronhjelm. (Hustru: Elise S., f. Finne).
- Schweigaard**, Agnes, $8\frac{1}{2}$ A., 26. Marts, Christiania. (Forældre: G. H. S. og Thea S., f. Meyer).
- Schwensen**, Carl Ludvig, Grosserer, 75 A., 19. Oktober, Christiania. (Svigerinde: Cathinca S.).
- Schønheyder**, Lorentz Wittrup, flv. Sogneprest til Urskog, 83 A., 13. Januar, Christiania. (Børn og Svigerbørn: Christian S., Ottilie Hartmann, f. S., Thea S., f. Blehr, Marie S., f. Maurer, Gustav Hartmann).
- Seel**, Herdis Aarlaug, 5 M. 6 D., 27. April, Christiania. (Forældre: Ole S., (Cand. pharm., Tandlæge, og Alethe S., f. Aas).
- Segelcke**, Cecilie, 69 A., 5. Oktober, Christiania. (Søskende: R. S. og Therese S., Drammen).
- Selboe**, Maren, f. —, 18. Februar, Bergen. (Døtre: Sine S. og Dorthea S.).
- Selmer**, Louise Margrethe, f. Selmer, 51 A., 8. Mai, Ingdalen. (Mand: Johan F. K. S.).
- Simers**, Andrea Nicoline, f. Møller, $87\frac{1}{2}$ A., 1. April, Christiania. (Søn og Svigerdatter: Einar S. og Thora S., f. Møller).
- Sissener**, Marie, f. Mørck, 65 A., 20. Mai, Fredriksstad. (Mand: Alexander S.).
- Smedal**, Magnus, 20 A., 28. Marts, Christiania. (Moder: Karoline S.).
- Smith**, Albert, Sanitetskaptein, 48 A., 23. Marts, Thronhjelm. (Hustru: Mathilde S., f. Falkenberg).
- Smith**, Fredrikke Theocara, $64\frac{1}{2}$ A., 21. April, Kragerø. (Svoger: I. M. Hvoslef).
- Smith**, Kirsten, 25 A., 23. Oktober, Bergen. (Forældre: G. G. S. og Marie S., f. Brünech, Christianssand).
- Smith**, Peter Lorenz de Ferry, flv. Sogneprest til Ytre Holmdal, 80 A., 30. December, Dale. (Børn).
- Smith**, Victor, 21. Februar, Paris, paa

- Hjemreise fra Madeira. (Forældre: Hans S., Konsul, og Ulricka S., f. Heil. Kronstadt).
- Smith-Petersen**, Cathinka, f. von der Lippe, 66 A., 25. Oktober, Falkensten ved Horten. (Børn og Svigerbørn).
- Smitt**, Livius, Byfoged, Storthings-repræsentant. 49 A., 4. Marts, Brevik. (Hustru og Søn: Martha S. og Sigmund S.).
- Smyth**, Thomas Graham, Rev., „for 40 Aar siden den første britiske Prest i Christiania“, 28. September, Villefranche sur Mer.
- Sogn**, Carl, Gaardbruger, 70 A., 12. August, Vestre Aker. (Efterladte).
- Solberg**, C. M., Billedskjærer, 58 A., 14. Juni, Skusstad i Asker. (Hustru: Marie S. f. Sommer).
- Solberg**, Karolius, 44 A., 24. December, Throndhjem. (Hustru: Augusta S. f. Geeve).
- Solberg**, N., Skomagermester, Forligelseskommisær. 74 A., 17. August, paa en Udenlandsreise, Berlin. (Hustru: Hanna S. f. Østenbye, og Børn, Christiania).
- Solberg**, Sven Adolf, 59 A., 3. Mai, Kobbervik, Drammen. (Hustru: Louise S., f. Arbo, og Børn).
- Sparre**, Ole Jacob Louis, 6½ M., 12. Marts, Horten. (Forældre: Christian S., Premierløjtnant i Marinen, og Constance S., f. Peterson).
- Spærck**, Ingeborg Olivia, 26 A., 16. Marts, Throndhjem. (Broder og Svigerinde: August S., Kaptein, og Mimi S., f. Jensen).
- Spærck**, Thyra, 4 A., 4. August, Throndhjem. (Forældre: Ludvig S. og Magnhild S.).
- Stabell**, Adolf Bredo, Premierløjtnant i Kavalleriet, 28 A., 8. April, Tydskland. (Moder: Theodora S., f. Egidius, Christiania).
- Stabell**, Mathias Cecilus, Kaptein, 56 A., 11. Marts, Molde. (Hustru og Søn: Bertha S. og Aage S.).
- Stang**, Cathrine Andrea, f. Faye, 57½ A., 14. Mai, Fredrikshald. (Mand: N. A. S.).
- Stang**, Karen Elisabeth, f. Mamen, 76 A., 16. August, Fredrikshald. (Børn).
- Stangbye**, Anna Margarethe, 1½/6 A., 10. Juli, Antwerpen. (Forældre: H. J. S., Kjøbmand, og Thora S., f. Andersen).
- Steen**, Jørgen, Gaardbruger, 55 A., 15. September, Berum. (Hustru: Mathilde S., f. Haslum).
- Steen**, O. O., Bogtrykker, 60 A., 4. December, Drammen. (Pleiemoder: Ellen K. S.).
- Steenstrup**, Leonard, Myntguardein, 79½ A., 4. Januar, Kongsberg. (Hustru: Constance S., f. Conradi).
- Stengel**, Aagot, 1¼ A., 2. Mai, Røros. (Forældre: Lauritz S., Løge, og Mathilde S., f. Larssen).
- Stengel**, Otto Christian, Berglæge, 96 A., 27. Februar, Røros. (Hustru: Gunhild S., f. Kjelsberg).
- Stoltenberg**, Anne Marie, f. Næss. 98 A., 18. Juni, Stølen. (Datter: Nanna Stoltenberg Selvig).
- Stoltenberg**, Thea, f. Schanche, 74½ A., 8. Marts, Nedre Eker. (Børn og Svigerdatter: C. S., Elisabeth S. og Kristiane S., f. Fleischer).
- Storm**, Fredrik Rønne, Lensmand, 57 A., 21. April, Løken pr. Aarnes. (Hustru: Margrete S., f. Bugge, og 9 Børn).
- Storm**, Inger Dorthea, f. Pedersen, 59 A., 5. Februar, Skien. (Søn: Karl S.).
- Storm**, Svanhild, 1¼ A., 13. Juni, Løken pr. Aarnes. (Moder: Margrethe S., f. Bugge).
- Strand**, Augusta, 70 A., 8. Marts, Volden. (Broder: H. A. S., Sorenskriver).
- Strøm**, Anna Margrete, f. Rønneberg, 30. December, Stavanger. (Mand: H. M. S., Sorenskriver).
- Strøm**, Johan Jørgen, 52 A., 16. Januar, Akset pr. Hiteren. (Hustru: Ovedie S., f. Jondahl).
- Stub**, Johanne Marie, Diakonisse, 54 A., 27. Juli, Christiania. (Søster og Svoger: Cathinka Holmboe, f. S., og A. Holmboe).
- Sundt**, Henrik, 32 A., 17. Juni, paa

- en Reise til Tonsaasen. (Fader: C. S., Bergen).
- Svanøe**, Anders, 75 A., 6. September, Bergen. (Hustru: Karen S., f. Ruud).
- Svanøe**, August Herman, 46 A., 3. December, Gaarden Lønningen. (Forældre: T. S. og Sara S., f. Helland, Bergen).
- Svendsen**, Fredrik, 42 A., 11. Januar, Soner. (Moder: Dorthæa S., f. Sehested).
- Sverdrup**, Edvard, fhv. Forvalter, 79³/₄ A., 26. Marts, Christiania. (Hustru: Ida S., f. Bøe).
- Sverdrup**, Gudrun Elisabeth, 5¹/₂ A., 19. Oktober, Fiskerosen. (Fader: Ulrik Fr. S. S.).
- Sverdrup**, Jette Elisabeth, f. Walsøe, 49 A., 7. Oktober, Fiskerosen. (Mand: Ulrik Fr. S. S.).
- Sørenssen**, Nicolay Emanuel Thygeson, Sørenskriver, 80¹/₂ A., 31. Januar, Tønsberg. (Hustru: Hanne Caroline Marie S., f. Fangen).
- Søyland**, Anders, Bankkasserer, 77¹/₂ A., 16. Oktober, Flekkefjord. (Hustru: Hanna S., f. Drivdahl, og Børn).
- Tanberg**, Erland, Forstkandidat, 22. December, V. Aker. (Moder: Charlotte T.).
- Tandberg**, Anna Elida, 27 A., 6. Marts, Follum pr. Hønefos. (Forældre: J. O. T. og Grethe T., f. Wiger-sund).
- Tangen**, Amalie Oline, f. Rise, 76¹/₂ A., 3. Juli, Voss. (Søn og Svigerdatter: Th. A. T., Apotheker, og Janna T., f. Paulsen).
- von Tangen**, Christopher, 71 A., 7. Januar, Bergen. (Hustru: Rikke Marie v. T., f. Eeg).
- Teilman**, Christian, Kontrollør, 25. November, Christiania. (Hustru: Johanna T., f. Hauger, og Børn).
- Thaulow**, Hans Henrik, fhv. Sørenskriver, 88 A., 14. November, Laurvik. (Søn og Svigerdatter: H. T. og Louise T., f. Nielsen).
- Thaulow**, Herman, Cand. philos. og fhv. Provisor, 37 A., 25. Februar, Christiania. (Hustru: Pauline T., f. Gad).
- Thaulow**, Johan Fredrik Andreas, fhv. Toldkasserer, 85 A., 20. Februar, Christiania. (Broder: H. A. T., St. Olafs Bad, Modum).
- Thesen**, Normandine, f. Schnitler, 73 A., 6. Oktober, Christiania. (Nevø: B. Krag).
- Thingstad**, Karl L., Stud. med., 30 A., 28. Juni, Christiania. (Moder: Anna T., f. Floer).
- Thomas**, Elisabeth Dolores, 2 M. og 4 D., 12. August, Colquechaca, Bolivia. (Forældre: S. Henry T., Grubeingeniør, og Elisabeth K. T., f. Winter).
- Thome**, Johan, ⁵/₆ A., 5. Marts, Græsvik pr. Fredriksstad. (Forældre: Joh. T., Fabrikbestyrer, og Alfhild T., f. Schrøder).
- Thomsen**, Laura, f. Feilberg, 2. Mai, Skien. (Mand: G. C. T.).
- Thrane**, Marthine, f. —, 73 A., 19. Juli, Lillestrømmen Station. (Børn).
- Thronsen**, Petronelle, f. Walle, 75 A., 5. Februar, Christiania. (Børn: Harald T., Ingeniør, og Thora T.).
- Thune**, Borghild, 6 A., 20. November, paa et Besøg i Christiania. (Forældre og Farmoder: K. O. T., Dampskibsfører, og Wilhelmine T., f. Wiborg, samt Jensine T.).
- Thune**, Nilius Martinius, Juveler, 58³/₄ A., 14. Februar, Christiania. (Hustru og Sønner: Sofie T., Martinius T. og Emil T.).
- Thurmann**, Mollie, 2. September, Point Arena, California. (Mand: Hans Backer T. og 3 Børn).
- Thygesen**, Vita, f. Borch, Provstinde, 85 A., 20. Marts, Kjøbenhavn. (Sønner: Rud. T., Christiania, samt G. T., Sogneprest, og J. T., Sogneprest).
- Tjørswaag**, Just Hammerich, 51 A., 18. September, Flekkefjord. (Hustru: Marie T., f. Schneider).

- Tonning**, Petra, f. Holst, 37 $\frac{1}{4}$ A., 5. Januar, Christiania. (Mand: H. T.).
- Torp**, Eivind, Skolebestyrer, Storthingsmand, 46 A., 16. Mai, Christiania. (Hustru: Helene T., f. Nielsen, Elverum).
- Torp**, Margrethe (Geelnuyden, f. Houge, 38 A., 30. Mai, Lillehammer. (Mand: Jens T., Distriktslæge og 11 Børn).
- Tostrup**, Jacob Ulrich Hoffeldt, Hofjuveler, 83 $\frac{1}{2}$ A., 31. Januar, Christiania. (Datter og Svigerson: Hilda Schmelck, f. T., og Chr. Schmelck, Korpsslage).
- Tostrup**, Nicoline Janette Tyrholm, f. Hjorthøy, 69 A., 24. Januar, Christiania. (Mand: J. T., Hoffjuveler).
- Tostrup**, Thorvald, Grosserer, 49 A., 21. August, Kjellestad pr. Statbelle. (Moder: Camilla T.).
- Troye**, Engel Sofie, f. Jensen, 15. August, Bergen. (Børn).
- Trumpy**, Aletta, f. Wesenberg, 48 A., 11. November, Bergen. (Mand: A. T.).
- Tufte**, Martha Henrikka, 13 A., 10. Juli, Skien. (Forældre: S. A. T. og Fredrikke T., f. Lyng).
- Tøstie**, Ole Andreas, fhv. Premierløjtnant, 77 A., 9. Juni, Skien. (Hustru: Elise T., f. Hielm).
- Udbye**, Elinor, 1 $\frac{1}{3}$ A., 22. August, Bergen. (Forældre: Odin U., Farmaceut, og Marie U., f. Johannesen).
- Urbye**, Andreas Thostrup, Kjøbmand, 67 A., 22. August, Gaarden Follo i Orkedalen. (Datter: Agnethe U., Thronhjøm).
- Ursin**, Fredrik, Violinist, 64 $\frac{1}{2}$ A., 13. Marts, Christiania. (Datter: Kaia Smith-Petersen, f. U).
- Vaagaard**, Elling, Sagfører, 76 A., 28. Marts, Vaagaard. (Hustru: Maren V., f. Holmboe).
- Waagaard**, Harald, Stud. vetr., 18 $\frac{1}{2}$ A., 19. April, Kjøbenhavn. (Forældre: Helge W. og Sigrid W., f. Øen, Lunde i Aadalen).
- Wahlberg**, Ingeborg Haagine Christine, 44 A., 28. Juni, Christianssund. (Søster: Dorothea Christensen, f. W.).
- Wallace**, George, 85 $\frac{1}{4}$ A., 20. Februar, Bergen. (Børn: G. W. jun. og Marie Paasche, f. W.).
- Walnum**, Franka, f. Hopstock, 21. Januar, Vik i Sogn. (Mand: S. B. Hersleb W.).
- Walsøe**, Peder Brechan, fhv. kgl. Fuldmægtig, 72 $\frac{1}{2}$ A., 2. August, Christiania.
- Wanelius**, Mally, f. Smith, 75 A., 21. April, Christiania. (Datter: Aagot Hassel, f. W.).
- Wang**, Ellen Marie, 18 A., 28. Marts, Christiania. (Moder: Marie W., f. Abrahamson).
- Wang**, Frederikke Ditlevine Dorothea Bolette, f. Nissen, 75 A., 5. Januar, Molde. (Datter: Petra W.).
- Warloe**, Lovise Sofie, f. Holdt, 78 A., 9. Oktober, Hesselberg, Ringerike. (Børn: Margrethe W. og Søskende).
- Weidemann**, Nahyda, 83 A., 30. August, Stenberg, Vestre Thoten. (Søstre: Bolly og Amalie W.).
- Wejdemann**, Carl Oscar Ferdinand, Stud. real., 18. December, Christiania. (Fader: F. W., Læge).
- Weltz**, C., Ingeniør, 75 A., 21. Mai, Christiania. (Hustru: Jacobine W., f. Landtværk).
- Wessel**, Peter, Mathias, Major i Ingeniørbrigaden, 69 A., 12. Februar, Christiania. (Hustru: Mathilde W., f. Ross).
- Wessel**, Rebekka, f. Heyerdahl, 86 A., 14. September, Namsos. (Døtre og Svigerson: Fredrikke W., Ulrikke Sommerschild, f. W., og Joh. Sommerschild).
- Westrem**, Karl August, Cand. phil., 22. August, Caledonia, Nord-Amerika. (Moder og Søskende).
- Wetlesen**, Asta, 15. Oktober, Engene pr. Drøbak. (Søskende).
- Wetlesen**, Fredrik, Cand. philos., fhv. Landbrugsskolebestyrer, 75 A., 10. Mai, Abildsø, Østre Aker. (Hustru: Minna W., f. Büløw).
- Wettergreen**, Johan Peter Gram, Sag-

- fører, 68 A., 10. Marts, Dale, Søndfjord. (Hustru: Ragnbild W., f. Utne).
- Wiberg**, Fredrikke Helene, 35 A., 26. Februar, Bergen. (Fader: P. W.).
- Wiенcke**, Borghild, 2 A., 22. Juni, Christiania. (Forældre: Anton W. og Jeanette W.).
- Wiesener**, Johanne Marie, f. Müller, Enke efter Toldinspektør G. W., 83 A., 9. November, Bergen. (Søn: G. W., Overlærer).
- Wiibe**, Tobias, Peter. Kæmner, 74 $\frac{1}{2}$ A., 21. Januar, Porsgrund. (Datter og Søster: Anna Hals, f. W., Margrethe W., A. G. A. Hals).
- Wille**, William, 1 $\frac{1}{2}$ A., 11. Marts, Mellus. (Forældre: W. W., Løge, og Hanna W., f. Parelius).
- Willumsen**, Astrid, 3 $\frac{3}{4}$ A., 11. Marts, Christiania. (Forældre: Richard W. og Alette W., f. Gjerdrum).
- Wisløff**, Ida Ansine, f. Tonning, 5. November, Nordre Aurdals Prestegaard. (Mand: Chr. W., Sogneprest).
- With**, Lars, 50 A., 12. Juni, „Kongsberg House“, Beckenham, Kent. (Hustru: Aagot W., f. Blichfeldt, og Børn: Mabel, Florence, Olga, Dagmar og Lars Stanley W.).
- Wohl**, Marie Helene Roll, f. Hjorth, 66 A., 25. Mai, Christiania. (Børn).
- Wormdahl**, John L., Gaardbruger, 84 $\frac{1}{2}$ A., 10. Januar, Orkedalen. (Søn: L. J. W., Sogneprest til Leksviken).
- Worsøe**, Wilhelm Adolf, 65 $\frac{1}{2}$ A., 18. Marts, Thronhjelm. (Hustru: Noline W., f. Hornemann).
- Voss**, Carl Christofer Nikolai, Byfoged paa Hamar og Sorenskriver i Vang, 65 A., 16. Februar, Hamar. (Efterladte).
- Voss**, Lucie Juliane Antonette, f. Mohn, 85 A., 21. Marts, Christiania. (Børn).
- Voss**, Nanna, f. Grosch, 72 A., 19. December, Altona. (Datter og Svigersøn: Nanna Grosch, f. V., og H. Grosch, Christiania).
- Voss**, Wibeche, f. Hagelsteen, 85 A., 8. Oktober, Bergen. (Børn og Svigerdøtre: Constance V., Marie V., f. Drevelin, Diedrich H. V. og Helene V., f. Aas).
- Woxen**, Adolph Marthin, Løge, 47 A., 8. Oktober, Christiania. (Hustru: Magdalene W., f. Greenhill).
- Wright**, Laura Valentine Henriette, f. Rafn, 51 A., 19. Oktober, Porsgrund. (Mænd: P. K. W.).
- Wulff**, C. L. P., Provst, 87 A., 29. Juli, Christiania. (Caroline Brynhildsen).
- Wulfsberg**, Emilie Mathilde, 76 A., 7. December, Braaten i Nedre Eker. (Broder: Jac. Edv. W.).
- Young**, Niels O., Grosserer, 18. Juli, Aas, Hakedalen. (Børn og Svigersønner: Jørgen Y., Frithjof Y., Johanne Schjøtt, f. Y., Helga Holmsen, f. Y., Elisabeth Fearnley, f. Y., Fredrik Schjøtt, N. Holmsen, Th. Fearnley, — Christiania).
- Zahl**, Anders Jørgen, 74 A., 20. December, Havnes i Helgeland. (Hustru: Anna Z., f. Meyer).
- Zarbell**, Christiane Margrethe, 94 A., 10. November, Svelvik. (Niece og Nevø: Sara C. Eriksen, f. Z. og H. C. Eriksen).
- Zetlitz**, H. O., Bankkasserer, 11. Oktober, Stavanger. (Børn).
- Zogbaum**, Wilhelm, flv. Musikdirektør i Marinen, 76 A., 7. Januar, Christiania. (Hustru og Børn: Rosalie Z., f. Esselbach, Kate Z., O. Z., Musiker, Sina Z., f. Berg, E. Z., Agent, Agnes Z., f. Wolff).
- Ørbech Jarmann**, Julius Wilhelm, 19 $\frac{1}{2}$ A., 23. Marts, Christiania. (Moder: Elisa Ørbech, f. Jarmann).
- Ørum**, Marthe, f. Cock, 88 A., 23. Juli, Christiania. (Datter og Pleiedatter: Marie S., f. Ø., og Julie Arnesen).
- Østrem**, Aagot Louise, 2 A., 20. Juni, Christiania. (Forældre: H. C. Ø. og Thalia Ø., f. Semb).

Dødsfald i Danmark.

1890.

Meddelt af L. Bobé.

- Aamodt**, Axel, Papirhldr., 15. Juni.
Abrahamsen, Thekla Elisab., f. Fich, E. e. Lærer, 3. Feb.
Adersen, Will., Dr. med., Vicekonsul i Mentona, Zürich, 25. Mai, 31 Aar.
Ahlefeldt-Laurvigen, Emil Greve, 20. Sept. St. Petersborg.
Ahlmann, Nicolai, fhv. Proprietær, 12. Feb.
Alberti, Chr. Carl, Overretsprok., 18. Mai.
Albrecht, Heinrich, Skuespiller, 28. Dec.
Albrecht, Marie Emilie, f. Jensen (gift med forr.), 17. Sept.
Als, Abel Cathrine, f. Vontilius, Aalborg, 24. Aug. M.: Overtelographist.
Alstrøm, Carl, Kbmnd., 18. Mai, 52 Aar.
Alsø, Conradine, f. Vigant, E. e. Skibsbygger, 16. Mai, 85 Aar.
Amundsen, Carl Guldbrand, Stud. med., 13. Dec.
Andersen, Charlotte Amalie, f. Dichmann, 22. Nov. M.: Cand. polit.
Andersen, Christine Sophia, f. Møller, E. efter Branddirekt., Sundbyvester, 19. Mai.
Andersen, Pauline Cathrine Marie Sophie, f. Kierulf, E. e. Overkrigskommis., 10. Jan.
Andersen, Peter Chr., Stationsforst., Taastrup, 25. Okt.
Anthon, Chr. Erhard, Toldassist., Svendborg, 16. April.
Anthon, Christine, 10. Aug.
Arnkjøl, A., Proprietær, Nørre Vedby, 29. Mai.
Arup, Johanne Kirstine, f. Munk, Aabenraa, 22. Febr., 34 Aar. M.: Veterinærkonsulent.
Asmussen, Carl Chr., Birkefuldm., Tranebjerg (Samsø), 1. Oct.
Aumont, Charlotte Georgine, 23. Juni, 83 Aar.
Aumont, J. P. E., Philadelphia, 1. Mai, 73 Aar.
Bache, Christiane Petrea, f. Götzsche, E. e. Præst, 5. Feb.
Bachmann, Christiane Kirstine, f. Andresen, E. e. Krigsass., 13. Nov.
Back, Nancy Mathilde, f. Brandt, 11. Nov.
Bagge, Lucie Charlotte, f. Theisen, E. e. Apoth., 29. Aug.
Bagge of Boo, Fred. Louise Anna, Baronesse, f. Comtesse Moltke, Diensdorff (Kurland), 22. Oct.
Bagger, Fred. Villh., Partik., 7. Febr., 93 Aar.
Bagger, Vilhelmine Pauline, Asylbest., Udby Præstegd., 4. Juli.
Baggesen, Marius August Haller, Cuxhaven, 30. Sept.
Bahnsøn, Frants Villh., Partik., 3. Dec.

- Bang**, Henriette Nicoline, E. e. Klokker ved St. Pauls K., 14. Mai.
- Bardenfleth**, Joh. Fred., Stiftamtmand, Nykjøbing p. F., 9. Jan.
- Barfoed**, Elisabeth, f. Gjessing, Føns Præstegd., 13. Dec. M.: Præst.
- Barfoed**, Sophie, f. Fabricius, Søbygd. (Ærø), 1. Apr.
- Bassewitz**, Ludovika Dorothea, f. Wahl, 25. Jan.
- Bastian**, Christine Bolette, f. Rittmeyer, E. e. Toldass., 11. Apr.
- Batz**, Philip, Medailleur, 11. Feb.
- Bauer**, Anna, 26. Jan.
- Bauer**, Maren Rebekka, f. Bruhn, Lykkesvang (Aarup), 8. Mai. M.: Propr.
- Baugrand**, Alexandrine Christine, 5. Dec.
- Bayer**, Emilie Adelgunde, f. Petersen, 20. Febr. M.: Cand. phil.
- Beber**, Richard, Fabrikant, 10. Dec.
- Bech**, Frederikke, Conventualinde, Nykjøbing, 27. April.
- Beck**, Hans Charles Johannes, Oberst, 8. Jan., 72 Aar.
- Becker**, Abraham, Malerm., 22. Marts, 60 Aar.
- Becker**, Frederikke, f. Hanssen, Maribo, 30. Juni.
- Beeken**, Fred. Vilh., Partik., 20. Sept., 59 Aar.
- Beha**, Karen Augusta, f. Petersen, 14. Mai. M.: Cancelliraad.
- Behrend**, Alex. Theod., Bogtrykker, 17. Juli.
- Behrend**, Albert, Cand. jur., Korsøgaard, 27. Juli.
- Behrens**, Sophie Henriette, E. e. Partik., 18. Apr.
- Behrens**, Carl, ps. Seilmager i Marinen, Ærø, 20. Apr.
- Bekker**, Adrian, Kbmd., Nysted, 4. Mai, 65 Aar.
- Bencke**, Emil Jul., Postexp., Korsør, 6. Mai.
- Bendahl**, Joh. Fred. Vilh., 5. Marts.
- Benthin**, Joh. Chr., Toldass., Middelfart, 4. Dec., 85 Aar.
- Bentzen**, Adolphine, f. Kinch, Søllerød, 5. Aug. M.: Kammerjkr.
- Benzon**, Elise Marie Helene, 15. Apr., 81 Aar.
- Benzon**, Sophia Deodata, 21. Dec.
- Berg**, Jens Fugl, Postmester, Skjelskør, 8. Oct., 71 Aar.
- Berggreen**, Mette Kathrine, f. Rasmussen, E. e. Kammager, 7. Juli.
- Bergstrøm**, Emil Laur., Toldass., 13. Nov., 38 Aar.
- Berlème**, Fritz, Læge, 27. Mai, 34 Aar.
- Beyer**, Alvilda Elfride, 2. Sept., Frederiksgaard.
- Bie**, Laurine Christine Marg., Padkjær, 2. Mai, 76 Aar.
- Bildsøe**, Marie Christine, f. Middelboe, E. e. Præst, Tranekjær, 23. Marts.
- Bille**, Fredrik, Proprietær, Koustrup, 13. Juni.
- Bille-Brahe**, Camilla Sophie, Baronesse, f. af Harmens, E. e. Kammerherre, 1. Feb.
- Bilsted**, Kathinka Hedevig, f. Agersborg, 23. Nov. M.: Læge.
- Birch**, Albertine, Conventualinde, Slagelse, 7. Juli.
- Birkerød**, Anna, f. Philipsen, E. e. Overretssagfører, 28. Feb.
- Birkholm**, Dorothea Bothilda Maria, f. Mailand, E. e. Overfyrværker, 22. Feb.
- Bisgaard**, Fred. Carl Chr., Sagf., Aalborg, 1. Feb., 47 Aar.
- Bisted**, Jens Vilh. Storm, fh. Sognepræst, 6. Juni.
- Bjerre**, Christiane, f. Fabricius, Hellebæk, 17. Sept. M.: Herredsfoged.
- Bjørn**, Sophie, f. Schau, E. efter kgl. Toldass., 9. Nov.
- Bjørnbak**, Anna Emilie Theodore, 18. Aug. M.: Peter B.
- Blechingberg**, Carl Daniel Friboe, Borgmester, Roeskilde, 28. Sept.
- Bleshey**, Ida Christine, Fredericia, 21. Marts.
- Blicher**, Holg. Fred., stud. theol., Kjettinge Præstegd., 21. Sept.
- Bloch**, Anna Hedvig, Ringkjøbing, 26. Apr., 83 Aar.
- Bloch**, Carl Heinrich, Prof. v. Kunstakad., 22. Febr.

- Blom**, Pauline, Gjellerup Præstegd., 12. Mai.
- Blyt**, Julie Andrea, f. Jespersen, 6. Feb.
- Blytmann**, Viggo Louis Theob., Bankkass., 2. Jan.
- Blædel**, Christiane, f. Prahll, 4. Marts. M.: Dyrhøge.
- Bodilsen**, Caroline Amalie, f. Nielsen, 24. April.
- Bodilsen**, Søren Madsen, Vejerassist., 11. April.
- Boesen**, Adolf, fhv. Raadm. i Odense, 1. Juli, 76 Aar.
- Boesgaard**, Rasmus, Havsgaard, 11. Jan.
- Bojsen**, Thor, afsk. Capitain, 22. Mai.
- Bollhorn**, Hans Chr. Gerhard, Grosserer, Ringsted, 2. Sept.
- Bomholtz**, Chr. Fred., fhv. Stabstrompeter, Aalborg, 14. Juni.
- Bondo**, Chr., Skibsfører, Svendborg, 8. Aug.
- Borchsenius**, Betty, f. Guldbrandsen, Skuespillerinde, 7. Sept.
- Borgen**, Andr. Peter Vilh., Gross., 14. April.
- Borgen**, Caroline, f. Cramer, E. e. Distriktslæge, 26. Juni.
- Bork**, Jens Korsholm, Consul, Fanø, 27. Juli.
- Bornemann**, Joh. Alfr., fh. Prof. theol., Mai.
- Borre**, Chr. Nic., Krigsass., 21. Juni.
- Borring**, Thora, f. Rich, 29. Juni. M.: 4. Stephan B.
- Borring**, Marie Sophie Hylleborg, f. Nyborg, i Nyborg, 2. Juni, 67 Aar.
- Bottet**, Susanne, f. Deleuran, Fredericia, 2. Aug., 87 Aar.
- Bournonville**, Mathilde Juliane Augusta, Fredensborg, 31. Marts.
- Boysen**, Erik Gust., Skibsreder, Lyksborg, 25. Juni.
- Branth**, Caroline Eufrosyne, f. Kalko, Klarupgaard, 4. Sept. M.: Etatsraad.
- Bessendorff**, Bernhardine Vilhelmine, 4. Feb.
- Bretton**, de, Lucas Fred. Emil Anton, Capitain, Baron, 8. Oct.
- Bretton de**, Gertrud Elisabeth, Baronesse, f. Lillienkjöld, E. e. Kmh., Stiftamtmd., 20. Nov.
- Bretton de**, Petrine Ottilie, Baronesse, f. Andersen, Valby, 9. Apr. M.: Capit., Baron.
- Brinckmann**, Johanne Dorothea Sophie, f. Larsen, Randers, 14. Juni. M.: Ritmester.
- Broager**, Hans Hansen, Lærer, Sorø, 15. Juli.
- Brock-Hansen**, Niels, fhv. Chef for Københavns Avispostkontor, 22. Feb.
- Brockenhuus-Løwenhielm**, Isabella Sophie, Odense, 10. Jan.
- Brodersen**, Hansine Cathinka Dorothea, f. Scharøe, Hillerød.
- Bruns**, Ludv. Nic., afsk. Major, 29. Oct. 84 Aar.
- Bruun**, Cathrine Marie, f. Berger, 20. Jan.
- Bruun**, Elise Marie Henriette, f. Bülow, Gjerlev, 19. Apr.
- Bruun**, Emma, Ærøskjøbing, 5. Marts. M.: Toldforvalter.
- Bruun**, Jakob Kiellerup, Proprietær, Linderupgaard, 18. Marts, 29 Aar.
- Bruun**, Lucie Charlotte, f. Andresen, 1. Juli, E. e. Præst.
- Brøns**, Dorothea Severine, f. Fangel, Mørke Folkehøjskole, 25. Jan., 79 Aar.
- Brynjulfson**, Gudrun, f. Thorarensen, 8. Marts, 90 Aar.
- Bubandt**, Ane Marie, f. Jacobsen, 28. Mai.
- Buchter**, Elise, f. Tissot, 7. Sept.
- Buchter**, Theod. Rud. Alex. Fred., Afrika, 4. Marts.
- Buck**, Carl Fred., fhv. kgl. Lods, 6. Nov., 77 Aar.
- Budtz**, Lina, f. Tommesen, E. e. Godsinsp. p. Frijsenborg, Aarhus, 14. Juni.
- Buhl**, Louise, f. Moldenhawer, Frederikshavn, 3. Marts, Frederikshavn.
- Bull**, Elise Marg. f. Petersen, E. efter Litograph, 6. Marts.
- Butenschøn**, Ida, Haraldsminde v. Gøteborg, 12. Jan.

- Butzbach**, Caroline Dorothea, f. Søvang, E. e. Glarm., Lyngby, 22. Marts.
- Bülow**, Carl Ernst Johan, Dr. jur., Generalltnt., 6. Oct.
- Bülow**, Harald Vill., Sognepræst til Todbjerg og Meilby, 13. Marts.
- Bülow**, Nathalie, f. Dalby, 1. Marts.
- Bülow**, F. C., Raadmand, 14. Dec.
- Bähr**, Laura, f. Jespersen, Præstø, 26. Mai.
- Bøcher**, Anna Johanne, 6. Mai.
- Bøgh**, Oluf Absalon, Fuldm. i Indenrigsministeriet, 3. Mai.
- Bøtker**, Aage Kauffeldt, Sproglærer, 8. Nov.
- Børnsen**, Claus, fh. Mønstringsbest., 18. Aug., 87 Aar.
- Bøttern**, Jul., Læge, Faaborg, 16. Mai.
- Cabott**, Emilia Clelia, 2. Dec.
- Calmer**, Birgitte, 1. Oct.
- Cantor**, Fanny, 3. Feb.
- Carlsen**, Chr., Baadsmand, Veteran fra 1801, 7. Oct., 103 Aar.
- Carøe**, Johan Anton Fred. Marius, fh. Adjunkt, 13 Sept.
- Castenschjold**, **Grevenkop**-, Henriette Margr. Reinholdine Elisab., f. Krag, Esromgaard 31. Juli. M.: Ltnt. J. V. G.-C. t. Esromgaard.
- Christensen**, Carl Chr. Ludvig, Glasværksbest., 14. Oct.
- Christensen**, Emma Aurelia, f. Hammer, 8. Jan.
- Christensen**, Niels, ps. Postmester, Capit., 6. Juni, 83 Aar.
- Claeszen**, Jean Jak., Sekretair i Marinen, 27. Mai.
- Clark**, Sophia Caroline, 13. Dec.
- Claudewitz**, F. S., Sadelmager, 21. Mai.
- Clausen**, Ch. Fred., Juveler, 1. Marts.
- Clausen**, Fred. Theod., Krigsass., 3. Feb., 62 Aar.
- Clausen**, Vald., Stud. jur., Aarhus Bispegd., 9. Jan.
- Clemens**, Laura Henriette, f. Pechüle, Roeskilde, 25. Marts, 70 Aar.
- Clement**, Heinr. Carl Matthias, Materialforv., 11. Sept.
- Collin**, Caroline, f. Larsen, E. e. Sadelmager, 6. Apr.
- Conrads**, Emma Ida, f. Glüsing, Göteborg, 22. Mai.
- Cortes**, Emma, f. Meyer, 11. Marts. M.: Theaterdirektør.
- Crawfurd**, Jakob Aall, Savannah, 22. Mai.
- Crone**, Clara, f. Crone, 20. Sept. M.: Dr. phil.
- Cruse**, Oluf Martin Bang, Bankfuldm., 26. Dec.
- Dahl**, Gust. Fred. Christopher, 14. Jan. 65 Aar.
- Dahl**, Jørgen Esbern Hagbarth, Marine-maler, 29. Oct.
- Dahl**, Stephan Emil, Hofuhrfabrikant, 29. April.
- Dahl**, Fanny Sophie Adamine, f. Kraft, Paris, 10. Marts.
- Dahlerup**, Carl Emil, fh. Amtmand, Odense, 21. Juli.
- Dahlerup**, Villhelmine Margr. Kirstine, f. Clausen, Roeskilde, 24. August. M. Herredsfoged.
- Dahlenborg**, Ludv., Assist., 30. Aug., 30 Aar.
- Dalhoff**, Jørgen Balthasar, Hofguldsmed, 2. Marts.
- Damkier**, Betty Cathrine Christine, Lærerinde, 11. M.
- Danchøll**, Poul Chr., Student, 22. Mai.
- David**, Georgine, f. Bramsen, E. efter Conferentsraad, 6. Apr.
- David**, Johannes Hage Chr., Civilingeniør, 2. Marts.
- Degen**, Emil, fhv. Skolebest., 16. Nov.
- Delbanco**, Otto Herm., Forlagsboghdr., 2. Aug., 68 Aar.
- Demant**, Joh. Andr., Odense, 21. Jan.
- Diderichsen**, Beatrice, Concertsangerinde, 2. Mai.
- Didrichsen**, Chr. Edv., Skuespiller.
- Diedrichsen**, Nanna, f. Jahn, E. efter General, Roeskilde, 28. Febr., 69 Aar.
- Diogenes**, Augusta, 24. Nov.
- Diogenes**, Caroline, f. Ploennies, E. e. Major, 12. Nov.
- Dircks**, Marie Marg., f. Andersen, Varde, 17. Feb. M.: Tandlæge.
- Djørup**, Frantsine, f. Holst, 20. Apr., 82 Aar.

- Dons**, Marie Elisabeth Caroline, 27. Marts.
- Dorch**, Anna Cecilie Frederikke, f. Jørgensen, 11. Marts, 40 Aar.
- Doran**, Helene Bolette, f. Krog, Kragerø, 17. Oct., 92 Aar.
- Dreskau**, Henr. Vih. Chr., Ritenbenk (Grønland), 23. Apr.
- Drebolt**, Sofia, f. Høhling, 18. Marts, 88½ Aar.
- Drewes**, Caroline Birg. Christiane, f. Meyer, 1. Oct. M.: Assist. i Finantsm.
- Drewsen**, Hanne, f. Wismar, 6. Dec.
- Dreyer**, Theod. Dinis Gottlob, Helsingø, 8. Feb.
- Düring-Rosenkrantz**, Ernst Fred., Baron, Hofjægermester, Tulstruplund, 25. Mai.
- Duus**, Vilhelmine Caroline, 2. Nov., 79 Aar.
- Döllner**, Sophie Elise Christence, f. Praëm, E. e Fuldm. D., 15. Aug.
- Eckardt**, Charlotte Amalie, 30. Dec. M.: Propr. Carl Eilert E.
- Eggers**, Sara Johanne, f. Hoch, Ørbæk, 26. Feb.
- Eibeschütz**, Betty Levine, 9. Feb., 81 Aar.
- Eilschou**, A. M., Apotheker, Lemvig, 25. Dec., 82 Aar.
- Elers**, Jacob, Gartner, 7. Nov., 66 Aar.
- Elley**, H. P., fh. Kasserer ved Gascomp. i Flensborg, Leipzig, 15. Jan.
- Enevoldsen**, Chr., Sparekassedir., Randers, 21. Marts.
- Engberg**, Ludv. Peter Chr., Overrettsprok., 31. Oct.
- Engelbrecht**, Jean Soph. Fred., Cand. phil., 10. Aug. 43 Aar.
- Engelbrecht**, Martine Caroline, Nexø, 26. Apr., 76 Aar.
- Engelhardt**, Chr., fhv. Kontorchef i Nationalbanken, 28. Apr., 79 Aar.
- Engell**, Cathrine, f. Hinsch, E. e. Præst, Graasten, 29. Jan.
- Engelsted**, Otto, Svindinge Præstegd., 24. Jan.
- Engelsted**, Malte Jacob Peter Neergaard, Sognepræst til Svindinge, 26. Oct.
- Engqvist**, Jens Chr., Fabriksbest., 12. Jan., 71 Aar.
- Erlandsen**, Hans Chr., Lærer, Peterstrup (Stege), 19. Dec.
- Erlandsen**, Johannes, Cand. theol., Klokker, 2. Aug. 75½ Aar.
- Erichsen**, Ferd., Grosserer, 24. Apr.
- Erichsen**, Herm. Gust., Grosserer, London, 6. Dec.
- Ernst**, Niels Peter, ps. Capit., 4. Juni.
- Eschricht**, Charl. Louise, 19. Aug., 83 Aar.
- Essmann**, Emuna Charlotte Augusta, Vallø, 4. Feb.
- Ewald**, Emilie Christine, 17. Feb.
- Eyber**, Theod. Leop., Overrettsagf., 24. Sept.
- Faartoft**, Niels Ettrup, Fuldm., Hillerød, 8. Juli, 79 Aar.
- Faber**, Chr. Nielsen, Kammerass., fh. Postfører, Thisted, 1. Aug.
- Fabricius**, Hanne, f. Steimmann, 31. Marts.
- Fabricius**, Marie, f. Holst, E. eft. Ass. i Nationalbanken, 6. Nov.
- Fabricius**, Nicoline, 27. Aug., 87 Aar.
- Fabritius-Tengnagel**, Meta Kirstine Cecilie, f. Laugesen, Rugballegaard, 20. Jan. M.: Ltnt.
- Falck**, Chr. Diedrich, Toldinsp. Thisted, 17. Apr.
- Falkenskjold**, Selma (Ellen), f. Otterstrøm, 14. Marts. M.: Ltnt.
- Farsbølle**, Peter Vilh., kgl. Kammer-tjener, 24. Dec., 67 Aar.
- Fasting**, Cathrine Christiane, f. Christensen, E. e. kgl. Skovrider, 14. Febr., 88 Aar.
- Fedderson**, Arthur, Ingeniør, Matadi, 21. Apr.
- Fibiger**, Adolf, Landmand, Joinville, Brasilien, 15. Juli, 72 Aar.
- Fiebig**, Sophie Dyveke, f. Scheel, 7. Marts, 68 Aar. M.: Krigsass.
- Fick**, Ludv., Cand. pharm., 7. Marts.
- Fiedler**, Fred., Grosserer, 24. Marts, 58 Aar.
- Firmenich**, Peter, Conditor, 1. Juli.
- Flagstad**, Vilh. Athanasius, 6. Marts, 31 Aar.
- Flatau**, Wulff, Chr., Kbm., Juelstrup Præstegd., 12. Dec.

- Fleischer**, Henr., Proprietær, 8. Apr.
Fleck, Aug. Will., Graveur, 25. Apr.
Foersom, Caroline, f. Thomsen, E. e. Præst, Grenaa, 14. Apr.
Fog, Hans Muus, fh. Toldcontroll., 10. Feb., 76 Aar.
Fog, Herman, Oliviasminde, 2. Aug.
Fog, Laur. Andr. Theod., Past. emer., Frederiksberg, 27. Mai.
Forsberg, Jørg. Fred., ps. Toldkontroll., Odense, 19. Marts.
Fossum, Ed. Carl. Toldass., 23. Juni, 61 Aar.
Frandsen, Hans Peder, fh. Sognepræst t. Haraldsted, 5. Juni.
Frederiksen, V. M., Cand. polyt., Vadstrupgd. (Samsø), 8. Marts.
Fries, Hans Andr., Skrifstøber, 28. Marts, 75 Aar.
Frimudt, Chr. Theod., Varemægler, 6. Juli.
Friis, Anna, f. Deshayes, Frederiksberg, 8. Juli, 28 Aar. M.: Læge.
Frisch, Hartvig, Skolebest., Lyngby, 28. Feb.
Fritzsche, Peter Hieron., Isenkræmmer, 15. Marts, 47 Aar.
Funch, Joh. Caspar Theod., fh. Sognepræst. Frederiksberg, 13. Jan.
Gad, Fred. Vincens, Past. emer., 25. Jan.
Gade, Niels Vilh., Dr. phil., Prof., Organist, 21. Dec.
Galschiøt, Vilh., Lærer, 8. Mai.
Gandil, Elisab. 4. Nov., 19 Aar.
Garlieb, Emil, Rio de Janeiro, 11. Aug.
Garde, Anine Cathrine Doris, 11. Feb.
Galschiøt, Vilh., Lærer, 8. Mai.
Gaudenzi, Elisabeth Susanne, f. Wislowsky, 10. Feb., 80 Aar.
Geltzer, Johannes, St. Thomas, 15. Oct. 21 Aar.
Geltzer, Lucie Henriette Marg., f. Hindenburg, Oberstinde, 10. Mai.
Gerner, Carl Ewald, Melløs pr. Moss, 3. Juli.
Gjellebøl, Jakob Elisius, Pastor emer., Raabjerg Præstegd., 19. Feb.
Gjerulff, Johannes Lund, Manufakturhandler, 9. Juli.
Glahn, Erasmie Birg. Henriette, 14. Sept.
Glahn, Erhardine Marie, f. Gram, Nykjøbing p. F., 23. Dec., 79 Aar.
Glaier, Svend Emil, Prokurator, Kjøge, 4. Feb.
Glud, Christiane Marie, f. Møller, Veile, 18. Feb. 79 Aar.
Glumsøe, Ane Maria Andrea, f. Knudsen, 26. Jan., 82 Aar.
Gnudtzmann, Ellen, 21. Dec., 23 Aar.
Goecker, Ad. Philip Heinr., Gross., 2. Sept.
Goldschmidt, Ragnhild, 17. Oct.
Gottschalk, Julie, 17. Apr., 92 Aar.
Graham, Joh. Laur., 29. Sept., 36 Aar.
Grammelstorff, Rosalie, f. Schultz, 4. Marts.
Grandjean, Amalie Marg., 10. Juni, 80 Aar.
Grimm, Doris, f. Hanssen, E. e. Redakt. G. i Sønderborg, 24. Dec.
Gross, Else Maria, f. Smith, E. e. Apotheker G. i Lemvig, 12. Dec.
Grove, Ida Betty Clara, f. v. Beck, Ebeltoft, 31. Jan. M.: Postexpeditor.
Grundtvig, Asta, Tugendreich Adelheid, f. Comtesse Krag-Juel-Vind-Frijs, E. e. Biskop, 5. Oct.
Grüner, Georg Johan Røby, Kammerh., Hofjgmester., Raunstrup, 15. Nov.
Grüner, Marius Anton, Musikus, 28. Juli.
Grüner, Ingeborg, f. Scriver, E. efter Præst, 17. Feb.
Grønvold, Helene Cathrine, f. Wittrup, E. e. Kjbm., Slagelse, 2. Apr.
Gudme, Vald. Sophus Ivar, Sgpræst, Ullits, 24. Dec.
Guldberg, Holger Fred., Forstraad, Sorø, 4. Dec., 80 Aar.
Gulstad, Anna Louise, f. Carlsen, 4. Marts.
Gumperd, Jak. André, Sproglærer, Malmø.
Gundel, Caroline Vilh., 9. Oct. M.: Cancelliraad.
Gundersen, Gunder Em., fh. kgl. Skuespiller, 21. Juli, 73 Aar.
Gyldendal, Aage Jens Kraft, Partik., 26. Mai.
Gædeken, Carl Fred., Partik., 8. Oct. 70 Aar.

- Gärtner**, Auguste Hanne (Vilhelmine) Nielsine, f. Møller, 9. Jan., 79 Aar.
- Haar**, Charlotte, f. Fuglslev, E. efter Overlæge, 25. Aug.
- Haar**, Sophie, f. Hammer, E. e. Præst, 21. Juni.
- Hagemann**, Thyra, f. Ulrik, E. e. Præst, Vinding Præstegd., 29. Aug.
- Hagen**, Marie Louise, f. Thomsen, E. e. Seminarieleærer, Jellinge, 29. Juli.
- Hagen**, H. P. L. H., Exam. jur., Jernved, 21. Aug.
- Hagen**, Laur. Terpager, Gross., Valby, 5. Dec.
- Hahn**, Victorine Julie Florentine, 14. Aar.
- Hald**, Helene Marg. f. Mattat, E. e. Distriktslæge, 18. Dec.
- Hammerich**, Louise Charl. Amalie, f. Tvermoes, E. e. Etatsraad, 5. Juli.
- Halvorsen**, Joh. Hendrik, Revisor i Justitsmin., 14. Nov.
- Hansen**, Emilie Kirstine, Sæby, 11. Juli. M.: Sgpræst.
- Hansen**, Fred. Andr., fh. Provst i Odense, 24. Mai.
- Hansen**, Hans Jørgen, Forstraad, 29. Juni.
- Hansen**, Hans Rasmus Malling Joh., Præst og Forst. v. Døvstummeinst., 27. Sept.
- Hansen**, Heinrich, Etatsraad, Prof. v. Kunstakad., 11. Juli.
- Hansen**, Marie, E. e. Cand. theol., Propr., Randers, 11. Juni.
- Hansen**, Martin Chr. Peter, Premltnt., Nyborg, 22. Nov., 25 Aar.
- Hansen**, Matthias, fhv. Fuldm. i Nationalbanken, 15. Feb., 75½ Aar.
- Hansen**, Vibeke Sara Sofie, f. Garde, Ørtofte Præstegd., 24. Dec.
- Hanssen**, Fred. Vilh., afsk. Capit., 6. Jan.
- Hanssen**, Joh. Heinr., fh. Herredsfoged, 26. Juni.
- Harboe**, Chr. Gust., Kass. ved grønl. HdL., 7. Dec., 79 Aar.
- Harboe**, Jørgen Gottfried Thuerecht, Brænderieier, 20. Marts, 66 Aar.
- Harbou**, Sofie Cathrine Villhelmine Marie, f. Dahlerup, 20. Oct. M.: Capitain.
- Harreschou**, Chr., Partik., Svendborg, 18. Juli.
- Hartnack**, Rud. Jak., Lithograph, 21. Marts.
- Harttung**, Fred. Jacobine Henriette, 4. Oct.
- Hasle**, Søren Niels Peter, Provst, Asnæs, 7. Sept.
- Haubroe**, Maria, f. de Jasson, Sulsted Mølle, 27. Marts.
- Hee**, Julie Henriette, f. Pohler, 3. Sept. M.: Henry H.
- Heckscher**, Marcus, Vexelmægler, Ny Taarbæk, 1. Aug.
- Heckscher**, Carl Joseph Gottlieb, Vicekonsul, 26. Dec.
- Hedemann**, Johanne Thekla Oda Eugenie, f. v. Berenhorst, 5. Jan. M.: Kontreadm., Kmh.
- Heden**, Auguste Vilh. Birg., f. Bohr, 19. Apr.
- Heiberg**, Johanne Louise, Etatsraadinde, fh. kgl. Skuespillerinde, 21. Dec., 79 Aar.
- Heilbuth**, Sara Elisabeth, E. e. kgl. Fuldm., 11. Feb.
- Heise**, Victor, Sognepræst til Steenløse og Fangel, Steenløse Præstegd., 7. Sept.
- Helms**, Jak., Justitsraad, fhv. Apotheker, 21. Jan., 69 Aar.
- Helms**, Jul. Vald., Toldass., Nordby, 24. Marts.
- Hellesen**, Adolph, Dekorationsmaler, 1. Aug.
- Helsingreen**, Andr. Fred., Skuespiller, 1. Apr., 62 Aar.
- Hempel**, Matthia Christiane, f. Lund, Odense, 12. Juni.
- Hendler**, Ant. Marcus, Handskefabr., 1. Juni.
- Henrichsen**, Chr. Fred., Maskinmester i Flaaden, 9. Dec.
- Henrichsen**, Ferd., Bogtrykker, 12. Marts, 67 Aar.
- Henrichsen**, Claus Tommerup, Propr., Aalborg, 27. Apr.
- Henrichs**, Ida Kirstine, f. Vesterberg Hamborg, 14. Jan.

- Henriques**, Cecilie, 18 Jan.
Herforth, Ludv. Nic., Cand. jur., 20. Oct.
Herskind, Hertha, f. Reumert, Aalborg, 17. Nov. M.: Overlærer.
Hertel, Cathrine Elisabeth, f. Sølling, E. e. Major, 13. April, 80 Aar.
Hertz, Harry Peter, Bankbogholder, 1. Feb., 46 Aar.
Hesse, Sara Henriette, 24. Apr., 80 Aar.
Hesseldahl, Peter Vilh., Toldkass., 4. Sept., 51 Aar.
Hillerup, Bertha Nicoline, f. Jespersen, E. e. Etatsraad, 11. Sept.
Hinné, Carl Magnus, fh. Cirkusdirektør, 20. Marts.
Hirschprung, Mathilde, 6. Juni, 62 Aar.
Hjorth, Carl Emil, stud. mag, 16. Dec.
Hoff, Kai, Hvedholm, 7. Nov., 20 Aar.
Hoffmann, Bernh. Rob., Pianist, 2. Nov., 46 Aar.
Hoffmeyer, Laur. Emil, Kbmd., 6. Mai.
Holm, Herm., Dyr læge, 20. Apr.
Holm, Poul Johannes, Stud. theol., Gladsaxe Præstegd., 12. Mai.
Holm, Rasmus Hansen, fh. Sognepr., 5. Apr.
Holmblad, Laur. Peter, Etatsr., Fabrik-ejer, Sundbyøster, 16. Nov.
Holmer, Axel, Dr. med., 28. Aug.
Holst, Agnes Ludovica Dor., f. Bernth, E. e. Præst, Ringkjøbing, 19. Juni.
Holst, Simon Jespersen, Godseier, Kallundborg, 6. Jan. 86 Aar.
Holstein, Mimi Sophie Louise, Comtesse, Valby, 1. Juli.
Holst, Thora Caroline Emilie, f. Brendstrup, E. e. Prof. L. H., 21. Feb.*
Holten, Peder Chr. Abildgaard, Frederiksund, 2. Sept., 83 Aar.
Hoppe, Joh. Fred., kgl. Solodanser, 27. Dec., 76. Aar.
Hoppensach, Johannes Aug., Theaterfrisør, 27. Marts.
Hornemann, Edv. Emil, Forstass., 2. Oct.
Hornemann, Claus Jacob Emil, Dr. med., 16. Juni.
Houcke, Charles Amable Marie, Artist, 23. Aug.
Hummel, Chr. Vilh. Aug., ps. Kapit., 31. Jan.
- Hummel**, Christiane Louisa Augusta, 25. Marts, 79 Aar.
Hvalsøe, Niels Laur., Overretsprok., 13. Feb.
Hvass, Frantz, Etatsraad, fh. Kontorchef, 12. Dec.
Hübe, Else Marie, f. Brodersen, Odense, 23. Marts, 90 Aar.
Hylqvist, Martine Christine, 8. Jan., 85 Aar.
Hüttmann, Carl Aug., Tømmermester, 25. Juni, 63 Aar.
Hærning, Elisabeth, f. Mauritzen, E. efter Præst, Aarhus, 21. Jan.
Hørup, Victor, Sjørupgaard, 7. Marts, 22 Aar.
Høyer, Josephine Albertine Julie, 25. Marts, 27 Aar.
Ibsen, Jenny Marg., f. Ødum, Auning, 25. Mai.
Ibsen, Sophia, E. e. Justitsraad, Apoth., 25. Aug.
Illner, Theresie, 14. Mai, 24 Aar.
Ishøj, Anna Salome Elisabeth, f. Balslev, 7. Marts. M.: Peter I.
Jacobi, Amalie, Sorø, 26. Oct.
Jacobsen, Lars, fh. Medlem af Folketh., Gaardeier.
Jacobsen, Elisabeth. Cath., f. Snerding, E. eft. Kapit. Jac. J., 27. Jan., 76 Aar.
Jahn, Lucie Margr., 3. Dec.
Jansen, Anna Elise Alvilda, 16. Marts.
Jansen, Carl Ludv., fh. Bataillonskirurg, 6. Marts, 84 Aar.
Jansen, Vilh.. Fuldm., Branddirektør, Svendborg, 24. Marts.
Janssen, Conrad Ludv., Kasserer ved D. V. B., 1. Juni.
Jappe, Aug., Skibskapit. i japanesisk Tj., 16. Septb.
Jensen, Adam Ed. Selius, Grosserer, 5. Marts.
Jensen, Ane Cathrine, f. Rindom, E. e. Propr., 6. Mai, 80 Aar.
Jensen, Ane Kirstine, f. Møller, E. e. Kancelliraad, Aarhus, 11. Nov.
Jensen, Elof, kgl. Hofvognfabr., 30. Mai, 70 Aar.
Jensen, Fred. Theod., Kancellird., Korsør, 26. Oct.

- Jensen**, Gustav Eugen, Ingenieur, 16. Marts, 35 Aar.
- Jensen**, Hans, fh. Borgmester, Flensborg, 29. Mai, 85 Aar.
- Jensen**, Klemmen, Universitetsportør, DM., 30. Oct.
- Jensen**, Laura Mathilde, f. Marquard, 18. Apr.
- Jenssen-Tusch**, Harald, Forstkand., 24. Febr.
- Jeppesen**, Hans, Toldass., Klaaby, 5. Juni, 70 Aar.
- Jespersen**, Louise Fred., f. Sünckenberg, 12. Sept. M.: Etatsraad.
- Jochumsen**, Emmy Eugenia Alvilde, Pleiemoder ved Dr. Louises Børnehosp., 29. Marts.
- Johnsen**, Holger Olivarius, Lærer, Thorsø pr. Hammel, 22. Mai.
- Jonquières**, Jean Andrée Fréd. de Dompierre, Departementschef, 23. Dec.
- Jork**, Marikke Marine, f. Mikkelsen, Provsteenke, 12. Feb.
- Juel**, Marie Gregersine, 14. Juli.
- Juel-Rysensteen**, Anna Benedicte Fred., 26. Marts.
- Juncker**, Sophie, Knuthenborg, 12. Mai.
- Jungersen**, Laur. Kjellerup, Vejassist., 30. Feb.
- Jöhnke**, Henriette Louise, f. Lindsted, 13. Jan., 80 Aar.
- Jørgensen**, Conradine, f. van Deurs, E. e. Præst, 7. Mai.
- Jørgensen**, Emilie Cathr., f. Døllner, 23. April, 76 Aar.
- Jørgensen**, Marie, f. Jacoby-Rosenberg, 17. Marts.
- Kaas**, Laurentze Marie, f. Heltberg, 4. Dec.
- Kalmer**, Adelgunde Augusta, f. Berridge, Christiansstad, St. Croix, 4. Marts. M.: Landphysicus.
- Kann**, Ernst Fred., Næstved, 17. Dec.
- Kaufmann**, Asmus, Landskabsmaler, 24. Juni, 83 Aar.
- Kay**, Charlotte, f. Tiedemann, Rendsborg, 7. Aug.
- Keilgaard**, E. V., Justitsrd., 5. Feb.
- Keller**, Peter Martin, Bogtrykker, 20. Nov.
- Kernn**, Anna Sabine, 26. Apr., 86 Aar.
- Kierboe**, Rasmus, Brænderieier, Helsingør, 21. Marts, 80 Aar.
- Kjeldsen**, C. M., Dir. v. de forenede Papirfabr., 29. Juni.
- Kiørboe**, Mamie, Gørbersdorf, 13. Apr., 22 Aar.
- Kinch**, Eliza, f. Overmann, Belteberga (Sverig), 3. Juli, 63 Aar.
- Kjølner**, Helene Maria, 21. Feb., 93 Aar.
- Klein**, Carl Heinr., Kancellisekretær, 13. Aug., 79 Aar.
- Klein**, Ludv. Heinr., Dbm., 11. Apr., 79 Aar.
- Klein**, Rud., Boghdlr., 6. Mai.
- Klemp**, Jul. Gust. Berger, Etatsraad, Frederiksberg, 2. Aug. 74 Aar.
- Klöcker**, Henrikke Severine, f. Hastrup, E. e. Oberst, Viborg, 6. Juni.
- Klöcker**, Peter Chr., Kbm., druknet ved „Jarls“ Forlis, 4—5 Marts.
- Klüwer**, Ida Louise, Ringsted, 2. Apr., 80 Aar.
- Klüwer**, Martha Cathrine, f. Laurentius, Ringsted, 2. Feb.
- Knirsch**, C., f. Scheel, Konvent., Slagelse, 23. Dec.
- Knudsen**, Caroline Adolphine Octavia, f. Hedemann, 11. Feb. M.: Overkrigskomm.
- Knudsen**, Knud, Premltnt., 18. Mai.
- Knudsen**, Knud Nielsen, fh. Sognepr., Aarhus, 21. Feb.
- Knuth**, Hans Schack Rud., Greve, 30. Mai.
- Koch**, Nielsine Henrikke, f. Sabroe, Greis Mølle, 17. Feb., 77 Aar.
- Koefoed**, Christiane Emilie, f. Thielsen, 23. Juni.
- Koefoed**, Ole Edv., Sognepræst t. Rønne, 14. Apr.
- Kolthoff**, Ernst Vilh., Dr. theol., fh. Sognepræst, 8. Feb.
- Kornerup**, Henriette Hansine, f. Biering, 8. Mai, Præsteenke.
- Krabbe**, Rosalia Amanda, f. Ewald, E. e. Kapit., Slesvig, 27. Marts.
- Krag**, Carl Jul., fh. Toldass., 24. Juli, 78 Aar.
- Kragelund**, Niels Peder, 11. Feb.

- Kragh**, Poul Hannibal, Overlærer, Odense, 27. Feb.
- Kraul**, Hans Chr., Exam. polyt., 17. Juli.
- Krieger**, Joh. Cornel., fh. Overlæge, 8. Marts.
- Krogh**, Emma Damine Christine, f. Stoltze. Suserupgd., 22. Dec.
- Krogh**, Sarah Maria Frederikke, Teplitz, 9. Juli.
- Kromayer**, Fred. Aug., Kapitain, Konditor, 5. Feb., 88 Aar.
- Kuhlmann**, Carl Chr. Fred. Frohboese, Distriktslæge, Skanderborg, 19. Juni.
- Kuhlmann**, Ed., Godsejer, Topdrup, 16. Marts.
- Kuhlmann**, Joh. Herm. Georg, Kapit., 23. Marts.
- Kunzel**, Ernst Heinr., Stenhugger, 28. Mai, 65 Aar.
- Kvist**, Hans Nissen, Læge, Skjødstrup, 27. Juli.
- Küchler**, Karen Kirstine, Storeheddinge, 18. Apr., 91 $\frac{1}{2}$ Aar.
- Kühle**, Vilhelmine Sophie, f. Schmidt, E. e. Kapit. og Postm., Assens, 7. Marts, 99 Aar.
- Kyhn**, Svend Carl, 3. Dec.
- Købner**, Louis, Bankdir., 1. Aug.
- Königsfeldt**, Charl. Fred. Louise, f. Hedemann, Magleby Præstegaard, 9. Sept. M.: Sognepr.
- la Cour**, Johanne Cathrine, f. Ravn, Svendborg, 6. Feb.
- Lamberth**, Peder Martinus, 1. Dec.
- Lange**, Julie Jakobine, f. Zipelius, 20. Feb., 89 Aar.
- Lange**, L. R., Fabrikant, Svendborg, 7. Aug.
- Lange**, Marg. Hedevig, f. Gillespie, 16. Mai, 63 Aar.
- Langgaard**, Johs. Peter, Etatsr., Fabrikier, 24. Juli.
- Langkilde**, Fred. Christoffer, Jægermester, Frederiksgave (Odense), 20. Marts.
- Langsted**, Lauritz Chr., fh. Oberst, 28. Marts, 78 Aar.
- Larcher**, Fred. Carl Chr., Cand. theol., 23. Nov., 59 Aar.
- Larsen**, Jens, Sognepræst, Herringløse, 10. Marts, 72 Aar.
- Larsen**, Ole, Gaardeier, fh. Medlem af Folkethinget, Rørbæk, 3. Sept.
- Larsen**, Søren Eskildsen, Etatsrd., Dr. med., 17. Dec., 89 Aar.
- Lassen**, Emil Conr. Vald., fh. Rektor, Helsingør, 26. Oct.
- Lautrup**, Henr. Hans Chr., Proprietær, Estrup (Brørup), 26. Juni.
- Lehmann**, Georg Carl Heinr., Prof., Dr. med., 16. Sept.
- Lerche**, Henr. Georg Flemming, Etatsraad, 1. Oct., 83 Aar.
- Lerche**, Sophie Henriette Alvilde, 20. Marts.
- Lesage de Fontenay**, Just Joh., Snedker, 12. Juli.
- Leser**, Carl Andr. Christoph., Murm., R., 3. Nov.
- Leth**, Ferd., Kammerraad, Odense, 31. Marts, 63 Aar.
- Leuning**, Mathilde Petrine, f. Nørgaard, E. e. Justitsminister, 7. Jan.
- Levinson**, Polly Mariane, f. Winkelhorn, E. e. Højesteretsadvokat, 27. Jan.
- Licht**, de Fine, Johanne, St. Jos. Hosp., 13. Juni.
- Lichtenberg**, de, Andrea, f. v. Arenstorff, Bidstrup, 7. Juli, E. e. Kmh.
- Liebmann**, Vilhelmine, 8. Mai, 79 Aar.
- Lihme**, Ad., 23. Marts, 22 Aar.
- Lihme**, Cathinka, f. Høegh, E. e. Overretsprok., 7. Feb.
- Lihme**, Herm., Fabr., 2. Juni.
- Lihme**, Joh. Grundtvig, Borgermester i Aarhus, 26. Jan., 76 Aar.
- Liisberg**, Peter, fh. Dyrslæge, Lystrup, 5. Sept.
- Lindam**, Gotfredine, Ringkjøbing, 28. Marts, 94. Aar.
- Lindegaard**, Sidsel, f. Hansen, Vesterhæsinge, 2. Jan., 72 Aar.
- Linderup**, Carl Fred., Fuldm., Nykjøbing p. Sj., 15. Juni, 86 Aar.
- Linderup**, Holger, fh. Forpagter, 19. Marts, 44 Aar.
- Lindholm**, A. J. J., Gross., 11. Dec.
- Lindholm**, Otilda Caroline Fred. Vilh. Elisab., f. v. Hedemann, 30. Marts, M.: Kmh., Oberst.
- Lindstorff**, Amalie Johanne, 16. Feb.

- Lintrup**, Conrad, fh. Faktor paa Island, 21. Mai.
- Litzmann**, Carl Conr. Theod., Dr. med., Etatsraad, fh. Prof. ved Univ. i Kiel, Berlin, Feb.
- Lorch**, Henriette Philippine, f. Smidth, E. e. Præst Hvedstrup, 16. Juni, 83 Aar.
- Lorentzen**, Niels Chr. Alfr., Kapit., 6. Marts, 40 Aar.
- Lorentzen**, F. J., fh. Sekretær, 2. Nov.
- Loria**, Josephine, 8. Feb.
- Loumann**, Anna Sophia Amalia, f. Ben-
thin, E. e. Hofkasserer, 12. Marts, 81 Aar.
- Louv**, Poul Fred, 1. Dec.
- Ludvigsen**, Clemens Thyge, 23. Marts.
- Luna**, Laur. Chr., Hammel, 16. Juni.
- Lunau**, Maria Magd., Odense, 26. Jan., 18. Aar.
- Lund**, Clara Augusta, f. Nohr, 16. Nov. M.: Justitsraad.
- Lund**, Hans Andersen, fh. Provst for Færøerne, 26. Sept.
- Lund**, Harald Sigismund, Fuldm. i Finantsm., 3. Apr., 52 Aar.
- Lund**, Sigbrith, f. Bech, Viborg, 1. Mai. M.: Cand. theol., Ejer af Lundholm.
- Lund**, Sophie, f. Borring, Stubberup, 13. Marts, 77 Aar.
- Lund**, Søren Lehmann, Overtelgrafist, 21. Sept., 66 Aar.
- Lund**, Vilh. Vahlia, f. Hornemann, E. e. Læge, 9. Aug.
- Lunddahl**, Bernh., Læge, Slagelse, 30. Juni.
- Lunn**, Chr. Ditl., Konferentsrd., 19. Aug., 86 Aar.
- Lyngholm**, Chr. Martin, 9. Apr.
- Lütken**, Mathea Elisab., f. Müller, 28. Marts. M.: Univprof.
- Lützen**, Niels Aagaard, Genremaler, 20. Sept.
- Lützw**, Maria Elisab., f. Wissing, Kammerjunkerinde, 26. Dec., Sønderskovgaard.
- Lørup**, Karen Petrine Emilie, f. Christensen, 14. Aug. M.: Overberider.
- Love**, Jak., Skibsbygm., Helsingør, 22. Sept.
- Løvenskiold**, Sophia Marg. Vilhelmine Annette, Baronesse, f. Løvenskiold, E. e. Kmh.. Baron, 1. Apr.
- Løwener**, Sophus, 22. Nov.
- Major**, Will., fh. Maskinm. i Flaaden, 25. Aug.
- Mandix**, Sten Vilh.. Ørsted, 9. Apr., 70 Aar.
- Mangor**, Marie, 22. Apr., 88 Aar.
- Mannheimer**, Jacob Herm., Gross., Borgerrepræs., 1. Marts.
- Mantzius**, Joh. Fred., Skolebest.. Birkerød, 14. Sept.
- Marchmann**, Andr. Vilh., 11. Febr., 55 Aar.
- Marcussen**, Carl Antonius, Kancellird.. 6. Aug. Hillerød.
- Mariager**, Jensine Caroline, Frederiksberg, 13. Aug.
- Mariager**, Viggo Charles Ed. Søren. Guldsmed, 30. Apr.
- Martensen**, Thomasine Caroline, f. Thom-
sen, 10. Nov., 88 Aar, E. e. Jus-
titsrd.
- Martini**, Marg., f. Bevensee, 15. Juli, Williamsborg, 90 Aar.
- Matthison-Hansen**, Hans, Domorganist, Prof., Roskilde, 7. Jan.
- Matthison-Hansen**, Therese, f. Quist-
gaard, E. efter forr., Roskilde, 7. Mai.
- Mehl**, Erik, Cand. pharm., Grundfør Mølle, 1. Oct.
- Meiniche**, Fred. Amalie, 27. Marts, 85 Aar.
- Melchior**, Julie Sofie, f. Møller, M.: Skolebest., 14. Apr.
- Meyer**, Krog- Hanne, f. Gørtz, E. efter Præst, 28. Marts.
- Mils**, Nanna Cathinka Maria, 17. Marts.
- Mitchel**, Laurence Georgine, 25. Nov.
- Moberg**, Maria Elisab., f. Faith, 10. Oct.
- Mollerup**, Caroline Elisab, f. v. Buchwald, E. e. Geheimekonferentsrd., 3. Sept.
- Moltke**, Marie Caroline Vilh., Comtesse, Nørager, 16. Marts.
- Moltke**, Peter Adolf, Greve, Forst- og Jagtjkr., 4. Oct.
- Moltke**, Reinholdine Fred. Vilhelmine E. e. Geheimekonferentsraad, Greve, Vallø, 14. Aug.

- Morville**, Carl Ludv. Ad., fh. Overintend., 22. Jan.
- Mossin**, Anton, Musikus, 2. Nov.
- Motzfeldt**, Propr., Søgaard (Ringsted), 25. Sept.
- Mourier**, Anna Charl. Henriette, f. Schøller, 4. Apr. M.: Kommand.
- Munch**, Laur. Eggert, fhv. Eier af Højgaard, 1. Juni.
- Munthe af Morgenstjerne**, Frederikke, f. de Schouboe, E. e. Kmjr., Oberstltnt., Frederiksborg, 2. Jan.
- Münster**, Peter Gutzon, fh. Propr., 10. Feb.
- Muus**, Joh. Peter, Gross., 30. Dec.
- Møhl**, Knud Eskild, Sgpræst t. Ølstykke, 15. Juni, Ølstykke Præstegaard.
- Møller**, Andr. Chr., fh. Kommunal-Revisor, 11. Marts, 83 Aar.
- Møller**, Anthon Peter, Arkitekt, 6. Mai, 46 Aar.
- Møller**, Carl Knud, Oberst, 21. Sept., 81 Aar.
- Møller**, Christen Christensen, Justitsraad, Forst. for Flakkebjerg, 22. Sept.
- Møller**, Christine Sophie, E. eft. Prof. theol. Jens Møller, Odense, 10. Juli.
- Møller**, Jens Jul. Gisbert, Etatsrd., fh. Amtsforv., Svendborg, 19. Oct.
- Møller**, Ludv. Chr. Thuerecht, Fabrikant, Roskilde, 17. Marts.
- Møller**, Matth. Chr., ps. Toldass., 23. Apr., 93 Aar.
- Møller**, Niels Carl Vilh., fh. Kapelmusikus, 26. Apr.
- Møller**, Søren Georg, Prof., Skolebest., 24. Dec., 50 Aar.
- Møller**, Th., fh. Theaterdir., 22. Febr., 80 Aar.
- Mørch**, Jens Dankwart Magnus, Partik., 15. Juli.
- Mørch**, Mouritz, fh. Provst, 1. Aug.
- Mørkeberg**, Chr. Vilh., Kbm., Kjøge, 8. Juli.
- Nagel**, Consul, Apoth., Højer, 8. Dec.
- Nagler**, Rud., Blomsterhdr., 20. Oct.
- Nandrup**, Joh. Chr., Cand. pharm., 1. Juni, 24 Aar.
- Nathanson**, Emilie Helene, f. Heilbuth, 6. Febr.
- Neckelmann**, Harald, Borgmester, Nykjøb. p. F., 28. Jan.
- Neergaard**, Flora, 3. Feb.
- Neergaard**, Kirstine, f. Nordentoft, 11. Jan.
- Nellemann**, Ingeborg, 19. Mai, 20 Aar.
- Nellemann**, Isidore Christine, f. Skierbech, E. efter Byskriver, Aarhus, 8. Oct.
- Nellemann**, Knud Erik Krei, Kbm., Randers, 8. Jan., 64 Aar.
- Neven**, Herm., fh. kgl. Skovfoged, D. M., Alsynderup, 11. Feb.
- Nielsen**, Anders Hansen, fh. Sgpr., Aalborg, 30. Dec.
- Nielsen**, Detlev, Oberst, Horsens, 29. Juli.
- Nielsen**, Niels, Sgpræst t. Lyø, 23. Marts.
- Nissen**, Ad. Mart., Herredsfoged i Hasle, druknet v. Jarls Forlis 4—5. Marts.
- Nissen**, Anna Christine, 24. Aug.
- Nissen**, Cathrine Albertine, 13. Jan., Varde.
- Nissen**, Cathrine Sophia Hedvig, f. Døllner, Vissenbjerg Præstegd., 1. Nov., 71 Aar. M. Sgpræst.
- Nissen**, Lorentz Heinr., Lærer v. St. Petri Pigeskole, 17. Jan.
- Nissen-Sommersted**, Rob. Oluf Fred. Vald., 12. Feb.
- Nobel**, Bendix Chr., Consul, Fabr., Nykjøb. p. F., 12. Jan.
- Normann**, Oltonie Vilhelmine, f. Høeg, E. eft. Marinekapt., 12. Jan., 82 Aar.
- Norrie**, Louise, f. Jørgensen, 5. Juli.
- Nyebølle**, Jens Peter, fh. Kontrollør, 14. Juni, 79 Aar.
- Nyholm**, Julie Christiane, 27. Apr.
- Nyholm**, Wilfred, Exam. jur., 8. Marts, 52 Aar.
- Nyrop**, Johanne Charlotte, 3. Juni.
- Nægler**, Melior Brown, Generalmaj., fh. Hofchef, 6. Dec.
- Nørgaard**, Adelaide Jacobine, f. Federspiel, 16. Apr., Holstebro.
- Ohlsen**, Sabine Dor., f. Wille, E. eft. Sotsforv., 22. Oct., 79 Aar.

- Oldenburg**, Chr. Frederiksson, 8. Marts, 21 Aar.
- Oldenburg**, Fritz (Frederik), Godsejer, Oretorp, 25. Sept.
- Olivarius**, Arnold, fh. Styrmand, Nykjøb. p. F., 29. Jan.
- Olivarius**, Fred. Vilh., afsk. Kapit., Thisted, 23. Juli.
- Olrik**, Ole Henrik Benedictus, Prof., Kunstmaler, 2. Jan.
- Opffer**, Julie Cath. Fred., f. Tronhjem, Kjøge, 13. Apr., 67 Aar.
- Ortwed**, Amalie Henriette Dor., f. Schwanenflügel, 17. Apr., 79 Aar.
- Osborn**, Georg W., Bankbogholder, Maribo, 25. Jan.
- Ottesen**, Gottlieb Rud. Chr., Ltnt., 14. Sept.
- Ottesen**, Mary Ann, f. Johnston, New York, 22. Apr.
- Oucherlony**, Elisab. Maria Charl., fh. Skolebestyrerinde, 21. Marts.
- Oxelberg**, Ferd. Dan. Gottlieb, Snedkermester, Hellerup, 15. Juli, 58 Aar.
- Paetz**, Peter, 4. Aug., 80 Aar.
- Paludan**, Hans Ebbe, Hellingegaard, 3. Aug.
- Parsbech**, H. L., Proprietær, 20. Juli, 70 Aar.
- Paulsen**, Anna, f. Krogh, Skagen, 1. Juni, M.: Billedhugger
- Pedersen**, Jørgen Leop. Chr., Oberstltnt., 11. Dec.
- Pedersen**, Søren, fh. Kapit. og Gross., 23. Marts.
- Pedersen**, Viggo, Cand. phil., Uldum, 14. Apr.
- Pengel**, Ed., fh. Theaterdir., Thronhjem, 5. Marts.
- Pertmann**, Peter Otto, Kapit., fh. Postm., 13. Jan.
- Petersen**, Anna Cathr. Sophia, f. Hansen, E. eft. Birkedommer, Kancelliraad, Hobro, 3. Dec.
- Petersen**, Carl Joh., Branddir., Slagelse, 7. Apr.
- Petersen**, Emilie, f. Lundberg, 21. Sept. M.: Kontorchef Carl P.
- Petersen**, Emma Ketzia, f. de Garlieb, 17. Feb. M.: Konservator, Prof.
- Petersen**, Ernst Vilh., Dbm. Entreprenneur, 17. Mai.
- Petersen**, Frantz Emil, Afdelingschef v. Statsbanerne, Frdrberg, 25. Jan.
- Petersen**, Harald Ludv., Sognepræst, Dalby Præsteg., 4. Nov.
- Petersen**, P. L., Partik., Ejer af Rynkebygaard, Søbo, 5. Aug., 72 Aar.
- Petræus**, Westy Martin, Etatsraad, fh. Borgmester i Næstved, 2. Feb.
- Pflugmacher**, Vill. Emil Vald., fh. Theaterdir., 10. Mai.
- Pierri**, Francesco Georg Johannes, Stukkatør, 21. Aug., 60 Aar.
- Pind**, Laura Jacobine, f. Faith, E. eft. Ejer af Løvenholm, 9. Apr.
- Pingel**, Charl. Carol. Vilh. Elisab., 21. Feb.
- Pio**, Vilh. Emil Laurent, Kapit., 7. Feb., 84 Aar.
- Plesner**, Ane Kirstine, 7. Marts.
- Plesner**, Gude Cathr., E. e. Præst., Frederiksberg, 23. Mai.
- Plesner**, Signe, f. Plesner, 2. Nov.
- Plum**, Constance Christine Marg., 3. Sept.
- Plæhn**, Fred. Kirstine, f. Seeliger, 26. Apr.
- Pohlig**, Joh. Philip, Tømmermester, 29. Apr.
- Pontoppidan**, Johannes Erik, Bankogården v. Helsingborg, 11. Juni.
- Poss**, Marie Marg. Elisab., f. Wilms, 16. Dec., 83 Aar.
- Poulsen**, Laur. Chr. Dittl., Skolelærer i Slaglille, 9. Feb.
- Poulsen**, Marg. Cec., f. Købke, E. eft. Stiftsphysikus, 17. Feb.
- Poulsen**, Martin, Gross., 20. Mai.
- Pram**, Kristiane Jacobine, 22. Marts, 81 Aar.
- Price**, Joh. Ad., Artist, 5. Feb., 84 Aar.
- Prior**, Anna Maria, f. Wørmær, 13. Aug., 46 Aar. M.: Hofboghdrlr.
- Prosch**, Emilie Henriette, f. Gram, E. eft. Prof., 14. Marts.
- Prætorius**, Ane Marie, f. Ryc. Næstved, 26. Apr., 73 Aar.
- Puggaard**, Anna Poulina, f. Wedel, Bogense, 14. Jan., 53 Aar.
- Pultera**, Matth., 13. Juni, 55 Aar.
- Quistgaard**, Marie Juliane, f. Fønss, E.

- eft. Borgmester Theod. Mart. Soph. Q., Tousgaard, 25. Jan.
- Raae**, Eline Marie, Aarhus, 4. Feb., 71 Aar.
- Raaschou**, Niels Peter, fh. Sognepræst, 7. Nov.
- Raffenberg**, M. C., Sparekassedir., Assens, 23. Marts.
- Ramlau**, Lucia Elisab., f. Heyde, Oberstinde, 9. Mai, 88 Aar.
- Ramm**, Joh. Matth., Grønthdlr., Helsingør, 25. Juli. (Søn, Oberstltn.).
- Ramsing**, Caroline, f. Krag, 11. Juni.
- Rasch**, J. C., Cand. theol., Proprietær, Taagerup, 28. Juli.
- Rasch**, Marie Elisab., f. Schou, 3. Feb.
- Rasmussen**, Anders, Dyr læge, Tving, 1. Jan.
- Rasmussen**, Jens, Gaardejer, fh. Medl. af Folketh., Veddinge, 18. Feb.
- Rasmussen**, Johan, Lods, Dm., Midskov, 2. Feb.
- Rasmussen**, Niels, Sagfører, Skrøbeløvgd., 15. Feb.
- Rathsack**, Meta, f. Martens, Glostrup, M.: Gartner, 31. Marts.
- Ravnkilde**, Niels, Prof., Rom, 15. Nov.
- Reiermann**, Carl, Papfabrikant, Sundbyvester, 12. Oct.
- Reiersen**, Chr. Fred. Kai, fh. Sgpræst., Frederiksberg, 19. Feb.
- Reinhard**, Nonny, Præstø, 8. Oct., 32 Aar.
- Reinsholm**, Hans Herm. Jul., Stationsforv. i Hvalsø, 24. Mai.
- Repholtz**, Johanne Nathalie, f. Hjorth, E. eft. Godsejer, Præstø, 21. Juni, 53 Aar.
- Reumert**, Ludv. Lor. Jos. Jac. Aug., Dr. med., fh. Distriktslæge, 10. Marts.
- Richard**, Eudoxie, f. Legault, 16. Dec.
- Richter**, Frantz, Cand. phil., Holstebro, 23. Aug.
- Richter**, Kirstine Marie, f. Jakobsen, Holstebro, 17. Jan.
- Rieneck**, Harry Chr. Theod. Balth., Bogholder, 22. Marts, 30 Aar.
- Riewers**, Carl Fred., Fuldm. i Finm., 4. Feb.
- Riis**, Hans Nic., Reisby Præstegd., 14. Juli.
- Riise**, Ludv. Collin, Herredsfoged, Nykjøbing p. M., 5. Jan., 51 Aar.
- Ritter**, Kathinka Louise Elisab., f. Phi-ster, 5. Juni, Moseby (Stubbe-kjøbing). M.: Skovfoged.
- Rohde**, Fried. Jul., Partikulier, Lyngby, 28. Marts.
- Roikjer**, Laur., Skomagerm., 25. Marts.
- Romeis**, Ida Marie, f. Haase, E. eft. Bogbinderm., 23. Feb.
- Rosenberg**, Ida Hansine, f. Hansen, 13. Mai. M.: Urtekræmmer.
- Rosenstedt**, Svend Fritz, fh. Rodemester, 2. Marts.
- Ross**, Cathr. Dor., f. Caspersen, 11. Juni. M.: Oberst.
- Ross**, Paul Alex., Flensborg, 19. Feb.
- Rossau**, Rasmine Kirstine, f. Madsen, Svennebjerggaard (Paarup), 2. Mai.
- Rosted**, Christiane, f. Christensen, E. eft. Dreierm. i Hørsholm, 4. Feb., 85 Aar.
- Rud**, Nicoline, 30. Marts.
- Rung**, Fred. Charl. Poulina, f. Lichtenstein, E. eft. Prof., 10. Apr.
- Russell**, Vilhelmine Eleonore, f. Hoffschneider, Fredensborg, 29. Nov.
- Rye**, Carl Ed. Emil, Fotograf, 15. Apr.
- Rye**, Wendela, f. Flygare, 25. Dec., M.: Kmjkr., Intendant.
- Rygaard**, Christine, f. Tranberg, 23. Marts.
- Rønne**, Chr. Fred., fh. Sognepr. i Høve og Flakkebjerg, Slagelse, 13. Marts.
- Rønne**, Nicoline Louise, f. Rung, E. eft. Præst, Aalborg, 30. Juli.
- Rønne**, Sophia, f. Thaarup, Rønne, 24. Juli.
- Rønne**, Thora, f. Nielsen, 11. Jan. M.: Gross.
- Rønnov**, Julie Henriette, 11. Sept., 54 Aar.
- Rønsholdt**, Sofie Jensine Elisab., 4. Nov., 54 Aar. M.: Sproglærer.
- Saabye**, Ludv., Svendborg, 5. Jan., 21 Aar.
- Sahlertz**, Christiane, f. Løvgreen, 20. Dec.
- Sahlertz**, Christopher Sev., fh. Insp. v. St. Hans Hosp., Kapit., 20. Nov.
- Sahlertz**, Ivan Edgar Alex., Kapit., Universitetspedel, 11. Juli.
- Salomonsen**, Laura Alvida, f. Larsen, 8. Juli. M.: Overretssagf.

- Sandholt**, Peter Bolt Wivel, Kommune-
læge, Hellebæk, 17. Sept.
- Sarauw**, Marie Elisab., Sorø, 28. Aug.
- Saugmann**, E. A. G., fh. Godsinsp.,
Justitsrd., Nykjøbing p. F., 29. Dec.
- Saxild**, Sophie, f. Baastrup, 16. Juni,
75 Aar.
- Schaarup**, Caroline Josefine, f. Blich-
feldt, Torslev Præstegd., 23. Feb.
M.: Sgpræst.
- Schacke**, Carl Vilh., Sagfører, 25. Jul.
- Schaltz**, Ane Johanne Cecilie, f. Feldt-
huus, 3. Marts.
- Schaumburg**, Elisa Leopoldine, Konv.
i Estvadgaard, Viborg, 9. Feb.
- Scheel**, Harald Ed., 9. Apr.
- Scheel**, Ingeborg, f. Brøchner, Lens-
grevinde, Corfu, 24. Mai. M.: Greve.
- Scheel**, Ludv. Aug., Roeskilde, 3. Mai.
- Schibbye**, Jacobine Marie, 25. Marts.
- Schimmelmann**, Adelaide, f. Bar. Lütze-
rode, E. eft. Lensgreve, Helle-
bæk, 1. Nov.
- Schlegel**, Marie, f. Lorentz, E. eft. Ge-
neralltnt., 29. April.
- Schmidt**, Frederikke Bothilde, f. Mar-
cussen, E. eft. Dr. med., Randers,
27. Feb., 82 Aar.
- Schnipp**, Vald. Theod., Fyrskibsfører,
16. Oct., 56 Aar.
- Scholten**, Theodora, f. Fabricius, Nybo-
gaard, 5. Febr.
- Schottmann**, Joh. Fred., Kancelliraad,
23. Oct.
- Schou**, Camilla Thomasine, f. Petersen,
Holbæk, 26. Apr. M.: Skolebest.
- Schou**, Carl Alfr.. Fuldm., 22. Juni.
- Schroll**, Chr., fh. Medlem af Folketh.,
Strandby, 23. Juli, 85 Aar.
- Schubart**, Frederikke, f. Weisler, 3. Nov.,
80 Aar.
- Schubart**, Johanne Martine, f. Nielsen,
E. e. Kammerass., 1. Marts.
- Schumacher**, Agnes Aletha, f. Betzo-
nich, 17. Jan. M.: Landskabs-
maler.
- Schumacher**, Sophie Fred., f. Schultz,
Roskilde, 15. Nov.
- Schwartz**, Jul. Chr. Aug., Vilken Præste-
gaard, 20. Apr.
- Schweitz**, Henriette, 18. Apr. M.:
Restauratør.
- Schwensen**, Johnine Cecilie, f. Bergen-
hammer, E. e. Byfoged, Nysted,
10. Mai, 85 Aar.
- Schumann**, Heinr. Fred., Stabshorn-
blæser, Dm., 3. Juli.
- Schütz**, Chr. Cand. theol., Frederiks-
borg, 14. Juni.
- Schytt**, Philip Neander, Konsul, fh.
Skisreder, 25. Jan.
- Schäffer**, Fred. Vilh., Billedskjærer, 8.
Juni.
- Schæffer**, Thyra Emilie, f. Eilersen,
Aalborg, 14. Apr. M.: Korpslæge.
- Schøller**, Niels Staal, Kammerjkr., Fuld-
mægtig i Udenrigsmin. 17. Juni.
- Schenfeldt**, Edv. Jul., ps. Toldass., Fre-
densborg, 8. Oct.
- Schenfeldt**, Fred. Vilh., Ltnt., Told-
oppehørselskontr., Kjøge, 19. Feb.,
73 Aar.
- Schenheyder**, Aug. Chr., Landmd., Fre-
deriksberg, 10. Sept.
- Secher**, Emil, Kbmd., Aarhus, 15. Oct.,
72 Aar.
- Secher**, Hans Weinhold, Kbmd., 27.
Apr., 73 Aar.
- Secher**, Sofus, Maskinmest., 26. Jan.,
37 Aar.
- Sedlaczek**, Jensine Math., 11. Mai.
- Seehusen**, Barbara Petrea, f. Hegelund,
Kirkeværlose, 12. Aug.
- Sehestedt**, Niels Jens Christopher, afsk.
Kapit., Kmjkr., 27. Jan.
- Seligmann, Lorentzen-**, Hans Henr.,
Læge, 20. Oct., Veile.
- Selmer**, Gust. Ad., Materialforv., Aar-
hus, 24. Juli.
- Sidenius**, Ane Marg., Nysted, 26. Juli,
87 Aar.
- Siegler**, Will., Fabrikant, 14. Dec.
- Sigetty**, Carl Fred. Casp., fh. Forstinsp.
paa Gissfeldt, 28. Jan.
- Simesen**, Rasmus Johannes. Prof., fh.
Rektor i Flensborg, Hjemlyst, 28.
Oct.
- Simmelhag**, Johannes, Herredsfoged,
Viborg, 3. Mai.
- Simonsen**, Christiane Dorothea, f. Ost-
vald, 23. Marts.

- Sjørseff**, Anna Marie, 2. Dec., 97 Aar.
Skau, Christine, Sommersted (Haderslev), 31. Jan.
Skovgaard, Hanne, Skibby Præstegd., 6. Jan.
Smidt, Bertel, Gross., 19. Jan.
Smidth, Joh. Fred., Justitsraad, 29. Sept.
Smith, Anna Helene, 4. Feb., 71 Aar.
Smith, Julie, f. Theill, 18. Oct., 83 Aar.
Soetmann, Sophus, Cand. pharm., Materialist, 17. Nov.
Sommer, Axeline, f. Beck, 11. Jan.
Sommerfeldt, Vilh. Ferd., Gross., 16. Juli.
Sonne, Jørgen Valentin, Historiemaler, 24. Sept., 90 Aar.
Sparrevohn, Jørgen Ploug, fh. Sognepræst, Slagelse, 29. Juni.
Sporon, Carl Georg Nic. Vilh., Ass. i Hof og Stadsretten, 26. Apr.
Staack, Marie, f. Aschengreen, 13. Jan., 74 Aar.
Stabiell, Theod. Emil, Justitsraad, Aarhus. 8. Sept.
Staggemeier, Peder Georg, Maskinist, 24. Apr.
Steen, Marie, f. Hermansen, Marstal, 28. Oct.
Steenberg, Nikoline, 4. Mai, 73 Aar.
Stockholm, Niels, Vestervig, 9. Apr., 82 Aar.
Storch, Elise Amalie, f. Hartmann, E. e. Lærer, Vensløv, 14. Mai, 83 Aar.
Storm, Erik Chr., Proprietær, 9. Feb.
Storm, Rasmus, Oberstltnl., Aalborg, 14. Aug.
Stricker, Cathrine Agathe, f. Hansen, Gjerlev Præstegd., 29. Juni.
Stricker, Ludv. Alex. Rømeling, afsk. Major, Fredensborg, 7. Feb.
Stricker, Meta Dorothea Johanne, f. v. Springborn, Aalborg, 29. Aug.
Struck, Joh. Ad., Hoteleier, Skodsborg, 15. Juni.
Struckmann, Rich., Læge, Nykjøbing p. F., 13. Oct.
Strunck, Martha Maria Juliane, f. Federspiel, Maribo, 11. Jan.
Strætt, Anna Dor., 1. Juli.
- Strøbeck**, Christiane Risa Marg., Odense, 16. Jan.
Strøm, Maria Marg., f. Buntzen, E. e. Distriktslæge, Vordingborg, 2. Mai.
Stub, Marie Christiane, f. Michelsen, 12. Mai, 75 Aar. M.: Kammer-assessor.
Studsgaard, Johanne, 3. Apr.
Stützer, Joh. Fred. Chr., Elatsraad, fh. Overlæge, 1. Aug.
Søderberg, Agnete Marie, f. Holst, E. e. Ltnt., 17. Apr.
Teilmann, Poul, Nykjøb. p. M., 27. Marts.
Testmann, Peter Otto, fh. Kapit., 13. Jan.
Tetens, Malthé Sehested, Urtekr., 17. Dec.
Thaning, Andr., fh. Præst, 16. Mai.
Thaning, Peter Møller, Toldkontroll., 5. Feb., 77 Aar.
Thaning, Therkel, Provst, Hellested, 5. Juni.
Thelle, Augusta, f. Heise, Økonoma, 17. Jan.
Thestrup, Joh. Fred., Bogholder, 9. Mai.
Thestrup, O. F. K., Dyrlæge, Præsto, 25. Jan.
Thisted, Christine Georgine, 31. Juli, 80 Aar.
Thomsen, Adelaide Cathrine, E. e. Præst, Odense, 3. Oct.
Thomsen, Elmine, f. Hansen, 14. Juli. M.: Prof. Julius T.
Thomsen, Hans Buhl, Sognepræst, Kolding, 17. Feb.
Thorkelin, Carl, Kbmd., Holte, 9. Sept.
Thor Straten, Doris, f. Stubbe, E. e. Skovrider, Køge, 1. Marts, 81 Aar.
Thorson, Thorv., Landinsp., 27. Mai, 59 Aar.
Thorslund, Ane Kirstine, f. Jensen, Odense, 8. Jan., 65 Aar. M.: Partikulier.
Thortsen, Mathilde Charl. Amalie, f. Döllner, E. e. Skoleinsp., 15. Juni.
Thorup, Carl Peter Nik., Maskinmester, 28. Juni.
Thorup, Emilie Henriette Christiane, Skuldæløv Præstegd., 14. Feb.
Thostrup, Anna Marie Emilie, f. Larsen, E. efter Læge, Kancelliraad, 28. Aug.

- Thru**, Theod. Matth., Boghdr., Aarhus, 15. Oct., 57 Aar.
- Thræn**, Carl Jul., fh. kgl. Kapelmusik., 18. Sept., 86 Aar.
- Thurin**, Helene, f. West, 12. Feb.
- Thygesen**, Vita, f. Borch, Provstinde, 20. Marts.
- Thyme**, Peter Andr., fh. Skibsfører, Kalundborg, 9. April.
- Thøi**, Johannes Daniel, Gross., 26. Feb., 52 Aar.
- Tillge**, Fred. Aug. Carl, Propr., 16. Oct.
- Tillge**, Laura Henriette, f. Hagen, E. Postkontroll., 16. Juni.
- Tottenberg**, Louise Emilie, Frederiksberg, 8. Apr.
- Treschow**, Ingeborg, 29. Oct., 22 Aar.
- Trier**, Sophie, f. Bing, E. e. Gross. 18. Juli, 73 Aar.
- Trock**, Caroline Marg., f. Stub, E. e. Forpagter, 8. Marts.
- Trojel**, Charl. Elisab., f. Birch, Nakskov, 11. Jan. M.: Past. em.
- Trolle**, Ane Marie, Odense, 7. Jan.
- Tryde**, Caroline Emilie Hedeveg, Præstenke, Liunge (Sorø), 15. Sept.
- Tscherning**, Eleonora Christine, født Lützwow, E. e. Oberst, 3. Juli.
- Tscherning**, Joh. Vilh., Gartner v. botanisk Have, 20. Sept.
- Tutein**, Elise Beate, f. Hvidt, til Edelgave, E. e. Etatsr., 12. Juni.
- Tuxen**, Andrea, f. Meyer, E. e. Command. G. E. T., 1. Sept.
- Tüchsen**, Anette, f. Hansen, E. e. Postmester, 16. Nov.
- Unna**, Herm. Gottfred, Lærer, Helsingør, 11. Juni.
- Uldall**, Mich., Partik., 4. Sept.
- Utke**, Anna, E. e. Propr., 17. Sept.
- Utke**, Anna Lorentine, f. Levinsen, E. e. Lærer, Vonsild Præstegd., 3. Feb.
- Utke**, Hans Chr., Sognepr. t. Tjæreby, 23. Marts.
- Wadum**, Søren, Peter, Overbetjent, Valby, 5. Dec., 67 Aar.
- Wahl**, Thora Vilh., 8. Juni.
- Waitz**, Carl Christoph., Fabrikt., 11. Apr.
- Walhom**, Agnes Ulrikke, f. Larsen, 2. Mai. M.: Boghandler.
- Valeur**, Anton Martin, Sognepr. t. Asfærg, 19. Feb.
- Vallø**, Carl, Ingenieur, Buenos Ayres, 4. Aug.
- Walløe**, Jan Hansen, fh. Skibsfører, 27. Apr., 80 Aar.
- Walseth**, Andr. Buchwald Vald., Partik., 19. Juni.
- Wandall**, Jensine Laurine Cathr., 4. Apr., E. e. Fuldm.
- Warncke**, Theod. Soph., Prof., Dr. med., 11. Dec., 68 Aar.
- Wedefeldt**, Hannibal Joh. Fred., 21. Juli.
- Weel**, Eisach Tobias, fh. Billetkontroll. v. kgl. Theater, 2. Feb.
- Weise**, Helene Marg. Joh., E. e. Skuespiller, 6. Marts.
- Welding**, Andr. Th., Varemægler, 7. Marts, 69 Aar.
- Wellejus**, Sofie Marie Eggertine, Nykjøbing p. F., 23. Apr.
- Welsch**, Johanne Maria, f. Egeberg, E. e. Kapit. i Art., 19. Marts, 76 Aar.
- Verdelin**, Knud, Gross., 8. Marts.
- Verhufen**, Julie Henriette Vilh., 21. Feb.
- Werliin**, Henrik Thorv., Fuldm. i Finn., 7. Nov.
- Werner**, Harald Chr. Fred., Ltnt., 18. Oct.
- Wernitz**, Louise Amalie, 26. Jan.
- Wessel**, Herm. Gerh., Kasserer, 20. Juni.
- Weywadt**, Marie Sophie Elise, St. Josephs Hosp., 16. Apr.
- Wieggers**, Andr. Fred., Filialforv., 28. Mai.
- Wiese**, Thora Carol., f. Hansen, 12. Feb. M.: Overretssagf.
- Wieth**, Marie Elisab. Sophia, f. Bech, E. e. Arkitekt, 9. Jan., 62 Aar.
- Wiinberg**, Fred. Andr., Graver v. Matthæus K., 5. Aug.
- Wiinstedt**, Fanny Elisab., 16. Oct. M.: Kommunelæge.
- Wilhjelm**, Fr., fh. Sognepr. til Snøde og Stoense, 13. Sept.
- Willemoës**, Fred. Chr., Kmh., 23. Nov.
- Vind**, Adelgunde Fanny Erneste Poulaine, f. Tesdorpf, Sanderungd., 8. Mai. M.: Hofjægerm.
- Vindfeldt**, Ane Elisab. Fred., f. Teubner, E. e. Prok., Varde, 10. Marts.
- Winding**, Ludv. Eugenius, Gross., fh. Lotterikoll., 13. Jan., 50 Aar.

- Winding**, Ole Ad. Maro, Kunstdrejer, 9. Marts.
- Wineken**, Chr. Arn. Conr., Borgmester, Stubbekjøbing, 22. Marts.
- Winther**, Chr. Mich., Overretssagfører, 11. Mai.
- Winther**, Fritz Mart. Wolstrup, Cand. polyt., 22. Apr., 28 Aar.
- Winther**, Hedevig Marg., f. Bregen, 13. Jan.
- Wittendorff**, Marie Sophie Fred., 9. Jan.
- Wittröck**, Harry Vilh., Allingaabo, 13. April, 18 Aar.
- Wittusen**, Cathinca, f. Møller, E. e. Konsul, 25. Juni.
- Voigt**, Joh. Fred. Vilh., Capit., Horsens, 21. Dec.
- Wolf**, Theod., fh. Apotheker, Ordrup, 23. Aug.
- Wolters**, Niels Thomas Marcus Giøe Rosenkrantz, Distriktslæge, Sundbyøster, 17. Aug.
- Worm**, Vald. Aug. Casp., Regnskabsfører, 23. Marts, 72 A.
- Voss**, Julie Therese, f. Vilstrup, E. e. Præst, 26. Feb.
- Wrem**, Thora Jensine, Holmegaard, 9. Mai.
- Wulff**, Emil Andr., afsk. Kommandør, 12. Juli, 79 Aar.
- Wulff**, Marie Sophie Juliane Andrea, Præsteenke, Hadsund, 21. Sept.
- Zeuthen**, Chr. Olavius, Landskabsmaler, 23. Juni.
- Zoffmann**, Cathrine Elisab., Præsteenke, 13. Feb.
- Ødum**, Søren, Proprietær, Danstrup-bundgaard, 27. Dec.
- Ørsted**, Karen Albertine, 19. Feb., 72 Aar.
- Ørum**, Balthas., Skibsfører, Brasilien, 13. Jan.
- Østergaard**, Vesti Joh., stud. theol., Østermark, 16. Aug.
- Østergreen**, Peter Evald Alfr., Propr., 26. Feb., 41 Aar.

